KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. Kapitularij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

1. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 7. januara 1939.** | **77. lětnik.**

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

Na prozy nowoho lěta postrowja „Katolski Posoł" swojich česćenych čitarjow po starodawnym zwučenym wašnju z postrowom: Budź khwaleny Jězus Khrystus.

Proh nowoho lěta smy překročili a někotre kročele hižo stajili do njoho. Na spočatku lěta wuprajamy sebi mjez sobu dobre přeća; přejemy sebi zbožo k nowomu lětu. Zawěsće njehodźi so přećiwo tutomu zdobnomu wašnju samo na sebi ničo prajić.

Kak wšelakorje pak předstajeja sebi človjekojo často te zbožo, kotrež sebi mjez sobu přeja!

Jedni měnja, hdyž swoje zbožopřeća wuprajeja, zo zbožo wobstoji w pjenjezach. Kiž ma pjenjez dosć, móže sebi wšitko popřeć, wšitko kupić, wšitke přijomnosće žiwjenja wužiwać. Prawje wulki měch pjenjez — a zbožo je zwěsćene! Kak zmylne a zwjeršne je tola tajke měnjenjo! Nazhonjenja nas wuča, zo mnozy, kiž tele zbožo wobsedźachu w połnej měrje, běchu njezbožowni, haj najnjezbožowniši ludźo na swěće.

Ći, kotřiž jenož w pjenjezach a swětnym zamoženju zbožo widźa, njewopomnja, kak wjele přećiwnikow ma tajke we zwonkownych wěcach założene zbožo; njewopomnja, zo su zemske kubła zakhodne, přeměnite, stracham wustajene, zo přinjesu sobu často starosće na starosće. Mnozy hižo wobsedźachu wulke bohatstwa a buchu khudźi kaž myše. Někotryžkuli bohač by cyłe swoje zamoženjo dał, byli sebi z nim wukupić mohł krutu, wobstajnu strowotu a wotbyć khiprosć a wšelake ćefpjenjo. Cyła sej njepřećelow łači so na tajke zbožo a pyta je kazyć, haj skazy je často dospołnje.

Druzy měnja, zo zbožo wobstoji we wužiwanju. W jich wočach je zbožowny tón, kiž móže so podnurić do zawjeselenjow, rozpjeršenjow tohole swěta, kiž móže keluch wjeselow prózdnić hač do dna. A tola njemóža swětne wjesela same človjesku wutrobu činić spokojnu a zbožownu. Človjeska wutroba je přehłuboka, zo bychu ju swětne wužiwanja a zawjeselenja mohłe wupjelnić. Přinjesu traš na wokomiki wolóženjo, wokřewjenjo, pohłuša traš na wokomiki starosće a mjerzanja — po wužiwanju pak zaćehnje do njeje často wostuda, njespokojenosć, po wužiwanju zawostawa we človjeskej wutrobje ćim wjetša prózdnota.

Štóž měni, zo móža tajkele zwonkowne wěcy človjeka woprawdźe zbožownoho činić, tón wohladuje joho mjenje abo bóle jenož jako dźěł tohole swěta, jako dźěćo tohole swěta, a zabywa na to, zo je človjek tola też dźěćo swětła, zo ma po woli swojoho stworićerja też dźěćo swětła być, zo nadawk a zaměr človjeskoho žiwjenja so njewučerpa w tutym zemskim žiwjenju, we wobsedźenju a přidobywanju zemskich kubłow, we wužiwanju swětnych wjeselow a dócpěću swětnych wuspěchow, ale zo saha přez mjezy tohole swěta, zo saha přez hranicy časnosće do wěčnosće.

Wězo *móžemy a směmy sebi też kubła tohole swěta* přeć. Tajke přeća su zdobne, hdyž so dźerža w prawej měrje; hdyž sebi přejemy to trěbne a ničo njetrěbne a wyšace. Tajke přeća su zdobne, hdyž so dźerža w prawym porjedźe, hdyž njezabywamy nad zemskim wěčne, hdyž wěčne, nadzemske kubła njestajamy nazad poruno časnym.

Prawa, wěrna, woprawdźita zbožownosć pak njewobstoji w tutych zwonkownych kubłach a zmysłojtych wužiwanjach — wona korjeni hłubšo, wona złožuje so na znutřkowne kubła, na znutřkowne hódnoty. — Prawa, wěrna zbožownosć korjeni w dobrym swědomju, we dušinym měrje a pokoju.

Dušiny měr a dušiny pokoj pak docpiwa človjek jenož, hdyž su joho poćahi k Bohu Knjezej w porjedźe. Měr, pokoj, tak praji jedyn bohawučeny, je porjad. Puće k tutomu wěrnomu, woprawdźitomu zbožu pokazować, je nadobny nadawk našoho nabožnoho časopisa „Katolskoho Posoła", je jomu luba starosć a woprawdźite wjeselo.

Tohodla rozwučuje swojich lubych čitarjow přecy a zasy wo nabožnych wěrnosćach a wučbach; wo winowatosćach napřećiwo Bohu našomu Knjezej a stworićerjej, napřećiwo našomu Wumožnikej, Jězusej Khrystusej, kiž nas ze swojej drohotnej krewju wukupi z hrěcha a winy a nam Božu lubosć, Boże přećelstwo a Boże dźěćatstwo zasy wudoby; wo winowatosćach napřećiwo swjatej Cyrkwi, w kotrejž je Jězus Khrystus dale žiwy, w kotrejž dale skutkuje k našomu spomoženju a swjatosćenju přiwobroćejo wam hnady a płody swojoho wumoženja we swjatym woporje a swjatych sakramentach; wo winowatosćach, kotrež mamy napřećo swojomu krajej, stawej a powołanju, kajkež je Bóh Knjez we swojich kaznjach postajił. — Tomule zaměrej służi a prócuje so służić naš „Posoł" swěrnje a pospochi. Na tónle zaměr sur złożene joho zawodne rozpominanja, nabožne a natwarjace nastawki, joho rozhlady wo žiwjenju a skutkowanju swjateje Cyrkwje we bližšim a dalokim swěće, joho nabožne zmyslenjo dychace powědańčka.

Hdyž je nětko nowe lěto nastupiło, budźe naš „Posoł" swěrny swojomu programej dale pokazować puće, kotrež wjedu k wěrnomu, woprawdźitomu zbožu, k prawej zbožownosći. Tuta wobstoji, kaž krótke wuwjedźenja dopokazuja, w tym, zo je naš poměr k Bohu Knjezej w porjedźe.

Dajmy Bohu, štož je Boże! Pytajmy najprjedy kralestwo Boże, a wšitko druhe budźe nam přidate.

Na spočatku nowoho lěta přeje tež nětko „Katolski Posoł" wšitkim swojim čitarjam zbožowne žohnowane nowe lěto! „Katolski Posoł" přiswoja sebi słowa, kotrež smy tak často na dnju nowoho lěta přecy a zasy zasłyšeli, a přiwoła kóždomu jednotliwomu česćenomu čitarjej: Přeju wam k nowomu lětu čiłosć a strowosć, Božu hnadu a Boże žohnowanjo, Boži měr a pokoj a něhdy njebjeske kralestwo! To daj Bóh!

Třoch kralow.

Hač do dźensnišoho dnja widźachmy při złobju jeno samu khudobu, khudušku, hródź, khudych pastyrjow, khudu mać a cyle, cyle khude dźěćo.

Dźensa so zdobom wobraz přeměnja. Štož nam swjate sćenjo powěda, je wobraz połneje pychi a wulkotneje krasnosće. Hlejmy, kak z dalokoho kraja słónca skhadźenja pomału so přibližuje pyšnje wuhotowany ćah! Česćedostojni mužojo, po kralowsku po swojim zadźerženju a po dostojnosći, w hač na zemju sahacych drohotnych drastach a z mnohim přewodnistwom ćahnu swoje puće. Žadosć, wulke žedźenjo čitamy na jich wobličach. Kamele ze zwónčkami, mnohosć służownych maja sobu. Njeje, jakož bychu wulkotnomu podawkej napřećo šli? Nětko zastupuje wosobny ćah do małoho městačka Bethlehema! Zastawa před małej khěžičku. Cuzy mužojo zestupaja ze swojich skoćatow, w połnej česćownosći zastupja do domu — a poklaknywši modla so k njomu. Wotewrja też swoje pokłady a je tu wupołoža. Kak błyšći a zyboli so złoto w khudym domčku! Kak rjenje wonjatej woruch a myra. Kelko bohatstwa je zdobom zastupiło do domu! Zawěrno, spodźiwna je pyšnosć, kotruž dźensa swjate sćenjo wotewrja před našimi wočemi! Spodźiwniše su hišće pokłady, kiž chce swjedźeń třoch kralow zapołožeć do našich wutrobow. Woprawdźita pokładnica najrjeńšich mysli je swjedźeńske swjate sćenjo, kaž dejmanty wusywa před nami najswjećiše wučby.

Hlejmy jeno kedźbnje na tute dźěćo, před kotrymž kleča mužojo z rańšoho kraja!

Tak małe a khude, njezda so nam tola jako wjeřch, kotryž přijimuje hołdowanja swojich poddanow? Njeswěći so z wóčkow tutoho dźěśa něšto njewuměrnje potajne a spodźiwne, hdyž spohladuje na tutych mužow? A zawěśće tomu tak je. To njeje wšědne dźěćo kaž druhe, to je kral kralow, jako tajki předpowědźeny wot profetow. Je hołdowanjo kralej, čomuž smy dźensa přitomni. Haj, ženje njeje swět ważniše a wulkotniše hołdowanjo kralej wuhladał hač dźensa. Mudri z rańšoho kraja njehołduja jomu jeno sami za so, ně, za cyły swět. Milijóny a milijóny kleča po zdaću we šěrokim kole za nimi. Jězus so tu prěni króć pokazuje jako wulki kral a wjeřch swěta. Tohodla mjenuje so też dźensniši swjedźeń Epifania, to je zjewjenjo Knjezowe. Tohodla so tak wjeseli swjata Cyrkej a přez cyły tydźeń njeda doklinčeć adventnym zwukam. Wona so wjeseli, zo tutón wulki kral hižo jako dźěćo swój panir, swoju khorhoj wotkrywa a ze žłoba swój sceptař wustrěwa nad wšitke narody swěta, nad kóždoho jednotliwoho.

Jězus Khrystus je też naš kral, twój kral! Słyš, človječe, hižo w starych zašłych časach, prjedy hač só narodźi, je so wojowało wo twoju dušu, bu ty wot tutoho krala zasy dobyty, wukupjeny přez joho drohu krej. Na to njedyrbjał čas swojoho žiwjenja ženje zapomnić, zo bu jomu we swjatej křćeńcy swjatočnje přepodaty za čas a wěčnosć. Přez swojich kmótrow sy jomu swěru přisahał a wotpřisahał swojim njepřećelam. Tehdom sčini so na tebje joho kralowske znamjo, swjaty křiž, jako znamjo dobyća, tehdom tebje přija za poddana.

Jomu, kiž je nas stworił, nas droho wukupił, přisłušamy, nic sebi samomu. My njejsmy swoje, ale joho wobsedźeństwo. Wy njejśće swoji, přiwoła swj. Pawoł wšěm křesćanam, přetož droho śće wukupjeni. Wy přisłušeće Khrystusej!

Khrystus je naš kral a chce też to być. Njecha so spokojić z titlom kralowskim, njecha jeno po zdaću naš kral być, ale chce woprawdźe nad nami kralować. Chce, zo bychmy joho zakonjam sćěhowali, joho wolu dopjelnjeli.

Chce kralować nad cyłym človjekom, też nad joho rozomom a woli. Wón chce samón kral być pola nas a njećefpi pódla so druhich kralow.

Njecha kralować nad nami z mocu, nic z kanonami a wójskami, ale z lubosću nad človjeskimi wutrobami.

Tutón kral nima jeno kaznje, ma też přeća. O snadź će hižo dołho nući a namołwja Boža hnada, poselnica Božeje wole, zo so njeby spokojił z liwkej służbu wěčnoho krala! Na wotestatym, zwjadłym, zesušenym křesćanstwje nima wjesela a njemóže wjesela měć.

Hlejmy tola na krasny dobytk, kotryž nadeńdźechu mudri z rańšoho kraja! Hlej na tutych mužow, kak domoj ćahnu, swjaty pokoj runja połnej rěcy jich dušu wožiwja. Hlej, to wšitko so też tebi skića! Też we twojej blizkosći šumja rěki Božich hnadow, swěća njebjeske hwězdy, kiwaja wěčne palmy!

Khrystus je kral cyłoho swěta. Wosrjedź ćěmnoho časa Staroho Zakonja zabłysknychu časćišo swětłe profetiske swěcy, mócne, jasne pruhi sćelo na přikhadźacoho Mesiasa.

Tajka swěca před Khrystusom bě Daniel. Wón je nam předpowědźił joho jako krala, kotromuž je přepodate kralestwo, česć a knježeństwo, zo bychu wšitke splahi, rody a jazyki jomu służiłe.

To so dźensa dopjelnja hižo. Joho prawe kralestwo je swjata Cyrkej. Do wšěch krajow njesu pósłojo wěry Khrystusowy sceptař, we wšitkich wutrobach chcedźa jomu trón postajić, we wšitkich rěčach joho khwalbu wozjewjeć a na wšitkich městnach joho kralowske znamjo wotkryć.

O kelko adventskich dušow jich hišće je, kotrež žadaja za swětłom, za spomoženjom! Kaž hołbiki, kotrež z khwatnym lětom do hołbjeńca so wróća, bychu też tute duše wěrnosći napřećo lećałe! Zo by so to stało, tomu może kóždy přinošować z nutrnymi modlitwami, zo by so

ćim prjedy přibližał krasnosćiwy čas, kiž Jezajas wopisuje w dźensnišej epistli, zo so wšě te milijóny z rańšoho a wječornoho kraja wróća do klina jeneje, swjateje, katolskeje Cyrkwje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće bu w tachantskej wosadze křćenych 15 (10) dźěći, 7 hólčatkow a 6 holčatkow. — Wěrowanych bu 14 (7) porow, mjez nimi 7 (6) porow z druhich wosadow. — Pokhowanych bu 15 (6) wosobow, 8 mužskoho a 7 žónskoho splaha. — Swj. woprawjenjow wudźěli so 30350 (31800), mjez nimi bě 1324 (1343) jutrownych swjatych woprawjenjow. K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi 7 (8) dźěći, 3 hólcy a 4 holcy. Božu mšu wopyta na ličefskej njedźeli w posće 649 (569), w nazymje 603 (495).

— We wosadze Našeje Lubeje Knjenje bu křćenych 51 (58) dźěći, 20 (30) hólčatkow a 31 (28) holčatkow. — Wěrowanjow bě 20 (21), 4 (3) z druhich wosadow. — Pokhowanych bu 53 (53) wosobow, 25 (27) mužskich a 28 (26) žónskich. — Swjatych woprawjenjow naliči so: w farskej cyrkwi 24046 (22860), we wustawje na Židowje 85 (61), we jastwje 278 (295), w přepytowanskim jastwje 78 (31). Domawobstaranjow a domjacych swjatych woprawjenjow bě 308 (233). Jutrownych swjatych woprawjenjow bě 761 (740). K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi 38 (52) dźěći, 20 (29) hólcow a 18 (23) holcow. Božu mšu wopyta na ličefskej njedźeli w posće 1403 (1747), nazymu 1335 (1468). Bóh knjez wostań z nami a nas wjedź! Joho swětło nam swěć! Joho pomoc nas skruć! Joho hnada nas wozbož!

Z Baconja. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w našej wosadze 16 dźěći: 9 hólčatkow a 7 holčatkow. Jene bě njemandźelske. Wšitke dóstachu swjatu křćeńcu w Božim domje. — 11 dźěći bě prěnjowoprawjeńskich. — 45 dźěći bu jutrownu póndźelu firmowanych. — Zemrěło je 7 wosadnych: 3 dźěći a to dwě w starobje do lěta a jene šulske 10 lět stare dźěćo. Wot zemrětych dorosćenych běštej dwě wosobje mužskoho rodu, jena nimale 70 a druha 40 lět stara. Dwě wosobje žónskoho rodu běštej jena přez 70 a druha přez 80 lět. — Připowědowało je so tu 5 a wěrowało 2 poraj. — Swjatych woprawjenjow běše pola nas 8715 a w Smochćičanskej kapali 5685, tak zo bě jich wšo hromadźe 14400. — Bóh daj narodźenym strowotu, wěrowanym Božu hnadu, měr a pokoj, zemrětym wěčny wotpočink!

Z Khrósćic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće 1938 je so w našej wosadze narodźiło a swjaty sakrament křćeńcy dóstało 115 dźěćatkow (loni 103), a to 63 hólčatkow (55) a 52 (48) holčatkow. Dwaj nanaj běštaj njekatolskaj. Njemandźelskich běše 12 (15). — Připowědanjow běše 56 (53) a wěrowanjow 34 (37), mjez nimi jene w Drježdźanach. 5 wěrowanjow je było po wěrje měšanych; 4 króć běše nawoženja a jónu njewjesta cuzeje wěry. — Swjatych woprawjenjow běše 123826 (121244), a to we farskej cyrkwi 45900 (46000), we klóštrskej cyrkwi 58350 (56800) a we Worklečanskej kapali 19576 (18444). Domjacych swjatych woprawjenjow běše 323, a to 274 z farskeje a 49 z klóštrskeje cyrkwje. Poslednje swjate wolijowanjo wudźěli so 58 króć, a to 44 króć z farskeje, 7 króć z klóštrskeje a 7 króć z Worklečanskeje cyrkwje. Wšo hromadźe potajkim 381 domawobstaranjow, a to 318 z Khrósćic, 56 z Klóštra a 7 z Worklec. — Zemrěło je 60 wosobow (52), 26 mužskich, 34 žónskich. Do dokónčenoho prěnjoho lěta žiwjenja zemrě 11 (5), wot 1.—10. lěta 4 (4) dźěći, wot 10.—20. lěta zemrěštej 2 (2), wot 20.—30. lěta 2 (2) wosobje, wot 30.—40. lěta zemrěchu 4 (3) wosoby, wot 40.—50. lěta niezemrě nichtón (2), wot 50.—60. lěta zemrě 6 (5), wot 60.—70. lěta 8 (10), wot 70.—80. lěta 17 (10) a wot 80.—90. lěta 6 (8) wosobow. Na wosadnym kěrchowje bu pokhowanych 59 (48) ćěłow, mjez nimi běše jene z Wotrowskeje a jene z Kamjenskeje wosady. Jene ćěło bu w Kamjencu, jene w klóštrje Marijinej Hwězdźe a jene w Radworju pokhowane. Wyše toho buštej dwě ćěle (mortwo-narodźenej dźěšći) w Khrósćicach pokhowanej. — Bóh dał, zo bychu wukřćene dźěćatka wotrostłe Bohu k česći a staršimaj k wjeselu, zo bychu zwěrowani we zbožownej lubosći a přezenosći Bohu služili, a zo bychu zemrěći wužiwali wěčny měr a wotpočink!

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 13. jan. 1939, popołdnju 1/2 2 hodź. w Pančicach a w 3 hodź. we Wotrowje w młodowni.

Ničo na swěće njeje tak mócne, jenoho muža polěpšić a joho dušu dobromu nawjedować, kaž rozomna a póćiwa mandźelska. S. Khrysostomus

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

A po wobjedźe da so stara zwónkowa do dźěła. Přimnywši swěčnik z lěwej ruku wza nowe rubišćo do praweje a třeješe, myješe, suwaše, ćahaše a rjedźeše, zo nowomu rubišću skoro dych zapadowaše. Ně, na tele kapskate, škropawe porsty stareje zwónkoweje! Na tele wótre kromy a rózki swěčnika! Hižo wjacy króć měješe rubišćo na jazyku: „Nic tak kruće! Bóle tuzy! Ja dźěn sebi wšitku kožu wobodrěju.“ Tola bliži wokomik so zasy dopomni, kak je hakle khwilu w kapali lubiło: „Chcu wšitko njesć a wšitko ćerpjeć, njecham so na ničo hóršić“, a tohodla mjelčeše. „Kóždy započatk je ćežki. Wutrajnosć dobudźe.“ Tak přispomni sebi a zakusnywši ze zubami činješe so krute, zo by z česću prěnju pruhu wobstało. A zbožownje też přetra wšitke šěsć swěčnikow.

„Tole je tajka kruta nić“, rjekny zwónkowa po dokonjanym dźěle k swojomu mužej. „To człowjek njeby rjekł, zo mohła tajkale pawčina też tele napinace dźěło dokonjeć. A kak šwarnje so z nim do wšěch kućikow saha! Žana koža njemóže tak wustojnje rjedźić. Te rubišćo budźemy sebi khować.“

Tak je stare rubišćo swoje nowe zastojnstwo nastupiło. Přichodne dny zezna so też z mjedźanym kadnikom, z talerjemi wołtarnych khankow — z wopornej škličku a z wopornym talerjom a z mnohimi druhimi wobydlerjemi kapale Krótko před jutrami też z wěčnej lampu a ze šklu křćeńskeje dupy. Měješe swoju radosć z toho, zo joho znatstwo dźeń a dale přiběraše, njech też z nim přiběraštej dźěło a próca. Najwjeselšo pak běše jomu, zo móžeše z ćicha a skoro njewidźane po swojich mocach krasnosć Božoho domu přisporjeć.

Lohke wšak joho zastojnstwo njeběše: lute zaprózene, zabrudźene dźěła, kotrychž nichtó druhi njerodźeše a pódla napinanjo, zo lědma bjez módrjeńcow woteńdźe. Wosebje před jutrami a před druhimi róčnymi časami kopjachu so joho starosće, zo druhdy njewědźeše, do kotreje strony by prjedy skočiło, dokelž ze wšěch rózkow za nim wołachu. Sama stara zwónkowa wobožnje zamoskata: „Lute běhanjo kaž robota! Njech dźěn też nětdźe někajke zornjatko leža wostanje! Wšak so nichtó do njoho njezakopnje.“

Tola stary zwónk ju porjedźeše: „Njewěš, zo so jutry swjatočnje z klětki wozjewja: „Wurjedźće stare kisane często!“ Cyła cyrkej to słyši a ma so po tym. Hańba dyrbjała naju być, hdy by so zwónk samlutki wuzamknyć chcył!“

Tele słowo so staromu rubišću na zwónku jara lubješe a tohodla jomu znowa při sebi slubi, zo jomu stajnje zwólniwje pod ruku póndźe.

Čežkoty nastawachu rubišću też z druheje strony, kotrychž so ani nadźało njebě. Spytowaŕ přistupi też k njomu

Z Njebjelčic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło 28 dźěći: 15 hólčatkow a 13 holčatkow, mjez nimi 4 njemandźelskich. — Wěrowanych bu 8 porow; zemrětych 14 wosobow: 11 dorosćenych, 2 dźěšći, 1 morwonarodźene. — Swjatych woprawjenjow wudźěli so 12100, domawobstaranjow běše něhdźe 60. — Bóh žohnuj tež w nowym lěće našu wosadu a zdźerž ju we žiwej wěrje a prawej službje Božej!

— Hnadowne dny běchu za našu wosadu poslednje dny lěta a dźeń nowoho lěta. Přińdźe k nam knjez pater Gerard Andricki SJ. a dźeržeše wobnowjeńske předowanja rano a wječor. Bohate běše wobdźělenjo, a z kedźbliwosću słuchachu wšitcy na předarja, hdyž nas k žiwej wěrje a prawej starosći wo njesmjertnu dušu namołwješe. Zawěsće přinjesu joho słowa bohate płody we dušach wosadnych, zo z nowymi dobrymi předewzaćemi nastupichmy nowe lěto. Njech Bóh žohnuje te bohaće wusyte symjo! Bohužel wopušći nas knjez P. Andricki nowe lěto popołdnju, zo by so zasy do Frankobroda wrócił. Jomu budź horcy dźak cyłeje wosady!

— Smjertnje znjezboži tu čeleladny pola bura Pječaka. Posledni dźeń lěta bjerješe z rěpoweje hromady rěpu. Hłuboku dźěru do hromady načiniwši, zaléze do njeje. Tu nadobo zasypny so pjeršć a pohrjeba młodoho človjeka. Hačrunje běše pomoc hnydom tu, móžachu tola wbohoho človjeka jenož morwoho wućahnyć. Běše sebi nop puknył a so jara stłóčił. Tak stupi młody človjek posledni dźeń lěta njenadźicy před sudny stoł Boži. Strowy a wjesoły běše wotešoł a za krótki čas přinjesechu joho morwoho nutř. Joho ćěło dowjezechu zady Drježdźan, z wotkelž pokhadźeše. Wobžarować mataj so wbohej staršej, hdyž jimaj nadobo přiwjezu morwoho syna domoj. — Bóh zakhowaj nas před nahłej smjerću!

— Při hońtwje, kotraž so tu póndźelu wotměwaše, potřěla 13 třělcow něhdźe 46 zajacow, 2 bažantaj a někotre karnikle. Je to za naš čas spokojacy wuspěch.

Z Ralbic. W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće dósta w našej farskej cyrkwi swjatu křćeńcu: 56 dźěćatkow (loni 39) a to 22 hólčatkow a 34 holčatkow, mjez nimi 1 (2) njemandźelske. 1 dźěćo so mortwe narodźi. Wěrowani bě 16 (11). Khowanych bu 21 (17) wosobow a to: 2 dźěšći w 1. žiwjeńskim lěće, 1 w 7. lěće, 1 wosoba w 17., 29. a 43. lěće, 2 w 53. a 57. lěće, 5 wosobow w starobje 60—70 lět, 6 wosobow 70—80 lět a 2 wosobje přez 80 lět. Swjatych woprawjenjow bě w farskej cyrkwi w Ralbicach: 27544 (28110), w Šunowskej kapałcy 2505 (1981), w Róžeńčanskej hnadownej cyrkwi 16880 (15133), to je wšo hromadźe 46929 (45271). Domawobstarani a domjacych swjatych woprawjenjow 253 (116), mjez tutymi w Ralbicach 126. Wopytowarjo Božich mšow na njedźelach w přerězku w farskej cyrkwi w Ralbicach 761, w hnadownej cyrkwi w Róžeńće 947. Šunowčenjo a Konječenjo dla khorosće mjez skotom 8 njedźeli dołho ze wsy na Boże służby khodźić njemóžachu. Mějachu na 4 njedźelach Božu mšu we swojich wjesnych kapałkach.

— Wjacy hač 45 lět je naš znaty a sławny spěwař, knjez Jurij Čornak, w našej cyrkwi a při procesijónach kantorił. Lětsa wokoło Swjatkow běše ćežko znjezbožił a sebi wobě nozy złamał. Wjele njedźeli dołho je ležał a tež nětko njemóže hišće khmanje khodźić. Tuž je swoje kantorjenjo złožił. Knjez farař je joho dla wulkich zasłužbow za čestnoho kantora postajił, dokelž drje žana pobožnosć w cyrkwi była njeje, na kotruž wón njeby přišoł, zo by kantorił. Kóždu njedźelu na rańšach je po starym zwučenym wašnju rózarije a kěrluše spěwał, tak dołho hač je jomu strowota to dowoliła. Jomu njech Bóh Knjez wšitko nadobnje mytuje a bórzy tež strowotu zasy wróći, zo by joho městno w cyrkwi zasy wobsadźene było! 3. januarja swjećeše wón swoje 73. narodniny. — Joho naslědnik jako kantor je knjez Jakub Mróz z Ralbic. Jomu wjele zboža!

Z Kulowa. W minjenym lěće 1938 bu z našeje wosady křćenych 103 (105) dźěći, a to 50 (45) hólčatkow a 53 (60) holčatkow, 2 běštej njemandźelskej. Z měšanych mandźelstwow pokhadźachu 4 dźěći z katolskim nanom a 6 dźěći z katolskej maćerju. — Wěrowanych bu 41 porow (42), mjez tutymi bě 5 (14) měšanych mandźestwow, 3 z katolskim nawoženju a 2 z katolskej njewjestu. — Khowanjow bě 69 (42), wot tutych bě 15 (8) dźěći a 54 (34) dorosćenych, 28 (13) mužskich a 26 (21) žónskich. — Swjatych woprawjenjow wudźěli so 58410 (59472), wot tutych w jutrownym času 19854. Přenjowoprawjenjow běše 117, domawobstaranjow a woprawjenjow khorych 271.

Z Drježdźan. Jutře njedźelu, 8. januara, su serbske kemše w Taschenberg-kapali. Wšitcy lubi Serbja a Serbowki so na nje lubje přeprošuja.

WHW — wutrobu njezawrjej!

a šukotaše jomu do wucha: „Woni su twoju hódnotu přepóznali. Ty wšak by hišće lěta jako wustojna a widźana canka při najwjetšich swjatočnosćach pyšnje wustupować móhła. Ale tak to je: štóž so pokorja, přińdźe pod kolesa. Nó dźěn z krótka praj: Njecham służić, kaž čorny mjećef! Za lěpše sym so narodźiła. A stawkuj!“

Tola rubišćo njepopřa spytowarjej ani wóčka; z khribjetom so wobroćiwši wotmołwješe jomu přez ramjo: „Dźi mi! Njerodźu twojeje mudrosće. Chceš mje tola jenož zjebać. Ja sym wjesoły, zo móžu w Knjezowej swjatnicy służić. Bóh dał, zo bychu mje ženje z njeje njewuhnali!“

Kaž dźěćo pak so rubišćo wjeseleše, hdyž stary zwónk a zwónkowa je khwaleštaj, zo swoju wěc jara derje čini, a sebi přeještaj, zo by jeno prawje dołho wutrało.

Tež hišće druhu radosć měješe. Ke knjezej fararjej přikhadźachu druhdy wopyty, kotřiž sebi tež rady cyrkej wobhladowachu. Wo mnohich wšak rubišćo wjele njezhoni, dokelž dale cyrkwje njepřińdźechu. Duchowni knježa pak chcychu tež kapalu widźić. Jako wěcywustojni wobhladowachu sebi keluchi, ryzwa a druhe drasty nic jenož, ale tež kadnik, wołtarne khanki, swěčniki a mnohe druhe wěcy. Někotryžkuli pruhowaše tež z porstom, kak to z prochom je tu abo tam, a potom připóznawajo naspomni: „Wy maće dušnoho zwónka, kiž swoju wěc rozemi. Hižo w cyrkwi to widźach na wěčnej lampje, na swěčnikach a wšudźom wokoło wołtarja, kaž tule w kapali čistota a błyšć. Nihdźe ani brudy ani procha. Tajki zwónk je wšeje česće hódny. Toho sebi tola ze służby njedajće, knjez farař, khiba sebi joho Bóh luby Knjez sam žada na njebjeske zwónstwo!“ Rubišćo słyšeše tule khwalbu nimo měry rady a pozdychny, dokelž dźěn zwónk pódla njeběše: „Ow, hdy bych jomu tola wupowědać móhło!“ K swojomu wužitku pak wuži swoju a zwónkowu khwalbu, zo ćim horliwišo swoju winowatosć dopjelnješe.

Lěta so pominychu, zo stare rubišćo takle zwólniwje, z ćicha a pokornje w Knjezowej swjatnicy służeše. Dźiwać so nichtó njemóže, zo při tajkich napominanjach joho mocy z lětami počinachu woteběrać. Wšak tež najlěpša móc so w běhu časow přetrjeba. Stare rubišćo sebi samo druhdy pomysli: „Što ze mnu budźe, hdyž wjacy njebudu móc?“ A we swojich myslach rozhladowaše so po kapali a po cyrkwi, što traš by hišće dokonjeć mohło, hdyž joho mocy k rjedźenju mjedźanych wěcow wjacy njedosahnu. „Takle cyrkwinske ławki tréć bych tola dokonjało. Ow, te chcyło ja tréć! Nichtó njedyrbjał prajić: Ach, tu je so njeroda smokała!“ Potom zasy pohlada po kapali. „Tež kapalne dno zetrěwać bych tola móhło. A žana noha njeby ani próška njesła z kapale do cyrkwje, ćim mjenje k wołtarjej.“ Dokelž runje Bože słónčko z woknom pohladujcy tak derje měnješe, wobroći so rubišćo k woknu a hnydom so posměwkny: „Tež tamle mjez kapalnymaj woknomaj by było

Wo knihach Noweho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

8. W Jeruzalemje bu Pawoł ze swojimi přewodnikami z radosću přijaty. Nazajtra dźěše k japoštołej Jakubej a powědaše jemu před staršimi wosady, što je Knjez přez njoho mjez pohanami skutkował. Zhromadźeni so zwjeselichu, njezamjelčachu pak Pawołej, kak jara su Židźa w Jeruzalemje, naščuwani wot wonkownych, wosebje wot tych, kotřiž běchu jemu hižo telko zadźěwkow přihotowali, přećiwo njemu rozhorjeni, dokelž praja, zo wón židowski zakoń hani, haj zo je Židow samych napominał, zo njebychu swoje dźěći wobrězać dali. (Jap. sk. 21, 21.) Tohodla radźachu jemu, zo by zjawny dopokaz dał, zo su tajke skórźby njeprawe a zo też wón židowski zakoń sebi waži; njech tohodla swjatočnje nazarejski slub sam čini, a za štyrjoch druhich wudawki tohole sluba njese, dokelž dźě maju Židźa to za wosebity skutk pobožnosće. Pawoł sčini tak. Tola to rozzłobi hakle joho njepřećelow prawje, zo tón, kiž druhdźe židowske wobrjady zakazuje, je tu w templu dokonja; tuž zběhnychu so přećiwo Pawołej, wustorčichu jeho z templa a bychu jeho morili, njebychu-li romscy wojacy jeho wumóžili. Romski wojeński tribun (wyšk), dokelž měješe jeho za złóstnika, da jeho do dweju rjećazow spnyć a na twjerdźiznu wotwjesć. Hdyž bě zhonił, štó Pawoł je, dowoli jemu, zo smě k ludej poréčeć. W tutej réči spomni Pawoł na swoju młodosć, na swoje wobroćenje a powołanje, zo ma mjez pohanami Jězusowu wěru rozšěrjeć. To rozmjerza Židow tak, zo jeho smjerć žadachu. Na twjerdźiznje hrožeše jemu tribun, zo jeho šwikać da, jelizo winu zběžka njewozjewi; tola sy'šo, zo je Pawoł romski krajan, njezwaži so, jemu dalšeje křiwdy činić. Na druhi dźeń bu Pawoł před židowsku wysoku radu powołany, před kotrejž tak mudrje so zamołwješe, zo dwě stronje wysokeje rady samej do překory přińdźeštej, a Pawoł bu zasy na twjerdźiznu wotwjedźeny. Jako w druhich ważnych wokomikach žiwjenja, tak měješe w nocy po tychle podawkach zjewjenje. Jězus jemu praji: „Budź wobstajny; přetož jako sy wo mni swědčił w Jeruzalemje, tak dyrbiš też swědčić w Romje.“ (Jap. sk. 23, 11) Na druhi dźeń přisahachu sebi 40 Židźa, zo njebudźa ani jěsć ani pić, dóniž Pawoła njemorja. Syn Pawołoweje sotry to zhoniwši powě Pawołej a potom romskemu tribunej; tuž pósła tutón Pawoła, přewodźaneho wot wojakow, zo so jemu njeby na puću křiwda stała wot Židow, do Caesareje k romskemu bohotej Felixej, hdźež běše přez dwě lěće — wot swjatkow l. 58 hač do nazymy lěta 60 — jaty. (Jap. sk. 23, 16—35.)

9. Židźa póslachu do Caesareje k bohotej rěčnika Tertulla, zo by tam na Pawoła skoržił a też žadał, zo by wón židowskemu sudej přepodaty był. (Jap. sk. 24, 1—9.) Pawoł so zamołwješe, rozestaja cyłu wěc, kotrejež dla bu jaty. (Jap. sk. 24, 10—21.) Felix drje spózna njewinowatosć Pawoła, njepušći pak jeho, zo bychu Židźa so njerozhněwali, kotrymž też slubi, zo chce wěc znowa přepytać, hdyž tribun Lysias z Jeruzalema do Caesareje přińdźe. Nadźiješe so też, zo jemu Pawoł pjenjezy poskići, hdyž jeho pušći; tohodla z nim přećelnje wobkhadźowaše, też móžachu wěriwi w Caesareji k njemu khodźić a jemu posłužeć.

Hdyž bě Pawoł nimale dwě lěće w Caesareji, bu bohot Felix přesadźeny a jeho město nastupi Porcius Festus. Też tutoho prošachu Židźa, zo by jim Pawoła přepodał; wón njezwoli do toho, ale žadaše sebi, zo bychu do Caesareje přišli na njeho skoržić. To so też sta. Dokelž pak swoje njesprawne skórźby dopokazać njemóžachu a Pawoł wustojnje so zamołwješe, spózna bohot, zo je bjez winy, a zo ma jenož wo nabožnych wučbach druhe přeswědčenje hač Židźa; njemóžeše jeho tohodla wotsudźić, ale z bojosće před Židami wopraša so Pawoła: „Chceš do Jeruzalema hić a tam přede mnu sudźeny być?“ Pawoł spózna hnydom strašnosć, kotraž jeho žiwjenju hrožeše, hdy by do toho zwolił; tohodla praješe, zo sebi žada wot kejžora sudźeny być (Jap. sk. 25, 11). Widźenje, kotrež měješe w nocy na spočatku swojeho zajeća, a też nadźija, zo tak najprjedy do Roma přińdźe, pohnu jeho, zo tajku žadosć zjewi. Bohot měješe nětko dlějšu rozprawu kejžorej wo cyłej należnosći podać, a mjez tym zo ju dźěłaše, přińdźe do Caesareje ze swojej sotru Bernice młody kral Herodes Agrippa II., kotryž bě ze židowskimi nabožnymi należnosćemi znaty. Festus nadźiješe so, zo wot njeho wšelake zhoni, štož by móhł do swojeje rozprawy stajić, a tuž da Pawoła přiwjesć, kotryž tu před wosobnymi posłucharjemi ze zahorjenjom křesćansku wěru zamołwješe, tak zo kral wuzna: „Tón člowjek by móhł so pušćić, njeby-li był na kejžora so wotwołał.“ (Jap. sk. 26, 1—32.)

Pawoł bu nětko přećelnomu stotnikej z mjenom Julius přepodaty, kiž měješe joho z druhimi jatymi do Roma dowjesć. Nazymu lěta 60 po Khr. wotwjeze so z Caesareje. Lukaš a Aristarchus joho přewodźeštaj. Dokelž bě čas za pućowanjo po morju hižo strašny, radźeše Pawoł, zo bychu

---

rjane městačko. Zwónk so přecy hórši, zo dešćik a roztaty sněh přecy z wokna kapa a po sćěnje běži. Ležo włóžnotu srěbać bych tola z lohkej prócu dokonjało. A hnydom bych so móhło na słónčku wohrěwać a sušić. A też rjany wuhlad bych mělo. — Ach, luby Božo!“ tak po khwili pozdychny, „njepřidaj, zo bychu mje z twojeje swjatnicy wuhnali!“

Tajkale zwólniwa, ćicha, pokorna a njesebična služba drje so staromu rubišću njezabudźe? Ow haj, přińdźe-li spodobny čas, wotruna drje so jomu wšitko nadobnje. Haj, kak zo traš so jomu wróća złote časy.

Pójmy, pohladajmy dale za nim!

Jenoho dopołdnja bě stare rubišćo tójšto dźěłać mělo. Wěčna lampa dyrbješe zetrěna być. Kadnik bě zakurjeny a z dešćikom zakrjepjeny z wulkoho khowanja z kěrchowa přišoł. Też woporny talef chcyše pomhane měć. A pódla měješe so hišće to a tamne zetrěć. Stare rubišćo přińdźe z lutej prócu do sylnoho potu. Připołdnju pak měnješe Bože słónčko z woknom do kapale tak derje, zo stare rubišćo tu přileżnosć wuži a so na nim wohrěwaše a sušeše na drjewjanym hozdźiku wisajcy a skónčnje zdrěmny. Kak dołho je drěmało, ani njezhoni. Z někajkim ropotom a stupanjom wonka před kapalnymi durjemi nahle wotući. „Što tola to? Cyle njezwučeny čas, zo by nichtó do kapale přišoł“, tak sebi pomysli a nastaješe wuši. Zasłyša dwojí stup a dwoji hłós před durjemi. Jedyn hłós běše jomu znaty. „To je stara zwónkowa, ale štó je tón cuzy?“ Cuzy hłós rěčeše přez nós a běše twjerdy, škropawy, kaž by jeno rjekł: „Što to mje stara, hač koho přeze mnje wuši bolitej, hdyž jeno je mi šwarnje.“

„Nó, čohodla dha nic?“ rjekny cuzy hłós přez nós. „Čohodla njechaće wočinjeć? Dźiće tola a wočińće, zo bych sam widźał. Cuzej woči widźitej wjele lěpje. Ja tola njejsym paduch abo rubježnik. Kak zo traš něšto namakam, štož mózu kupić. Dam hotowe pjenjezy a zapłaću derje, hižo wašomu mužej k woli. To je tajki rozomny, wustojny muž, kajkiž być dyrbi, tón stary zwónk. Mam joho rady.“ Tak słyšeše stare rubišćo před durjemi powědać a zhudawaše, štó jeno móhł to być. Tón hłós so jomu docyła njelubješe. Njeměješe pak dołho khwile dale zhudawać, dokelž kluč suny so do zamka, a rjes ras! zaškréča zamk a ze starej zwónkowej tłóčeše so potuleny cuzbnik z wuzhibnjenym nosom do kapale.

Tónle muž so rubišću hišće mjenje spodobaše. „Jeli to žid njeje, dha chcu ja wěčny žid rěkać. Bohu džakowano, zo sym stare mazane rubišćo!“ zašepta k tomu. „Jako stare rubišćo tu na drjewjanym hozdźiku sym tola wěste před joho porstami.“

Wikowar ze starymi wěcami žid Mawšel z blizkoho města kročeše wot khamora ke khamorej, wobhladowaše

přistaw hladali, hdźež bychu móhi přez zymu wostać; ale njeposłuchachu na njoho, chcychu před zymu hač do přistawa Foenice na kupje Kreta dojěć a tam přezymować. Tola na dalšim puću nawali so surowy wichor, kotryž łódź do najwjetšoho stracha přinjese. Pawoł pak změrowa lud, jomu lubjo, zo nichtón wo žiwjenjo njepřińdże. „Přetož tule nóc je jandźel Boži ke mni stupił, kotromuž ja słušam a kotromuž ja słužu, prajo: Njeboj so, Pawole, ty dyrbiš před kejžora stupić, a hlej, Bóh je tebi wšitkich darił, kotřiž so z tobu wjezu." Třinaće dnjow a nocow traješe wichor a mjetaše z łódźu; w štyrnatej nocy pytnychu, zo hłubina nahle woteběra, a tuž wućisnychu kótwicy, zo bychu na skały njezajěli. Hdyž běchu so po Pawołej radże wšitcy z jědźu posylnili, zběhnychu kótwicy a dachu łódźi na skału zajěć; łódź drje so rozłama, wšitcy pak přińdźechu zbožownje na kraj a zhonichu, zo je to kupa Malta. Wobydlerjo přijachu jich přećelnje; za Pawoła, kiž tu dźiwy skutkowaše, staraše so z wosebitej luboscu bohaty Romjan z mjenom Publius, kotryž měješe tam wulke kubła, a Pawoł so jomu z tym dźakowaše, zo joho khoroho nana wustrowi. Tři měsacy so minychu, prjedy hač wjedro dowoli dale pućować. Pawoł stupi z druhimi jatymi na Alexandrisku łódź a přińdże w naléću lěta 61 do města Puteoli w Italskej. Wottudy dźěchu pěši do Roma, z wotkelž jim křesćenjo hač do Forum Appii napřeco přińdźechu. Hdyž jich Pawoł wuhlada, dźakowaše so Bohu a naby dowěry.

Krótke, mócne prědowanjo.

Hdyž bě knjez ze Cheverus, pozdźiši arcybiskop w Bordeaux, hišće biskop w Montaubanje, so jomu jónu wozjewi, zo je měšćanosta wulkeje gmejny, hewak česćomny muž a dobry křesćan, snadneje winy dla ze swojim fararjom so rozkoril. Wšitke pospyty fararjowe, so zasy zjednać, běchu podarmo byłe, štož dobromu duchownomu starosće dosć načini.

Po někotrym času zhoni biskop, zo je mjenowany měšćanosta do města přišoł, sebi něšto wobstarać, zo pak so bórzy zasy domoj wróći. Hnydom poda so knjez biskop k měšćanosće. Njenadźity wopyt měšćanostu khětro překwapi, dokelž njeměješe čistoho swědomja. Běše cyle zamyleny.

„Wodajće", praji biskop, „zo was mylu; sym přišoł, was prosyć, zo byšće mi něšto wašomu knjezej fararjej wobstarał, jeli chceće mi to k woli sčinić."

„A što by to było, miłosćiwy knježe?"

Přećelnje so smějo přistupi biskop k njomu a wokoši joho. „To je, štož was prošu, zo byšće swojomu knjezej fararjej sobu wzał."

Nětko hakle měšćanosta pytny, što biskop poprawom chce, a sylzy jomu do wočow stupichu. „Rady, a to hišće dźensa, najdostojniši knježe, to wobstaram", wotmołwi měšćanosta, „tajkoho směrca, kaž wašu biskopsku miłosć, hišće čas žiwjenja zeznał njejsym."

Cyle do myslow zanurjeny nastaji so měšćanosta na dompuć, a ani domoj njedošedši, poda so runy puć na faru, zo by swojomu fararjej to, štož bě so stało a štož so jomu kaž són zdaše, wupowědał. Po krótkej přećelnej rozmołwje prošeše fararja, zo by joho wobjimać a wokošeć směł, kaž bě jomu biskop napołožił.

---

to a skušowaše tamo, wobmasowaše też někotre wěcy, stara zwónkowa pak wobhladowaše sebi mjez tym sleborny pjenjez, kotryž bě jej žid do ruki stłóčił, zo by joho skerje do kapale pušćiła. Nětko bě so žid staromu khamorej zbližił, na kotrymž kadnik a stare rubišćo hromadźe wisaštaj. Jenož tak nimo ducy pohlada žid na stare rubišćo. Rubišćo zajdźeli wobej woči, zo so jomu njeby stało. „Bohu dźakowano, zo nimo dźe!" zašepta potom. Žid pak stupiwši kročel abo dwě so hnydom zasy wobroći a hladaše kručišo na stare rubišćo. Ow jej, tajkele woči, šěrej, hłódnej kaž byštej hnydom požerać chcyłoj! Žid stupi bliže a poča rubišćo wobmasować. Tomu pak so zdaše, kaž by mjez pazorami někajkoho kraholca třało. Zatřepotawši wubudźeše dobre wotmyslenja a lubjenja: „Ow, ow, ja chcu přichodnje ze wšěm spokojom być, přińdże štož přińdże, rady lubje a njecham ženje wjacy moskotajcy skoržić", tak zdychowaše z ćicha, jeno zo by mje tónle člowjek tu na hozdźiku wostajił."

Židowej woči pak bywaštej z dalšim pruhowanjom dale a hłódnišej. Rubišćo pytnywši, zo chce je žid hižo z hozdźika wuzběhnyć, bě najradšo wótře zawołało: „Kadniko luby, złoty, dźerž mje! Njepušć mje, zo tónle cuzy člowjek mje do horšće njedóstanje!" Tola podarmo by wołało, byrnjež też móhło. Žid bě je hižo z hozdźika sćahnył a rozpušćiwši, rozćahnywši dźeržeše je na swětło. Rubišću chcyše so hłowa wjerćeć, tola telko hišće widźeše, zo so židowej woči zažehlištej a hišće sebi z jazykom lizny, kaž by so jomu něčoho prawje chcyło, tola jenož wokomik, potom běše zasy zymny, kaž zymna stojata woda, zawěsće, dokelž běše zwónkowa pódla. Zawi z hłowu a zabórča dosć zrozemliwje: „Stare rubišćo. Docyła k ničomu. Ani hadlump joho njeby rodźał." A kaž by joho wotřasowało, wjerhny rubišćo zasy na hozdźik.

Mjez tym zo rubišćo ze swojich stróżeli z lohka wodychowaše, postupi žid do bližšoho kuta, wućahny z njoho stary, napoł zerzawy a napuknjeny talef; też jedyn abo tři stare drjewjane swěčniki, kotrež hižo na kruchi padachu; wza k tomu hišće staru nimale dodźeržanu ponowičku, w kotrejž sebi zwónk wuhlo do kadnika zažehleše, a składže wšitko na blido na hromadku. Potom zamysleny pozasta. „Hm, stare rubišćo?" bórčeše. „Na, mojedla. Wjele hódne wšak njeje, ale někak wužić traš so tola hišće hodźi." A wobroćiwši so, hrabny rubišćo z hozdźika a čisny je do čorneje, sazneje ponowički, kaž by hišće dosć mazane njebyło. Stare rubišćo ani njezhoni, kak so jomu sta. Hdyž pak so wokomik rozhlada, spózna hnydom, zo je wone hłowna wěc, a druhe jenož, kaž proch do wočow, zo by rubišćo skerje dóstał.

(Pokročowanjo.)

Z tym so dołho žadany měr mjez fararjom a měšćanostu zasy założi a wobkruči. Wšitkim k wjeselu a dobromu přikładej potom wobaj, jedyn druhoho podpjerajcy, časne a wěčne zbožo wosadnych spěchowaštaj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Roma a Vatikanskoho města. Hodownička bu w Romje wot cyłoho wěriwoho ludu přez horliwe wopytowanjo domow Božich wobeńdźena. Też zwonka Božich służbow čahachu črjódy wěriwych do bazilikow, cyrkwjow a kapalow wěčnoho města, zo bychu před mnohimi wumělscy zhotowjenymi Božimi narodkami, druhdy z postawami we čłowjeskej wulkosći wuhotowanymi, so modlili. W cyrkwi Ara coeli (t. r.: njebjeski wołtař) na kapitolu, kotraž ma čestne mjeno „cyrkej Romskoho senata a ludu", bu tam zakhowana postawa Jězus-dźěćatka w swjatočnym prócesijonje ke žłobjatku přenjesena. Jara swjatočne běchu też Boże służby w bazilicy Dwanaćoch japoštołow, hdźež generalny minister rjadu minoritow, P. Heß, hłownu Božu mšu swjećeše a swjate woprawjenjo wudźěleše.

We Vatikanje so hodownička přez kóždołětne wulke přijeće kardinalow, duchownych a swětnych zastojnikow bamžowskoho dwora w žurli konsistorijow započa. Najstarši, 86lětny kardinal-dekan Granito di Belmonte, přečita hołdowansku naréč na Swjatoho Wótca, we kotrejž wón na zbožownje přetratu ćežku strowotnu krizu bamža spominaše a potom krótki přehlad poda wo zwjeselacych a zrudźacych podawkach za swjatu Cyrkej we so skóńčacym lěće. Swjaty wótc Pius XI., kiž běše kedźbliwje wuwjedźenjam kardinala sćěhował, da sebi přez swojoho maestro di Camera, praelata Mella, manuskript podać, po kotrymž wón swoju hodownu naréč přečita. Bamž sčini předstojace 101ětne wopomnjeće wujednanja z Italskej w lateranskich zwjazkach, kotrež so 11. februara 1939 woswjeći, k předmjetej woprawdźe pozběhowacych wuwjedźenjow.

Na prěnim hodownym swjatym dnju je Swjaty Wótc Božu mšu we swojej privatnej kapali swjećił, mjez tym zo arcyměšnik swj. Pětroweje baziliki, kardinal Pacelli, we Vatikanskej bazilicy pontifikalnu Božu mšu swjećeše. Wječor wotmě so w žurli benediktinow před přeprošenymi hosćemi pod nawjedowanjom komponisty a dirigenta bamžowskeje spěwarskeje kapale, Lorenco Perosi, koncert, při kotrymž so 2. dźěl oratorija „Narod Swětowoho Zbóžnika" předwjedže. Wulkotnje poradźeny koncert bu wot Vatikanskoho sćelaka na mnohe stacije w Europje a Połnócnej Americy přednjeseny.

Romske nowiny rozprawjeja wo hodownym swjedźenju w cyrkwi Božoho Naroda w Bethlehemje a wopisuja črjódu pobožnych, mjez kotrymiž so pódla synow a dźowkow luda też mandźelske jendźelskich oficěrow, sobustawy konsulatskoho korpsa a křesćanscy Arabojo namakachu, kotřiž drastu Beduinow noša.

Mussolini je znatomu rjadej Minimow, kotryž je swjaty Franc z Paula († 1507) założił, w Romje wulku dobrotu wopokazał. Wón je stary rjadowy klóštr, kotryž njedaloko cyrkwje swj. Handrija delle Fratte leži, rjadowym bratram zasy wróćił. Při tym buchu wšě twarjenja a też cyrkej dospołnje wobnowjena, tohorunja rjane hnadowne swjećo Maćerje Božeje. Dołhi čas służeše klóštr jako kwartěr za wojeńskich namórnikow. K dopomnjeću na padnjenych swětoweje wójny je so w cyrkwi wopomnjeńska tafla připrawiła. Romske nowinarstwo tónle nadobny dar Mussolini-a z připóznaćom wita.

Italski kral Viktor Emanuel je komponistu Lorenco Perosia na wulkooficěra wysokoho rjadu swjatoho Mauricia a Lacara pomjenował.

Šwica. Za nowoho zwjazkowoho presidenta (najwyššoho statnika) bu Filip Etter wuzwoleny. Wón je katolik a je so w lěće 1911 narodźił. Swoje studije wukonješe pola benediktinow w Einsiedelu.

(25 lět we służbje wusadnych.) Sotra Marija Clementa skutkuje hižo 25 lět na kupje Molokai w Ćichim Oceanu jako wothladarka wbohich wusadnych. Jenož dwójcy w tymle dołhim času je kupu wopušćiła, zo by sej někotre njedźele wotpočinka popřała. Też dźensa hišće misijonarka tónle rjekowski wopor z połnej žiwjeńskej mocu wukonja. Přez 100 khorych ma wothladać a je jim kaž dobroćiwa mać, přecy ma za nich wjesołe, tróštne słowčko. Sotra Clementa je dla tutych woporow też sprawnje woblubowana. Jeje mjeniny su stajnje swjedźeń za cyłu kupu, za katolikow, protestantow kaž też pohanow.

Českosłowakska. Kardinal Skrbensky njeboh. Romska kurija bu přez z Českeje přikhadźacu powěść wo zemrěću dlěje hižo na wotpočinku přebywacoho prjedawšoho wjerch-arcybiskopa Wołomuckoho, kardinala Skrbenskoho, zrudźena, kotryž je 24. decembra we wsy Dolni Loucka we 76. lěće žiwjeńskim zemrěł. Z nim je posledni wot bamža Leona XIII. pomjenowany kardinal a najstarši kardinalskich měšnikow z tuteje časnosće wotwołany. Leo, swobodny knjez ze Skrbensky, je so 12. januarja 1863 we Hausdorfje na Morawskej narodźił. Na universiće Insbrukskej doby sebi lěta 1884 doktorat prawa. W přichodnym lěće zastupi jako alumnus do měšniskoho seminara we Wołomucu. 1889 bu na měšnika wuswjećeny. Hdyž bě krótki čas we swojej domjacej diecejzy we dušipastyrstwje skutkował, bu kapłan při němskim nacionalnym wustawje „Anima" w Romje a doby sebi tam doktortitul cyrkwinskoho prawa při universiće swjatoho Hrjehorja. Po swojim nawróće do domizny a někotrych lětach dušepastyrskoho skutkowanja bu na tachantskoho knjeza powyšeny a postupowaše bórzy k najwyššim cyrkwinskim zastojnstwam. Leo XIII. pomjenowa joho hižo lěta 1899 na wjerchcarcybiskopa w Prazy. W konsistoriju 15. apryla 1901 přepoda samsny bamž jomu, tehdom najmłódšomu wšěch kardinalow, purpur. Hižo prjedy běše z rukow kejžora Franca Józefa we Winje kardinalski biret dóstał. Krótki čas pozdźišo poda so młody cyrkwinski wjerch do Němskeje k předpisanomu wotpołoženju sluba před Wylemom II.; dokelž ke Pražskomu arcybiskopstwu słušace brabinstwo Glatz je pruski kraj. Tehdomniši wjerchbiskop Wrótsławski, kardinal Kopp, wuhotowa swjedźeń, na kotrymž so kejžor Wylem II. a kardinal Skrbensky we Wrócsławje wobdźělištaj. W lěće 1916 wuměni kardinal Skrbensky arcybiskopski stoł w Prazy z tym we Wołomucu a nawjedowaše morawsku arcydiecejzu hač do lěta 1920. W tamnym lěće potrjechi kardinala ćežke awtowe njezbožo, kotrež k mortwicy wobeju nohow wjedźeše, a joho pohnu bamža Benedikta XV. prosyć, zo by joho wot wjednistwa arcydiecejzy Wołomuckeje wuswobodźił. Wot tutoho časa běše njebočički cyle wosamoćeny wonka na kraju žiwy. R. i. p.

Francózska. Njewšědna primica. W francózskim měsće Roubaix swjećeše njedawno 60lětny benediktinski rjadnik swój prěni wopor Bożeje mšě. Asistencu wukonještaj joho syn a joho bratrowc. Dwě dźowcy běštej w rjadniskej drasće benediktinkow přitomnej. Nowoměšnik je syn znatoho francózskoho cyrkwjetwarca. Wón bě w młodych lětach seminar wopytał a so pozdźišo tola hišće za žeńtwu rozsudźił. Za čas swětoweje wójny wumrě jomu mandźelska, mjez tym zo wón w tšelnych hrjebjach přebywaše. Też z joho pjeć dźěći dwě wumrěštej. Po skóńčenju wójny zastupi joho jenički syn do měšniskoho seminara a krótko po tym też dźowcy wo klóštrske wrota zakłapaštej. Nětko joho ničo wjacy njezdźerža, swojomu wysokomu powołanju sćěhować.

Wšelčizny.

Dźěłaćerjo twarja swjate křiže. Podobnje kaž w Belgiskej su so nětko tež katolske dźěłaćeńske zjednoćeństwa w Braziliskej rozsudźiłe, při hłownych dróhach wulke swjate křiže postajić. Diecezanski biskop tele wuznawańske pomniki pod wulkim wobdźělenjom wěriwych swjatočnje poswjeća.

*

Dopomnjećo smjerće wubudźi spomožnu bojosć a přibije kaž hózdź pohnuwanja mjasnych žadosćow na křiž sebjezapřeća. Swj. Hawštyn.

Cyrkwinske powěsće.

Baćoń.

Křćeni: 2. 1. Herta Madlena, m. dź. Jurja Bermicha, žiwnosćerja w Haslowje; 9. 1. Mikławš Jan, m. s. Pětra Cyža, murjerja w Nowym Łuzcu; 13. 2. Pawoł Gerhard, s. Hilžbjety Bajerec, słužowneje w Khrósćicach; 17. 2. Herta Rozalija, m. dź. Jurja Zyndy, bura w Haslowje; 20. 2. Michał Heiner, m. s. Alfreda z Kielpinskoho, wučerja w Sulšecach; 21. 2. Gerhard Jurij, m. s. Jurja Šrama, šewca w Haslowje; 1. 3. Helena Katyrna, m. dź. Jana Pječki, žiwnosćerja w Nowym Łuzcu; 3 7. Marhata Hižbjeta, m. dź. Jurja Pjetaša, dźěł. w Banecach; 23. 7. Beno Mikławš, m. s. Jurja Šołty, dźěł. w Nowym Łuzcu; 25. 9. Hildegard, m. dź. Jurja Šrama, wojnarja w Přěčecach; 16. 10. Alfons Jan, m. s. Jana Weidlicha, pohonča we Łahowje; 20. 10. Rozalija Wórša, m. dź. Pawoła Bosćana Nuka, dźěł we Wutołčicach; 13. 11. Michał, m. s. Jurja Lipiča, bura w Češkecach; 3. 12. Gerhard Wolfgang, m. s. Wylema Glosa, kowarja w Nowym Łusću; 18. 12. Herta Marja, m. dź. Mikławša Dubawa, ratarja w Haslowje: 26. 12. Jan, m. s. Jurja Rjenča, bura w Čornecach.

Wěrowani: 10. 5. Jan Paška z Radworja a Madlena Monika Krawčikec z Worklec; 1. 6. Jurij Delan z Hornjoho Wunjowa a Hana Hilžbjeta Donatec z Libonja.

Zemrěći: 8. 1. Hilžbjeta, m. dź. Jurja Šrama, wojnarja w Přěčecach, 7 m.; 2. 2. Mikławš Lešawa, rěznik w Haslowje, 69 l. 7 m. 21 d.; 6. 7. Marja, mandź. Mikławša Buka, bywšoho bura w Češkecach, 73 l. 10 m. 5 d.; 11. 7. Jurij Beno, m. s. Jana Zopy, žiwnosćerja w Haslowje, 10 l. 4 m. 29 d.; 20. 10. Hana, zaw. mandź. Jurja Šimana, dźěłaćerja we Wutołčicach (zemrě w Baćonju), 82 l. 6 m. 13 d.; 27. 10. Jan Bułka, dźěłaćeř w Zarěču, 40 l. 1 dź.; 3. 12. Marhata Hilžbjeta, m. dź. Jurja Pjetaša, dźěłaćerja w Banecach, 5 m. 7 d.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

1. njedź. po Třoch Kralach, swjedźeń Swj. Swójby, 8. wulk. różka: Boža mša str. 56; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. wo njedźeli, 3. wo Třoch Kralach str. 53; Credo; Praefacija str. 56 pod 8).

2. njedźela po Třoch Kralach, 15. wulkoho różka 1939: Boža mša str. 62; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Pawole str. 457, 3. wo swj. Mauru str. 460; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 6.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1938:

Kk.: 1197. z Milkec: Michał Šimon; 1198. z Khelna: Michał Bjarš; 1199. z Łuha: Jurij Just; 1200. z Bronja: Jurij Šenk; 1201. 1202. z Radworja: Michał Donat, Michał Klimant; 1203. z Khasowa: Mikławš Kubaš; 1204. z Kamjenca: Marja zwud. Jancyna; 1205.—1208. z Ralbic: Pětr Frencl, Jurij Čornak, Jakub Dubawa, Pawoł Wowčeřk; 1209.—1213. z Konjec: Jakub Buk, Pětr Suchy, Jurij Wićaz, Hańža Henčec, Mikławš Suchy; 1214.—1216. ze Šunowa: Hańža zwud. Grósowa, Jan Mikliča, Jan Wowčeřk; 1217. z Koslowa: Jan Handrik; 1218.—1221. z Nowoslic: Mikławš Bjeńš, Jurij Čornak, Pawoł Cyž, Jan Wjeńka; 1222. z Łazka: Jurij Błažik; 1223. 1224. z Budyšina: Pawoł Krječmař, Michał Cyž.

Pčołařske towařstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowańnje za december.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Mjesačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadže w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wołkel noša	Deščowa mnohosć
210	—18	+12	+2	—	—	—	150	250	150	0,550	—	—	—	19,5

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Nawěštki
w „Kat. Posole" maja
stajnje wuspěcha!

Pjekařsk. wučobnika
pyta k jutram
J. Šołta, piekařski mištr
w Budyšinje, na Garbařskej hasy 10

Tež w lěće 1939
prošu wo Wašu dowěru!
T. Albert
Přenjatny wobkhod za kožane a špórtske twory w **Budyšinje,** Lawske hrjebje 10

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Bóh luby Knjez wza w 65. lěće žiwjenja derje přihotowanu k sebi moju lubu mandźelsku, našu dobru mać

Marju Mikławšcynu
ze Šunowa.

Za modlitwu a bohaty přewod k rowu dźakuje so z nutrnym „Zapłać Bóh tón Knjez"

W Šunowje, 31. 12. 38

Jakub Mikławšk
w mjenje přiwuznych.

Boži dźeń zemrě krótko po dóstaću swj. sakramentow w 84. lěće žiwjenja naša luba mać, sotra, wowka, přichodna mać a wulka wowka

Marja zwud. Lebzyna rodź. Žurec
z Pěskec.

Zańdźeny štwórtk smy ju swjatočnje w Njebjelčicach pokhowali. Za wšitku jej wopokazanu česć na pustym wječu kaž tež za bohate wobdźělenjo při khowanju, wosebje kk. duchownym, wuprajamy naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!"

Dušu zemrěteje poručamy do pobožnych paćerjow wěriwych.

W Pěskecach, Khelnje, Hrańcy, Kukowje, Serb. Pazlicach,
na dnju pohrjeba, 29. 12. 38.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, srjedu, 28. dec., připołd. w 1 hodź. našu lubu mać, wowku a přichodnu mać

Madlenu zwud. Hiccynu rodź. Šołćic
w Budyšinje,

ze wšěmi swjatymi sakramentami domawobstaranu, w žohnowanej starobje 76 lět do wěčneje domizny wotwołać.

Wšěm, kotřiž su jej w žiwjenju lubosć a dobrotu wopokazowali, na pustym wječu za nju so modlili, ju k rowu přewodźeli, wosebje knj. kapłanej Andrickomu, wuprajamy z tutym naš **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh!"**

Dušu zemrěteje poručamy pobožnym modlitwam wěriwych!

W Budyšinje a Khelnje, na dnju pohrjeba, 31. dec. 1938.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

2. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 14. januara 1939.** | **77. lětnik.**

Mandźelstwo — wulke potajnstwo.

Na dźensnišej druhej njedźeli po swjedźenju swjatych Tŕoch Kralow so z našich klětkow pak cyrkwinske a biskopske předpisma wo mandźelstwje čitaju, pak so tola wo tutym tak ważnym sakramenće předuje. Luby čitarjo, cyle wěsće wěš, čohodla so to stawa. W dźensnišim swjatym sćenju so nam powěda, kak bu Jězus na kwas přeprošeny. Tuto přeprošenjo přijawši sčini Jězus na kwasu w Kana swój prěni dźiw a z tym mandźelski staw a swójbu za wšitke časy a ludy počesći a poswjeći. Tohodla chcu też tu někotre myslički podać wo dobrym křesćanskim mandźelstwje.

Hižo naše cyłe wšědne žiwjenjo a nazhonjenjo nas wuči, zo je tajke přikładne mandźelstwo stajnje a wšudźom so ważiło jako žadne, drohotne kubło. Z dobrym prawom so praji, zo je mandźelstwo započatk, tak rjec korjeń swójby. Ze swójbow zestajetej so wulkej zjednoćeństwje: Cyrkej a stat. Tak potajkim wot swójby wotwisuje zbožo cyłoho človjeskoho splaha. Je-li swójba strowa, potom je też lud strowy, je-li pak swójba khora, potom je też lud khory. Štyri wobrazy chcu z mandźelskoho žiwjenja wuzwolić a tebi před woči stajić, zo by widźał, kak so tajke přikładne mandźelstwo wot swojoho započatka hač do swojoho kónca wuwiwa.

Prěni wobraz. Dopomńtaj so, luby nano a luba maći, na ważny dźeń, hdyž staj so prěni raz wuhladałoj a sebi lubosć wuznałoj. Wšitcy smy hižo tu rjanu ludowu pěseń spěwali: „Khatržinka, swěrna moja, daj so trochu dopomnić, hdźe ty mje a ja će k prěnjom' razej zbožo mějach wuhladać." Z tutym wokomikom prěnjeje lubosće započina so ważny čas znajomstwa. Wěste znajomstwo je trěbne a tohodla też dowolene. Młodaj človjekaj njemóžetaj bjeze wšoho pruhowanja k wołtarjej stupić a so na čas žiwjenja zwjazać. Wěstoho časa je trjeba, zo so zeznajetaj a wupruhujetaj, hač móžetaj hromadźe puć žiwjenja nastupić. Hačrunje je tajke znajomstwo nuzne, njesmě so ženje ničo stać, čohož dyrbjałoj so před Bohom, swjatym jandźelom, nanom a maćerju hańbować. Žane znajomstwo — doniž nimataj wěsty wuhlad na blizku žeńtwu! Žane znajomstwo bjez toho, zo njebyštaj sebi wěc najprjedy derje a dokładnje rozmysliłoj a překładłoj. Žane znajomstwo bjez wědźenja a přizwolenja staršeju a předstajenych! Lud praji: čestne znajomstwo — zbožowne mandźelstwo, hrěšne znajomstwo — njezbožowne mandźelstwo.

Tohodla su też tak mjenowane mjelčace znajomstwa strašne a złe. Su husto, haj móže so rjec, přecy blizka přileżnosć k ćežkim přestupjenjam přećiwo šestej Božej kazni. Njeje dha to wohidna wěc, hdyž so pachoł a holičo při kóždej přileżnosći skhadźujetaj, ani zo by so na wěstu a blizku žeńtwu myslić mohło? Kak lohcy to wjedźe k hrěcham, husto k ćežkim hrěcham, wosebje hdyž so to wječor stawa abo w nocy, po samotnych pućikach a bjez toho, zo starši wo tym wědźa. Štó mohł wšitke te duše ličić, też w našej wužšej katolskej krajinje, kotrež su přez tajke hrěšne znajomstwa do zahuby přišłe? Přez tajku lohkomyslnosć su zbožo cyłoho žiwjenja zhubili a samo też wěčne žiwjenjo do wulkoho stracha přinjesli. Tohodla je też swjata winowatosć staršeju a předstajenych, na to kedźbować, zo su jich dźěći a służowni pócćiwje žiwi. Nimaja pak žanoho prawa, tutych k wěstej žeńtwje nuzować. Telko wo znajomstwje.

*

Druhi wobraz ći nětko před woči stajam. Jedyn z najrjeńšich dnjow cyłoho žiwjenja je zawěsće kwasny dźeń. Rjanosć kwasnoho dnja hižo z toho spóznawamy, zo naš lud runje kwas z rjanymi wašnjemi debi. Kwasny dźeń je dźeń, na kotrymž naš lud wotpočnje a so zawjeseli. Je to dźeń, kotryž nic jenož swójba, ale husto też cyła wjes a druhdy samo cyła wosada sobu swjeći. A k čomu tajka wjesołosć? Tohodla, dokelž so nadźijeja, zo młodaj človjekaj w mandźelstwje to namakataj, štož wočakujetaj: paradiz na zemi, a zo puć do zbožownoho žiwjenja nastupitaj. Też swjata Cyrkej je sakrament mandźelstwa z rjanymi wobrjadami wupyšiła. Sym hižo daloko po swěće wokoło pućował a něštožkuli rjane widźał, tola nihdźe njenamakach tajkeje rjaneje drasty, kaž ju naše družki noša. A tuta družča pycha serbski kwas před druhimi kwasami cunjo wuzběhuje. Tohodla też smědźa družki na duchownym kwasu ze swojej rjanej pychu swjatočnosć powyšić.

Cyrkwinske zwony nawoženju a joho njewjestu swjatočnje witaja, wołtař je z kwětkami rjenje debjeny, swěčki na wołtarju so jasnje swěća, swjećenej pjerščenej jeju dopomi-

natej na mandźelsku swěru a lubosć, wěrowanska Boža mša a měšniske žohnowanjo dawatej k wšomu nuznu hnadu. Nadźijam so, zo kóždy ženjeny čitaŕ z radosću a dźakownosću spomina na tón dźeń, na kotrymž jónu před woltarne skhodźeńki stupiwši swojej rucy slubjenej na čas žiwjenja zawda. Njedawno požohnowach mandźelskeju při jeju złotym jubileju. Złota njewjesta mi powědaše, zo so Bohu lubomu Knjezej wšědnje nutrnje za to dźakuje, zo jej tajkoho nadobnoho človjeka jako mandźelskoho dari. Tak widźimy, kak lubosć w zbožownym mandźelstwje kóždy dźeń přiběra.

Tola jenož potom budźe mandźelstwo zbožowne, hdyž so to dopjelni, štož swjaty Hawštyn wo křesćanskim mandźelstwje wuči. Tři kubła žada: sakrament, swěru, dźěćo. Štož prěnje kubło nastupa, praji swjaty Pawoł: „Tute potajnstwo je wulke, ja pak praju, w Khrystusu a w Cyrkwi.“ Zwjazk mjez Khrystusom a Cyrkwju je njerozdźělomny, njehodźi so roztorhać, hdyž też wšelake napřećiwne a helske mocy so wo to prócuja. Tak też jenož smjerć mandźelstwo, kotrež je płaćiwje wobzamknjene a dokonjane, dźěli. „Štož je Bóh zjednoćił, to njedyrbi človjek dźělić“, praji Syn Boži.

Dalše drohotne kubło je mandźelska lubosć a swěra. Mandźelska swěra je nimo měry ważna póćiwosć, mandźelska njeswěra, mandźelstwołamanjo — jara čežki hrěch a započatk wulkoho njezboža. Tajke mandźelstwołamanjo so w prěnim času křesćanstwa khostaše z pokutu na čas žiwjenja runje tak kaž wotpad wot wěry a mordarstwo. — Mandźelstwo je potom zbožowne, hdyž jedyn na druhoho dźiwa, jedyn druhoho lubujo kedźbu ma. Wón hrubje njeporuča, wona hroznje njezakhadźa. Wobaj mataj ze sobu sćerpnosć, jako chcyłoj so hakle woženić. Hižo pohanscy Romjenjo mjenowachu mandźelstwo „conjugium“, t. r. zapřah. Chcychu z tym prajić, zo dyrbitaj muž a žona hromadźe wobćežnosće žiwjenja njesć kaž zapřehnjenej konjej wóz abo pluh abo brónje ćehnjetej.

Njebjerjetaj sebi ničo za złe, wodawataj sebi swoje słabosće a njedospołnosće. Njezawrějetaj woči k sparej bjez toho, zo byštaj sebi ruku dawši so zasy wujednałoj.

Třeće kubło je dar Boži, naše dźěći. Mandźelstwo je kužoł za nowe splahi a korjeń štoma, kiž swoje hałzy rozšěrja do dalokich přichodnych časow. Kak pozběhowaca je myslička křesćanskim mandźelskim, hdyž so na to dopominaju, zo běchu w swjatnicy zakład położili k tutomu ważnomu zaměrej, pod swjećenym zdonkom swjatoho křiža, na skhodźeńkach woltarja, na kotrymž so wšědnje najdrohotniše ćěło a najdrohotniša krej našoho Zbóžnika woprujetej! Tutón wokomik jimaj stajnje khutnje předuje a jeju napomina za cyły čas mandźelskoho zjednoćenja. Čežki hrěch, wulka zrudoba a stajny njeměr je znjewužiwanjo mandźelstwa; pak sy Bohu posłušny, pak zhrěšiš. Hdyž dwěluješ, woprašej so swojoho spowědnika. Jeničke dźěćo — wulka starosć, wjele dźěći — wulke žohnowanjo. Hdźež je wjele dźěći, tam pomha starše te młódše woćahnyć. Husto je runje najmłódše dźěćo nanej a maćeri w starobje wulka pomoc.

*

Třeći wobraz, kiž chcu tebi před woči stajić, je mandźelski pjerščeń. Wón je za muža kaž za žonu stajnje khutny a žiwy předaŕ. Wobstoji mjenujcy ze złota, slěbra a kopra. Złoto dawa pjerščenjej wjetšu hódnotu, t. j. hnada sakramenta. Slěbro dawa pjerščenjej błyšć, t. j. mandźelska lubosć a swěra. Kopr dawa jomu krutosć, złoto ze slěbrom zjednoćiwši, to su dobre dźěći, kotrež z tajkoho mandźelstwa wukhadźeja.

Nan abo mać na khoro-łožu a w smjertnym stysku, to je **štwórty wobraz.** Što budźe wamaj potom najwjetši tróšt? Nic dha derje woćehnjene dźěći? Přez nje sebi přihotuješ časne a wěčne zbožo. Hladajtaj, lubaj staršej, też na waju čakaja lěta, wo kotrychž budźetaj z předarjom w Swjatym Pismje wuznać dyrbjeć: „Wone so mi njelubja.“ Hladajtaj na tych starych, brašniwych ludźi mjez wami. Jich mocy su wutrjebane. Kak njewušikni husto su, nihdźe njemóža sebi pomhać. A što hakle potom, hdyž skhorja? Njeje potom hotowe hubjeństwo? Tajcy witaja smjerć z woběmaj rukomaj. Před krótkim trjechich nadobnoho człowjeka, kiž běše swoju 80 lět staru maćerku k sebi wzał a so nětko za nju swědomiće a přećelnje stara. Tola nawopak sym druhdy też staroho wuměnkarja a wuměnkarku trjechił, kotrajž mi skorježtaj: „Moje dźěći mi bu hužel njepomhaja; sym cyle wopušćeny, ani jěść mi njedadźa.“ Što wina na tym? Husto dosć staršej samoj. Štóž je sebi derje poradźene dźěći woćahnył, kotrymž je 4. Boža kaznja: „Dyrbiš nana a mać w česći měć“ do krewje přešła, tajke dźěći nana a mać w žanej nuzy njewopušća.

Je wjele staršich, kotřiž su jara dźěławi a na wšitko rjenje mysla, štož k hospodarstwu słuša, jenož nic na dźěći. Wšo wědźa, štož so tu a tam pola susoda stawa, ale što dźěći činja, wo to so cyłe lěto njepostaraja. Za cyły dźeń dźěći njewidźa, khiba hdyž je čas k jědźi. Su wjeseli, hdyž su dźěći z domu a so njetrjebaja na nje mjerzać. Hdyž dźěći z njewušnymi służownymi abo z druhimi skaženymi dźěćimi wšelake worakawstwa a šibałstwa dokonjeja, su starši husto dosć najposledniši, kotřiž wo tym zhonja. Hdyž skót abo konje w prawym času domoj njepřińdu, su hnydom starosćiwi a njeměrni. Tajka starosć je wězo dobra. Tola při tym nic na to pozabyć, štož je to najnuzniše, starosć wo dźěći. Wam njewumjetuju, hdyž pilnje a starosćiwje swoje hospodarstwo hladaće, ale waše najwažniše dźěło je te, zo swoje dźěći derje woćehnjeće. Běda wam a wašim dźěćom, jeli to zakomdźiće!

Derje woćehnjene dźěćo sedźi hišće kaž miłosćiwy jandźel při khoro-łožu nana abo maćerje; a samo hdyž też tajke dźěćo wjele pomhać njemóže, nutrna sobuželnosć sama je hižo wulki tróšt w zrudobje a wolij a balzam za khoru wutrobu. Też samu smjerć pěkne dźěći swojim staršim wołóža. Hdyž budźetaj nan a mać na kěrchowje spać, njebudźetaj zabytaj. Dźakowna ruka debi jeju row z kwětkami a różičkami. Dźakowne dźěći budźa za njeju spěwać a so modlić. Staršej staj we swojich dźěćoch dale žiwaj.

Jj.

Z Łužicy a Serbow.

Z Hajnic. (Cyrkwinske powěsće.) Křćeni: 4. 10. syn twarskoho mištra Jana Jurja Šmidta w Budestecach; 13. 11. syn dźěłaćerja Jana Jurja Žura w Mnišońcu; 27. 11. dźowka skałarskoho mištra Bena Jana Měrćinka w Bělšecach; 27. 11. njem. syn fabrikskeje dźěłać. Erny Amandy Krausec w Rozwodecach; 4. 12. njem. dźowka fabrikskeje dźěłaćerki Hany Holmanec w Budestecach. — Wěrowani: 13. 11. skałaŕ Pawoł Mikławš Šołta w Njebjelčicach z fabrikskej dźěłaćerku Madlenu Rjeńčec w Budestecach; 13. 11. dejeŕ Franc Khorla Kowaŕk w Hnašecach, wotdźěl Słónkecy, z fabrikskej dźěłać. Rózu Čapekec w Budestecach; 26. 12. skótny wikowaŕ Józef Galla we Wjelećinje z hospozu Pawlinu Karolinu Rudolfec we Wjelećinje. — Zemrěći: 27. 10. invalidny rentnaŕ Franc Schnatzer z Budestec, 80 l.; 20. 12. invalidna rentnaŕka Hana Fischerec z Budyšina, 79 l.; 22. 12. Jan Měrćink, syn skałarskoho mištra Jana Měrćinka z Bělšec, 5 l.; 30 12. invalidna rentnaŕka Marja Johnec z Lejna, 85 l. — Domawobstaranjow bě 15.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 17. januara 1939, pop. w 2 hodź. w Sernjanach, 1/4 4 hodź. w Pěskecach a 1/4 5 hodź. w Njebjelčicach.

List z Bärensteina.

W oktavje Tŕoch Kralow 1939.

Luby Pósle!

Wěm so dopomnić, zo jónu něchtó w rozmołwje měnješe: Žona N. běše jara pobožna. Měješe kóžde lěto na durjach $C+M+B$ napisane. Njedawno přińdźe ke mni muž a prošeše wo kusk swjećeneje krydy. Na moje praše-

Našim swójbam na puć do nowoho lěta!

Syn Boži přińdże z njebjes k nam,
Joh' pósła na swět Bóh Wótc sam.

Knjez česć a khwalbu nochce měć,
Chce človkej zwonka runja być.

Je dźěćo wšohomócny knjez,
To njezhoni nic kraj a wjes.

Bóh služi — o dźiw — človjekej,
Tak wulka lubosć nihdże njej'!

O Knježe, durje přełamaj,
Móc swojoh' Ducha pokazaj!

Staj domam k straži jandźela,
Njech maja we nim přećela.

Sčiń z kóždej' swójby Nazareth —
A zboža dosć ma cyły swět!

—ž.

njo mi wotmołwi, zo chce sej mjena Třoch Kralow na durje napisać. Z toho widźiš, luby „Pósle", zo tebi tak derje znaty nałožk domyswjećenja też w našej „Americy" znaja. Su wšak to wulke wuwzaća. Zo pak duchowny do domu přińdże, zo by jón swjećił, je tu cyle njeznate było. Loni pak a też lětsa sym pola někotrych swójbow pobył a dom po zwučenym wašnju swjećił. Tu njech je tajke prěnjotne domyswjećenjo w Jöhstadtu wopisane.

Na Třoch Kralow běch za kapałku w Jöhstadtu popołdnju pobožnosć při Božim narodku postajił. Hdyž chceš tam při tajkim sněžy dóńć, dyrbiš so na swojej nozy spušćeć. Puć bě wějeńcow dla zawrjeny. Připinych sej na swojej nozy sněhaki. Do nakhribjetnika tyknych talar, birett, swjećenu krydu a knižku za domyswjećenjo. Wšo druhe mějach tam w kapałcy. Šěsć ministrantow mje přewodźeše, wězo też na sněhakach. Najmjeńši z nich khodźi druhe lěto do šule. Joho starši bratr jomu sobujěć dać njechaše.

Jědźechmy abo lěpje běžachmy přez dźěl Weiperta. Na bywšu hranicu dopomnichu jenož hišće někotre žerdźe. Hdyž maš tajku črjódku wokoło so, ma to dwoji wužitk. Z prěnja so ći po wulkim lěsu wostuda zhubi a z druha přiwukneš też něšto za nowy šport. „Knježe fararjo, Wy pře runje stojiće!" mi zezady sćěhowacy hólčec přiwoła. Wulki wón runje njeběše, kiž mi to wobkrući, tola mějach so po joho „mudrosći", a njebě to k mojej škodźe. Na wyšinje před Jöhstadtom přińdźechmy do wulkoho sněha. Tola njetrjebachmy so bojeć, zo w sněžy tčacy wostanjemy. Wšak nas naše sněhaki přez wějeńcy njesechu kaž so čołmik wjeze po wodźe abo kaž kamele njesechu třoch kralow!

W Jöhstadtu prajach žonje wo mojim wotmyslenju, zo chcu też jich bydlenjo woswjećić. Na moje prašenjo, hač to znaje, měnješe haj, zo je to swójba N. też činić dała, hdyž je sem přićahnyła do nowoho bydlenja. Tu dyrbjach wšak jej rjec, zo je to wězo rozdźěl mjez tamnym swjećenjom bydlenja a dźensnišim. Žona pak běše zwólniwa. Božu martru chcyše na blido stajić a k tomu też swěčcy. Jeje khory muž běše też z tym spokojom.

Mějachmy najprjedy w kapałcy pobožnosć při Božim narodku. Jej přizamkny so domyswjećenjo w blizkosći. „Pokoj budź tutomu domej . . . a wšěm w nim bydlacym . . .!

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

„Luty stary praskot, ani kroška hódny. Ale dokelž tu jónu sym, a zo njebyšće prajiła, cyle podarmo, chcu jón wzać a hnydom zapłaćić. Dam wam tři franki. To je rjany pjenjez za tón čapr. Hadłump so joho njeby dótkał, ani darmo. Tule maće!"

„Ně!" wobaraše zwónkowa z woběmaj rukomaj. „To ja njesměm brać! Dyrbju najprjedy knjezej fararjej prajić."

Tomu so žid wusmja. „Hahaha! To sebi tola dajće być! To tola njekhodźće! Knjez farař so wam jenož wusměje. Tajkoho staroho čapra dla dołho k njomu běhać! Budźe wjesoły, zo změje jón ze šije. Chcu jomu hišće cyle nowu ponowičku kupić a pósłać, potom změje wón profit a rady na tónle praskot zabudźe." A pjenjezy na blido sadźejo dźeše: „Tule su pjenjezy. Hladajće, lute swětle sléboro! Jedyn, dwaj, tři —"

W tym wokomiku zastupi zwónk do kapale. Stare rubišćo, lědma joho wuhladawši, wodychny: „Toho je jandźel pěston sem přiwjedł." Zdobom pak postróžene zadyrkota, dokelž zasłyša też žida: „Čert a hela! Toho je zły duch sam přiwjedł!" Tajkele hrózbne słowa tu w kapali blizko woltarja! Zwónk rozhorjeny, kajkiž běše, da so najprjedy do swojeje žony: „Što je tebi kazał, cuzoho do kapale pušćeć? Wšak wěš, zo nimaš so kapalnoho kluča dótkać, khiba zo sym ja pódla. A tu hišće žida nutř pušćić, a kajkoho! Ja sebi myslu, zjebawa Jěva mohła tebje powučić. Ale kaž přecy praju: Dołhe włosy, krótki rozom!"

Potom wobroći so k židej: „Štoha te wěcy tu na blidźe chcedźa?"

„Te sym ja kupił a droho zapłaćił. Waša žona je mi je předała. Tule su pjenjezy. Kup je hotowy." — Tak měnješe žid.

„Moja žona nima ničo předawać", rjekny zwónk. Žid, zo by zwónka zamylił, sadźeše pjeć frankow za tón čapr, kotryž njeje kroška hódny.

Zwónk pak, kaž by ničo njesłyšał, wza stare rubišćo a powsny je zasy na drjewjany hozdźik.

Žid hrabaše dyrkotajo hnydom zasy za nim a chcyše je do kapsy stykać pódla znowa sadźejo: „Nó, dha mojedla prajmy dźesać frankow, ale te rubišćo dóstanu sobu. Móžu je k rjedźenju mjedźanych wěcow trjebać."

Židowe wašnjo, zo so přesadźowaše, zdaše so zwónkej ćim bóle podhladne a tohodla wotmołwi: „Ničo njedóstanješe. Won z tym rubišćom! A won tu z kapale! Tu njeje torhošćo. A ničo na předań. Ja njesměm předawać ani w stronu położene wěcy. Tak je mi knjez farař kruće poručił, a při tym dźensa wostanje."

Božo, kiž sy na dźensnišim dnju swojoho Jednorodźenoho pohanam z hwězdu, kiž jich wjedźeše, wozjewił, spožč hnadnje, zo bychmy, spóznawši Će hižo we wěrje, k widźenju Twojeje krasnosće dócpěli .... Stań, rozjasni so, Jeruzalemje; přetož twoje swětło je přišło, a krasnosć Knjezowa je nad tobu zešła! — — Njech we nim bydli strowota, póćiwa mysl, móc a dobyćo!" — Po skónčenych modlitwach napisach na durje *C+M+B+1939*. Z prjedawšich lět tam žane pismiki widźeć njeběchu, kaž je to husto dosć w Serbach. Hospoza běše ze swojim mandźelskim kedźbliwje wobrjadej sćěhowała a měnješe wša hnuta: „Ow to je mócne!" W tejsamej kněži pobych hišće w dwěmaj bydlenjomaj wobrjad po zwučenym wašnju wukonjejo.

Mjez tym bě so dźeń nakhilił. Tuž so zasy na dompuć podachmy. Připinychmy sej swoje sněhaki, sćahnychmy měcy hłuboko na wuši, dokelž zyma kusaše strašnje. Na horje nad Jöhstadtom mějachmy rjany wuhlad. Wječorna jasnosć hory přikrywaše. W spěšnej jězbje dźěše dele do doła. Dobru hodźinu so smykachmy. Hdys a hdys so też jedyn do sněha kuli. Tola što wo to, wšak mjehko padny. Zbožownje so wróćichmy wot maćerjow žadosćiwje wočakowani.

To běše rjany swjedźeń Třoch Kralow w „Americy", z wotkelž strowja amerikanski wuj.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Najdostojniši knjez biskop je wot 16. februara 1939 knjeza farskoho vikara Jana Tendericha w Eisenbergu w Durinskej za fararja swjateje Hilžbjećineje wosady w Gerje postajił. W tutej wosadźe je njedawno zemrěty knjez arcyměšnik Józef Plewka dołhe lěta spomožnje skutkował.

— Biskopski wopyt w kapali swj. Borbory we Wjelećinje. Njenadźity wysoki wopyt dóstachu katolikojo Wjelećanskeje diaspory. Najdostojniši knjez biskop bě z Budyšina přijěł, zo by tu zhromadnje z wěriwymi wopor Božeje mšě swjećił. A dokelž njebě wopyt přizjewjeny, bě też kóždej „sensaciji" wot wšoho spočatka zadźěwane. Jenož tajcy běchu přitomni, kotřiž z wopraw-dźitoho nabožnoho přeswědčenja Boże služby wopytuja. Wjedro njebě wšak jara přihódne, wětr so ze sněhom a dešćom zjednoćowaše. Tuž jenož ći najswěrniši přikhadźachu. Tući, něhdźe 40 wosobow, buchu pak też bohaće mytowani. Najdostojniši knjez biskop poréča małej křesćijanskej wosadźe wo swjatej swójbje w Nazareće. Jednora swjatočnosć móžeše so derje přirunać z časami prěnjoho křesćanstwa, hdźež so też črjódki swěrnych křesćanow wokoło swojich biskopow a japoštołow zhromadźowachu, zo bychu Bohu Knjezej wopor Nowoho Zakonja přinjesli.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Waršawy. 30. decembra zemrě arcybiskop Waršawski, kardinal Kakowski. Joho zemrěćo je w najwyššich vatikanskich kruhach hłuboke sobužarowanjo zbudźiło a we wšěch nahladnych nowinach města Roma živy wothłos namakało. „Osservatore Romano", wopominaše při zdźělenju joho smjerće wobšěrne dźěło zemrětoho cyrkwinskoho wjećha, kiž je hižo za čas ruskoho kejžorstwa za katolsku Cyrkej w Ruskej važne zastojnstwo rektora katolskeje duchownskeje akademije w Pětrohrodźe zastawał. Wot lěta 1913 bě wón z arcybiskopom we Waršawje — woprawdźita wozdoba arcybiskopskoho Stoła. Lěta 1917 bu wón po dobyću srjedźnych mócnarstwow w Pólskej sobustaw „knježeństwoweje rady", kotraž z třoch sobustawow wobstoješe. Hdyž 1918 knježeństwowa rada wotstupi a maršal Pilsudski na čoło knježeństwa stupi, wěnowaše so arcybiskop Kakowski cyle rjadowanju swojeje rozsahłeje diecejzy. Měješe wulke nadawki w tutym nastupanju dopjelnjeć, dokelž bě katolska Cyrkej pod carskim knježeństwom khětro wuwjazana była. 28. oktobra 1919 wuswjeći arcybiskop Kakowski w přitomnosći presidenta pólskeje republiki a 22 pólskich arcybiskopow a biskopow, kaž też zastupjerjow najwyššich statnych a wojeńskich wyšnosćow, nowoho bamžowskoho nuncia za Pólsku, prelata Achilles-a Ratti-a, pozdźišoho bamža Pia XI., na biskopa. Benedikt XV. powyši joho zdobom z arcybiskopom Dalborom z Póznanja na kardinala. Kardinal Kakowski je z njewšědnej horliwosću wo swoje biskopstwo so starał, je reorganizował theologisku fakultu a měšniski seminar we Waršawje, wotmě diecezansku synodu, je założił 29 nowych farow we Waršawje samej a 30 we jeje wokolinje. Na wsach natwarichu so, hdźež-kuli bě třebne, nowe cyrkwje a kapale. Tak je wón nabožno-cyrkwinske živjenjo wšudźom mócnje spěchował. Statny president Moscicki je Waršawskomu kathedralnomu kapitlej telegrafiscy swoje sobužarowanjo wuprajił a wuzběhnył, zo cyły pólski lud smjerć zasłužbnoho wyššoho pastyrja a wulkoho wótčinca wobžaruje.

Židowski wikowař pak dźeržeše rubišćo mjez porstami kaž z kléšćemi a sadźeše na přemoh dale: „Dam dwanaće frankow — pjatnaće frankow — dwaceći frankow."

„Tak mudry ja też sym, kaž druzy ludźo," rjekny zwónk. Ani za pjećdźesat frankow njeje na předań." A wutorhnywši židej rubišćo poča hrozyć: „Wzmiće waše pjenjezy a potom won z kapale, abo dyrbju samoho sebje a was zabyć a też swjate městno?"

„Nó, potom ja też ničo njetrjebam", rjekny žid, wza swoje tři franki a dźěše won.

Zwónk da so hišće jónu do swojeje žony a zmjeta jej wšelake dwělomne luboznosće do hłowy.

„Hdyž je mje přesćěhał a mi pjenjezy do ruki tłóčił", preradźi so žona, zo by so zamołwjała.

„Što? Też pjenjezy sy wot žida brała? Hdźe je maš? Ćisń ju něhdźe do błóta, tu Judašowu mzdu! Abo daj ju khudomu prošerjej, hewak hišće tebi njezbožo přinjese a mi sobu!"

Zwónk powsny rubišćo na hozdźik, wustupi ze žonu z kapale a zamkny durje jara starosćiwje.

Někotre njedźele pozdźišo bě w farskej cyrkwi njedźelu popołdnju wulka swjatočnosć. Cyła wosada běše na nyšporje zhromadźena; pola woltarja stawachu so pobožnosće za Swjatoho Wótca; potom běše swjatočne předowanjo. Cuzy předař stupi na klětku a wuzwoliwši sebi hrónčko swjatoho sćenja: „Symanje Pětrje, djabol je was kaž pšeńcu sać požadał, ale ja sym za tebje so modlił, zo by twoja wěra njekhabłała", rěčeše z wulkej zahorjenosću wo khutnym położenju najwyššoho pastyrja a wopisowaše zrudne wobstojnosće swjatoho města. Stare rubišćo na drjewjanym hozdźiku tohorunja kedźbliwje připosłuchaše z powočinjenymi kapalnymi durjemi a słyšeše, kak je Swjaty Wótc swoje wobsedźeństwa, swój kraj a wšitke dokhody zhubił a kak tola nimo měry wulke žadanja za nawjedowanjo, zdźerženjo a rozšěrjenjo katolskeje Cyrkwje so jomu wšědnje bliža . . ." Tak a podobnje bě zahorjeny předař rěčał, a posłucharjo njeběchu ani słowčka zhubili, a někotromužkuli móžeše předař hižo na klětcy z wobliča čitać krute wotmyslenjo: „Štož na mni je, chcu po swojich mocach činić, štož so słuša."

A samo stare rubišćo w kapali na drjewjanym hozdźiku wubudźeše dobre mysle: „Hdy by žid Mawšel dźensa so wróćił a dźesać frankow za mnje sadźił, a pjenjezy so dobromu skutkej dałe, bych so rady židej jate dało.

Tola žid Mawšel njepřińdźe ani tón dźeń ani też přichodne dny.

Za to pak nazhoni stare rubišćo w bližšich dniach překwapjenjo, kajkohož so swoje žive dny nadźało njebě.

(Pokročowanjo.)

Českosłowakska. Wot hód sem so w českosłowakskim sćelaku porjadnje katolske poskićenja sćelu. Wone traja 90 mjeńšinow.

Češki minister za rozwučenjo, dr. Kapras, w swojej rěči 8. decembra zakłady noweje šulskeje politiki rozpominaše. Wón mjez druhim tole rjekny: „W českosłowakskich šulach budźetej narodny duch a křesćanska morala knježić. Dwaj symbolaj so w šuli zaměstnitaj: kříž a statny wopon."

Italska. Wobšěrna liturgiska knihownja w Milanu. Bohaty italski měšćan w Milanu je sławnu liturgisku knihownju wjerchowskoho doma z Parma do swojoho wobsedźeństwa přewzał. Kupny pjenjez bě jara wysoki. Liturgiska knihownja so jako wosebity wotdźěl k nahladnej Milanskej knihowni přidźěli. Zběrka liturgiskich knihow wopřija 2000 zwjazkow. 76 z nich je z ruku pisanych a zdźěla překwapjace žadnostki. 80 zwjazkow su prěnjotne ćišće. Wulku hódnosć maja knihe za Bože mšě z 12. a 13. lětstotka, kaž też wumělscy zhotowjena biblija Morimondskich mnichow.

Rumunska. Kaž rumunska hamtska nowina njedawno wozjewi, je tamniše knježeństwo swoje wotpósłanstwo pola Swjatoho Stoła k pósłanstwu pozběhnyło. Prěni rumunski pósłanc pola Vatikana budźe dotalny zwonkowny minister Petrescu-Comnen. Wón je jara nahladny diplomat a je hižo w prjedawšich lětach swój kraj pola Vatikana zastupował.

Meksiko. Katolske Bože służby w Meksiku. Kaž amerikanski pósłanc Daniels do Washingtona zdźěluje, so w meksikanskimaj provincomaj Tabascu a Chiapje katolske Bože służby w bližšim času zasy zawjedu. Kaž je jomu arcybiskop Martinec zdźělił, so biskopja do wobeju provincow pósćelu a knježeństwo potom z wosebitym wukazom nabožnu swobodu zasy zawjedźe. Po rozprawje arcybiskopa su we wšěch kónčinach kraja nabožne přesćěhanja dospołnje přestałe.

Indiska. Nabožne přemjenjenjo w Połodnišej Indiskej. Hižo wot něšto lět sem wobkedźbuje so pola Jakubitow abo Domašowych křesćijanow w połodnišej Indiskej sylne hibanjo za nawrótom do klina katolskeje Cyrkwje. W lěće 1930 přestupištaj dwaj jakubinskej biskopaj do katolskeje Cyrkwje, štož tehdom wulku skedźbnosć zbudźi. Po starych powěsćach saha křesćijanstwo w połodnišej Indiskej wróćo do časow swjatoho japoštoła Domaša, kotryž je njedaloko města Madrasa martrafskeje smjerće wumrěł. Potomnicy prěnich indiskich křesćijanow su při Malabarskich brjohach małe skupiny tworiłe. Wo jich stawiznach njeje docyła ničo znate, dokelž tu zapiskow njebě. Za čas srjedźowěka zhubichu indiscy křesćijenjo wšón zwisk z nawječornym swětom a podležachu skónčnje wliwej nestorianskeje bludnowěry, kotraž so tu z Mesopotamiskeje zadobywaše. Skónc srjedźowěka přińdźechu portugisiscy slědźerjo do połodnišeje Indiskeje a běchu wulcy překwapjeni, tu křesćijanske wosady nadeńć, kotrež pak su hač do dźensnišoho časa w jakubitiskim šismje zwostałe. W novembru 1937 přestupi też jakubitski metropolit Mar Severios do katolskeje Cyrkwje a móžeše w oktobru zašłoho lěta swoju mać, swojich bratrow a někotrych přećelow do klina katolskeje Cyrkwje přiwzać. W samsnym času bu Mar Severios wot bamža za japoštołskoho administratora w Tiruvallu pomjenowany. Tam je klóštr, kotrohož mniša so z najwjetšej horliwosću za rozšěrjenjo katolskeje wěry staraja. Před wosom lětami njebě w Tiruvalla ani jeničkoho katolika, dźensa je tam 7000 ze 37 měšnikami. Nahladnosć katolikow w tutym měšće dźeń a hóle přiběra.

Jězusdźěćatko a kłósne polo.

(Podawizna.)

Hdyž Marija a Józef do Egiptowskeje ćěkaštaj, je cyła stwórba pomhała, zo njeby Jězusdźěćatko wotročkam krala Herodesa do rukow padnyło.

Junu přińdźechu ćěkacy k wulkomu polej ze stwjelcami so zmahowacomu. Dokelž puć před tym polom přesta, dyrbjachu rad abo njerad je překročić. Józef wuhlada rólnika, kiž rolu wobdźěłaše a symjo wusywaše. Wopraša so rólnika, hač jomu dowoli, z Mariju a dźěśćom přez polo hić? Rólnik njeměješe ničo přećiwo tomu. „A hdyž jutře wojacy přińdu, kotřiž so za nami prašeja", rjekny Józef, „potom prajiš . . .?" — „Potom praju", wotmołwi rólnik, „njejsym nikoho widźał".

„Ně, takle prajić njesměš!" rjekny Józef. „Dyrbiš wěrnosć rěčeć! Ty praj, zo su ći ludźo přez polo šli, hdyž sy symjo wusywał!" Rólnika bě trójšku hańba, a slubi, zo praji, kaž bě Józef jomu přikazał.

Nadobo pytny Marija, kak Jězusdźěćo swoju hłowčku pozběhny, jako by chcyło te wulke polo widźeć. Tu pozběhny wona dźěćo a pokaza jomu wulke polo. Rólnik pak położi jomu někotre zornjatka do ručki. Jězusdźěćatko ćisny zornjatka wysoko do powětra, zo do čerstwych brjózdow role padnychu. Potom ćehnješe swjata swójba dale, dokelž dołho njemóžachu so zadźeržować. —

Nazajtra přińdźe rólnik k swojomu polu wróću a . . . što tu wuhlada? Syw bě hižo zeskhadźał a nic jenož to! Kłosy běchu so hižo wulakle a stojachu hižo tak wysoko, jakož by polo hižo před něšto njedźelemi wobsyte było. A wosrjedź pola běchu někotre stwjelca, kotrež běchu tak dołhe, kajkež rólnik čas žiwjenja hišće widźał njebě.

Nadobo přińdźechu wojacy Herodesowi. Prašachu so rólnika za jenym starym mužom a žónskej z dźěśćom. „Ći su tu nimo šli, hdyž tute polo wobsywach", praji rólnik. „To njemóža tak ći być, kotrychž pytamy", swarjachu wojacy a jěchachu zasy wróćo, dokelž měnjachu, zo njejsu na prawym puću. Rólnik začuwa, zo je so tu dźiw stał. Sćahny sebi kłobuk, stykny rucy a modleše so.

Na rozpućach časow.

Nadobna jenajkosć wotpočuje nad měnitosći časow, kotrychž přikhad a wotkhad Bóh Wjeršny postaja a rjaduje.

Joho bóžska wšohomóc strażuje mudrje a rozhladnje nad wosudom čłowjestwa. Měrnje dowěrja so swět tutej wulkej wěčnej straži. Bóh wodźi njeličomne syły hwězdow, wón postaja běh słónca, wón wuměruje njesměrne zdaliny swěta, wón też liči kóždu sylzu, kotruž něhdźe zabyty a wopušćeny čłowjek wuroni.

We swojej rucy dźerži njebjo a zemju. Wón dawa cyłej stwórbje njezaprahnitu móc. Kóždy wokomik našoho žiwjenja je dar joho bóžskeje hnady.

A kóždoho z nas wón widźi a znaje.

„Čohodla, o wěčny Božo, njedopušćiš někajki dźiw, zo by so mi čežki křižik wotewzał!“ tak a podobnje so husto w našim žiwjenju prašamy. Ale žiwjenjo njesmě a njemóže być přecy jenož zbožowne a z jasnosću wobdawane. Žiwjenjo a žiwjeński wosud je wustojny rězbař naseje duše. Ruka, kotraž nas wodźi, je Boža ruka. W joho mocy je přizwolenjo a zaprěćo.

Dopomńmy so tola! Njebě dha husto naš žiwjeński puć tak ćemny a zašmjatany, zo bě nam zatrach. Ale přecy zasy předoby so njenadžicy swětło zboža a nazhonichmy Božu předwidźiwosć.

Tohodla słuša Bohu naš stajny dźak! Abo, što smy z našoho žiwjenja sčinili, zo so k dźakej wjacy rozsudźić njemóžemy?

Chcemy sej tohodla na prozy nowoho lěta jasnu mysl do swědomja zaščěpić: „Bóh nas powjedźe a nas ženje njezapomni. Wón, kiž hwězdam a słóncu prawe puće khodźić dawa, też nas prawy puć powjedźe, kotryž wukónča w zahrodach wěčnoho paradiza!“

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedźela po Třoch Kralach, 15. wulkoho rózka 1939:
Boža mša str. 62; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Pawole str. 457, 3. wo swj. Mauru str. 460; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 6.

Swj. Fabiana a Bosćana, 20. wulk. rózka 1939:
Boža mša str. 490; Gloria.

3. njedź. po Třoch Kralach, 22. wulk. rózka 1939.
Boža mža str. 66; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. martr. Vincenciu a Anastasiu str. 451, 3. Božo, kiž sy ... str. 63 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str 6.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 1.—5. z Budyšina: can. schol. Jurij Hejduška, Jan Skala, Madlena Kubašowa, Arnošt Holan, Mikł. Rjelka; 6. z Cokowa: Korla Wirt; 7. z Drježdźan: prof. dr. Hejduška; 8. ze Ženewa: Hańža Hanušec; 9.—12. z Ralbic: arcyměšnik Jakub Žur, kapłan Jurij Šołta, Mikławš Kórjeńk, Jurij Čornak; 13. 14. z Konjec: Jakub Wałda, Jakub Hrjehoř; 15. z Nowoslic: Michał Kórjeńk; 16. Nowoho Města: farař Pawoł Grofa; 17. z Třčlan: Mikł. Handrik; 18. z Khanec: Jakub Šołta; 19. z Nowoslic: Mikławš Wróbl; 20. z Koslowa: Mikławš Kupka; 21.—25. z Konjec: Pawoł Matka, Michał Janca, Pětr Čornak, Bjarnat Brankačk, wyšši wučeř na wusł. Mikławš Hajna; 26. ze Šunowa: Jakub Šołta; 27. z Nowoslic: Pětr Serbin; 28. 29. z Kamjenca: farař Jurij Rjeda, Swj. Jurjowy dom; 30. z Budyšina: Hańža Kubicowa; 31. ze Zejic: Pawoł Nowotny; 32. ze Sernjan: Jakub Kral; 33. ze Smjerdźaceje; Hana Kurjatowa; 34. z Rózanta: Hana Žurowa.

Dopłaćowanja na lěto 1938 so w „Posole“ wjacy njekwituja.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wotrjadny wobkhod za špórtarjow
T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Młodźi mandźelscy
namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**
Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Ortenburg.
Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Ręčimy też serbscy.

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Też mały nawěštk w „K. P.“ přinjese wužitka!
Pjekařsk. wučobnika
pyta k jutram
J. Šołta, piekařski mištr
w Budyšinje, na Garbařskej hasy 10

Dary za křesćanski dom
kaž **wobrazy, Bože martry, swěčniki, domjace hrónčka**
dale pórclin, kamjeninu a škleńčane wěcy
Škleńčeńnja
Wilhelm
w Budyšinje, Serbska hasa 16
Wěcywustojne **zaškleńcowanjo wobrazow**

Kachlestajenjo
kaž też **přestajenjo, wuporjedźenjo** a **mjećenjo** wobstara
Viktor Schlecht
kachlestajeński mištr
w Budyšinje, Kejžorska dr. 6. — Tel. 3533

Prawu radu
Wam dawa a derje posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

K swinjorězanju
hejdušne krupy, sušene, 500 gr 38 pj.
popjeř, měš., 125 gr 40 pj.
nowu wyrcu, majoran
Gustav Hache
w Budyšinje, Butrowe wiki

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr 3,60
Paleny kofej
125 gr 50 60 70 pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Šo wróćiwši wot rowa mojoho lubowanoho, swěrnoho mandźelskoho, našoho swaka a wuja

Mikławša Buša,

kotryž zańdźeny pjatk rano ze wšěmi swjatymi sakramentami derje wobstarany we Worklečanskej khorowni zemrě, wuprajam wšitkim, kotřiž so za joho dušu na pustym wječoru modlachu a joho w bohatej ličbje k rowu přewodźachu,

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

Wosebje dźakuju so wysokodostojnomu knjezej fararjej Wjeńcy w Khróšćicach, lubej Wjeńkec swójbje w Khróšćicach za k-rowu-wjezenjo a pohošćenjo přewodźerjow, lubej Wincarjec swójbje we Worklecach, k-rowu-nošerjam a wšěm susodam a miłošćiwym sotram Worklečanskeje khorownje.

We **Worklecach,** na dnju pohrjeba,
9. januara 1939.

Marja zwud. Bušina
a přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

3. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 21. januara 1939. | 77. lětnik.

Žórło mocy.

Wo wudospołnjenjo swojeje duše so po Božej woli prócować, cyle so do Božeje wole podać, stajnje dobry zmysleny być a nadobnosć swojeje duše z wutrobu a ze skutkom w žiwjenju pokazać a přewjesć, je naš wulki nadawk, kotryž mamy wšědnje dopjelnić. Zawěsće njeje to žadyn lohki nadawk, tola nuzna winowatosć, jeli chcemy swój nadawk tu na zemi docpěć, k spomoženju swojeje duše skutkować, swoje wěčne zbožo namakać.

Ćežu tuteje nam napołoženeje winowatosće začuwamy stajnje, wosebje hdyž před nami jako njedopjelnjeny nadawk stoji a dopjelnjenjo a napinanjo sebi wužada, zapřěco a wopor napołoža. Lóšt k dobromu a wjeselo na nim so najbóle přikrótša z hórkosćemi wopora, z krutosću wojowanja, z prócu napinanja, kotrež nam cyłu khutnosć našoho położenja a žiwjenja khětro začuwać dadźa.

Přijomnosće, kotrež nam často złe skutki skića, přihłosuja hnydom lohkomylnosći a nizkej nakhilnosći. Zło přewinyć, w dobrym wobstać, so wot słabosćow a wopačnosćow wuswobodźić, krute wojowanjo a běd̄ženjo wužadaju sebi mocy a napinanjo našeje sylneje wole a cyłeje zmužitosće.

Zwotkel pak mocow nabrać, zo bychmy wutrali w dobrym, w swěrje, w dobrych počinkach? Zwotkel srěbać raznosć a wutrajnosć k wobstajnej dobrej woli? Zwotkel mocow dosć dobrać, stajne wopory přinjesć k sebjepřewinjenju a sebjezaprěwanju, kiž so wšědnje wot nas žadaju?

Jeničcy nadčłowjeska móc zamóže to nastajnje a wurjadnje zdokonjeć. Kiž je čłowjeka po podobnosći swojeje dospołnosće stworił, praji słowa: „Bjeze mnje ničo njezamóžeće!“

Najprjedy drje je kóžda wosoba sama wobstajne žórło mocy ze swojimi duchownymi a dušinymi mocami, ze swojimi ćělnymi a dušinymi khmanosćemi a darami. Tute žórła mocow drje su pola kóždoho čłowjeka wšelakore po joho wobdarjenosći, po joho woćehnjenju a po joho prócowanju abo zanjechanju, ale najbóle su tute wosobinske khmanosće mócniše a sylniše hač so we woprawdźitosći nałožuja.

Lěnjosć a wólnosć stej jenož přehusto z přičinu a winu, kiž zadźewaju a njezmóžnja, zo so tute wosobinske mocy prawje a derje zwuwiwaju. Najebać najlěpšeje wole njezamóže pak čłowjek sam, bjeze wšeje pomocy druhich, ani w młodostnych lětach ani w połnosći swojoho žiwjenja swoju wosobu cyle dozrawić a wuwić. K tomu potrjeba zhromadźeństwo. Čłowjek dźěn njeje jako samolutke stworjenjo wot Boha do swěta stajeny, ale też po podobnosći bóžskeje přezjednosće a zhromadnosće mysleny a stworjeny. Swójbna zhromadnosć je najprěniše žórło mocy za młodoho kaž staršoho čłowjeka. Tu namaka zepjeru a podpjeru, wuček a wukhow w lětach njedospołnosće a njenazhonitosće, tu nadeńdźe pomocy a dobreje rady při swojim prócowanju a wojowanju, tu spožči so jomu wotpočink a wuměnk w khorosći a starobje. A njedosaha-li swójbna zhromadnosć, nuzy a běd̄že wotpomhać, potom ma ludowe abo narodne, swětne abo cyrkwinske zhromadźeństwo pomhać. W prawym duchu, kiž njespokoji so jenož ze słowami, ale so wobkruči a wuswědči też ze skutkami, móže so wjele nuzy a hubjeństwa wołóžić a wotstronić.

Sylna a kruta, prawa a cyła dowěra do Boha je mócne žórło mocy, wosebje hdyž so dowěra do Boha na našu swjatu wěru cyle zepjera. Tuta wěriwa dowěra do Boha pokazuje so tak rjenje a derje też w dźensnišim swjatym sćenju. Wusadny kaž stotnik přistupitaj z njepowalnej dowěru k Jězusej. Byrnjež wusadny za sebje, stotnik pak za swojoho sobučłowjeka prosył, mataj wobaj tola najkrućišu a najsylnišu dowěru, zo Jězus jeju próstwu wěsće wusłyši a dopjelni. Myto jeju njepowalneje dowěry staj dwaj dźiwaj, kotrejž Jězus na jeju próstwu sčini. Kak krasnje a jasnje

mytuje Jězus sylnu a krutu, prawu a cyłu dowěru wusadnoho kaž stotnika!

Mamy też my stajnje tajku dowěru do Boha při wšěch ćežach a wobćežnosćach, bědach a horjach našoho žiwjenja, w dušinych spytowanjach a wojowanjach? Byrnjež njemóhli sebi wot Boha dźiwy wužadać, namakamy tola wulke žórło mocy, hdyž so bóle a wjacy na Boha a joho swjate wjedźenjo spušćamy, ale też ze wšitkimi swojimi mocami sobu skutkujemy. Potom dobudźemy sebi noweje nadźije, zo też najwjetše ćeže a křižiki z Božej pomocu přewinjemy.

Najsylniše a najmócniše žórło mocy je žiwy, wšohomócny a wěčny Bóh sam. W Bohu mamy duchownu a dušinu móc a pomoc, kiž do našeje duše stajnje znowa zasy nowu žiwjeńsku móc wužórli a wulinje, kotraž našu dušu pozběha a posylnja k dobrym myslam, předewzaćam a skutkam.

W zhromadźeństwje lubosće mjeze sobu a w Bohu wostanje stajnje najkrućiša zepjera a najskutkowniša móc za jednotliwca, kóždu swójbu a cyły lud a narod!

Kak druhdźe swj. Bosćana swjeća.

20. wulkoho róžka wopomina swjata Cyrkej swjatoho martrarja Bosćana. Tutón swjedźeń swjeći so we mnohich wosadach Rhoenskeje (horata krajina wokoło města Fuldy) na sćěhowacej njedźeli. We mnohich wosadach, wosebje srjedźneje a hornjeje Rhoenskeje, ma so tutón dźeń, runjež-li njeje zakoński swjedźeń, wulcy w česći. Swjaty Bosćan je škitař a patron lěsnych dźěłaćerjow a wšitkich tych, kotřiž maja z drjewom činić; přetož po podawiznje je tónle Swjaty z drjewjanymi klokami ćwilowany był.

A štó w tamnych ćichich wjeskach horateje krajiny njeby něšto z drjewom činić měł? Do tych słuša lěsny dźěłaćeŕ, kotryž drjewo pušćejo lěsej najbliže stoji, potom wobsedźerjo rězakow, tyšerjo, truzerjo, wojnarjo, a nimo tychle wšitcy ći burja a khěžkarjo, budź zo swoje domjace sudobja abo pólne graty sami wuporjedźeja, budź zo na šrubowni drjewjane črije wutočuja, budź zo na tružnej ławcy łžicy a klamory wurězuja, budź zo ze štomowoho połzdonka mjecki wužłobjuja.

A dokelž maja tek wšitcy z drjewom wjele dźěła, tak so też wšitcy na swjećenju tohole dnja wobdźěluja.

Z ranja, hdyž lědma młody dźeń swita, wotući nizka cyrkwina wěža a jeje zwón budźi wobydlerjow. Bórzy potom pjelni so cyrkej z mužemi a młodźencami a traš też z někotrymi žonami. We swojich z dźěła swjedźeńskich, z dźěła dźěławych drastach kleča woni we ławkach; za mnohich z nich je to jenički dźěławy dźeń wob lěto, kiž jim přileżnosće poskića, Božu mšu słyšeć.

Wjele swjatočniše hač na druhich dźěławych dnjach, haj samo na njedźelach, su dźensa Bože služby.

Hdyž je Boži dom połny kemšerjow, měšnik k wołtarjej dźe, pišćele zastaja a te mnohe krute hłosy zaklinča, potom je to hinaše spěwanjo hač na jednorych njedźelach, to je krućiše, twjerdźiše, ale też wjele pobožniše a podaćiše spěwanjo, to je cunje wyskanjo a zdobom dowěrliwe žedźenjo.

Dźensa rano khwataja wšitcy k swojomu Bohu, pytaja joho w joho domje, a jutře přińdźe Bóh zasy k nim, kaž bě też wčera při nich, při nich w lěsu a wšudźom, hdźež joho blizkosć začuwaja.

Do switanja su woni do domu Božoho khwatali při stawanju młodoho dnja so wróćeja do swojich domow. Pomału skhadźa blěde zymske słónco nad horami, kotreż hewak jenož přez hałozy a wjeński na nich hlada. Žony su mjez tym skót a hródź wobstarałe a mužojo dočinja, štož žony njezamóchu. Potom pozastanu khwilku we swojich nizkich, ćopłych hródźach a hladaja z nizkimi wokněškami won na z běłym sněhom přikryte hory a hórki swojeje domizny. Bórzy přińdu do jstwy a posydnu so na kachlowu ławku, hraja sebi ze swojimi dźěćimi je kołsajo, posnědaja skromnje — a ranjo je so pominyło.

Připołdnju dóńdu sebi na hodźinu abo dwě do korčmy. Hary nječinja, sedźa měrnje hromadźe a powědaja sebi wo swojim wšědnym dźěle, wo nuzach wčerawšich a dźensnišich, wo drjewje a lěsu.

Z wječora zebjerje žona swoje šićo a štrykowanjo, a muž a žona dźetaj k susodam abo samotnym dworam, na horach stojacym.

Tu so zeńdu mnozy, mnozy, kotřiž su so cyłe lěto na tónle dźeń a wječor wjeselili, na njón čakali.

Mužojo sedźa na ławkach při kachlach, žony wosrjedź jstwy wokoło swěcy — zady při kachlach sedźa ći stari, dźěd a wowka, jim k nohomaj a na klinje sedźa a hrajkaja sebi jich wnučki. Pilnje płataja a šija žony a rěča wo wčerawšim a dźensnišim — a wonka leži sněh. Wětr poskakuje wot hórki k hórcy a zwaha pozhibuje wjeński. Lěs stoji mjelčicy, kaž by do hłubokich sonow był ponurjeny.

Wěža małeje cyrkwje na kěrchowskej horje pokazuje k hwězdam a praja kóždomu, kiž so za tym praša: „Tam horjeka je Bóh.“ We wěži samej wotměruje stary časnik hodźiny a mjeńšiny, a kóždy raz, hdyž je jena hodźina dopjelnjena a kaž zrały płód ze štoma časa padnje, zatřepota stary powjaz a zwón jej přiwoła: „Božemje, luba stara hodźina!“ A kaž časnik na wěži, tak čini też časnik na sćěnje. A hdyž je tón dźensa w nocy dźewjeć kroć wuwołał: „Božemje, luba stara hodźina“, potom womjelknu mužojo na swojich ławkach, žony pušća swoje šićo z rukow a stara wowka wotuća ze swojoho drěmanja, zruna so a zlehnje so na wobłoženjo swojoho staroho stólca; zběhnje swoje wóčko wot zemje, hlada a hlada, kaž by hladała do dalokosćow, traš do přichoda, a potom powěda swoju staru podawiznu.

Wjacy hač sto króć su ju sćěny hižo słyšałe, wjacy hač 50 króć je dźěd, wjacy hač dźesać króć su ju hižo wšitcy słyšeli, a tola připosłuchaja wšitcy, jako by jim to nowinka była:

„Před wjele lětami bydlachu tam wysoko na horje a hłuboko w lěsu šesćo khudźi drjewopušćerjo. Jich domčki běchu drjewjane a třěcha na nich — ta běše z dornow, mocha a žerdźi. W lěće žiwjachu so woni wot jahodow a hribow, kotreż jim lěs poskićeše — a w zymje wot nepli swojich polow a dźiwiny. Běchu khudušcy žiwi a zlutniwje a njezjědźechu ani připołdnju ani wječor, štož na blido přińdźe; to pak nic, dokelž běchu nahrabni byli — nawopak, běchu jara miłosćiwi a wostajichu wot swojeje jědźe tomu něšto wyše, kiž by traš wob dźeń abo w nocy přišoł a jich wo smilny dar prosył. Tak činjachu wšitcy a žadyn niezamkny wječor durje swojoho domu, zo by cuzbnik, by-li we hłubokej nocy přišoł, njetrjebał dołho kłapać a čakać, ale hnydom pod suchim był.

Nětko so sta, zo wosrjedź hłubokeje zymy pućowař do duri prěnjoho domčka zakłapa a bu přećelnje přijaty. Wšitko, štož běchu sebi khudźi ludźo wottradali na jědźi, jomu přinjesechu, a hdyž chcyše potom dale hić, prošeše joho drjewopušćeŕ ze swojimi swójbnymi, zo by tola wostał hač do ranja. Cuzbnik pak dźěše, a hdyž hižo we wudwjernjach durjow stoješe, wobroći so hišće junu a praji: „Wy sće ze mnu derje měnili, chcu wam dopjelnić, štožkuli byšće sebi přeli.“

Tu njewědźachu, što bychu prajili; dźěći a muž mjelčachu, žona pak rjekny: „Mamy wšitko, štož trjebamy; to jeničke, štož nimamy, je wěstosć zbóžneje smjerće; smy tola hrěšniwi človjekojo a njechamy njepřihotowani wumrěć!“

„Waše přeco budź wam dopjelnjene“, rjekny pućowař, „před smjerću stanje so wam wěste znamjo“. Nětko wotewri też muž swój hort a praji: „Tole nic jenož nam samym, też druhim njech so to stanje, dokelž smy wšitcy bratřa w Bohu.“

Cuzbnik woteńdźe a zastupi do druhoho domu; zastupi do kóždoho z tych domčkow. Wšudźom nadeńdźe tusamu lubosć a wšudźom zasłyša tesame přeco: „Tola nic jenoż nam, też tym druhim, dokelž smy bratřa w Bohu".

„To so wam stanje", praji pućowař w prěnim kaž też w poslednim domje, potom wuńdźe do ćmoweje nocy, překročiwši hory stupi k hwězdam horje, přetož běše to Bóh sam.

A zwjeseleny nad dobroćiwosću tychle tak khudych ludźi zawoła swjatoho Bosćana a poruči jomu: „Dźi lěto wob lěto na tymle twojim dnju dele na zemju k wšitkim tym, kotřiž dyrbja w přichodnym lěće wumrěć a kłapaj do sćěny jich domu, zo bychu so přihotowali a žadyn z tychle khudych njepřihotowany njewumrěł."

Wowka womjelknje, jeje mučne ćěło so nakhili, jeje wóčko je złožene zasy na zemju, a dźěd praji: „Haj, haj, tak je to było, a wot toho časa khodźi swjaty Bosćan w tutej nocy po swěće a kłapa pola wšitkich, kotřiž su w tym lěće na rjedźe. Mějće kedźbu, zo joho njepřesłyšiće."

Wšitcy mjelča, nichtó njewě, što by najprjedy prajił; wšitcy su připosłuchali wowcy, jenoż tón stary časnik nic; wón je we swojim kućiku časej sćěhował a wola nětko hnuty dźesać króć: „Božemje, luba stara hodźina."

Po Bonifacijowym Posole.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budestec-Hajnic. (Lětna rozprawa.) W tudomnej katolskej farskej wosadźe so w zańdźenym lěće narodźi a bu wukřćenych 20 (1937: 21) dźěćatkow, 12 hólcow a 8 holcow, 12 z čisto-katolskich mandźelstwow, 4 z měšanych mandźelstwow a 4 njemandźelskich. — Zwěrowanych bu 9 porow, z nich bě štyri měšanych mandźelstwow, 2 z katolskim nawoženju a 2 z katolskej njewjestu. — Zemrěło je 14 wosobow: 13 dorosćenych, 1 dźěćo; 7 mužskoho a 7 žónskoho splaha. — Woprawjenjow bě 6603, jutrownych spowědźow 335. Prěnjowoprawjeńskich dźěći bě 5. Domawobstaranjow bě 76. Boże służby wopytachu na ličeńskej njedźeli w póstnym času 293, w septembru 271. Cyrkwinske zběrki dócpěchu wysokosć zašłoho lěta.

Z Radworja. W našej wosadźe je so w minjenym lěće 1938 narodźiło 33 (1937: 29) dźěćatkow, 26 hólčatkow a 7 holčatkow, 4 běchu wot njemandźelskich maćeri, 2 dźěśći dóstaštej nuznu křćeńcu doma. — Wumrěło je w našej wosadźe 12 (15) wosobow, 2 ćěle buštej k nam přiwjezenej, tak zo mějachmy 14 pohrjebow, 11 mužsk. a 3 žónsk. splaha. Po starobje běchu 4 dźěći, 1 młodostny, 5 mjez 50—60 lět, 2 mjez 60—70 lět, 2 mjez 70—80 lět. — Wěrowani bě pola nas 20 (7). — Swjatych woprawjeni 19000 (20000). Domawobstarani 109 (128). — Bóh Wjeršny daj nowonarodźenym strowosć a čiłosć, zwěrowanym swoju hnadu, wotemrětym wěčny wotpočink!

Z Khrósćic. Štwórtk tydźenja běše Hańži zwud. Brězanowej rodź. Koklic spožčene, při poměrnje dobrej ćělnej a duchownej čerstwosći swoje sydomdźesaćiny woswjećić. Jubilařka narodźi so 12. jan. 1869 w Khrósćicach. Jeje prěni mandźelski Jakub Wjeńka bu hižo w młodych lětach nahle ze žiwjenja wotwołany. Brězanec abo Fulkec mać, kaž Khrósćičenjo praja, běše potom ze swojim druhim mandźelskim Jurjom Brězanom dołhe lěta zbožownje žiwa, doniž też wón w lěće 1932 njewumrě. Wósm dźakownych dźěći móžeše lubej maćefcy štwórtk 12. januara zbožo přeć. Mnohim druhim gratulantam přizamknje so też „Katolski Posoł", kiž ma w našej jubilařcy hižo dołhi čas pilnu a swěrnu čitařku. — Njech jej Bóh luby Knjez spožči dalšu strowotu, Bože žohnowanjo a něhdy wěčnu njebjesku radosć!

Z Różanta. Swjaty hodowny tydźeń běše też za našu cyrkej swjedźeń wjesela. Tola złe khorosće běchu, kaž kapki połona, we mnohich swójbach do hodownoho wjesela date. Tak njemóžeše też we našej cyrkwi hodowna radosć dospołna być. Naš dobry kantor, knjez Jurk, leži hižo dlěši čas khory a sćerpnje znjese złu ichias. Bóh dał, zo by bórzy zasy swoje khorołožo wopuščić a we domje Božim spěwać mohł. — Runje tak potrjechi njezbožo, zajědojćenjo krewje we prawicy, našoho wšitkim znatoho khěbětarja, knjeza Hančku. Bohu dźak je zasy tak daloko wuhojeny, zo móže njedźelu a swjaty dźeń z móšničku hromadźić. — Hišće ćežša khorosć, zahorjenjo płucow, potrjechi našoho druhoho khěbětarja, knjeza Wićaza. Runje Boži dźeń dyrbješe wosadny knjez farař joho domawobstarać. Bože dźěćo, kotrež do joho duše zastupi, wróći jomu strowotu. Ale staroba, khorosć a wjele dźěła za čas žiwjenja su nětko našoho pilnoho khěbětarja nuzowałe, so swojoho zastojnstwa wzdać. Lěta dołho je swěrnje a pilnje jako khěbětar k Božej česći skutkował. Njech Bóh luby knjez jomu něhdy wšitko mytuje! „Zapłać Bóh" wuprajamy jomu za wšu woporniwosć a prócu! — K nowomu lětu 1939 bu jako naslědnik knjeza Wićaza pomjenowany knjez Klimant z Różanta. Hižo je swoje zastojnstwo nastupił. Zawěśće zwjesela so wšitcy na joho dobrej woli a pilnosći. Hačrunjež też wón z najmłódšich wjacy njeje, chce tola pilnje k Božej česći dźěłać. Njech jomu Bóh Knjez dołhi čas

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

Třeći dźeń po tejle swjatočnosći wotući rubišćo nahle ze swojoho připołdnišoho dremanja: zasy wšelaki stup před kapalnymi durjemi, zasy wšelaki hłós, znaty a cuzy. „Nó, nó, što to budźe?" pomysli rubišćo, tola dalšomu zhudawanju njeběše khwila. Kluč storči so do zamka, zamk zaškrěča rjes, ras! a z durjemi zastupi wobstarna wosobna knjeni, za njej knjez farař ze zwónkom. Wosobna knjeni pak lědma zastupiwši rjekny: „Na nowy tydźeń budźe bazar za křesćanski skutk; tuž dyrbimy khwatać, zo něšto hódne nahromadźimy."

„Aha, nětk hižo wšitko wěm", měnješe rubišćo na drjewjanym hozdźiku. „Bazar, to rozemju, je wustajeńca wšelakich nahromadźenych wěcow, kotrež su na předań. A za křesćanski skutk, to mi też ničo nowe njeje."

Knjez farař a zwónk wotwjeraštaj khamory a kašće, a wosobna knjeni wobhladowaše, wobmasowaše, pruhowaše wšitko, štožkuli jej na woči přińdźe. Mjez tym rjekny: „Někajka maličkosć, kotraž so lohcy parować hodźi, ze starožitnej abo znajmjeńša někajkej wumjelskej hódnotu ma kóžda cyrkej, a to też tu hišće namakamy." A pruhujcy a wobhladujcy kročeše dale. Za khwilu zdychny tola kaž trochu postróžena: „Ale ničo, woprawdźe ničo! To je mi dźiwno."

Stare rubišćo na hozdźiku pak zdychny: „Ach, luby jandźelo pěstonje farskeje cyrkwje, wobroć tola, budź prošeny, jeje woči na mnje, snadź sym ja tola nórt abo dźesać hódne!" —

W tym wokomiku hrabny sebi stary zwónk za čoło, kaž by so na něšto ważne dopominał; a zawoła: „Knjez farař, hdyž běše tu wóndanjo tón žid Mawšel — ja sym wam to přisłušnje zjewił, zo je joho žona nutř puščiła, ale dóstał ničo njeje — ja drje do tych wěcow ničo njerozemju, ale žid je na te stare rubišćo dźesać frankow sadźał; snadź je tola něšto hódne, ja dyrbjach jomu je z rukow wudrěć, hewak by z nim tłochnył."

„Kajke stare rubišćo? Hdźe je te rubišćo?" zawołaštaj knjez farař a wosobna knjeni.

„Tamle na hozdźiku wisy", wotmołwi zwónk a poskoči ke khamorej. Z dwěmaj porstomaj přimnywši, z cyłej horšću so najskerje boješe, šlepi rubišćo na blido. „Tule je, dosć mazane."

Wosobna knjeni runaše sebi nawoči na nosu, zo by lěpje widźała, kedźbliwje pak wosta łohć abo tři wot blida zdalena, kaž by stare rubišćo hižo ze samym wobhlado-

swoje zastojnstwo wukonjeć dawa. K tomu přejemy jomu wjele zboža!

Z Kukowa. Přichodnu wutoru — 24. januara — budże runje 40 lět, zo staj twarski mištr Jurij Bulank a joho mandźelska Hana rodź. Zelnakec ze wsy do swjatoho mandźelstwa stupiłoj a w Khrósćanskej cyrkwi pod fararjom Wornarjom sebi rucy zawdałoj k wěčnej swěrje a lubosći. W tutym lěće — mjenujcy 1899 — bu farska cyrkej ponowjena a powjetšena, a tutu witanu přileżnosć wužichu nawoženowi murjerscy towaršojo a „zwjazachu“ młodoho mištra, z kotrychž putow móżeše so jenož z klinčacym pjenjezom wuswobodźić, štož jomu dale škodźało njeje. Na tutu žortnu episodu kwasnoho dnja so hišće rad dopomni, kajkichž podobnych je we swojim žiwjenju nadosć dožiwił. Dokelž w joho žiłach ćeče tež žortna krej a tuž tajke a podobne podeńdźenja wot tuteje strony wobhladuje. Nazajtra njebě w Serbach zwučene „domojwoženjo“, ale „domojwjedźenjo“. Dokelž na tutym dnju — běše runje „Ptači kwas“ — nastaji so dołhi swjedźeński ćah ze Zelnakec statoka čo. 1 po drózy dele a po „Kinkbórku“ horje do čisła 8, hdźež Bulankec nan młodu žonu ceremonielnje powita a do swojeje swójby přiwza. Bórzy přewza młody mandźelski, kiž běše 1894 swoje mištrske pruhowanjo wotpołožił, nanowe twarske rjemjesło, kiž bě po cyłym Kamjenskim a Budyšskim wokrjesu znate a kiž je hižo pradźěd wukonjał, štož so bać do lěta 1780 dopokazać hodźi. Mjez mnohimi druhimi twarjenjemi je tež Njeswadlčanski hosćeńc natwarił. Hdyž mištr twarski narys wobsedźerjej Pollenkej k podpisanju předpołoži, wotpokaza tón to z wjeleprajacymi słowami: „Wy sće hišće młody, ale my stari Serbja sej na słowo wěrimy. Dajće mi wašu prawicu a wěc je hotowa.“ Tež naš jubilar je po Łužicy wjele twarił. Tak nastachu pod joho wjednistwom w lětach 1901—1907 nowe šule we Wotrowje, Khrósćicach, Pančicach a Worklecach a k tomu hišće 1913/14 haptyka w Khrósćicach a dalše nowe statoki a kubła, doniž po před dobrym lětom na „wumjeńk“ njepoda. W lěće 1932 ponowjena klóštrska cyrkej je tež joho skutk, při čimž wuwjedźenjo darmo dohladowaše a tež wjesni dźěłaćerjo a pomocnicy jenož za naturalije dźěłachu. Ze swójbnoho žiwjenja jubilarow chcemy naspomnić, zo bu mandźelstwo ze štyrjomi dźěćimi žohnowane, tola najmłódše a najstarše (hólčkaj) wumrěštaj jenož někotre měsacy staraj. Tak zbywataj jimaj hišće syn a dźowka, kotrajž budźetaj so z mnohimi přiwuznymi a přećelemi na ważnym dnju lubeju staršeju z nimaj radować. A nětko w starej čiłosći na puć do złotoho jubileja.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Jutrowna jězba do Roma. Wot 4.—18. apryla budże přileżnosć za jězbu do Roma. Pućowacy zwostanu tam přez jutrowny swjedźeń a wopytaja na domojjězbje město Assisi. Štóž chce sobujěć, niech so wobroći na pućowanski běrow Dr. Junges, Berlin-Wilmersdorf, Babelsberger Straße 3.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

10. Tak bě so dopjelniło, za čimž Pawoł dołho žadaše; wón běše w Romje a chcyše w srjedźiznje pohanskoho swěta křesćanstwo wobkrućeć. Jomu dźěše so lěpje dyžli druhim jatym; móżeše sam za so bydlić, jenož wojak, kiž joho stražowaše, wosta při nim. Dokelž so Pawoł boješe, zo su Židźa tež w Romje na njoho skorżili, chcyše hnydom jich powučić, zo by sebi jich dowěru dobył, a tež woni

wanjom pušćało a barbiło. Wobhladowaše, pruhowaše; potom stupaše kročel po kročeli bliže, skónčnje wza rubišćo do ruki. To chcyše so staromu rubišću smjeć. „Hahaha! Sněhbělej, pjeršćenjatej rucy a stare mazane rubišćo!“ Knjeni pak wobmasowaše, rozkładowaše, wobročeše, skónčnje hłuboko pozdychnywši so wopraša: „Wěsće wy, knjez farař, kak je tónle kruch starych cankow sem do kapale přišoł?“

„Ow, to so hodźi lohcy prajić“, wotmołwi knjez a powědaše, štož wědźeše wo něhdušim kapłanu a joho maćeri, kotrajž staj stary khóruch sobu přinjesłoj. A zwónk, kotryž bě tehdom runje do służby stupił, pomhaše joho podawiznu wudospołnjeć.

„A hodźi so to wěsće dopokazać, zo staj knjez a joho mać z Brüssela přišłoj a khóruch sobu přinjesłoj?“ prašeše so knjeni dale.

„Tež to so hodźi dopokazać“, wotmołwi knjez farař. „Wo něhdušim kapłanu stoji we farskich knihach, zo je prjedy w Brüsselu był. Nimo toho je tež maćerne wotkazanjo mjez farskimi pismami.“

Wosobna knjeni kaž postróżena pozdychny znowa. „To dyrbju so ja sydnyć!“ rjekny a sypny so do staroho kapalnoho stólčka, pozběhny woči k njebju a zdychny zasy. Potom poča znowa canku wobhladować a pruhować, přimaše pak ju jenož zwaha a kedźbliwje, kaž by to pawčina była, zo so njeby roztorhnyło ani nitki. Rozpołoži canku po cyłej dołhosći a šěrokosći, zwobroća ju trójcy, přehlada ju do wšěch róžkow, potom rjekny, a jeje woči so pódla zazybolištej, a licy so jej wjesele začerwjenjištej: „Wěsće, knjez farař, kelko je tónle kruch starych cankow hódny? Ja drje tež dospołdnje posudźeć njemóžu, ale trochu tola znaju hódnotu tajkich starych wěcow. Kóždy čestny człowjek a lubowar starych cankow da za nje tysac frankow — knjez farař, dańće je křesćanskomu skutkej.“

„Bows kows! Dunderske tola! To dyrbju so ja sydnyć!“ Tak bě stare rubišćo so wustróżawši najradšo zawołało. Tola dyrbješe mjelčeć, hižo přistojnosće dla před tak wosobnej knjenju, kotraž je tak hódnje ważeše.

Knjez farař a wosobna knjeni jednaštaj khwilu mjez sobu, potom wusudźi knjez farař: „Nóhaj, tak chcu te stare rubišćo křesćanskomu skutkej darić. Tak budźe zawěsće wjacy žohnowanja skutkować, dyžli tu we ćichej kapali.“

„Zapłać wam Bóh luby Knjez!“ hnydom na to wosobna knjeni. „Stare rubišćo pak damy hnydom do chemiskeje płokarnje, zo by so čište běłe wupłokało. A potom přińdźe do bazara za křesćanski skutk na předań. Te budźe woči činić, spušćće so na to, knjez farař!“ (Pokročowanjo.)

sebi to žadachu. Na postajenym dnju prědowaše jim wot ranja hač do wječora a dopokaza swoju wučbu ze zakonja a profetow. Dokelž pak běchu woni też po tutej rěči njepřezjedni, praji jim, zo wón, hdyž zasakłeje wutroby wostanu, k pohanam so wobroći, kotřiž budźa na njoho posłuchać. Wot toho časa prědowaše wón evangelium w Romje bjez bojosće, pohanska wyšnosć tomu njezadźewaše. Też z wosadami, kotrež bě prjedy założił, stoješe wón w stajnym zwjazku. Wosada w Filippi pósła jomu podpjeru; to joho pohnu, zo z wosebitym lubosćiwym listom so podźakowa. Wo wobstojenjach małoaziskich wosadow bu powučeny přez muža z Kolossae, z mjenom Epafras, kiž bě najskerje tamnišu wosadu założił a kotrohož błudni wučerjo wšelako wopačnje sudźachu. Pawoł napisa swój list na Kolossenskich. Tónle pósła z mužom Tychikom, kiž do swojeje domizny pućowaše; tomu přepoda Pawoł hišće druhi list, kotryž pod mjenom list na Efesskich znajemy, kotryž pak njebě jenož za tamnišu wosadu, ale měješe też druhim tamnišeje krajiny so přepodać. Z Tychikom dźěše do Małeje Azije też Onesimus, kotromuž Pawoł list Filemona, zasłužbnoho křesćana w Kolossae, přepoda. Najposledniši list, kotryž Pawoł w tutym času z Roma wotpósła, je list na Hebrejskich, t. j. ze židowstwa wobroćenych křesćanow w Palestinje.

11. Dwě lěće traješe Pawołowe skutkowanjo w Romje; dokelž pak so jomu dopokazać njemóžeše, zo je w Jeruzalemje njeměr zbudźił, bu ze zajeća puščeny. Japoštołske skutki joho dalše žiwjenjo njewopisuja; ze wšelakich druhich spisow pak móžemy sudźić, zo je Pawoł nětko najprjedy swoje lubowane wosady w Małej Aziji wopytał. W naležu 63 pućowaše wón z Titom najprjedy na kupu Kreta, nimo kotrejež bě na puću do Caesareje do Roma jěł; tu přeby dlěši čas, snadź nimale lěto, dokelž skoro we wšěch městach założichu so křesćanske wosady. Tudy wostaji Tita, zo by křesćansku cyrkej dale rjadował, sam pak wotjědźe do Małeje Azije a napisa wottud swój list na Tita, a poda so do města Nikopolis w Ciliciji, hdźež přez zymu wosta. Lěta 65 w naležu nastupi Pawoł puć do Efesa; tudy swojoho lubowanoho wučownika Timotheja jako biskopa postajiwši wobroći so do Macedonije. Tu słyšeše, zo w Efesu wšelake błudy so rozšěrjeja; tohodla chcyše so hnydom wróćić, pósła pak před sobu list, a to je prěni list na Thimotheja. Tam pobywši dźěše znowa do Grekskeje, do Korintha, hdźež so z Pětrom zetka, z kotrymž do Roma jědźeše. Nětko poda so Pawoł w naležu 66 do Hispanije, tola njeje tam dołho wostać mohł, dokelž njesłyšimy, zo by tam hdźe křesćanske wosady założił. Najskerje bu bórzy zajaty a do Roma wotwjedźeny. Za někotry čas, hdyž bě hižo přesłyšany a sebi nimale wěsty, zo budźe k smjerći wotsudźeny, napisa swój druhi list na Timotheja, w kotrymž joho prosy, zo by hišće do zymy k njomu do Roma přišoł, dokelž widźi, zo budźe w krótkim swoje žiwjenjo woprować: „Ja hižo budu so woprować, a čas mojoho rozwjazanja so bliži.“ (2. Tim. 4, 6.) Na swoju třicećilětnu prócu, z kotrejž Jězusowu wučbu mjez pohanami rozšěrješe, pohladujo, pisa: „Dobre bědźenjo sym dobědźił, puć dokonjał, wěru wobkhował, nětko je za mnje přihotowana króna sprawnosće.“ (2. Tim. 4, 7.) Tak rjenje podawa so wón do wole Božeje, dowěrja so sprawnomu, smilnomu sudnikej. Tule krónu sprawnosće doby sebi Pawoł po krótkim času, hdyž bě to spisał. Kaž podawizny praja, běštaj Pětr a Pawoł dźewjeć měsacow jataj w mamertinskim jastwje a na to pod kejžorom Neronom 29. junija 67 morjenaj. Pětr bu z hłowu k zemi złoženej křižowany na druhej stronje Tibera, hdźež nětko po nim pomjenowana cyrkej stoji; Pawołej bu hłowa z mječom wotrubnjena na měsće, kotrež na drózy do Ostia leži, blizko tam, hdźež nětko krasna bazilika swj. Pawoła stoji. Jeju ćěle khowatej so w swj. Pětrowej cyrkwi, jeju hłowje pak w swj. Janowej w Lateranje, hłownej cyrkwi katolskoho swěta.

Ze žiwjenja a skutkowanja swj. Pawoła spóznawamy, zo bě wón bohaće wobdarjeny, zahorjeny za prawdu, njepřećel kóždoho błuda. Tohodla zamołwješe z krutym přeswědčenjom židowstwo, doniž je za prawe měješe; spóznawši pak bóžsku wěrnosć a móc w křesćanstwje, služeše z ćim wjetšej lubosću Khrystusej, z ćim surowišim hněwom bě joho wuznawarjow prjedy přesćěhał a podtłóčował. Z njesprócniwej dźěławosću a spodźiwnej wobstajnosću přewiny mócne zadźewki, kotrež židowska zawisć a zasakłosć, pohanska bjezbóžnosć a njepócciwosć jomu přihotowachu, a zašćěpi do wutrobow křesćanskich wosadow, kotrež w nimale wšitkich krajach znatoho swěta założi, wěru a lubosć ke křižowanomu Zbóžnikej, kotraž bě Židam k pohórškej a kotruž mějachu pohanjo za błaznosć. We swojich krasnych listach zawostaji za wšitke časy a za wšitke ludy žórło, z kotrohož njepřestawajcy čerpamy prawdu a žiwjenjo, njebjeski pokład, kiž nam podawa drohe wučby k časnomu a wěčnomu spomoženju.

Katolska Cyrkej w swěće.

Italska. W Romskim kolosseu su nětko kóždu njedźelu přednoški wo swjatych martrarjach. Před dwěmaj njedźelomaj rěčeše tam fašistiski zapósłanc Martire wo wopornej smjerći swjateje Cecilije.

Francózska. Katolske žiwjenjo w Elzasu a Lothringskej. Němscy katolikojo w Elzasu a Lothringskej wostanu nic jenož swojej ludnosći, ale też swojej nabožinje swěrni. Při tym je wěsty rozdźěl mjez městom a wsami. Kaž je z hamtskeje rozprawy, kotruž je biskop w Metzu na Swjatoho Wótca za lěto 1937 pósłał, dowidźeć, su w diecejzy Metza w 93 farskich wosadach wšitcy katolikojo swoju jutrownu winowatosć dopjelnili. A w tamnych nakrajnych wosadach je tohorunja nimale 100 procentowska ličba dócpěta. W městach njeje wšak tale ličba tak wysoka, ale přecy hišće w mjeńšich městach 85 procentow a w industrijowych městach 68 procentow. Też njedźelske winowatosće so powšitkownje wobkedźbuja a ličba woprawjeńskich ludźi je dosć spokojaca. Tak bě so w lěće 1932 w cyłej diecejzy 6178686 woprawjenjow wudźěliło. Tale ličba je kóžde lěto rostła a wučineše 1936: 7160915. Z toho je widźeć, zo wobydlerstwo Elzasa a Lothringskeje swojej nabožinje swěru wobkhowa a zo so we wobłuku francózskoho stata nastupajo swojoho katolskoho wuznawanja wosebje wuznamjenja.

26. novembra wumrě w měsće Aixu w Francózskej armeniski arcybiskop Bahaban. Wón bě 72 lět stary a bu w lěće 1911 w Romje na biskopa wuswjećeny. Jako na kóncu wójny armeniski lud ćežke domapytanjo potrjechi a arcybiskopska diecejza so dospołnje zniči, wućahny arcybiskop z wulkej ličbu swojich diecezanow do Francózskeje, hdźež bě jim hač do swojeje smjerće ze swěrnym dušepastyrjom.

Hižo dźensa činja so přihoty za wulki mjezynarodny eucharistiski kongres, kotryž so wot 4.—8. septembra 1940 w Nizzy wotměje. Stajny komitej za přewjedźenjo zjězda je pod předsydstwom Namurskoho biskopa Heylena w Nizzy wuradźował. Francózske a italske železniske zarjadnistwa su wšelake zlěpšenja wobkhada rozpominałe, wosebje zo by železnica něhdźe milijón putnikarjow bjez zadźewkow přijimać mohła. We wšěch sydlišćach ligurskoho brjoha hač do San Remo su so hospody za kongresowych wobdźělnikow hižo zapisowałe. Wulki skónčacy prócesijón wujědźe z łódźemi na morjo a to w směru wot Cannesa hač do Mentona. Eucharistiski kongres budźe pod znamjenjom jednoty a bratrstwa wšěch dźěći Božich stać.

Iriska. Přikładne nabožne žiwjenjo w połnócnej Iriskej. Jedyn jendźelski měšnik bě njedawno hłowne město połnócneje Iriskeje wopytał. Při swojim nawróće tole rjekny: „Bě za mnje wulke překwapjenjo, jako we hłownej cyrkwi w Belfastu při njedźelskich Božich służbach něhdźe 2400 kemšerjow zhromadźenych widźach.

Też při wječornej pobožnosći so mi tón samy wobraz poskići: cyrkej bě hač do poslednjoho městna wobsadźena. Haj samo póndźelu rano přikhadźachu 1500 wěriwych k blidej Božomu. A to w měsće, hdźež je jenož štwórćina wobydlerstwa katolskoho wěrywuznaća, a hdźež dyrbja katolikojo tak někotru křiwdu sćerpnje znjesć."

Ruska. Na ruskich kěrchowach smědźa so jenož hišće tajke narowne pomniki postajeć, kotrež serp a hamor abo sowjetsku hwězdu pokazuja. Křiže abo bibliske hrónčka abo też jandźelske postawy so njesmědźa wužiwać. Też wšě nabožne wobrjady su na kěrchowach zakazane.

Diktator Stalin a zwjazk bjezbóžnych. Při składnosći jenoho rozrěčenja z wjednikami zwjazka bjezbóžnych je Stalin tole wuznał: „Njedźiwajcy toho, zo je sowjetska unija swobodu nabožiny a swědomja kóždomu stacanej přilubiła, wostanje tola we swojich zakładach bjezbóžny stat. Tónle stat chce swoju młodźinu w duchu bjezbóžnosće wočahnyć, dokelž dyrbi dźensniša młodźina spěchować a hajeć marxistiskich a komunistiskich idejow w přichodźe być. Wěste je, zo budźe přichodna generacija bjezbóžna a zo wšě nabožiny dospołnje nazad stupja, zo bychu so po času cyle pozhubiłe." — Dale je mjez tym hižo wotstronjeny wjednik tak mjenowaneje „čeki", Ješow, před něšto časom zastojnikam komunistiskeje tajneje policije swoju wulku radosć zdowuraznił, zo wšitcy zastojnicy „čeki" zwjazkej bjezbóžnikow přisłušeja. Kóždy zastojnik ruskeje čeki je zdobom pionér bjezbóžnosće. Jenož tak może z wuspěchom přećiwo nabožnym elementam, tutym přećiwnikam stata, wojować. Na kóncu swojeje rěče Ješow hišće naspomni, zo buchu w zašłym lěće 237 duchownych dla „špionaže" a „zabotaže" wotprawjeni. Kaž so dale powě, njeje w nowozałożenych městach sowjetskeje Ruskeje žaneje cyrkwje. Też žadyn duchowny njesmě so tam zasydlić.

W samotnych komorach służić, sylzy z wočow wutrěwać, sprócne a słabe rucy w lubosći majkać, stajnje posměwk na hubomaj wobkhować — hdyž je ćej Bóh k tomu powołał, sy najkrasniše wyšiny žiwjenja dócpěł.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

3. njedź. po Třoch Kralach, 22. wulk. róžka 1939.
Boža mša str. 66; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. martr. Vincenciu a Anastasiu str. 451, 3. Božo, kiž sy ... str. 63 pod 2); Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

4. njedźela po Třoch Kralach, 29. wulkoho róžka 1939:
Boža mša str. 70; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Francisku ze Sales str. 454; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 35. ze Z.: N. N.; 36. z Budyšina: Hana Šponec; 37. z Třoch Khěžow: Michał Bejma; 38. ze Smjerdźaceje: Pětr Jenka; 39. z Hornj. Wunjowa: Jakub Delan: 40. z Marijineje Hwězdy: Marja Lebzyna; 41. z Kukowa: Mikławš Měrčink; 42. z Kulowa: farař Jakub Kral; 43. z Rachlowa: Marja Młodźinkec; 44. z Lubhosća: Jan Čornak; 45. z Lipska: praelat Jakub Štranc; 46.—62. z Wotrowa: farař Mikławš Just, Pawoł Bulank, Hańža Bulankowa, Jakub Hajdan, Michał Herman, Madlena Kralowa, Madlena Kórjeńkowa, Pawoł Rychtař, Marja Ryćerina, Jurij Šewc, Jurij Šěrak, Pawoł Šołta, Jakub Wróbl, Michał Weclich, Jan Žur, Jan Wawrij, Pawoł Čornak; 63. 64 z Krjepjec: Mikławš Koch, Marja Pjechowa; 65.—68. z Khanec: Pětr Kilank, Michał Młynk, Jakub Rjebiš; 69. 70. z Nowoho Dwora: Jurij Deleńk, Marja Handrikowa.

Dopłaćowanja na 1938 so w „Posole" wjacy njekwituja.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V d Schülertor 21
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Woprawdźe derje sedźacy **mužski woblek** abo **mantl** dóstanjeće hižo za 50 hr. Prošu wopytajće mie a dajće sej we woblečenjach wěcywustojnje poradźeć.
Jutrowne skazanki hižo nětko rad přijimam.
Willy Hirsch krawski mištr w **Khrósćicach** čo. 33 b (při kěrchowje)

Štož serbska žona k drasće trjeba, też za dźowku a synka, muža —
je na wubjerku pola
Schaafa
w Budyšinje, Bohata dróha 20

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Gumi za kolesa Wobswětlenja za kolesa za wšelake płaćizny
Dynamo 6 Volt 1,8 Watt z kablom . . hr. **3,40**
a přisłušne dźěle poruča
G. Thomas w Budyšinje Kamjeńtna hasa 16

Dary za křesćanski dom
kaž **wobrazy, Boże martry, swěčniki, domjace hrónčka**
dale pórclin, kamjeninu a škleńčane wěcy
Škleńčerja
Wilhelm
w Budyšinje, Serbska hasa 16
Wěcywustojne **zaškleńcowanjo wobrazow**

Palenc litr **2,— 2,40 2,75**
Likěry wulki wuběrk, litr **3,60**
Paleny kofej 125 gr **50 60 70** pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8
Też mały nawěštk w „K. P." přinjese wužitka!

Škórnje
črije do dźěła zwučowanske črije
Sommer
w Budyšinje, Serbske hrjebje 8

Powěrowanske pjerščenje abo kwasny dar?
Do Dobrošic!
Časnikař je zasy domoj

Wučownika za rěznistwo
pyta k jutram
Willy Gräfe, rězniski mištr
w Brětniku (Bretnig) **152 B**
Bischofswerdaer Straße

Zjawny dźak
Róženčanskej swj. Mariji
za wusłyšanu prózstwu!

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana, dźěda, wuja a swaka

Jakuba Narćika ze Šunowa

wuprajamy za wšu jomu wopokazanu lubosć při dołhej khorosći a modlitwu na pustych wječorach, za k-rowupřewodźenjo, wosebje Konjećanskomu wojeńskomu towarstwu a knjezej kapłanej Šołće za časćiše domawobstaranjo

nutrny dźak a „Zapłać Bóh"!

Poručamy joho dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Šunowje,** na dnju pohrjeba, 17. jan. 1939.

Žarowacy zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor; can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

4. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 82. januara 1939. | 77. lětnik.

Wichory.

W dźensišim swjatym sćenju dopomnja nas Jězus na swoju wšohomóc. Wón je Knjez cyłeje stwórby; poruča wichorej a žołmam; a wone jomu posłuchaju. Zdobom podawa tym swojim wumoženjo, hdźež človjek jenož hišće zahubu widźi.

Časćišo běše Jězus swojim wučownikam pokazał, kak rady wón človjekej z nuzy wupomha, hdyž so jomu dowěri.

Dźens widźimy Jězusa w čołmiku na genezaretskim jězorje; wučownikow z nim; njewědźa, što jich wočakuje. — Wučownik dyrbi dźěn swojomu mištrej sćěhować; je mištr z nim, njesmě so wučownik bojeć. — Knjez wjedźe tych swojich.

Hlej! Nadobo zběhny so mócny wichor na morju. Što njeby so dźiwał, zo morjo, kotrež swojoho stworićela a Knjeza njese, takle zakhadźa! Tola ničo so njestawa, bjez Božeje wole. — Na joho poručenja howri wichor, stawaja žołmy, zo bychu wučownikow pruhowałe.

Čołmik na morju je wobraz swjateje Cyrkwje. Do srjedź howrjacoho a stracha połnoho morja tutoho swěta je Bóh tón Knjez zwarnowacu łódź Cyrkwje stajił. Płowa na morju runje kaž Noejowa archa na wodach lijeńcy a wumoži tych, kotřiž su we njej. Kajke wichory dyrbješe łódź katolskeje Cyrkeje hižo přetrać! Lědma wutworjena, zběhnychu so mócne wichory prěnich třoch lětstotkow přećiwo njej. — Měješe přetrać krawne přesćěhanja. Podtłočowanja a jastwo, woheń a mječ mějachu nadawk, wěriwych zatrašić, Cyrkej zničić a Knrystusowe mjeno wutupić. — Lědma pak běchu tute zwonkowne přesćěhanja nimo, nastachu znutřkowne wojowanja. — Wot štwórtoho lětstotka, w kotrymž swět zjawnje Cyrkej připózna, hač do dźensišoho dnja stawachu přecy zasy błudnowěriwcy ze samoho klina Cyrkwje. — Tysacy a milijóny so jeje wzdachu a buchu jeje najwjetši přećiwnicy. Hladajmy do swěta! Z kajkej hidu a zasakłosću je też nětkle naša Cyrkej wobdata! — Spominajmy na krawne přesćěhanja w Ruskej a Španiskej!

Ale kaž njepřećel z Cyrkwju zakhadźa, tak też, luby čitarjo, z twojej njesmjertnej dušu. Je stajnje wobdata ze strachom zahuby. Z časom přińdu tute nadběhi zdobom wot wonka a wot nutřka; wšě přileżnosće zły njepřećel wužije. Swět wabi ze swojim błyšćatym zawjednistwom; djabol přikhadźa z nutřkownymi spytowanjemi a zašćěpja nam dwělowanja na wěrnosćach swjateje wěry, na Božej sprawnosći a předwidźiwosći. Tak je to stajnje było, a budźe hač do skóńčenja swěta.

Sylne wichory pak wučisćeja powětr a morjo. Stojaca woda bywa bórzy skažena. Tak by też človjeska njesmjertna duša była bórzy nakažena, njeby-li ju přecy zasy spytowanja přetřasłe.

Kak so tola wučownicy strachowachu, hdyž widźachu, kak žołmy čołmik přecy bóle a bóle zawodźewachu! Ale čołmik so njepodnuri. Běše tola Jězus we nim. — Też swjata Cyrkej, hačrunjež wot njepřećelow stajnje wobdata, njebudźe ženje přemóžena. — Zbóžnik je jej tola słubił, zo ju helske wrota ženje njepřemóža. „Hdyž swět was hidźi, wězće, zo je też mje hidźił. Służownik njeje přez Knjeza!“ (Jan 15, 18.) Tohodla njedaj so zatrašić, njebudź małowěriwy, hdyž će sobučłowjek wěry dla wusměša. Wšě wusměšenja a křiwdźenja wšak přetraješ, změješ-li Jězusa z joho hnadu w čołmiku swojeje njesmjertneje duše. Haj, Knjez khwali će zbóžnoho, hdyž johodla njesprawnosće počerpiš.

„Wón pak spaše“. Wichor howri, žołmy zakhadźeja z čołmikom, wučownicy skoro zańdu ze strachom — a Jězus spi. Chce wučownikow pruhować, kak kruta je jich wěra do njoho. Woni dyrbja so na njoho wobroćić, nětkle, hdyž jim zahuba hrozy, nětkle, hdyž je človječa móc podarmo. Jězusowy spar w čołmiku je wobraz Božeje dołhomyslnosće. Bóh tón Knjez spožči ju wšitkim swojim přećiwnikam a dawa jim čas, zo bychu so nakazali. Tohodla so nam druhdy zda, zo so čołmik Cyrkwje w tajkich wichorach

jónu podnuri. Ale Bóh tón Knjez je stajnje we swojej Cyrkwi, a wostanje we njej hač do skónčenja časa, kaž je to jej slubił.

Też čołmik twojeje njesmjertneje duše přima druhdy hrózbny wichor. To su rozwolnosće twojeje wutroby, kotrež ći měr a pokoj rubja: hněw će rozhori, zawisć, nahrabnosć a lakomnistwo će njespokoja; złóstniwosć złych ludźi, kotřiž će na česći ranja; će wujebaja, twoju wutrobu rozhorja. Husto njezamóžeš wopřimnyć, čohodla Bóh tón Knjez připušći, zo so ći tajka njesprawnosć stawa, zo maš telko njezboža, telko tyšnosćow. Hlej, Jězus spi; njeje pak wot Tebje zdaleny. Hdyž joho dobrowólnje přez hrěch njewopušćiš, bydli stajnje w twojej njesmjertnej duši. Wón će jenož domapyta, chce, zo by był přez wichory spytowanja wučišćeny, zo bychu byłe twoje počinki zesylnjene, zo bychu byłe twoje zasłužby za wěčnosć powjetšene, zo so we swojim dušinym hubjeństwje z wěriwej dowěru a próstwu, kaž junu wučownicy, na njoho wobroćiš, zo by wón hrózbnym wichoram zakazał a twoju dušu ze swojej hnadu napjelnił a spokojił.

Swjata Katyrna Sienska měješe sydom lět čežke spytowanja; ale wona wojowaše zmužiće a njepřesta wo Božu pomoc prosyć. Hdyž běše skónčnje wšě spytowanja zbožownje přewinyła, modleše so: „Knježe, hdže sy tak dołho přebywał?“ — „W twojej wutrobje“, běše wotmołwa. „Kak móžeše pak w tajkej wutrobje wotpočować?“ — „Runje dokelž w tebi bydlach“, wotmołwi Jězus, „sy wšě spytowanja zbožownje přetrała“.

Tak postaraj so też ty, luby čitarjo, zo Jězus stajnje ze swojej hnadu w twojej wutrobje bydli. Njebudź ženje małowěriwy! Njezabudź pak też ženje, kaž jomu wučownicy, z cyłeje wutroby so modlić: „Knježe, pomhaj mi, hewak zahinu!“ Potom přecy nazhoniš, zo móže Jězus woprawdźe wichorej a žołmam poručeć. Z psalmistom budźeš potom prajić móc: „Knjeza sym pytał, a wón je mje wusłyšał, a ze wšěch tyšnosćow mje wumožił“. (Ps. 33, 5.) *š.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Swój sleborny kwas swjećitaj dźensa wyšši justicny zastojnik knjez Pětr Pawoł Suchi, rodźeny z Jitka, a joho mandźelska Hana rodź. Mučiškec z Rachlowa pola Kulowa. Knjez jubilar běše najprjedy dołho pola wojakow. We swětowej wójnje je na bitwišćach w Francózskej, Ruskej, Rumunskej a Bołhańskej wojował. Sydom wuznamjenjenjow a wosebitych připóznaćow je wot wojeńskeje a sudniskeje wyšnosće za swěrne a swědomite dźěło dóstał, z dopokazom, zo je we wšěch wichorach žiwjenja z česću wobstał. Zbožownymaj mandźelskimaj wobradźi Bóh tón Knjez třoch synow a dwě dźowcy. Najstarši syn je hižo z referendarom při tudomnym krajnym sudnistwje. Česćenej swójbje wupraja wosada kaž naš „Posoł“ wutrobne zbožopřeća!

Z Khróšćic. Zańdźenu njedźelu, hdyž zwony našoho Božoho domu na rańše Bože służby wołachu, zazwonichu wone też daloko a šěroko znatej korčmarjec wowcy, Madlenje zwud. Wjeńkowej k wěčnomu wotpočinkej. Wona je docpěła žohnowanu starobu 87 lět 6 měs. a běše tak z najstaršej wosobu našeje wsy. Narodźiła je so 23. julija lěta 1851 w Kašecach na Smolic kuble. W lěće 1871 woženi so z hosćencarjom a burom Jurjom Wjeńku a přičahny tak do Khróšćic, hdźež je nětko přez 66 lět swojoho dołhoho žiwjenja přeživiła. Z mandźelstwa wuńdźeštej dwě dźěśći, Hańža a Jurij. Prěnja zwjaza mandźelstwo z Michałom Češlu w Šunowje, pozdźišo w Zejicach. Tola hižo w oktobru lěta 1907 zemrě młoda 33lětna burowka. To je zawěsće byłe ćežko domapytanjo za nětko njeboh Wjeńkec mać. Čim bóle, hdyž je też krótki čas pozdźišo, mjenujcy w januarju 1910 zhubiła swojoho mandźelskoho. Wot joho smjerće je potom ze swojim synom Jurjom sama na wulkim kuble hospodariła a pódla hišće hosćeńc wobstarała. Tak je bjez dźiwa, zo je Wjeńkec mać hač do swojeje smjerće wulki zajim za hospodarstwo sebi wobkhowała. Też je ze swojim wulkim krejnym přećelstwom stajnje dobre počahi hajiła a wobkhowała. — W poslednich žiwjeńskich lětach je drje so ze wšelakimi ćělnymi słabosćemi a njezbožemi bědźić měła, tola wobkhowa stajnje dowěru na Boha Knjeza. Hdyž bě někak móžno, nochcyše ženje też we wysokej starobje na Božich służbach pobrachować. Tak je so hišće lětsa na Nowe lěto posledni króć na nich we Božim domje wobdźěliła. Wulka ličba přewodźerjow je zańdźenu srjedu na Khróšćičanskim kěrchowje Wjeńkec maćeri poslednju česć a lubosć wopokazała. Knjez farař Wjeńka poréča nutrne słowa na pohrjebnej Božej mši. Njech nětko jeje duša wužiwa wěčny měr a wotpočink!

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

A tak je so też stało. Na nowy tydźeń, hdyž so w blizkim měsće bazar za křesćanski skutk wotewrješe, stoješe w srjedźiznje wulkeje žurle wulke blido z rubom wodźete, a na rubje jako dušnej podłozy leżeše šěroko wupřestrjene „stare mazane rubišćo“. Ale nětko bě wšitke brune, zelene a čorne blaki a wšitkón cuzy pót a proch wotpołožiło a so čistu sněhbělu barbu woblekło, kaž něhduša sněhowka. Też swoje dotalne mjeno bě zhubiło: na rózku bě papjerka přityknjena z tymle napismom: „Woprawdźiwa Brüsselska canka. Nimale sto lět stara. Dospołnje ručne dźěło. Hódnota 1500 frankow.“ Wšitkich woči so woprawdźe k njej wobroćachu a dźiwachu so tomu wustojnomu pletwu. Canka, prjedawše stare khude rubišćo na drjewjanym hozdźiku, měješe sama před sobu rešpekt. Słyšeše dźěn ludźi wokoło so takle spominać: „Sto lět, tajkale staroba! A přecy so hišće zda, zo rady jene sto na so wozmje.“ To chcyše so canka, dokelž runje tajki wětřik přez žurlu duješe, hordźe wuzběhnyć, tola hnydom sebi zasy pomysli: „Ach ně, boželda nic! Hordosć so rady sama do sebje zakopnje. Kak lohcy móžu za pokutu něhdźe wisajo wostać a potom by hnydom po wšej krasnosći było.“ A zo by swoje njeporjadne žadosće pokorjało, dopominaše so na te časy, zo je tam w kapali na drjewjanym hozdźiku wisało a skoro židej do rukow padnyło. Też na sněhběle trěnjo, kotrež z hordosću do mazaneje łuže padźe, sebi z krótka spomni. Z napjatej wćipnosću pak, štó budźe so jej dźiwać, łakaše, kajki budźe jeje dalši přichod, a kajkomu knježstwu budźe nětko służić.

Zawěšk njeznatoho přichoda so jej bórzy roztorhny. Hižo druhi dźeń popołdnju přińdźeštej do bazara knježničcy, po wšěm zdaću sotře, po starobje snadź lěto rózno, a njedźiwajo jednoreje drasty z wosobneje, zamožiteje swójby. Jeju kedźbliwosć wobroći so hnydom k Brüsselskej cancy, wo kotrejž so mjez ludom wjele powědaše. Horliwje ju pruhujcy khileštej so nad njej a šeptajcy wukhwaleštej jeje samotnosće. Něhdušej Sněhowcy pak bu při tym zyma a horco; jena z knježničkow, kotraž so wosebje hłuboko nad njej kłonješe a ju z luboznymi słowami khwaleše — mój swěće, je to móžno? jeje lube přećelne, pócćiwe wobličo z tajkim jasnym módrym wóčkom, kaž by cyle z wobliča wupadnyło jeje něhdušej přećelnej plećercy, kotraž je so tak pilnje a starosćiwje nad njej kłoniła, hdyž wona hišće kaž małe dźěćo w kolebcy na swojich krosnach wupřestrěne leżeše. A nětkle, hdyž so ta knježnička prašeše, zwotkel je canka sem přišła — „mój jej“, by canka najradšo zawołała, „też tónsamy cuni luboznje zwučeny hłós! To je wona, moja luba droha plećerka! Ale ně wšak, to tola njeje móžno! Sto lět stara a hišće starša by dyrbjała być, a tule je sama žiwa młodosć. Kajke je to tola dźiwne kuzłanjo!“

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 1. februara 1939, pop. w 2 hodź. w Khróšćicach w hosćeńcu, 1/4 4 hodź. w Hórkach w hosćeńcu, w 4 hodź. we Worklecach w šuli.

Ze Sernjan. Pjatk, 25. januarja, běše 25 lět, zo Mikławš Walda ze Šunowa a Madlena Bisoltec ze Sernjan swój zeleny kwas swjećeštaj. Mandźelskej w slěbornej pyše mataj tu rjanu žiwnosć, staj sebi ju rjenje wutwariłoj, wjeselitaj so dobreje strowoty. Z mandźelstwa wukhadźa 6 dźěći; 4 hólcy a 2 holcy. Najstarši je pola wojakow w Berlinje a najmłódši lětsa jutry šulu wukhodźi. 25. apryla swjeći knjez Mikławš Walda swoje pjećdźesaćiny a na samsnym dnju swjeći joho mandźelska swoje 49. narodniny. Přejemy jimaj wutrobnje wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Ze Sernjan. Póndźelu wječor wokoło 8 hodźin je njeznaty kolesaŕ na puću mjez Sernjanami a Nowoslicami tudomnu wjesnjanku nadpadnył. Dokelž žona mócnje wo pomoc wołaše a po khwili so sweca přibližowaše, njekhmanik swój wotpohlad spušći a ćekny. Policiji je so hnydom wo nadpadźe powědźiło.

Z Ralbic. Zwjeselaca bě zašła njedźela za našu Marijansku kongregaciju, na kotrejž wosebje swjedźeń swj. Hańže, druheje patronki kongregacije, swjatočnje woswjećichmy. Hižo dwaj dnaj prjedy sodalki pilnje na Božu mšu z přednoškami přikhwatachu, kotrež wjeledostojny knjez kapłan Šołta wotměwaše. We swojim prěnim prědowanju nam khutnje zbožo a towaršnosć křesćanskeje knježny předstaji. Kóžda knježna pyta sebi jenu towaršku, kotrejž móže wsě swoje znutřkowne mysle a přeća wotewrić. To je něšto zwjeselace a swjate, jeli sebi namaka dobru towaršku. Ale tale towaršnosć dyrbi być stajnje z dobrym přikładom a z čistym zmyslenjom. Dorosćena knježna pyta zasy swoje žiwjeńske zbožo w towaršu. To pak móže so jenož stać, hdyž su wuhlady na ženitwu. Też tute znajomstwo dyrbi być stajnje pod dohladom staršeju. Njeje-li to móžno, dha dyrbi jeju nutrny paćer zjednoćić a jeju swěra so spokojić z wjesołym posměwkom a z njewinowatym pohladom. Tak je čas młodosće čas pruhowanja za dalše žiwjeńske zbožo. W druhim prědowanju so njewinowata knježna, swjata Hańža, jako přikład předstaji, kak je wona z wulkimi woporami a sebjezaprěwanjom jako młoduška knježna swoje žiwjenjo za Jězusa woprowała. Też my bědźimy so z wulkimi strachami při našim zemskim pućowanju. Njech kóžda knježna a młodźenc so prócujetaj w časach młodosće wo čistosć a póćiwosć žiwjenja. Dyrbitaj so wšoho hrěšnoho zdalować a sebi škit swjateje knježny a martrarki Hańže a našeje njebjeskeje maćerje wuprosyć. Kaž je swjata mać Boža swoje dźěło we domčku Nazaretskim swěrnje a swědomiće za česć Božu wukonjała, tak dyrbimy też my při našim wšědnym dźěle so z njej zjednoćić. Rjany a pozběhowacy běše to napohlad njedźelu na dopołdnišich Božich służbach, hdyž so knježny kongregacije w płachćičkach połnoličbnje wobdźěliču na zhromadnym swjatym woprawjenju. Popołdnju po nyšporje mějachmy swjatočne přiwzaćo młodych zodalkow. Wysokodostojny knjez prezes w krótkim rozpominanju wupraji swoje najwutrobniše zbožopřeća nowym sobustawam a je wjesele přiwza do ličby našeje kongregacije. Stajnje dyrbi być jich kaž też wšitkich hesło: přez Mariju k Jězusej! Boža předwidźiwosć njech mytuje dušepastyrjomaj wšu nałożenu prócu, dźěła a wopory a naš zhromadny paćer njech jeju posylnja w měšniskim skutkowanju.

Ze Šunowa. Wutoru 17. januara pokhowachmy na Ralbičanskim kěrchowje derje znatoho a swěrnoho wjesnjana Jakuba Narćika; bě dócpěł starobu 69 lět a 8 měsacow. Joho mandźelska Hańža rodź. Domaškec, sotra knjeza propsta P. Romualda, běše hižo 1917 wumrěła. Tak je był wjacy hač 20 lět z wudowcom. Jakub Narćik běše pod mjenom „dołhi kowaŕ“ derje znaty. Dołhi też wopradźe běše. Je jako wojak pola grenaděrow służił. Konjećanskomu wojeńskomu towaŕstwu přisłušeše wot 1893 sem. Stara khorhoj Konjećanskoho wojeńskoho towaŕstwa, kotruž je wot lěta 1904 sem na 35 lět dołho swěrnje nosył, žaruje nětko wo swojoho khorhojnika. Towaršojo zhromadźa so přichodnu njedźelu w Ralbičanskej farskej cyrkwi, zo bychu za swojoho přikładnoho swěrnoho towaršа Božu mšu horje woprowali. R. i. p.

Z Zdźerje. W zańdźenym lěće je so w našej wosadźe narodźiło a bu wukřćenych 10 dźěćatkow, 7 hólčatkow a 3 holčatka, wšitke mandźelske. Připowědane buchu 3 pory, w našej cyrkwi pak wěrowanej 2 poraj. Zemrěło a na wosadnym kěrchowje pokhowanych bu 7 wosobow, wšitcy dorosćeni, 3 mužskoho, 4 žónskoho rodu w starobje wot 44. hač do 86. žiwjeńskoho lěta. Domawobstaranjow bě 46. Swjatych woprawjenjow bě 4876, mjez nimi 15 prěnjowoprawjeńskich. Na Božich służbach naliči so 3. njedźelu

---

Něhduša Sněhowka wšak njetrjebaše dołho čakać a kuzło so jej bórzy wujasni. Knježničcy wobhladowaštej sej dale canku, tu zawoła jena wjesele rozhorjena: „Sotřička luba, pój khětře sem, poběhń skoku! Tule hladaj w rózku! Njewidźiš?“

„Haj, widźu“, rjekny druha. „Cyle małe, ale dosć jasne: Jehnjatko z křižikom na ramjenju. Znamjo našeje prawowki.“

„Hakle njedawno je namaj mać powědała, zo je naša prawowka wšitkim swojim dźěłam swoje znamjo — jehnjatko z křižikom na ramjenju — zapletła. Tale canka je jeje dźěło. A po wšěm, štož smój słyšałoj, jeje luba Sněhowka, na kotruž čas žiwjenja njeje zabyć mohła.“

„Tu tola nichtó druhi kupić njesmě, khiba wój!“ Tak zaréča jimaj za khribjetom znaty hłós.

Knježničcy so wobroćištej. „Haj, nano. O derje, zo tu hižo sy. Trjebamoj tebje. Trjebamoj pjenjezy; chcemoj wowcynu Sněhowku kupić.“

„Haj, haj, hdyž réka pjenjezy — potom sym ja dobry!“

„Ně, luby nano, ty sy přecy dobry. Ale dźensa budźeš najlěpši. hdyž namaj hnydom dwaj tysac frankow daš.“

„Dwaj tysac frankow? Tajkile pjenjez!“ spodźiwaše so canka. „To jimaj tola nihdy njezwoli. Štóha też hnydom po tysacach sobu nosy! Khiba zo by jich njeličene hromady měł a z nimi njewědźał hdźe!“

Tola kak měješe so canka znowa dźiwać, hdyž nan ani ze słowčkom so wobarajo do kapsy přimny a z njeje wućahny połnu horšć a knježničkomaj do rukow liče — lute złotaki!

„Dwaj tysac! A nětko dźitej z nimaj wikować. Wjele zboža!“

Knježničcy pak położištej złotaki hnydom do ruki młodeje hrabinki, kotraž měješe dohlad a předawanjo w tymle wotdźělu. „Za canku“, rjeknyštej.

Hrabinka pak njewědźeše, kak so jej sta a što by z lutej radosću započała. Najradšo by knježničcy porjadu hrabła a so z nimaj dźewjeć króć wokoło blida zawjerćała, tak wjesoła běše. Hnydom pomhaše knježničkomaj canku rjenje hromadu kłasć a zawaleć.

„Ow, kajki to rozdźěl!“ pomysli canka při sebi. „Něhdy knyskate, škrjopawe porsty staroho zwónka a zwónkoweje, we wólnosćiwych porstach hólčkow, kiž so ze starym rubišćom čahachu a torhachu a sebi z nim za wuši šlipachu, njechaše ani spomnić: młodosć — tórnosć! A nětko tele něžne porsćiki, a hišće w židźanych rukajčkach, kotrež so mje lědma dótknyć zwěrja, jako bych štó wě kajka žadna, drohotna powostanka była!“

„Božemje, nano“, praještej knježničcy z khwatkom. „Mój dźemoj k maćeri.“

„W Božim mjenje dźitej! A wjele dobroho prajtej!“ Tak wołaše nan za nimaj. A hižo běštej z durjemi won. Ducy po puću pak bóle leceštej dyžli dźěštej; njedočakliwosć běše wšak přecy za khribjetom. A doma padnyštej maćeri z durjemi do jstwy.

(Pokročowanjo.)

posta 230 a 3. niedźelu septembra 243 wobdźělnikow. — 1. augusta bě so 15 lět pominyło, zo je wosada w hódnosći samostatneje farskeje wosady.

Žohnowane bohatstwo.

(Wobraz ze wsy.)

Žadosć za zbožom tči drje w kóždym človjeku. Tute zbožo pak předstajamy sebi — kóždy po swojich přećach a žadosćach — na wšelakore wašnjo. Kak wšelakore a kajke też přecy naše předstajenja wo zbožu a zbožownosći su, bohatstwo a zamóženjo hrajetej w našich sonach wo zbožu skoro stajnje wěstu rólu, haj, mnozy mysla, zo bohatstwo a zbožo słušetej na kóždy pad hromadźe.

Ničo druhe njemysleše też młody bur Jan, kiž njebě, byrnjež jomu ani na zeživjenju, ani na čiłosći a strowosći ničo njepobrachowało, ze swojim dóńtom docyła spokojom. „Što mam we swojim živjenju?“ rěčeše často. „Ničo hač so dréć a dźěłać, zo njeby měšćanam na ničim pobrachowało. Byrnjež słónco paliło a smaliło, při hroznym a zymnym wjedrje dyrbju zahe wot ranja hač pozdźe do wječora dźěłać, mjez tym zo bohaći w rjanych awtach wokoło jězdźa a potom sebi kaž na kermuši dobre jědźe derje słodźeć dadźa. Mohł tola też tak zbožowny być!“

Tak mórkotaše druhdy wot ranja hač do wječora. Młoda burowka pak njemysleše we swojim jednorym wašnju tak kaž jeje muž, tola njezamóh, jomu hłupe mysle wuréčeć, tak často hač to też spyta. Jan njepřesta, dale sonić, a to tak, zo skónčnje swoje dźěła zanjechawaše a stajnje a bóle mórkotaše a santorješe. „Čohodla so dźeń wote dnja dréć a to jenož, zo bychu druzy jěsć měli!“

„Nimamoj mój wšoho dosć?“ napominaše žona. „Što žedźiš za tamnymi njetrjebawšimi wěcami? Što je rjeńše, za swojich sobučłowjekow so starać a dźěłać?“

„Dźi mi dźi z twojimi předowanjemi!“ zakitowaše so Jan kóždy raz mjerzaty. „Bohaty być a živjenjo wužiwać, to je hakle prawe živjenjo a zbožo!“

„Naši prjedownicy su pak hinak myslili!“ znapřećiwi potom žona. „A běchu spokojni a zbožowni, Jano!“

„Naši prjedownicy!“ směšeše na to bur. „Ći běchu dobri, šwarni ludźo, so rozemi! Ale njeznajachu ničo, hač jenož swoje pola a hona, dźěchu njedźelu a swjaty dźeń kemši a też tu tam a do korčmy! Naš jedyn pak znaje živjenjo we wulkich městach, tamne zajimawe a wotměnjace živjenjo, a to je, štož za sebje a swoje dźěći žadam! Bychmy-li byli bohaći, njetrjebali tu na wsy hinyć!“

*

Druhdy, kaž by chcył błaznym človjekam pokazać, kak mało so bohatstwo a zbožo hromadźe hodźitej, přida Bóh drje, zo někomu njewočakowane bohatstwo a wobsedźeństwo do klina padnje. Tak so sta, hdyž smjerć po bohatoho knjeza přińdźe, kiž měješe w Indiskej wulke wobsedźeństwa a bohatstwa a kiž so najebać swojoho bohatstwa lědoma na jeničku hodźinu dopomni, w kotrejž by był woprawdźe zbožowny; tola dopomni so hišće w prawym času na dwě wěcy: Zo smjertna košla nima kapsow a tak dyrbi swoje bohatstwo na zemi wostajić — a: zo je daloko w Europje hišće jeničći z joho přećelstwa živy, Jan. Tak sčini z notarom testament, zo dźěl joho zamoženja khudym a wjetši dźěl pak Janej připadnje. —

Na z rjanymi lipami wobdatym kuble bura Jana zbudźi wulki zapisany list z dalokeje Indiskeje njesměrne spodźiwanjo, tola zhoni Jan, zo je wuj, wo kotrymž wot dźěćacych lět ničo wjacy słyšał njebě, zemrěł a jomu wulke bohatstwo zawostajił.

Z radosću a wjesołosću wołaše Jan: „Tute zbožo, žona!“ Juskaše a skakaše stajnje zasy. „Kónc je z dračowanjom a dźěłom!“ Žona pak měrnje sedźo daše mužej powědać a ze wšitkich joho wotpohladow słyšeše jenož nierady, zo chce do wulkoho města čahnyć a tam wulkoho knjeza hrać. „Ty budźeš so dźiwać, kak krasnje a zbožownje budźemy živi!“ Młoda burowka so dźiwaše, zo njemóže so na tajkim bohatstwje też tak z cyłeje wutroby wjeselić. Spózna jasnje, zo njebudźe w měsće tak spokojna, ale radosć a wjeselo jeje dźěći přewinješej jeje mysle spěšnje a cyle.

Tuta nowinka roznjese so kaž woheń po wsy. Jan pak měješe nuzne, nowe, krasne živjenjo započeć, a prjedy hač wjesnjenjo prawje wědźachu, što je so stało, bě swójba hižo po puću do města, wulke bohatstwo přewzać. Dyrbješe drje so hišće při wšitkich wobstaranjach ćerpjeć, prjedy hač wulke zamóženjo do rukow dósta. Hnydom po tym pak kupi sebi w najrjeńšim dźělu města krasnu a wulku wilu, nakupi wulkotnu nadobu, daše wšitko wudebić a wupyšić a začahny hordźe do nowoho domu. „Tak sym sebi přecy přał!“ powědaše hordźe, hdyž swojej žonje rumnosće pokazowaše.

„Rjane to je!“ připózna Hana so dźiwajo. „Što pak dyrbimy z drohotnymi khamorami a zawěškami, z tutymi postawami a sudobjemi? Boju so skoro před tajkej pychu a rjanosću!“

„Ty so na to zwučiš!“ wotmołwi Jan smějo. „Njezabudź, zo sy sobu najbohatša žona cyłoho města!“

Tak móžeše nětko knjez Jan, kaž bě sebi to přał, we wosobnym wozu po měsće so wozyć dać. Kaž wosobny knjez mjehko sedźo kurješe dobru cigaru a wjeseleše so kralowscy, hdyž něchtó so dźiwajo a jomu zawidźo za nim hladaše. A cyle, kaž bě sebi přał, čakachu w jědźeńi joho wosobnoho domu wosebite jědźe na njoho, drohe, cuze jědźe, kotrež pak jomu tak prawje njesłodźachu, mjenje hišće joho žonje Hanje. Ale tute jědźe słušachu — kaž sebi knjez Jan mysleše — k bohatstwu joho domu. Też na to dyrbiš so zwučić, bě joho měnjenjo. (Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Na domojjězbje do Němskeje wumrě zasłužbny misijonar Puff z Hornjeje Pfalcy. Zemrěty bě 35 lět měšnik a z tutych je 32 lět jako misijonar w Nowej Guineji skutkował. Jenož jenički raz bě we swojej domiznje pobył. Nětko chcyše so na přecy do Němskeje přesydlić. Na tutej poslednjej domojjězbje nadpadny joho strašna malarija. Na pokornoho misijonara, kotryž bě we swojim času też dostojnosć misijónskoho biskopa wotpokazał, čakaše w domiznje 83lětna staruška mać.

Nowy předstojićeŕ Trierskoho klóštra. Dokelž bu dotalny abt klóštra swjatoho Maćija w Trieru, dr. Ławrjeńc Zeller, za arcyabta Brasiliskeje benediktinskeje kongregacije pomjenowany, dyrbjachu so mniša tutoho česćehódnoho klóštra za nowowólbu rozsudźić. Wona wotmě so 3. januarja. Jenohłósnje wuzwolichu dotalnoho předstojićerja w Marie Laach, patera dr. Basilia Ebela. Wón je 51. abt najstaršoho klóštra w Němskej. P. Ebela je 43 lět stary a je so w Kasselu narodźił.

Francózska. Kóždolětnje wotměwa so zhromadne putnikowanjo Parizskich katolskich lěkarjow do cyrkwje Sacré Coeur na Montmartru. Wuznamni katolscy lěkarjo so na putnikowanju wobsźělichu. W swojej narěči pokazowaše pater Meyd en na ważnosć lěkarskoho powołanja a dopominaše na to, zo je ćeło „tabernakel duše“.

Jendźelska. Žadanjo za bibliju stajnje přiběra. Jendźelske a wukrajne bibliske towarstwo je w zašłym lěće 11318575 biblijow rozšěriło. W běhu tohole lěta je so biblija w 12 nowych rěčach wudała, mjez nimi je wósom afrikanskich a jena asiatiska rěč. Njedźiwajo wójny w dalokim ranju su so w Chinje samej něhdźe 3031000 biblijow rozšěriłe.

Japanska. Dobre wuswědčenjo za katolskich misijonarow. W Tokiu wukhadźaca nowina „Katoriku Shumbum“ je njedawno nastawk wotćišćała, kotryž wosebite připóznaco za katolskich misijonarow ze strony japanskich wojerskich wyšnosćow wopřija. W tymle nastawku so

praji: „Dyrbimy wurjadny wliw katolskeje Cyrkwje připóznać. Jeje přiwisowarjo so w časach přesćěhanjow też martrafstwa njestróža. Katolscy misijonarojo wšudźe nad politiskimi prašenjemi stoja a staraja so jenož wo derjemćo kraja a luda. Katolska nabožina je swětowa nabožina. Buddhismus je jenož na narańše kraje wobmjezowany, mjez tym zo mohamedanska wěra wulkeje nahladdosće pola Europjanow nima. Katolska Cyrkej je pod wjednistwom bamža stajnje rozsudne stojnišćo přećiwo komunismej měła. Dźiwajo na dołholětne skutkowanjo w krajach dalokoho ranja maja katolscy misijonarojo wurjadne nazhonjenja wo tamnišich wobstojnosćach. Woni wjedu porjadne žiwjenjo a su z woporniwym duchom napjelnjeni. Wšěm stracham njebojaznje wobaraju a njewopušća swojich křesćanow też w časach nuzy."

Awstralska. Katolski ministerski předsyda awstralskoho knježeństwa je so na wšě cyrkwje swojoho kraja z namołwjenjom wobroćił, zo bychu kóždolětnje modleński dźeń za lud a wótčinu zarjadowałe. W swojej rěči, kotraž so přez 111 radijowych sćelakow přenjese, ministerski president tole naspomni: „Ženje njejsu wjednikoju ludow Božu předwidźiwosć tak nuznje trjebali kaž dźensa. Na modleńskim dnju dyrbja wšě rozdźěle mjez nabožinami spadnyć a so měra dla do cyłka zjednoćić. Nadźijam so, zo Awstralska w tymle paćerju cyłomu swětej přikład a pozbudźenjo poda."

Za wužiwarjow serbskoho misala.

4. njedźela po Třoch Kralach, 29. wulkoho rózka 1939:

Boža mša str. 70; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Francisku ze Sales str. 454; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 6.

Swěčk=Marije, 2. małoho rózka 1939.

Boža mša str. 499; Gloria; Credo; Praefacija str. 501.
Swjećenjo swěčkow str. 495.

Swj. Błažija, bisk. a martr., 3. małoho rózka 1939.

Boža mša str. 445; Gloria; 1. modlitwa ze swjedźenja, 2. a 3. modl. str. 100 pod 2) „Wšěm stracham . . ."; Praefacija str. 28.

Njedźela Septuagesima, 5. małoho rózka 1939.

Boža mša str. 80; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatej Agaće str. 463; Credo; Praefacija str 84.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 70. z Bärensteina: farař Michał Cyž; 71. z Markneukirchena: farař Jurij Handrik; 72. z Lipska: Jakub Symank; 73. z Dr eždźan: Hana zwud. Wićazowa; 74. ze Serb. Pazlic: Pawoł Lukaš; 75. ze Šunowa: Pawoł Eiselt; 76. z Nowoslic: Michał Kórjeńk; 77. 78. z Ralbic: Jurij Šwejda, Marja Krawcec; 79. 80. z Bukec: Pawoł Lubjenski, Měrćin Husak; 81. z Kukowa: Jurij Šołta; 82. z Budyšina: Jakub Hajna; 83. ze Smochćic: diakon Alois Andricki; 84.—91. z Njebjelčic: farař Michał Mič, Jurij Łuzčanski, Jan Žur, Mikławš Žur, Jurij Žur, Jurij Cyž, Jan Dórnik, Jakub Cyž; 92. z Dźěžnikec: Hana Wenclec.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wulke lěpšiny poskića Wam **zymske skónčace předawanjo** wot 30. jan. hač 11. febr.

Płaćizny Wam hižo praja, kak tunje naše twory při zymskim skónčacym předawanju su.

Žonjacu, mužacu a dźěćacu drastu
pokaža Wam naše wukładne wokna a klamy —

Wužiwajće přihódnu składnosć

Franz Mrstny

w Budyšinje, Bohata dróha 4

25 trjebanych mužacych, žonjacych a dźěćacych kolesow
někotre nimale nowe ma na předań

J. Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

Młoda sylna
sućelna podsobna kruwa
je na předań
w Dalicach čo. 5.

Mały nawěšk ma też wuspěcha!

Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr 3,60
Paleny kofej
125 gr 50 60 70 pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Móc ludu korjeni w joho strowosći!

Tkaniny za khuty, fale a rubiška
jara tunje we
zymskim skónčacym předawanju
30. jan. hač do 11. febr. 1939
Hilger nasl. E. Wilček
Budyšin, Seminarska dr. 2

Młodźi mandźelscy
namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nuzenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**
Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Ortenburg.
Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

W zymskim skónčacym předawanju
wot 30. 1. hač 11. 2. 1939
kupuješ z wulkej lěpšinu derje a tunjo pola
Reinhardt Löffler
mějićel Max Heil
w Kamjencu na Budyšskej drózy

Kožanu drastu
drastu za motorskich kolesarjow **T. Albert**
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Woprawdźe derje sedźacy **mužski woblek** abo **mantl** dóstanjeće hižo za 50 hr. Prošu wopytajće mje a dajće sej we woblečenjach wěcywustojnje poradźeć.
Jutrowne skazanki hižo nětko rad přijimam.
Willy Hirsch krawski mištr
wKhrósćicach čo. 33 b
(při kěrchowje)

Płaćizny rěča w zymskim skónčacym předawanju wot póndźele 30. jan. hač do soboty 11. febr.

pola **Max Herde w Budyšinje, Sukelnska dr. 10**

Reversible, wum. žida jedn., 2. wuběrk	0,95	Žonjace wobleč., čorny taffet	wot 7,95	Dźěćace štryk. rukajcy, wołma, wulk. 3/6	0,49
Flamengo, wum. žida jedn., 1. wuběrk	0,95	Žonjace wobleč., 2-dźělbne, jasne	wot 7,95	Dźěćace trikot. rukajcy, wulk. 3/6	0,49
Flamengo, wum. žida načišć., 2. wuběrk	0,95	Žonjace lederol-mantle	wot 5,95	Dźěćace pjasćowki, sucha wołma, w. 4/7	0 88
Wumělska žida, čorno-běła, mustrowana	0,49	Žonjace športske mantle	wot 7,95	Žonjace rukajcy, bjez a z wuhornjenjom	0,39
Wumělska žida, šotiske mustry za wobl.	0,49	Žonjace zymske mantle	wot 9,95	Žonjace rukajcy wšelakich wulkosćow	0,49
Bluzowe smuhi, wšelake barby	0,59	Žonjace plišowe mantle	wot 9,95	Žonjace rukajcy, wołmj., běło-čorne	0,75
Błuki crepp, 90 cm šěr., mustr.	0,95	Žonjace kostumy	wot 14,95	Žonjace štrykow. rukajcy, běłe a pisane	0,95
Marokain, 90 cm šěr., mustr.	0,95	Kompl. jaki, marocain	wot 3,95	Žonjace ski-rukajcy, sucha wołma	0,69
Žołmjaty crepp, 90 cm, wum. žida	0,95	Žonjace športske jaki, jasno-smuhate	3,95	Žonjace šlypry, charmeus, małe wulk.	0,59
Crepp-satin, mustr, 90 cm šěr.	1,25	Ž njace wobleč. do dźěła z dołh. ruk.	wot 2,95	Žonjace šlypry, charmeus, smuhate	0,69
Muselin, zell-wołma, 2. wuběrk	0,59	Žonjace kostumowe suknje	wot 2,95	Žonjace košle, wumělska žida	wot 0,59
Pyjamafinett, zell-wołma, 2. wuběrk	0,59	Žonjace bluzy, charm., krótke ruk.	wot 1,50	Žonjace košle, charm., wosebje tunjo	0,88
Tarletan, za póstniske kostumy	0,10	Žonjace bluzy, charm., dołhe ruk.	wot 1,95	Žonjace košle, interlok, wum. žida	0,88
Muselin, zell-wołma, 90 cm šěr.	0,95	Žonjace bluzy, taffet, wum. žida	wot 3,95	Žonjace košlo-kholowy, interl., wum. žida	0,88
Somot, płok., jenobarbny, 2. wuběrk	0,79	Žonjace bluzy, bemberg, jednore	wot 3,95	Holčace prynces-suknje, charm., w. 40/50	0,58
Crepp de Chin, 95 cm šěr.	0,95	Žonjace nohajcy, połbłuka žida, 2. wub.	0,49	Holčace prynces-suknje, charm., w. 55/70	0,68
Crepp Georgettes, 95 cm šěr.	0,95	Žonjace nohajcy, błuka žida, 2. wub.	0,59	Holčace prynces-suknje, charm., w. 75/80	0,78
Voile, 95 cm. šěr., mustrowany	0,69	Žonjace nohajcy, barby kaž róže	wot 0,89	Holčace prynces-suknje, charm., w. 85/90	0,88
Kaša-wołma, 90 cm šěr., za woblečenja	0,95	Žonjace nohajcy, wum žida, platěr.,	wot 0,89	Holčace prynces-suknje, charm., w. 95/110	0,98
Tkaniny za wobleč., wołmj., 90/120 šěr.	1,25	Nohace šlypry wšěch wulkosćow	wot 0,10	Dźěćace šlypry, kosmičkate, małe wulk.	0,29
Tkaniny za wobleč., wołmj., 130/140 šěr.	1,95	Punčochi do łoža, wołmj. štryk.	wot 0,95	Dźěćace šlypry, charmeus, małe wulk.	0,29
Tkaniny za kostumy, wołmj., 130/140 šěr.	1,95	Dźěćace športske nohajcy, wulk. 3/7	wot 0,39	Dźěćace prynces-šlypry, małe wulk.	0,39
Tkaniny za mantle, wołmj., 130/140 šěr.	1,95	Mužace športske nohajcy, wosebje tunjo	0,39	Žonjace prynces-šlypry, kosmičkate	0,95
Lavabel, 90 cm šěr., počišć., 2. wuběrk	1,25	Mužace zoki, wumělska žida	wot 0,39	Holčace košle, interl., wum. žida, wš. wulk.	0,49
Žonjace wobleč., trikot z krótk. ruk.	wot 1,95	Mužace zoki, židźany flor	wot 0,39	Holčace šlypry, interlok, wumělska žida	0,49
Žonjace wobleč., trikot z dołh. ruk. w t	2,95	Mužace zoki, wołma z wum. židu	0,95	Dźěćace spanske wobleki, wulk. 100	1,95
Žonjace wobleč., charm. z krótk. ruk.	wot 3,95	Žonjace gamaše wšěch wulkosćow	wot 0,49	Žonjace šlypry, trikot., kosm., wšě wulk.	0.79
Žonjace wobleč., charm. z dołh. ruk.	wot 4,95	Ski-wjazaki, wołmj	wot 0,25	Třojorózk-rubišća, wołmjane	wot 0.39
Žonjace wobleč., bemberg lavabel	wot 7,95	Samowjazaki, wumělska žida	wot 0,25	Třojorózk-rubišća, marocain	wot 0 39
Žonjace wobleč., błuki crepp	wot 7,95	Samowjazaki, žida z bemberg-zapołožk.	0,50	Mužace šawle, wumělska žida	wot 0,49

Žonjace nohajcy, wumělska žida. čorne 0,29 | Mužace rukajcy, jasne a ćemne barby 0,29 | Kavalěrske rubiška, wumělska žida 0,15 | Mužace košlokholowy, interlok, wum. žida 2,50

Tele poskićenja su jenož dźěl tworow, kotrež su za zymske skónčace předawanjo přihotowane!

Wulku dźělbu

rjanych **zymnišich mantlow**

za žony, muže a dźěći

zymniše jopy a wobleki

kupujeće wot 30. januarja

w zymskim skónčacym předawanju

za jara znižene płaćizny!!!

Wužiwajće přihódnu składnosć a přińdźće hnydom póndźelu do staroznatoho drastowoho wobkhoda

König w Budyšinje

Žitna dróha 2/4

Započatk 30. januara — Kónc 11. februara 1939

Zymske skónčace předawanjo

30. 1. — 11. 2. 1939

Alphons **Schubeil**

w Budyšinje :: Bohata hasa

Woprawdže jara znižene płaćizny za

mantle — woblečenja — bluzy — kostumy — suknje — lěčne tkaniny drastowe tkaniny — musliny

Też wšelake tkaniny za serbske drasty wosebje tunjo.

Wužiwajće wurjadnu składnosć.

Zymske skónčace předawanjo

wot 30. januarja — 11. februarja 1939

Wobkedźbujće při nakupach našich inserentow w Budyšinje a Kamjencu

Stahl Koch- u. Brat-Geschirre

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr. 70

Wšě čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja

W zymskim skóńčacym předawanju
wot 30. 1. hač do 12. 2.
jednotliwe a zbytne pory črijow a črijowe twory wšěch družin
hr. 4.90, 3.90, 2.90
Heinrich
Mohr
w Budyšinje, Žitne wiki

Zymske skóńčace předawanjo
započatk 30. 1. 1939 kónc 11. 2. 1939

...potajkim wšitcy k nam!

Z našimi nizkimi płaćiznami hozdźik na hłowu trjechimy!

Schaaf
w **Budyšinje** na Bohatej hasy 20

Přihódna kupowanska składnosć
w zymskim skóńčacym předawanju
wot 30. januara hač 11. februara 1939
za dobru hotowu
mužacu a hólčacu drastu
pola
Hermann Müller krawski mištr
w Kamjencu, Pfortenstraße 1

Nahladne poskićenja za jara zniżene płaćizny
w zymskim skóńčacym předawanju
wot 30. januara hač 11. februara 1939
pola
MODEHAUS
Gierisch
Inh. Max Amberg
KAMENZ

Trjebaće nětko črije?
Potom je k tomu
přihódna składnosć
w zymskim skóńčacym předawanju.
Wot 30. januara hač do 11. februara 1939 rozpředawamy wšě zbytkne a jednotliwe pory, kiž su so při zjednoćenju našeju wobkhodow nakopiłe, za **spodźiwnje tunje płaćizny.**
SCHUH
Wegener
w Budyšinje, Bohata hasa

Zymske skóńčace předawanjo

pola

Leopold Posner

w Budyšinje, Bohata hasa 24

Waše wočakowanjo wo wjele přetrjechi!

Tu je wšitko tak jara tunje!

Wot 30. januara hač 11. februara

Kupujeće derje a tunjo

w zymskim skóńčacym předawanju

wot 30. 1. — 11. 2. 1939

pola

Emil Hertwig

w Kamjencu, Wične naměsto 9

Zymske skóńčace předawanjo

wot 30. januara hač do 11. februara 1939

Znata dobra twora po jara zniženych płaćiznach

Štrykowane woblečenja

Žonjace štryk. woblečenja, wołmjane	18,50	14,75	11,50	9,50	8,75
Trikotowe woblečenja, čopłe wufutrow., wulk. 42 hač 52					2.90
Žonjace štrykowane jaki, wołmjane	9,90	7,50	6,90	5,75	4,90
Žonjace pulovry, z dołhimi rukawami	7,50	6.75	5,90	4,65	3,75
Žonjace bluzy, wumělska žida	4,50	3,20	2,75	2,25	1,45
Žonjace polo-bluzy		1,25	0,95	0,75	0,60
Holčace štrykowane woblečenja, wołmj.	8,50	7,50	5,75	4,25	2.95
Holčace pulovry	4,25	3,50	2,60	1,95	1,70
Hólčace wobleki	8,90	7,90	5.75	4,50	3,25
Hólčace pulovry	3,25	2,50	2,25	1,95	1,45

Mužaca potrjeba

Charmeus-košle, kruta, njezaběžna tkanina				5,90	5.50
Wjazaki	0,95	0,85	0.75	0,65	0,50
Pulovry			8,25	5,90	3,75
Pulundry			3,25	2,45	1,90
Pjezle			6,75	6,25	4,50
Rukajcy			1,25	1,00	0,90
Gamaše	1,25	0,95	0,75	0,60	

Tkanina za woblečenja

Wołmjana tkanina, 70 cm šěroka	2,25	1,75	1,50	1,10	0,95
Wołmjana tkanina, 95 cm šěroka	3,25	2,90	2,50	1,95	1,75
Wołmjany muslin, 78 cm šěroki	1,50	1,35	1,10	0.95	0,75
Němski muslin	1,25	1,10	0,95	0,75	0.50
Mattcrepp-cloqué, 94 cm	2,75	1,75	1,50	1,25	
Crepp-satin, 95 cm	3,90	2,40	2,25	1,95	1,25
Charmeuse, 140 cm				1,75	1,50

Žonjace spódnje šaty, wumělska žida

Košle	1,50	1,25	0,95		
Košlokholowy	2.25	1,90	1,75		
Šlypry			1,35	0,95	0,75
Garnitury košle a šlypry	3,25	2 25	1,90	1,75	
Spódnje suknje, charmeuse	2,60	1,95	1,50	1,40	
Žonjace nohajcy, błuka wum. žida, ćeńka tk.	1,35	1,20	0,95	0,85	0,75
Žonjace rukajcy, trikot wufutr. a štryk.	1,50	1,40	1,20	0,95	0,70

Wustajeńca we wšěch wukładnych woknach

Otto Hauffe

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Też mały nawěšťk w „K. P." přinjese wužitka!

Domjaca holca

něhdźe 20 lět stara, we wšěch domjacych dźěłach nazhonita, přistojna, porjadna a spuščomna, so při dobrej mzdźe k 1. měrcej pyta. Młódša holca tu hižo je. Poskićenja pod čisłom **A 105** na wudawarnju „Kat. Posoła".

Domjaca holca,

17 hač 20 lět stara, so do katolskoho farskoho domu pyta. Poskićenja njech so pósćelu na arcyměšnika

Neugebauera w Kamjenicy
(Chemnitz, Roßmarkt 9).

W zymskim skóńčacym předawanju

30. 1. — 11. 2. 1939

dobre črije Sommer

w Budyšinje, Serbske hrjebje 8

Zańdźenu njedźelu rano je Bóh luby Knjez swoju swěrnu służownicu, moju lubu mać, našu dobru wowku, wulkowowku, přichodnu mać a ćetu

Madlenu zwud. Wjeńkowu

rodź. **Smolic z Kašec**

derje přihotowanu přez dóstaćo swjatych sakramentow w žohnowanej starobje 87 lět do swojoho njebjeskoho kralestwa wotwołał.

Wšitkim, kotřiž su za lubu zemrětu na pustych wječorach so modlili a jeje ćěło zańdźenu srjedu w tak nahladnej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje tež knjezej fararjej Wjeńcy za časćiše domawobstaranjo a hnujace słowa při khowaniu, dźakujemy so z nutrnym

„Zapłać Bóh luby Knjez!"

Dušu njebočičkeje poručamy do dalšich pobožnych modlitwow přećelow a znatych.

W Khróšćicach, Wudworju a Zejicach, na dnju pohrjeba, 25. januara 1939.

W mjenje wšitkich zawostajenych:
Jurij Wjeńka, bur.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreč̌ak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

5. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 4. februara 1939. | 77. lětnik.

Wukhowaj swoju dušu!

Bóh je naš stworićeŕ, naš knjez a wumóžnik. Smy joho służownicy. Wón by nas k swojej służbje nuzować mohł, ani zo bychmy dóstali za nju wotrunanja. Je nas na dźěło we swojej winicy najał a lubi nam njesměrnje wulke myto, jeli swěru swoju służbu wukonjamy; hrozy pak nam z wěčnym khłostanjom, jeli zo so swojich winowatosćow wotwlakujemy. Što to je do dźěła, kotrež sebi Bóh wot nas žada? Jenož jedyn dźeń, to je tón krótki čas swojoho žiwjenja, mamy so prócować wo zbožnosć duše, kotruž je wón wukupił ze swojej drohotnej krewju. Mamy so wostajić kóždoho hrěcha a dale bóle zapuśćeć bóžske počinki wěry, nadźije a lubosće do swojeje duše, ju wudebić z póćiwosćemi a dobrymi skutkami. Z jenym słowom: Mamy wukhować swoju dušu. Dokelž pak telko křesćanow tute ważne dźěło zanjerodźa, haj tójšto dobrych sćěhowarjow Khrystusowych woliwknje, płaći wšěm słowo: „Dźiće też wy do mojeje winicy." Dźěłajće horliwje, njewustawajcy na spomoženju swojeje duše. To je naše najważniše dźěło na zemi, ničo nas wot njoho wuzamołwić njemóže.

Maš-li někajke dźěło, na kotrymž ći wjele njezaleži, je ze snadneje winy spušćiš. Hospoza šije. Tu přińdźe luby, žadny wopyt. Hnydom šićo w stronu połoži a zabawja so z towaršku a ju pohosćuje. To ma človjek za zdobne a dźerži to za prawe. Hdyž pak je něchtó skórźby dla na sudnistwo skazany, při kotrejž so traš wo tysacy jedna, a wón njepřińdźe, dokelž ma runje w rjanym času syno dźěłać, tak tajke zamołwjenjo ničo njepłaći. Sudniski rozsud je ważniši dyžli fóra syna. By-li pak samsny dźeń w statoku woheń wudyrił, ma jón hašeć a podusyć. Sudnik připóznaje tajku winu, zo njepřińdźe. Tak namakaš za wšě zemske należnosće někajkeje winy, zo by so jich wostajił. Smjerć wuzamołwja a wuswobodźa će wotewšeho.

Za spomoženjo swojeje duše so starać, je najważniši nadawk tu na zemi. Wo tym će nichtó a ničo wuzamołwjeć njemóže. Čohodla je to tak ważne? Hlej! Należnosć je ćim khutniša, čim wjetši dobytk z njeje za tebje wukhadźa abo čim wjetšu škodu ju zanjerodźejo poćerpiš. Hdyž maš skórźbu, při kotrejž so wo twoje zamoženjo, twój statok a cyłe wobsedźeństwo jedna, njebudźeš so z ničim dlijić a komdźić. Postaraš so wšće wo to, zo twoju wěc najlěpje před sudnikom zastupuješ.

Ważnišeje wěcy njeje, hač swoju zbožnosć sebi zwěsćić. Što z tym dobudźeš? Hižo tu na zemi dóstanjemy, štož je drohotniše dyžli wšě hódnosće swěta. Smy dźěći Boże, kotrež njebjeski Wótc z njeskónčnej lubosću wobdawa. Kak zbožowny je človjek, kotromuž wjerch swoju přikhilnosć a lubosć přiwobroći! Wo kak wjele wjetše pak je zbožo a radosć, zo smy dźěći toho Boha, pornjo kotremuž je wša zemska rjanosć a hódnosć kaž krjepka pornjo njesměrnomu morjej! Prócuješ-li so swědomiće wo wudospołnjenjo, maš w Bohu zastaraćerja we wšěch ćělnych należnosćach. Wukhowa će před mnohim złym a ani włóski njepadnje z twojeje hłowy bjez joho wole. A křižiki, kotrež sćele, su drohoćinki z křiža Khrystusowoho, budźa twoje wuznamjenjenja za cyłu wěčnosć. Wuliwa radosć a pokoj do wutroby, wo kotrymž dźěći swěta ničo njewědźa. Połne myto pak hakle so nam wupłaći po smjerći. Kaž třilětne dźěćo, kotrež je we wjerchowskim hrodźe při kralowskej hosćinje přitomne, tutu česć njewopřimnje a wšo, štož je widźało a woptało, wopisać njemóže, tak też človjekej njeje spožčene, jenož trošku krasnosć dopóznać, kotraž na njoho w njebjesach čaka. Tuta hordoznosć budźe naš podźěl na wěčne. Nimo je wšón stysk a strach, wša bojosć a čwěla! Stajnje nětko wotpočować w klinje Božim. Z Bohom zjednoćeny być a z joho wutroby čerpać njezakhodnu radosć a Joho wobsedźejo so wjeselić bjez kónca! Što wo to, hdyž smy też tu na zemi wbozy a hubjeni byli! Bychmy też byli khudźi kaž Lazarus a domapytani kaž sćerpny Job — wšo je potom zašło a ćeže žiwjenja přisporjeja naše myto.

Hdyž so potajkim človjek wo swoju njesmjertnu dušu swěru stara, změje z toho njeskónčny dobytk. Zanjerodźa-li pak wón tutón nadawk, nastanje za njoho njezarunajomna škoda. Khłostanjo budże tak wulke a hrózbne, kaž je njebjeske myto krasne a njewuprajne. Človjeka, kotryž požadosće a zmysłojtosć mjasa spokoja, w ćežkim hrěchu je žiwy a wumrěje a so jenož za zakhodne kubła z cyłej wutrobu stara, sćěhuje poklećo Bože a čwěla złeho swědomja. Po smjerći budże njewuhasnity woheń w jastwje hele joho podźěl. Zdaleny je wot dobroćiwoho Boha, wuzamknjeny wot wšoho žiwjenja a swětła, wšeje radosće a lubosće. Přepodaty je čerwjej, kotryž njewumrěje a čwělowatym porokam złoho swědomja. Wustajeny je smalatym płomjenjam wohenja z njewuprajnymi bolosćemi. Ćerpjenja, pornjo kotrymž su zemske horja snadne a lohke. Najhórše je, zo žanoho wołoženja njenamaka a žanoho wumóženja. Tak dołho hač Bóh wostanje, a wón je wěčny, tak dołho budże też joho khłostanjo trać. To je myslička, při kotrejž mohł człowjek sprostnyć, hdyž khutnje a dołho sebi to rozmysluje. Pomysli sebi! Człowjek, kotryž je w ćežkim hrěchu žiwy był a wumrěł, stupi před sud Boži. Što na njoho čaka, hdyž Bóh sebi nětko wot njoho wotličenjo žada? Jeničke nuzne je zakomdźił, što jomu nětko wšo druhe pomha? Kak chce so wuzamołwjeć? Rjekneš snadź: „Hlej, Bože, njemějach khwile, so zaběrać ze swojej dušu. Mějach swoje hospodarstwo wobstarać, dyrbjach na dźěło khodźić, zo bych swojich zeživił." Abo: „Zapřehnjena běch dźeń wote dnja do stajnoho dźěła po domje. Štó chce mi porokować, zo sym hdys a hdys też sebi rozpjeršenjo a zabawu pytała?" Budże tebje to wuwinować móc? Nan je pósłał swojoho syna do města, zo by so tam wuwučował we wědomosći. Lěto so pominje. Hólčec so domoj wróći ze špatnym wuswědčenjom. Nan dże za přičinu. Syn njeje studował a so prócował, je swój čas brojił a přečinjał z tym, zo zawjeselenja a zabawy wopytowaše. K studowanju njedóńdże, zabawješe so z prózdnosćemi. Što nan k temu rjekne? „Njekhmane hólčisko, sym će ja tohodla do města pósłał a telko pjenjez za tebje wułožił? Twój jenički a hłowny nadawk w měsće bě, zo by něšto nawuknył. A nětko sy čas z njewušnosćemi zabił!" Tak Bóh też tomu rjekne, kotryž je swoju dušu zanjerodźił: „Njekhmany wotročko! K čomu sym ći žiwjenjo, njesmjertnu dušu, wjele časa a telko hnadow dał? Sy wědźał, zo wot dobroho wužiwanja tutych darow twoje wěčne zbožo wotwisuje. Njejsy kedźbu měł moju přikaznju, zanuriwši so do zemskich wěcow. Dźi wote mnje do wěčnoho wohenja!"

Što nětko z njebjeskoho raja wuzamknjenym pomha, zo je tu swoje dźěła swědomiće wobstarał, zo je sebi wulke zamoženjo dobył a swojim dźěćom zawostajił a zo je zawjeselenja swěta wužiwał? Běše snadź jara wustojny rólnik, wušikny rjemjeslnik, widźany wučenc, ale špatny, liwki křesćan, kotryž so wo hnadu Božu njestaraše. Tute jene je zakomdźił a tuž je wšo druhe zhubjene. Tu žane zamołwjenjo njepłaći, njemóže so powołać na wyššoho sudnika, žaneje pomocy za njoho wjacy njeje — je zhubjeny!

Předpóstny čas so započnje. Křesćan přihotuje so na ćichi, swjaty póst, na sebjezaprěwanjo, na rozpominanjo swojoho nadawka tu na zemi. Wón wobstoji jenož w tym, zo swoju dušu před wěčnej zahubu wukhowa, wšo druhe ma so tomu podrjadować. Rozpominaj, kak sy so hač dotal měł po tutej najwažnišej přikazni, hač ju snadź tola njejsy z wočow pušćił, ju zanjerodźił.

Tuž płaći też tebi namołwjenjo Knjezowe: „Dźi do mojeje winicy." Dźěłaj na roli swojeje duše, wukorjenjej wšón hrěch a přiwisnosć k njomu, zasadźuj do njeje pócćiwosće, wosebje pěstuj wěru, nadźiju a lubosć a přiliwaj skhadźeńkam z njewustawacej modlitwu. Tak wukhowaš dušu k wěčnomu žiwjenju. Kg.

Z Łužicy a Serbow.

Z Jawory. Na 25 lět zbožownoho mandźelstwa móžetaj w tutych dnjach krawski mištr Jan Rjeda a Hańža rodź. Lipičec ze Serbskich Pazlic zhladować. Póndźelu 26. wulkoho rózka běše runje štwórćstoléta, zo sebi w Khróšćičanskej cyrkwi před fararjom Hicku rucy zawdaštaj k wěčnej swěrje a lubosći. Dokelž tehdom sléborna njewjesta w našej wsy služeše a to pospochi wiacore lěta pola toho samoho bura, běše wěrowanje w Khróšćicach, dokelž Jawora do tuteje wosady słuša. Naš nawoženja w slébrje pokhadźa hewak z Wotrowa, tola zasydli so bórzy pola nas, hdyž bě mištrske pruhowanjo we swojim rjemjesle wotpołožił. Tak sydli tu też dobre 25 lět, najprjódcy 15 na podružstwje pola Kralec a nětko 11 lět we swojim nowym statoku, hdźež swoje wuwołane krawčistwo wukonja. A kaž je hewak prjedy wašnjo było, tajki wurjadny dźeń mandźelskoho zwjazka tři dny pospochi swjećić, tak też počina w Serbach być ze slébornym kwasom. Tuž widźachmy štwórtk tam někotrych swěrnych towaršow ze staroho znajomstwa we wjesołej rozmołwje, pjatk mjerwješe so z wjesnymi žonami a njedźela je dźeń za přiwuznych a krejnych přećelow. Tak nazhonitaj česćenaj jubilaraj w tutych dnjach mnoho lubosće, kiž so też w rjanych pisanych darach jewi. Ze zbožownoho man-

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Pokročowanjo.)

„Zhudaj, maći, što mój mamoj!"

„Kak chcu to wědźeć?" rjekny mać. „A zhudawać je ćežka wěc a same jebanstwo. Ale zo něšto rjane matej, to wamaj na wočomaj widźu."

„Haj, něšto jara rjane. Pój, pohladaj, a budźeš so dźiwać!"

Knježničcy rozpołožištej canku na blidźe, a mać pohlada na nju po cyłej dołhosći.

„Tule hladaj, maći. Njewidźiš?"

Mać pohlada na pokazany rózk, a hdyž jehnjatko z křižikom na ramjenju wuhlada, so skoro postróži. Rucy styknywši pohladny k njebju a zašepta: „Njeboh wowcyna Sněhowka! Kajke njenadźite, lube překwapjenjo!"

Nětko pak měješe canka wulke pruhowanjo wobstać. Šěsć woči khilachu so nad njej a pruhowachu ju do wšěch stronow. Tola pruhowanjo njeběše strašne a tyšne. Lubosćiwje wobžarowachu jeje wobodrjeńcy a hłuboke rany; zdobom pak ju też pokojachu. To so wšitko zasy zwuporjedźeć hodźi, jenož do wustojneje ruki dyrbi so dać. A potom budże Sněhowka zasy rjana kaž prjedy. A potom —.

„A potom?" Tak měješe canka hižo na jazyku, nimo měry wćipna, što potom z njej budże. Njezhoni pak ničo. Mać a dźowcy jenož z jasnymaj wočomaj na so hladachu, doniž mać njerjekny: „Swjatoho Józefa je blizko."

„Haj, to dyrbimy khwatać", měnješej dźowcy. A hnydom hrabnyštej canku a běžeštej z njej k wustojnej plećefcy, kotraž běše wosebje też dobra porjedźefka starych cankow. „Jara nuzne dźěło njesemoj. Je-li někak móžno, hnydom; płaći, štož płaći!"

Plećefka wobhlada sebi kedźbliwje canku. „Škoda rjaneje canki, hdyž bych z lutym khwatkom porjedźała." Tak rjekny. „Tydźeń časa dyrbju měć, potom pak na hodźinu. Hnydom chcu so do dźěła dać."

Ow, kak derje běše to něhdušej Sněhowcy, hdyž so jeje wobodrjeńcy a hłuboke rany, kotrež bě sebi w ćežkej službje nazběrała, tak staroséiwje a wustojnje zawobalachu a hnydom też počachu žić. Lědma tydźeń so miny, a wšitke wobodrjeńcy a rany běchu rjenje zažiłe. Ani bluzny njebě zawostało.

Młodej knježničcy pak běštej najskerje hodźiny ličiłoj; dokelž lědma dyri postajena hodźina, přińdźeštej hižo po cyle wutrowjenu canku.

Domoj přišedši położištej canku posćěn. „Tule wočakń

dźelstwa wuńdźechu štyri dźěći, tři dźowki a syn, kotřiž su jeju wjesele a radosć. Też Posoł přeje swojimaj swěrnymaj čitarjomaj k wurjadnomu dnjej wjele zboža, dalšoho Božoho žohnowanja a njekhabłaceje strowoty na puću do złotoho jubileja.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 6. februara, pop. w 2 hodź. w Konjecach na šuli, 1/44 hodź. w Ralbicach na šuli a w 4 hodź. w Smjerdźacej w Šnajderec hosćeńcu.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 10. februara, popołdnju 1/22 hodź. w Pančicach a 1/24 hodź. we Wotrowje.

Z Kamjenca. (Lětna rozprawa.) W našej katolskej farskej wosadźe bu wukřćenych 29 (28) dźěći, 8 hólcow a 21 holcow (jene dźěćo słušeše do wojerskeje wosady), 15 z čisto-katolskich, 13 z měšanych mandźelstwow a 1 njemandźelske. Wěrowanych bu 7 porow, z nich běštej dwě měšanej mandźelstwje z katolskej njewjestu. Zemrěło je 30 wosobow, mjez nimi 25 wosadnych, 29 dorosćenych a 1 dźěćo — 13 mužskoho a 17 žónskoho splaha — 28 wosobow bu wot katolskoho duchownoho pokhowanych, dwě žónskoho splaha buštej spalenej. Na katolskim kěrchowje w Kamjencu bu pokhowanych 19 wosobow, na swj. Justowym kěrchowje 4 wosoby, dale jena wosoba w Njebjelčicach, jena w Khrósćicach, jena w Ralbicach a dwě w Drježdźanach. Najwjacy docpě wysoku starobu: 5 wosobow přez 86 hač přez 90 lět, dwě běštej z lětnika 1852, po jenej z lětnika 1851, 1848 a 1847. Swj. woprawjenjow bě 15474 (15411): w farskej cyrkwi 11100 (10660), w swj. Jurjowym domje 1880 (1726), w Połčnicy 74 (62), w Brunjowje 2500 (2963). Prěnjowoprawjeńskich dźěći bě 22 (29), firmowanskich jutry njedźelu 88. Domawobstaranjow bě 115 (135). Swj. Jurjowy dom je přez smjerć zhubił poslednjej veteranaj z lěta 1870/71 z lětnika 1848 a 1846; wobaj zemrěštaj někotre dny před swojimi narodninami.

Ze Žitawy. (Lětna rozprawa.) W našim farskim wokrjesu su so w lěće 1938 zapisałe: 95 křćenow, 15 wěrowanjow, 54 pohrjebow, 24 prěnjowoprawjenjow, 251 domawobstaranjow. Swjatych woprawjenjow bě 24782, spowědnych 1085. Na ličeńskej njedźeli w měrcu naličichu 845, w septembru 810 kemšerjow. 11 wosobow do katolskeje Cyrkwje přestupi.

O čłowječe, přečo hanješ za mnohimi hinitymi kubłami? Lubuj njeskónčnu dobrotu, kotraž ma wšě kubła we sebi.

Swj. Tomaš Aquinski.

Žohnowane bohatstwo.

(Wobraz ze wsy.)

(Skónčenjo.)

Přećeljo přikhadźachu do domu, spodźiwnje wjele přećelow, kiž tam jědźechu a pijachu, kurjachu a sebi derje być dachu, kiž pak też Janej radźachu, kak mohł pjenjezy rjenje k swojomu wužitkej nałožić. Njenazhonity bur daše so naměčeć, hdyž joho k přezwažliwym spekulacijam wabjachu, a borzy bě dźěł swojoho zamoženja zhubił. Jan drje sebi wjele z toho njesčini, ale joho žona překładowaše sebi, kelko dobrotow mohło so ze zhubjenymi pjenjezami wopokazać. „Maš prawje!“ přida drje Jan. „Ale přećeljo . . .!“

„Přećeljo?“ prašeše so Hana khutnje. „Chceš ty z tymi ličić, hdyž do nuzy přińdźeš?“ Knjez Jan womjelkny.

Po času zhubi Jan swoje wjeselo na wujězdźowanjach po měsće. Na koncertach a druhich zabawach so jomu też wostudźi. Tak činjachu so pućowanja abo wuhotowachu so hońtwy. Ale wróćiwši so do wosobnych jstwow, kiž njeběchu ani mužej ani žonje tak lubozne a přijomne kaž něhdy burska jstwa na wsy, čuještaj so w nich stajnje kaž cuzaj. — —

Tak zańdźechu lěta. Hana, kotraž so nuzowana na wosobnosć někak zwuči, pytaše po swojich mocach něšto wuzbytkować, zo by khudych a potřěbnych podpjerowała a jim jich ćežki dóńt wołožiła, dokelž w měsće namaka hišće bóle khudšich hač na wsy.

Jeje muž jej to też njezadźewaše, kaž sam ženje žanoho prošerja njewotpokaza. Ale při wšitkim derjeměću žanu prawu radosć a wjesołosć njenamaka. Hana joho zasy a zasy překwapi, kak druhdy cyle zamysleny sedźeše.

„Maš starosće, Jano?“ prašeše so.

„Starosće?“ směješe so Jan mučnje. „Ně, Hana! Kak mohł tajki bohaty muž kaž ja starosće měć! Ale druhdy so mi zda, zo sym cyle prózdny a njewušny! Dny zańdu, bjez toho zo bych něšto wužitnoho a khmanoho dokonjał. Z lěnosću a wostudu cyle zahinu! Pomałku tola wšo hinak widźu hač prjedy! Žiwjenjo, kajkež nětkle wjedu, je cyle bjez zmysła!“

„A mi njeńdźe so lěpje!“ přihłosowaše Hana. „W kuchni dźěła a knježi kuchařka; za šaty je tu płokařńča; jstwy wobstaraju holcy a w zahrodźe dźěła zahrodnik!“

„Haj“, praješe Jan hórcy, „smy přebohaći a přewosobni, zo bychmy so prawje do dźěła dać móhli! Dźěłać bychu nam za zło wzali a nas za błaznojtych měli! Tebi

---

khwilku, luba Sněhowka“, rjeknyštej, doniž njebudźemoj hotowej.“

Potom přinjese jena šlincu drohotnoho sněhběłoho płaćika, druha přińdźe z łohćom a nožicami a pod pažu měješe wulke knihe. Rozpołožiwši šlincu płaćika měrještej a měrještej prěki a po dołhu; hladaštej do hnihi, hdźež běchu wšelake čorne smuhi, rune, wite a kołate; měrještej zasy a zasy. Skónčnje třihaštej kruchi wšelakeje wulkosće z płaćika. Naposledku nawoblečeštej kóžda swětłu jehličku ze sněhběłej nitku a daštej so do šića. Sněhowka, kotraž cyle blizko leže, přihladowaše jimaj, sćěhujo kóžde jeju hibnjenjo. Ow, kak jimaj jehlička lětaše, kaž by nihdy wodychnjenja njetrjebała! Skoro njeměješej khwile k wobjedu hić. Mać přińdźe jimaj kazać. „Hnydom přińdźemoj.“ A tola njeńdźeštej. Mać hrožeše: „Nan budźe swarjeć, zo joho kedźbu nimatej a jomu čakać datej.“ Nětko dźěło prječ położiwši hnydom dźěštej, a za khwilu tu zasy z nowej pilnosću šiješej.

„Što jenož to budźe, to sym wćipna — što jenož to budźe?“ měnješe canka. A počinaše zhudawać, što traš to budźe. Tola hnydom so jeje zhudawanjo přetorhny.

Jena z teju knježničkow zanjese z luboznym, cunim hłosom rjany pokěrlušk „Přadła je Marja kudźałku“.

Sněhowka z radosću zadyrkota; jej zdaše so, zo jako dźěćo we swojej něhdušej kolebcy leži a swoju lubu plećeńku słyši.

Hdyž bě knježnička prěnje hrónčko dospěwała, wotmołwješe sotřička: „Šiła je Marja košulku.“ Potom zasy tamna třeće hrónčko, a tak wotměnješej so sotře hač do kónca.

Sněhowka njemóžeše so naposkać. Sylzy chcychu so jej skoro do wóčka tłóčić, a najradšo bě cyły pokěrlušk sobuzyńčała, wšak jón ze swojeje rjaneje młodosće znaješe. „Škoda, škoda“, pomysli sebi, „zo dyrbju mjelčeć. Ow, kak zbožowni su čłowjekojo, zo móža spěwać we zrudobje a wjeselu, ze zwučnymi hrónčkami wšitku swoju zrudobu z wutroby sebi wusypać a spěwajo swoje radosće množić, ćežke dźěła sebi wołožeć a wotpočink sebi słódnić. Moja luba plećeńka je prawje měła — wona wšak měješe přecy prawje —, hdyž je mi spěwajcy powědała:

Spěw nam młodosć krasni,
zemske mroki jasni,
žiwjenjo nam wěncuje,
z kwětkami puć posćele.“

Hišće wjacy tajkich pokěrluškow knježničcy zanjeseštej. Při spěwanju pominy so čas a spěchowaše też dźěło. Na-

zwostanje znajmieńša wukubłanjo dźěći a starosć wo khudych a běднych!"

„To drje, ale: Doma pod lipami na kuble bě tola hinaše, rjeńše žiwjenjo!"

A zasy přińdźe nazyma z dešćemi a hroznym wjedrom a skónčnje tež dołha, dołha zyma. — We wosobnej wili sedźeše knjez Jan w rjanych jstwach, w kotrychž so jomu docyła wjacy njelubješe, a pytaše, čas někak zabić. Čitaše, wobhladowaše sebi rostliny a kwětki, přińdźe bjez myslow a bjez žadosće za jědźu k blidu a spaše druhdy. W samotnosći rjanych jstwow měješe tak njesměrnje wjele časa, sebi wšitko přemyslować a překładować. „Kak dołho hišće", mysleše často, „dyrbju swoje žiwe dny takle přeżiwić? Sym při swojich połnych mocach a njemóžu tola cyłe swoje žiwjenjo w tajkej njezmysłnej prózdnosći a lěnosći přečinić." — „Ale sy tola sam tak chcył!" přińdźe jomu potom do mysli. „Chcyše tola bohaty muž być, nic wjacy so prócować a dréć! Twoje přeco so dopjelni! Tebi so sta — kaž sebi stajnje přeješe — wulke zbožo!" Zbožo! klinčeše kaž wusměšejo z wulkoho časnika, a knjez Jan so hórcy posměwkowaše.

A pomałku, hdyž njewědźeše, kak by čas zabył a što by započał, poča prózdny a lěni muž tola za tym přińć: Bohatstwo njewučini hromada pjenjez a wulke wobsedźeństwo a zamoženjo. Woprawdźite, wěrne bohatstwo je cyle hinaša wěc: Čłosć a strowosć, porjadne dźěło a prócowanjo, sprawne a swěrne dopjelnjenjo swojich winowatosćow, rozomne žiwjenjo, radosć a wjesołosć po dokonjanym dźěle, wědomjo a swědomjo, po swojich mocach swojomu narodej a ludej pomhać, a skónčnje krute a sylne přeswědčenjo, při wšitkim też po Božej woli swój najwyšši nadawk za ćěło a dušu derje a rjenje dokonjeć a dopjelnjeć směć.

Jónu dóńdźe nadobo list wot knjeza Antona Pilnika, w kotrymž najeńk kubła pod lipami prošeše, zo směł najeńske wujednanjo wupowědźić, dokelž móže sebi druhe kubło tunjo kupić. Jan wodychny. Joho kubło pod lipami je zasy w joho rukach. W duchu widźeše rjane, wulke lipy, kiž cyły statok wobdawaju, widźeše so žołmjace žita a kćějace łuki daloko a šěroko před wrotami a za hunami daloko wokoło, widźeše skónčnje wulki čorny lěs, kiž so na hórku dale a dale pozběhowaše. Často drje běchu joho myslički z bojosćiwej žadosću, kiž pak ženje přidać nochcyše, na kuble pod lipami pobyłe, nětko pak wabješe a kiwaše znaty a luby wobraz z tajkej přemóžacej mocu, zo mócny a sylny stysk za domiznu a wótcnym domom mjez lubymi krajanami joho cyle přewza a wobja.

Zawěrno, tam doma we Łužicy bě dźěło a próca. Ale njebě to žiwjenjo połne stroweje mocy a spokojneje, zbožowneje porjadnosće? Kóžde ranjo po tak wokřewjacym spanju zbudźi nowe, sylne mocy k wužitnym nadawkam a skutkam za cyły dźeń, kóždy wječor pak bě tam woprawdźe słódki a měrny swjatok z rjanym preswědčenjom, zo dźeń njebě podarmo přečinjeny a přeżiwjeny. Z tutoho porjada wuzběhowachu so njedźele a swjate dny rjenje a jasnje za ćěło a dušu.

A w měsće: Hižo lěta dołho bě kóždy dźeń, kiž kóždy bjeze skutka a wutka pomałku zańdźe, jenak wostudły.

Dźeń wote dnja sedźeše tu při swojich strowych a dobrych mocach lěni a bjez tróšta a spokojnosće we wosobnych jstwach. Za njoho njebě žanoho dźěła, dokelž bě tola bohaty muž, bě kaž kožany Matij, štož ženje prawoho muža spokojić, zwjeselić a wozbožić njemóže.

Dźensa pak bě knjez Jan spodźiwnje dobreje mysle. Samo jědź jomu derje słodźeše. „Něšto so sta, štož ći wjeselo činił" směšeše joho žona.

---

dobo wuhlada canka, zo jena počina rukawy přišiwać a druha położi jej blizko před woči wuzki khornaf, zo by jón hnydom k rucy měła, hdyž budźetej rukawje přikałanej.

„Aha, nětk ja wěm, nětk ja wšitko wěm!" zajuska skoro canka. „To budźe nowy khóruch. Ow, hdy bych tola też ja pódla być mohła! Znowa w Knjezowej winicy służić, to je moje jeničke přeco za cyłe dalše žiwjenjo."

Lědma pak běše tak zdychnyła, wobroći so knježnička, kotraž měješe rucy runje swobodnej, k njej a rjekny: „Pój nětko, Sněhowka, ty dźěn dyrbiš też pódla być a nowy khóruch wustojnje debić!"

Canka z radosću zatřepota. Ow, kak běše tola nimo měry wjesoła! Knježnička pak měrješe canku a potom rjekny: „Cyle prawa kaž zlata, ani smužki předołha, ani nitki překrótka."

Radlubje chcu wšitke kałanjo a štapanjo wótreje jehlički přetrać a wšitke čahanjo a torhanjo kaž žida mjehkeje nitki", tak mysleše canka, „wšak budźe to moje zbožo na čas žiwjenja."

Skónčnje běše khóruch došity, a knježničcy jón pruhujcy wobhladowaštej.

„Ow, sym tak wjesoła; khóruch je so namaj wubjernje poradźił", rjekny jena. „Njeměniš, sotřička?"

„A njeměniš ty, sotřička, zo budźe też knjez wuj wjesoły, hdyž jomu khóruch přinjesemoj?" wopraša so druha.

„Zawěsće budźe wjesoły", zaréča jimaj za khribjetom maćerny hłós. „Je dźěn stajnje njeboh wowku zańć měł, a hišće nětkole při kóždej přileżnosći na nju spomina."

Khóruch pak připosłuchaše z wulkej napjatosću, što sebi mać a dźowcy dale praja, zo by zhonił, štó tón wuj je, kiž budźe jónu joho knjez. Je wón stary? Je wón młody? Budu młodoho knjeza na joho prěnim puću do Knjezoweje winicy přewodźeć, abo česćenoho, wulcy zasłužbnoho šědźiwca před wołtaf Boži, zo bychu jomu złotu krónu na hłowu stajili?" Tak zhudawaše khóruch z lutej njesćerpnosću. Tola wot maćerje a dźowkow ničo wjacy njezhoni. Knježničcy mjelčeštej docyła, a mać jenož spomni: „Nětko dajtej sebi pokoj, wšak stej pilnje dosć dźěłałoj." A khóruch dyrbješe so ze swojej wćipnosću na dalše sćerpjeć.

(Přichodnje konc.)

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac februar:

Zo by so wutwariło cyrkwinske japoštołstwo.

„Sta pak so we wonych dnjach, zo wón na horu woteńdźe so modlić a běše přez nóc w modlitwje k Bohu. A hdyž dźeń bu, powoła swojich wučownikow a wuzwoli dwanaćoch z nich, kotrychž też japoštołow pomjenowa." Tak piše swjaty Lukaš w 6. stawje. Japoštoł je potajkim mjeno, wot Jězusa samoho date. Japoštoł rěka „posoł". Zo Jězus swojich wuzwolenych wučownikow pósłow pomjenowa, to ma swój hluboki zmysł. Jězus je posoł Boži, z njebjes nam póslany. Tohodla swjaty Pawoł w lisće na Hebrejskich mjenuje Jězusa posoła, japoštoła: „Hlejće na Jězusa, japoštoła a wyššoho měšnika, ke kotromuž so wuznawamy." Jězus je to swjate słowo, kotreż njebjeski Wótc wot wěčnosće ze swojoho klina posyła a kotreż je w połnosći časa na swět přišło, zo by přinjesło poselstwo wo njebjeskim kralestwje a wšěch człowjekow domoj dowjedło k Wótcej. Zasy a zasy powěda Jězus wo swojim powołanju a póslanju: „Dyrbju skutki toho činić, kiž je mje póslał." „Moja wučba njeje wote mnje, ale wot toho, kiž je mje póslał." „Njejsym přišoł dopjelnić moju wolu, ale wolu toho, kiž je mje póslał."

Jězus přinjese swoje poselstwo jenož mało człowjekam, jenož „zhubjenym wowcam domu izraelskoho". Tym wón sam wosobinscy wjesołe poselstwo přinjese. Ale krótki bě čas joho skutkowanja na zemi. Człowjekojo sami maja nětko pokład joho evangelija dale njesć wšěm ludam a časam. Tohodla wuzwoli Jězus wot spočatka dwanaćoch, kotrychž japoštołow-pósłow pomjenowa. „Dźiće a wučće wšitke ludy." „Hlej, posyłam was kaž wowcy mjez wjelkami." Woni su póslani, zjawnje a ze wšěmi móžnymi srědkami człowjekam wjesołe poselstwo donjesć. „Štož wam prajach w ćmě, to powědajće w swětle!" Štož je so jim do wušow zašepło, to maja prědować na třěchach.

So rozemi, zo njeběchu ćile dwanaćo sami wuzwoleni. To njeby wotpowědowało zmysłu a wulkości nadawka. Tuž hižo w Japoštołskich skutkach čitamy, zo japoštołojo ćahachu wot města do města, wšudźe biskopow a měšnikow jako naslědnikow zawostajiwši. Tym dachu nadawk, kaž swjaty Pawoł biskopej Timothejej: „Zaroćam tebje před Bohom, předuj słowo, namołwjej w hódź abo njehódź, porokuj, proš, poswar we wšej sćerpliwosći a powučenju!" Často dosć też přesćěhanja dopomhachu, zo so japoštołojo rozpjeršichu do wšěch kóncow zemje a tak wšudźe Khrystusowe poselstwo přinjesechu.

Stajnje Cyrkej Khrystusowa posyłaše japoštołow abo misijonarow. „Misijonar" je łaćonske słowo za grekske słowo „japoštoł". Posoljo pak njejsu jenož ći, kotřiž wućahnu do pohanskich krajow, ale kóždy měšnik je posoł Boži, dokelž ma „missio canonica", to je wot Cyrkwje daty nadawk, słowo Bože na klětcy a w šuli, wulkim a małym, starym a młodym prědować.

Bože poselstwo dyrbi so stajnje znowa człowjekam připowědować. Kak lohko tola człowjekojo w swětnym hołku zapomnjeja Božu wěrnosć. To wopisa raz francózski spisowaćel, kiž bě dołhe lěta wot měšnika wosyroćenu wjes wopytał: „Cyrkwina třěcha bě nimale zapadła. Dešć kapaše na wołtaf. Dźěći na kěrchowje z kosćemi a nopami mortwych hrajkachu. Ludźo běchu žiwi kaž zwěrjata. Jědźachu, pijachu, spachu. K njebju jenož pohladnychu, zo bychu wjedro spóznali. Njewěrjachu ani do Boha ani do wěčnoho žiwjenja. Dźěći wotrosćechu, njeznajo ani dobre ani złe. Mortwych pohrjebachu kaž skót. Nichtón so za wotemrětych njemodleše." Wjele na tym zaleži, z kajkej pilnosću a horliwosću japoštołojo poselstwo našoho Wumožnika człowjekam wopowěduja.

Jězus rjekny w prědowanju na horje: „Wy sće swětło swěta!" Swětło ćmu zaćerja. Swětło je widźeć. Móžno wšak, zo něchtó ćmu lubuje bóle hač swětło. Štóž wěrnosći Božej woči zawjera, sam so slepi. To je potajnstwo człowjeskeje swobody. Swětło pak njezadobywa so z namocu do zawrjenych wočow.

Tajke je japošłołstwo Khrystusowe a Cyrkwine. Wone nima brónje, khiba „bróń swětła". Njebojaznje wšudźe praja wěrnosć, nihdy pak njenuzuja. Njeznaje namocy.

Po słowach swjatoho japoštoła ma kóždy křesćan nosyć brónje swětła. Wšudźe ma swěćić jako swětło swěta. Na to napomina nas wšědnje swjata Cyrkej na kóncu Božeje mšě spěwajo: „Ite missa est!" Dźiće, nětk je waše póslanjo! Na to pomina nas wosebje swjata Cyrkej na Swěčk-Marije, hdyž nas posyła ze zaswěćenej swěčku do swěta. Wšudźe w žiwjenju dyrbi widźeć być, zo je křesćan nošeŕ swětła, posoł Khrystusowy, posoł wjesela. We swjatej křćeńcy je so stał „dźěćo swětła". We swjatym firmowanju je swjatočnje žałbowany a swjećeny k tomu, zo by był ze swědkom a posołom swětła. Budźmy sej žiwje wědomi křesćanskoho powołanja. Modlmy so, zo bychmy wšitcy byli swětnicy, posoljo, japoštołjo tym, kotřiž sedźa we ćmě!

„Hišće nic cyle!" wiješe Jan z hłowu. „Je-li pak tebi prawje, so bórzy stanje!" Z tym poda Hanje najeńkowy list. „Nó, što prajiš?" wopraša so wćipny, hdyž bě list přečitała.

Hana, so začerwjeniwši, so mjelčo wopraša: „Chceš ty snadź . . .? Ale to wěrić njemóžu!"

„Tola — chcu!" wotmołwi Jan wótře a rozsudźeny. „Nochcu swojoho bohatstwa dla dlěje lěnjoch a prózdnik wostać, chcu so tajkoho žiwjenja wzdać. W derjebyću a derjemětu spóznach hakle prawe a woprawdźite zbožo. Błazń běch! W dźěle namaka człowjek spokojenjo — potom wostanje strowy a wot wutroby wjesoły! Tak chcemy, byrnjež nas tohodla druzy směšeli, naléto wróćo, domoj na kubło pod lipami!"

Haninej wóčcy so błyšćeštej. „To mje wulcy wjeseli twojedla a dźěći dla, Jano! Też ja wopušću tutón dom bjez kóždoho wobžarowanja. Jenož mje boli!"

„Budź bjez starosće!" přihłosowaše muž, so smějo. „Wulke zbožo, za kotrymž žedźach, njepřinjese nam bohatstwo, ale ze žohnowanjom za mnohich ma so stać! Na khudych a běrnych njezabudu!"

Hdyž bur Jan zasy na swojim kuble pod lipami dźěłaše a hospodarješe, bě sebi cyle wědomy, kajku ważnosć a hódnosć ma runje ratarske dźěło, hdyž móžeše w nocy derje spać, a kak jomu jednory wobjed wjele lěpje słodźeše, dyžli wšě wosebite jědže we wosobnej wili w měsće, byrnjež so joho něhduši přećeljo w tamnym měsce jomu smjeli prajicy: „Knjez Jan je wo rozom přišoł."

Też mjez burami a wjesnjanami běchu někotři, kiž joho najprjedy za błaznja dźeržachu. Jan pak, kiž začu nowu krej a móc we stawach, směješe so při sebi spokojny a zbožowny. „Ći to tola lěpje njewědźa! Tola nochcu jim popřeć, zo by jim někajki bohaty wuj z hromadu pjenjez tajke zbožo do klina wusypał, kaž so to mi sta!"

„Ně", škrěješe też Hana swojoho muža wjesele, „potom dyrbjeli drje tola też do tak wosobneje wile začahnyć, hdźež jim smjećo a spěwanjo zańdźe, a hdźež jim njeby ani jědź słodźała, ani so jim lubiło!" —

Wujowomu bohatstwu pak zerzawc a mole njezeškodźachu. Burowka Hana bě mudra a nadobna hospoza, kiž wědźeše z pjenjezami derje hospodarić. „Čiń, kaž sebi myslíš!" praješe Jan jenož, hdyž bě wo pjenjezach rěč, a

stary notar w měsće powědaše připóznawajo: „Tu je raz wulke herbstwo do prawych a dobroćiwych rukow přišło. Zawidźeć mohł človjek tutym ludźom žohnowanjo, kotrež sebi ze swojimi pjenjezami zasłuža."

A po času, mjez tym zo bur Jan pilnje a sprócniwje na polach a honach dźěłaše a tak k spomoženju luda swój čas cyle wupjelni a nałoži, mjez tym zo burowka Hana měrnje a spokojnje na kuble hospodarješe, njemysleštaj dale wjacy na čas jeju přebywanja w měsće. Što bě wosobna wila, što bohatstwo na pjenjezach? Bur Jan zwosta spokojny a prócowaše so pilnje wo wjele wjetše a hódniše bohatstwo: wo złote, žohnowane bohatstwo wot Boha spožčenych žnjow na kuble pod lipami w lubej domiznje

jhj.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

List na Romskich.

1. Romska wosada. Swjaty Pawoł napisa tónle list křesćanam w Romje. Hdy tu we hłownym měsće tehdyšoho swěta křesćanstwo so zakorjenjeć a rozšěrjeć poča, njewěmy. Najskerje přińdźe hižo za žiwjenjo Jězusa powěsć wo joho wučbje a skutkach też do Roma, dokelž lěta 63 před Khr., hdyž bě romski wjednik Pompejus Jeruzalem dobył, buchu mnozy Židźa jako jeći do Roma přiwjedźeni, a pozdźišo so jim dowoli, na druhim brjozy Tibera so zasydlić, zynagogu sebi natwarić a Boże służby zjawnje swjećić. Tesame so też Romjanam lubjachu, kotřiž je druhdy wopytowachu, a někotřižkuli přestupichu drje k židowstwu. Ze swojimi krajanami we wótčinje wostachu Romscy Židźa zjednoćeni, sćelechu wopory do Jeruzalema, wopytowachu na hłownych swjedźenjach templ a běchu też na prěnich křesćanskich swjatkach mjez tamnymi, kotřiž po přikhadźe Ducha Swjatoho na Pětrowu rěč posłuchachu. Ż dźa z Jeruzalema so wróćiwši rozsywachu drje prěnje symješka křesćanskeje wučby w Romje. Prěni křesćanski wučeŕ, kotryž křesćansku wosadu w Romje zarjadowa, bě po prastarej powěsći wjelch japoštołow, swjaty Pětr. Z jastwa spodźiwnje wumoženy (Jap. sk. 12, 1—17) „woteńdźe Pětr na druhe město". Tele druhe město je Rom, tu w srjedźiznje pohanskoho přibóžstwa, pohanskeje mocy a zdźěłanosće přihotowaše swjaty Pětr wěrnomu Bohu lud, kiž měješe k njomu „so modlić w duchu a prawdźe" (Jan. 4, 23), a wottudy měješe cyły swět so dobyć za wozbožacu wěrnosć a zdźěłanosć křesćanstwa. To bě w lěće 42. Swjaty Pětr wobroći so najprjedy k Židam, a prěnja křesćanska wosada wobstoješe zwjetša ze Židow; tola wobroćichu so też bórzy pohanjo k njej. Lěta 50 po Khr. wuńdźe wot kejžora Klaudia rozkaz, zo maju Židźa njeměra dla, kotryž zbudźichu, Rom wopušćić, a tohodla dyrbjachu też křesćanscy Židźa wottudy woteńć, kaž to na př. Aquila a Priscilla sćiništaj, kotrajž do Korintha wotćahnyštaj, hdźež pozdźišo Pawoła hospodowaštaj (Jap. sk. 18, 2). Po wućehnjenju Židow wučinjachu křesćansku wosadu jenož z pohanstwa wobroćeni, a z pohanstwa přistupowachu njepřestawajcy nowi wuznawarjo. Tola Klaudiowy nastupnik, kejžor Nero, zjawnje dowoli, zo smědźa Židźa znowa w Romje so zasydlić. Tuž wróćichu so też křesćanscy Židźa, na př. Aquila a Priscilla, kotrajž běštaj w Romje, hdyž swjaty Pawoł list na Romskich pisaše (Rom. 16, 3), a přizamknychu so křesćanskej wosadźe, wot židowstwa cyle so dźělicy. Wosada w Romje wobstoješe potajkim z wobroćenych ze židowstwa a pohanstwa, a kaž so zda, bě poslednišich wjacy.

2. Zaměr lista. Swjaty Pawoł spomina wjacy króć w lisće (1, 13; 15, 23) na swoju horcu žadosć, zo by do Roma přińć a jako japoštoł pohanow też w srjedźiznje pohanskoho swěta evangelium prědować mohł, so nadźijejo, zo, hdyž w Romje evangelium so zakorjeni, ćim spěšnišo po cyłym swěće so rozšěri. Z Korintha, hdźež list pisaše, chcyše do Jeruzalema pućować a wottam po runym puću Rom wopytać, a tuž chcyše Romskej wosadźe z listom doprědka wozjewić, zo by, hdyž sam přińdźe, ćim kedźbnišich posłucharjow za swoju wučbu namakał. Z Korintha pućowaše diakonissa z mjenom Foebe do Roma, a we njej měješe poselnicu za swój wobšěrny a ważny list, w kotrymž wučbu wosprawnjenja a počah mjez Mójzesowym zakonjom a wěru do Khrystusa rozestaja. Z listom chcyše sebi japoštoł puć přihotować k ertnomu rozwučenju, kotrež chcyše w najbliższim času započeć.

3. Čas a městno, w kotrymž bu list pisany, spóznawamy ze wšelakich we nim stojacych spomnjeńkow. Pawoł postrowja křesćanow w Romje wot Kaja, pola kotrohož bydleše, a wot Erasta; wobaj pak běštaj, kaž w 1. Kor. 1, 14 a Jap. sk. 19, 22 so spomina, w Korinthu. K tomu běše Foebe diakonissa w Kenchreae, narańšim přistawje Korintha; list je potajkim w Korinthu pisany, a hdy? W 15. 25—30 powěda Pawoł, zo chce so z darami, kotrež su w Galatiji, Macedoniji a Achaji hromadźili, do Jeruzalema podać, boji pak so strachow, kotrež tam na njoho čakaju. Hdyž to přirunamy z Jap. sk. 19, 21 a 20, 3, móžemy cyle wěsće postajić, zo je swjaty Pawoł list na swojim třećim pućowanju w spočatku lěta 58 pisał, hdyž tři měsacy w Korinthu přebywaše. List je w grekskej rěči pisany.

(Pokročowanjo.)

Knjez farař a bachtawa.

Knjez farař dźěše do města, zo by tam zasy jónu swojich sobubratrow wopytał. Bě hižo stary, dołhe lěta skutkowaše we swojej wosadźe: nimale wšitcy wobydlerjo běchu wot njoho wukŕćeni a wuwučowani. W kóždym domje bě stary, lubosćiwy knjez znaty, a wšudźom joho přikhad rady widźachu.

Hdyž wón tak pomałku dale pućowaše, tu přińdźe khwatajcy za nim stara Khata, kotraž cały wokoło nošeše, druhdy też wšelake wěcy w měsće wobstaraše. Z caltami pak roznošowaše też powědančka wo lubych bližšich, wšudźom něšto nowoho wědźeše, kóždomu po woli rěčeše, tohodla też wšitcy so tuteje stareje ćety bojachu, dokelž česć a dobre mjeno sobučłowjekow pola njeje wjele njepłaćeštej.

„Budź khwaleny!" poča wona, „to je so knjez farař też jónu do města nastajił! To je šikowanje, zo was trjechich. Móžu dha kusk sobu hić?"

„So wě, luba Khata", wotmołwi farař. „Chceš też do města?"

„Haj, knjez farař; ja mam přecy wobstaranja, přecy běhanja hač do starych lět. To pola khudych ludźi hinak njeje. Wězće, knjez farař, ja so njecham wobćežować, ale druhdy tola přińdźe mjerzanjo nad tym stajnym běhanjom bjez kónca!"

„Nó, nó, Khata", rjekny farař, „to je tak wot Boha toho Knjeza postajene. Jedyn ma so derje a druhi dyrbi so prócować přez cyłe swoje žiwjenjo."

„To wšak je wěrno, knjez farař, ale hdy bychu ći bohaći jenož Bohu dźakowni byli a też na khudych spominali! Hladajće, to maće tu našu Krawčikowu! Ta sedźi w pjenjezach, ale khudym ničo njeda, wšo jenož do města nosy, zo by sebi hišće bóle pjenjez nahromadźiła. A muž nimale z hłodom mrěje, a dźěći khodźa kaž prošeńske. Tu sym ju wóndanjo prosyła, zo by mi móličku kusk butry dała, a wěsće, knjez farař, što je mi rjekła? „Dźěłaj jenož, a změješ sama butry dosć!" Je to rěč?! A što ja so naběham a nadźěłam, to kóždy we wsy wě!"

Farař hnydom spózna, zo chce Khata trochu kleskać, a to so jomu njespodobaše. Chcyše ju na dobre wašnjo pokhostać. Wón tohodla ze zrudnym wobličom rjekny: „Tajka je Krawčikowa? To ja ženje wěrił njebych, hdyž ty mi to prajiła njeby!"

„Haj, knjez farař, tajka je! To bych wam hišće druhe wěcy powědać mohła, ale —"

„Spodźiwnje, spodźiwnje", zdychny farař; „wěš, Khata, snadź tola Bóh tón Knjez so hišće nad njej smili! Chcemoj za nju rózarije wuspěwać."

A wućahny różowc a poča hnydom: Wěrju do Boha Wótca . . .

Khata sobu spěwaše, ale pobožna njebě. Hdyž běštaj dospěwałoj, wona dlěši čas mjelčeše. Ale dołho pak njemóžeše hubu dźeržeć.

„Knjez farař", poča znowa, „sće dha hižo słyšał, kajke wěcy Křižankec Hana čini? Mój Božo, tajka młoda holca, a tak njeporadźena! Zańdźenu njedźelu je wona hač do ranja na rejach była. Cyłu nóc! Kašporjec Wórša je mi to powědała."

„Křižankec Hanka?" zawoła farař, po zdaću jara wustróžany, „moja šulerka?! Ta běše tola najdušniša w šuli, a hdyž bě šulu wukhodźiła, też jenož dobre wo njej słyšach." Farař derje wědźeše, zo je Hana na rejach była, ale ze swojimaj staršimaj a Kowcec Jurjom, jeje nawoženju.

„To so mi tola wěrić njecha! Wěš to też cyle wěsće, Khata?"

„Bohužel! To je wěste! Kašporkec Wórša mi ženje hišće łžała njeje."

„Wěčna škoda! Moja dobra šulerka, a nětko tajkale!" žałosći farař. „Khata, za tule zhubjenu wowcku dyrbimoj też hišće rózarij wuspěwać!"

A wućahny zasy różowc. Khata čornje hladajo čampaše pódla njoho, haj, kajka pomoc!?

Dospěwaštaj, a bachtawa nětko kedźbowaše, zo njeby knjez farař nowy różowc započeć mohł. Ale tak změrom pódla hić też njechaše, lubjerad by tola něšto powědała! Chcyše to nětko na druhe wašnjo spytać.

„Knjez farař", započa zasy, „wy tola znajeće Wawrikowu we Wonecach? To je wam dušna žona! Tam, hdyž ja přińdu, přińdu, kóždy króć něšto dóstanu, a też druhim khudym rady dawa. Tam je na kuble też widźomne Boże žohnowanjo!"

„Tak?" zwjeseli so farař, „Bohu dźak, zo su tola też dobri ludźo hišće tu mjez nami! To je prawje, hdyž je Wawrikowa dobroćiwa napřećo khudym, to mje wjeseli. Tuž, Khata, chcemoj też za nju rózarij wuspěwać, zo by ju Bóh luby Knjez hišće bóle žohnował!"

A zasy dźěštaj pornjo sebi, spěwajo jene Strowa-sy-Marija po druhim. Hdyž běštaj dospěwałoj, běštaj w měsće. Khata z fararjom ženje wjacy šła njeje!

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Nabožiny w němskich ludowych šulach. W 520. zwjazku statistikow němskoho stata namakamy ličby wo nabožnych wuznaćach na ludowych šulach. Ličeński dźeń bě 25. meja 1937. Ze 7791363 ludowych šulerjow bě 61,8 procenta evangelskich, 36,8 proc. romsko-katolskich, 0,4 proc. bohawěriwych (gottgläubig) a 0,4 procenta přisłušnikow druhich wuznaćow. Z kruće přistajenych 181750 wučerjow běchu 64,26 procenta evangelskich, 34,32 proc. romsko-katolskich, 1,2 procenta bohawěriwych, 0,09 procenta přisłušnikow druheho wuznaća a 0,08 proc. druhich křesćijanskich wuznaćow.

1200lětny załoženski jubilej štyrjoch němskich biskopstwow. Po tym zo bu swjaty Bonifacij w lěće 738 za bamžowskoho legata němskoho kraja pomjenowany, postara so wón předewšěm za wobnowjenjo a zarjadowanjo cyrkwinskoho žiwjenja w Bajeńskej. Tehdomniše starobajeńske krajiny rozdźěli do štyrjoch wokrjesow: Sólnohród, Mnichow-Freysing, Regensburg a Pasawa. Założenjo tutych štyrjoch biskopstwow sta so w lěće 739. Něšto lět pozdźišo założichu so hišće biskopstwa we Würzburgu, Eichstättu a Erfurće.

Amerika. Amerikanscy protestantojo wo bamžu Piu XI. Hłowny časopis lutherskeje episkopalskeje cyrkwje w Zjednoćenych statach je njedawno nastawk wo Swjatym Wótcu wozjewił. W nim so tole naspomni: „Wobdźiwać dyrbimy znutřkownu krutobu nětčišoho bamža, z kotrejž wón přeco zaso lemjacu khorosć přewinuje a so swojim zastojnskim nadawkam přiwobroća. To je z błyšćatym příkładom za kóždoho biskopa, měšnika a lajika. My so sprawnje wjeselimy, zo je so bamž zaso poměrnje derje wustrowił. Smy přeswědčeni, zo je so před tak někotrym woltarjom anglikanskeje cyrkwje dźakny paćeŕ Bohu woprował, runje tak kaž su so katolikojo cyłoho swěta njebjeskomu Wótcej za to dźakowali. My so tomule dźakej přizamknjemy a prosymy Boha, zo by bamža Pia XI. hišće mnohe lěta wojowacej Cyrkwi hnadnje zdźeržał, kotraž je runje w nětčišim času ważna zepjera za zakhowanjo swětoweho měra."

Španiska. Znutřkowny minister nacionalneje Španiskeje, Serrano Suner, je sławnej postawje Maćerje Božeje Pillarskeje w Saragossy drohotny płašć wěnował. W přitomnosći statnych dostojnikow a wysokich wojeńskich wosobow bu płašć njedawno přez tamnišoho arcybiskopa woswjećeny. Minister swój dar z tymile słowami přepoda: „Najswjećiša Mać Boża Pillarska, kralowna njebjes a škitarka našoho kraja, tebi poskićuju tónle płašć, kotryž je pyšeny z woponom Španiskeje, ze symbolom španiskeje tradicije, nabožnoho wobnowjenja a přezjednoty našoho luda, našeje swěry ke katolskomu wuznawanju, kotrež my dźensa kaž wčera z našej krewju, ze swjatej krewju našich martrarjow a rjekow, škitamy. Přez twoju zastupnu prózstwu njech je krej našich bratrow, kotříž za swoju wótčinu wumrěchu, płódny wusyw za přichodne žně. Pomhaj nam, zo bychmy jenož jenej wěcy służili: k wumoženju Španiskeje a jeje duchownych hódnotow." Minister położi potom płašć k nohomaj postawy. Arcybiskop přija jón w mjenje Maćerje Božeje a přikry z nim rjanu hnadownu postawu. Nazajtra rano wotmě so prócesijón swjatoho różowca, na kotrymž so něhdźe 800 wěriwych wobdźěli.

Zašlahowane.

Čeledźi z Worjechowa njezminy so jedyn kwas, bjez toho zo bychu njezašlahowali. Tu służbu wobstara Pětr Skalik. Tón wědźeše wo kóždym kwasu, kotryž do cyrkwje jědźeše, abo też jenož přez wjes přińdźe. Z časom přihotowaše sebi kóždy króć dołhi, z pisanymi seklami wupyšeny powjaz, kotryž dwěmaj płotomaj přiwjaza. Ze strony měješe blidko z běłym rubom přikryte a na nim něšto blešow słódkoho palenca a wonjawku z najrjeńšich kwětkow. Sam staji so staru wojeńsku čapku a čakaše.

Wozy dyrbjachu zastać, a pohonče so podarmo prócowachu, powjaz roztorhnyć.

Pětr poča ze swojej rěču: „Česćenaj nawoženja a njewjesta! Bjez zadźěwka staj dźensa byłoj w cyrkwi zwjazanaj. Ale my waju tak snadnje njepušćimy. Je to naše stare prawo, zo dyrbitaj so młodaj mandźelskaj wukupić."

Skalik nala palenca do něšto škleńčkow a nošeše wot woza k wozu. Podawajo je na wóz, přiwoła kóždomu: „k strowosći!" — a zběraše dźesatniki. Hdyž w poslednich wozach jenož pjenježki dóstawaše, swarjese a palenca njedawaše. „Wam, wy nahrabnicy, bych jenož přisadźił."

A Skalik so ženješe sam. Što budźe jomu šlahować? „Što, hdy bychmy jomu na někajke wosebite wašnjo zašlahowali?" radźachu sebi młodźency. „Zo na te šlahowanjo hač do smjerće njezabudźe!"

Skalik ani najmjeńšoho njewědźeše, što so přihotuje. Rano z časom jědźeše do Chaborow po njewjestu, zo by ju ze słónku do cyrkwje dowjezł. Młodźency joho sćěhowachu. Běše w zymje a ležeše wjele sněha. Młodosć nawala njesměrne hromady sněha, wumjeła jón z přěrowa a natwari sněhowu murju. Ta bu bórzy tak wysoka, zo přez nju wjacy widźeć njeběše. Sěroka bě přez cyły puć. Na woběmaj stronomaj běchu hłuboke přěrowy.

Na sněhowu murju běchu hólcy sněhowoho muža z wojeńskej čapku postajili.

Za khwilu bě klinkot koni słyšeć. Woni so potajkim bližachu. Hosćo spěwachu a juskachu — ale toho bu

nadobo kónc. Prěnje sanje zastachu. Braška bě hnydom tu pohladać, što so to nječini.

„Zašlahowane!“ zawoła na hosći.

„Z čim? Tu na polu?“

„Ze sněhom!“ wołachu prědkowni.

Hosćo zlězechu ze sani a dźěchu na sněhowu muriu pohladać. Přepytowachu ju, wuradźowachu, što činić, chcychu přez polo jěć, ale to njeńdźeše. Přěrowy a hłubiny to njedowolichu.

„Tole je mi ta banda sčiniła, z kotrejž sym sam šlahował“, wudawaše nawoženja mjerzaty. „Što tu činić?“

„Něchtó so wróć po łopače, a my dyrbimy čakać a potom tón sněh wotmjetamy. Na polach bychmy zwróćili.“

„Hólcy, dźiw, zo so njepuknychu ze směchami, hdyž počachu kopać, ryć a sněh wotmjetować. Skalik sam rozkopa sněhowoho muža z wojeńskej čapku; žónske pomhachu. Khětro dołho traješe, prjedy hač móžachu dale jěć.

Kwasni hosćo zeskakachu zasy do sani a jědźechu do wsy. Ale tu buchu wjesele powitani! Pětr Skalik pak činješe hrozne mjezwočo. Šlahał pak wjacy nieje.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 93. z Bozankec: Pawoł Domš; 94. 95. z Budyšina: Jakub Mjechela, Jurij Eila; 96.—107. z Khróšćic: farař Jan Wjeńka, kapłan dr. Pawoł Horjeń, kapłan Beno Špitank, Jakub Kokla, Marja Ryńčcyna, kantor Jan Lipič. Madlena Koklic, Jurij Wingef, Hana Kronsec, Hana Lubkec, Marja Disnarec, čeledź na farskim kuble; 108.—117. z Nowete Wjeski: Jurij Wojnař, Mikławš Dyrlich, Jakub Šrama, Jurij Kórjeńk, Marja Pětrcyna, Jakub Koch, Jakub Herman, Lejna Nowakec, Jurij Krawc, Michał Kokla; 118.—123. z Kozarc: Hańža Serbinowa, Hana Henčlowa, Hańža Lipičowa, Jakub Lajder, Jurij Matek, Madlena Bjaršec; 124. 125. z Łuźca: Jan Bejmak, Michał Nowak; 126. 127. z Wudworja: Jurij Hadank, Madlena Nowakowa; 128.—129. ze Smječkec: Jan Krawc; M. Henčlowa; 130. z Wučkec: Jurij Nowotny; 131. z Hórkow: Jurij Šěrc; 132. z Časec: Jurij Špitank; 133. ze Zejic: Jurij Jakubaš; 134. z Jaseńcy: Mikławš Handrik; 135. z Třoch Khěžow: Pawoł Henčl; 136. z Dobrošic: Madl. Nowakowa; 137.—139. z Różanta: Jurij Dźisławk, Jakub Frencl, Maks Rječka; 140. z Koslowa: Mikławš Wawrik; 141. z Ralbic: Marja Rachelowa; 142.—148. z Baćonja: farař Jurij Delan, Pawoł Handrik, Jurij Kral, Jakub Měrćink, Marja Šimanec, Jan Smoła, Mikławš Šmoła; 149.—151. z Banec: Jakub Brězan, Jurij Cyž, Hana Forchowa; 152. 153. z Čěškec: Jurij Hicka, Jurij Lipič; 154.—157. z Čornec: Jakub Džisławk, Pětr Just, Michał Rynč, Jurij Wróbl; 158.—162. z Haslowa: Jurij Bermich, Jakub Měrćink, Maks Vicki, Pawoł Zopa, Jurij Zvnda; 163. z Libonja: Jakub Donat; 164.—172. z Nowoho Łuźca: Pětr Liška, Mikławš Měškank, Cyrill Mikan, Jakub Herlich, Jan Pětřka, Jakub Šejda, Pětr Cyž, Jurij Vicki, Marja Weidlichowa; 173. 174. ze Sulšec: Jurij Čornak, Jan Handrik; 175. 176. z Wutołčic: Pawoł Nuk, Hańža Čemjerowa; 177.—181. z Pozdec: Pawoł Bulank, Jan Kilank, Michał Krawc, Jurij Mikela, Herta Smolina; 182. z Łahowa: Jakub Nawka; 183. ze Zdžerje: farař Mikławš Dornik; 184.—185. z Drježdźan: Jakub Möller, Jan Winař; 186.—190. z Njebjelčic: Mikławš Herman, Mikławš Pječak, Jakub Pjetaš, Hana Hejduščyna, Marja Kubašowa.

Štóž z póstšekom Posoł płaći, prošu prawu adresu wobkedźbować: 12998 Postscheckamt Dresden Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hednschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V d Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Hižo nětko
rjane dary za Zeleny štwórtk
Alphons Schawseil
w Budyšinje :: Bohata hasa
Wobkedźbujće moje tunje zymske skónčace předawanjo hač do 11. febr.

DJ Zymsku drastu po najnowišich předpisach HJ
T. Albert
w Budyšinie, Lawske hrjebje 10

Mały nawěštk ma też wuspěcha!
Palenc litr 2,— 2,40 2,75
Likěry
wulki wuběrk, litr 3,60
Paleny kofej
125 gr 50 60 70 pj.
přecy čerstwy pola
Jurja Nitsche
Bohata dróha 8

Dary za křesćanski dom
kaž wobrazy, Bože martry, swěčniki, domjace hrónčka
dale porclin, kamjeninu a skleńčane wěcy
Skleńčerńja
Wilhelm
w Budyšinje, Serbska hasa 16
Wěcywustojne zaskleńcowanjo wobrazow

Woprawdźe derje sedźacy mužski woblek abo mantl dóstanjeće hižo za 50 hr. Prošu wopytajće mje a dajće sej we woblečenjach wěcywustojnje poradźeć.
Jutrowne skazanki hižo nětko rad přijimam.
Willy Hirsch krawski mištr
w Khróšćicach čo. 33 b
(při kěrchowje)

Stahl-Koch-u. Brat-Geschirre
unverwüstlich im Gebrauch

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr. 70

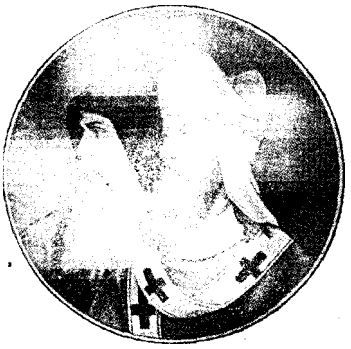
Dodžeržany
mušlkaty grat
so kupić pyta. Poskićenja njech so zapodadźa na wud. „K. Posoła“.

Na najwjetšu dokonjanosć zastajeni!

Kak tuni my smy, to so
wuraznje
dopokazuje w zymskim skónčacym předawanju!
Johs. Schaaf
Bohata dróha 20 Dźiwadłowa hasa 1 Kotołska hasa
Z našimi nizkimi płaćiznami hozdźik na hłowu trjechimy!

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

6. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 11. februara 1939.	77. lětnik.

Swjaty wótc Pius XI. †

Pjatk rano roznjese so struchła powěsć, zo je swjaty wótc bamž Pius XI. do wěčnosće wotešoł. Kaž z prěnich powěsćow zhonimy, je smjerć rano 1/2 6 hodźin zastupiła. Hdyž so smjerć bliže še, dósta bamž swjate sakramenty mrějacych. Mjez tym zo so přitomni modlachu, wobkhowa Swjaty Wótc dospołnje wědomjo a wudźěli w poslednich wokomikach před smjerću hišće junu bamžowske požohnowanjo.

Póndźelu bě 17 lět, zo bu Milanski arcybiskop a kardinal Ambrogio Damiano Achille Ratti za bamža wuzwoleny, přiwza mjeno Pius XI. a 12. małoho róžka bu swjatočnje krónowany. Jutřišu njedźelu by so we wšěch katolskich cyrkwjach po cyłym swěće róčnica joho krónowanja ze swjatočnym woporom Božeje mšě a z modlenjom za njoho swjećiła. To je sebi sam nutrnje přał. Mjez tym je najwyšši pastyŕ swjateje Cyrkwje, Jězus Khrystus, swojoho widźomnoho zastupnika tu na zemi do wěčnosće wotwołał.

Wěriwi zemrětomu wjerchej swjateje Cyrkwje rady joho přeco, za njoho so modlić, dopjelnja. Budźa nětko swoje modlitwy a swjate woprawjenja woprować za joho dušu a Boha prosyć, zo by zemrětomu bamžej wšě dźěło a wšu starosć, kotruž je wo Cyrkej Khrystusowu tu na zemi měł, z wěčnym mytom mytował.

Bamž je skała, na kotruž je Khrystus swoju Cyrkej natwaril. Bamž je naslědnik swjatoho Pětra. Pětrej je Khrystus prajił: „Ty sy Pětr, a na tule skału natwarju swoju Cyrkej a mocy hele ju njepřemoža". Po swojim horjestaću je při jězorje Genezareth jomu prěnistwo a najwyšše pastyŕstwo přepodał ze słowami: „Pas moje jehnjata, pas moje wowcy". Pětr je też hnydom wjednistwo Cyrkwje přewzał a wukonjał.

Khrystus je po swojim do-njebjes-spěću wjerch a wjednik swojeje Cyrkwje wostał. Ale Cyrkej je widźomne zjednoćeństwo křesćanow. Tute trjeba widźomne wjednisto a widźomnoho wjercha. Pětr je widźomny naměstnik Khrystusowy. Khrystus bě swoju Cyrkej za wšě časy, hač do skóńčenja swěta, założił. Tuž dyrbješe też skała, wjednistwo Cyrkwje, dale trać. Dokelž běše Pětr Romski biskop a też w Romje wumrěł, tuž też móc a prawo najwyššoho pastyŕstwa Khrystusoweje Cyrkwje přeńdźe na joho naslědnika w Romskim biskopstwje, štož je bamž.

Bamž jako nastupnik swjatoho Pětra je njezmylny. To wěmy ze slubjenja Khrystusowoho. K Pětrej praji Jězus: „Sym za tebje prosył, zo by twoja wěra njewoteběrała; aněhdy wobroćeny, posylń ty swojich bratrow". (Luk. 22, 32.) Hdyž we swěće wšelake měnjenja a dwěle we wěcach wěry nastawaja, wobroć so na Swjatoho Wótca, to rěka, posłuchaj, što swjata katolska Cyrkej wuči. Dźerž so toho a ty sy na puću wěrnosće. Čista wěrnosć nas wozboža. Bamž so za to stara, zo Cyrkej we wěcach wěry a křesćanskoho žiwjenja ničo wopačne njewuči. Duch Swjaty je z nim, Duch Swjaty, kiž je Duch wěrnosće, rěči přez bamža, hdyž we wěcach wěry a křesćanskoho žiwjenja rozsudźa. Tute rozsudźenja bamžowe su njezmylne, hdyž je cyłej Cyrkwi poruča přiwzać. Tohodla też za nas dźensa hišće słowa swjatoho Pawoła na Timotheja płaća: „Wobkhowaj dowěrjene, zdaluj so prózdnych nowotnych słowow a napřećiwjenjow njeprawje tak mjenowaneje wědomosće, ke ko-

trejž někotři so přiznawajcy, wot wěry wotpadnychu". (1. Tim. 6, 20, 21).

Bamž so mjenuje Swjaty Wótc. Wón wjedźe nas we swjatej katolskej Cyrkwi kaž nan swoje dźěći k zbožu, k wěrnomu a wěčnomu zbožu. My mamy dwoje žiwjenjo, naturske, kiž traje někotre lěta tu na zemi, a přeznaturske, kiž traje wěčnje, Wěš tola, zo maš njesmjertnu dušu. Tu mamy swjatosćić. To so stanje přez katolsku Cyrkej. Dokelž Khrystus je Cyrkej założił, zo by přez nju človjekow k wěčnej zbóžnosći wjedł. Swjaty Wótc so za to stara, zo so w katolskej Cyrkwi stajnje wot Khrystusa wučena wěra přěduje a wot Khrystusa założene sakramenty wudźěleja. Po dwěmaj tysacomaj lět so dźensa hišće tasama wěra přěduje, kotruž je Khrystus swojim japoštołam dał, tesame sakramenty wudźěleja, kiž je Jězus założił. Hdyž rozkory a wadźenja w tutych wěcach nastanu, je jedyn, kiž rozsudźa, što je prawje, a to je Swjaty Wótc, kiž je wot Ducha Swjatoho wjedźeny. Tuž smy zbožowni, jenoho spušćomnoho wjednika w należnosćach našoho swjatosćenja měć. Komuž je wo swoje wěrne zbožo a wěčnu zbóžnosć činić, dźerži so toho, štož bamž abo Swjaty Wótc praja.

Tohodla dobri křesćenjo też dopjelnjeja słowa swjatoho Pawoła (I. Tim. 6, 1—6): „Napominam pak předewšěm, zo bychu modlitwy, prózstwy, dobroprašenja, dźakprajenjo so stawale za wšitkich človjekow, za kralow a za wšěch, kotřiž su we wysokim zastojnstwje, zo bychmy pokojnje a ćicho žiwi byli we wšej pobožnosći a čistosći." Što je we wyššim zastojnstwje, hač Swjaty Wótc — bamž? Je dźěn widźomny zastupnik Khrystusowy, kiž je widźomny a njezmylny wjednik swjateje katolskeje Cyrkwje. Dokelž je też Swjaty Wótc z človjekow wzaty, ale wot Khrystusa wuzwoleny a wot Khrystusa z bóžskimi mocami wuhotowany, jako wjednik katolskeje Cyrkwje, trjeba wón też Božu hnadu, zo by we swojich zarjadowanjach w kóždym času najlěpše nam podawał, a my joho postajenja derje zrozemili, tuž prosy wón też nas kaž Swjaty Pawoł: „Prošu was tohodla, bratřa, přez našoho Knjeza Jězusa Khrystusa a přez lubosć Ducha Swjatoho, zo byšće mje podpjerali we swojich modlitwach za mnje pola Boha" (Rom. 15, 30).

Nic jenož, zo prosymy, ale też dźakujemy so ze wšej nutrnosću za wšitke dary Bože a dobroty, kiž je nam Bóh přez Swjatoho Wótca w tutych lětach podawał. Dźakujemy so Bohu, zo smy w katolskej Cyrkwi rodźeni a wućehnjeni. Wopominajmy pak też, zo k zbóžnosći njedosaha, zo človjek jenož k Cyrkwi słuša, dyrbi też činić, štož wona praja. „Nic kóždy, kiž ke mni praji: Knježe, Knježe! póńdźe nutř do njebjeskoho kralestwa: ale štóž čini wolu mojoho Wótca, kiž je w njebjesach, tón póńdźe nutř do njebjeskoho kralestwa" (Mat. 7, 21). r.

Z Łužicy a Serbow.

Z Hórkow. Jena z najstarših wosobow našeje wjeski je Hańža zwud. Diznarjowa rodź. Symankec. Jej běše na swjedźenju Swěčk-Marije spožčene, při dobrej ćělnej a duchownej strowosći dokónčić 80. lěto žiwjeńske. Wona narodźi so 2 februara 1859 w Kozarcach. Jeje mandźelski Michał Diznar je hižo lěta 1917, w času swětoweje wójny, časnosć wopuščił a to na sćěhwkach ćežkoho znjezboženja pola swojeje dźowki w Kukowje. Lubej maćeri a wowcy móžachu na jubilejnym dnju štyri wotrosćene dźěći a mnohe wnučki z dźakownej wutrobu zbožo přeć. Jeje dźowka Marja služi hižo 18. lěto jako swěrna a wobhladniwa hospoza w farskim domje, najprjedy 12 lět w Aue a nětko w Khrósćicach. Zo so Disnarjec wowka hišće dobreje strowoty zwjeseli, widźimy z toho, zo při wysokej starobje so puća z Hórkow do Khrósćic njestróži, ale so hišće porjadnje na farskich Božich službach wobdźěla. „Posoł" přeje swojej pilnej čitarcy dalšu čerstwosć na wječorku žiwjenja, Božu hnadu a žohnowanjo a něhdy po tutym dźěłapołnym žiwjenju złotu krónu njebjesku.!

Z Kukowa. (Wosmdźesatnik.) W zašłych dnjach móžeše wumjeńkar Mikławš Jeńka swoje wosmdźesaćiny woswjećić. Hdyž joho běhać a dźěłać widźiš, abo z nim so rozmołwješ, njemysliš, zo maš 80lětnoho starca před sobu. Kak spěšnje hišće po skhodach kroči, zo lědma jomu sćěhuješ! Znajemy joho z tamnych lět, hdyž hišće z wotměrjenej kročelu do klóštrskeje zahrody na swoje dźěło khodźeše. Jubilarowa kolebka stoješe w Radworju, hdźež so 3. małoho rózka 1859 narodźi. W ródnej wjescy a w Zdźěri je do šule khodźił a to wučerjam Kralej, Žurej a Šołće. Hižo při šuli ćehnješe na službu do Brěmjenja. Měješe tři sotry, z kotrychž stej hišće dwě we wysokej starobje žiwej. Dóńt žiwjeński wjedźeše joho do wšelakich kónčin Łužicy, skónčnje do Swinafnje, hdźež so z wjesnjanku Hańžu Cymerjec zezna a so z njej 1891 woženi. Wot tam je hižo 15 lět w klóštrskej zahrodze dźěłał a tudomnomu knježstwu na wšě 37 lět swěrnje a swědomiće služił. 1909 je sebi na „Kinkbarku" khěžku natwarił, zwjetša z nalutowanskich pjenjez, štož ma něšto rěkać při prjedawšej nizkej mzdźe, hdyž před 60 a wjacy lětami pola Khanečanskich burow w zymje młóćeše a za to na dźeń 25 pjenježkow (jedyn sleborny) dósta. Hdyž pozdźišo w druhim dźěle 17 pjenježkow na hodźinu sydaše, čuješe so jako krezus (bohačk). Powěda rad ze zastarskich časow. „Dźěłać a lutować" — to běše joho stajne hesło a je tak k něčomu přišoł. Lědy je sej hdy wotpočinka a žiwjeńskich wokrewjenjow popřał. Tola pak je so po našim basniku Zejlerju měł: „Kurić trubku tobaka, to je krasna dobrota". A tutomu „športej" hołduje hišće dźensa. Samo we wysokej starobje, kajkejež we wsy wjacy njenamakaš, staja hišće swojoho muža a zapřimuje wšudźom, hdźež je nuzne a trěbne. W jubilejnych dnjach přikhwatachu mnozy gratulantojo a wěnowachu jubilarej bohate dary. Tři dźěći wjeselachu so wosobinscy z lubym nanom na wurjadnym dnju a dźowka w dalokej Americy připósła swoje pisomne zbožopřeća. Na našim jubilaru je so woprawdźe słowo psalmisty dopjelniło: „Naše žiwjenjo traje sydmdźesać lět, a jeli wysoko přińdźe, dha su wosmdźesać lět, a jeli je słódne było, běše próca a dźěło."

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Subdiakonska swjećizna. Zańdźenu njedźelu wudźěli najdostojniši knjez biskop w Smochćićanskej kapali dwěmaj akolythomaj subdiakonsku swjećiznu. Staj to knjez Pawoł Burzy a Aleksius Elbern. Po poslednim sćenju poručа knjez biskop wo čistym wopornym žiwjenju měšnika. Na kóncu wudźěli wosobinscy wšěm kemšerjam swjate Błažijowe požohnowanjo.

Najdostojniši knjez biskop je knjeza kapłana Otu Hermanna w Šěrachowje za farskoho vikara do Neugersdorfa powołał. Dotalny tamniši farski vikar Felix Pfistershammer so do Eisenberga w Durinskej přesydli.

List z Bärensteina.

7. 2. 1939.

Luby Pósle!

Njedawno dóstach list z Noweje wsy pod našim šmrěkowcom (Fichtelberg). Zhonich z njoho, zo we tamnišim wustawje dźěći ze Solnohrodu (Salzburga) přebywaja. Běchu tam na strowjenjo pósłane. Tamniši farař jenoho předměsta Müiln mi to zdźěli, zo drje někotre z nich k prěnjomu swjatomu woprawjenju póńdźa, a zo by, jeli móžno, mje prosył, zo bych so też dušepastyrscy wo nje starał. Farař bě, njewěđžo, zo je Nowa wjes diaspora, list na katolske farske zarjadnistwo w Nowej wsy pósłał. Tuž běše list najprjedy na evangelske farske zarjadnistwo přišoł, a wot tam bu mi dobroćiwje posrědkowany z přispomnjenjom, zo móžu dźěći bjeze wšoho wopytać. Wučinich z tamnišim domownikom dźeń a hodźinu mojoho wopyta.

Njeńdźech prěni raz do Noweje wsy, też nic prěni raz do tamnišoho wustawa pod šmrěkowcom. Njeběch sebi hubjeny dźeń wuzwolił. Słónco mi na puć swěćeše. Njebjo bě jasne módre. Jenož jene přeco so mi njedopjelni. Zo by tola telko sněha ležało, zo bych mohł swoje sněhaki na nozy sebi připinyć a so po dołhim samotnym puću po mjehkim snězy smykać. Sněh drje ležeše. Tola bě twjerdy, za smykanjo mjenje přihódny. Přejara jón słónco hižo škrěješe a w nocy jón zasy mrjós twjerdźe zkuli. Tola běch připołdnišomu słóncej dźakowny, zo mi mój puć pěši tak luboznje porjeńši. W lěsu zetkach črjódu hólcow. Njewědźach, zo běchu to hólcy, kotrychž chcych wopytać. Jich běše też rjany słónčny dźeń wuwabił. W Nowej wsy wopytach někotrych wosadnych, najbóle wot farskeje srjedźizny wopuščenych. Njemějach wšak wjele zboža, dokelž běchu zwjetša na dźěle. Dóńdźech sej tuž po hórskim puću do hustych lěsow, kotrež hory dokoła wokoło kryja. Widźiš tu rězaki a słyšiš piłu zynčeć. Z hory dele mi hólcy — zawěsće jena šula z wučerjom — po sněhakach napřeco dele přijěchu. To běše wjeselo nic jenož za nich ale też za mnje.

Na wječor w připowědźenym času zastupich potom do wustawa. Dźěch k domownikej. Dźěći njeběchu hišće domoj. Běchu do Bärensteina šle. Tuž pola domownika khwilu dočakach. Nowy wjednik domu njebě mi hišće znaty. Běše hakle před něšto časom z Kamjenca přićahnył a zarjadnistwo domu přewzał. Tuž so khwilu wo Łužicy a wosebje Kamjencu rozmołwjachmoj. Też wo dźěćoch ze Salzburga běše rěč. Domownik mi powědaše, kak so też z dźěćimi modli, kak jim też bibliske stawizny podawa. Dźěći budża tajki spomožny wliw też k zbožu za čěło začuwać. Wot započatka běchu trochu njeměrni. Tola su hižo tójšto nawukli. Tydźeń tu hišće budźa. Potom je rjany dowol nimo a wróća so zasy k juhu do jich rjaneje domizny.

Mjez tym su dźěći domoj přišle. Zhromadźa so we wulkej jstwi. Tu móžu hodźinku z nimi pobjesadować. Njejsmy sej cyle cuzy. Smy dźěn so nimoducy w lěsu hižo widźeli. Znaja też Bärenstein, w kotrymž běchu popołdnju pobyli. Zhonju wot nich, zo maja też w Solnohrodźe cyrkej swjatoho Bonifacija. Tuž jim něšto ze žiwjenja patrona Bärensteinskeje cyrkwje praju. To je jim tola po zdaću nowe. Hewak mi wjele prašeni dołžni njewostanu. Někotři lětsa prěnje swjate woprawjenjo dóstanu a to młode jutry. Khodźa druhe lěto do šule. Druzy budźa lětsa swjatki firmowani. Wuzwolich sej za předmjet našoho rozwučenja swjatu křćeńcu. Křćeny je hižo kóždy z nich. Mjenje wšak je to, štož kóždy wo njej wě. Kak so křćije, to wědźa. Zo bych jim też móc křćeńcy trochu wopisał, powědam jim so złožujo na Kol. 2, 12 wo dupje, kotraž ma deleka wohidne mjezwoča narysowane, trochu wyše wobrazy ze žiwjenja Jězusowoho a na wjeršku Horjestanjenoho. Na moje prašenjo postany jedyn a mi zhuda tute hudańčko prajo: wohidne wěcy pokazuja na pohanskoho člowjeka. Přez křćeńcu smy joho přewinyli a přez Jězusa Khrystusa dóstanjemy móc k nowomu člowjekej a žiwjenju. Jako připóznaću dyrbi mi mały křesćan swoje mjeno prajić. Swójbne sej spomjatkował njejsym, křćeńske wěm, zo bě Michał. Na kóncu spěwamy hromadźe kěrluš. Mjez tym je čas k wječeri. Po prawym je čas hižo překročeny. Tola štwórć hodźinki sym jako přidawk dóstał k mojej wučbje. Přeju dźěćom hišće dobre wustrowjenjo a zbožowny domojwrót a potom so też sam na dompuć podach.

Kak nas tola sakrament swjateje křćeńcy hromadu wjaza! Za njej so wjele w starych knihach slědźi. Naši prawótcy buchu křćeni kaž my. Wo tym nam zapisy powědaja. Přez nju smy z nimi tak wuzko zwjazani. Česćmy tutu wulkomóc, swjatu křćeńcu!

Postrow sćele amerikanski wuj.

Hdyž su jandźeljo po puću. Sławny francózski spisowaćel René Bazin powěda ze swojoho žiwjenja tole: W hórskej krajinje Auvergne bydleše na wosamoćenym dworje młoda hospoza. Kóžde ranjo dyrbješe mloko hórskoho skotu dele do města nosyć. Wulke mlokowe sudobjo staji sej na hłowu a potom kročeše w zažnych rańšich hodźinach po lěsnym puću dele do města S . . . Strowe, měrne a njebojazne wašnjo młodeje žónskeje činješe na spisowaćela hłuboki zaćišć. „Henrietta“, rjekny jenoho dnja, „njebojiće dha so ženje, hdyž dyrbiće takle rano zahe přez ćmowy lěs hić?“ — „Ow ně, knježe. Woteńdu tola hakle potom, hdyž je „Jandźel Knjeza“ wotzwoniło. A hdyž je toho wotzwoniło, potom su też jandźeljo hižo po puću.“

Stare rubišćo.

Spisał Radlubin 1917.

(Skónčenjo.)

Třeći dźeń rano zahe běše wulke běhanjo po domje. Durje so wotewrjachu a zawjerachu, mać a dźowcy běhachu ze jstwy do jstwy a nošachu sebi wšelaku drastu: ćopłe woblečenja a wodźewy, ćopłe rubiška a rukajcy; też toški so přinošachu a do nich kładźechu so wšelake wěcy, kajkež sebi rozhladny člowjek rady na dalši puć sobu bjerje; też na žołdkowe požadosće so při tym njepozaby.

„Jenož so mi ducy po puću njezhubće!“ žortowaše jim šibały nan. By so mi samomu styskało, hdy byšće so wjacy njewróćiłe.“

Skónčnje přinjesechu też nowy běły kašćik, kotryž měješe zwjećha błyšćaty zemjanski wopon.. Do njoho położichu nowy khóruch a pokojachu jón: „Tele jastwo dyrbiš přetrać. Ale pokoj so, njebudźe wšak dołho trać.“

„Radlubje“, měnješe khóruch a da so hišće zwonka kruće wuwjazać.

Potom dawachu mać a dźowcy nanej božemje a dowjezechu so ze spěšnymi konjemi na dwórnišćo. Tam wołaše runje železniski zastojnik z wótrym hłosom: „Za pjeć mjeńšinow wotjědźe spěšnik do Lütticha“. Mać a dźowcy khwatachu do železniskoho woza, zo bychu hišće dobre městna dóstałe. Bórzy zahwizda železny kóń a kaž z wětřikom hanješe po kraju.

W Lüttichu wustupichu mać a dźowcy ze železniskoho zasy do najatoho woza, kotryž jich hnydom do srjedź města před wulki, wysoki dom dowjeze. Tónle dom běše z mnohimi postawami swjatych debjeny. Sylne hładcy ćesane stołpy stojachu před joho murjemi, kaž bychu je starosćiwje podpjerać chcyłe. Trjebaše wšak teje sylneje zepjery, dokelž z joho šěrych ćěmnych muri widźeše kóžde wóčko, zo hižo lětstotki na swojich ramjenjach njesu. Nad wulkimi, wysokimi wrotami běše wopon ze złotym napismom: „Tak stoju pod zakitom njebja.“

Tři žónske zastupichu z wulkimi wrotami do tohole domu a khwatachu po skhodźe horje, po zdaću běchu toho hižo jara swědome. Horjeka nad skhodom čakaše tresaty służownik, kotryž so hłuboko pokłonjejo rjekny: „Hnadny knjez je we swojej dźěłaćeńskej jstwi a čaka na was.“ Zdobom wotewri pódlanske durje, a bliži wokomik klečachu mać a dźowcy před swojim wujom, knjezom biskopom, zo bychu joho požohnowanjo dóstałe. Potom přejachu jomu wutrobnje wjele zboža a mócny zakit swjatoho Józefa, kotrohož swjedźeń tónle dźeń runje běše, a přepodachu jomu jako dar lubosće rjany nowy khóruch.

Knjez biskop pak běše jara hnuty, a z mocu tłóčeše so jomu přeradna sylza do wóčka. Prawicu na nowy khóruch położiwši rjekny: „Wutrobnje so wam dźakuju, moja luba sotra a młodej ćetcy. Wjetšeje radosće mi njejsće mohłe přihotować, khiba zo sće mi khóruch z tajkej lubej, drohej dopomnjeńku na našu njeboh wowku dariłe. Jeje wučby a mudre pokiwy přewodźeja mje hišće dźensa na wšěch

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

4. Wopřijećo. List ma dwaj hłownej dźělej. Prěni wobsahuje po postrowjenju wěrnosće wěry; druhi napomina k dokonjenju křesćanskich winowatosćow a na to sćěduje dlěše wobzamknjenjo.

W postrowjenju khwali swjaty Pawoł Romskich kruteje wěry dla a wozjewja swoju žadosć, zo chce k nim přińć a wupraji potom hłownu wěrnosć, kotruž chce dale rozestajeć, mjenujcy: zo je evangelium móc Boża za kóždoho, kotryž wěri, za Žida najprjedy, potom też za Grekskoho (to je: pohana), přetož sprawnosć Boża wozjewja so w nim z wěry (1, 16. 17), abo z druhimi słowami: Cyrkej Khrystusowa, w kotrejž je wša miłosć a wěrnosć, zamóže wšěch Židow a pohanow přijeć a wosprawnjeć, nic ze skutkami, we Mójzesowym zakonju postajenymi, ale z wěru do Khrystusa. Tule prawdu dopokazuje swj. Pawoł w třoch podźělach.

Najprjedy (1, 18—5, 21) rozestaja, we čim wosprawnjenjo přez wěru do Khrystusa wobstoji; wosebje wuči, zo su Židźa a pohanjo zhrěšili a sebi tohodla po sprawnosći Božej khostanjo zasłužili, a zo su tohodla wumoženja potrěbni. Skutki, přez Mójzesowy zakoń postajene, njemóža same na sebi nikoho wosprawnić, ale wosprawnjenjo zasłuži Khrystus ze swojej smjerću, a miłosć Boža wudźěła so tym, kotřiž do Khrystusa wěrja (3, 21—31). Židźa nimaju přičiny so wobćežować tuteje wučby dla, dokelž z Abrahamowoho přikłada móža hižo spóznać, zo je wěra puć k zbóžnosći, płód wosprawnjenja pak je pokoj, nadźija na Khrystusa, sćerpnosć w ćerpjenjach a lubosć ke Khrystusej (5, 1—11); a Pawoł skónči swoje powučenjo přirunajo Hadama, kiž je wina hrěcha, z Khrystusom, kiž je přičina a žórło wosprawnjenja (5, 12—21).

Ź druha rozestaja swjaty Pawoł (6, 1—8, 39), kajke płody wosprawnjenjo w křesćanskim žiwjenju njese. Najprjedy žada sebi, zo wučba, po kotrejž človjek z wěru do Khrystusa bjez zakońskich skutkow so wosprawnja, njeby tak so zrozemiła, jako by hrěšić dowolała, zo by miłosć Boža nad hrěšnikom ćim bohatšo so wopokazać mohła, ně, wjele wjacy dyrbi wosprawnjeny, kiž bu přez křćeńcu do Khrystusa zakorjenjeny, kotryž wumrě a wot mortwych stany, z nim hrěchej wotemrěć a k nowomu žiwjenju stanyć, a to ma so ćim dospołnišo stać, dokelž njeje wjacy pod zakonjom, kotryž drje je sam na sebi dobry, tola pak človjekej hrěšneje nakhilnosće dla k hrěchej přileżnosć, nic pak móc k jeje předobyću poskića, ale pod Božej miłosću, kotraž joho podpjera, zo hrěšnu nakhilnosć předobudźe, zo je dźěćo Boże, herba Boži a sobuherba Khrystusowy, t. r. njebjeskeje zbóžnosće, a tuž ma też z Khrystusom sobućerpjeć; to pak njeje za njoho hórke, dokelž na to spomina, zo ćerpjenja toho swěta njedadźa so přirunać z přichodnej krasnosću, kotraž so kóždomu wosprawnjenomu wudźěli a za kotrejž wšitcy, haj sama přiroda žada, a dokelž wě, zo Duch Swjaty nam pomha a zo tym, kotřiž Boha lubuja, ničo škodźeć njemóže.

Z třeća spomina swjaty japoštoł na poćah Židow ke křesćanstwu (9, 1—11, 36), wobžarujo, zo joho lud evangeliu njewěri, hačrunje bě wosebje jomu slubjene, dopokazuje, zo so to Božim slubjenjam njenapřećiwja, dokelž wšitcy, kotřiž so po Izraelu mjenuja, njejsu prawe dźěći izraelske, ale jenož ći, kotrychž je Bóh wuzwolił; Bóh pak wuzwola, t. r. pohnadźa, kohož chce. Židźa su swoje zaćisnjenjo sami zawinyli, dokelž běchu njewěriwi, tola pokoja swjaty Pawoł to, zo židowski lud jako tajki so njezaćisny a zo židowska njewěra druhim k spomoženju přińdźe a zo Židźa něhdy wěru pohanow sćěhujcy ke Khrystusej so wobroća.

W druhim hłownym dźělu (12, 1—15, 13) napomina swjaty japoštoł ke křesćanskomu žiwjenju, wosebje zo bychu poniżni byli, mjez sobu so lubujcy też njepřećelow lubowali, wyšnosće posłuchali, čestnje žiwi byli a tych, kotřiž su we wěrje hišće słabi, po Khrystusowym přikładźe miłosćiwje sudźili.

Z dlěšim wobzamknjenjom, w kotrymž swojeje kruteje rěče dla so zamołwja, swój blizki přikhad k nim lubi, jich modlitwam so poruča, wosebje prosy, zo bychu Foebu, z kotrejž list sćele, přećelnje přijeli, mnohich postrowja a napomina, zo bychu so tych zdalowali, kotřiž překory zbudźuja, a kónči list z požohnowanjom a khwalbu Božej.

List na Romskich ma mjez listami swjateho japoštoła Pawoła najprěniše městno, hačrunje njeje najprěniši pisany, dokelž je po wopřijeću za wěrnosće wěry najważniši.

---

pućach a šćežkach, a kaž běše wona za žiwjenjo přecy moja dobra, tak je mi zawěsće też nětko na prawdźe Božej moje nětčiše nadobne zastojnstwo wuprosyć pomhała. Hišće raz mój najwutrobniši dźak!"

Nowy khóruch pak njewědźeše, kak so jomu sta. Zdaše so jomu, zo je runje z rjanoho sona wotućił, a njewědźeše prawje, hač je to wěrnosć a skutkownosć, štož tu widźi a słyši, abo dźije so jomu dale wo zhubjenym paradizu.

Hižo za tydźeń stupi khóruch do swojeje noweje służby. Na swjedźenju najzbóžnišeje knježny přizjewjenja stupi knjez biskop swój nowy khóruch woblečeny jako starosćiwy a swědomity hospodar na klětku, zo by dobre symjo wusywał. Jako zawod swojoho předowanja z khwalbnoho spěwa najzbóžnišeje Knježny hrónčko: „Hordych je storčił ze stoła a powyšił poniżnych", sebi wuzwoliwši wukhwalowaše swojomu swěrnomu stadłu z horliwymi słowami wašnjo a zbožo wěrneje poniżnosće. Khóruch pak měješe při tym swoju njewuprajnu radosć, hdyž widźeše, kak wšitkich woči mohł rjec horliwje wisachu na předarju a joho słowa sebi do pomjatka swěrnje hromadźachu. Wón sam wšak so też cyłe předowanjo njepřesta prócować, zo by za swojej woprawdźe napadnej wustojnosću a rjanosću wšitke woči k sebi wabił, tak zo njeby žane za jebacym wobrazom błudźicy so wot předarja wotkhiliło a skónčnje też mysl a wutrobu sobu do myslenja sćahnyło. Předarjowe horliwe słowa pak často šeptajo — rady wšak by wótře, ale kak by sebi to směł zważić — přewodźeše: „Wěrće, moji lubi, wěrće tomu nadobnomu předarjej, wón rěči wam lutu wěrnosć: A powyšił je poniżnych. Ja sam móžu wam ze swojoho žiwjenja a ze žiwjenja plećerki mojeje rjaneje canki a jeje potomnikow swědčić, kak so hižo tu na swěće často přecy zasy dopjelnja. A powyšił je poniżenych. Hdy byšće widźeli, kajka je canka něhdy w kapali na drjewjanym hozdźiku wisała, byšće so spodźiwali, kak je tasama canka nětko tu před wami powyšena. A zawěrno, też jeje plećerka njeje jenož ze swojim dobrym wukubłanjom, ale też ze swojej ćichej pokornosću swojim potomnikam dobyła nadobne zastojnstwo w Knjezowej winicy a tohorunja časne zbožo a zamoženjo."

Nětko pak nowy khóruch horliwje służi w Knjezowej winicy kaž njerozdźělny towarš hnadnoho knjeza biskopa. Hdyžkuli ma prózdnu khwilu, wisa w knjezowej dźěłanskej jstwi na hozdźiku. Hačrunje ma prózdnu khwilu, nima tola ženje wostudu; přetož při nim na hozdźiku wisa dobry znaty, fijałkowy swjatočny talar hnadnoho knjeza. Z nim so khóruch často wo zańdźenych a přichodnych służbach rozmołwja a kak byštaj spóznate słabosće wotpołožiwši piichodnje wustojnišo swoje winowatosće dopjelnjałoj. Nimo toho ma khóruch hišće wosebitu jara přijomnu zabawu, zo so jomu ani wokomika njezastyska. Blizko joho hozdźika na pobočnej sćěnje wisa wobraz z wolijowymi barbami na płatno molowany, wobraz wowki knjeza biskopa, plećerki něhdušeje Sněhowki. Wowka wobroća swoje dobroćiwe wobličo ke khóruchej a jeje jasnej módrej woči hladatej na Sněhowku; wokoło jeje erta pak hraje přećelny posmĕwk, zo so Sněhowcy přecy zda, zo ert so bliżši wokomik wotewri a rjeknje ze swojim cunim zwučenym hłosom: „Moja luba Sněhowka, ow, kak rjana ty sy!"

Wučby wo nastaću pohanstwa, wo znamjenitości Mójzesowoho zakonja a židowstwa a wo jeju počahu ke křesćanstwu, wučby wo hrěše a wumoženju a wosprawnjenju přez wěru do Khrystusa, kotrež tu Pawoł rozestaja, wučinjeju podłožk křesćanskeje wěry a křesćanskoho žiwjenja.

(Pokročowanjo.)

Gebt Pfunde dem Winterhilfswerk

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Hudźbny mištr Perosi swjeći 40lětny jubilej. 15. decembra 1898 pomjenowa bamž Leo XIII. hudźbnika Lorenca Perosi-a za nawjednika bamžowskeje kapały na čas žiwjenja. Wón móžeše njedawno swój 40lětny jubilej woswjećić. Jako Don Perosi 13. decembra 1898 w bazilicy Swjatoho Stoła swój nowy oratorij „Khrystusowe z mortwych stanjenjo“ před diplomatami, kardinalemi a wěcywustojnymi předwjedźe, běchu wšitcy přeswědčeni zo so tu wo cyle wurjadnoho cyrkwinskohudźbnoho wumělca jedna. Wot toho časa je mištr Perosi njewustawajcy płódnje skutkował. Z joho liturgiskich dźěłow ma tak mjenowana „wulka missa“ prěnje městno. Wona je hakle po smjerći bamža Leona XIII. nastała a je so hižo wospjetnje w sixtinskej kapali předwjedła. Na mištrowym čestnym dnju, 15. decembra 1938, bu joho kantatu k česći zbožnych prěni raz spěwana.

Danski biskop wuswjećeny. W Romskej benediktinskej abtowni S. Gerolamo de Urbe dósta nowy japoštołski vikar za Dansku, pater Božidar Suhr, biskopsku swjećiznu. Skandinaviscy alumnojo zastawachu wołtarnu službu. Přitomny bě też norwegski bamžowski tajny komorny rada hrabja Paus a wjele sobustawow danskeje kolonije w Romje, mjez nimi danski dwórski spěwar Bendix. Syła danskich putnikarjow a skupina danskich měšnikow bě tohorunja přitomna. Woni buchu pozdźišo wot bamža we wosebitej audijency přijeći. Nowina „Osserv. Romano“ wozjewja při tutej składnosći přehlad wo rozšěrjenju křesćanstwa w Danskej a wo stawje katolicisma w sewjernych krajach. Mjez 3500000 wobydlerjemi je tam 25000 katolikow. W Danskej skutkuje něhdźe 100 katolskich měšnikow, z kotrychž su 20 danskoho pokhoda. Japoštołske vikarstwo wopřija 26 farstwow.

Němska. Wurjadny měšniski swjedźeń. Sillianska farska wosada w Tirolskej je zbožowna, zo su 18 hišće žiwych měšnikow z jeje srjedźizny wušli. Kaž Sólnohródska cyrkwinska nowina piše, su tuči wósomnaćo měšnicy njedawno w swojej domiznje skhadźowanku swjećili. Sólnohródski wjerchbiskop bě na wurjadny swjedźeń wosobinscy přišoł. Zwuki zwonow, hudźba a mócne wutrěle joho powitachu. Sobotu wječor ćehnješe cyła wosada, miserere spěwajo, na kěrchow, zo by hižo zemrětych měšniskich staršich wopominała. Rowy běchu rjenje wupyšene a z mnohimi swěčkami wobswětlene. Njedźelu swjećeše wjerchbiskop pontifikalnu Božu mšu, při kotrejž službu a assistencu domjacy měšnicy wukonjachu. Před tym wudźělichu wšitcy wosomnaćo zhromadnje před hłownym wołtarjom ludej požohnowanjo.

Wěrywuznaća w sudetskim kraju. Hłowny organ Bajerskeje statistikarnje wozjewja přehlad wěrywuznaćow w krajinach, kotrež je Češkosłowakska w lěće 1938 na Němsku wotstupiła. Po tutej statisticy je sudetske wobydlerstwo nimale dospołnje katolskoho wěrywuznaća. Jenički naměšany wokrjes je Asch, hdźež je 59 procentow evangelskich. We wokrjesach Dobrzan, Staab a Bischofteinitz wučinja ličba katolikow mjenje dyžli 90 procentow. W tutych kónčinach je ličba bjezwěriwych jara wysoka. Wona wučinja w Dobrzanach 19,82 procenta, w Staabu 14,3 procenta a w Bischofteincy 7,1 procenta. Ličba židow je nizka, jeničcy w Marijanskich kupjelach wučinja 2,5 procenta.

Francózska. Wosebita wojerska Boža służba wotmě so w kapali swjateje Borbory w Parizu. Na dnju swjedźenja patronki artillerije wobdźěli so tam na Božich službach 25 generalow, 55 wyškow, general Maurin, generalny inspektor artillerije, něhduši wójnski minister, direktorojo artilleriskeje wysokeje šule, financny minister a někotre tysacy oficěrow. Wosrjedź tutych błyšćatych uniformow stoješe jedyn něhduši namórniski oficěr w pokornej šěrej sukni franciskanskich mnichow.

Španiska. Křesćijanske woćehnjenjo w nacionalnej Španiskej. Španiski minister za rozwučenjo, Rodriguez, je na zarjadnistwa elementarnych šulow wokolnik pósłał, w kotrymž bližše rozjasnjenja za runje wudaty šulski rozrjad podawa. Minister mjez druhim też na swětowy wokolnik bamža Pia XI. dopomina a přihłosuje křesćijanskomu woćehnjenju młodźiny. Dwě płomjeni lubosće dyrbitej wulku a swobodnu Španisku pod wjednistwom generala Franka do cyłka hromadu skować, to je lubosć k Bohu a lubosć k wótčinje.

Štóž prěnje tři kaznje njewobkedźbuje, tón štwórtu zapomni.

Po dołhim času zetekach staroho susoda, z kotrymž w prjedawšich lětach hromadźe bydlachmy. Woprašach so joho, kak so jomu wjedźe. Wón mi wotmołwi: „Hubjenje! Ale sym sam na tym wina. Kaž wěsće, mam štyri dźěći. Dach je derje wukubłać a dźensa maja nahladne zastojnstwa; ale žane jeničke so wo mnje njestara. Ničo mi njepisaja a hdyž běch před krótkim khory, mje nichtó njewopyta.“ — Prajach jomu, zo je to tola zrudnje a hórko. Tola wón so bolostnje zasmja: „Winu mam wšak sej sam připisać. Njejsym mjenujcy mojim dźěćom, jako běchu hišće w staršiskim domje, žanu česćownosć před Bohom zašćěpił. Mějach nabožinu stajnje za něšto njetrěbne a moje dźěći w samsnej mysli wukubłach. Dźensa so nětko za Bohom njeprašeju. A dokelž njejsu nawukłe prěnje tři kaznje dźeržeć, njestaraja so też wo štwórtu. Štóž so njemodli, mjeno Boże njećesći a na Božu mšu njekhodźi, tón też do Božoho žohnowanja ničo njedźerži, kotrež je z štwórtej kaznju zjednoćene. Dźensa, hdyž sym so zestarił a sym so z Bohom wujednał, to wšitko dowidźu. Tola je hižo přepozdźe. Moje dźěći su wotrostłe a moje słowa ważnje njebjeru. Su to woćehnjeńske zmylki, kotrež so njehodźa wjacy wurunać.

Cuze kubło.

Bohačk leżeše na smjertnym łožu a přihotowaše so na puć do wěčnosće. Wón zawoła swojich třoch synow a přikaza jim, zo bychu wěsty pjenjez, kotryž bě sej něhdy po njeprawdźe přiswojił, zasy wrócili. Synojo jomu to slubichu. Tola po nanowej smjerći sej mjez sobu zrěčachu, zo pjenjezy njewróća. Jako hišće hromadźe wuradźowachu, zastupi do jstwy stary česćowny pustnik. Zwoprědka so postrožichu, tola bórzy so zhrabachu a namołwjachu pobožnoho muža k posydnjenju. „Nó, česćowny wótče, što je nowoho w pusćinje?“ — „Ničo khmanoho“, znapřećiwi pustnik, „runje hdyž so na puć hotowach, zasłyšach z ćěmneje prózdnjeńcy žałosćacy hłós, kotryž struchle skorżeše: Ow běda, běda! Duša bohatoho lichowarja, kotruž mějach hižo lěta dołho za wěstu, je mi w poslednim wokomiku wupjerchła. — Druhi hłós so hrózbnje zasmja a rjekny: Njerudź so! Město jeneje duše dóstanjemy nětko tři.“ Tuž so tři młodźency stróžichu a powědachu želnosćiwje a wohańbjeni staromu pustnikej, što je jim nan přikazał a kak su chcyli tule přikaznju zaćisnyć. Cuze kubło pak hišće do nanowoho pohrjeba prawomu wobsedźerjej wróćichu.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Njedźela Sexagesima, 12. małoho rózka 1939.

Boża mša str. 86; bjez Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatych 7 założerjach rjadu służownikow najzbóžnišeje knježny str. 457; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 84.

Njedźela Quinquagesima, 19. małoho rózka 1939.

Boża mša str. 91; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 84.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 191. z Budyšina: Mikławš Pawlik; 192. z Drježdźan: dr. Jakub Wjacsławk; 193.—212. z Radworja: farař Józef Nowak, swójba kant. Andrickec, Jurij Brankačk, Hana Brankačkowa, Jakub Brycka, Michał Domaška, Jan Gliklich, Marja Grubertowa, Michał Klimant, Madlena Kurjec, Jan Kral, Jan Liška, Jan Měšeŕ, Mikławš Rajniš, Ema Rječcyna, Jurij Šnajder, Pawoł Smoła, Jan Smoła, Jurij Wićaz, Jurij Winař; 213. z Budyšina: Jakub Lajder; 214. ze Zajdowa: Michał Kurjat; 215. z Ćemjerc: Jan Wawrik; 216. z Dalic: Jurij Guda.

Pčołafske towafstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowańje za januar.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošeńske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	—6	+11	+2,7	—	—	—	250	450	150	0,800	4	—	—	20,2

Zjawny dźak!

Za wšě wopokazane lubosće a wěnowane dary z přileżnosću naju slěbornoho kwasa wuprajamoj wšitkim **najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez“**, wosebje kk. wyšš. wučerjej Słodeńkej a Jurjej Cyžej z Njebjelčic za wulku woporniwosć a prócu. Na swjedźeńskich dnjach knježeše tu woprawdźita radosć a zhromadna mysl, kajkaž ma mjez wjesnjanami a druhimi ludźimi być.

W Jaworje, na jubilejnych dnjach 1939.

Krawski mištr

Jan Rjeda a mandźelska.

Młodźi mandźelscy

namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**

Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.

Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Ortenburg.

Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy tež serbscy.

17 trjebanych mužacych, žonjacych a dźěćacych kolesow

někotre nimale nowe ma na předań

J. Schieback

w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

Też mały nawěšk w „K. P.“ přinjese wužitka!

30 lět dołho

drje nichtón woblek njenosy, ale dobry wupjerk dyrbi tak dołho dźeržeć. Tohodla jón hospoza rad kupuje pola A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa čo. 3 (Heringstraße)

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wulke

bydlenjo

(5½ jstwy) so hnydom abo k 1. aprylej přenaja. Bliže je zhonić w **Pančicach** čo. 11 (klóštr Marijina Hwězda).

Nawěštki

w „Kat. Posole“ maja stajnje wuspěcha!

Po Božej woli zemrě nam přezahe a njenadźicy wutoru wječor, derje wobstarana ze swjatymi sakramentami, w 69. lěće jeje žiwjenja naša lubowana mać, přichodna mać a wowka

Hana zwud. Mjenjowa z Ćemjerc.

Pohrjeb budźe sobotu dopołdnja w 10 hodź. na Mikławšku. Na to Boża mša w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

Wo pobožny paćeŕ za jeje dušu proša zrudni zawostajeni:

Jan Mjeń w Ćemjercach,
Marja Cyžowa rodź. Mjenjec w Kašecach.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

7. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 18. februara 1939. | 77. lětnik.

„Pokoj Khrystusowy w kralestwje Khrystusowym."

Žarujo stojimy při marach jenoho wulkoho bamža. Před nim kłonja so z česćownosću we wšěch krajach zemje, nad kotrejž je Pius XI. tak často swoju žohnowacu ruku pozběhnył. Z njewšědnej swědomitosću je dźěło zamołwitoho, wysokoho zastojnstwa wukonjał. Wot prěnjoho dnja swojoho hnadownoho skutkowanja so prócowaše, to dokonjeć, štož bě sebi jako hesło nad swoje žiwjeńske dźěło napisał: „Pokoj Khrystusowy w kralestwje Khrystusowym."

Pius XI. wjacy njeje. A tola budźe dale žiwy. Z joho skutkowanja budźe wukhadźeć nowe žiwjenjo. Štom pokoja a měra, kiž je sadźił na dźiwju rolu jenoho njeměrnoho časa, přinjese płody.

Hdyž bu runje wuzwoleny bamž prašany, kajke mjeno přiwozmje, wotmołwi: Pius chcu rěkać, dokelž je to mjeno pokoja.

Přecy zasy so Pius XI. prócowaše, wohroženy měr mjez ludami wobkhować. Joho wótry duch a wustojne pjero běštej stajnje wjedźenej wot tuteje lubosće, pokojeć človjestwo. Měr dócpě mjez Cyrkwju a swojim domorodnym krajom Italskej a skónči tak přez Lateranske wučinjenja lětdźesatki trajacu rozkoru. Měrej mjez ludami služeše misijónski bamž, zo cyle nowe puće dźěše, štož nastupa misijónstwo. Wón da ludam narańšeje Azije a Afriki domorodnych měšnikow. Derje wědźeše, zo móže wěrnomu zakorjenjenju křesćanstwa w ludźe jenož měšnik dopomhać, kiž je powahi a rěče tohole luda. Pod žanym druhim bamžom njeje so stało, zo Cyrkej za tak krótki čas nadoby 12 milijónow křesćanow mjez pohanami. K tomu přiličić směmy hišće 6 milijónow pohanow, kiž budźa w najbližšim času přez swjatu křćeńcu přiwzaći do Cyrkwje. W našim času wróća so kóždolětnje wjacy do přistawa jeneje wěrneje Cyrkwje Khrystusoweje dyžli w cyłym 18. lětstotku.

Tola derje wědźeše Pius XI., zo tutón wysoki zaměr swětowoho pokoja njeje zwěsćeny z podpisanymi wučinjenjemi mjez jednotliwymi zastupjerjemi ludow.

Trajacy měr dyrbi korjenić we wutrobach človjestwa. Tohodla prosy w encyklicy, z kotrejž připowěduje swjate lěto, wo paćeŕ wěriwych za měr mjez ludami. Človjestwo žedźi za měrom. Namakać budźe pak jón jenož pod sceptom Khrysta Krala. Tohodla skónči jubilejne lěto 1925 ze założenjom wysokoho swjedźenja Khrysta Krala. Na dnju tutoho swjedźenja dyrbi so človjestwo přecy zasy poswjećić wutrobje Jězusowej. Zo by dźeń wozbožacoho pokoja pohonjał, zwoła swój dołhorozmysleny „Katolski skutk" do žiwjenja. Tutón skutk ma človjestwo z mocy křesćanskoho ducha znowanarodźić. Cyłe naše žiwjenjo dyrbi być tworjene ze zasadow swjateje wěry. Tu sobuskutkować dyrbjał kóždy křesćan za najwosobnišu winowatosć swojoho žiwjenja měć.

Žiwjenjo, kiž tak hnadobnomu zaměrej služeše, je skónčene. Pius XI. je swětej jenož lubosć wopokazował. Tohodla my křesćenjo w tak hłubokozačutej dźakownosći žarujemy w tutych dnjach. Tohodla so nutrnje modlimy za našoho zemrětoho Swjatoho Wótca:

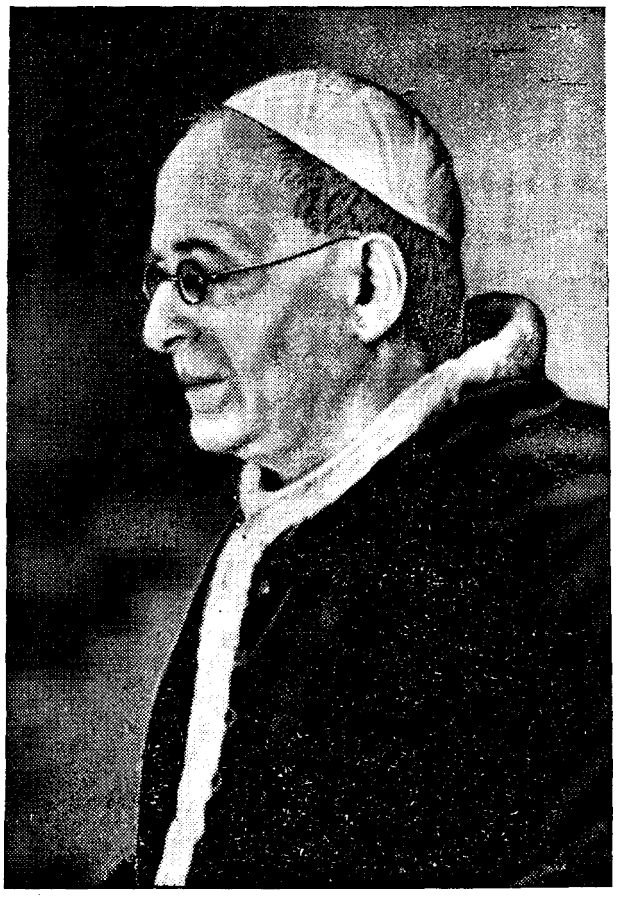
„Přiwozm, Knježe, naš paćeŕ, kotryž za dušu Twojoh' słušownika, bamža Pia XI., woprujemy. Ty spožči jomu w tutym swěće dostojnosć wyšoměšnika. Daj, zo by w njebjeskim kralestwje k zhromadźeństwu swjatych přiličeny był. Přez Khrystusa našoho Knjeza. Amen."

Pius XI. je prócowanjo Benedikta XV. we swjatej zahorjenosći dale wjedł. Nowy Swjaty Wótc budźe dźěło njezapomnitoho Pia XI. pohonjeć. Tohodla so wšědnje modlimy:

„O Knježe, we hłubokej ponižnosći prosymy Će, Twoja njeskónčna dobroćiwosć chcyła swjatej romskej Cyrkwi wyššoho pastyrja spožčić, kotryž by so we swojej lubosćiwej sprócniwosći wo nas Tebi spodobał, twojomu ludej pak přez swoje spomožace knježenjo kóždy čas česćehódny był ke khwalbje twojoho mjena. Přez Jězusa Khrystusa našoho Knjeza. Amen."

Poslednje wokomiki bamža Pia XI.

Bamž, kiž bě so poslednje dny poměrnje strowy čuł, skhorje wutoru před tydźenjom na influencu. Ze swojej sylnej wolu bě wón prěni nawal tuteje khorosće, kotraž zdobom też sylne dušenje sobu přinjese, předobył. Njedźiwajo toho buchu tola wšitke přijimanja (audiency) wotkazane, zo by bamž swoje mocy zdźeržał za wulke swjatočnosće, kotrež mějachu so sobotu a njedźelu w swjatoho Pětrowej cyrkwi wotměć. Jenož swojoho statnoho sekretara kardinala Pacellija wón přiwza k audiency. Štwórtk, 9. januara, na popołdnjo zhórši so joho khorowatosć a wječor hižo wozjewjachu nowiny a radijo, zo je bamž čežko skhorjeł. Po połnocy so z nim zasy polěpši. Na ranjo pak nasta znowa strach wo joho žiwjenjo. Tola sebi něchtó njemysleše, zo smjerć tak nahle zastupi. Też bamž sam je lědma pytnył, zo je so joho poslednja hodźinka přibližiła. Rano po 4 hodź. započa so bědźenjo ze smjerću. Bamž přija z ruki fararja cyrkwje swj. Pětra, msgr. Romanos, poslednje swjate sakramenty mrějacych. W smjertnym bědźenju poručа bamž tola hišće njedźiwajo krótkoho dycha někotre słowa. Modleše so wo měr we swjatej cyrkwi a wołaše so Zbóžnikej Jězusej Khrystusej. 20 mjeńšinow po pjećich dychaše so bamžej přecy čežšo a joho lěkař, prof. Milano zdźěli přitomnym, zo so žiwjenjo ke kóncej bliži. K mrějacomu bamžej přistupi farař a namołwješe joho, zo by z nim zdychnjeńčko so modlił: „Jězuso a swjata Marija, zo bych w pokoju moju dušu z wamaj wudychał!“ Runje 5.31 hodź. zemrě bamž Pius XI. Přitomni, na jich čole statny sekretar kardinal Pacelli, přistupichu so pokłonjejo ke smjertnomu łožu a košachu zemrětomu bamžej ruku.

Atlantic, Zander-M.

Ćěło zemrětoho zwosta najprjódcy na jednorym železnym łožu w runje tak jednorej smjertnej jstwi. Durje do kapały, kotraž je spańskej jstwi přizamknjena, buchu wotewrjene. Tajny bamžowski komornik, msgr. Gonfalonieri, swjećeše prěnju Božu mšu za dušu njebočičkoho bamža.

We Vatikanje knježeše wot tuteje hodźiny sem wulke mjelčenjo. Wšě wrota a přistupy do Vatikana buchu zawrjene, zo njebychu so cuzy a njepowołani nawalili. Bórzy, hdyž bě dźeń zaswitał, přińdźechu mnozy biskopja a prelatojo, diplomatojo a druhe politiske wosoby do Vatikana, hdźež so bamžowscy žandarmojo wo dobry porjad starachu. Jako prěni diplomat přistupi italski wupósłanc pola Vatikana, P gnatti Morano, a wupraji swoje sobužarowanjo.

Statny sekretar kardinal Pacelli je wukrajnym knježeństwam a japoštołskim nunciaturam po cyłym swěće wo zemrěću bamža powěsć dał. Po cyłym swěće je tuta powěsć hłuboki začišć činiła a wulke žarowanjo wubudźiła. Też w Berlinje su knježeństwowe domy a domy diplomatiskich zastupjerjow khorhowje na poł šćežora wupowěsłe. W bamžowskej nunciaturje w Berlinje wuprajichu w běhu dnja mnozy diplomatojo dźělbraćo swojoho knježeństwa, jako prěni z nich italski wupósłanc Attolico.

Naš wjednik a kancler Adolf Hitler je přez statnoho ministra dr. Meißnera japoštołskomu nuncijej monsignore Orsenigo sobužarowanjo wuprajić dał. Statny minister zwonkownych należnosćow z Ribbentrop poda so ze šefom protokola, wupósłancom swobodnym knjezom z Doernberg, do japoštołskeje nunciatury a wupraji japoštołskomu nuncijej swoje a knježeństwowe dźělbraćo. Tohorunja su też biskopja japoštołskomu nuncijej swoje dźělbraćo a sobužarowanjo zdźělili.

Najhłubše žarowanjo knježeše pak we wěčnym měsće samym. Cyłe město stoješe pod tragiskim podeńdźenjom. Swjatoho Pětrowa cyrkej, we kotrejž so pjatk mnohe Boże służby za wotemrětoho Swj. Wótca swjećachu, běše z wěriwymi přepjelnjena.

Žarowanjo wo Swjatoho Wótca bě w Romje ćim wjetše, dokelž dyrbjachu so sobotu rano wulke, hižo we wšěm přihotowane swjatočnosće k česći Swjatoho Wótca započeć. Swj. Wótc chcyše při wotewrjenju 10lětnoho wopomnjeća wobzamknjenja Lateranskich zrěčenjow a 17lětnoho wopomnjeća dnja swojoho krónowanja k zhromadźenym biskopam Italskeje ważnu narěč měć. Wšudźe we vatikanskim měsće a w swjatoho Pětrowej cyrkwi bě hižo swjedźeńske wupyšenjo připrawjene.

Po smjerći jenoho bamža přewozmje kollegium kardinalow najwyššu zemsku autoritu Cyrkwje. Statny sekretar kard. Pacelli, bu ze smjerću bamža Pia XI. „Wulkokamerlengo swj. romskeje Cyrkwje“ a ma, doniž je bamžowski stoł njewobsadźeny, na wobkedźbowanjo zakonjow dźiwać.

Pjatk připołdnju bu ćěło bamža wubalsaměrowane a popołdnju we sixtinskej kapali na mary stajene. Sobotu popołdnju bu ćěło do swjatoho Pětroweje cyrkwje přenjesene. Tu so w kapali swjatoho sakramenta na wysoki katafalk postaji, kotryž bě z čerwjenym damastom přikryty. Štyrjo gardistojo w paradnej uniformje přewzachu stražu.

Wutoru popołdnju běchu pohrjebne wobrjady. Hižo w 4 hodź. bě Pětrowska cyrkej z tysacami ludźimi přepjelnjena. Před wołtarjom stojachu tysacy duchownych a alumnow w žarowanskej drasće. Wokoło 1/25 hodźin přewjedźechu 38 kardinalojo zemrětoho bamža ze sakramentalneje kapale do khóra. Tu stoješe druhi katafalk z njeličomnymi swěčkami wobdaty. Jako běchu bamžowe ćěło na katafalk postajili, spěwaše sixtinska kapała žarowansku liturgiju. Tachant swjateje Pětroweje cyrkwje, patriarch Vinzentini, pokrjepi ćěło ze swjećenej wodu a po dlěšich pohrjebnych wobrjadach přednjese brevenski sekretar hišće jónu žiwjenjoběh bamža Pia XI. Mjez tym běchu ćěło do kašća ze cypro-

woho drjewa położili, přidachu do njoho někotre medaille a pjenjezy, kotrež běchu so za čas joho pontifikata wudałe, tohorunja wołojany kašćik z pergamentom, na kotryž je žiwjenjoběh Pia XI. napisany. Potom kašć začinichu a zazyglowachu.

Bě hižo wječor w 6 hodźinach, jako kardinalojo kašć dele do prózdnjeńcy njesechu, kotruž bě sej bamž Pius XI. za swój posledni wotpočink wuzwolił. Je to dostojne, přez tradiciju japoštołow woswjećene rownišćo, hdźež hižo bamž Pius X. wotpočuje. Na joho stronje nětko też zasłužbny bamž Pius XI. zbóžne horjestaćo wočakuje.

*

Kollegium kardinalow.

Dźiwajo na wólbu nowoho bamža budźe zawěsće zajimować, bliže zhonić, kak so kollegium kardinalow tučasnje zestaja. Kollegium wobstoješe na spočatku lěta ze 66 sobustawow, 37 Italčanow a 29 wukrajnikow. Do poslednišich słušeja: 4 Němcy, 5 Francózojo, 4 Amerikanojo (USA), 2 Čechaj, 2 Polakaj, 1 Awstričan, 1 Belgičan, 1 Wuher, 1 Portugiza, 1 Argentinjan, 1 Španičan, 1 Brasilian, 1 Kanadźan a 1 orientala. 52 z tychle 66 kardinalow je bamž Pius XI. sam pomjenował.

*

Hdy tak mjenowane „Konklave" so zeńdźe, to rěka, hdy kardinalojo k wólbje nowoho bamža so zhromadźa, postaja komornik kardinal Pacelli. Bamž Pius XI. je postajił, zo ma so „Konklave" najpozdźišo 18 dnjow po smjerći bamža zeńć.

*

Pius XI.

Swjaty wótc Pius XI. je z tuteje časnosće wotešoł. Kóždy katolski křesćan je powěsć wo joho smjerći z nutrnym žarowanjom a dźělbraćom zasłyšał a spomina z dźakownosću a česćownosću na tutoho nadobnoho wjefcha swjateje Cyrkwje Khrystusoweje a dopomina so hišće junu na płódne a žohnowane skutkowanjo tutoho naslědnika swjatoho Pětra w joho prěnistwje kaž też na joho wosobinske samotnosće.

Bamž Pius XI. je wumrěł w 82. lěće swojoho žiwjenja na spočatku 60. lěta swojoho měšnistwa a 20. lěta swojoho biskopstwa. Narodźił je so 31. meje 1857 w Desio; na bamža bu wuzwoleny 6. febr. 1922. Mjez 17. wopomnjeńskim dnjom swojoho wuzwolenja, 6. februara, a dnjom swojoho krónowanja, 12. małoho rózka, je swoju dušu wudychał.

Bóh tón Knjez, kiž wšitke človjeske wosudy wjedźe, je Pia XI. wosebje swoje puće wjedł. Hdyž bě Achilles Ratti, tak rěkaše zemrěty bamž po swojim swójbnym mjenje, khwilu jako profesor dogmatiki a duchowneje zrěčniwosće na duchownskim seminaru w Milanje skutkował, bu lěta 1888 za knihownika Ambrosianskeje knihańje w Milanje powołany. Běše sebi hižo jako młody duchowny sławne mjeno jako wědomostnik dobył a tohodla bu na čoło tuteje swětasławneje knihańje stajeny. Wot tutoho časa sem supi Achilles Ratti do wužšich počahow z wědomostnymi wustawami kaž też z wučenymi cyłoho swěta.

Achilles Ratti pak njeje za čas swojoho přebywanja w Milanje jenož jenostronscy wědomosći žiwy był, ale je so pilnje też dušepastyrstwu wěnował. Wosebje je so tu starał za němskich katolikow; wobknježujo derje němsku rěč je jim słowo Boże wopowědował a jich spowědź słyšał.

Hdyž bě swětowa wójna wudyriła, powoła Pius X. joho na wuprózdnjene městno prefekta vatikanskeje bibliotheki do Roma. Bórzy spóznachu tu joho diplomatiske khmanosće. Hdyž potom pólscy biskopja po powroće w Ruskej 1917 Benedikta XV. prošachu, zo by romskoho zastupnika do Pólskeje k rjadowanju cyrkwinskich należnosćow póslał, bu Achilles Ratti k tomu wuzwoleny. Joho nadawk bě ćežki. Mnohe zadźewki stajachu so jomu napřećiwo. Joho skutkowanjo w Pólskej pak bě wuspěšne a bu wot najwyššeje cyrkwinskeje strony připóznate. Přetož hižo lěto po swojim přikhadźe do Pólskeje, 1919, bu za bamžowskoho nuncija za Pólsku pomjenowany a zdobom jomu nadawk daty, zo by też cyrkwinske zaměry w Litwje, Finnlandskej a Lettlandskej, kaž też w pasmach, hdźež mějachu so po Versaillesskim pakće wothłosowanja wotměć, zastupował. Z wulkej wustojnosću a wutrajnosću je so swojim nadawkam wěnował a cyrkwinske interesy z dorazom zastupował.

Hdyž lěta 1921 do Roma so wróći, sam trochu njespokojny ze swojim dźěłom, powyši joho bamž Benedikt XV., zo by jomu swoje připóznaćo z tym wobswědčił, na arcybiskopa Milanskoho a pomjenowa joho zdobom na kardinala.

Bamž Benedikt XV. zemrě. Kardinal Ratti zastupi do „konklave", zo so by so na wólbje nowoho bamža wobdźělił. Hižo we štwórtym wothłosowanju bu nowy bamž wuzwoleny — a to kardinal Achilles Ratti. Jenož 150 dnjow bě z pychu biskopskoho stoła swj. Ambrozija w Milanje był — tu bu wuzwoleny za naslědnika swj. Pětra, za widźomnoho zastupnika njewidźomnoho wjefcha swjateje Cyrkwje, Jězusa Khrystusa.

Nastupiwši stoł swj. Pětra bu wón z wučerjom ludow. Wón je k nim rěčał a je rozwučował ze swojimi wulkotnymi wokolnikami, podobnje kaž něhdy Leo XIII., ze swojimi wokolnikami, kotrež so po ličbje kaž też ze swojim nimo měry ważnym wobsahom wuznamjenjeja. Trjebamy tu jenož pokazać na joho kołopis wo nabožnych nadawkach katolskoho skutka, wo křesćanskim mandźelstwje, wo křesćanskim wočehnjenju młodosće, wo křesćanskim towarstwowym porjedźe, wo měšnistwje, wo jednoće Cyrkwjow, wo bjezbóžnym komunismje. Z tutych joho wulkich wokolnikow budźa křesćanske a civilizowane ludy přecy zasy zakładne pokiwy za swoje wobstaćo a derjeměćo čerpać móc.

Kak hnujace běchu joho narěče, kotrež je po nowočasnym puću — přez radijowy sćelak — k swojim duchownym synam a dźowkam samo w najzdalenišich kónčinach zemje měł. Kak pozběhowace, powučace a posylnjace joho narěče při awdijencach, kotrež so přecy a zasy we Vatikanje wotměwachu.

Swojej zemskej wótčinje Italskej je Pius XI. před 10 lětami z lateranskimi zrěčenjemi wot 11. februara 1929 znutřkowny měr a swobodne wukonjenjo katolskoho nabožnistwa wróćił, Cyrkwi jako tajkej njewotwisnosć jeje wjefcha a cyrkwinskoho knježefstwa zwěsćił.

Pius XI. je čestne mjeno „misijónskoho bamža" sebi dobył. Tak su joho pomjenowali, dokelž je kralestwo Boże tu na zemi na spodźiwne wašnjo rozmnožić mohł. Milijónam pohanow je wón wrota swjateje Cyrkwje wotewril. To pytaše wosebje dócpěć też na te wašnjo, zo so staraše, zo by cuzym ludam domorodnych biskopow a měšnikow mohł dać. —

W najwjetšej česćownosći a njewuhasliwej dźakownosći klečimy my w duchu nad rowom wulkoho njeboho bamža. Bóh tón Knjez płać jomu tysacorje, štož je wón w čistej, njesebičnej lubosći za swoje stadło tu na zemi skutkował!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Dźiwajo na 17lětne wopomnjeśo krónowanja nětko zemrětoho najwyššoho pastyrja Pia XI. a 10lětne wopomnjeśo lateranskoho wučinjenja, přez kotrež so Vatikan a Italska wujednaštej, dyrbjachu so zańdźenu njedźelu po cyłym katolskim swěśe wosebite swjedźenje wotměwać. Tola Knjez nad žiwjenjom a smjerśu běše we swojej njewuslědźomnej radźe hinak wobzamknył. Dwaj dnaj do toho wotwoła wón swojoho swěrnoho služownika z tutoho swěta, zo by krónu njebjesku jomu spožčił. Wotměte wopomnjeńske swjatočnosśe wěnowachu so tuž Wšohomócnomu za naležnosśe Cyrkwje a próstwu wo Božu hnadu. W tym zmysłu wotmě so też w tachantskej cyrkwi pontifikalna Boža mša, na kotrejž knjezej biskopej tachantske duchownstwo a duchowni kandidatojo assistowachu. Wěriwi běchu so w jara nahladnej ličbje zešli. Cyrkwinski khór spěwaše missu „Stella maris" wot Griesbachera a dnjowske Offertorium wot Witta. Po swjatym sćenju přečita knjez biskop prěni dźěl swojoho pastyrskoho lista a přida někotre khutne a žarowanske słowa, dźiwajo na zemrětoho Swjatoho Wótca. — Wosebita wopomnjeńska swjatočnosć za njoho wotmě so njedźelu wječor w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje, kiž běše hač na poslednje městno wobsadźena. Wosadne duchownstwo wjedźeše knjeza biskopa k wołtarjej, hdźež so žarowansku drastu zwobleka. Z wobeju wosadow zestajeny khór zanjese pod nawjedowanjom knjeza kantora Šołty štyrihłósny spěw „Tu es Petrus" wot C. Jaspersa. Mjez tym poda so knjez biskop na klětku a rozłoži pobožnym připosłucharjam nadobne žiwjenjo njeboho bamža, kiž ničo druhe nochcyše, hač we měrje twarić Bože kralestwo na swěśe. Žadosć wo měr dychaja wšitke joho wokolniki, njech so zaběraja z kajkejžkuli maćiznu. Z nich wuzběhny wysoki předaŕ štyri a to: Wo měrje Khrystusowym, wo katolskim duchownstwje, wo křesćanskim mandźelstwje a zjednośenju we wěrje. Wosebje staraše so njebočički wo misijóny, a tuta starosć wudoby jomu čestne přimjeno: „Misijónski bamž". Pod joho pontifikatom je ličba wobroćenych pohanow wot 11 na 23 milijónow wěriwych křesćanow přibyła, k tomu hišće 6 milijónow prócowarjow wo křeńcu. Dźensa wobroća so wob lěto wjacy pohanow ke katolskej Cyrkwi hač w běhu cyłoho 18. lětstotka. Předowanjo knjeza biskopa wobrubjachu zdźěla modlitwy a kěrluše a na kóncu zanjese měšany khór hišće tamne hnujace „Ecce quomodo moritur justus" wot J. Handla. Při wustajenym Najswjećišim modleše so knjez biskop za zemrětoho bamža a naležnosśe Cyrkwje. Z požohnowanjom a z kěrlušom skónči so swjata hodźina, kiž je hłubokoho začišća na wšěch wěriwych zawostajiła. — Wutoru běše pontifikalne requiem w tachantskej cyrkwi za njeboho bamža, ke kotromuž bě so, njedźiwajo dźěłowoho dnja, telko wosadnych zašło, kaž na njedźelach. Z tym chcychu swoju lubosć a přikhilnosć napřeśo zemrětomu wopokazać. Božu mšu měješe knjez biskop, tachantscy duchowni a kandidaća assistowachu. Mješi mužski khór spěwaše liturgiske rekwiem. Žarowanski kondukt při tumbje — na kašć podobna připrawa, kiž wosrjedź cyrkwje stoješe, pyšena ze znamjenjemi bamžowskeje dostojnosśe — wukonješe knjez biskop z assistencu. Khór spěwaše k tomu „Libera me Domine". Na kóncu swjatočnosśe modlachu so duchowni psalm „De profandis". Tak su też Budyšscy wosadni wotkhad drohoho wjefcha Cyrkwje w duchu a w mysli wopominali, tamnoho zastupnika Khrystusowoho, kiž je w lubosći k Bohu swět wobnowić spytał.

*

Też w Drježdźanskej Dwórskej cyrkwi je so zańdźenu njedźelu wječor dostojna žarowanska swjatočnosć wotměła. Hólčacy khór zanjese Franca Wüllnersowy spěw „Zbóžni su, kiž bolosśe njesu". Wjeledostojny knjez propst Wylem Beier rozpominaše žiwjenjo a skutki zemrětoho bamža na zakładźe słowow: „Pax Christi in regno Christi — měr Khrystusowy w kralestwje Khrystusowym." Mjez modlitwami před wołtarjom spěwachu hólcy „Miserere" a „Poenas cucurrit". Ze zhromadnym kěrlušom so swjatočnosć skónčii. — Póndźelu rano w 9 hodźinach bě w Dwórskej cyrkwi za za zemrětoho bamža swjatočne requiem.

Z Khróśic. Smjerć najwyššoho pastyrja našeje swjateje Cyrkwje je so, kaž drje w nimale wšitkich Božich domach katolskoho swěta, też we našej farskej cyrkwi hódnje wopomniła. Hižo na dopołdnišich Božich służbach zańdźeneje njedźele bě so w modlitwach na zemrětoho bamža spominało. Popołdnju w 2 hodź. zarjadowachmy wosebity žarowanski nyšpor, na kotryž běchu wosadni we jara bohatej ličbje přikhwatali. Boži dom žarowaše. Kóždomu napadnychu hnydom wysoke, w presbiteriju postajene

W lěsu.

Nóc bě ćěmna a njebjo čorne, pokryte z tołstymi wałami nizko so wlekucych mróćelow, hdyž so knjez faraŕ Laine pušći na puć do Solmieres. Dróha dźěše přez husty lěs. Knjez jědźeše z wozyčkom, do kotrohož wosoł zapřehnjeny. Swěrne bě to skoćatko. Małe, twjerde kopytka móžachu drypotać hodźiny dołho bjez přestaća a wustaća. Z časami drje zastawaše, njechajo dale. Tehdy by knjez złaha jomu přiréčował, pohonjejo joho do prjedawšoho stupa. A skoćo by kóždy čas posłuchało bjez bića. Knjez faraŕ Laine ženje kŕuda njetrjebaše; njeměješe joho docyła. Comanjo z jazykom, pocobanjo z wotežku abo někajke słowčko k pohonjenju dosahaše posłušnomu skoćeću.

Dźensa wšak w tajkej nocy, parjacej, tužnej a pokhmurjenej, bjez hwězdow a měsačka, před njewjedrom, by knjez faraŕ najradšo chcył wóslikej připinyć kŕidła. Do skoku měješe so jara. Jědźeše drje hižo cyłu hodźinu, ale bě to lědma połojca puća. Tohodla też ŕéčeše do skoćeća, pohonjejo je do skoka.

Jědźeše ke khoromu. Posoł ze Chauvigny bě jomu powěsć přinjesł, zo wjesna pastyŕka, stara Dardauxowa, nóc njepřetraje a zo bjez spowědźe a bjez Božoho Syna jej tola wumrěć dać njemóža.

Knjez Laine, wot lět dźesać faraŕ w tej wokolinje, zhotowa so naměśće a zapřeže ze spanja wubudźenoho wósła, kotryž wšak bě dawno hižo na tajke nócne wujězdy zwučeny.

Potom doběža knjez do cyrkwički, wza Božoho Syna a swjate wolije a poda so na puć. Běše hižo wokoło dźesaćich wječor. Wjes wša spaše. Lacabasse, stary zwónk, chcyše sobu z fararjom. Tón pak joho sobu njewza, dokelž běše hižo 71 lět pobył. Kak by mohł tajkoho starca do nocy won wuhnać! Wón też a stara hospoza Terejza wotradźeštaj knjezej fararjej tajki puć, a wosebje přez lěs. Ale što wšak wučiniš z človjekom swojeje hłowy a kiž chce swoju winowatosć činić! Knjez jědźeše přez lěs a jědźeše samlutki!

„Boha wjezu sobu! To je najwěsćiši towaŕš po puću", bě ŕekł wotkhadźejo. Latarnja, k wozej přičinjena, rozswěći dróhu znajmjeńša tak daloko, zo móžeše človjek widźeć a so wuwinyć dźěram na drózy a njepadnyć do přidróžnoho přěrowa.

Hdyž dojědźe hłubje do lěsa, wusłyša nadobo ropot kročelow. Wosoł zasta. Faraŕ njeznaješe stracha. Cyłe swoje žiwjenjo mysleše na smjerć; wěrješe dźěn też, zo bjez wole Božeje ani włóska nikomu z hłowy njepadnje, wobkručejo zdobom, zo su najstrašniši mordarjo za nas naše błudy a najhórše njezbožo — hrěch.

Tajka bě to prosta duša.

A tuž też nětko so njestróži, ale zawoła cyle měrnje a pokojnje: „Je tam štó?"

„Haj!" wotmołwi někajki hłós z ćěmnosśe.

„Wěsće něchtó, kiž je so zabłudźił?" praša so dale.

„Kaž byšće wědźał", wotmołwi tónsamy hłós.

„A hdźe was Bóh luby Knjez wjedźe?"

mary, na kotrychž stojachu měšniske a bamžowske insignije. Zboka bě postajeny bamžowski wopon z tiaru a klučomaj, wobwity z čornym šlewjerjom. Zady stoješe bamžowska bělo-žołta khorhoj, na poł žerdźe sćehnjena. Po łaćonskim nyšporje po mortwych z assistencu poda knjez farař Wjeńka we hłubokozačutym prědowanju krótki žiwjenjoběh wulkoho, nětko zemrětoho bamža Pia XI. Namołwješe na kóncu wosadnych wo pobožny paćeŕ za joho khudu dušu a też za joho naslědnika na stole swjatoho Pětra. Cyrkwinski khór wuspěwa pod nawjedowanjom swojoho kantora knjeza Lipiča hnujacy wjacyhłósny spěw: „Ecce, quomodo moritur justus — hlejće, kak wumrěje sprawny!“ Po litaniji za wotemrětych skónči so wopomnjeński nyšpor z eucharistiskim požohnowanjom. Wón zwostanje zawěsće wšitkim wobdźělnikam njezapomnity na čas žiwjenja. — Póndźelu rano swjećeše wosadny knjez farař pod assistencu knjezow kapłanow swjatočne Requiem z Libera, kotrež běše tohorunja derje wopytane.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 21. januara 1939, pop. w 2 hodź. w Sernjanach, 1/44 hodź. w Pěskecach a 1/45 hodź. w Njebjelčicach.

Z Njebjelčic. Wot někotroho časa sem su so wysoke rósty wokoło našoho Božoho domu zhubiłe. Wyše woltarja je widźeć w rjanych barbach nowe wokno ze skhadźacym słóncom. Wokno, w Žitawje zhotowjene, je rjana pycha za našu cyrkej. Njeznaty dobroćeŕ je wokno daril, za čož jomu słuša horcy dźak! Nadźijamy so, zo so po jutrach też naša wěža hišće ponowi a samsnu pychu dóstanje kaž cyrkej. Wěcywustojni z Drježdźan su zwonkownu drastu cyrkwje pokhwalili. Nětko też pódla cyrkwje nowe twarjenjo nastanje. Bur Łusćanski twari sebi tam nowy wuměnk.

Z Wotrowa. (Cyrkw. powěsće.) W zašłym z Božej pomocu dokonjanym łěće je so w našej wosadźe narodźiło 21 dźěći; z nich bu w cyrkwi wukŕćenych 19, k tomu hišće jene z druheje wosady: 10 hólčatkow a 10 holčatkow. — K prěnjomu swjatomu woprawjenju přistupi 16 dźěći. — Firmowanych bu 69 dźěći a jena młoda wosoba. — Wěrowanjow bě 4. — Zemrěło je 9 wosobow: 4 dźěći wot 3 dnjow hač 3 lět, 1 dźěćo w 7. łěće žiwjenja, 2 mužskaj 73—77 lět a 2 žónskej 81—86 lět stari. — Swjatych woprawjenjow bu wudźělenyh 22044 (loni 17607).

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Prěni list na Korinthskich.

1. Korinthska wosada. Korinth běše slawne grekske město, na wuzkim kraju, kotryž južnu kupu, w starym času Peloponnes mjenowany, z połnócnej Grekskej wjaza, mjez dwěmaj morjomaj, egejskim a joniskim. Měješe dwoji přistaw, k ranju ležacy rěkaše Kenchraeae, tón k wječoru Lechejon; bě srjedźina překupstwa mjez narańšim a wječornym swětom, wuznamjenješe so z wulkim bohatstwom, z wučenosću a wumělstwom, tola pak też z wulkej njepóćiwosću. Wot Romskich lěta 146 před Khrystusom cyle zapusćene město bu w krótkim znowa natwarjene a běše w prěnim času křesćanstwa najsławniše grekske město.

Ein kleines Opfer wird nur von jedem einzelnen gefordert. Ich erwarte aber, daß jeder einzelne sein Opfer nach seinem Können bestimmt, und daß der Reichtum hier mit glänzendem Beispiel vorangeht.

X.7. Adolf Hitler.

Bei der Eröffnungsfeier des WHW. 1938/39.

Swjaty Pawoł spóznawši, zo je Korinth přihódniši k rozšěrjenju křesćanstwa w Grekskej dyžli druhe města, přińdźe tam na swojim druhim japoštolskim pućowanju z Athena w łěće 52 a wosta tam połdra lěta. Bydleše pola křesćanskoho žida Aquile, kiž bě ze swojej žonu Priscillu pod kejžorom Klaudiom z Roma wupokazany sem přićahnył. (Jap. sk. 18, 2.) Běše po swojim rjemjesle, kaž Pawoł, tkalc stanow. Najprjedy prědowaše Pawoł na sabatach w zynagodzy evangelium Židam; hdyž pak jomu tući so napřećiwjachu, wobroći so k pohanam, jim připowědujo Khrystusa, křižowanoho zbóžnika, w domje Tita Sprawnoho. Mnozy wěrjachu do evangelija, a nahladna křesćanska wosada

---

„Do Thiezy.“

„To so tu ke mni sydńće“, doda knjez farař, „jědu tu stronu a wozmu was radlubje sobu.“

Miny so khwilka a mały wozyčk tak zawrjeskota pod ćežu człowjeka, kotryž bě na njón skočił.

Knjez farař začu, zo je so někajka postawa k njomu přisydła a zo je khětro wysoka a ramjenita. Štož so po ćmě hodźeše dopóznać, běchu wótre rysy joho wobliča a wuraz w nim pokhmurjeny a zamochtany. Drasta přeradźeše człowjeka ze wsy abo měsćanskoho dźěłaćerja.

Njeznaty sebi też fararja wobhlada. „Aha“, rjekny po khwilcy, „to sće wy, knježe? Hm, hm. Nó, pojědźmy dale!“

Farař zawoła na wosoła a wóz jědźeše dale. Něšto mjeńšinow traješe mjelčenjo, doniž je knjez farař njepřetorže: „Wjedro njeje khmane za překhodźowanjo w lěsu.“

„Ně — to ma ći dundra!“ zawoła njeznaty. „Ale čohodła sće so podali na puć, wjeledostojny knježny? Njeje dha lěpje, doma spać?“

„Jědu ke khoromu.“

„Toho so też nadźach. A daloko?“

„Šlapku puća před Thiezy. Mrěje tam stara pastyfka. Znajeće ju?“

„Ně.“

„Njejsće potajkim z tych stron.“

„Ně.“

„Ani z wokoliny?“

„Też nic.“

„Potajkim na pućowanju?“

„Tak je, wjeledostojny knježe, na pućowanju.“

Znowa nastanje mjelčenjo. Lěs so kónčeše a započachu so tonidła. Sprócny wosoł dale a pomałšo kročele staješe. Nahle so njeznaty z wobrotnosću dźiwjoho zwěrjeća na fararja wali, storči joho ze sydadła na dno wozyčka a připrě joho z kolenomaj.

Wójny žaneje njebě, ani jónu starc njezakřikny. Wohidny, hruby nieskutk přemocy so w mjelčenju a ćěmnosći dokonja. Jenož něšto króć so wo wozowe deski dyri — krótke šepjeranjo — a ćicho — strašna ćišina dokonjanoho njeskutka.

Rubježnik njebě swój wopor hišće dorazył, mjećeše jón hakle z kolenomaj. Na to wućeže nóž a hižo zahanješe so, zo by jón zarył do wutroby toho dobroćerja, kotryž bě joho sobu wzał, z lěsa, z cyłej dowěru a žadosću, zo by jomu z tym z nuzy wupomhał — hdyž nahle tu — dwě kročeli dale zastona hłós, dźiwny, płačity, skiwlacy, jako by so wołało wo pomoc, jako by něchtó wšu štomowinu pokhmurjenoho lěsa za swědkow žadławoho njeskutka přiwołał.

To wosoł tak skiwleše.

Zastróženy z tym hłosom, kotrohož zwuki w nócnej ćišinje dwójcy mócnje rżachu, pušći złóstnik nóž z ruki a wotskoči wot swojoho so njewobaracoho wopora.

(Skóńčenjo přichodnje.)

nasta tu zwjetša z pohanow, tola słušachu też Židźa do njeje. Ze spokojnosću a dźakom k Bohu wopušći Pawoł Korinth.

2. Zaměr lista. Hdyž bě Pawoł Korinth wopušćił, přińdźechu tam druzy wučerjo, mjez nimi Apollo, křesćanski Žid z Alexandrije, wučeny a rěčniwy muž, kiž drje we tym samym duchu kaž Pawoł, ale z pomocu čłowjeskeje wědomosće evangelium wopowědowaše, a z tym lubješe so wosebje tajkim, kotřiž mějachu so za wučenišich, kotřiž Pawoła, dokelž jednorišo wučeše, sebi mjenje ważachu. Tak nasta w Korinthu w křesćanskej wosadźe strona, kotraž so po Apollu mjenowaše. Pozdźišo přińdźechu tam hišće druzy wučerjo, kotřiž z njeprawdu na swj. Pětra so powołajcy Pawołej a joho wučenju so napřećiwjachu; chcychu mjenujcy, zo by pódla křesćanstwa też židowski zakoń za wšitkich płaćił. Tak nastachu w Korinthu wšelake strony. Jeni mějachu so k Pawołej, druzy k Apollej, třeći k Pětrej a někotři začisnychu wšu čłowjesku nahladnosć prajicy: „Smy Khrystusowi". (1. Kor. 3, 4.) Někotři wróćichu so k prjedawšomu pohanskomu žiwjenju.

Swjaty Pawoł bě Korinth wopušćiwši přez Jeruzalem do Antiochije přišoł a po krótkim přebywanju swoje třeće japoštołske pućowanjo wottam nastupił. Překhodźiwši galatisku krajinu a Frygiju a wšudźe młode wosady wobkrućiwši přińdźe do Efesa, hdźež tři lěta přebywase. Tu zasłyša wo zrudnych wobstojnosćach Korinthskeje wosady. Hač je wottudy też Korinth wopytał, njehodźi so wěsće prajić. Ale pisał tam je, štož wěmy z 1. Kor. 5, 9—11; a je napominał, zo bychu so pohanskeje nječistoty a wšelakich druhich ćežkich hrěchow wostajeli. Tónle list swj. Pawła pak je so zhubił. W krótkim dósta wón drobniše powěsće wo Korinthskich překorach a njepóćiwosćach přez domjacych wěsteje Chloë (1. Kor. 1, 11), a wotmołwjenjo, kotrež jomu Korinthscy přez Stephanasa a Achaika póslachu, wobkrući zrudne podawki. Tute wotmołwjenjo je so też zhubiło.

Zo by Pawoł hórše njezbožo wot swojeje tak lubowaneje a z tak wulkej prócu założeneje wosady w Korinthu wotwobroćił, pósła tam swojoho swěrnoho wučownika Timothea. (1. Kor. 4, 17.) Dokelž pak tutón z Erastom přez Macedoniju pućowaše, k čomuž bě dołhi čas trěbny, napisa Pawoł list a poda jón tamnomu posołstwu, kotrež bě jomu wotmołwjenjo z Korintha přinjesło a totrež so tam po krótšim puću, po morju, wróći, zo by tak skerje lěpje tamniše pohóršowace njeporjady podtłóčił. Tak nasta list, kotryž mamy jako prěni na Korinthskich w Nowym Zakonju.

3. Čas a město, w kotrymž bu list pisany, możemy ze wšelakich spomnjenjow, w nim abo w Japoštołskich skutkach zapisanych, derje postajić. Z 1. Kor. 16, 8: „Wostanu pak w Efesu hač do swjatkow" sudźimy z wěstosću, zo je w Efesu a to w poslednim lěće swojoho přebywanja w tutym měsće, list pisał. List přepoda tamnomu posołstwu, kotrež bě z Korintha k njomu přišło a wěste powěsće wo wosadźe jomu přinjesło, dokelž poruča na kóncu lista (16, 15) tamnych muži. Z 1. Kor. 5, 7. 8 możemy sudźić, zo měješe so list w Korinthu na jutry čitać. Dokelž pak posołstwo znajmjeńša tři tydźenje k přewjezenju trjebaše, dyrbješe w měrcu Korinth wopušćić. Z tychle spomnjenjow sleduje, zo je swj. Pawoł list na Korinthskich w spočatku lěta 58 w Efesu pisał.

4. Wopřijeco. Z listom chcyše swjaty Pawoł nastate překory a wšelake njeporjady w domjacym a zjawnym a cyrkwinskim žiwjenju w Korinthskej wosadźe podtłóčić a wosadnych w prawym křesćanskim žiwjenju zasy wobtwjerdźić. Możemy dwaj dźělej rozeznawać. Po postrowjenju porokuje w prěnim dźělu swjaty japoštoł Korinthskim wšelaki njeporjad, wosebje jich stronistwo za wšelakich wučerjow, swoje wučenjo zamołwjejo; dale, zo čłowjeka, kotryž bě ze swojej přirodnej maćerju njepóćiwje žiwy, mjez sobu ćerpja. Pawoł wuzamkny joho z Cyrkwje a zakazuje wobkhad z njećistymi; porokuje, zo swoje skórźby před pohanskimi sudnikami wučinjeju, njepóćiwoho žiwjenja so njewobaraju.

W druhim dźělu wotmołwja swj. Pawoł na wšelake prašenja, kotrež Korinthscy we swojim lisće jomu podachu, wosebje wo mandźelstwje a nježenjeństwje, wo wužiwanju a njedźělnosći mandźelstwa, wo knježnach a wudowach; wo wužiwanju mjasa pohanskich woporow a wo wobdźělenju při wopornych hosćinach; dale wo zjawnych Božich służbach a wo njeporjedźe, kotryž so tu pokazowaše, a potom wo wurjadnych darach Ducha Swjatoho, wosebje wo darje wěšćenja abo zahorjenoho wučeństwa a wo darje rěčow a jich nałoženju, a skónčnje wo z-mortwych-staću, kotrež někotři w Korinthu přejachu. List skónči wón z napominanjom, zo by za khudych Jeruzalemskich křesćanow jałmožna so hromadźiła, słubi swój přikład a poruča Timothea a pósłow, kotrychž běchu k njomu pósłali, a přidawa wšelake strowjenja.

Tónle list słuša mjez najważniše knihe Nowoho Zakonja, dokelž nas wo tak swjatych winowatosćach křesćanskoho žiwjenja powuča, a čłowjesku mudrosć, hotraž chce bóžske wěrnosće po swojim spóznaću wukładować a přeměnjeć, mócnje wotsudźa. (Pokročowanjo.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Modleńska oktava za zjednoćenjo we werje. Tele zhromadźeństwo w paćerju za nawróćenjo do klina katolskeje Cyrkwje nasta w lěće 1908 w jenym evangelskim zjednoćeństwje w Americy. Sobustawy wudachu namołwjenjo z napominanjom na zhromadne křesćanstwo a na zasyzjednoćenjo w katolskej wěrje. Woni běchu też ći prěni, kotřiž po połdra lěće k romskokatolskej Cyrkwi přestupichu. Po tymle přikładźe měješe so tři lěta pozdźišo anglikanske klóštrske zjednoćeństwo, kotrež bě zasy z přikładom za wšelake druhe evangelske zjednoćeństwa. Dźensa prócuje so modlaca Cyrkej wosebje wo zasyzjednoćenjo orientalskeje Cyrkwje, kotraž 150 mili-

jónow dušow wopřija. Wona so ze swojimi sakramentami a liturgiskimi formami mało wot romsko-katolskeje Cyrkwje rozeznała. Jenož bamža jako najwyššoho pastyrja njepřipóznawa. W cyrkwjach Wěčnoho Města je so mnoho Božich službow w mysli zasyzjednoćenja wotměwało. 22. januara běchu w tamnišej němsko-narodnej cyrkwi pontifikalne Boże služby. W starej cyrkwi St. Paolino alla Regola wobdźěli so sekretar kongregacije za orientalsku Cyrkej, kardinal Pisserant, na popołdnišich Božich službach, při kotrychž ruthenscy měšnicy assistencu wukonjachu.

Khwalobne postajenjo Romskoho guvernéra Wjerch Colonna je jako romski guvernér postajił, zo ma so wulka postawa Njewoblakowanoho podleća swjateje Marije, kotruž je bamž Pius IX. na Piazza di Spagna postajić dał, kóždy wječor swjatočnje wobswětlić. Wjerch Colonna rjekny, zo z tym přeća wěriwych dopjelni. Wón přilubi zapłaćenjo cyłeje připrawy a też wobswětlenja.

Němska. W Aachenu je profesor dr. Ludwig Berg w 64. žiwjeńskim lěće wumrěł. Za čas wójny bě pólny duchowny, naposledku we hłownym kwartěrje hłownoho wjednistwa. Wot lěta 1921 hač 1927 přewza dušepastyrstwo pola ruskich emigrantow w Berlinje. Wón też wospjet do Ruskeje pućowaše a je tam bolšewismus ze swojimi hroznosćemi zeznał. We wšelakich spisach je přećiwo tutomu zabłudźenju wustupował.

Swjate městna a Boże domy při brjohach Srjedźnoho morja. Do Roma a Siciliskeje přihotuje so wosebita jězba, kotraž dyrbi k studijam nabožnych a stawizno-wumělskich pomnikow służić. Florenz, Rom, Neapel, Siciliska (Palermo, Syrakus, Taormina) so po tutym puću wopytaju. Wobdźělnicy wotjědu 31. měrca z Berlina a wróća so 19. apryla. Móže so też w Mnichowje a druhich městach přistupić. Bliže zhoniće přez „Katholische Volkshochschule Berlin N 4, Oranienburger Str. 60/63".

Měšniski seminar w Freisingu je tuchwilu z 257 alumnami wobsadźeny. To je najwjetša ličba, kotraž je so hdy w seminaru zapisała. Tele lěto so 54 nowoměšnikow wuswjeći a k lětu móže so samsna ličba wočakować.

Pontifikalije w lěće 1938.

Najdostojniši knjez biskop Pětr Mišnjanski je w lěće 1938 1. ordinacije wukonjał:

w Heidenawje 15. meje subdiakonat na akolytha Hansa Lubczyka w Lipsku;

w Smochćicach (w seminarskej kapali) 22. meje diakonat na mjenowanoho subdiakona;

w Lipsku-Gohlisu 26. meje měšnisku swjećiznu na mjenowanoho diakona;

w Smochćicach 21. julija tonsuru na alumnow: Aloisa Andrickoho z Radworja, Aloisa Bendera z Lipska, Aloisa Boltu z Brakela, Helmuta Förstera z Lipska, Wernera Laukusa z Drježdźan, Jana Nergera z Plawna, Raimunda Ottu z Udera (Eichsfeld), Jurja Reiniša ze Šěrachowa, Heinca Volknanta z Lipska;

w Smochćicach 22. julija ostiariat a lektorat na mjenowanych dźewjećoch alumnow;

w Smochćicach 23. julija exorcistat a akolythat na mjenowanych dźewjećoch;

w Budyšinje 24. julija měšnisku swjećiznu na diakonow: Mikł. Loku z Kamjenicy, Jurja Reichelta z Drježdźan, Adama hrabju Schall-Riaucour z Huski, Bruna Scheffela z Budyšina;

w Šěrachowje 31. julija měšnisku swjećiznu na diakonow: Pawoła Jenchena ze Šěrachowa, Bena Löbmana ze Šěrachowa, Alfreda Marschnera ze Šěrachowa;

w Smochćicach 16. decembra tonsuru na alumna Pawoła Bursyja z Kreuzburga (Horn.-Šlez.);

w Budyšinje 17. decembra ostiariat a lektorat na klerika Pawoła Bursyja kaž też subdiakonat na akolythow: Aloisa Andrickoho, Aloisa Bendera, Aloisa Bolta, Helm. Förstera, Franca Kinzela z Klingenthala, Wern. Laukusa, Jana Nergera, Raimunda Ottu, Jurja Reiniša, Heinca Volknanta;

w Budyšinje 18. decembra exorcistat a akolythat na mjenowanoho lektora a diakonat na mjenowanych dźesać subdiakonow;

2. sćěhowace cyrkwje woswjećił:

8. meje cyrkej Jězusoweje Wutroby w Greicu;
26. junija cyrkej swjatoho Konrada w Hirschfeldźe;
11. decembra cyrkej swj. Ławrjeńca w Lipsku-Reudnicach;

3. sakrament firmowanja wudźělił:

a) w Kamjenskim archipresbyraće:		
17. apryla w Kamjencu	88	firmujomnym
18. apryla w Khrósćicach	182	„
18. apryla w Baćonju	45	„
19. apryla w Njebjelčicach	58	„
21. apryla w Marijinej Hwězdźe	138	„
22. apryla we Wotrowje	70	„
24. apryla w Ralbicach	255	„
24. apryla w Radworju	92	„
b) w Geraskim archipresbyraće:		
8. meje w Greicu	77	„
5. junija w Gerje	95	„
6. junija w Šleicu	31	„
7. junija w Eisenbergu	39	„
c) w Plawenskim archipresbyraće:		
12. junija w Klingenthalu	79	„
d) w Pěrnjanskim archipresbyraće:		
15. meje w Heidenawje	62	„
e) w Budyšinje:		
19. junija w biskop. domjacej kapali	1	firmujomnomu
f) w Drježdźanskim archipresbyraće:		
11. sept. w Drježdź.-Cotta	43	firmujomnym
11. sept. „ -Pišnje	71	„
12. sept. „ -Plawnje	39	„
12. sept. „ -Janskim Měsće	88	„
13. sept. „ -Bjedrich. Měsće	10	„
13. sept. „ -Nowym Měsće	131	„
14. sept. „ -Čachwicach	30	„
14. sept. w Kinsburku	40	„
15. sept. w Drježdź.-Löbtawje	95	„
16. sept. „ -Striesenje	60	„
16. sept. w Radebeulu	30	„
18. sept. w Drježdź.-Strehlenje	41	„
18. sept. „ -Dwórskej cyrkwi	101	„
	2091	firmujomnym

4. w běhu lěta 26 nowych keluchow a 31 patenow woswjećił;

5. w Budyšinje w Pětrowej cyrkwi Zeleny štwórtk swjate wolije woswjećił.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 217.—223. z Nuknic: Jurij Donat, Jurij Hanski, Mikł. Jawork, Jakub Kral, Pětr Lešawa, Jan Smoła, Jan Wawrik; 224. 225. z Khróśćic: Pawoł Hórbank, Jurij Měrćink; 226. z Kozarc: Bohuměr Hórbank; 227. z Worklec: Mikławš Dźisławk; 228. z Hory: Jan Rjeda; 229. z Wučkec: Jurij Wels; 230. z Drježdźan: Hańža Kmječec; 231. z Lipska: Jakub Bjeńš; 232. z Čemjerc: Pětr Deleńk; 233. z Budyšina: Khata Kochec; 234. konvent klóštra Marijineje Hwězdy; 235. z Pančic: Hana Brylowa; 236. z Kukowa: Hana Šusterowa; 237.—242. z Miłoćic: Jurij Pětranc, Michał Šimon, Michał Šěrak, Jurij Pjetaš, Pětr Nowotny, Mikł. Šworca; 243.—248. z Wětenčy: Marja Zahonowa, Mikławš Delan, Jurij Wićaz, Michał Žur, Jurij Mička, Marja Bjedrichowa; 249. z Jawory: Arnošt Šołta; 250. ze Zebnic: farar Michał Kětan; 251. z Miłoćic: Jan Hanto; 252. z Budyšina: Jurij Hicka; 253. z Drježdźan: farar dr. Józ. Jakubaš; 254. ze Zdźerje: Hańža Markowa; 255. ze Šunowa: Jurij Narćik; 256. 257. z Łazka: Hańža Bjaršec, Jurij Žurk; 258. z Koslowa: Jurij Budar; 259. z Jitka: Jurij Hadrijanc; 260.—262. z Nowoslic: Mikławš Lebza, Mikławš Domaška, Hana Wićazowa; 263. ze Słoneje Boršće: Jan Špon.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Njedźela Quinquagesima, 19. małoho rózka 1939.

Boża mša str. 91; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 84.

Popjelna srjeda, 22. małoho rózka 1939:

Swjećenjo popjeła str. 97. Boża mša str. 100; bjez Gloria.

1. njedźela posta, 26. małoho rózka 1939.

Boża mša str. 109; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str 104.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hednschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

K póstniskomu pječenju:

štworo-płod. marmelada 500 gr 32 pj.
šmadrunks 500 gr 45 pj.
trusk.-jabluk. marmelada 500 gr 42 pj.
palmin

Gustav Hache
w Budyšinje, Butrowe wiki

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27
Mały nawěšk ma też wuspěcha!

Dary k zelenomu štwórtkej
nětko w rjanym nowym wubjerku po wšěch płaćiznach
Alphons **Schawseil**
w Budyšinje, Bohata hasa

Šulske toše
knihowe mapy — toški za pisańsku potrjebu
T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Słomniki
115×200 cm 2,70 hr., kaž też dobre měchi su zasy dóšłe. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße)

Dary za křesćanski dom
kaž **wobrazy, Bože martry, swěčniki, domjace hrónčka**
dale pórclin, kamjeninu a škleńčane wěcy
Škleńčerńja
Wilhelm
w Budyšinje, Serbska hasa 16
Wěcywustojne **zaškleńcowanjo wobrazow**

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Židźane tkaniny k falam a rubiškam smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije
pisane wušiwane — we wšelakich płaćiznach.
Hotowe měcy, žonjace čěpcy a holčace sekle, wobšića, knefle, nahłowj. bant, canki za rubiška.
To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódny a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

22 trjebanych mužacych, žonjacych a dźěćacych kolesow
někotre nimale nowe ma na předań
J. Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

Dobre wobućo
do prěnjeje słužby a za prěnjowoprawjeńskich dźěći pola
W. Sommer w Budyšinje Serbske hrjebje

Palency a likěry
ze suda:
palenc, 25 vol.% litr **2,—** hr.
Wjazoński žitny, 32 vol.% litr **2,40** hr.
woprawdźity
Flensburgski žitny, 32 vol.% 1/1 bleša **2,50** hr.
Gustav Hache
w Budyšinje, Butrowe wiki

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje a wowki

Hany Terezije zwud. Mjenjoweje rodź. Hašic,

wuměnkarki w Ćemjercach,

wuprajamy wšitkim přećelam, znatym a susodam za wopytowanjo pustoho wječora, bohate přewodźenjo k rowu a wěncowu pychu

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Cemjercach a Kašecach, na dnju pohrjeba, 11. febr. 1939.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Zjawny dźak
za wustrowjenjo wot čežkeje khorosće so wupraja
swjatej Hanje

Pjerjodrěnjo
zjednoći młodźinu, a njewěsta so praša, hdźe k rjanomu pjerju dobry wupjerk dóstanje. Mać kupuje jón pola A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa čo. 3 (Heringstraße)

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěšťki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

8. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 25. februara 1939. | 77. lětnik.

So modlić a so posćić?

Lědma bě Jězus třicećilětne potajne a skhowane žiwjenjo, kotrež běše w Nazareće wjedł, dokónčił, poda so k Jórdanej, hdźež Jan křćeńcu pokuty wudźěleše, zo by wot Jana cyłomu ludej jako „Jehnjo Bože“ předstajeny był. Wottud bu wot Ducha do pusćiny wjedźeny. Štyrceći dnjow a štyrceći nocow so tu modleše a posćeše. Jězus znaješe zakoń duchownoho žiwjenja, zo wšo wulke, nadobne a nowe wukhadźa z čišiny modlitwy a z bohatstwa posćenja. Abo njeje Mójzes štyrceći lět dołho wowcy měšnika Jethra w Madijanskej pusćinje pasł, prjedy hač bu we płomjenju wohnja wosrjedź kefka za wjednika swojoho ludu woznamjenjeny? A hdyž bě Bóh Knjez na horje Sinai dźesać kaznjow wozjewił, woteńdźe Mójzes znowa na pustu horu a wosta tam štyrceći dnjow a štyrceći nocow. Njejědźeše ani khlěba a njepiješe ani wody, dokelž wědźeše, zo stej k wobkedźbowanju Božich kaznjow modlenjo a posćenjo trěbnej. — Też Jan křćenik poda so hižo we młodostnych lětach do pusćiny a wosta tam, dóniž njeměješe před swojim ludom prědować. Joho jědź běchu skóčki a dźiwi měd.— Přesćěhaŕ Saulus je so po swojim spodźiwnym wobroćenju w Damaskusu w Judašowym domje, na wobě woči slepy, tři dny dospołnje posćił a so modlił, dokelž běše „wuzwolene sudowjo, zo by Bože mjeno donjesł před pohanow a kralow.“

Z modlitwu a z posćenjom matej so ćěło a duša w zaprěwanju a rozpominanju přetworić a nutŕkowne čistosćenjo přećerpjeć a swjatosćenjo dokonjeć. A woprawdźe: wšitcy profetojo, założerjo rjadow a wobnowjerjo duchownoho žiwjenja wukhadźeja z pusćiny abo podawaja so za dłši čas na duchwne zwučowanjo do pusćiny, prjedy hač so do dźěła dadźa.

Tak też Jězus! Najprjedy 30 lět dołho we skhowanej samotnosći w Nazareće. Potom šěsć njedźeli w pusćinje, so modlo a so posćo.

So modlo! To rěka: Boha Knjeza cyle a dospołnje do srjedźišća swojoho žiwjenja stajeć. Do srjedźišća wšěch mysli, wšěch přećow, wšěch wuspěchow, starosćow a bědow stajeć. A wot tohole srjedźišća swoje cyłe wosobinske žiwjenjo rjadować a postajeć, za sebje samoho, za swoje powołanjo, za swójbu, za lud, kraj a cyłe čłowjestwo. To je potom modlenjo při kóždym skutku. Potom je žiwjenjo Boža służba, kotraž njepřestawa ani wodnjo ani w nocy. Hłupe je měnjenjo, zo ma modlenjo stajnje być mumotanjo huby abo žołmjenjo wutroby, potajkim něšto zwonkowne a strójne, štož ma z khwilemi zasy a zasy swój stup hić. So modlić — to rěka, cyłoho čłowjeka pohnuć k Bohu Knjezej, po woli a po wutrobje.

So posćo! Dyrbimy ćěło do mocy ducha dać a je wukubłać ze swobodnej zdźerživosću wot cyroby a posylnjacych napojow. Naš čas je posćenjo wotwuknył. Ludźo mysla, zo so posća, hdyž wob dźeń trójcy jědźa a nic pjeć króć. Druzy měnja, zo so posća, hdyž město howjazeje pječenje rybu jědźa. A skónčnje dyrbja też tajke wobuzy być, kiž praja, zo posćenjo ćěło khorowaći, dokelž ćělne mocy njewužitnje přetrjeba. Ja pak praju: přileżnostne dłše zdźerženjo wot cyroby je posylnjace lěkowanjo, kotrež je za strowotu nimoměry spomožne. Swědči wo wysokej mudrosći swjateje Cyrkwje, hdyž wěriwym posćenjo pod hrěchom předpisuje. A je wěsta škoda, zo dyrbja so wšelake wuwzaća a wołóženja dźiwajo na časowe wobstojnosće postajeć.

Jězusej je woboje jenak ważne, modlenjo a posćenjo. Woboje jako přihotowanjo na ćežke mesijanske powołanjo. Joho duša a ćěło so w pusćinje posledni raz pruhujetej a posylnjujetej, prjedy hač do zjawnosće jako wumožnik swěta stupi. Wulkotny to přikład mócneje swětostawiznjskeje postawy Khrystusoweje za wšě časy a za wšitkich čłowjekow! Hdźežkuli so wyšše powołanjo a wupósłanjo

Najdostojniši knjez biskop je zemrětomu Swjatomu Wótcej sćěhowace wopomnjeńske słowa poswjećił:

Lubowani wosadni!

Dźensa rano 1/26 hodźin je naš horcolubowany swjaty wótc

bamž Pius XI.

w starobje 81 lět, 8 měsacow, 9 dnjow po 17lětnym knježenju w Knjezu wusnył.

We hłubokej zrudobje stojimy my při marach tohole nadobnoho bamža, kotrohož móžemy z woprawnjenej hordosću drje k tym wosebje wulkim bamžam ličić, kiž su z pychu stoła swjatoho Pětra byli.

Wězo je katolske křesćanstwo dźiwajo na wjacy lět hižo wosłabjenu strowotu Swjatoho Wótca wo njoho so strachowało a tohodla z tajkej podatosću a wutrajnosću wo zdźerženjo tohole drohotnoho žiwjenja so modliło; wot toho časa sem pak, zo bě Pius XI. sam swoje žiwjenjo jako wopor za měr we swěće wěčnomu Knjezej poskićił, měješe drje kóždy z nas začuće, zo Knjez nad žiwjenjom a smjerću tak wulkomysłny wopor bórzy přiwozmje.

Nětko je to, čohóždla smy so strachowali, zastupiło. W ponižnosći so kłonjo pod njewuslědźomne rady Boże, podawamy so w česćownosći woli najwyššoho Knjeza.

Nětko je ta sylna ruka, z kotrejž nowowuzwoleny bamž na spočatku swojoho pontifikata swětej a městej Romej prěnje žohnowanjo wudźěli, kotruž je tak njeličomne razy za čas swojoho knježenja k žohnowanju pozběhował, kotruž hišće krótko před swojej smjerću z napinanjom pozběhny, zo by hišće junu swět žohnował, wozymniła a sprostnyła.

Knjez sam je z tuteju sylneju rukow, w kotrymajž so energiska wola, žadna rozsudźitosć a wobdźiwajomna dźěławosć woznamjenješe, pastyrski kij wzał.

Naš Swjaty Wótc je morwy! Wěmy, što smy z nim zhubili, pastyrja dušow: našoho přecy tak dobroćiwoho duchownoho wótca, kiž je našu strachoćiwu wutrobu tak wjesołu a zbožownu činił z wozjewjenjom swojoho dźěłowoho programa: „Měr Khrystusowy w kralestwje Khrystusowym“, kiž je tak wutrobnje z nami rěčał a na našich starosćach dźěl brał, hdyž sami k njomu přińdźechmy; kiž je nam tak mnohe pozbudźowace, jasne a směr dawace pastyrske listy słał, kiž je ze srědkami wědomosće a wumělstwa, z pozbudźenjom japoštolstwa laikow a jenoho swjatoho měšnistwa, z rozwiwanjom liturgije na najwšelakoriše wašnjo, ze stajnym napominanjom k modlefskomu a woporniwomu žiwjenju přecy a zasy na to dźiwał, zo by njesmjertne duše za Boha dobywał.

Naš Swjaty Wótc je morwy! Tón bamž, kiž je wo ludy zemje tajku starosć měł: kiž swojim samsnym krajanam z woprawdźe wulkotnym skutkom w „lateranskich zrěčenjach“ cyle wosebity dar měra poskići; tón bamž, kiž našu němsku maćefnu rěč tak wustojnje wobknježeše a nam tak často ze zynkami našeje domizny praji, kajku lubosć k němskomu ludej we sebi nosy; tón bamž, kiž też najkhudše ludy swěta we wóhniwej lubosći ke Khrystusej, „swětłu swěta“, chcyše dowjesć.

Naš Swjaty Wótc je morwy! Pastyr dušow je wotešoł ke swojomu sprawnomu sudnikej a mytowarjej, k wěčnomu pastyrjej. My, joho dźěći, spominamy na njoho z dźakownosću a lubosću; modlimy so swěrnje a nutrnje za joho dušu, zo by wotpočowała w Božim swjatym pokoju.

Njespominamy pak jenož na našoho luboho zemrětoho wyšopastyrja, my staramy so jako katolscy človjekojo też wo přichod swjateje Cyrkwje a zjednoćamy so wšitcy k wulkomu zhromadźeństwu wopora a modlenja wo zbožowne wuzwolenjo jenoho dostojnoho naslědnika we zastojnstwje swj. Pětra.

W Budyšinje, 10. małoho rózka 1939.

† **Pětr,** biskop Mišnjanski.

---

zjewja, a hdyžkuli so ważny skutk započina, ma so dowěrnje porěčeć z Bohom, kiž je skazowaŕ wšěch dobrych skutkow, a ma so duša a ćěło přirodnje popřihotować we zmysłu swjatosćacoho posćenja.

Kóždy Boži nadawk je wulki. Wšo jene, hač so wo ważne — druhdy po zdaću — abo wo pódlanske wěcy jedna. A kóždy Boži nadawk ma so z połnej khutnosću, ze wšej wuhladniwosću a swědomitosću dopjelnić. Dokelž nichtó njewé, k čomu Bóh joho hišće postaji, mamy so we swjatym póstnym času z rozpominanjom při modlitwje a ze zdźerżliwosću při jědźi za wšě Boże dopušćenja a nadawki khmanych sčinić. Křesćan njeje, štóž jenož to sebi waži, štož móže měrić, ważić a ličić. To je duchowna prašiwosć, při kotrejž človjek sam prašiwi. Štóž so njemodli a njeposći, podleži najebać zwonkownych postupow a wuspěchow nutřkownomu wokhudźenju.

So modlić a so posćić rěka: So podawać Bohu Knjezej a posłušny być přirodnym kaznjam, kotrež je Bóh wutworił. To je jenički zakład, kiž na dalše za krute wobstaćo žiwjenja rukuje. A tak widźimy, zo je Jězusowe žiwjenjo we wšěch swojich dobach rozomne a časowe. Přecy zasy — też po lětłysacach — je Jězus najhłubša mudrosć a poslednje lěkowanjo za človjeske błudźenjo. Jězusej njesměmy tohodla nihdy a nihdźe z puća hić, ale dowěrnje před nim zastawać a joho we wšěm sćěhować. To wjedźe k časnomu zbožu a jónu do njebjeskoho raja. —a.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Tak smy zańdźeny štwórtk našoho krajana Jakuba Lorenca w ródnej zemi pokhowali, we wjescy, hdźež 18. pražnika 1874 swój zemski puć nastupi. Wulka syła žarowacych běše přikhwatała, zo by jomu poslednjeje česće wopokazała, samo z Běłowodźanskeje wosady, do kotrejž joho posledni přebytk, wjeska Slepo, přisłušeše. W lubym domčku, hdźež běše lěta nježnoho dźěćatstwa přeżiwił, stoješe nětko na marach. Žarowanski kondukt nawjedowaše knjez faraŕ Nowak a kk. fararjej Cyž

w Hajnicach a Storm z Běleje Wody jomu assistowaštaj. W kapałcy na pohrjebnišću narězny wosadny knjez farař žiwjenjoběh njebočičkoho. Njebě runjewon rózojte. Wěste etapy wuzběhuja so z joho žiwjeńskoho dróhowanja. Přez Budyšin a Prahu wjedźeše joho puć do powołanja, kotrež bě z wotpohladom strowoty dla zaměnił. Tak widźachmy joho na wšelakich městnach skutkować — we Wurcenje, Šěrachowje, Mechernichu w Erfli a w Dinslaken w Porhynskej, z wotkel so 1920 do bližšeje domizny nawróći, do Slepoho, hdźež měješe parnoho rězaka. W poslednim času přebywaše w Berlinje, hdźež joho muza namołwješe, waryta so přimać a lube hrónčka w mačeršćinje basnić, kotrež joho młódši syn do hudźby zestaja a dźowka potom lubomu nanej spěwnje přednjese. Nětko je lyru na stronu położił. Za to zaspěwa jomu mały khór poslednje harmoniske „Božemje". A potom zjednoćichu so žarowacy hišće raz nad wotewrjenym rowom, hdźež joho prjedawši dušepastyř wutrobne słowa dźaka za joho swěru a přikładomnu cyrkwinsku zmyslenosć wupraji. Z ćichim paćerjom a z hruzlkom zemje rozžohnowachmy so ze swojim krajanom Pohrjebnej swjatočnosći přizamkny so we wulkej cyrkwi žarowanska Boža mša z libera. Tak smy zasy jenoho ze stareje doby pokhowali, dołholětnoho sobustawa towarstwa ss. Cyrilla a Methoda a swěrnoho čitarja „Katolskoho Posoła". Njech wotpočuje w měrje!

Z Khróšćic. Swój sleborny kwas swjećeštaj před tydźenjom naš hosćencař a bur Jurij Wjeńka a joho mandźelska Hana rodź. Wawrikec z Nuknicy. Dócpěwši wjeršk zhromadnoho pućowanja, móžeštaj nětko dny polne radosće a zboža přeżiwić. Bóh jimaj wobradźi 5 dźěći; a to 2 dźowcy a 3 synow. Přikładnje staj za tutón čas na namrětym korčmarjec wobšernym burskim statoku hospodariłoj, kiž je hižo wjacy hač 200 lět we rukach samsneje Wjeńkec swójby. Pódla staj hišće wustojnje wobstarałoj jich derje znatu korčmu. Jubilar je sebi powšitkownu nahladnosć přez swoje dźěło při wšelakich ratarskich hospodarskich organizacijach přidobył. Je dźensa mjez druhim z předsydu Khróšćanskeje nalutowarnje a Lejnjanskeje mlokarnje a skutkuje też jako burski zastupjeř na sudnistwje w należnosćach herbskich dworow w hamtskim měsće Kamjencu a Drježdźanach. Ze wšěch stron so slěbornymaj mandźelskimaj na čestnym dnju zbožopřeća wuprajichu, přeća, kiž njech maja też za dalši zbožowny žiwjeński puć swoju płaćiwosć!

Z Khróšćic. Kak spěšnje móže so naše čłowjeske žiwjenjo pominyć, to je nam pokazał zrudny pad njeboheje Křižankec-Pjechec maćerje w zańdźenym tydźenju. Loni hakle je nam „Posoł" pisał wo slěbornym mandźelskim jubileju w Křižankec swójbje. Nětko je jubilarka lońšoho lěta hižo na prawdźe Božej, dócpěwši jenož 49 žiwjeńskich lět. Njedźelu 12. februarja je Hana Křižankowa, rodź. Ryńčec z Lejna, hišće w Božim domje přebywała, wječor hišće swoje zwučene hospodarske dźěło wukonjała. W nocy k póndźeli strašnje skhorje. Jara bolostna znutřkowna khorosć tak spěšnje postupowaše, zo dyrbjachu njebočičku wutoru popołdnju do Budyšskeje khorownje dowjesć, hdźež hižo srjedu rano wudycha. Wona pak bu ze wšěmi swjatymi sakramentami wobstarana. Wulke syły žarowacych z Khróšćic a wokoliny su zańdźenu sobotu jeje ćělne powostanki k poslednjomu zeńskomu wotpočinkej přewodźałe, a tak też zrudźenomu mandźelskomu, jeničkej dźowcy a sotromaj swoje wutrobne sobužarowanjo wopokazałe. Po pohrjebje z konduktom poréča wosadny knjez farař na Božej mši wutrobne słowa tróšta a pokoja žarowacym, kiž pjelnjachu dom Boži nimale kaž na njedźelskich Božich służbach. Knježe, daj jej wěčny wotpočink!

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 1. měrca 1939, pop. w 2 hodź. w Khróšćicach, 1/44 hodźin w Hórkach a w 4 hodź. we Worklecach.

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Farař na wotp. Albert Reima †. Zańdźeny pjatk, 17. febr., zemrě we swojej Šěrachowskej domiznje knjez farař na wotp. Albert Reima. Narodźi so 24. apryla 1864 w Šěrachowje a studowaše na katolskim wučerskim seminaru w Budyšinje, na statnym gymnaziju Małeje Strony w Prazy a na němskej universiće w Prazy. 6. nov. 1889 bu w Budyšinje na měšnika wuswjećeny a skutkowaše jako dušepastyř w Kamjenicy, Freibergu a Zebnicy. W juliju 1927 dźěše khorowatosće dla na wotpočink. Poslednje lěta ćerpješe wosebje na hłuchosć; ale ćim bóle joho tuta wot zwonkownoho swěta dźěleše, ćim krućišo so dušinje ze Bohom zjednoćowaše. Na smjertnym łožu móžeše so tohodla ze starym Simeonom modlić: „Nětko daj, o Knježe, Twojomu służownikej w měrje ćahnyć". Pohrjebna swjatočnosć za njebočičkoho bě zańdźenu póndźelu. Wulka ličba přewodźerjow bě so zešła. 27 duchownych, mjez nimi

W lěsu.

(Skónčenjo.)

Wosoł womjelkny. Nasta khwila njewjesołeje ćišiny. Přetorže ju hakle měrny hłós, wudobywacy so z woza:

„Nimaće připadnje zapalki při sebi?"

„K čomu?" wopraša so złóstnik zastróženy.

„Zapalće jenu abo dwě, přetož dyrbju pytać, štož zhubich!"

Třepotajo na cyłym ćěle, přesłapnjeny z pokojom a prostym rjekowstwom duchownoho knjeza, wućeže złóstnik nimowólnje něšto zapalkow a šmórnywši je wo póduše swojich škórni zaswěći.

Swětleško zabłyskny, a hlej, tu dohlada so rubježnik, kak farař někajku drobnu wěcku spody z woza zběhny.

„Je to mały křižik", rjekny knjez z měrnym hłosom. „Nošu jón přecy wokoło pasa. Čujach, zo mi wupadny, a jara by mje bolało, hdyž bych jón zhubił. O, to je wulka wopomnjeńka! — Hijo-hijo, stary přećelo", dokónči wołajo na wosoła.

Wozyčk wrjeskotaše wotsal.

„Što wam tak wjele na tajkim kusku drjewa zaleži?" wopraša so złóstnik z njewěstym hłosom.

„Što mi zaleži, so prašeš? Moj přećelo, hnydom to zrozemiš. Tónle křižik" — tu dzeržeše jón k latarni — „je wokošało 17 ludźi, stojacych před wobličom smjerće, 17 ludźi, kotřiž wumrěchu strašnu smjerć . . .!"

„We wójnje?"

„Hórje!"

„Na mór?"

„Hórje dyžli mór — wěš mi, što króć hórje! Woni wumrěchu pod gillotinu (sekeru)!"

„Gillotinu? — Čert a hela!"

Nasta mjelčenjo. Nóc bywaše jasniša. Na njebju zamikota něšto błukich hwězdow.

Knjez započa znowa rěčeć, pomału, z cunim hłosom kaž w spowědźi.

„Haj, mój přećelo, sydomnaće ludźi tak wumrě. Tajke něšto njezapomniš ženje; běch dźěn z kapłanom w La-Roquette "

„Kak to bě? Z kapłanom sće był w La-Roquette?"

„Přez jědnaće lět. — Pomnju wšitkich. — Wbozy. — Gamaze — Adrionet — Chanlot —."

„Chanlot, tón, kiž je kuchařku zamordował?"

„Tónsamy."

„Sym joho znał; smoj w jenym połku służiłoj."

„Wuspowědał so je a bě jara hnuty a rozkatv. Kročo na wotprawnišćo prošeše wšěch wo wodaćo. Běchu też někotři, kiž płakachu. Chanlot wšak bě naposledk cyle spokojny. A dale druzy — Petit Paul — Laumonin . . . Wšitcy, wšitcy košachu tónle křižik, byrnjež jich nichtón njenamołwjał. Ach, to je drohotny křižik z tymi přiskhnjenymi

Budyšski tachant Hartmann, kapitular dr. Soppa a propst Beier swojomu duchownomu sobubratrej poslednju česć wopokazachu. Knjez konsistorialny prezes Rotha měješe swjatočne requiem a knjez farař Mott pod assistencu kk. kapłanow Jungbluta a Loka wukonješe pohrjebne wobrjady. Cunjo klinčeše přez pohrjebnišćo spěw cyrkwinskoho khóra: „A w měrje zwostanje joho wopomnjećo".

— Katolska rańša pobožnosć w Lipsčanskim radiosćelaku. Přichodnu njedźelu, 26. februara, přenjese so z Lipsčanskim radiosćelakom katolska rańša pobožnosć. Naréč změje knjez kapłan Boltz z Drježdžan. Hólčacy khór pod wjednistwom Józefa Wagnera swjatočnosć ze spěwami porjeńši.

Kak so bamž woli.

Zakładne postajenja, kotrež wólbu bamža rjaduja, su sćěhowace: 1. bamža wola kardinalojo, 2. k wuzwolenju stej trěbnej dwě třećinje hłosow, 3. wólba wotměwa so w „Konklave". Tutón porjad płaći wot srjedźowěka sem. W prěnich časach Cyrkwje bu bamž, kaž biskopja, wot duchownstwa a wěriwych diecejzy woleny. Wólba na tutym šěrokim podłožku měješe tón sćěhwk, zo so wšelake strony wutworichu a swětne wliwy so do wólby bamža měšachu. Tak su něhdy zapadno-romscy kejžorojo, po nich germaniscy kralojo, potom kejžorojo w Konstantinoplu, romske zemjanske swójby, kralojo Frankow, němscy kejžorojo sylny wliw na wobsadźenjo bamžowskoho Stoła dócpěli. Po něčim je Cyrkej swětne wliwy wotwobarała a wólbu bamža z wosebitym zakonjom zrjadowała. Bamž Mikławš II. je lěta 1059 postajił, zo prawo, bamža wolić, přistoji jenož kardinalam-biskopam. Aleksander III. je lěta 1179, potajkim we tym času, hdźež prawo, biskopow wolić, na tachantske kapitle přeńdźe, tute prawo wšěm kardinalam, potajkim też kardinalam-měšnikam a kardinalam-diakonam spožčił a zdobom postajił, zo stej k wuzwolenju dwě třećinje hłosow trěbnej.

Ale što potom, hdyž so kardinalojo njemóžachu dojednać? W 13. stotku je so to časćišo stało. Wuprózdnjenjo bamžowskoho Stoła traješe dale a dléje, často ze škodu za Cyrkej. Po smjerći Klemensa IV. bu tutón njedostatk runjewon njeznjesliwy. Skoro tři lěta bě bamžowski Stoł wosyroćeny. 18 kardinalojo běchu so w měsće Viterbo zešli a njemóžachu so zjednać. Tu nałožichu měšćenjo tohole města radikalny srědk, kajkiž bě so prjedy hižo w Romje a Neaplu nałožił. Woni zamurjowachu durje biskopskoho doma, w kotrymž běchu kardinalojo zhromadźeni. A hdyž też to hišće njepomhaše, wotkrychu třěchu a podawachu jenož hišće khléb a wodu do domu. Tak bu 1. sept. 1271 Hrjehoř X. wuzwoleny. Nowy bamž wuda so złožujo na tutón radikalny srědk měšćanow města Viterbo wosebity zakoń. Wot toho časa ma so bamž wolić we „Konklave". Łaćonske słowo „Konklave" woznamjenja „zamknjena rumnosć". Prěnje předpisma běchu jara krute. Kardinalojo mějachu wšitcy w jenej rumnosći zhromadnje bydlić. Jědźe podawachu so z jenym woknom do doma, wot třećoho dnja dóstawachu jenož jenu grychtu ke kóždej jědźi, po wosmich dnjach jenož hišće wodu a khléb a něšto wina. Pozdźišo buchu tute předpisma wołóžene. Ale krute wotzamknjenjo wot zwonkownoho swěta je dźensa hišće hłowne znamjo konklava a ma dźensa hišće samsny zaměr kaž něhdy: Wliwy zwonkownoho swěta wotdźeržować a wólbu pospěšić.

Bórzy po smjerći bamža započinaja so po postajenju generalneje konkregacije kardinalow přihoty k wólbje. Dźěl vatikanskoho hrodu, jeli dyrbi so tu konklave wotměć, so tak přetwori, zo su wšě zwiski ze zwonkownym swětom wotrěznjene abo zo so hodźa dospołnje dohladować. Durje a khódby, kotrež z konklava wjedu do zjawnosće, bywaja zaraćene abo zamurjowane, wšě zbywace přistupy kruće wobstražowane. Wokna so zwonka zapowěsnu abo wobarbja a znutřka zazygluja. Wšě listy du přez cenzuru — telefon njesmě so bjeze wšoho wužiwać. Telefoniske zdźělenja maja so napisać, censurje předpołožić a potom so přez třećoho dale dadźa. Za kóždoho kardinala so małe bydlenjo připrawi na te wašnjo, zo so wjetše rumnosće dźěla. Přidźělenjo rumnosćow na jednotliwych so wulosuje. Kóždy kardinal smě dwě wosobje, duchowneju abo laikow, abo jenoho duchownoho a jenoho laika, zwjetša jenoho sekretara a jenoho służownika, sobu přiwjesć. Po najnowšich předpismach ma so po móžnosći jenož jedyn laik sobu přiwjesć. Prelatojo abo krejni přećeljo kardinala nimaja přistupa do konklava. Kardinalojo z klóštrskich rjadow njesmědźa přisłušnika ze samsnoho rjadu do konklava brać. Nimo tychle du do konklava: Sakristan japoštolskoho hrodu z pomocnikami, ceremoniajoro, nic wjacy hač šesćo,

---

sylzami želnosće najzasaklišich złóstnikow. Tohodla je mi tak ważeny . . ."

Njeznaty wodychowaše ćežko. Nadobo so skhrobli a šepny z dyrkotacym hłosom: „Ja njewěm, knježe, što je wina — khiba tohodla, zo běšće w La-Roquette z kapłanom — abo snadź też, dokelž spomnišće na tych . . . Njewěm — ale njech — čuju poroki swědomja, zo sym přećiwo wam tak njehódnje jednał, tak sprosće."

Knjez njeda jomu doréčeć.

„Nó, prawje tak, prawje — njeréčmy dale wo tym — ty bě jara njemdry — ale to je hižo nimo. Što će boli, khudźinka? — Maš snadź ćežke starosće, bědu, nuzu?"

„Wězo starosće — to njeje dobrota. — Człowjek che měć khléba — a nima, chce dźěła — a nima — a hlej, zhubiwa dowěru — zapomina na Boha — na prawdu — a wěstoho wječora, hdyž je kołwokoło ćma a nichtón njehlada — wusłyši złoho wabjenja a —."

„Nó, wšak sy wuknył katechismus, něwěrno?"

„Haj, ale to je jara dołho hižo."

„Widźiš, hlej, a wojak sy był — a służił sy wótčinje. Mój Božo, rjane to powołanjo. To wuči bližšoho lubować, wšitkich bližšich — krajanow — dźěći jenoho kraja. Hlej, mój bratře, zapomń na tón njeskutk. Popowědajmy wo tym doma. Wróćiwši so wot khoreje, wohrěješ so na mojej farje — wostanješ přez nóc — a nazajtra pobjesadujemoj — a póńdźeš dale zbožowniši, spokojniši a — lěpši."

Wozyčk zasta před pastyřcynym domčkom. Zastupichu do jstwy. Na khuduškim łožu leže mrějaca staruška so bědźicy w předsmjertnych bolosćach. Réč bě hižo zhubiła, tuž njemóžeše so spowědać.

Knjez stupi k łožu a poča spěwać modlitwy. W samsnej měrje kaž měšnik khorej poslednju służbu dopjelnješe, zdawachu so ćerpjenja mrějaceje słabnyć, na wobliču bě widźeć měr a wuraz spokojenja, woči zańdźelištej so hižo do zbóžnoho zdrěmnjenja.

Knjez wza swjate woblatko ze sléborneje kapsule. Prjedy pak hač je połoži mrějacej na jazyk, wobroći so na tón bok, hdźež złóstnik klečeše, a zhladujo na njoho sčini ze swjatym woblatkom znamjo swjatoho křiža.

Klečacy stykny rucy. Zdaše so jomu w tej khwili, zo bije z małoho woblatka jasne swětło a padajo na blěde wobličo mrějaceje wobdawa je z błyšćatym wěncom pruhow. Tale jasnosć wobkuzłowaše joho, předoby so jomu do nutrinow, do wutroby, pod nop, do mozhow, do kóždoho stawčka joho ćěła, do kóždeje krepki krewje . . . a zdaše so, kaž by joho k zemi stłóčiła. Z jeje mocu so złóstnikej hłowa pokornje skhili, a z wočow wukulichu so sylzy . . .

„Božo, budź miłosćiwy mi, khudomu hrěšnikej!" šeptaše njeznaty, bijo so na wutrobu.

Knjez połoži Syna Božoho mrějacej do lědma powočinjenoho erta . . . Poslednje słowa wotwjazanja . . . Poslednje požohnowanjo za wotkhadźacu dušu — a woči staruški zawrěštej so na wěčne . . .

W.

sekretar kollegia kardinalow, jedyn rjadnik jako spowědnik, dwaj lěkarjej. jedyn širurg, jedyn lěkarnik z pomocnikami a dalši personal, kotryž generalna kongregacija kardinalow ma za nuzny. Za zwonkowny porjad konklava je zamołwity maršal konklava, zastojnstwo, kotrež po dołhej tradiciji wjefchowska swójba Chigi porjadnje wukonja. Kollegium wysokich prelatow stoji maršalej ke stronje.

Wólba. Štyrnaće dnjow, najpozdźišo 18 dnjow, po smjerći bamža ma so konklave započeć. Na ranjo šesnatoho abo dźewjatnatoho dnja po smjerći bamža swjeći kardinaldekan před zhromadźenym kollegiom kardinalow B žu mšu k Duchej swjatomu. Wysoki prelat bamžowskoho dwora ma při tym předowanjo we łaćonskej rěči wo winowatosćach wolerjow bamža. Hnydom po tym abo na wječor samsnoho dnja ćahnu kardinalojo z jich sobukonklavistami we swjatočnym prócesijónje do sixtinskeje kapale Vatikana. Tu so hišće junu wólbne zakonje přečitaja. Kardinalojo a wšitke wosoby, kotrež so po prawje na konklavu wobdźěleja, přisahaja na tute zakonje. Potom so tróicy ze zwónčkom znamjo da! Ceremoniarojo wołaja: „Extra omnes" — to rěka: Wšitcy won, kiž ke konklavje njesłušeja. **Durje so zamknu, kamerlengo wobkhodźi ze służbučinjacymi kardinalemi wšěch tŕoch stopnjow rumnosć, zo by so přeswědčił, zo je kóžde předpismo wobkedźbowane a zo njeje nichtó njewoprawnjeny wróćo wostał: Konklave je zawrjene.**

Nazajtra rano, po Božej mši k Duchej swjatomu, kotruž kardinaldekan swjeći a na kotrejž wšitcy druzy kardinalojo swjate woprawjenjo dóstanu a po wuspěwanju kěrluša: „Veni Creator Spiritus" — započina so wólba. Woli so zwjetša tajnje, to rěka z cedulkami, při čimž su wšitke jednotliwosće nadrobnje zakońscy postajene.

Za tónle zaměr so sixtinska kapała — jeli so konklave we Vatikanje wotměje — jako wólbna rumnosć připrawi. Před wołtarjom stoji blido z wólbnym sudobjom w podobje złotoho kelucha. Při nabočnych sćěnach stoja baldachinowe stoły za kardinalow. Před kóždym stołom blidko z pisańskej naprawu, pječatom a swěčku. Na srjedźa stoja wjetše blida, na kotrychž so wólbny wuslědk přepruhuje a postaja. Ceremoniarojo rozdźěla hłosowanske lisćiki. Na to zwostanu kardinalojo w kapali sami. Přez lós postaja so tŕo wuličerjo, tŕo pruhowarjo a tŕo hłosyhromadźerjo.

Też za hłosowańske lisćiki je zwonkowna forma jasnje předpisana. Wopřija na prědnjej stronje tři kašćiki. Do hornjoho zapisa kardinal swoje mjeno, do srjedźnoho mjeno toho, kotrohož chce za bamža wolić a do třećoho kašćika zapisa woznamjeńsku l čbu a swobodne hesło. Wupjelnjeny hłosowanski lisćik so potom horjeka a deleka dwójcy zawali a z tajnym pječatom zawrěje, tak zo je jenož hišće mjeno wolenoho spóznać. Tele mudrje a dokładnje přemyslene wólbne wašnjo ma z prěnja wólbne potajnstwo zwěsćić a z druha njedowolenu samowólbu wuzamknyć. Wupokaza-li so, zo je jedyn z kandidatow runje dwětřećinowsku wjetšinu dócpěł, dyrbi so najprjedy přepruhować, hač njeje snadź sam na swoju wosobu hłós wotedał. Wuzwoleny dyrbi swój tajny pječat zjawnje pokazać, a też woznamjeńsku ličbu a hesło zdźělić.

Po wupjelnjenju hłosowańskich lisćikow kroča kardinalojo po porjedźe staroby k hłosowanskomu sudobju. Před wołtarjom so kóždy ke krótkej modlitwje poklaknje, zo by potom tule přisahu złožił: „Knjeza Khrystusa, kotryž budźe mje sudźić, přijimam za swědka, zo toho wolu, kotrohož mam před Bohom po dobrej wěrje a přeswědčenju wolić." Na to lisćik z pateny do kelucha sunyć da. W připadźe skhorenja móže kardinal we swojej jstwi wolić. Hromadźerjo tele lisćiki do wosebitoho sudobja połoža. Nětko započina so za srjedźnym wulkim blidom ličenjo a pruhowanjo hłosowańskich lisćikow. Njeje-li so dwětřećinowska wjetšina za jenoho z kandidatow dócpěła, přizamknje so njeposrědnje druhi wólbny khód. Je-li też tón bjez wuspěcha, so hłosowańske lisćiki hromadźe z mokrej słomu abo synom w khachlach spala. Čorny kur, kiž potom z wuhenja Sixtiny wustupuje, připowěduje na swjatym Pětrowym naměšće čakacym syłam, zo bě wólba bjezwuspěšna. Na to so hišće popołdnju samsnoho dnja dwaj wólbnej khodaj wotmějetej, a je-li trjeba, też na kóždym sćěhowacym dnju štyri wólbne khody, dóniž so dwětřećinowska wjetšina njedocpěje. We wuspěšnym padźe so wólbne lisćiki bjez słomy abo syna spala, a na běłej mróčałcy kura, kotraž nětko z wuhenja wustupuje, spóznaja ludźo: Habemus papam (mamy zasy bamža).

Nutřka w Sixtinje pak su kardinalojo mjez tym za šnóru sćahnyli, kotraž je wokoło baldachina połožena. Jenož jedyn baldachin wostanje kaž prjedy: tón wyše stoła wuzwolenoho. Kardinaldekan k wuzwolenomu přistupi a so joho wopraša, hač wólbu přijima. Ze swojim jednorym hajprajenjom dobudźe sebi wuzwoleny njesměrnu połnosć bamžowskeje mocy. Kardinaldekan so joho skónčnje hišće praša, kajke mjeno chce přiwzać. K tutej wotmołwje bamž zwjetša małe rozjasnjenjo poda. Potom sćěhuje zadrasćenjo. Wuzwoleny dóstanje běłu bamžowsku drastu, kotraž we wšelakich wulkosćach přihotowana leži. Na to jomu kardinalojo jako prěni hołduja. Mjez tym je najstarši kardinaldiakon na logiju wyše srjedźnoho portala swjatoho Pětroweje cyrkwje wustupił a ludej wozjewił: „Připowědam wam wulku wjesołosć. Mamy bamža, a to ....., kotryž je mjeno ... přiwzał." Bórzy po tym też nowy bamž na logiju wustupi, zo by urbi et orbi, městej a swětej swoje požohnowanjo wudźělił.

Njeje-li bamž hišće měšnik abo biskop — štož je theoretiscy móžno, dokelž žadyn zakoń njewobstoji, zo by wěste wuměnjenja za wosobu předpisał — dyrbjał kardinaldekan w tajkim připadźe wobě swjećiznje hnydom wudźěleć. Woprawdźe pak je so z časow třinatoho lětstotka přecy jenož kardinal za bamža wuzwolił.

Bamžowske krónowanjo je jenož ceremonija a nima dźiwajo na móc a prawo žanoho wosebitoho wuznama. Při krónowanju staji dekan kardinaldiakonow bamžej třojokołatu krónu abo tiaru na hłowu jako znamjo třojeje bamžowskeje mocy. „Přijimaj z třomi krónami pyšenu tiaru", rjeknje při tym dekan kardinaldiakonow, „a budź sebi toho wědomy, zo sy wótc wjerchow a kralow, wodźef swěta, naměstnik našoho Zbóžnika Jězusa Khrystusa tu na zemi, kotromuž słuša česć a khwała do wšeje wěčnosće. Amen."

Krónowanska Boža mša wotměje so w swjatoho Pětrowej cyrkwi. Před zastupjenjom swiedźeńskoho ćaha je bamžej ceremoniar napřećo stupił. Wón zapali na končku kija wobwite předźenjo, a mjez tym zo płomješko zasapnje a zasy spadnje, rěči pomału: „Sancte Pater, sic transit gloria mundi — Swjaty Wótče, tak zańdźe krasnosć swěta."

Po Dr. H. Scharpu

Memento homo!

(Spominaj, človječe!)

Přećela za přećelom
Bóh sej woła k sebi dom.

Starši du, a młódši du;
Wo wšěch ćicho žaruju.

Stajnje na nich spominam,
Hač so pominju ja sam.

Na khwilu smjerć dźěli nas,
Smjerć nas zjednoći też zas.

Na próch čěło rozpadnje,
Duša, duša wostanje!

Smil so, Božo, nad nami,
Za blido mje k nim sej wzmi!

K., 23. 2. 39. M. R.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

1. njedźela posta, 26. małoho rózka 1939.

Boža mša str. 109; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str 104.

2. njedźela posta, 5. měrca 1939.

Boža mša str. 117; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija, póstna, str. 104.

Wóčny lěkař dr. Rězak zapućował.

Młodźi mandźelscy
namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**

Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Ortenburg.
Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy tež serbscy.

W stajnych nowosćach
ručne toški a pasy *T. Albert*
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schültertor 21
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje a dobreje maćerje, wowki, sotry a ćety

Marje zwud. Klimantoweje rodź. Wićazec
z Różanta,

kotruž je Bóh štwórtk, 16. febr., w jeje 78. žiwjeńskim lěće derje přihotowanu po ćežkej khorosći do njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej za čas žiwjenja dobrotu wopokazowali, na pustych wječorach za nju so modlili a ju bohaće k rowu přewodźeli, wosebje nošerjam a za k rowu-wjezenjo **nutrny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!**

Poručamy jeje dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Różeńće, na dnju pohrjeba, 19. 2. 1939.

Hłubokozrudźeni žarowacy.

Blidne a taflowe damastowe ruby
někotre z njewažnymi zmylkami wosebje jara tunjo.
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Słomniki
115×200 cm 2,70 hr., kaž tež dobre měchi su zasy dóšle. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße)

Patentrolowy su šwarne za kóždе wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28
Tež mały nawěšk w „K. P." přinjese wužitka!

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho zemrětoho,

knjeza Jakuba Lorenca,
wobsedźerja rězaka w Slepom,

kotryž je w starobje 64 lět nam přezahe do wěčnosće wotešoł a bu 23. februara na Radwořskim kěrchowje pokhowany, wuprajamy wšěm přewodźerjam z blizka a z daloka, wosebje knjezej fararjej Nowakej za tróštowace słowa při rowje a cyrkwinskomu khorej

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Derje přihotowana přez dóstaćo swjatych sakramentow zemrě nam srjedu 15. februara njenadźicy po krótkej ćežkej khorosći moja luba mandźelska, moja droha mać, naša sotra, swakowa a ćeta

Hana Křižankowa rodź. Rynčec

swojeje staroby 49 lět.

Za bohate wopytowanja pustoho wječora a za přewodźenjo k rowej w tak nahladnej ličbje wuprajamy wšitkim najwutrobniši dźak a horce

„Zapłać Bóh luby Knjez"!

Wosebity dźak słuša knjezej fararjej Wjeńcy za domawobstaranjo a hnujace słowa při khowanju, kaž tež susodam a nošerjam za wšu nałoženu prócu a za wěncowu pychu.

Dušu nam tak zahe zemrěteje poručamy do dalšich pobožnych modlitwow wšěch přećelow a znatych.

W Khróšćicach, na Horje a Lejnje, na dnju khowanja, 18. febr. 1939.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:
bur **Jakub Křižank** a dźowka Hańža.

Zjawny dźak
Swjatomu Duchej
za wusłyšanu próstwu!

Zjawny dźak
Jězusowej Wutrobje
za wusłyšanu próstwu!

Zjawny dźak
Maćeri Dobreje Rady
za wusłyšanu próstwu!

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor; can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěstki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

9. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 4. měrca 1939. | 77. lětnik.

„Habemus papam – Mamy bamža!“

Tak wozjewi kardinal Caccia Dominioni štwórtk wječor w 6 hodźinach ze srjedźnoho balkona Pětroweje cyrkwje w Romje. Nowy bamž je dotalny statny sekretar kardinal Pacelli. Wón je mjeno Pius XII. přiwzał.

Na tele radostne poselstwo čakaše na swjatoho Pětrowym naměśće wulka syła ludu. Wosebje bohaće zastupjeni běchu wukrajni prelatojo a přisłušnicy rjadow a klóštrow. 112. romska legija fašistiskeje milicy stoješe před khódbami přihotowana, zo by nowomu bamžej w nadawku italskoho knježeństwa wojeńsku česć wopokazała.

W napjatym wočakowanju widźachu tysacy čakacych 1/4 6 hodź. běłu mróčałku z wuhenja sixtinskeje kapały wustupować. Bě to znamjo, zo je wólba hižo w třećim wolenju wuspěšna była. Hnydom so wulka zahoritosć zběhny a njeličomne syły zanošowachu khwalospěwy.

Krótko po 6 hodźinach bamž Pius XII. na balkon stupi, zo by urbi et orbi, městej a swětej, požohnowanjo wudźělił. —

Pius XII. Ze samsn. archiva

Runje na dnju swojich narodninow bu Eugenio Pacelli za bamža wuzwoleny. Wón narodźi so 2. měrca 1876 w Romje a bu 2. apryla 1899 na měšnika wuswjećeny. Bórzy po tym stupi do służby bamžowskoho sekretariata. W lěće 1911 pomjenowachu joho za profesora diplomatije při bamžowskej akademiji. 1917 bu Pacelli za bamžowskoho nuncija w Bajeńskej postajeny a přewza po swětowej wójnje Berlinsku nunciaturu. Wón wobzamkny w lěće 1925 konkordat z Bajeńskej a 1929 z Pruskej. W lěće 1929 wróći so Pacelli do Roma, hdźež bu 16. dec. 1929 na kardinala powyšeny. Bórzy po tym přewza městno kardinalnoho statnoho sekretara. W lěće 1933 wobzamkny z němskim statom konkordat.

Kardinal Pacelli płaći jako jedyn z najznaćišich a najwuznamnišich wosobow bamžowskeje wokoliny. Wón je mnohe kraje we ważnych nadawkach přepućował. Też we našej Łužicy poby z přileżnosće znowazarjadowanja Mišnjanskoho biskopstwa w lěće 1921. Tehdom su joho mnozy z nas wosobinscy wohladali.

Dźensa cyły katolski swět z połnej dowěru na bamža Pia XII. zhladuje. Ze wšěch kónčin swěta přikhadźeja zbožopřeća do wěčnoho města. Wšudźe je wólba najwjetši zajim zbudźiła. — — Njech Bóh luby Knjez nowomu bamžej spožči bohateje hnady, zo by čołmik swjateje Cyrkwje we wšěch wichorach časow wukhował do přistawa měra a pokoja!

„Toho posłuchajće!“

Židowski lud njeje za Zbóžnika wjacy tak zahorjeny. Wón žada sebi přewjele wot človjekow, kiž su zwjetša jara zwjeršnje zmysleni. Hdyž jim Knjez do wulkoho potajnstwa najswjećišoho sakramenta wołtarja wěrić poruča, wopušći joho wulka črjóda dwělujo a mórkotajo: „Kak móže tutón nam swoje mjaso jěsć dać?“ (Jan 6, 53.)

Wot tuteje hodźiny sem prócuje so Jězus bóle wo swojich japoštołow. Na wosamoćenych pućikach pyta jich wón do zrozemjenja swojich wučbow a swojoho nadawka dowjesć. To njebě wězo lohke. Přetož samo japoštołojo njemějachu prawe nahlady wo mesiasu. Nadźijachu so, zo budźa pozdźišo we sławnym zemskim swětowym kralestwje swojoho muža stajeć. Z wulkej sćerpnosću a mudrosću pokaže jim Zbóžnik woprawdźity wobraz mesiasowy. Rozjasni jim, zo dyrbi do Jeruzalema ćahnyć a zo změje přez wyššich měšnikow, a pismawučenych mnoho ćerpjeć, haj samo smjerć, zo pak tež na třećim dnju zasy z mortwych stanje. Wuši japoštołow słyša a tola njesłyša. Njerozemja, što Knjez jim praji. Haj Pětr cyle rozhorjeny přispomni: „Božedla, Knježe! Tajkele něšto njech so ći ženje njestanje!“

Pětr derje měni. Jomu zda so njemóžne, zo Khrystus, kotryž bě před krótkim hakle 5000 muži z někotrymi khlěbami nasyćił, kotryž na morju kročeše a mocam přirody rozkazowaše, na tak surowe wašnjo wot človjekow morjeny wumrěje. A dale, tež wón so njemóže ze sona wuswobodźić, zo budźe junu we zemskim mesiasowym kralestwje jako bohot knježić. Tola Knjez wostanje při tym. Žadyn njesmě sebi zważić, joho wot puća ćerpjenja wotwjesć. Štóž to čini, je přećiwnik Boži. Tohodla dyrbi Pětr krutu wotmołwu słyšeć: „Dźi wote mnje, satanje, pohóršk mi sy, dokelž njepytaš, štož je Bože, ale štož je človjeske“. (Math. 16, 23.)

Khrystus a křesćenjo słušeja hromadu. Hdyž Khrystus dźe do Jeruzalema k bitwje a ćerpjenju, potom dyrbi křesćan joho na tutym puću sćěhować. Wón to wšitkim zjawnje praji; dokelž hnydom po tym čitamy we Swjatym Pismje: „Chce-li štó za mnu hić, zapřej sebje samoho, bjef wšědnje na so swój křiž, a sćěhuj mje“. (Luk. 9, 23.)

Što su to do ćežkich słowow! Kak kruće klinča runje we erće Zbóžnikowym. Knjez dyrbi je wuprajić. Njebjeski Wótc to tak chce. Wótc stoji zady tutych słowow. Tohodla mamy my na njoho słuchać a joho sćěhować. Na wyšinach Tabora nam to Wótc sam připoruča.

Pětra, Jana a Jakuba je Knjez sobu na wysoku horu wzał. Na wyšinje poklaknje so wón k modlitwje. Nadobo wudyri z modlerja błyšć. Bóžska natura so předobywa do človjeskeje. Wobličo so błyšći kaž słónco, drasta frinkoli so kaž sněh. A što dyrbja nastróženi japoštołojo dale widźeć? Dostojnaj mužej, Mójzes a Elias, stojitaj pódla Khrystusa a rěčitaj z nim wo joho skónčenju we Jeruzalemje. Potajkim tež wonaj wěstaj wo ćerpjenju a wumrěću swojoho mištra. Hišće wjacy toho spodźiwnoho! Swětła mróčel pušći so dele, zawali jich, a hłós z mróčele woła: „Tutón je mój lubowany syn, na kotrywž mam swoje spodobanjo; toho posłuchajće!“ Kak to jima a pohnuwa! Hlejmy, tři japoštołojo leža na swojich wobličach, dyrkotajo pře bojosć, a njezwaža sebi, horje pohladnyć. Nic prjedy, hač so jich Jězus dótkny a jim praji: „Stańće a njebojće so!“ Hdyž woči pozběhnu, je so wšitko zhubiło.

„Joho posłuchajće!“ Nětko wě Pětr, zo je kročenjo joho mištra do ćerpjenja a smjerće wola njebjeskoho Wótca. Nětko pak wón tež zrozemi, zo kaznja Jězusowa, joho sćěhować, sebje zaprěwać, wšědnje swój křiž na so wzać, wot Boha samoho wukhadźa.

„Joho posłuchajće!“ Njebjeski Wótc tež nam tole poručuje. Kročenjo za Khrystusom je naš žiwjeński nadawk. Wón dźěše před nami do Jeruzalema. My mamy sćěhować. Chcemy-li joho wučownicy być, potom dyrbimy za nim kročić, to rěka: Sebje zaprěwać a swój křiž na so wzać. Khrystus je rěčał. Joho mamy posłuchać!

Wězo, tónle puć do Jeruzalema, to je puć na horu Golgota, je za nas ćežki, wobćežny. Wón woznamjenja wopory. To boli nas. Tomu so přećiwjeja naše začuća, naša wola. Tohodla pyta sebi něchtóžkuli křiwe, lóžše puće, zo by so runomu pućej kročenja za Khrystusom wuwinył. Kak to přińdźe, zo chcemy křižowanomu pućej Zbóžnika wućeknyć? — Naš wysoki, błyšćaty zaměr je zblědnył. Naša hora Tabor leži w tołstej kurjawje. My powěšamy so na zemske kubła a měnimy, zo we nich leži naša zbóžnosć. Kajka to błaznosć! Smjerć nam wšitko z ruki wutohrnje! Njezabudźmy tola ženje: Naša wěrna domizna leži horjeka we swětłu. Tam čaka na nas wěčne zbožo, ženje so skónčaca zbóžnosć.

Syman Pětr je jako prěni bamž wjele wojować a ćerpjeć měł. Kak je joho zawěsće ćerpjenjo tłóčiło, hdyž prěnje surowe přesćěhanjo wudyri! Što je jomu we morju sylzow a krewje přecy zasy nowu zmužitosć a wutrajnosć dawało? — Zawěsće dopomnjeńka na horu Tabor. We swojim druhim lisće pisa wón z Roma: „Ze swojimaj wočomaj smy joho wulkosć widźeli — přetož přijawši wot Boha Wótca česć a krasnosć, hdyž so jomu tónle hłós wot wulkotneje krasnosće sta: Tónle je mój lubowany syn, na kotrymž mam swoje spodobanjo, toho posłuchajće!“

Lubi čitarjo! Dopomńmy so husto na naš Tabor, na wulkosć a krasnosć, kotraž so junu nad nami zjewi! Potom zawěsće my wostawamy sylni a wobstajni we kóždym spytowanju, we kóždej nuzy. Njezabudźmy ženje.

Hdyž my tu na zemi z Khrystusom ćerpimy, budźemy cyle wěsće junu z nim překrasnjeni!

ń.

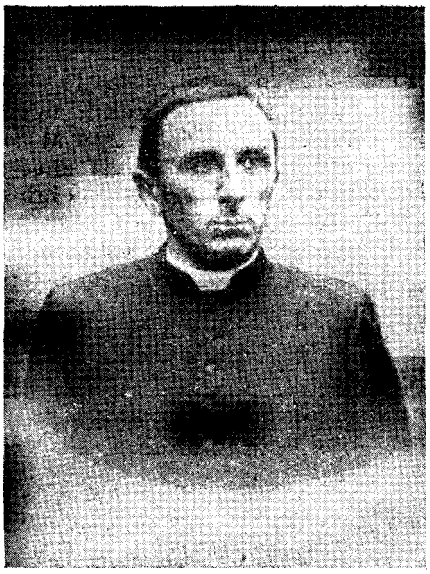
Z Łužicy a Serbow.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 6. měrca 1939, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli, 1/4 4 hodź. w Ralbicach na šuli a w 4 hodź. w Smjerdźacej w Šnajderec hosćeńcu.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 10. měrca 1939, popołd. 1/2 2 hodź. w Pančicach, a 1/2 4 hodź. we Wotrowje.

Lětne wopomnjećo.

24. februara je lěto zašło, zo bu něhduši Radwofski farař Jakub Nowak-Horjanski na wosadnym kěrchowje k wěčnomu wotpočinkej pokhowany. Kajke přećelstwo a česćownosć bě sebi zemrěty za čas žiwjenja nadobył, to dopokaza tehdom joho swjatočny pohrjeb. Rumna cyrkej skoro za njeličomne syły přewodźerjow njedosahaše. 23 duchownych ze Sakskeje a pruskich namjezow swojomu zemrětomu sobubratrej poslednju česć wopokazachu. Z pobožnym paćerjom rozžohnowachu so wosadni z dušepastyrjom, kiž bě swoje cyłe žiwjenjo přikładnje woprował za zbožo jomu dowěrjenych dušow.

priv. wobraz

Njeboh' farař Nowak słušeše bjez dwěla do tych wosobow, kotřiž wotkhadźejo zawostaja jasny wotbłyšć swojoho žiwjeńskoho dróhowanja. Wón šćedrje rozsywaše swoje duchowne dary a dawaše je zeskhadźeć k bohatym wupłodam.

Joho žiwjenjoběh započa so 3. junija 1864 na Horje. Wukhodźiwši ludowu šulu w Khróšćicach studowaše w Budyšinje a w Prazy a bu 30. augusta 1891 w Budyšinje na měšnika wuswjećeny. Hižo za młode lěta wuznamjenješe so dla swojoho žiwoho wotewrjenoho wašnja. Wón předewza sebi dołhe pućowanja, kotrež joho do wšěch kónčin swěta wjedźechu. Z tym nahromadźi sebi njezaprahnitu žiwjeńsku wědu. Njedźiwajcy wšoho pak wosta lubej domiznje stajnje swěrny. Pódla swojoho dušepastyrstwa pisaše, přednošowaše a powučowaše. Ze swojimi krajanami bě z cyłej wutrobu zjednoćeny a joho literarne dźěła mějachu dospołnje ludowy raz.

Lěto je nětko zašło, zo je joho njesmjertna duša ze sprócnoho ćěła wustupiła a so wróćiła Bohu Knjezej. Na kěrchowje swjatoho křiža w Radworju wočakuje ze swojimi wosadnymi zbóžne horjestaćo.

Byrnjež z nami žiwjeński puć wjacy njedźělił, wostanje tola joho wopomnjećo žiwe mjez nami. Zawěsće budźa pak joho něhduši wosadni witać, zo móžemy w našim „Posole“ prěni króć joho wobraz wočišćeć. Wobraz chce nam njebočičkoho dušepastyrja znowa před woči stajić jako dobroho a nadobnoho přećela, kotryž je sebi swěrnoho wopomnjeća też za dalše časy zasłužił.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Druhi list na Korinthskich.

1. Zaměr lista. W 1. Kor. 4, 17; 16; 10 a w Jap. sk. 19, 22 praji swj. Pawoł, zo je Timotheja do Korintha póslał. Kaž so zda, je so Timotheus wottam za krótki čas do Efesa wróćił, ani zo by Pawołej spokojace powěsće wo nastupanju Korinthskeje wosady podać mohł, dokelž Pawoł tam Tita ćele, zo by so přeswědčił, kak napominanja prěnjoho lista skutkuja, wosebje hač nastate překory wotběraju a prjedawša nahladnosć Pawoła mjez wosadnymi so zasy kruća. Dokelž chcyše japoštoł po swjatkach přez Macedonisku do Jeruzalema pućować, chcyše so po wotrěčenju z Titom

Póćiwosće mzda.

W pózdnim lěće běše a w njedźelskej nocy. We wsy zybolachu so hišće za štomami rozswětlene wokna wjesneju korčmow, a tu a tam da so wótry hłós abo wjesołe smjećo słyšeć hač k pućej, kotryž přez łuki wjedźe a po kotrymž młody burski hólc samlutki kročeše.

Krasna bě nóc; połny měsačk wuliwaše swoje swětło přez ćichu, drěmacu zemju, přez łuki a pola, kotrež běchu zdźěla woteżnjate, zdźěla hišće na kosu a serp čakachu. Hłuboki měr, swjata ćišina knježeše tule wonka, daloko a šěroko njeběše človjeka widźeć; ptački spachu a ćemny lěs na njedalokej hórcy šumješe, jako by ćiše k spanju spěwał. Tu a tam stoješe statok ćmowy a ćichi a pohladowaše do krajiny, kiž so do slěbra podnurjena być zdaše; swěcy pak njebě wjacy widźeć, wšudźom hižo spachu.

Zanurjeny do hłubokich myslow kročeše pachoł po swojim puću; hdys a hdys wostà wokomik stojo, hladaše won do polow, jako by tam něšto pytał, a bórbotaše potom někotre słowa mjelčo při sebi.

Bjarnat bě trochu spodźiwny człowjek. We wjesołych towarstwach wostać njemóžeše, njeby so tam też hodźał ze swojim skoro njeśiknym zadźerženjom. Bě ćichi a zamysleny człowjek, najradšo tam, hdźež móžeše ćiše w kućiku sedźeć a připosłuchać, hdyž něchtó něšto powědaše.

Też dźensa připołdnju bě tak činił. Kubło, na kotrymž słušeše, leżeše wosamoćene, něšto wote wsy zdalene — a mjenowaše so wot ludźi „kósny dwór“. Z tutoho dwora běše wón po wobjedźe do farskeje wsy k nyšporu přišoł a po nyšporje běše k swojimaj staršimaj šoł, kotrejž na kóncu wsy w małym khuduškim domčku bydleštaj. Tu bě cyłe popołdnjo wostał při swojim khorym nanje, kiž we łožu leżeše, a při maćeri — bě dźěn jich jeničke dźěćo. Tu běše so, kaž kóždu njedźelu, na swoje městno sydnył a potom bychu ći tło hromadźe powědali, doniž nan wusnył njeby a też mać na kachlowej ławcy drěmać njezapoča. A potom by Bjarnat počał za nowinu přimać, kotraž na blidźe leżeše. Z wulkej kedźbliwosću běše čitał wopisowanja rjanoho kraja italskoho, wo dźiwach přirody a wumělstwa, kotrež móže człowjek tam widźeć, hdyž ma zbožo, do toho kraja přińć, hdźež citrony a oranže rostu a hdźež myrta kćeje. Tutón kraj bě joho žedźenjo wubudźił. A potom wěčne město, wulki Rom ze swojimi cyrkwjemi a domami, ze swojimi hnadownymi městnami a wopomnjeńkami, ze swojimi měšnikami, mnichami, knježnami, prelatami, biskopami, kardinalemi a wosebje z bamžom a joho bydłom we Vatikanje — to wšo wubudźeše přecy nowe mysle w nim a dawaše přecy nowu maćiznu k bohatym předstajenjam. A njech by też wšo krasne a rjane było: bamž, wótc wšoho křesćanstwa — tón stoji tola bjez dwěla njeskónčnje wyše hač wšo druhe. Štóž by joho junu widźał, woprawdźe blizko widźał, joho rěčeć słyšał, štóž by rjec mohł: „Tak a tak sym joho ze samsnymaj wočomaj widźał, tajki je zwoblekany, tak a tak rěči — atd.“ — tón by tola najzbožowniši człowjek na swěće był! Bamž, zastupjeŕ Khrystusowy, nastupnik w zastojnstwje swjatoho Pětra — joho widźeć móc w joho běłej drasće, kotruž smě wón jenož sam nosyć na cyłym swěće; joho cyrkej, Pětrowu cyrkej, ze samsnymaj wočomaj widźeć móc a do joho domu, do Vatikana, zastupić móc a sam sebi jón wobhladać směć — to dyrbi to najwyšše być, štož móže so człowjekej stać!

w Troadže zeńć, hdźež měnješe dlěje wostać. Tola zběžka dla, kotryž bě slěbrownik Demetrius zbudźił, wopušći Pawoł před prjedy postajenym časom Efesus, a tuž zeńdže so z Titom hakle na swojim dalšim puću w Macedoniji. Tu zhoni Pawoł nětko, za čimž bě tak horco žadał, zo je Korinthska wosada joho list derje přijała, po joho napominanjach wšelake njeporjady wotstroniła, zo je wosebje tamny njepóćiwc (1. Kor. 5, 1) z Cyrkwje wuzamknjeny a k póznaću swojoho neskutka, kotryž wěrnje wobžaruje, přišoł. Wjetši dźěl wosady posłucha na Pawoła a žada za joho přikhadom. Tola židowska strona, kotraž přidać njecha, zo by Mójzesowy zakoń płaćiwosć zhubił, njeje wosłabjena, ale přez Pawołowy list tak rozhněwana, zo zjawnje jomu a joho wučbam so napřećiwja a rozšěrja, zo je wón njewobstajny člowjek, hdyž je slubił do Korintha přińć a tola njepřińdže, zo je kruty a knjezojty w listach, bojazny a mjehki, hdyž je přitomny; zo tu darmo evangelium připowěduje, druhdže zasy wosady rubi; zo jałmožnu, kotraž w Korinthu za Jeruzalem so zběra, sam za so trjeba. Tute a podobne powěsće rozšěrjowachu joho přećiwnicy w Korinthu. Přećiwo tajkim njesprawnym porokam dyrbješe swjaty japoštoł sebje a swoje japoštołske skutkowanjo zamołwjeć, kotrež je we čistym wotpohladanju, k jich prawomu wužitku a k česći Božej kóždy čas dokonjał. Tónle zaměr ma joho druhi list na Korinthskich.

2. Čas a město, w kotrymž bu list pisany, wukhadźatej z wěstosću z wobstojnosćow, runje spomnjenych. Bu w tym samym lěće kaž prěni, jenož někotre měsacy pozdźišo pisany, potajkim w lětnim času 58 po Khr., a to w Macedoniji, snadź w měsće Filippi. Titus z dwěmaj towařšomaj donjese jón do Korintha.

3. Wopřijećo. Możemy w lisće tři dźěle rozeznawać. W prěnim zamołwja swoje japoštołske skutkowanjo pola swojich swěrnych wosadnych. Po postrowjenju dźakuje so Bohu za wumoženjo ze strachow a zamołwja so přećiwo njewobstajnosći, zo k nim njepřińdže, štož bě slubił, dokelž njechaše tam ze zrudobu přińć, jako by to dyrbjał njelubych wobstojenjow dla; přistaji radu, zo bychu tamnoho pokutnoho hrěšnika zasy do Cyrkwje přijeli; zamołwja so přećiwo porokowanej khrobłosći z tym, zo je wšitko, štož dokonja, z Božej hnadu a nic ze swojimi mocami dokonjał, dokelž wot Boha bu powołany służownik nowoho zakonja, kiž je wjele dospołniši dyžli stary. Sebi wědomy swojoho wysokoho powołanja dokonja je ważnje a wěrnje, wěrnosće Bože jednorje připowědujo, tak zo je bjez winy, njeje-li wěrnosć wšitkim jasna; hačrunje je často ćěsnosćeny, wostawa njepřewinjeny, hladajo na płody swojoho skutkowanja a žadajo, zo by so jenož swojomu wěčnomu sudnikej spodobał. Wón to njepisa, zo by so z tym pola nich poručał, ale zo bychu woni też joho přećiwo joho přisłodnikam zamołwjeć wědźeli, dokelž wón je zahorjeny wot lubosće Khrystusoweje a žada jeničcy, zo by jich z Bohom wujednał. Tohodla njech poskićenu hnadu swěrnje nałožeja a jomu, kiž telko woporow za nich njese, přisłušni wostanu, wosebje pak njech so wšoho wobkhada z njewěriwymi zdaluja. Wobkruća jim, zo je so na jich nakazanju zwjeselił a zo je Titus sam so přeswědčił, zo jim dawanu khwalbu zasłužeja.

W druhim dźělu rozestaja swjaty japoštoł, kak so Korinthskim přisłuša, zo po přikładze Macedonije a po samym Khrystusowym, kiž bu nas dla khudy, nadobnje a wjesele za Jeruzalemsku wosadu jałmožnu hromadźa, poruča jim Tita a joho přewodźerjow, kotřiž su k nim tohodla pósłani. Za nadobne dary slubi bohate žohnowanjo.

W třećim dźělu wotpokazuje swjaty japoštoł jomu wot židowskich přećiwnikow činjene njesprawne poroki. Napomina swojich přećiwnikow, zo bychu so nakazali, zo njeby trjebał, hdyž sam přińdže, jich khostać a tak dopokazać, zo móže kruty być nic jenož w listach, ale też k wobliču po połnomocy, kotruž ma wot Khrystusa; njecha so z tymi měrić, kotřiž khmańši być so zdadža dyžli wón, mjez tym zo dyrbja tola na njoho njeprawdu powědać, zo bychu sami po zdaću znajmjeńša něšto byli; wón móže na płody swojoho skutkowanja w Korinthu pokazować, kotrež su tak zwjeselace, zo smě k nowym krajinam so wobroćić, hdźež jomu njebudźa prajić móc, zo žněje, hdźež su druzy musywali. Jelizo khwali, khwali so, zo je joho Knjez podpjeral, a zo by Korinthskich před zawjednikami zakitał a

(Dalše na str. 62)

Dźensa popołdnju bě hišće něšto wosebite k tomu přišło. Stary Bjedrich bě joho khoroho nana wopytał a někotre hodźinki pola njoho wostał. A hdyž tón přińdže, bě to wjeselo za Bjarnata. Stary Bjedrich běše před dołhimi lětami ze służownikom był pola staroho hrabje a joho na pućowanjach přewodźał, kaž też joho nan a dźěd. Nětko pak běše hižo wósmdźesatlětny starc a hrabja joho hišće žiwješe. Tón móžeše wjele powědać. A tuž bě so też počało rěčeć wo Romje a wo Swjatym Wótcu; a Bjedrich powědaše, zo je hižo šěsć króć w Italskej pobył, powědaše dźiwne wěcy z časow, hdyž so hišće z póstowej kuču abo na konju po kraju pućowaše. A skónčnje powědaše, kak je bamža Pia IX. a joho předkhadnika Hrjehorja XVI. widźał, samo w martrownym tydźenju a jutry, hdyž bamž z balkona Pětroweje cyrkwje swjatočnje swět žohnuje. Tehdom běchu na Pětrowym naměsće wjacy dyžli sto tysac ludźi ze wšěch dźělow swěta zhromadźeni byli; a běchu tam rěče słyšeć byłe, kaž tehdom swjatki w Jeruzalemje — žadyn njebě druhoho znał a tola bě wšo jena wutroba a jena duša była, sami bratřa. A potom hakle, hdyž bě so wječor zaćmiło, bě so hobrski dom wot deleka hač horje ze statysacami swěčkami zybolił a kupola sahaše wobsyta ze swětłom wysoko k ćmowomu njebju, zo by sebi myslić mohł, wona dosaha hač k Božomu trónej — a wjele hodźin daloko zyboleše so wona do pusteje Campagny (= pusta krajina k połdnju wot Roma) a wozjewješe dźiw Knjeżowoho horjestaća, zakład cyłeje křesćanskeje wěry. A hdyž tuta krasnosć hasowaše, potom so pokaza girandola jandźelskeje twjerdźizny, tworjo njewuprajnje wulki wohnjowy stołp, tak tołsty kaž sylna wěža, sahajo k hwězdam. Cyłe město bě nadobo swětłe kaž wodnjo, wot wšěch tych raketow, słónčnych kołow, wohnjow, hwězdow a swěcow, kotrež w tysacach wšelakich barbow so błyšćachu; a potom bě ta cyła krasnosć hasujo zasy k zemi padnyła, z wotkelž běše wukhadźała k česći Božej, a połny měsac bě swoje miłe swětło wulinył nad wěčnym městom ... „Štóž je to widźał", skónči Bjedrich, „tón to čaz žiwjenja wjacy njezabudźe. Rjeńšoho ničo na swěće njeje. A tak so też słuša, dokelž bamž je najwyšši a najstarši mjeze wšěmi wjerchami na swěće." A potom powědaše wón snadź hižo k stotomu razej, kak je bamža cyle blizko widźał a kak je tutón jomu swoju ruku na hłowu położił ... A wot sebje bě potom stary Bjedrich na swojoho dźěda přišoł; tón bě ze starym hrabju we Winje pobył a bě tam bamža widźał, kiž běše tehdom pola kejžora Józefa na wopyće, a bě swojim dźěćom powědał, kak běchu so ludźo radowali a bamžej wyskali; pół miljóna ludźi bě do Wina přišło, a skoro bě hłód wudyrił mnohosće cuzych dla. Wósomdźesać tysac stoješe před kejžorskim hrodom čakajo na bamžowske žohnowanjo. Katolscy a druhowěriwi płakachu z wjesołosću, hdyž so blědy starc pokaza a wobej rucy k njebju pozběhny, a hdyž potom joho hłós ćišinu přetorhny a wón swjatočnje wo Boże žohnowanjo prošeše za wšěch, za wulkich a małych, za wysokich a nizkich. „A Kaunic", tak skónči stary Bjedrich stajnje tutu powěsć wo swojim dźědu, „tón Kaunic, kejžorowy minister, tónle člowjek je bamža, kaž so praji, w županje přijał; tón by sebi z domu wěrić njemohł, ludźo bychu joho powučili, što so słuša."

Tak bě Bjedrich powědał, a Bjarnat bě so dźiwajo a hnuty posłuchał a bě na staroho służownika z najwjetšej česćownosću hladał, dokelž běše wón bamža widźał.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac měrc:

Modlmy so za katolske duchownstwo.

Do duchownstwa njeličimy jenož měšnikow, ale też rjadnikow, wšěch, kotřiž su so zwjazali, na wosebite wašnjo Bohu służić. Cyrkwinski zakonik mjenuje duchownstwo „klerus“. Tele grekske słowo woznamjenja „podźěl“. „Klerikus“ rěka duchowny, dokelž Knjez je joho podźěl, a z joho nadawkom je, tak žiwy być, zo je cyle Knjezowy a Knjez je cyle joho.

Duchownski staw je wysoki a ćežki a trjeba wosebiteje hnady Božeje. Hižo zastupić do duchownskoho stawa, k tomu je hnada trěbna. Prajimy, zo dyrbi duchowny měć „powołanjo“. Bóh Knjez sam sebi powoła wosebitych służownikow. „Nichtón njebjef sebi tule dostojnosć, wón dyrbi kaž Aaron być powołany“, tak piše swjaty Pawoł Hebrejskim. Dokelž je duchowne powołanjo hnada Boža, zasudźuje Cyrkej nuzowanjo k tomu. W cyrkwinskim zakoniku kanon 971 rěka: „Njeje prawje, někoho na kajkežkuli wašnjo z kajkejeżkuli winy do duchownskoho stawa nuzować“. Haj, Cyrkej toho khosta z exkomunikaciju, to je z wuzamknjenjom z cyrkwinskoho zjednoćeństwa. Nimo toho je wunuzowany zastup do rjadu abo swjatoho měšnistwa njepłaćiwy. Tohodla też Cyrkej před zastupom kóždoho kandidatu zjawnje kedźbnoho čini na dospołnu swobodu a namołwja wróćo stupić, jeli kročel njeje cyle swobodna. Duchownske powołanjo dźěn njeje kaznja Knjezowa, ale rada.

Ale też z duchownym być a wostać a sebi wobkhować wysoke powołanjo, je hnada Boža. Swět derje widźi, hač žiwjenjo duchownoho wotpowěduje dostojnosći stawa a staja wulke žadanja, lohko so pohóršuje. Po prawym tči w tym wěsta česćownosć před duchownskim stawom. Cyrkej sebi tohodla žada w zakoniku kanon 124, zo ma duchowny znutřkownje a zwonkownje być z přikładom, póćiwy a dobroćiwy. Cyrkej kruće pruhuje kandidatu a žada sebi wot duchownych nimo wědomostnoho wukubłanja dopjelnjenjo mnohich nabožnych winowatosćow. Wona sama z najhłubšej bolosću wobžaruje liwkosć a njeswěru někotrych. Tale jeje starosćiwosć jewi so jasnje we wulkim wokolniku Pia X. na katolske duchownstwo při składnosći złotoho měšniskoho jubileja. W nim bamž Pius X. kaž „nan, kiž w strachoćiwosći a lubosći třepota wo khoroho syna,“ pomina duchownych, zo bychu swjeće žiwi byli, dokelž je jich służba swjata. Jim předewšim płaći słowo: „Budźće swjeći, přetož ja, waš Bóh, sym swjaty!“

Duchownske powołanjo je zjednoćene z wulkej dostojnosću před Bohom a človjekami, ale też z wulkimi strachami. To je bohužel možno, zo bywa človjekej też to najswjećiše něšto wšědne, hdyž je jomu wšědnje tak blizko. Človječa zahoritosć też při najswjećišim lohko wostudnje. Človjek bywa tupy a zymny. Štóž jenož njedźelu po šěsćich woprawdźe „wšědnych“ dnjach kemši dźe, tón začuje lóžšo swjatočnosć swjatoho wopora a Božeje służby docyła. Też najwjetše potajnosće Bože wostaja lohko človjeka zymnoho, hdyž hnada Boža zasy a zasy do duri duše njekłapa. Tuposć a liwkosć zamóže dušu měšnika kaž zajeć a joho skutkowanjo jara poćežić. Tohodla mamy so wjele modlić, zo by Bóh Knjez měšnikam čiłosć a strowosć, čerstwosć a zahoritosć zdźeržał.

Kaž duchowne žiwjenjo tak wotwisuje też duchowne skutkowanjo wot hnady Božeje. Z wuspěchom duše pasć, to je cyle wěc hnady Božeje. Wopor a sakrament też liwkoho měšnika drje wuskutkuje znutřkownu hnadu. Ale wuspěch prědowanja a wšoho druhoho wosobinskoho prócowanja wotwisuje we wulkej měrje wot wosobinskeje swjatosće měšnika. Wo wulkim sławnym prědarju so powěda, zo tón swój cyły wuspěch přicpěwaše pobožnomu paćerjej klóštrskoho bratra, kiž kóždy raz różowc spěwaše tak dołhož tamny prědar na klětcy stoješe. Přikład swjatoho fararja z Ars nas tohorunja wuči, kak Boža hnada zamóže khudobu na zwonkownych duchownych darach a khmanosćach wurunać.

Luby čitarjo! Měniš-li, zo ma twój měšnik mało wuspěcha w swojim dźěle — pomhaj jomu! Nic z poswarom ale z paćerjom! Njeswař na swojich duchownych, hdyž so ći jich skutkowanjo njezda być prawe a mudre, dosć wobšěrne a wuspěšne. Modl so, posć so, wopruj swoju wobćežnosć a česnosć, bolosć a khorosć za swojich měšnikow, zo by Knjez jich zdźeržał strowych a čerstwych a zbožownych w tak ćežkim a strachapołnym powołanju a jich skutkowanjo žohnował z wuspěchom!

Potom bě wón prajił: „Porst bych sebi wotrubać dał, hdy bych za to bamža widźeć mohł!“

A Bjedrich bě so k tomu smjał. „Štó wě, hač hišće k tomu njepřińdžeš? Nětkole pućowanjo wjacy tak drohe njeje, kaž tehdom. Za lěto je jubilej nětčišoho bamža; to je połsta lět wot joho primicy, a tu pojědu do Roma ćahi za jara tunje płaćizny. Hromadź sebi kusk, štož sebi zasłužiš, a potom mohło traš dosahać, a njeby-li traš dosahało, dha by sebi snadź požčić mohł, štož ći pobrachuje. Sy tola znaty a kóždy wě, zo požčene wróćiš.“ Tak rěčeše stary Bjedrich.

Wokomik dołho błyšćeštej so Bjarnatowej woči — a hdyž na khoroho nana pohlada a mać wuhlada, kak wona skoro bojaznje na njoho hladaše, praji wón zasy měrnje: „Tak khětře to njeńdźe; je wjele wjacy ludźi, kotřiž sebi wjacy zasłuža dyžli ja, a też do Roma njepřińdu. A za njebjesa dosaha też bjez toho.“

Džakownje mać synej kiwaše, wědźeše dźěn najiěpje, zo Bjarnat wšo, štož sebi zasłuži, swojimaj staršimaj zdawaše.

Potom bě so wo druhich wěcach rěčało, a skónčnje bě so Bjarnat ze swojimaj staršimaj rozžohnował a khwataše domoj ke kósnomu dworej, hdźež służeše. A na tymle puću smy joho widźeli.

Štož běše stary Bjedrich wšo powědał, štoješe jako dźiwapołny krasny són před nim a napjelni joho dušu hač do jeje hłubokosćow z wjeselom a žedźenjom. K tomu pak přistupi ćiše a bojazliwje druha mysl: „Njeby traš skónčnje tola možno było, zo by we swojim žiwjenju junu do Roma přišoł a bamža ze samsnymaj wočomaj widźał?“ Na přichodne lěto njezwěri sebi pomyslić, ale traš tola po šesćich, wosmich abo dźewjećich lětach ... Hdyž jedyn bamž wumrěje, zawěsće druhi přińdźe; to je Bóh tak slubił, a kóždy ma tusamu móc a dostojnosć. A hdyž človjek

we swěrje za Khrystusa wobkručał, dokelž móže zawěsće so runać ze swojimi přećiwnikami po wědomości, njesebičnosći a narodnosći; lěpje dyžli woni je w ćerpjenjach a wšelakich přesćěhanjach so wopokazał jako swěrny służownik Khrystusowy; pokazuje na zjewjenja, kotrež je wot Khrystusa dóstał, nairadšo pak khwali so ze swojej słabosću, zo by w nim móc Khrystusowa ćim zjawnišo so póznała, a wobžaruje, zo dyrbješe sebje tak wuzběhować a swoje japoštołske skutkowanjo zamołwjeć, hačrunje je mjez nimi z wyššej mocu wuhotowany a cyje njesebičny so wopokazał. We wšěm ma jenož jich spomoženjo we wočomaj. Skónčnje prosy jich, zo bychu sebje samych prawje pruhowali, dokelž sam přińdźe, zo by sudźił na měsće Khrystusowym, a prosy zo bychu złoho njećinili, tak zo by njetrjebał swoju móc k jich khostanju, ale k duchownomu wužitkej nałožeć. Z powšitkownym napominanjom a postrowom skónči swjaty Pawoł swój list.

Tónle list ma so za najrjeńši a najrěčniwiši mjez listami swjatoho Pawoła. Z njoho spóznawamy joho nutrnu lubosć k Bohu a k Jězusej, kotraž joho we wšěch horjach pokoja, a joho njepřirunajomnu zahorjenosć, z kotrejž za wěčne zbožo swojich wosadnych skutkuje, a njesebičnu starosć, zo by škódny wliw swojich napřećiwnikow po móžnosći wotwobrośił, joho hłuboku poniżnosć, kotraž bohate płody joho japoštołskoho skutkowanja miłosći Božej přicpěwa.

(Pokročowanjo.)

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Jubilej swjateje Kunigundy w Pěrnje. 3. měrca je 900 lět zašło, zo je němska kěžorka swjata Kunigunda do wěčnosće zašła. Swj. Kunigunda je patronka farskeje cyrkwje w Pěrnje. Tododla budże so tam na jubilej dostojnje spominać. Wysokodostojny knjez biskop přijědże na jubilejnym dnju, 5. měrca, do Pěrny a změje w farskej cyrkwi pontifikalnu Božu mšu. 2. měrca prědowaše knjez tachantski kapitular Soppa z Budyšina a 4. měrca knjez probst Beier z Drježdźan.

— Zapokazanjo nowoho fararja w Gerje. Po tym, zo bě přez smjerć knjeza arcyměšnika Plewki swjateje Hilžbjećina wosada w Gerje wosyroćena, je so 26. februara wysokodostojny knjez Jan Tenderich jako dušepastyr swjatočnje zapokazał.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. (Wjednik anglikanskeje cyrkwje wo bamžu Piu XI.) Arcybiskop z Canterbury, wjednik anglikanskeje cyrkwje, kotraž je něhdy wot bamža wotpadła, sudźi wo bamžu Piu XI. takle: Ze zemrětym bamžom je cyrkwinski wjeřch do wěčnosće zašoł, kotryž so přez wulku wědomosć wuznamjenješe a bě přecy zahorjeny w křesćanskej, sprawnej a woporniwej lubości k bližšomu. Wón je wysoku zamołwitosć pontifikata z wulkej dostojnosću a hišće wjetšej zmužitosću też w cyle ćežkich časach njesł. Joho sćerpliwosć je zwučenu měru daloko přesahowała.

Też prawosławna cyrkej wo zemrětoho bamža žaruje. W grjeksko-orthodokskich cyrkwjach su so modlitwy za Swjatoho Wótca poručite.

Prěni raz w stawiznach móže so zapisać, zo je cyrkwinski wjeřch z lětadłom do Roma k bamžowskej wólbje přilećał. Bě to arcybiskop z Lissabona, kardinal Cerejoira, kotryž je ze swojimi 51 lětami najmłódši sobustaw kolegija kardinalow.

Profesor Schmidlin je njedawno wulkotnu knihu spisał: „Bamžowstwo w nowišim času". Wón chcyše w njej też pontifikat bamža Pia XI. wopisać. Bě so na bamža z próstwu wo dowolnosć wobroćił, tola tón jomu při wosobinskej audiency rjekny: „Post mortem lauda vel non lauda! Mi lasci morire! — Potom, hdyž sym wumrěł, móžeš khwalić abo też nic. Daj mi najprjedy wumrěć!" Štož bamžowska poniżnosć dotal zadźěwaše, to njech česćowna lubosć nětko nakhwata.

Němska. W měsće Mexiku je bajeński duchowny Kašpor Schlickenrieder wumrěł. Wón wotjědże w lěće 1919 do połodnišeje Ameriki a bě pozdźišo z dušepastyrjom w mexikanskim hłownym měsce. Tam je też lěkarske pruhowanjo złožił a skutkowaše njesebičnje jako lěkar mjez

---

hewak wjesela njepyta na zemi, do korčmy njekhodźi a nic na reje, hdyž znajomstwa nima, ani njekuri, potom by jomu Bóh tón Knjez tola junu popřeć mohł, zo mohł wohladać joho zastupnika na zemi. — — A potom přemyslowaše Bjarnat hišće, zo je sebi přecy hižo 20 hriwnow na bok położił, bjez toho, zo byštaj staršej krótko přišłoj. To by snadź započatk był za pjenježk k pućowanju. Kóžde lěto 20 hriwnow k tomu — potom by človjek za dźesać lět wjele widźeć mohł . . .

W tym wokomiku wuhlada Bjarnat něšto ćmowe na puću ležo, kiž bě wot měsačka jasnje wobswětlene. Skhili so. Bě to listna tobołka, khětro tołstra, ze šnóru wobwita. Wobroćeše ju w rucy a wobhladowaše ju dokładnje.

„Ta zawěsće najeńkej ‚lěsnoho dwora' słuša", praji sam při sebi, „tón přecy tajku knižku na wutrobnju nosy a ludźo rěkaja jomu tohodla ‚feldwebel'. Nó, jutře so to pokaže."

Runje chcyše namakanu wěc k sebi tyknyć, tu wusłyša zdalene hłosy. A nětko widźeše, kak so wokoło rózka na prawu stronu dwaj mužej winyštaj, pomału kročo a k zemi hladajo, jako byštaj něšto pytałoj.

Bě to woprawdźe najeńk ‚lěsnoho dwora' a jedyn druhi, kotryž joho přewodźeše. Dwěla njeběše — pytaštaj něšto na drózy.

Bjarnat zawoła jimaj napřećo: „Staj što zhubiłoj?"

„Haj", wotmołwi najeńk, kotryž z košlatymaj rukomaj pytaše, suknju na wónčku njeso. „Moja listna tobołka je mi z kapsy wupadnyła. Sy traš ju namakał?"

„Tu je, knježe!" wotmołwi Bjarnat a da jomu listownju.

„Bohu dźak a khwalba!" rjekny najeńk. „Ta je mi jara wjele hódna, bych do wulkeje nuzy přišoł. Hdže dha sy ju namakał?"

„Nic dźesać kročel wot tudy", wotmołwi Barnat, „a hnydom sebi myslach, zo je waša. Jutře bych ju gmejnskomu předstojićerjej donjesł."

„Tak je lěpje", wotmołwi najeńk. „Cyłu nóc njebych spać mohł. Ze swojim krawcom pak hišće słowčko poreču; tón je na tym wina. Hdyž by wón kapsu k zapinanju sčinił, do tajkoho stracha přišoł njebych. Tón človjek wě — a sam sym jomu to prajił — zo so rad suknju wusleku, zo by mi ćopło njebyło při hiću, a zo ju na wónčku nošu, a wón je mi kruće słubił, zo wšo nanajlěpje wobstara. Nětko sym so kabat k druhomu razej woblekł, a tu so mi tajke něšto stanje!"

„To bych njechał z twojim krawcom być", dźeše na to druhi — rěznik ze wsy.

Najeńk bě mjez tym dwaj tolerjej z móšnje wućahnył a skićeše jej Bjarnatej prajicy: „To je jenož mały dźěl mojoho dźaka." Ale Bjarnat so wobaraše něšto přiwzać.

„Hańbować bych so dyrbjał", praji, „so za to zapłaćić dać, zo sym so skhilił."

A sprawnje měnješe. Ale skónčnje poradźi so najeńkej a joho přećelej tola, zo pachoła pohnuštaj, poskićeny dar přiwzać.

„A dyrbjał-li tebi abo twojim junu posłužić móc," přistaji najeńk, „radlubje so to stanje. „Potom přińdź, a ja budu słowo dźeržeć. To mje znaješ. A tu hišće junu: Zapłać Bóh a dobru nóc wamaj hromadźe!"

(Pokročowanjo.)

khudymi. Lěta dołho tónle wurjadny měšnik pod žiwjeńskimi strachami wopor Božeje mšě swjećeše.

Československa. Ministerski president bydli w klóštrje. Wo skromnym žiwjenju słowakskoho ministerskoho presidenta dr. Tisa, kiž je z duchownoho stawa, zdźěluje jedyn słowakski senator tole: Zetekam so z dr. Tisom jara husto w nadróznej železnicy. Lědma štó ma zdaće, zo je tónle jednory měšnik w tak wysokim zastojnstwje. Farska wosada dr. Tisa je w Banowce. Dokelž je ministerski president nuzowany, přez cyły tydźeń w Bratisławje přebywać, dyrbješe so wo někajke wobydlenjo postarać. W Bratisławskim klóštrje da sebi jednoru komorku připrawić, do kotrejež kóždy wječor přikhadźa, hdyž je swoje knježeństwowe dźěła dokonjał.

Španiska. Namjet swjatoprajenja za Khrystofa Columbusa. Kaž nowina „Corriere della Sera" powě, su biskopja nacionalneje Španiskeje pola najwyššich cyrkwinskich městnow namjet na swjatoprajenjo Khrystofa Culumbusa zapodałe. Tele prócowanjo też biskopja połodnjoa srjedźno-amerikanskich republikow žiwje podpjeraja. W zhromadnym namjeće so na to dopomina, zo je hižo za čas bamža Pia IX. taiki namjet předležał. Tehdom njeje tohodla k rozsudej dóšło, dokelž dosć hamtskich dokładow wo pokhadźe Columbusa njepředležachu. Nětko pak tele akty předleža, tak zo mohła kongregacija na jich zakładach rozsudźować. Španiscy biskopja we swojich pismach wuzběhuja, zo je Khrystof Columbus „prěni misijonar" był, kotryž na wuslědźenym swětowym dźěle rozšěrjenjo křesćijanstwa zmóžni.

Filipiny. W klinje swjateje Cyrkwje je Isabelo de los Reyes wumrěł. Wón bě założeŕ chismatiskeje filipinskeje narodneje Cyrkwje. Z přileżnosće eucharistiskoho kongresa w Manili je so wo nim rozprawjało. Hižo tehdom bě ke katolskej wěrje přestupił. Joho dźowka je wyšša sotra w swjatoho Antonijowym wustawje za wudowy a syroty. Wona wobkruči, zo je jeje nan też za čas dźělenja wot Cyrkwje Mać Božu nutrnje česćował.

Kožane aktowki
wot **3,75** hač **36,—** hr.
pokazuje wam wulke wukładne wokno kožanych tworow
T. Albert
w **Budyšinje**, Lawske hrjebje 10

Póstny porjad.

I. Přikazane póstne dny z krutej abstinencu, na kotrychž je jenož jenokróćne nasyćenjo dowolene a mjaso jěsć zakazane, su:

1. Popjelna srjeda;
2. Pjatki štyrcećidnjowskoho posta a pjatki w suchich dnjach;
3. Jutrowna sobota hač do připołdnja (12 hodźin).

II. Sćěhowace póstne dny smě so mjaso jěsć, ale je jenož jenokróćne nasyćenjo dowolene:

1. Wšě zbytne wšědne dny štyrcećidnjowskoho posta;
2. Srjedy a soboty w suchich dnjach;
3. Vigilije před hodami, swjatkami, Marije do-njebjeswzaćom a Wšěmi Swjatymi.

Na tutych póstnych dnjach je też nimo hłownoho nasyćenja při zwučenym snadnym posylnjenju mjaso jěsć dowolene.

III. Jednore abstinentne dny, potajkim dny, na kotrychž so mjaso jěsć njesmě, posćić pak so njetrjeba, su wšitke zbytne pjatki lěta.

IV. Winowatosć so mjasa zdźeržeć, maja wšitcy, kiž su 7. lěto žiwjenja dokonjeli, hač do skónčenja žiwjenja; winowatosć so posćić maja wšitcy, kiž su 21. lěto dokónčili, hač do započatoho 60. lěta žiwjenja.

V. Wot abstinency su na wšěch dnjach lěta, z wuwzaćom Wulkoho Pjatka, wuswobodźeni:

1. Pućowacy;
2. Korčmarjo, też jich swójby a hosćo;
3. Wosoby, kotrež su w njekatolskich domjacnosćach a tam jědźa;
4. Wšitcy přisłušni wójska, kaž też swójby, pola kotrychž tući bydla a jědźa;
5. Wosoby, kiž maja jara ćežko dźěłać (mysli so tu wosebje na dźěłaćerjow w podkopkach, rudnych pjecach atd.);
6. Wosoby, kotrež zwonka dźěłaja a dyrbja sebi na swoje zwonkowne dźěłowe městno za cyły dźeń cyrobu sobu brać.

Za wšitkich tych płaći abstinentna kaznja potajkim jenož Wulki Pjatk.

VI. Na póstnych dnjach a abstinentnych dnjach (pjatkach) je wužiwanjo zeškrěnoho tuka (šmalca), šwjerči a, z wuwzaćom Wulkoho Pjatka, też mjasoweje juški dowolene.

VII. Wěriwi dyrbja so prócować, zo bychu so tuteje miłotnosće Cyrkwje z bohaćišej jałmožnu a z horliwišim modlenjom hódni wopokazali.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu
na lěto 1939:

Kk.: 264. z Budyšina: N. N.; 265. z Drježdźan: Hańža Koklic; 266. 267. z klóštra Marijineje Hwězdy: propst P. Romuald Domaška, P. Beno Žur; 268, 269. z Pančic: Herta Symankec, Madlena Rječerjec; 270. z Wětenčy: Michał Hejduška; 271. 272. z Miłoćic: Jurij Pól, Jan Swórca; 273. z Berlina: Norbert Loßberger; 274.—277. z Radworja: Jurij Haša, Józef Pjetaš, Jakub Rječka (młynski), Mikławš Winaf; 278.—284. z Bronja: Jan Jurk, Mikławš Hančik, Jurij Měškank, Jurij Šenk, Jurij Smoła, Jan Wencl, Marja Wjerabowa; 285.—292. z Boranec: Jan Cyž, Madlena Čórlichowa, Hańža Bušic, Jakub Delan, Jan Kašpor, Jurij Miklič, Jurij Wićaz, Rudolf Wićaz; 293.—295. z Lutowča: Jurij Wjerab, Beno Krawc, Hańža Fórmanec; 296.—298. z Měrkowa: Božidar Grofa, Jan Lipič, Jan Pjetaš; 299. ze Smjerdźaceje: Hańža Kubašec; 300.—302. ze Sernjan: Madlena Bukowa, Jurij Šrama, Jakub Kórjeńk; 303. 304. z Róžanta: Jan Glawš, Michał Krawc; 305. z Pěskec: Jakub Šwejda; 306.—310. ze Žuric: Jurij Cyž, Jurij Cyž (Henec), Jurij Krawža, Pawoł Krawža, Jan Lipič; 311.—317. z Kašec: Jakub Cyž, Jurij Krawža, Marja Mětkec, Jurij Rjek, Jan Šejda, Mikławš Šewc, Madlena Šołćina; 318. z Hajnic: farař Jan Cyž; 319. z Mnišońca: Pětr Žur; 320. z Budyšina: wyšši wučeŕ n. w. Jurij Słodeńk.

2. njedźela posta, 5. měrca 1939.

Boža mša str. 117; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija, póstna, str. 104.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hoduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Dary k zelenomu štwórtkej

kaž tež wšitko, štož žona k serbskej drasće trjeba

dóstanjeće we wulkim wubjerku a we wšěch płaćiznach pola

Johs. Schaaf

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Dary k zelenomu štwórtkej

nětko w rjanym nowym wubjerku po wšěch płaćiznach

Alphons **Schauseil**

w Budyšinje, Bohata hasa

Kmótřace dary:

drasćički
šórcuški
kłobučki
ječki
čapki
spódnje suknje

we wulkim wubjerku

R. W. Müller

prjedy Bokelmann poruča

Budyšin, Serbske hrjebje

Dalkorečak 2176

Běłe a pisane 160 cm šěroke

počehnjenja za dwójne poslešća su zasy we dobrej hódnosći dóšłe pola Andr. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße)

Křižeŕski grat

žołty, ze sedłom a šabraku, je na předań. Dalše je zhonić pola Jurja Robla, hosćeńc „Zelena jědła“ w Budyšinje.

K zelenomu štwórtkej

kupujeće pola nas přihódne dary we wulkim wubjerku!

Dale: nahłowjace, wokołpasace banty, družće banty a tajke za křižerjow, kaž tež wšu potrjebu za **serbsku drastu** hižo 50 lět w znatej kajkosći a płaćiznyhódno pola

ARNO KUBE

Serbske posłužowanjo! — na Kejžorskej drózy 12.

Blidne a taflowe damastowe ruby

někotre z njewažnymi zmylkami wosebje jara tunjo.

Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Patentrolowy su šwarne za kóžde wokno

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Max Herde

w Budyšinje, Sukelnska dóha 10

poskića

spódnje a łožowe šaty

Zbytki zephira, za špórtske košle . . .	wot	0,49	Hłowak, kopřiwina, zeš.	wot	0,75
Zbytki kopřiwiny	metr wot	0,39	Hłowak, linon, zeš.	wot	0,95
Zbytki košlowoho płata	metr wot	0,49	Hłowak, pisany, zeš.	wot	0,95
Zbytki macopłata	metr wot	0,49	Hłowak, smuhaty satin, zeš.	wot	1,50
Zbytki linona	metr wot	0,49	Hłowak, damast maco, zeš.	wot	1,95
Poslešćowe počehnjenjo, kopšiwina, zeš.	wot	3,50	Hłowak, wupjerk, kruteje barby a hódnoty		2.50
Poslešćowe počehnjenjo, pisane, zeš. .	wot	4,95	Twjelki	wot	0,25
Poslešćowe počehnjenjo, smuh. satin, zeš.	wot	5,95	Strowotne płachty, wulk. 140/220		2,95
Poslešćowe počehnjenjo, damast, zeš. .	wot	6.95	Barchentowe płachty, wulk. 140/220		2.95
Poslešć. počehnj., kopřiw., dwójna šěr., zeš.	wot	4,95	Hołćace košle, paski z wušiwanjom, wulk. 40		0,50
Poslešć. počehnj., pisane, dwójna š r., zeš.	wot	5,95	Hółćace košle, krótke rukawy, wulk. 45 . . .		0,75
Wupjerk, zwjeršne poslešćo, krut. barby a hódnoty		9,95	Mužace košle ze zasadkom, wulk. 37/38 . .		1,95
Wupjerk, zwjeršne poslešćo, dwójna šěr. .		11,95	Mužace barchentowe košle		2,95

1027 metrow rjaneje wumělskeje židy, w pisanych barbach, 2. wubjerk . . . . . meter 1,25

Słomniki

115×200 cm, **2,70** hr., kaž tež dobre měchi su zasy dóšłe. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa čo. 3 (Heringstraße)

Mały nawěštk ma tež wuspěcha!

Dary za křesćanski dom

kaž **wobrazy, Bože martry, swěčniki, domjace hrónčka**

dale pórclin, kamjeninu a škleńčane wěcy

Škleńčeŕnja

Wilhelm

w Budyšinje, Serbska hasa 16

Wěcywustojne **zaškleńcowanjo wobrazow**

Štwórtk dopołdnja 1/2 11 hodźin zemrě njenadźicy na sćěhwkach njezboža naš horcolubowany nan, přichodny nan a dźěd

Michał Glawš z Budyšina

w starobje 61 lět.

We hłubokej zrudobje:

Marja Glawšowa rodź. Kupkec a dźěći.

W Budyšinje, 2. měrca 1939.

Pohrjeb budźe póndźelu popołdnju w 2 hodź. wot hale na Mikławšku.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

10. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 11. měrca 1939. | 77. lětnik.

Jězus wuhna djablisko.

„W tamnym času wuhna Jězus djablisko, a te bě něme. A hdyž bě čerta wuhnał, rěčeše němy; a ludźo so spodźiwachu.“ Tak słyšimy a čitamy na 3. njedźeli posta. Dźiwamy traš so, zo mohł człowjek djabliska měć. Husto joho mjeno wuprajamy pak ze žortom, pak we hněwje, ale wěrili najradšo njebychmy wjacy, zo wón dźěła hišće mjez nami. Swjaty sćenik pak nam wěc takle rozjasnja: „Człowjek w pazorach złoho ducha je němy a slepy, njewidźi Boha a Božu dom, njewupraja słowčka modlitwy a kěrluša, njewuznawa so hrěchow. Wěš nětk, hdźe wón je a što wón čini?

I. Je woprawdźe djabliska?

Wočińmy knihu wšěch knihow a čitajmy we njej. Cyle bjez dwěla je Zbóžnik wo nim rěčał, hdyž praji: „Widźach satana, jako błysk z njebja padacoho“. Jězus słubi swojim wučownikam móc, nad złymi duchami rozkazować. Jězus je wo našim bědźenju a wojowanju z tutymi duchami wědźał, hdyž praji: „Hlej, satan je was požadał, zo by was přesał jako pšeńcu. Ja pak sym za tebje prosył, zo by twoja wěra njewoteběrała.“

We zjewjenjach swjatoho Jana zhonimy też něšto wo surowym wojowanju jandźelow w njebjesach: „A nasta wulke wojowanjo w njebjesach: Michał a joho jandźeljo wojowachu ze zmijom, a zmij wojowaše a joho jandźelojo, a njezamóžachu dobyć, ani město njebu dale za nich namakane w njebju, a wućisnjeny bu tamny wulki zmij, stary had, kotryž rěka djaboł a satan, kiž zawjeduje cyły swět, a ćisnjeny bu na zemju a joho jandźeljo buchu z nim ćisnjeni.“ Hdyž tam rěka: „ . . . a ćisnjeny bu na zemju“ potom wón nětko człowjekow na zemi dale zawjeduje.

To je Bože słowo. Bjezdwělnje a jasnje rěči wone k nam wo „padnjenych duchach“, wo mocach ćěmnosće.

II. Joho skutkowanjo.

Khrystus mjenuje joho „wjerćha swěta“. Swj. Pawoł pak mjenuje joho „boha tohole swěta“. Joho móc měri so na prěnim městnje na naše zmysły, fantaziju a słabosće a na dušine žiwjenjo: „A přistupiwši spytowaŕ k njomu . . .“ přecy zasy so to wospjetuje na zemi. Čim wyše stworjenjo stoji, ćim hłubšo wone padnje. Tohodla Lucifer „pyta, kohož by požrjeł.“ Zawisć „padnjenych“ je wulka. Wšitko we nim je zawisć a žadosć, sebi towaršow dobyć.

III. Joho mjeza.

Bóh je jomu mjezu stajił, kaž je wón junu morjej mjezy postajił. „Bóh pak je swěrny, kotryž njepřipušći, zo byšće spytowani byli bóle, dyžli znjesć móžeće, ale da ze spytowanjom też wukhód, zo byšće wutrać móhli“, pisa swjaty Pawoł. „Sylnaka“ čerta Jězus „sylniši“ z Duchom Swjatym, „porstom Božim“, wućěri. „Je-li Bóh za nas, štó je přećiwo nam?“

Wobsedźimy krutu, sylnu, swobodnu wolu; njech spytowanjo so zda přemócne być: „Přećiwjejće jomu so sylni we wěrje!“ Dušu djablisko na žadyn pad předobyć njemóže: dokelž w njej bydli Boži Duch. Naše nabožne žiwjenjo dźěn so stajnje přez přeznaturske mocy wobnowja, posylnja a kruća. To wšitko pak nas čini krutych a sylnych w Bohu našim Knjezu: „Tohodla mam spodobanjo we swojich słabosćach, w hanjenjach, w nuzach, w přesćěhanjach, we wuzkosćach Khrystusa dla, přetož hdyž słaby bywam, tehdy sym sylny,“ pisa swj. Pawoł.

„Bóh pak je swěrny, kotryž njepřipušći, zo byšće spytowani byli bóle dyžli znjesć móžeće.“ To je naš tróšt.

Chcemy so djabliska bojeć jako toho „Sylnaka“ a nochcemy so zwažliwje do wojowanja podawać. Ale chcemy pak też swoju nadźiju stajić na toho, kiž „sylnaka“ čerta jako tón „sylniši“ z Duchom Swjatym wućěri, a kiž nad nim stoji a nas strażuje. — Bóh nas powjedźe, jeli k njomu so dźeržimy. „Njeboj so ničoho toho, štož budźeš ćerpjeć. Budź swěrny hač do smjerće, a dam tebi krónu žiwjenja.“

Stare powědančko nam tole powěda: Jenomu narańšomu kralej přińdźe muž z prózstwu: Kak móžu w ćežkim spytowanju wobstajny wostać? Kral přepoda jomu sudowjo z wolijom z přikaznju, je po měsće njesć. A přistaji hišće: „Rozliješ-li jenož kapku, budźeš morjeny.“ — Muž wza sudowjo a kročeše po hasach. Runje pak bě hermank, a tuž na hasach wjele ludźi a na naměstnje hołk a tołk. Muž ze sudowjom hladaše pak jenož na swój wolij, zo njeby ani kapki rozlał. Hdyž pak so wróći, wopraša so joho kral: „Što bě nowoho w měsće? Što sy widźał?“ Wotmołwjejo pak jomu rjekny: „Sym jenož na swój wolij hladał a na ničo druhe“. „Hlej“, praji jomu kral, „tu maš wotmołwu, što maš činić, zo by we ćežkim spytowanju wobstajny wostał. Hladaj na Boha ze stajnej kedźbliwosću, kaž sy na swój wolij hladał a žanym spytowanjam njepodležiš.“

nk.

K rozpominanju za póstny čas.

Swjaty póst je so nam zasy přiblížił. Na joho započatku posypuje Cyrkej naše čoło z popjełom a praji słowa: Wopomń, človječe, zo sy proch, a do procha so zasy wróćiš. Rjany bywa to wobrjad, haj dwójcy rjany a pohnuwacy po dnjach wužiwanjow a wjeselow. Lěpje zawěsće njehodźa so póstnicy skónčić a 40dnjowski póst so započeć.

Človjek dyrbi so na započatku pokutnoho časa na swoje postajenjo dopomnić a swój zaměr tu na zemi. Njech też človjek nosy tu złotu krónu na hłowje, njech so drasći do židy a purpura abo njech so wobleka khudušku drastu dźěłaćerja, na kóncu tola ničo wot njoho njewostanje, hač horstka zemje. Smjerć čini wšitkich runja: krala a prošerja.

Khutny bywa tohodla čas posta, wón dyrbi nas k pokutnosći žiwjenja napominać a rozpominanju ćerpjenja našoho Zbóžnika namołwjeć. A kak móže so to lěpje stać, hač z modlenjom a posćenjom!

Wyše tutoho ćělnoho posta pak je też hišće druhe posćenjo, kotrež dyrbimy wobkedźbować. Te wobstoji w tym, zo so nic jenož w jědźi, ale też w druhim nastupanju sebje zaprěwamy. To drje dyrbimy přecy činić, w póstnym času pak dyrbi so to ćim bóle stać. Posćić dyrbitej so twojej woči. Njedyrbiš so jenož hrěšnych pohladnjenjow zdalować, ale też sebi dowolene wužiwanja zarjec a wćipnosć podtłóčić. Posćić dyrbitej so twojej wuši. Dyrbitej so nic jenož wot česćeranjacych a druhich złych rěči wotwobroćić, ale tež drje dowolenych, tola njewužitnych rěčow a towarstwow so wostajić. Posćić dyrbi so też twój jazyk a wšeje njetrěbneje rěče so wostajić. Posćić dyrbja so też twoje złe nakhilnosće, wosebje dyrbiš so zdźeržowoć kóždoho hrěcha. A kak derje by było, hdy by človjek też prawje tón duchowny póst dźeržał a wobkedźbował, kelko njezboža, kelko njepřećelstwa a rozkory, kelko hrěcha by z tym wotwobroćił!

Z tutym ćělnym a duchownym postom pak dyrbi so zjednoćić prawa modlitwa a rozpominanjo ćerpjenja Zbóžnika. A kak móže so to lěpje stać, hač z pilnym modlenjom bolosćiwoho różowca? Tu dźěn w duchu wopominamy wšě potajnosće Khrystusowoho ćerpjenja, a bywamy wjedźeni wot Wolijoweje hory hač na Knjezowe wopornišćo Golgatu. Ale bohužel zhubja so tute rjane wašnjo, w póstnym času zhromadnje swjaty różowc so modlić, přecy bóle z našeje srjedźizny. W prjedawšich časach modlachu so zhromadnje dwór wot dwora wječor na směrkach swjaty różowc. A kak rjenje to běše w kóždym domje, w kóždej swójbje widźeć wšitke stawy wokoło domjacoho wołtarka zhromadźene. Z nutrnych wutrobow stupaše pobožna modlitwa horje k wšohomócnomu Bohu w njebjesach. Hdźe pak su tute rjane časy, hdźe je tutón rjany počink našich swójbow? Wone su so bohužel minyłe a wostanu jenož we wopomnjeću starších ludźi. Jenož w mało swójbach nadeńdźemy hišće, štož běše něhdy powšitkowny porjad. Haj mnohe swójby njeznaja wjacy zhromadne modlenjo różowca, a bjez dźiwa tohodla, zo tam też nabožny duch wućehnje a druhe njepočinki začahnu do jich srjedźizny, kotrež domjacy měr a pokoj, lubosć a přezjenosć kaža. Wjacy njeknježi mjez nami tamny duch pobožnosće, tamne dobre a stare wašnja a počinki, kotrež katolsku swójbu debjachu a wuznamjenjachu. Cuzy wliw, njeprawy duch liwkosće so přecy bóle dobywa do nas a rubi nam, štož smy wot swojich wótcow herbowali a štož běše jim swjate a drohe. Hdźe su też nětko časy, hdyž nadeńdźechmy młodosć zhromadźenu wokoło wjesnoho swjatoho křiža, kak tam w posće so różowc modlachu a kěrluše spěwachu!

Hladajmy, zo so zasy wróćimy k dobrym, rjanym wašnjam a počinkam. Starajće so wo to, zo by zasy wožiwiło tamne zhromadne modlenjo bolosćiwoho różowca w našich swójbach, hdźež běše zabyte. A njech so to wšudźom stanje nětko w khutnym póstnym času! Njech zasy stupa rjany paćef dom wot domu, k njebju wot jeneje wsy k druhej, wot jeneje wosady k druhej po cyłym našim kraju. Potom budźe Bóh zawěsće ze spodobanjom na wšitke swójby hladać, a jenotliwe stawy žohnować. Njech zasy kčeje a wožiwi stara pobožnosć, wótcow wašnja a počinki!

Pokutny hrěšnik.

W lěće 1804 přebywaše bamž Pius VII. w Parizu. Bonaparte bě so jako kěžor Napoleon I. wuwołał a dósta z ruki bamža kěžorsku krónu. Hrózbny čas revolucije bě po zdaću dospołnje přewinjeny. Lud a kraj wjeseleše so nowoho porjada.

Bamž wjezeše so we wotewrjenym wozu přez wulkotnje wupyšene dróhi francózskoho hłownoho města. Lud jomu radostnje přiwyskaše. Ale policija starosćiwje kedźbowaše, přetož zmohi revolucije njeběchu so hišće změrowałe a njekhmanikow bě w Parizu wjacy hač bě to policiji lubo. Pius VII. posměwkowaše so tajkim přewulkim starosćam wo joho wosobu. Wón wědźeše, zo je kóžde človjeske žiwjenjo w rucy Božej.

Nadobo dohlada so muža, kotrohož pokhmurjene khutne mjezwočo bě jomu hižo dźeń prjedy nadpadło. Słušeše snadź tónle muž tamnej družinje podhladnych, kotřiž jomu za žiwjenjom dźěchu? Hdyž Swjaty Wótc znowa na tole městno pohladny, bě so muž w ćišćeńcy zhubił. Ale na třeći dźeń joho bamž Pius VII. znowa mjez ludowej sylu wohlada. Tón raz pak so jomu zezda, zo muž spytowaše joho skedźbnosć na so złožić.

Njebojaznje poruči bamž zastać a pokiwny mužej, zo by přistupił. Wón też wokomiknje přińdźe a pokłoni so hłuboko před Swjatym Wótcom.

„Ty maš někajke přećo?“ so bamž joho wopraša.

„Haj, Swjaty Wótče — chcu so spowědać!“

„Mój syno, ty móžeš so kóždomu měšnikej katolskeje Cyrkwje wuspowědać a Bóh budźe tebi hnadny, jeli twoje hrěchi wobželnosćiš.“

Muž zadwělujo zdychny: „Ně, Swjaty Wótče, njemóžu wěrić, zo mi Bóh woda, hdyž so měšnikej spowědam. Moje hrěchi su do njebjes wołace a podušuja hłós smilnosće!“

Bamž jomu ruku na ramjo złoži. „Mój syno, jeli na Božej miłosći zadwěluješ, njemóže tebi też bamž pomhać. Pomysli, zo je Bóh samo mordarjej na křižu wodał.“

„Moje hrěchi su hórše, dyžli tamnoho hrěšnika na křižu,“ stonaše zlemjeny muž. „Nošu je hižo lěta dołho jako ćežke brěmjo za sobu. Njemóžu takle wjacy žiwy być. Pomhajće mi, Swjaty Wótče!“

Pius VII. sebi wokomik přemyslowaše: „Derje, luby syno. Jeli sy po twojim měnjenju přeswědčeny, zo móže twoja wina jenož přez wucho bamža Božu miłosć dócpěć, chcu twoju spowědź słyšeć. Tu maš moju khartu. Přez nju dóstanješ kóždy čas přistupa do mojeje jstwy.

Muž wokoši poniżnje a hłubokohnuty kromu bamžowskeje drasty a zhubi so w ćišćeńcy. Ale hižo wječor samsnoho dnja so wo durje bamžowskeje privatneje jstwy zakłapa.

Pjećat spowědneje potajnosće zawrě za wšě časy zjawnosći, što je so tehdom mjez bamžom a joho spowědnym rěčało. Jenož Bóh sam je přez wucho swojoho zastupnika wo wuznaću winy tamnoho njeznatoho muža słyšał.

Dołhe přebywanjo bamža z pokhmurjenym, podhladnym mužom wubudźi starosć pola bamžowskich dowěrnikow. Kardinal chcyše hižo policiju zawołać. Jako skónčnje z bamžowskeje jstwy znamjo přińdźe, zo je rozrěčowanjo skónčene, přikhwata starosćiwy kardinal do jstwy. A woprawdźe widźeše bamža cyle zblědnjenoho w stole sedźo.

„Njekhmanik!“ zawoła kardinal bjeztróštnje.

Tuž wotkiwny Pius VII. z mučnym znamjenjom. „Prošu wostajće, eminenca. Ničo so mi njeje stało!“

A po tym, zo bě nad hłowu muža, kotryž bě před nim na kolena padnył, znamjo křiža sčinił, prošeše joho přećelnje, zo by to činił, štož je jomu poručił. — —

Měsćanosta małoho francózskoho městačka přija něšto njedźeli pozdźišo khutnoho mjelčiwoho muža. Tón prošeše wo dowolnosć, zo smě so tu zasydlić, dokelž, kaž praješe, je stare twarjenjo na přimjezach města kupił.

„Ale tam tola bydlić njemóžeće," rjekny měsćanosta, „to su tola rozpadanki".

„Mi to dosaha," znapřećiwi muž. Měsćanosta spodźiwajo z hłowu třaseše a da mužej trěbnu dowolnosć.

Bórzy so cyła gmejna nad cuzym spodźiwaše. Wšědnje wopytowaše Božu mšu a modleše so před swjećećom najzbóžnišeje knježny. Ale sobučłowjekam dźěše z puća. Jenož stara žona, kotraž jomu wšědnje jědź — wodu a khlěb — přinošowaše, měješe přistupa. Wědźeše na wćipne prašenja wjesnjanow jenož wotmołwić, zo je cuzy kaž pustnik žiwy. Jstwina nadoba wobstoji z blida a stólca. Wyše toho wobsedźi Božu martru a Swjate Pismo, w kotrymž wšědnje čita.

„Ale hdźe dha wón spi?" chcychu ludźo wědźeć.

„Na drjewjanym špundowanju." — „Mój Božo, tež w zymje?"

„Haj, tež w zymje. Wón ani khachli w swojej komorcy nima."

„Tuž dyrbi pak to wulki swjaty abo wulki hrěšnik być", prajachu sebi ludźo. Žona to njewědźeše, njeznaješe ani joho mjeno.

Dźesać lět dołho tónle muž w rozpadanych murjach přebywaše a žiwješe so z wodu a khlěbom. Potom joho mocy hladajcy woteběrachu. W tychle dnjach dósta — k spodźiwanju wjesnjanow — pismo z Roma. Što wopřiješe, nikomu njepřeradźi. Po zdaću je to było bamžowske wotwjazanjo wot pokuty, kotruž bě muž Swjatomu Wótcej sam namjetował. Něšto časa pozdźišo wumrě samotař hódnje přihotowany na puć do wěčnosće, wujednany ze swojim Bohom a posylnjeny ze sakramentami mrějacych.

Po joho smjerći zhoni gmejna mjeno tohole cuzbnika. Ludźo so hłuboko postróžichu a pokřižowachu. — To bě jedyn z hrózbnych revolucijonarow tamnych dnjow lětow 1792/93. Wonječesćenjo cyrkwjow, smjertne wusudy, přesćěhanja měšnikow a zemjanow běchu z joho mjenom zjednoćene.

Wosadny farař so nad wotewrjenym rowom modleše. A na kóncu rjekny: W njebjesach je wjacy wjesela nad pokutnym hrěšnikom, dyžli nad dźewjećadźewjećdźesat sprawnymi, kotřiž pokuty njepotrjebaja. Tónle muž je ćežko zhrěšił a ćežko pokućił. Bóh njech je jomu miłosćiwy sudnik." — Mjeno a skutki tohole muža su so we stawiznach zhubiłe, ale smilnosć Boža wostanje wěčnje!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na wčerawšim dnju móžeše Marja zwud. Kubicowa rodź. Hilic na wysoku starobu 85 lět zhladować. Při tutym dołhim žiwjenju njeje nihdźe dale přišła, je swojomu ródnomu městej Budyšinej swěrna wostała, hdźež so 10. nalětnika 1854 na Mnišej hasy narodźi. 1873 woženi so z Arnoštom Kubicu, kiž běše nanowy wobkhod z dźiwinu na Wysokej hasy čo. 7 přewzał. Jón zastarašta hač do

Póćiwosće mzda.

(Pokročowanjo.)

Khwatajcy dźěše najeńk zasy na pobočny pućik, kotryž k joho dworej wjedźeše, rěznik pak měješe kusk puća z Bjarnatom hić.

„To móže k twojomu zbožu być, Bjarnato", praji wón; „to ći najeńk nihdy njezabudźe. Wón je dušny človjek a ma tež něšto wyše za druhich ludźi. K tomu by měł za wotročka přińć, to by so ty wjeselił. Třiceći kruwow ma w hródźi, jenu rjeńšu hač druhu. Tule nazymu móže jich wón zasy pjeć předać; to budźa pjenjezy! A ludźo maja so derje pola njoho. Dźěłać so dyrbi, to je wěrno, a lěnjuchow wón na swojim dworje njećerpi; ale jěść a mzda su jara dobre, znajmjeńša khmańše hač na suchim kósnym dworje, abo lěpje dwórčku."

„Tam bjez toho dołho wjacy być njemóžu", wotmołwi Bjarnat, „stari přepodadźa, dźowka so wuda, potom přińdźe młody do domu, a mje wot Měrćina wjacy njetrjebaja. Ale zlě so tam měł njejsym; a ludźom je ćežko dosć było; rad wěrju, bur by mi radlubje wjacy mzdy płaćił, hdy by sam něšto wjacy měł."

Wobaj so rozeńdźeštaj; Bjarnat njeměješe wjacy daloko ke kósnomu dworej. Ducy po puću wobhladowaše sebi swojej tolerjej. „Nětko mam 26 hriwnow hromadźe", praji při sebi, „hdyž by tak dale šło, bych skónčnje tola za pjeć lět do Roma přišoł." —

Nazajtra, hdyž Bjarnat po wobjedźe na dworje kruwy přahaše, přiběža hólčec do dwora. Běše z farskeje wsy přišoł a lědma móžeše rěčeć, tak bě wujachleny.

„Bjarnato", stonaše, „waša mać mje sćele . . ."

„Božo Knježe, je so nanej što stało?" praji Bjarnat wšón zastróženy.

„Ně ně, ale waša mać ći dawa prajić, zo je jim dźensa dopołdnja kruwa na polu padnyła. Hač by ty dźensa po swjatoku mohł domoj přińć?" A na to ćěrješe hólčec zasy dale.

Bjarnat stoješe kaž zraženy. Jenička kruwa, poslednje wobsedźeństwo, kotrež khudymaj staršimaj přez žiwjenjo pomhaše, bě wbohimaj staršimaj wzate! To bě njesměrna škoda — nětko móžetaj wbohaj po prošenju hić. Kruwu trjebataj nuznje — na kóždy pad! Ale kak druhu kruwu dóstać? Ani pjenježka płaćić njemóžetaj, a što by za njeju při tajkej khudobje dobro prajił? To bě njezbožo, kajkež bě hórše na njeju přińć njemóhło!

Też bur měješe sobuželnosć. „W pjećich sčiniš swjatok a potom póńdźeš k staršimaj. Traš ta wěc tola hišće lěpje dźe, hač so zda."

Wječor w pjećich dźěše Bjarnat domoj, a staršej powědaštaj jomu, kak bě te hewak dosć stare skoćo padnyło a bórzy kónc wzało. Jenož za kožu běchu něšto mało dóstali. Zrudni z bolosću a starosću sedźachu hišće dlěje hromadźe.

Tu namaka nadobo Bjarnat słowo. Tróštowaše staršeju prajicy, zo so zawěsće něšto druhe za to namaka. Tak dołho hač Bóh luby Knjez jomu strowotu spožči, tak dołho starosće měć njetrjebataj; njecha wotpočnyć, doniž njeje zasy pomhane. „Modltaj so jenož, maći!" praji, „móžetaj to lěpje hač ja, a podarmo to zawěsće njebudźe."

Z najhłubšeje wutroby pak skhadźeše jomu samomu do njebjes wołaca prózstwa: „Luby Božo, móžeš ty tajkomu

joho smjerće w lěće 1911 zhromadnje. Z mandźelstwa wuńdźe 8 dźěći, 5 synow, 3 dźowki; tři synojo zemrěchu w młódšej starobje a tak móžachu so hišće pjeć dźěći na maćeŕnym čestnym dnju radować. Jeje žiwjenjo njebě lohke, je dyrbjała pilnje dźěłać a kruće zapřimować, zo by wulku swójbu čestnje zežiwiła. Najmłódša dźowka ju nětko wobhladniwje zastaruje, hdyž počinaju so ćělne słabosće wysokeje staroby jewić, hdyž nozy nochcetej wjacy prawje swoju službu činić a wótrosć woči popušćuje. Tuž so husćišo doma cyrkwinscy zastara, na čimž so staruška jara wjeseli. Njech jej dalši ćichi wokřewjacy wječor žiwjeński kćěje ze sylnej dowěru na Boha, kiž bě jej stajnje zepjera w jeje dołhim žiwjenju. Też „Katolski Posoł“ přeje swojej prjedawšej čitarcy dalšoho Božoho žohnowanja!

Z Radworja. Syn našeje wosady, frater Stanisław Nawka, dósta w kapali theologiskeje wysokeje šule swjatoho Jurja w Frankobrodźe přez biskopa Hilfricha swjećiznje subdiakona a diakona. Měšniska swjećizna so jomu w augusće t. l. wudźěli. Dokelž so w tymle lěće też diakon Alois Andricki za měšnika wuswjeći, změje Radwořska wosada dwójcy radostny swjedźeń primicy.

Z Radworja. Njedawno móžeše wjesnjanka Madlena Libšowa rodź. Šibšikec swoje 82. narodniny woswjećić. Přejemy Libšec maćeri wjele zboža a dalši žohnowany žiwjeński wječor!

Z Nowoho Łuźca. Cyle njenadźicy rozšěri so we našej wjescy zrudna powěsć, zo bě we Wotrowje pola bura Brycki służacy wjesnjan Jurij Šandźic pjatk wječor z nahłej překhwatanej smjerću na puću z Kukowa do Wudworja zemrěł, hdyž bě swojej sotře napřećo jěł. Přeni, kotřiž běchu joho namakali, joho hnydom njespóznachu. Wšak tola z druhich kónčin pokhadźeše. Přiwołana lěkařka zwěsći smjerć na zlemjenjo wutroby. Wězo je to zrudźenjo za staršeju a wšěch přećelow a znatych. Tola zemrěty młodźenc bě derje přihotowany. Swojeje ćicheje a wjesołeje powahi dla bě woblubjeny. Za wšěch nas a wosebje za młodźinu pak je to znowa z wučbu, stajnje přez dobre křesćanske žiwjenjo přihotowany być na smjerć, kiž na nikoho nječaka, ale chce, zo by kóždy na nju čakał, kaž Swjate Pismo praji. Swjaty różowc w kabaće zemrětoho pokazuje, zo je swoju młodu dušu wudychał w towarstwje teje, ke kotrejž zdychujemy: „We wšitkej našej nuzy a w hodźinje smjerće, khwataj nam na pomoc najmiłosćiša knježna, maćeŕ Marija!“ — Njech wotpočuje w měrje!

Z Ralbic. Khutne ale pozběhowace dny měješe naša wosada wot popjelneje srjedy hač do 2. njedźele posta. Wysokodostojny knjez farař dr. Józef Jakubaš měješe misijónske prědowanja kóždy dźeń rano a wječor. Wěriwi je pilnje a horliwje wopytowachu, wosebje też našim mužam so wšě připóznaćo wupraji, dokelž na wječornych prědowanjach w mužacych ławkach žane městno wjacy prózdne njewosta, haj, dyrbjachmy za muži hišće něšto žonjacych ławkow přiwzać. Žony khodźachu bóle na rańše prědowanja. Wšitcy z wulkej kedźbnosću a napjatosću na wustojne prědowanja posłuchachu, kotrež běchu z přikładami a přirunanjemi z ratařskoho žiwjenja rozjasnjene. Wosadni začuwachu, zo so nichtón tutym wěčnym wěrnosćam zminyć njemóže, zo na tute wěrnosće so wšitke žohnowanjo Boże twari. Najrjeńši dźeń běše štwórtk, swjatočnosć k česći najswjećišoho sakramenta, na kotruž běše najdostojniši knjez biskop z Budyšina přikhwatał a nam zdobom powěsć wo nowowuzwolenym bamžu Piu XII. wozjewił, štož wosada z radostnym a dźaknym začućom přiwza. Po pastyŕskim słowje knjeza biskopa zaspěwa wosada „Tebje my Boha khwalimy“. Knjez biskop njeseše při swjatočnym wobkhadźe Najswjećiše; 10 serbskich a 10 němskich družkow ze swěčkami a palmami kročeše před nim. K tomu běše nam Bóh luby Knjez najrjeńše wjedro wobradźił; běše rjenje ćicho a měsačk jasnje swěćeše. Sobotu wječor bě swjatočnosć k česći swjateje Marije, najzb. knježny a maćerje Božeje, a njedźelu swjatočne skónčenjo. Stary misijónski křiž z lěta 1922 so wobnowjeny zasy swjatočnje powyši. Póndźelu bě hišće swjatočne Requiem z Libera za wotemrětych wosadnych z wobkhadom na kěrchow, a knjez misijonar wěnowaše też wotemrětym słowa tróšta a wokřewjenja. Njebjelčanski a Khróšćičanski knjezaj fararjej běštaj pilnje w spowědnym stole pomhałoj. Z dźaknej wutrobu hladamy wróćo na tute pozběhowace dny swjatoho misijóna a dźakujemy so wšěm, kotřiž su k dobromu poradźenju přinošowali, z wutrobnym „Zapłać Bóh“, wosebje wysokodostojnomu knjezej fararjej dr. Jakubašej, kk. fararjomaj Mičej a Wjeńcy za tak wulkotne a sprócniwe dźěło!

---

hubjeństwu a tajkejle nuzy přihladować! Luba maći Boža, pohladaj tola na moju mać, kotraž je přecy telko dowěry k tebi měła a so telko k tebi wołała; hlej mojoho nana, kotryž je tak sćeŕpny a njemórkota, byrnjež lěta dołho khory był. Praj tola jene słowčko swojomu Synej a daj, zo bych so na něšto dopomnił! Wšak chcu wšitko rad činić, wšitko na so wzać . . .!“

Ćicha dowěra bě na njoho přišła. Bóh luby Knjez dyrbješe pomhać, to bě wón přeswědčeny. Potom pak pomasa wón do kapsy, a wzawši z njeje swoje nahromadźene bohatstwo, 26 hriwnow, połoži je před staršimaj na blido, kotrejž so dodźiwać njemóžeštaj, a powědaše jimaj, kak je sebi 20 hriwnow po něčim na stronu położił a kak bě poslednje šěść hriwnow hakle wčera dóstał.

„To je tola hižo něšto; k tomu přińdu pjenjezy za kožu stareje šaki a to druhe snadź so hišće namaka“, dokónči Bjarnat.

„Nětko pak ani pjenježka sam za so nimaš“, wobaraše mać.

„Wo tym so nětkole njeréči; nětkole dyrbi so zhromadnje pomhać, zo za šaku druhu kruwu dóstanjemy“, wotmołwi Bjarnat.

„Bóh ći to zapłać!“ rjekny nan, hdyž Bjarnat postany, zo by zasy domoj šoł. A hdyž bě wón hižo dawno won, modleše so mać z ćichimi sylzami rózarije. To pak běchu sylzy radosće nad dobrym synom.

Tón pak kročeše pomału ke kósnomu dworej hłuboko zamysleny.

Nadobo pozběhny hłowu. „Tak sčinju; spytać chcu. Bóh dał, zo by šło.“

Potom dźěše k burej nutř a praji, zo ma hišće za swojeju staršeju něšto wobstarać a zo so khětro pozdźe wróći. Hač jomu to dowoli. To so sta. A nětko khwataše Bjarnat na puću k ‚lěsnomu dworej‘. Běštej to dwě dobrej hodźinje.

W delnjej wulkej jstwi ‚lěsnoho dwora‘ běchu po wječeri zhromadźeni najeńk, joho žona a dźěći. Runje běchu wječorne paćerje wuspěwali, hdyž wonka rjećaznik dźiwje šćowkać poča.

Burowka pohlada přez nizke wokno do dwora. „To je človjek kaž huzar, tak wulki“; praji, „mužo, wzmi sebi kij sobu won!“

Najeńk so směješe. „To dźěn je Bjarnat z kósnoho dwora, kotryž je wčera moju listownju namakał; toho so bojeć njetrjebaš.“

„To drje pak hišće dosć było njeje, štož sy jomu dał?“ žona přida.

„To bórzy zhonimy.“

Z tym stupi najeńk z duri won a postrowiwši Bjarnata kazaše jomu do jstwy.

„Bych najradšo z wami samym poréčał; burowka by drje to też słyšeć mohła, ale dźěći nic a nichtón druhi też nic“, praji Bjarnat, bojaznje na wobeju zhladujo.

„Tomu so hodźi pomhać“, wotmołwi najeńk a zawoła do jstwy: „Won, dźěći, do zahrody, hač was zasy zawołam!“ Potom wza Bjarnata sobu do jstwy, předstaji joho swojej žonje, kotraž jomu pomazku a šklenču wina poskići. Ale Bjarnat so ničoho njedótkny, ale praji hnydom: „Přińdu k wam z ćežkej należnosću, z próstwu, a chcu ju hnydom wuprajić, zo bych hnydom wědźał, na čim sym.“

(Pokročowanjo.)

Podawki z Mišnjanskeje diecejzy.

— Drježdźanscy „kapalni hólcy“ su nětko też w zjawnym koncerće wustupili. Dotal spěwachu w operach při Drježdźanskej statnej operje. Hólčacy wustaw założi so w lěće 1548 přez sakskoho kurwjećha Morica, „zo bychu so hólcy k dobrym počinkam a wumělstwu wućahnyli“. Po woli Augusta Sylnoho hólčacy khór wot lěta 1709 duchownu hudźbu pěstowaše, a přednošowaše ju zhromadnje ze statnym opernym khórom w Drježdźanskej Dwórskej cyrkwi. Hač do najnowišoho časa su „kapalni hólcy“ a statna opera wulkotne missy wot Beethovena, Brucknera, Hassa, Haydna a druhich w Dwórskej cyrkwi spěwali. Hólcy pokhadźeja dźensa z wjetšoho dźěla ze sudetskich krajin. Woni wopytuja w Drježdźanach humanistiski Beno-gymnazij a pozdźišo jako wučerjo, hudźbnicy, lěkarjo abo też měšnicy w swojej domiznje skutkuja.

— Jubilej swjateje Kunigundy w Pěrnje. 900lětne posmjertniny patronki Pěrnjanskeje farskeje cyrkwje, swj. Kunigundy, su so wot tamnišeje wosady jara dostojnje wopominałe. Wosebje ważny dźeń bě zańdźena niedźela, na kotrejž najdostojniši knjez biskop Mišnjanski pontifikalnu Božu mšu swjećeše. Hižo we 8 hodź. bě cyrkej z kemšerjemi napjelnjena. Po powitańskich słowach knjeza fararja dr. Šołty, cyrkwinskoho předstojićeństwa a zastupjerja farskeje młodźiny, najdostojniši knjez biskop žohnuje do cyrkwje zaćahny. Po evangeliju stupi knjez biskop w połnym ornaće na klětku a rěčeše wosadnym wo přikładźe swjateje Kunigundy. Ždobom běše jubilejne předowanjo postrowjaca naréč na nowoho bamža Pia XII. Wopomnjeńska swjatočnosć k česći swjateje Kunigundy wuklinča we wječornej eucharistiskej pobožnosći, při kotrejž měješe knjez biskop hišće jónu krótke předowanjo.

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Matej Schiestl zemrěł. 2. februara pohrjebachu na Mnichowskim lěsnym pohrjebnišću znatoho wumělca Mateja Schiestla. Knjez farař Krieger wuzběhny w swojej pohrjebnej rěči, zo je Schiestlowe wumělstwo z luda wušło a też w ludźe zakorjenjene było. Direktor dr. Faulhaber jako zastupjeŕ towarstwa za křesćijanske wumělstwo wuzna, zo je zemrěty był jedyn z najwuznamnišich mištrow křesćijanskoho wumělstwa. Profesor dr. Schenk poréča w mjenje župnoho a měsćanskoho wjednistwa.

Kardinal Bertram swjeći 80. narodniny. Wrótsławski arcybiskop, kardinal Adolf Bertram, narodźi so 14. měrca 1859 w Hildesheimje. Wón móže potajkim přichodnu wutoru swoje 80. narodniny swjećić. Z Wrótsławskej diecejzu so też wšitcy katolikojo Němskeje wysokomu dušepastyrjej za joho njesprócniwe dźěło w dopjelnjenju swojich ćežkich nadawkow dźakuja. Kardinal Bertram pokhadźa z překupskeje swójby. Swojej pobožnej maćeri je w jenym z pastyŕskich listow najkrasniši pomnik stajił.

Španiska. Biskop z Andory je so na swoje biskopske sydło wróćił. Mjez Španiskej a Francózskej leži w hórskej krajinje Pyrenejow mała republika Andora. Wona ma ze starodawna sem dweju knježićerjow, mjenujcy francózskoho presidenta a španiskoho biskopa ze Seo d' Urgel. Posledniši dyrbješe při wuwjerjenju wobydleŕskeje wójny ćeknyć. Z tym, zo je francózski statny president sobuknježićeŕ w Andorje, móžeše so mały krajik před wójnskimi šmjatańcami wukhować. Kaž so nětko powě, je so andoraski biskop zasy na swoje sydło wróćił. Hač dotal přebywaše w połodnišej Francózskej pola někotrych tamnišich biskopow.

Argentinska. 100000 woprawjeńskich ludźi. Arcydiecejza w Buenos Aires wotmě swoju prěnju eucharistisku skhadźowanku. Na kóncu swjatočnosće bě wulki prócesijón z wjele tysac wobdźělnikami. W połnócnej hodźinje so wonka pod hołym njebjom Boža mša swjećeše, na kotrejž 100000 ludźi swjate woprawjenjo dósta.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 321. z Bělčec: Jurij Ela; 322. z Wjazońcy: Jan Winař; 323. ze Salowa: Pětr Brězan; 324. z Němcow: Michał Lulak; 325. 326. z Miłoćic: Jakub Wornač, Jan Rynč; 327.—335. z Kukowa: Marja Bjaršowa, Jan Rychtař, Jurij Šajba, Pawoł Bulank, Michał Šołta, Jakub Šołta, Jan Kral, Michał Šnajder, Jan Ryćeŕ, Józef Mět; 336. z Radwořskoho Haja: Mikławš Šwejda; 337.—341. z Čorn. Hodlerja: Jan Bělk, Mikławš Mička, Michał Połleńk, Jakub Šołta, Jan Wjeřš; 342. z Radw. dwórnišća: Michał Rječka; 343.—356. z Kamjenjeje: Beno Čemjera, Marja Čórlichowa, Jan Cyž, Jurij Handrik, Jan Knobloch, Mikł. Kopr, Jurij Měrćink, Michał Rječka, Marja Ryńcowa, Pawoł Šipšik, Jan Šrama, Jan Winař, Michał Žur, Michał Winař; 357. z Kamjenjanskoho Haja: Hana Winařka; 358.—367. z Khelna: Michał Bjarš, Jakub Domš, Pawoł Hicka, Jurij Franck, Jan Kliman, Madlena Lebzyna, Jurij Mjeń, Mikł. Měrćink, Michał Rječka, Franc Winař.

4. njedźela posta, 19. měrca 1939.

Boža mša str. 109; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za šulski wotkhad a prěnjowoprawjeńskich

Za holcy:

spódnje šaty
šlypry
košle
rukajcy
nohajcy

Wulki wubjerk nizke płaćizny

Za šulski wotkhad a prěnjowoprawjeńskich

Za hólcow:

zwjeršne košle
krawaty
nohajcy
spódnje kholowy
slě
rukajcy

we wšěch płaćiznach

R. W. Müller prjedy Bokelmann
w Budyšinje, Serbske hrjebje 2
Dalokoréčak 2176

Dary k zelenomu štwórtkej

kaž też wšitko, štož žona k serbskej drasće trjeba

dóstanjeće we wulkim wubjerku a we wšěch płaćiznach pola

Johs. Schaaf
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Młodźi mandźelscy

namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**

Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Orlenburg.

Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

Rjane wobleki k šulskomu wotkhadej
Módre wobleki za prěnjo-woprawjeńskich
Přihódne wobleki za šulskich nowačkow
namakaće pola nas we najwjetšim wubjerku za tunje płaćizny!
Woprawdźe rjane **žonjace mantle** też za holcy k šulskomu wotkhadej a prěnjo-woprawjeńskich.
Mužace wobleki a gabardinowe mantle
kupujeće **stajnje płaćiznyhódno** pola
König, w Budyšinje Žitna dróha 2/4

Dary k zelenomu štwórtkej a k šulskomu wotkhadej:
modleńske knihe, różowcy, Bože martry jara rjane nowe postawy, hódnostne knihe
Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

Dary
k zelenomu štwórtkej
nětko w rjanym nowym wubjerku po wšěch płaćiznach
Alphons **Schawseil**
w Budyšinje, Bohata hasa

Bydlenjo w Róžeńće
so k 1. aprylej přenaja. Wšo dalše je zhonić
w Ralbicach čo. 3.

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola
Kurt Erler Budyšin Žitne wikl 28

Dary za křesćanski dom
kaž **wobrazy, Bože martry, swěčniki, domjace hrónčka**
dale pórclin, kamjeninu a škleńčane wěcy
Škleńčerńja
Wilhelm
w Budyšinje, Serbska hasa 16
Wěcywustojne **zaškleńcowanjo wobrazow**

Dobre
wobućo
do prěnjeje słužby a za prěnjowoprawjeńskich dźěći pola
W. Sommer w Budyšinje Serbske hrjebje

Blidne a taflowe damastowe ruby
něktore z njewažnymi zmylkami wosebje jara tunjo.
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20 I

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Wróćiwši so wot rowa w tak zažnych lětach njenadźicy zemrětoho swojoho syna, našoho bratra

Jurja Jana Šandźic z Nowoho Łuzča,

kotryž dyrbješe po Božej woli na puću z Kukowa do Wudworja pjatk, 3. měrca, wječor tak nahle swoje młode žiwjenjo wudychać, wuprajamy nětko za tak mnohe wopokazma sobužarowanja a křesćanskeje lubosće, za wopytowanjo pustoho wječora, za bohate wobdźělenjo při khowanju w Baćonju wutoru 7. měrca, wosebje też za k-rowu-wjezenjo, za bohatu wěncowu pychu, předewšěm Nowo-Łuzčanskej a Wotrowskej młodźinje za wšě znamjenja sobuželenja

swój najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh luby Knjez"!

Dušu zemrětoho poručamy do pobožnych modlitwow wšěch přećelow a znatych.

W Nowym Łuzču a Wotrowje, 7. měrca 1939.

Jurij Šanda a dźěći.
Pawoł Brycka we Wotrowje.

Po krótkej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći a derje přihotowana na puć do wěčnosće zemrě póndźelu, 27. februara, we Worklečanskej khorowni naša horcolubowana mać, sotra a swakowa

Hańža Hěblakowa

rodź. Brylec ze Stareje Cyhelnicy

w starobje 64 lět a bu na wosadnym kěrchowje swjatočnje pokhowana.

Za mnohe wopokazma lubosće a česćownosće, wosebje za bohaty wopyt na pustym wječorje a wobdźělenjo na pohrjebje wuprajamy wšěm swój

najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez",

wosebje miłosćiwym sotram we Worklecach a nošerjam za k-rowu-njesenjo.

W Pěskecach, Pančicach, Khanecach, Starej Cyhelnicy, Čišnjowje klóštr „Porta coeli" a Eichgrabenje p. Wina, na dnju pohrjeba, 2. měrca 1939.

We wulkej zrudobje:
Žarowace dźakowne dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

11. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 18. měrca 1939. | 77. lětnik.

Laetare!

Laetare! Wjesel so! Tak mjenuje so jutřiša njedźela po prěnich słowach Introita — přistupa jutřišeje njedźelskeje Božeje mšě. Kak so to ma, zo Cyrkej wosrjedź posta swój hłós pozběha a nas k wjesołosći, radosći namołwja?

Póstny čas je tola čas kaća a pokućenja, čas khutnoho znutřkownoho rozmyslowanja, čas sebjezaprěwanja a sebjewomorjowanja. Na joho spočatku je nam Cyrkej čoło z popjełom posypała a nas dopomniła z tutym khutnym wobrjadom na naše skónčenjo — na smjerć.

Tu nadobo wola nas naša mać, swjata Cyrkej, k wjesołosći. Přez překhodne modlitwy njedźelskeje Božeje mšě klinči hłós radosće a wjesela. Je to podobnje, kaž třeću njedźelu adventa, na kotrejž nas ze słowami swj. japoštoła Pawoła k wjesołosći pozbudźuje: „Wjeselće so w Knjezu přecy; zasy praju, wjeselće so!“

Zwotkel tajkele wyskanjo a radowanjo w tak khutnym času?

Pokućić, sebjezaprěwać, so wotrjekować — to bywa zmysłojtomu človjekej husto prawje ćežko, to zda so jomu husto prawje jěre a hórke. A tola, lubi čitarjo, je pokućenjo a sebjezaprěwanjo žórło wěrneje wjesołosće a hłubokoho pokoja. Prajće sami, hač njejsće so, hdyž sće skutki wěrneje pokuty dokonjeli, znutřkownje čuli spokojeni, zwjeseleni, wozboženi? Njeje, hdyž sće wěrnje pokućili, hdyž sće so woprawdźe prócowali, Božej sprawnosći za wšelakore křiwdźenja a ranjenja dosćčinić, tuta myslička was znutřkownje pozběhowała, tróštowała a posylnjała?

Tule wěrnosć, zo pokuta a sebjezaprěwanjo płodźi wjesołosć a radosć, zo płodźi dowěru a nadźiju, chce nam swjata Cyrkej w khutnym, pokutnym, póstnym času žiwje před woči stajeć, z tym pokućenjo nam wołožeć a za nje nas zahorjeć.

Nichtón druhi hač Jězus sam, kotrohož ćerpjenjo we swjatym póstnym času wosebje česćujemy, je nam za to přikład a zawdawk. Joho ćerpjenja, joho bolosće, joho hórkosće, što mohł je wumērić, što mohł je dowopisować? Njeje Joho křižowy puć, kotryž je tu mjez nami něhdy kročił, wjedł ke krasnosći? A njeje wón slubił, zo kóždy z joho wučownikow, kiž joho sćěhuje, też něhdy ke krasnosći dóńdźe, k swětłu wěčnoho žiwjenja? „Štóž mje sćěhuje, njekhodźi w ćěmnoće, ale změje swětło žiwjenja.“ Kak posylnja joho přikład kóždoho wěrnoho křesćana, kak wabi a ćehnje joho k sćěhowanju, kak wołóža jomu pokućenjo a sebjezaprěwanjo! Zo naše mocy njebychu wosłabnyłe, hdyž Joho sćěhujemy na křižowym puću pokućenja, posylnja nas wón ze swojim bóžskim tróštom, ze swojej hnadu, kotruž je we swjatych sakramentach zapołožił, haj ze swojim mjasom a ze swojej krewju, kotrejž je nam w Najswjećišim sakramenće wołtarja zawostajił.

Pokućenjo je překrasnjene a znadobnjene přez bóžske hnady a pokojenja — to je ta tróštna, wjesoła wěrnosć, kotraž k nam z liturgije tuteje njedźele rěči. Wšitke dźěle Božeje mšě nam přecy zasy ze zahorjacymi słowami tule myslički předpołožuja k rozpominanju:

Introitus — Přistup. (Isaias 66, 10 a 11.) Laetare. Wjesel so, Jeruzalemje, a zhromadźće so wšitcy, kotřiž jón lubujeće. Radujće so wjesele, kotřiž sće zrudni byli, juskajće a nasyćće so z joho połnym spokojom! (Psalm 121, 1.) Kak so zwjeselich, jako mi prajichu: Do domu Knjeza pójdźemy! Česć budź . . . (Jeruzalem woznamjenja Cyrkej.)

Oratio — Modlitwa dnja. Popřej nam, prosymy, wšohomócny Božo, zo bychmy, kiž za naše počinanjo po zasłužbje ćerpimy, z pokojom Twojeje hnady wokřeći byli. Přez našoho Knjeza Jězusa . . .

Epistla, wzata z lista swj. japoštoła Pawoła Galatam, namołwja nas k wjesołosći, dokelž buchmy přez Khrystusa ze zastorčenych dźěći zasy dźěći slubjenja.

Graduale — Stupnjowy spěw. (Ps. 121, 1 a 7.) Zwjeselich so, jako mi prajichu: Do domu Knjeza pójdźemy. Budź

pokoj w Twojej twjerdźiznje a wšoho dóstatk w Twojich wěžach. — **Traktus.** (Ps. 124, 1—2.) Kotřiž so Knjezej dowěrjeja, su kaž hora Sion; nihdy njezakhabła, štóž bydli w Jeruzalemje. Kaž hory wokoło njoho, tak je Knjez wokoło swojoho ludu wottal a na wěki.

Offertorium — Přinos. (Ps. 134, 3 a 6.) Khwalće Knjeza, přetož je dobroćiwy, spěwajće joho mjenu; přetož Wón je lubozny. Štožkuli je chcył, sčini na njebju a zemi.

Postcommunio — Po woprawjenju. Daj nam, prosymy, Božo smilny, zo bychmy Twoje potajnosće, z kotrymiž nas njepřestajnje napjelnuješ, wěrnje česćowali a je přecy z wěriwej myslu přijimali. Přez našoho . . .

Skónčnje swjate sćenjo nam Zbóžnika předstaja, kak wón tradacy lud na spodźiwne wašnjo nasyći. Ze wšej horliwosću je lud připosłuchał wěrnosćam a wučbam bóžskoho wučerja, cyle pozabywajo na cělne potrěbnosće, njemyslo na cyrobu za čěło. Zbóžnik mytuje jomu tule horliwosć, zo khlěby, kotrež tu su, na spodźiwne wašnjo rozmnoži a jomu tak swoju dobroćiwosć a wšohomóc zjewi. Lud spóznawa z tutoho skutka, zo dyrbi Jězus tola tón „Wočakowany“ być, a chce Joho we swojej zahoritosći a dźakownej wjesołosći za krala wuwołać. Tak so nam Jězus wosrjedź časa posćenja a pokućenja jako wjeselo a radosć swojoho luda předstaja:

Evangelium — Dobre poselstwo. Sequentia sancti Evangelii secund. Joannem. Słowa swj. sćenja po Jenje 6, 1—15.

W tamnym času woteńdźe Jězus na galilejske morjo (Genezaret), kotrež tež tiberiadske rěka. A dźěše z nim wulka syła, dokelž znamjenja widźachu, kotrež nad tymi činješe, kotřiž běchu khori. Tuž postupi Jězus na horu a sydźe so tam ze swojimi wučownikami. Běchu pak blizko jutry, swjedźeń Židow. Hdyž nětko Jězus woči pozběhny a wuhlada, zo wulka syła k njomu dźe, rjekny Filipej: Zwotkel nakupimy khlěba. zo bychu tući pojědli? To pak praji, joho spytujo; přetož sam wědźeše, što chce činić. Filip wotmołwi jomu: Za dwě sćě dźesatnikow (na 150 hr.) njedosaha, zo by kóždy něšto mało dóstał. A rjekny jomu jedyn z joho wučownikow, Handrij, bratr Symana Pětra: Tudy je jedyn hólčec, kotryž ma pjeć ječnych khlěbow a dwě rybje; ale što je to na telko ludźi? Tohodla rjekny Jězus: Dajće ludźom so zesydać. Běše pak wjele trawy na tym měsće. Tuž zesydachu so mužscy w ličbe něhdźe pjeć tysac. A Jězus wza khlěby, a dźak prajiwši rozdźěli je sedźacym; tohorunja tež wot rybow, kelkož chcychu. Hdyž pak běchu nasyćeni, rjekny swojim wučownikam: Zeběrajće kuski, kotrež su zbyłe, zo njezahinu. Tuž zběrachu a napjelnichu dwanaće košow (korbow) z łamankami wot pjeć ječnych khlěbow, kotrež zbychu tym, kotřiž běchu jědli. A ći ludźo, hdyž tak dźiw wuhladachu, kiž bě Jězus sčinił, prajichu: Tón je zawěrno proféta, kotryž ma na swět přińć. Hdyž tak Jězus spózna, zo chcedźa přińć, zo bychu joho zhrabli a za krala sčinili, čekny zaso na horu jenički sam.

Swjatočne krónowanjo bamža Pia XII.

Njedźelu 12. měrca bu nowowuzwolony bamž Pius XII. w swj. Pětrowej cyrkwi swjatočnje krónowany.

Hižo rano w 6 hodźinach so wulke durje Pětroweje cyrkwje wotewrichu. We 8 hodź. přikhadźachu wosebići wotpósłancy 40 wšelakich statow. Za nich běchu na woběmaj stronomaj bamžowskoho tróna tribuny připrawjene.

Duchownstwo zastupowachu kapitularoju bazilikow a a Romskich farstwow. Wjele tysac cuzych njemóžeše dla přepjelnjenja do cyrkwje zastupić a dyrbjachu so z přenjesenjom swjatočnosće přez wótřeréčaki na swj. Pětrowym naměsće spokojić.

1/29 hodźin poda so Swjaty Wótc k zadrasćenju do paramentskoho sala, hdźež jomu mitru na hłowu stajichu.

Pod zwukami zwonow sixtinskeje kapale započa so potom w swjatočnym procesijónje začehnjenjo nowoho bamža do swj. Pětroweje cyrkwje. Sedźo na tak mjenowanej „sedia gestatorija“ bu bamž Pius XII. přez ludowe syły njeseny, wudźělejo na wšě strony požohnowanjo. We hłownym khorje jomu wysocy cyrkwinscy dostojnicy předpisane česće wopokazachu.

Wulka Pětrowa cyrkej bě ze 60000 ludźimi napjelnjena, mjez nimi zastupjerjo 45 kralowskich swójbow.

Po krónowanskej Božej mši wopušći bamžowski prócesijón Pětrowu cyrkej. Na wulkim naměsće bě so přez 500000 ludźi zhromadźiło, kotřiž bamža Pia XII. z njewopisomnym wyskanjom powitachu. Bamž na srjedźnu logiju Pětroweje cyrkwje stupi, hdźež jomu kardinaldiakon Caccia Dominioni bamžowsku krónu na hłowu staji. Na to bamž, wobdaty ze wšěmi kardinalemi, cyłomu swětej bamžowske požohnowanjo wudźěli.

Z Łužicy a Serbow.

Z Worklec. Pozběhowaca swjatočnosć wotmě so zańdźenu njedźelu při pomniku za padnjenych rjekow swětoweje wójny. Dopołdnja 1/412 hodź. zhromadźichu so wjesnjenjo a šulske dźěći před wjesnym pomnikom. Po tym zo bě knjez měšćanosta Rjeda k česći padnjenych wěnc złožił, zanjesechu šulske dźěći pod wjednistwom knjeza šulskoho wjednika Hozy spěw wo dobrym towaršu a někotre dalše wótčinske spěwy a réčne khory. Na to poréča měšćanosta wo prawym wopominanju padnjenych. Něhdźe 3 1/2 milijóna wojowarjow wotpočuje w cuzej zemi. W prjedawšich lětach smy so husto prašeli, hač njeběchu wšě tele wopory podarmo, dźensa pak nětko wěmy, zo je z nich nastał rjeńši němski přichod pod wjednistwom frontskoho wojowarja Adolfa Hitlera. Po wuspěwanju zhromadnoho spěwa so swjatočnosć skónči.

Z Njebjelčic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so tu wutoru, 21. měrca 1939, pop. 1/24 hodź. na starej šuli. — W Sernjanach a Pěskecach wupadnje.

Hdyž naše dźěći ze š'le du.

Hdyž naše dźěći ze š'le du,
Šće maja khwilku zhromadnu.
Jich dźakna ruka tołmači,
Štož sylza w wóčku přeradźi.

Jim kiwa młode naléćo,
Hdyž zemja znowa pyši so.
Ptačk w haju wabjo spěwa sej
a zastawk w času nihdźe njej'.

Swět z ničoho je stworił Bóh.
A nihdźe njej' jom' runja štó.
Hdyž je nam swojoh' Syna dał,
Móc z lubosću je krónował.

Syn Boži čerpjeł hrěchow dla.
Tak zjedna zWótcom hrěšny splah.
Nětk sedźi k Božej prawicy
A sudźić přińdźe kralowscy.

* *

Ow Kralo! Swoje dźěći hlej,
Za kotrež rozla něhdy krej!
Kiž w Twojim mjenje křćeni su,
Křiž wumoženja ponjesu!

Twój puć je wuzki, wysoki!
Swět šěroki je, wšelaki.
Budź swojim křćenym wjedźićel;
Jim wěčny swěrny Raphael!

—ž—

List z Bärensteina.

3. njedźelu posta 1939.

Luby Pósle!

Započatk měrca mějachmy póstne „suche dny“. Modlachmy so wo dobrych měšnikow. Też „Posoł“ je njedawno we swojim „Japoštołskim modlenju“ na duchownstwo spominał. Njeje to nětko přewjele, hdyž dźensa też „wuj z Ameriki“ wo duchywnych rěči? Tola prjedy hač na to wotmołwimy, posłuchajmy tola, što ma wón prajić! Joho posudźować, je přecy hišće časa dosć.

Na swjedźenju swjatoho Józefa před 10 lětami mějachu w Serbskich Pazlicach žadny swjedźeń wosrjedź ćichoho posta. Wjesnjan knjez Mikławš Młónk swjećeše swoju primicu. Sněh a lód tehdyšeje suroweje zymy běše roztał. Tak móžeše fotograf někotrych hosći we korčmarjec dworje při rjanym wjedrje zwobrazować. Młodoho primiciantu wobdawachu někotři přećelio, kotrychž mjena njech su tu naspomnjene: Kk. farař Mikławš Just, tehdy farař w Döbelnje, kapł. Jurij Hórnik w Khrósćicach, kapł. Kurca we Worklecach, kapłan Michał Čyž, tehdy w Radworju, mnich z Rumburga, bratraj knjeza primicianty, zwónk Just z Budyšina. Dźesać lět je mjez tym zašło, a też tutón wobraz nětko na Öderanskej farje powěda wo tym, što so w běhu časa přemění. Jedyn z bratrow primicianty je hižo njeboh! Młodoměšnik přińdźe bórzy po primicy jako kapłan do Khrósćic. Wottam přesadźi joho duchowna wyšnosć do Zeithaina. Wot lońšoho lěta je nětko z farskim vikarom w Öderanje, hdźež potajkim w tutych dnjach swoju měšnisku swjećiznu a primicu před 10 lětami wopomina. Wjele Božoho žohnowanja na dalše lěta!

Öderan ma rjanu nowu katolsku cyrkwičku. Joho dušepastyrstwo podstoji wulkej farje swj. Jana Nepomuckoho w Kamjenicy, w kotrejž běše njeboh duchowny rada Jakub Šewčik dołhe lěta z fararjom. Nětčiši farař prěnjeje Kamjeničanskeje fary, knjez arcyměšnik Neugebauer, je předsyda konferency duchownych tamnišoho wokrjesa abo arcyměšnistwa. Konferency wotměwaja so w dźělu Altchemnitz na Erfenschlager-drózy. Tam je wot někotrych lět sem też fara założena, nětko třeća we wulkoměsće Kamjenicy. Ma rjanu cyrkej a wustaw ze sotrami, kotrež starych ludźi sobu zastaraju. Tuta fara mjenuje so fara swj. Antonija. Dokelž njeleži we wulkoměsćanskim hołku, ma jenož jenoho duchownoho, fararja. Staršej měsćanskej farje wšak matej też kapłanow za wšelakore dušepastyrstwo.

Najdalši puć na konferencu do Kamjenicy ma Bärensteinski farař, nimale 50 km. Při tym je zwisk z „busom“ dobry. Z ćahom by puć wo dobru hodźinu dlěje trał. „Bus“ jědźe z Bärensteina do Annaberga. Tu zastupitaj też katolskaj duchownaj tutoho staroho města w Rudnych horach. Za Annabergom jězba spaduje; wjedźe přez Ehrenfriedersdorf, Thum do Kamjenicy. Za dobre połdra hodźiny smy z Bäensteina hač do Altchemnitz přijěli, štož před městom leži. Tuž njetrjebamy so wulkoměsćanskoho procha nasrěbać.

Konferenca započina so 14.30 hodź. z pobožnosću we cyrkwi. Knjez arcyměšnik přečita zwjetša rozpominanjo. Nětko spěwamy zhromadnje łaćonski nyšpor dnja. To nas zasy na seminar dopomina, hdźež so też tak zhromadnje modlachmy. Požohnowanjo skónča pobožnosć. Přileżnosć k swjatej spowědźi zdźeržuje wobdźělnikow hišće we swjatnicy. Potom podamy so dele do jstwy, kotraž za konferencu služi. Sotry postaraja so za kofej. Duchowne wokřewjenjo wobstara předsyda abo tón, kiž je přednošk přewzał. Mnohe nazhonjenja maja so wumělić, rozprawy maja so podać. Starosć wo nabožne wukubłanjo młodźiny nas wjele zaběra. Wobdźělenjo na konferency je zwjetša połnoličbne. Z Kamjenicy samej su tři fararjo. Sedźa za hornim dźělom blida. Po starobje sćěhuja fararjo z Annaberga a Limbacha, z Marienberga a Bärensteina, dale přizamknu so druzy duchowni z Annaberga, Öderana, Hainichena, Wechselburga a Kamjenicy; wšo hromadźe smy 14 duchownych. Hdyž so Annabergski a Bärensteinski farař na dompuć podawataj, njeje konferenca zwjetša hišće cyle skónčena. Tola po 5 hodź. jědźe awtobus zasy do Bärensteina, a njecha-li Bärensteinski farař w Annabergu sedźo wostać, dyrbi z tutym wozom jěć, zo by krótko po 7 hodź. wječor zasy doma był. —

Dźensa spěwaše najwyšši pastyř Pius XII. na krónowanskej Božej mši na kóncu modlitwu: Njech nas, prosymy, Knježe, přijimanjo Božeje potajnosće škita, a mje, kotrohož sy za pastyrja swojeje Cyrkwje měć chcył, hromadźe z mi dowěrjenym stadłom stajnje bróni k zbóžnosći!

Na kóncu krónowanskeje swjatočnosće wołaše lud a hołdowaše bamžej z radostnym hłosom, z čimž njech je też

Póćiwosće mzda.

(Pokročowanjo.)

Potom powědaše wo njezbožu, kotrež bě joho staršeju potrjechiło, a wo jeju nuzy, a praji, mjez tym zo najeńk a joho žona starosćiwje na so pohladowaštaj. „A nětko bych rad z wami kup sčinił . . .“

„Kup?“ zawołaštaj najeńk a joho žona nadobo.

„Haj, kup, a by to tola najwjetša dobrota za mojeju staršeju była . . . . Rěznik je mi wčera wječor prajił, zo maće pjeć kruwow w hródźi stojo, jena rjeńša hač druha. Njebyšće mi jenu wot nich předał?“

„Tebi?“ prašeštaj so zasy wobaj nadobo, a najeńk praji: „Wěš dha też, što kruwa płaći? Swoje 350 hač 380 hriwnow! A chcył-li ju tebi tuńšo dać, by tola hišće rjana ličba wyše wostała.“

„To dźěn runje je“, praji Bjarnat, „z płaćenjom wšak by to pomałšo šło. Ale myslu sebi, za lěto abo tola najpozdźišo za połdra lěta mohła kruwa zawěsće zapłaćena być. Njeby to móžno było?“

A Bjarnat hladaše na njeju tak dowěrliwje, zo burowka praji: „Mužo, měnju, tu drje by so mohło wuwzaćo sčinić, hdyž tomu tak je.“

A z wotkel chceš pjenjezy brać?“ prašeše so najeńk. „Nic tola wot žida! K tomu žanu kruwu njedam, zo by naposledku někajkomu lichowarjej do rukow padnyła.“

„Pjenjezy — te — bych — sebi myslu — wot was dóstał“, wotmołwi pomału Bjarnat.

Wótře zasmja so při tutych słowach najeńkowa, a jeje muž praji šibale: „To by ničo hłupe njebyło; najprjedy ći dam kruwu, potom požču ći pjenjezy, zo by ju zapłaćił. Na to sebi daj patent dać.“

„Tak to njeměnju, knježe“, wotmołwi Bjarnat, kotromuž chcyše so sobu smjeć, „ale měnu — zo bych sebi je zasłužić mohł. Njebyšće mje za służownoho trjebał? Dźěłać chcył wodnjo a w nocy, štož by so wote mnje žadało, a bych zawěsće spokojny a pilny był. Mzdy ani pjenježka njecham; to by potom zapłaćenjo było. Lěto abo połdra bych rady służił, kaž byšće wy płaćiznu postajił; potom by wotsłużene było a kruwa by mojimaj staršimaj słušała . . .“

Burowka běše mjez tym njepřestawajcy swojoho muža z łohćom storkała, jako by joho dosć kedźbnoho sčinić njemohła na to, štož Bjarnat z tak jednorymi słowami powědaše. A skónčnje, hdyž na wulkoho, sylnoho pachoła z joho sprawnymaj wočomaj a z joho sprawnym wobličom hladaše, kotryž po zdaću ani na to njemysleše, što wulkotne bě runje namjetował, kulštej so dwě wulkej sylzy po jeje wobliču. Hladaše na swojoho muža, jako by jomu něšto prajić chcyła.

Burej pak bě, kaž so zdaše, něšto w šiji tčacy wostało. Pokašlowa najprjedy, a joho hłós bě někak njewěsty a dybawy, hdyž praji: „Ale Bjarnato, ty sy tola hišće na ‚kósnym dworje‘!“

„K Měrćinej je mi moja służba wupowjedźena a potom bych hnydom přićahnyć mohł. By-li pak wam k nowomu lětu lubšo było, bych tak dołho čakał. O, hdy byšće to

tutón list z „Ameriki“ skónčeny a njech so z hłubokoho sněha wudrapa do čoplišich kónčin, hdźež postrow sćele

amerikanski wuj.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

List na Galatiskich.

1. Křesćanske wosady w Galatiji. Galatija rěkaše krajina Małeje Azije mjez rěkomaj Halysom a Sangariom, wobdata wot Bithynije a Paflagonije, Ponta, Kapadocije, Lykaonije, Pisidije a Frygije. Mjeno dósta wot galliskoho ludu, kotromuž buchu tu w třećim stotku před Khr. sydła připokazane. Bydleše prjedy w něhdušej Galliji, ćehneše do Italije, wobroći so do Pannonije a Illyrije, a pozdźišo přez Greksku a Macedoniju do Małeje Azije, wšudźom njeměr rozšěrjejo, hač bu jomu skónčnje w lěće 238 wot Pergamskoho krala Attala tamna krajina jako stajne bydło poskićena. Hłowne města rěkachu Ancyra, Pessinus a Tavium. Galatiscy běchu pohanjo, mjez nimi pak bydlachu mnozy Židźa, a tak spóznachu też židowske nabožnistwo. Swjaty Pawoł přińdźe na swojim druhim pućowanju w lěće 52 do Galatije, wopowědowaše tu evangelijum, bu wot ludu z wulkej radosću přijaty jako „jandźel Boži“, haj jako „Khrystus“ (Gal. 4, 14). Přibóžstwa so wotrjeknywši wěrjachu do prawoho Boha a běchu zahorjeni křesćenjo.

2. Zaměr lista. Na swojim třećim pućowanju, dwě lěće pozdźišo, přińdźe japoštoł do galatiskeje krajiny, zo by młode wosady wopytał a we wěrje wobkrućał. Hižo tu pytny, zo drje je prjedawša dowěra wosłabnyła, ale hewak njewuhlada žanoho njeporjada, a do Efesa přišedši zhoni wo zrudnych wobstojnosćach galatiskich wosadow. Dokelž běchu we wosadach z pohanstwa a židowstwa wobroćeni, nastachu překory wo płaćiwosći Mójzesowoho zakonja. Židowscy za zakoń zahorjeni wučerjo žadachu sebi, zo dyrbja też z pohanstwa wobroćeni cyłomu Mójzesowomu zakonjej, wosebje też w nastupanju wobrjadow při Božich służbach a jědźi, so podćisnyć. A dokelž tući wučerjo wědźachu, zo sebi swjaty Pawoł toho njeżada, pytachu so na njoho přisłodźeć, prajicy: Pawoł sam njewě, što je Jězus wučił, dokelž njeje z nim wobkhadźał, ale je evangelium hakle pozdźišo wot druhich dóstał, haj, wón hinak wuči hač druzy japoštołojo. Tajke błudne wučby a přisłodźenja dyrbješe swjaty Pawoł wotpokazać a swoje wosady před nimi zakitać, a tohodla napisa list na Galatiskich.

3. Wopřijeće lista. List wobstoji z předsłowa, třoch dźělow a wobzamknjenja.

Po předsłowje (1, 1—5) zamołwja swj. Pawoł w prěnim dźělu (1, 6 — 2, 21) swoje japoštołstwo, kotrež na prawe wašnjo dósta, dokelž bu wot Boha samoho powołany, a swoju wučbu wo wosprawnjenju, kotruž druzy japoštołjo khwala.

W druhim dźělu (3, 1 — 4, 31) dopokazuje swj. Pawoł ze wšědnoho nazhonjenja, z Pisma a z rozoma, zo so človjek wosprawni nic přez zakoń, ale přez wěru do Jězusa Khrystusa; spomina na zaměr a zběhnjenjo Mójzesowoho zakonja, kotrež so přez Khrystusa sta; wuči, zo Galatiscy dóstachu nic ze zakonja, ale z wěry do Jězusa Khrystusa duchowne dary; nic přez zakoń, kiž bu wjele pozdźišo daty, ale z wěry, kotruž Bohu wopokaza, dósta Abraham slubjenjo bohatoho potomnistwa; zakoń měješe jenož na Jězusa přihotować, nětko, hdyž bu človjekam evangelium wopowědowane, je zakoń njetrěbny, a jomu dale posłuchać, rěka, ze swobody do służownosće so wrośić.

W třećim dźělu (5, 1 — 6, 10) napomina japoštoł, zo bychu we swobodźe, wot Khrystusa jim přihotowanej, zwostali a pod służownosć zakonja znowa so njepodali; zo pak bychu křesćansku swobodu k dobrym počinkam wužiwali a nic k hrěcham.

We wobzamknjenju (6, 11 — 6, 18) wospjetuje Pawoł, ze samsnej ruku pisajo, zkrótka ważne wučby a přeje Galatiskim Božu miłosć.

4. Dokelž swjaty Pawoł při swojim druhim wopyće w galatiskich wosadach přikhilnosć k židowstwu njespózna, zda so, zo su přećiwnicy hač do tamnoho časa jenož mjelčo swoje błudy rozšěrjeli a zjawnje přećiwo njomu hakle wustupować počeli, hdyž bě wón wosady wopušćił. Zjawny wotpad k židowstwu sta so, kaž wón w 1, 6 spomina, spěšnje, a dokelž Pawoł hnydom list napisa, hdyž zrudnu nowinku dósta, směmy prajić, zo je list w lěće 55 po Khr. w Efesu pisany.

List na Galatiskich ma z listom na Romskich podobne wopřijeće: Poměr zakonja Mójzesowoho k wěrje do Jězusa Khrystusa, počah židowstwa ke křesćanstwu. Za wěru a žiwjenjo ważne wučby wupraji Pawoł z krótkimi słowami, a tohodla słuša list k najćežšim dźělam Nowoho Zakonja.

(Přichodnje dale.)

činił — to by wjeselo było za mojeju staršeju! Za cyłe žiwjenjo wam to zabyli njebychmy a tysac króć bychmy so za was modlili. To hišće junu lubju .... Sym drje hakle wósomnaće lět stary, ale dźełać mózu wšo a mučny nihdy njebywam .... Njebych sebi zwěrił, k wam přińć tak pozdźe, skoro w nocy, hdyž byšće tak smilni njebyli z khudymi, štož dźěn je we cyłej wokolnosći znate, a hdyž njebyšće mi wčera hišće prajił, zo směm přińć, hdyž mje něšto čišći. Tuž sebi dźensa myslach: To je Bóh tak wjedł. K nikomu druhomu sebi hewak zwěrił njebych ...“

Tu najeńkowa woprawdźe zapłaka; njemóžeše so wjacy zdźeržeć. „Haj, Bjarnato, to sy prawje sčinił! Ty budźeš widźeć, mój muž ći to k woli sčini — něwěrno, mužo?“

„Haj, haj, sčinimoj to, moja žona a ja“, praji najeńk, „a to rady; ty sy dušny pachoł. Na Měrćina přićehneš k nam, a za lěto je kruwa zapłaćena.“

„Tak je prawje, mužo, tak je prawje!“ khwaleše joho za to burowka.

„A kruwu móžeš sebi dźensa hišće sobu wzać, móžeš sebi ju mjez pjećimi wubrać. Twojej starej staršej wote mnje ničo hubjene dóstać njedyrbitej.“

„Pjećadwaceći hriwnow byštaj staršej hnydom zapłaćiłoj“, přistaji Bjarnat.

„Ničo dale wo tym — ty sy nam zapłaty dosć!“ rjekny burowka. „Lutujće sebi swoje pjenjezy, zyma budźe dołha dosć. A nětko pak škleńčku wina wupiješ a něšto k tomu zjěš!“

„Ale něšto dyrbiće mi hišće słubić“, prošeše Bjarnat, „nichtón to zhonić njesmě, mojej staršej nic a też nic nichtón druhi.“

„To ći slubimy; žana duša to njezhoni“, wotmołwi najeńk.

„A zapłać wam to Bóh tysac króć“, praji Bjarnat woběmaj ruku dawajo. „Štož wój na mojimaj khudymaj staršimaj činitaj, to chcu wamaj zawěsće wotsłužić, tak derje hač zamóžu.“

Něšto pozdźišo wjedźeše Bjarnat kruwu wot ‚lěsnoho dwora‘ přez pola a łuki dele do wsy. A štóž by joho zetkał abo na njoho posłuchał, by słyšeć mohł, kak wón wjesele sam ze sobu abo z kruwu rěčeše. To drje je dołhi puć, wosebje w nocy, ale to so jenož tón króć stawa, potom móže w hródźi ležeć cyłe poł dnja. Tam budźe potom sama z knjezom, powědaše jej, pica w dole deleka je lěpša hač tam horjeka, a w zymje deleka [też tak zyma njeje. A joho maćerje njestanje; to zmėje „šěra“ žiwjenjo

Swjaty Józef joho namaka.

Chcu wam luboznu stawiznički powědać, kotruž sym něhdže namakał, zo bych też wam pomhał znowa wubudźić a wobkrućić dowěru na zastupnu prostwu swjatoho Józefa. Lubozny podawk je ze žiwjenja wzaty a njeje jenož wumysleny. Mjena su přeměnjene.

W Rěčicach běše před někotrym časom česćomny žandarm Runka, kotryž drje běše kruty a swěrny we službje, tola cyle sprawny a štož móžeše dobroćiwy, tak zo mějachu joho wšitcy rady. Wón bě dobry křesćan, kaž też cyła joho swójba. Najbóle pak dyrbješe kóždomu so lubić, zo ze swojej mandźelskej Hańžu wopradže rjane a bohuspodobne mandźelstwo wjedźeše. Hižo běštaj swój sleborny kwas doživiłoj. Cyła wjes so z česćomnej swójbu, mandźelskimaj a dźěćimi, sobu radowaše. Dopołdnja běchu swjatočne kemše byłe, kotrež běštaj mandźelskej sebi skazałoj, a też jara wjele wjesnjanow bě kemši přišło. Po kemšach běchu jimaj wšelacy zbožo přeli, a potom běchu mandźelskej ze swojimi dźěćimi při wobjedźe wjeseli pobyli.

Slěbro-jubilaraj běštaj popołdnju zasy samaj. Dźěći, kotrež běchu zdźěla na službje, zdźěla wobstarane, běchu so zasy z nimaj rozžohnowałe. Tak cyle zbožownaj hromadźe sedźeštaj a hišće jónu wopominaštaj zbožo tohole dnja, zbožo dokonjanych 25 lět, wopominaštaj też hišće prjedawše žiwjenjo „we swobodźe“.

„Hańža“, praji muž, „móžemoj so woprawdźe Bohu z cyłeje wutroby dźakować za wšitku miłosć, kotruž je nad namaj wopokazował. Tola też swjatomu Józefej sym ja wulki dźak winowty, zo je mi a za mnje pola luboho Boha prosyć pomhał. Sym přeswědčeny, zo mam so joho zastupej a zakitej dźakować, zo njejsym so cyle zabłudźił. Dźensa tebi to dyrbju wupowědać.“

„H ńža, trochu drje wěš, zo njejsym přecy tak porjadny človjek był, kaž wot toho časa, zo smój so zeznałoj. Haj, mózu prajić, zo drje nic złóstnik, ale tola witka abo chceš-li štryk sym był.“

„Nó, nó, Jano, tak złě drje tola było njeje“, praji žona so smějkotajo.

„Nó haj wšak, zły drje runje nic, tola pak njedočink. Wěr mi, njedočink běch — doniž mje swjaty Józef njenamaka, a to je so takle cofało:

Swjatoho Józefa sym čas žiwjenja rady měł, dokelž naš knjez farař často wo swjatym Józefje rěčeše. A hdyž před nimale štyrceći lětami dom wopuščach a do wojakow dźěch, moja luba a pobožna mać mi hišće dobre wučby na puć dawaše. Budź jej Bóh hnadny — jene jeje słowo njejsym ženje zabył. Wona mi praješe: Jano, luby syno, wěm, zo kruta służba na tebje čaka, a mam starosć wo tebje. Slub mi jene: Spěwaj kóždy dźeń, hdyž lehnyć dźeš, znajmjeńša jene „Strowa sy Marija“ k česći swjatomu Józefej!

Tajki wšak sym přecy był. Lubił rady a husto wjele njejsym. Hdyž pak sym něšto slubił, potom sym to też kruće dźeržał. Tak so słuša za muža, tak so słuša za sprawnoho wojaka. Maćeri sym to tehdom slubił, a dźeržał sym swoje slubjenjo. Je drje jara mało wječorow bylo, zo sym swój slub zabył abo zakomdźił. Sym to swjatomu Józefej k česći činił — a za to je wón też mje namakał. Wón traš je sebi myslił: Na čakaj, witka, tebje žno nadeńdu.

Prěnje, štož swjaty Józef sčini, bě: Wón mje do prawoho prědowanja dowjedźe. Toho ženje njezabudu. To je so takle cofało:

Dołho wjacy doma był njeběch; tu mje nadobo žadosć za domiznu zaja. Běch tehdom podwyšk. Wuprosych sebi wot wyššich dowol na někotre dny a wjeselach so spominajo na to: Te naše holcy tam, te budźa hladać, hdyž ze swojimi knefłemi a tresami přińdu!

A běch domoj dojěł.

Tola prěnje, štož słyšach, bě: Holcy našeje wosady maja tydźeń dołho exercicije. Naš horliwy knjez farař knježnam a też druhim stawam exercicije doma přihotowaše, zo njetrjebachu dale jězdźić. Z tym je też wšě měješe — dale móže abo chce jich jeno mało jězdźić. — Zo mi to lube njeběše, móžeš sebi myslić. Što nětk moje knefle a tresy — žana holca na mnje ani njepohlada, běchu wšě kaž klóštrske knježny ćiche.

Ale hišće wjacy dyrbješe mje překwapić. Hdyž so pobožnosće ke kóncej bližachu, cuzy duchowny, kiž pobožne zwučowanja nawjedowaše, na prědowanju wozjewi: „Jutře wječor w šesćich přednošk za knježny wupadnje; město toho přeprošuju wosadnych młodźencow na prědowanjo, kotrež budźe cyle wosebiće za nich.

To běše, kaž nětko widźu, cyle runje za mnje přihotowane, a spóznawam w tym zarjadowanju ruku swjatoho Józefa. Moja sotra Hana mi měra njeda, doniž njeprajach:

---

kaž — kaž tajka hrabinka . . . A kruwa tu a tam zamórča, jako by wšo rozemiła.

A Bjarnat pohlada k njebju horje, z wotkelž měsačk sleborny dele hladaše a wšo na zemi ze swojim zybolenjom překrasni, a z wotkelž hwěžki ćiše so žehlachu a mikotachu, jako tysacy małych swěčkow. A skónčnje měnješe Bjarnat sam při sebi, zo je to tola najrjeńša lěćna nóc, kotruž je hdy widźał, a tak rjenje je na swěće a tak rjenje we swojej wutrobje — človjek to wěrić njemohł, hdyž dyrbi tu takle z hłupym skoćećom hić, a tola tomu tak je — zaspěwać a zajuskać by sebi mohł z wjesołosću a radosću — ale njecha to činić, kruwa mohła so splóšić a so zasy tam horje do ‚lěsnoho dwora‘ wróćić . . .

A skónčnje dopomni so na rjany kraj, na Italsku a na Rom, a tuž powědaše swojej „šěrej“, zo by tónle kraj tak rady widźał, zo ničo lubše na swěće nima, a zo je měnił, Bohu so to spodoba, hdyž sebi pjenjezy hromadźi za puć do Italskeje. Ale tomu drje tola tak było njeje. Bóh je joho staršimaj njezbožo pósłał, a tuž je wón, Bjarnat, jimaj swoje pjenjezy dać dyrbjał, a tak je cyle jasne, zo joho Bóh tón Knjez do Roma měć njecha, hewak by wón tola wšo hinak wjedł.

Mjez tym běštaj wobaj do wsy přišłoj, Bjarnat a kruwa, a bližeštaj so domčkej staršeju. Dźěštaj něšto wokoło, zo byštaj wot zady do hródže přišłoj. Bjarnat wotewri mjelčo durje, dowjedźe „šěru“ na jeje nowe městno a přiwjaza ju; potom ćisny někotre horšće dźećela za rěbl, zawrě hródź a dźěše do domu.

Mać chcyše runje lehnyć hić.

„Maći“, praji Bjarnat, a joho wobličo błyšćeše so cyłe z wjeselom, „maći, zaswěć latarnju.“

„Sy što zhubił?“

„Ně. Zaswěć ju jenož a pój skoku dele; chcu ći něšto pokazać!“

Mać dźěše z nim k hródźi; hdyž Bjarnat durje wotewrješe, poča płakać. „Ow, dobra stara šaka!“

„Dźi jenož dale a hladaj“, kazaše Bjarnat, „chcych ći ju hišće dźensa wječor pokazać, zo by jutře rano za njej hladała. A zapłaćena też je; wšo je wučinjene. Krasne skoćo to je, na te mohła hišće premiju dóstać. Ale nětko božemje, maći, dyrbju domoj!“

A prječ bu Bjarnat; běžeše, jako by tu kruwu kradnył. Mać pak stoješe hišće dołho w hródźi a wobhladowaše a wobmasowaše kruwu ze wšěch stronow, potom zawrě durje a dźěše do jstwy. A hdyž běše swojomu mužej wo tutym zbožu wupowědała, klečeše hišće dołho před Božej martru w kućiku a modleše so, płakaše a so směješe, a prošeše Boha, zo by tola dobromu synej hišće w tymle žiwjenju zbožo wobradźił, nješkodźi-li jomu. A w tutej nocy staršej mało spaštaj; jeju wutroba bě połna najrjeńšoho wjesela nad poradźenym dušnym synom. Tón pak spaše derje a hłuboko w tutej nocy.

(Přichodnje konc.)

„Na, mojedla, chcu tebi k woli tam hić. To pak ći praju, wjele na sebi přeměnjeć njebudu."

Tuž tam dźěch do toho prědowanja. Ale kaike prědowanjo to běše! Wo swjatym Józefje knjez rěčeše; joho słowa běchu same škrě, kotrež do wutroby padachu a tam zažehlachu. Wón rěčeše wo česći a čestnosći, wo winowatosćach służby, wo wjertawkach a lohkomyslnych słabuškach. Mózu ći prajić: Poł prědowanja hišće njebě nimo — a hižo je mi zyma a horco. Widźu jasnje: Ně, Jano, tak ta wěc njemóže dale hić. —

Na, štož sym hdy činił, to njejsym ženje jeno po połojcy činił. Tak też tudy nic. Sym sebi k wutrobje wzał te prědowanjo; a wosebje, štož tón duchowny wo wuzwolenju powołanja praji, kak maja młodźi ludźo na swój přichod myslić. Joho słowa sym sebi hač do dźensnišoho dnja spomjatkował, dokelž sym sebi je často wospjetował: „Młody přećelo", wón praješe, „hdyž chceš sebi dobru twaršku za žiwjenjo namakać a jako mandźelsku do swojoho domu dowjesć, dźerž so k swjatomu Józefej. Dom a kubło móžetej tebi wot staršeju namrěć, dobra mandźelska pak je wosebity dar Boži. Tu hnadu dyrbiš sebi z modlitwu, z čistotu, strózbosću a zlutniwosću pola Boha zasłužić. Młody človjek, kiž njeje čisty, strózby a zlutniwy, a tola k woltarjej stupi, haj traš pěknu holcu do swojoho hrěcha sobu sćehnje, tón poklećo Boże na so wobroći a sčini hišće wbohu žonu a cyły splah njezbožowny. Jenož hdyž dwaj kaž Józef a Marija hromadźe bydlitaj a we swojim Nazareće Jězusej, swojomu Bohu, słužitaj, jenož potom Boži měr we wutrobach a Boże žohnowanjo w domje bydli . . ."

Na, Hańža, njetrjebaš płakać. Wšak je wšitko dobry kónc nadešło, Bohu dźakowano!

Tuž dha, to běše prěni raz, zo mje swjaty Józef namaka.

Ja ći praju, žona, hdyž domoj přińdźech, běch mjehki kaž wósk. Hdy běše tehdom štó přišoł a prajił: „Zebjeć so a dźi do klóštra, Jano; swět je zły — ja bych šoł!"

Joho žona so zasy směješe, hdyž to wusłyša — knjez žandarm a w klóštrje!

„Na, haj wšak, žona, tak daloko dźěn dóšło njeje. Ale wot teje hodźiny počach być druhi človjek. Widźach jasnje, zo sym žałostnje lohki a žiwy był drje nic złósćiwje, tola pak bjeze wšeje krutosće a swědomitosće. Jako wojak drje běch swojim předstajenym so spodobał, tohodla sym też na podwyška a seržanta postupił — hewak pak běch kaž mutelčka. Štóž mje měješe, tón móžeše mje wjerćeć kaž chcyše. Prědowanjo mi woči wotewri. Mjerzach so sam na sebje. A nětk dyrbješe hinak ze mnu być.

K tomu pak bě hišće druhe žedźenjo mi do wutroby so dobyło. Žadach sebi za swojim domom. Pola wojakow drje bě njestarostne a rozpjeršace žiwjenjo, a hačrunjež běch swoje lěta wubył, zo mějach prawo na někajke zastojnstwo, běch hišće dale mohł pola wojakow wostać. Tola přecy po swěće běhać a nikoho njeměć, kiž by ći dobry był a komuž by też ty dobry był, to wutrobu njespokoji. Tuž běch sebi wotmyslił, zo chcu sebi pěknu a dobru žonu pytać. Tola te prědowanjo mi też tudy pokaza, zo wšak to tak jednora a lohka wěc njeje, pěknu a dobru žonu dóstać. Tajki rjany wojak a w krótkim feldwebel — měnjach, zo trjebam jeno rucy wupřestrěć, a za kóždy porst so mi jena powsnje, a budźe połna dźaka, kotruž sebi wozmu.

Haj, wěrno je, dosć běch jich hnydom mohł měć. Tola mam też woči, zo sym widźeć mohł, kak je so někotromu z mojich kolegow zešło. Štó wě što, měnjachu, zo su dobyli, a běše to radowanjo a khwalenjo: tajkule žonu je dóstał; za krótki čas pak wšitcy widźachu, kak je so zjebał. A hdy bych ja tajku „micku" dóstał, kotraž so mi bórzy jako „kočišćo" pokaza! . . .

A k tomu nětko tele prědowanjo!

Po prědowanju du k sotře a praju jej: „Hana, hdy tón cuzy duchowny spowědź słyši?"

Hana rozdajicy hubu na mnje hlada, cyła bléda a čefwjena, njemóže słowa prajić, tak so dźiwa.

A što ta holca sčini? Lědma je do toho přišła a hižo leći tajka, kajkaž je, na faru a tam zazwoni, zo farař a tón cuzy knjez za wječerju so stróžitaj, měnicy, zo ma khětře něchtó ke khoromu. — A potom přičěri domoj a cyła so pyri z wjesołosću: „Jano, wjele dobroh' wot toho knjeza, wón drje je jara mučny wot prědowanja a tych mnohich spowědźi; tola za wojaka je wón k rěčam, byrnjež wo poł nocy było. Bórzy po wječeri dyrbiš so přihotować a do cyrkwje přińć."

„Dundyrholca, to sy mi rjanu wěc naparała!" Wjacy wurjeknyć njemóžach, a jara mudry napohlad drje mjez woči měł njejsym. Hana znajmjeńša je so cyły wječor kichotała.

Zo so mi wjacy wječerjeć njechaše, móžeš sebi myslić. Skónčnje prajach: „Nó, Hana, służba je służba; tuž póńdu." Wopasach so zasy z tesakom, kotryž bych hižo wotpołožił, dźěch do cyrkwje a wućahnych swoje wojeńske modlitne knižki a přihotowach so na spowědź wot cyłoho žiwjenja. Na, Hańža, derje mi njeběše. Radšo chcu cyłe poł kopy paduchow a druhich njedočinkow łójić, hač tehdom takle sam ze sobu wojować, samlutki w cyrkwi, a na knjeza čakać.

A knjez přińdźe. A mózu ći prajić: krasnje to dźěše! To bě duchowny! Tón wědźeše, kajcy wojacy su. Tři dźěle je wón sam prajił; ja jenož trjebach haj abo ně prajić.

Zawěrno, derje mi najpriedy njeběše. Hdyž pak bě wšo nimo, a ja zasy domoj přińdźech, dha sym ja wzał Hanu wokoło pasa a sym z njej tři, štyri króć so we jstwje powjerćał. A nan a mać staj so smjałoj, zo jimaj sylzy po licomaj běžachu.

Ženje njezabudu słowow, kotrež mi tón knjez na puć sobu da: „Spěwajće k swjatomu Józefej, a budźće sam tajki Józef: Potom žno też swoju Mariju nadeńdźece. Ja wam to słubju w Božim mjenje. Štóž je dobru žonu namakał, tón je wulke kubło namakał a žohnowanja wot Boha nabudźe." To sym swěru činił, a tak sym namakał tebje, moju lubu Hańžu!

Mje pak bě prjedy swjaty Józef namakał."

Katolska Cyrkej w swěće.

Italska. Měsćenjo w Castel Gandolfo chcedźa bamžej Piej XI marmorowy pomnik postajić. W tymle měsće je zemrěty bamž porjadnje na léćnym wočerstwjenju přebywał.

Jendźelska. Japoštołski wupósłanc za Jendźelsku. Prěni japoštołski wupósłanc, kotrohož je hišće bamž Pius XI. pomjenował, je njedawno do Londona přijěł. Za powitanjo bamžowskoho zastupjerja běchu zwoprědka wulke swjatočnosće wotmyslene, kotrež pak so dla zemrěća Pia XI. wotprajichu. Wulka ličba duchownych a jendźelskich katolikow zastupjerja w Doverskim přistawje wutrobnje powitachu a z tym swoju swěru bamžowstwu wobswědčichu. Pozdźišo powita joho kardinal Hinsley, arcybiskop Downey a dalše sobustawy jendźelskoho episkopata. Po powitanju poda so japoštołski wupósłanc do Westminsterskeje kathedrale, zo by sebi pola Maćerje Božeje a swjatoho Jurja pomoc za swoje ważne nadawki wuprosył.

Japanska. Nowy zakoń za wěrywuznaća w Japanskej. W Japanskej je so nowy zakoń za wěrywuznaća wudał. Z nim so runoprawosć za wšě wot stata připóznate wěrywuznaća zawěsćuje. Jenož socialne a hospodarske należnosće podleža statnomu dohladej. Zakoń je w lěće 1936 zwołana komisija wudźěłała, kotrejž zastupjerjo wšěch wěrywuznaćow přisłušeja. Mnohim sektam, kotrychž w Japanskej 1939 hišće 480 naličichu, je so statne připóznaćo zapowědźiło.

Sylzy.

Hdyž bě Bóh Knjez swět stworił, swojej dwě swěrnej służownicy do ludźi pósła: Radosć a Žałosć. Běštej drje wonej sotře, ale mało podobnej na sebje, a dwojake měještej też powołanjo. Ćicha žałosć wšak nakhadźeše wobliča pokhmurjene a wutroby z bolosću rozdrěne — ani što wot Stworićerja měješe, z čimž by pokojała žałosć, kotruž by ludźom nosyła.

Zastruchlena raz Žałosć před trón Boži přińdźe, a pokornje hłowu k zemi khilejo takle wuwoła: „O Knježe, z twojej wolu je, zo bych dźěćom swěta słała ból a přećiwnosć. Njezetkach dha też po swojim pućowanju nihdźe ani jenoho směwa, ani wjesołoho wobliča. Smil dha so, Wótče, nade mnu, a něšto mi daj, štož změrni žałosć, štož wokřewi wutroby rozbolane, štož ranu, z mojej ruku datu, trochu zhoji — wusłyš, Knježe, moju prózstwu!"

Bóh kruće na służownicu zhladny, k stopam joho tróna so kłonjacu — dokelž wšak jara lubowaše tute swoje dźěćo, Žałosć, tuž joho njerozhněwachu słowa khrobłeje prózstwy. A po khwili z lubosću swoju ruku służownicy na hłowu złoži a we swojej njesměrnej dobroće a miłosći tute słowa rjekny: „Zo by pokojała w žałosći, měj — sylzy."

Jadrješka.

Kak so ma, zo na druhich małe brachi pytnješ, na sebi samym pak je přehladaš? Lubuješ-li so bóle dyžli bližšoho, staraj so też bóle za swoje brachi dyžli za joho.

Swj. Khrysostomus.

W snadnych a małych skutkach pobožnosće skutkuje so nic jenož póćiwosć husto, ale też z wjetšej poniżnosću a tola z wjetšim wužitkom a z wjetšej dospołnosću.

Swj. Franc Saleski.

Spóznaj swoju dostojnosć, křesćano, zo sy podźělny bóžskeje natury; njewróć so nihdy wjacy z njedušnym žiwjenjom do prjedawšeje nizkosće! Swj. Leo, bamž.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 368. 369 z Budyšina: sudniski rada dr. Beno Symank, wyšši wučer n. w. Jan Symank; 370. z Čemjerc: Pawoł Rječka; 371. z Ralbic: Michał Narćik; 372. z Nižeje Wsy: Jurij Frencl; 373. z Konjec: Jakub Hanski; 374. 375. z Nowoslic: Jurij Möller, Pětr Cyž; 376. 377. ze Šunowa: Jurij Mróz, Pětr Kurjat; 378. z Koslowa: Mikławš Nuk; 379. z Njebjelčic: Pawoł Měrćink; 380. z Trachenberga: sotra Adalricha.

Cyrkwinske powěsće.

Khrośćicy.

Křćeni (julij-december 1938): 3. 7. Helmut Siegfried, m. s. Jurja Alberta Völkla z Worklec; 3. 7. Siegfried Maks, m s. Bjedricha Maksa Hozy z Worklec; 3. 7. Gerhard Pawoł, m. s. Jurja Józefa Nuka z Pančic; 10. 7. Manfred Pětr, m. s. Bjarnata Wićaza z Worklec; 17. 7. Jurij Pawoł, njem. s. Marje Herty Hančikec z Jawory; 24. 7. Alois Michał, m. s. Jurja Leimera z Noweje Jaseńcy; 31. 7. Monika Hana, m. dź. Mikławša Hanuša z Pančic; 4. 8. Walburga Hańža Hana, m. dź. Rudolfa Anselma Wagnera z Khrośćic; 7. 8. Alfons Bjarnat, m. s. Měrćina Herberta Wjelsa ze Swinafnje; 7. 8. Alois, m. s. Franca Kubaša z Khrośćic; 7. 8. Monika Hana, m. dź. Maksa Jana Šołty ze Stareje Cyhelnicy; 14. 8. Lejna, m. dź. Jana Pawoła Nowaka z Khrośćic; 14. 8. Edmund Artur, m. s. Kurta Artura Oswalda z Kukowa; 14. 8. Měrćin, m. s. Jurja Słodeńka ze Stareje Cyhelnicy; 20. 8. Helmut Rudolf, njem. s. Marie Wićazec z Jawory; 21. 8. Jurij Bjarnat, m. s. Feliksa Jana Dórnika z Khrośćic; 21. 8. Měrćin Jurij, m. s. Jurja Mikławša Mikławška z Hórkow; 28. 8. Hilža Terezija, m. dź. Jana Michała Ryćerja z Jaseńcy; 28. 8. Cyrill Bartołmi, m. s. Jana Pjecha z Now. Wjeski; 4. 9. Rozalija, m. dź. Jakuba Domški z Wudworja; 4. 9. Beno Pawoł, m. s. Jurja Rynča z Kukowa; 11. 9. Franc, m. s. Jana Wuleńka z Wudworja; 15. 9. Bjarnat, m. s. Mikławša Bjarnata Wawrija ze Smječkec; 15. 9. Gerhard, m. s. Jana Knopa z Kukowa; 18. 9. Jurij, m. s. Jurja Lorenca z Hórkow; 18.9. Lejna Marja, m.dź. Jana Wjesele ze Swinafnje; 18.9. Michał, m.s. Jana Jak. Matješki z Hórkow; 22. 9. Hańža Cecilija, m. dź. Mich. Jana Hórnika ze Zejic; 2. 10. Pětr Michał, m. s. Jak. Werner a z Hórkow; 6. 10 Marhata Hana, njem. dź. Hany Terezije Krječmarjec z Worklec; 9. 10. Jan Florian, m. s. Jana Huga Zimmera z Khrośćic; 9. 10. Alfons Michał, m. s. Franca Nyče z Noweje Wjeski; 9. 10. Siegfried Korla, m. s. Korle Franca Lipowskoho z Pančic; 17. 10. Rozalija, njem. dź. Hany Marje Kórjeńkec z Noweje Wjeski; 23. 10. Wórša Marja, m. dź. Bjarnata Kocha ze Swinafnje; 28. 10. Křesćan Franc, m. s. Jurja Młónka (Müllera) z Hory; 6. 11. Beno Jurij, m. s. Michała Bjedricha z Jawory; 9. 11. Jurij Mikł., m. s. Běhumě a Mikławša Hórbanka z Kozarc; 13. 11. Jurij Měrćin, m. s. Jana Józefa Kubicy z Khrośćic; 13. 11. Rozalija, m. dź. Jana Šusra ze Smječkec; 13. 11. Joachim Měrćin, m. s. Jana Pětra Kocha z Wudworja; 16. 11. Wórša Hana, m. dź. Józefa Šnajdera z Kukowa; 16.11. Renata Herta, m. dź. Alberta Hawštyna Arnošta Kalinera z Bretniga; 16. 11. Hilža, m. dź. Mikławša Jana Bjeńša ze Smječkec; 16. 11. Hilža Marja, m. dź. Mikławša Lorenca z Hórkow; 20. 11. Marja Hilža Angela, m. dź. Pawoła Bulanka z Kukowa; 22. 11. Marja, njem dź. Lejny Matikec ze Smječkec; 30. 11. Jan Křesćan, m. s. Franca Pillera z Pančic; 4. 12. Herta Marja, m. dź. Wilija Alberta Lipowskoho z Worklec; 11. 12. Měrćin, m. s. Jana Pawoła Forcha z Khrośćic; 11. 12. Křesćan Beno, m. s. Michała Hermanna z Kukowa; 13. 12. Jurij, m. s. Mikławša Hrjehorja z Pančic; 18. 12. Beno Józef, m. s. Jurja Handriki z Worklec; 18. 12. Terezija, m. dź. Jurja Krala z Kukowa; 18. 12. Jan, m. s. Pawoła Kubaša z Khrośćic; 18. 12. Hubert, m. s. Jana Rychtarja z Miłočic; 19. 12. Madlena Marja, m. dź. Jakuba Weidlicha z Khrośćic; 19. 12. Beno, m. s. Jakuba Weidlicha z Khrośćic; 26. 12. Lejna Hańža, m. dź. Pawoła Wjeńki z Worklec; 26. 12. Joachim Pawoł, m. s. Pawoła Antona Hěblaka z Pančic; 26. 12. Wórša Monika, njem. dź. Lejny Anderšec z Lejna; 27. 12. Joachim Józef, njem. s. Marje Hanušec z Kamjenjeje.

Pčołafske towafstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowafnje za februar.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn waženoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošefske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	—5	+10	+2,7	—	—	—	350	400	300	1,500	6	—	—	31,7

Za wužiwarjow serbskoho misala.

4. njedźela posta, 19. měrca 1939.

Boža mša str. 134; bjez Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija póstna str. 104.

Swjateje Marije přizjewjenja, 25. měrca 1939:

Boža mša str. 508; Gloria; modlitwa swjedźenja; Credo; Praefacija wo najzbóžnišej knježnje str. 10.

5. (pasionska) njedźela posta, 26. měrca 1939:

Boža mša str. 145; bjez Gloria; modlitwy w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Dary k zelenomu štwórtkej

kaž tež wšitko, štož žona k serbskej drasće trjeba

dóstanjeće we wulkim wubjerku a we wšěch płaćiznach pola

Johs. Schaaf

w Budyšinje — Bohata dróha 20

WHW — wutrobu njezawrjej!

11. měrca 1939 sym praksis knjenje **dr. A. Mühlast-Jorewitzoweje**

w Khrósćicach

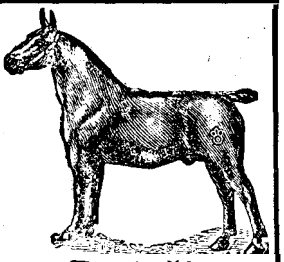
přewzał.

Rainer Teichmann
zubny lěkař

K wšěm khorobnym kasam připušćeny.

Wot dźensnišoho stoji zasy nowy transport

najlěpšich **seelandskich, oldenburgskich a porhynskich**

koni do dźěła

we wulkim wubjerku a płaćiznyhódno na předań

Moritz Wobst G. m. b. H. w Budyšinje

Dalokorečak čo. 3065 a 3066

K zelenomu štwórtkej

kupujeće pola nas přihódne dary we wulkim wubjerku!

Dale: nahłowjace, wokołpasace banty, družće banty a tajke za křižerjow, kaž tež wšu potrjebu za **serbsku drastu** hižo 50 lět w znatej kajkosći a płaćiznyhódno pola

ARNO KUBE

Serbske posłužowanjo! na Kejžorskej drózy 12.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Šulske toše
knihowe mapy — toški za pisańsku potrjebu

T. Albert

w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Wot maćerje rjane łožo

zwjesela čas žiwjenja! Ale k dobromu pjerju sluša tež dobry wupjerk. Tón dóstanjeće pola Andr. Kasper měj. J. Pilopp. Jerjowa hasa 3 (Heringstraße)

Patentrolowy su šwarne za kóžde wokno

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Spušćomna, samostatna holca, nic niže 20 lět so k swójbje z jenym dźěśćom w porjadn. hospodarstwje z 3 jstwami do Drježdźan pyta. Serbowcy w drasće so lěpšina dawa. Dobra mzda a přist. wobkhadź. so přilubi. — Předstajić móže so w Budyšinje, na Löhrstraße 24 I.

Dla woženjenja nětčišeje pytamy čistu a porjadnu

holcu

nic niže 20 lět, za domjace a zwonkowne dźěło. — Dojeŕ a dźowka tu staj. Zamołwić móže so pola **Rachelic w Směčkecach, kubło III.**

Mały nawěštk ma tež wuspěcha!

100 woblekow

za swjate woprawjenjo

ma po wšěch płaćiznach stajnje na składźe

Rudolf Mrstny

w Kamjencu

Zezady radnicy

Dary k zelenomu štwórtkej a k šulskomu wotkhadej:

modleŕske knihe, różowcy, Bože martry jara rjane nowe postawy, hódnostne knihe

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

Po Božej njewuslědźomnej radźe bu naše jeničke dźěćo, naša horcolubowana dźowka

Marja

w kóčejacej starobje 23 lět z tuteje časnosće do njebjeskich honow wěčneje radosće wotwołana. Krótka čežka khorosć putaše ju ke khorotnju a we Worklečanskej khorowni wudycha srjedu popołdnju, 8. nalětnika, nahle swoju njesmjertnu dušu, ze wšěmi sakramentami mrějacych derje přihotowana na puć do wěčnosće. Zańdźenu njedźelu smy jeje čěło na Khróśćičanskim kěrchowje pokhowali.

Za bohaty wopyt na pustym wječorje a wobdźělenjo na pohrjebje, runje tak tež za rjanu pychu wěncow a wšě wopokazma lubosće **dźakujemoj** so přećelam, susodam a wjesnjanam nanajwutrobnišo. Wšo je naju w njeskónčnej zrudobje pozběhowało. Wosebitoho dźaka wuprajamoj nošerjam a knjezej fararjej Wjeńcy za tróštowace słowa nad wotewrjenym rowom.

Dušu njebočičkeje pak poručamy pobožnomu paćerjej wěriwych!

W **Kukowje,** na dnju pohrjeba, 12. nalětnika 1939.

Mikławš Hicka a mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

12. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 25. měrca 1939. | 77. lětnik.

Passio Domini nostri Jesu Christi!

Arcym. P. Šołta.

Takle spěwa měšnik při Božej mši na 1., 3., 4. a 6. dnju martrownoho tydźenja: „Ćerpjenjo našoho Knjeza Jězusa", wopisane wot swjatych sćenikow: Mateja (Bołmončku), Marka (wutoru), Lukaša (srjedu) a Jana (Wulki pjatk). Tola hižo pjata njedźela posta mjenuje so pasijónska, t. r. njedźela ćerpjenja.

Běše w templu Jeruzalemskim, hdźež Jězus před Židami zjawnje wuzna: „Zawěrno, zawěrno prajam wam: prjedy dyžli Abraham bu, sym ja." A Židźa zběhachu kamjenje, zo bychu do njoho mjetali. Swjate sćenjo tejele njedźele rysuje nam surowu hidu Židow a spočatk hórkoho ćerpjenja. Jězus pak so před jich wočemi potaji, a tohodla wostanu Bože martry na wołtarju wot pasijónskeje njedźele hač do Wulkoho pjatka ze žarowanskim rubom zakryte.

Štož nam štyrjo swjeći evangelistojo we swojich pasijónach wo hórkim ćerpjenju a wumrěću našoho Wumožnika tak jadriwje wopisuja, je so stało na wšelakich městnach Jeruzalema, kaž nam to jasnje 14 stacijónow křižowoho puća dopokazuje. Tute stacijóny, t. r. swjate městna, započinaja so w praetoriju, t. j. palast Pilata, a wukónčeja na Kalvarskej horje, hdźež nětko cyrkej swj. rowa stoji. Za čas, hdźež wosebje rady křižowy póstny puć khodźimy, budźe traš zajimować, někotre swjate městno poslednjoho zemskoho puća našoho Wumožnika bliže zeznać.

Sym často a rady křižowy puć kročił, radšo, hdźež běchu stacijóny zwonka cyrkwje, traš na kěrchowje abo hdźež su na hórcy připrawjene. Čas žiwjenja pak mi wostanje njezapomnity tamny křižowy puć, kotryž pjatk, 5. meje 1928, popołdnju w Jeruzalemje z mnohimi putnikarjemi kročach. Je to samsny puć, kotryž Khrystus, přez bolosćiwe martry cyle wosłabnjeny, z ćežkim křižom na ramjenju, wot Pilatowoho domu — nětkole wojeńska kaserna — hač na horu Kalvarija kročeše.

I. stacija. Jězus k smjerći wotsudźeny. Kóždy pjatk popołdnju w 3 hodź. zhromadźuja so pod nawjedom Franciskanow Jeruzalemscy křesćenjo a cuzy putnikarjo pod „lithostroton", na předdworje hrodu Pilata, hdźež bu Jězus zasudźeny. Před zasudźenjom bě Piłatus na hrodowym wustupku Jězusa ze słowami „Ecce homo — Hlejće człowjeka" ludej pokazał, zo by za njoho smilnosć zbudźił, ale lud, wot farizejow naščuwany, wołaše: „Na křiž, na křiž z nim!"

II. stacija. Jězus bjerje křiž na ramjenja. Traš 20 kročeli dale Jězusej na krwawe ramjenja ćežki křiž położichu.

III. stacija. Jězus pada prěni króć pod křižom. Po nimale 200 kročelach zwjeze so Jězus pod ćežu křiža k zemi. Kamjeńtny stołp staciju woznamjenja.

IV. stacija. Jězus zetka swoju maćeř. 40 kročeli dale zetka Jězus swoju bolosćiwu maćeř, a po 60 kročelach dóńdźe

k V. staciji. Syman Cyrenejski pomha Jězusej křiž njesć. Ze strachom, Jězus mohł po puću do křižowanja wumrěć, nuzowachu Symana, zo by křiž pomhał njesć. Syman, rodźeny z Cyreny, mjenuje so „rusticus", t. r. bur; jedyn z joho synow běše pozdźišo Jeruzalemski biskop.

VI. stacija. Veronika podawa Jězusej pótny rub. Zady murjowanoho wobruka, drje 80 kročeli wot prjedawšeje stacije, stoji lěta 1895 natwarjena cyrkwička swjateje Veroniki. Tudy poskići pobožna žónska Veronika Jězusej sobuželnje pótny rub, zo by sebi krwawe, zaprózene wobličo wotrěć mohł. Rub z Jězusowym wobličom khowa so jako drohotna relikwija hišće w Romje.

VII. stacija. Jězus pada druhi króć pod křižom. 100 kročeli dale přińdźemy k tak mjenowanym sudnym wrotam; tu wopušćimy něhdyše stare město, a po dalšich

80 kročelach docpějemy ke kamjeńtnomu stołpej, hdźež Jězus wospjetnje k zemi padny.

VIII. stacija. Žónske z Jeruzalema płakaja pře Jězusa. Kamjeń, do murje zapušćeny, woznamjenja tele městno.

IX. stacija. Jězus pada třeći króć pod křižom. Wottud je nimale blizko na Kalvarsku horu a jenož mało kročeli hač k městnu, hdźež so Jězus třeći króć pod njesmilnje ćežkim křižom bolostnje wosłabnjeny k zemi zwjeze. Dokelž je tu „Via dolorosa", t. r. bolostny puć, kaž so křižowy puć w Jeruzalemje hišće dźensa mjenuje, ze wšelakorymi twarjenjemi zatwarjeny, nastanje dléši wokołopuć hač ke Koptiskej cyrkwi, hdźež je pod wrotami X. stacija woznamjenjena. Horce słónco, kotrež z módrych njebjes na nas paleše, wjele procha, kotryž dyrbjachmy srěbać, škropawy puć, zdźěla hórkojty a nahły, kiž běše za Jězusowe časy skerje hišće špatniši, to wšo běše kaž za křižowy puć připrawjene. Při rozpominanju tejele stacije začuwa wutroba bolostny zaćišć, što za našoho Wumožnika „Via dolorosa" woznamjenješe.

X. stacija. Jězusa drastu słěkaja. Tule a poslednje štyri stacije nadeńdźemy na hórcy Kalvarija abo Golgatha we rumnej ale khětro zatwarjenej cyrkwi Božoho rowa. Wězo zbudźi tute tak swjate městno pola nas wšěch najwjetši zajim, a tohodla sebi je bliže wobhladamy.

Kejžor Konstantin (274—337), syn swjateje Heleny, da dwě cyrkwičzy natwarić; jenu, hdźež bě swjaty křiž stał, „Martyrion", t. r. městno ćerpjenja, a druhu nad Jězusowym rowom, „Anastasis", t. r. z-mortwych-staćo, mjenowanu. Křižownicy natwarichu w lětach 1140—49 wulku rumnu cyrkej, kotraž prjedy naspomnjenej Martyrion a Anastasis wopřija, a tak je na dźensniši dźeń wostało.

Běše popołdnju po 4 hodź., hdyž do swjatnicy, kotraž poslednje pjeć stacijow stražuje, zastupichmy. Stara basilika je tak zatwarjena, zo nas wšěch njewšědna ćěmnosć wobja a zo mohł so tam człowjek woprawdźe zabłudźić. Při zastupje k lěwicy wotpočowachu na diwanje tři turkowscy stražnicy, kotrychž je sultan postajił za wotewěranjo a zawěranjo basiliki a za měrny wobkhad mjez wšelakorymi wěrywuznaćemi. Turkowscy sultanojo su po času katolikam wšelake rumnosće basiliki zebrali a druhim přewostajili, kaž ruskim a grekskim prawosławnym, Armenjanam a Koptam, kotřiž so často z wótrosću jich prawow mocuja. To su bohužel mjenjeswjate wobstojnosće w swjatym kraju.

(Přichodnje kónc.)

K rozprawje wo swjatočnym krónowanju bamža Pia XII.

Dodawamy hišće někotre drobnosće. Po skónčenju bamžowskeje Božeje mšě poda so Swjaty Wótc na zwonkowny srjedźny balkon swjatoho Pětroweje basiliki, zo by swjatočnje krónowany był. Tu bě postajeny trón, na kotryž so Swjaty Wótc posydny. Pětrowe naměsto žołmješe so z ludźimi, kotřiž chcychu swědkojo być ważnoho a žadnoho podeńdźenja. Po statysacach ličachu přitomni; wšitcy chcychu joho čestny dźeń sobu dožiwić. Cyrkwinski khór zanjese spěw: „Corona aurea super caput eius" — ze złotej krónu pyšimy joho hłowu". Kardinaldekan zaspěwa: Pater noster — Wótče naš, k čomuž so liturgiske spěwy a prózstwy přizamknychu, kajkež so wot lětstotkow sem při krónowanju bamža trjebaja, z modlitwu: „Wšohomócny, wěčny Božo, dostojnosć měšnistwa a założeŕ knježstwa, daj hnadu twojomu służownikej, . . . , našomu biskopej, zo by joho knježenjo Cyrkwi spomožne było! Zo by, kaž wón přez Twoju miłosć za wótca wjerchow a wjednikow wšitkich wěriwych postajeny a krónowany bywa, tak też přez Twoje swjate wjedźenjo by wšitko k dobromu so wjedło!"

Po wuspěwanju tutych modlitwow je wokomik přišoł, na kotryž su njepřehladne syły hodźiny dołho z radostnym wočakowanjom čakałe. Druhi z kardinaldiakonow wza bamžej biskopsku mitru z hłowy, a prěni, najstarši z kardinaldiakonow Caccia Dominioni staji joho bamžowsku „tiaru". Khutnje klinča słowa, kotrež při tutym wobrjedźe bamžej praja: „Wzmi tiaru, z třomi krónami pyšenu, a wěz, zo sy wótc wjerchow a kralow a wjednikow tohole swěta, zastupnik našoho knjeza Jězusa Khrystusa. — Jomu budź česć a khwała wot wěčnosće do wěčnosće. Amen."

Dwaj biskopaj přistupitaj a dźeržitaj jomu knihu. Bamž modli so z njeje, wola so k wjerchomaj japoštołow, swj. Pětrej a Pawołej, maćeri Božej, arcyjandźelej Michałej, Janej křćenikej. Potom postanje, mjelčiwje so wšitcy poklaknu. Jasnje klinči hłós krónowanoho bamža, kiž nětko požohnowace słowa praja. „Amen" wotmołwjeja statysacy na Pětrowym naměsće. Bamž posydnje so zasy na swój trón. A hdyž su wotpuskne formule we łaćonskej rěči dowuprajene, postanje Swjaty Wótc a čini znamjo swjatoho křiža nad statysacami zhromadźenych! Wobrjad krónowanja je z tym skónčeny.

Swjaty Wótc wopušći ze swojim přewodom krónowanski balkon. Syły wotuča ze swojoho mjelčenja a přiwyskaja Swjatomu Wótcej mócnje a radostnje.—

Tiaru, troju krónu, nosy bamž jenož při wulkich swjatočnosćach, hdyž wón jako wjerch křesćanstwa wustupi. Při druhich swjedźenjach, n. př. na pontifikalnej Božej mši, trjeba wón kaž kóždy biskop dwukónčkojtu mitru.

Tiara je jednokónčkojta mitra, z třomi złotymi wobručemi wobdata; je z běleje židy, zwjetša z wušiwanjemi a drohokamjenjemi pyšena. Hdy bu mitra zdobom z krónu zwjazana, njehodźi so wěsće prajić. Wo krónowanju bamža pokhadźa najstarša powěsć z časow bamža Mikławša I. (858—867). Tola dyrbi nałožk hižo starši być, dokelž je rěč wo krónje hižo w spisach ze spočatka 9. lětstotka pokhadźacych. Druha złota wobruč je naspomnjena pola bamža Mikławša II. (1058—1061). Třeću wobruč přida najskerje, kaž so po wobrazach sudźić hodźi, Klemens V. (1305—1314).

We třojej krónje widźimy zwjetša nětkle znamjo bamžowskeje połnomocy: znamjo joho najwyššoho wučerstwa, měšnistwa a pastyŕstwa. —

Pastyŕski kij nima podobu kija, kajkiž biskopja trjebaja. Biskopski kij wukónča do křiwizny. Tajki kij bamž ženje njewužiwa. Joho kij je z třojim křižom pyšeny. Tajki móžemy widźeć na wobrazach, na postawach bamžow. Křesćanske wumělstwo wužiwa tónle z třojim křižom pyšeny kij jako znamjo swjatoprajenych bamžow.

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Rjana črjódka młodych křesćanow z Khróšćičanskeje wosady stoješe zańdźenu njedźelu, na swjedźenju swj. Józefa, na rozpuću žiwjenja. Khróšćičanku šulu wopušći lětsa 30 dźěći, Worklečansku 29, Bóšičansku 11 a Wujezdźansku 1 dźěćo. Hižo přez cyły tydźeń buchu wotkhadźace dźěći we wosebitych nabožnych přednoškach rozwučowane, kak maja swoje cyłe dalše žiwjenjo po křesćanskich zasadach zarjadować. Před njedźelskimi dopołdnišimi Božimi służbami dowjedźechu so swjatočnje z fary do cyrkwje. Po swjatym sćenju prědowaše jim knjez kapłan Špitank wo maćeri Božej jako kralownje a maćeri. Pod jeje škitom dyrbja jako swěrni křesćenjo dróhu žiwjeńsku dale kročić a wšě strachi přewinyć. Dźěći wobnowichu před cyłej wosadu swój křćeński slub. Wšitke dóstachu ze

swojimi přiwuznymi swjate woprawjenjo. Swjatočnosć so trochu skrótši, dokelž bě w 11 hodź. swjatočne puščenjo w šuli postajene. Za to zhromadźichu so dźěći popołdniu hišće junu k nyšporej w Božim domje, hdźež wuspěwachu zhromadnje rjanu serbsku modlitwu na rozpuću žiwjenja, z kotrejž swoje cyłe dalše žiwjenjo Bohu Knjezej poswjećichu. Ze swjatočnym „Te Deum“ wuklinča za našu młodźinu a cyłu wosadu ważny dźeń. Boži jandźel njech přewodźa młodych křesćanow do dalšoho žiwjenja! Njech jim wšitkim wukhowa předewšěm najdrohotniše kubło žiwjeńske: našu swjatu katolsku wěru!

Z Kukowa. Woprawdźe tragiski dóńt je našoho wjesnjana khěžkarja a skałarja Mikławša Hicku domapytał. Před dobrym tydźenjom běše smjertny jandźel joho jeničke dźěćo, dźowku Marju, w kćějacej starobje 22 lět do wěčnosće wotwołał, a wospjet wopyta joho dom. Zańdźenu wutoru wlečeše so hižo zasy dołhi žarowanski ćah z „kinkbarka“ po wsy ke Khrósćicam a přewodźeše nětko joho mandźelsku Madlenu na wosadny kěrchow. Wobej zemrětej podaštej so před krótkim na jenym dnju do Worklečanskeje khorownje, zo byštej ćělnje wolóžnosće wot znutřkowneje khorosće namakałoj. Ale Boža předwidźiwosć běše hinak wobzamkła. Lědma tydźeń tam dźowka přebywaše, dha ju wotwoła smjerć. A po dobrym tydźenju přińdźe sej po mać, kiž bě hižo měsacy dołho na khorołožo sputana. Haj, smjerć njehlada na starobu ani na staw, ale přima hrubje do swójbnoho žiwjenja. Tak wotpočujetej nětko pódla sebje na Khrósćičanskim kěrchowje wot zemskich čěsnosćow, čakajo na zbóžne horjestaćo, zawostajiwši nana a mandźelskoho samoho tu na zemi. Z nim začuwaja wšitcy struchły dóńt, kiž je joho tak nahle potrjechił. Tute hłuboke dźělbranjo pokaza so na pustych wječorach, na dnju přewodźenja a na wšelake druhe wašnjo. Zemrětej pak njech wotpočujetej w měrje w ródnej zemi!

Wobrazki z Prahi.

Hdyž je nětko Wulkoněmska Česku a Morawu pod swój protektorat wzała, přiwobroća so naša skedźbliwosć a naš zajim bóle dyžli hdy bywšej Českosłowakskej, a to předewšěm jeje hłownomu městej Prazy. Mnozy z našich čitarjow su hižo we stowěžatej Prazy pobyli a sebi tute krasne město wobhladali. Wšitkim budźe hišće zawěsće žiwje před wočomaj stać wobkuzłacy wobraz, kotryž so jim poskići, hdyž ze Staroho Města po Karlowym mosće kročachu a krasnu sceneriju Pražskeje Małeje Strony, Hradčanow ze swj. Vitowej wulkocyrkwju a kralowskim hrodom, swj. Ławrjeńcowu horu atd. wobdźiwachu.

Wróćmy so junu w duchu do tamnoho časa, hdźež su tute wulke twarske pomniki nastałe, tak daloko kaž nas wone wosebje z nabožno-cyrkwinskoho stojnišća zajimuja, a dopomńmy so, kajcy wumělcy a twarcy su tute twarby narysowali a postajili. Tute twary swědča hižo lětstotki dołho wo jich sławje, wo jich wobdarjenosći a wustojnosći, a budźa jich sławu wopowědować do wšoho přichoda.

Lěta 1306 běše kralowska swójba Přemyslidow z Wjacławom III. wotemrěła. Po krótkim mjezyknježstwom bu lěta 1310 młody kejžorski syn Jan z domu Luxemburgow, kiž měješe Hilžbjetu, dźowku Wjacława II., za mandźelsku, na krala Češkeje krónowany. Z nim započa němska dynastija Luxemburgow knježić. Tutej kralowskej swójbje, předewšěm kejžorej a kralej Korli IV., ma so Praha jara wjele dźakować. Hradčany dóstachu nowu hordoznu kralowsku residencu a swoju sławnu wulkocyrkej; nowy móst, Karlowy móst, po kejžoru Korlu IV. mjenowany, poča so twarić, w Prazy założi so arcybiskopstwo a prěnja universita tehdyšeje Němskeje (1348), nowy městowy wotdźěl, Pražske Nowe Město, poča so po rysach Karla IV. samoho twarić a so bórzy z wobydlerjemi wobsadźi; sydom cyrkwjow a klóštrow nasta w Nowym Měsće za joho čas z pomocu kejžoroweje přikhilnosće a darniwosće. Wumělstwo, wědomosć a překupstwo města Prahi dócpě swětowy wuznam pod kejžorom Karlom IV. Wosebite zjednoćeństwo wumělcow nasta; Praha bu ze sydłom najstaršeje němskeje šule molerjow. Z Italskeje a Francózskeje přikhadźachu wumělcy a wučeni do Prahi, mjez nimi Petrarca a założeŕ prěnjeje botaniskeje (rostlinskeje) zahrody, Angelo di Firenze. Němski žiwjoł a wliw dale a sylnišo rosćeše a dócpě na universiće a bórzy też w měšćanskej radźe přewahu.

Zaběrajmy so dźensa bliže z najstaršim, cyle swojoraznym mostom, kotryž přez Wołtawu wjedźe, ze sławnym starodawnym Karlowym mostom, wosebje z joho wumělskim wuhotowanjom a wšelakorymi postawami swjatych.

Najstarši móst přez Wołtawu natwari so na tym městnje, hdźež nětko Karlowy móst stoji, w 12. lětstotku; z joho twarom započa so něhdźe wokoło lěta 1150. Móst běše drjewjany. Hdyž bě tutón dodźeržał, natwari so nowy, kiž bu lěta 1342 zničeny. Tu połoži Korla IV. 9. julija 1357 zakładny kamjeń k nowomu kamjeńtnomu mostej. Móst je 505 metrow dołhi a wopřija 16 wobłukow. Twar mosta nawjedowaše twarski mištr Pětr Parler ze Šwabskoho Gmünda. Móst je přez wulkowodu časćišo ćežko ćerpjeł;

Póccíwosće mzda.

(Skónčenjo.)

Běše w přichodnym nazymnju; hońtwy běchu so započałe. Lohki sněh wodźewaše hižo pola. Hrabja běše sebi ze swojimaj synomaj, ze swojim wujom a z hajnkami, kotrychž běše kaž kóžde lěto na hońtwu přeprosył, ze swojoho hrodu do ‚lěsnoho dwora‘, kotryž jomu słušeše, dojěł. Tu bě so wupřahnyło, konje běchu w konjeńcu, knježa pak běchu na polo šli a ke kromje lěsa na hońtwu. Hdyž budźe revěr wobkhodźeny, chcychu woni do dwora přińć, hdźež dyrbješe so mjez tym jednora wječeř za nich přihotować. K njej běchu też tři knježa duchowni z bližšich wosadow přeprošeni, a też hrabinka chcyše ze swojej ćetu přijěć. Něšto k piću bě so z hrodu sobu přinjesło. To bě dźeń, na kotryž najeńk a joho žona kóždy raz z wěstym njeměrom, ale też z wjesołej hordosću čakaštaj. Bě to tola znamjo, zo hrabja do swojoho najeńka něšto dźeržeše.

Wonka runje hońtwa najlěpje dźěše; to so praskaše a wrjeskaše wjesele w lěsach, a najeńkowe dźěći wołachu na so šibale, hdyž na kromje lěsa hdys a hdys překlepanoho sornika abo zaječka zady hajnika wuhladachu, kotryž pak strach hnydom spóznawši so zasy do husćiny zhubi.

W dworje stoješe hižo hrabinka ze swojej ćetu a knježa duchowni a čakachu na wróćenjo hońtwjerjow. Wobej knjenje rozmołwještej so należnje mjez sobu, jako byštej něšto ważne wučinić měloj.

Hońtwa bě skónčena; honjerjo zhubichu so do lěsa, knježa pak wróćichu so k ‚lěsnomu dworej‘, hdźež jich najeńk ze swojej žonu postrowi. Potom dowjedźe jich do jstwy, kotraž bě z jědłowymi hałžkami rjenje wupyšena. Tam sedźachu potom hromadźe při wječeri a wjesołej bjesadźe. Wšědni hajnicy so bórzy wotsalichu; nětko přeprosy hrabja też najeńka a joho žonu, zo byštaj so k nim posydnyłoj.

„Wy pak maće tu krasnoho pachoła“, praji hrabja, „to by gardista był; a z konjemi wón wobkhadźeć rozemi! Maće joho hižo dołho?“

„Lěto joho mam, knjez hrabja!“ wotmołwi najeńk.

„To je Bjarnat; je jara dźěławy a při tym posłušny a póccíwy.“

W tym wokomiku wobroći so hrabinka k duchownym, kotřiž w jeje blizkosći sedźachu. „Njewědźa traš ći knježa derje poručenoho, dušnoho človjeka, kotryž by hódny był, so na pućowanju do Roma wobdźělić? Hdy by so jedyn tajki namakał, by so za njoho cyły puć zapłaćił a wón by potajkim cyle darmo do Roma přińć mohł. Wězo dyrbi wón sam bjeze srědkow być. Ći knježa bychu hišće někotre

posldni raz 4. sept. 1890, hdźež buštej dwaj wobłukaj přez wulku wodu potorhanej.

Nas zajimuje wězo hižo twar jako tajki, wjele bóle pak hišće joho wuhotowanjo z wumělskimi nabožnymi postawami a skupinami. Hač je hdźe druhdźe we swěće mosta, kiž je z tak mnohimi wulkimi nabožnymi postawami wumělskoho razu wuhotowany, so praša. Na podnozy kóždeje postawy je mjeno toho woznamjenjene, kiž je postawu daril. Zwjetša su postawy w času wot 1700—1800 zhotowjene. Mjena wumělcow dopokazuja, zo su tam mnozy wumělcy z Němskeje twarili. Na prawej stronje mosta wot Staroho Města na Mału Stronu sćěhuja po sebi tele postawy:

1. Swjaty Bjarnat, wot Mat. Jaeckela z lěta 1709; 2. swj. Dominikus a Domaš z Aguina, tohorunja wot Jaeckela z l. 1708; 3. Boža martra z mjedźe, kotraž bě z woprědka za móst přez Łobjo w Drježdźanach postajena, srjedź 17. stotka, wot Jana Hilgera w Hamburgu lata; přisłušace postawy wot Jaeckela z l. 1863; 4. swj. Hana, wot Jaeckela z l. 1707; 5. swj. Ignacius z Loyole, wot Brokoffa, 1890 wot wulkeje wody zničena postawa; 6. swj. Jan křćenik, wot Jós. Maxa, z l. 1853; 7. swj. Norbert ze swj. Sigismundom a swj. Wjacsławom, wot Jós. Maxa, z l. 1853; 8. swj. Jan Nepomucki z mjedźe, modell teje postawy wudźěła Jan Brokoff po rysach kejžorskoho rězbarja Maćija Rauchmüllera, lał je postawu Wolf Hieronymus Herold 1683 w Nürnbergu; 9. swj. Antonius z Paduwy, wot Mich. Jana Mayera z l. 1707; 10. swj. Judaš Tadeus, tohorunja wot Jana Mayera 1708; 11. swj. Augustin, wot Hieron. Kohla 1708; swj. Kajetan, wot Ferd. Brokoffa, z l. 1709; 13. swj. Filip Benitius, wot Mendela, z l. 1714; 14. swj. Vit, wot Ferd. Brokoffa, z l. 1714; 15. ss. Kosmas a Damianus — patronaj lěkarjow a haptykarjow, wot Michała Jana Mayera z l. 1707, postawa je darjena wot medicinskeje fakulty Pražskeje university.

Na druhej stronje wot Małeje Strony na Stare Město sćěhuja po sebi tele postawy:

1. Swj. Wjacław, po Führichowym naćisku wot K. Böhma 1857 zhotowjeny; 2. swj. Jan z Matha, Iwan a Filip z Valois z postawu Turki, kiž křesćanskich njewólnikow stražuje, wot Ferd. Brokoffa z lěta 1714; 3. swj. Adalbert, wot Jana Brokoffa z l. 1709; 4. són swj. Luitgardy, wot Mat. Brauna, po naćisku Pětra Brandla zl. 1711; 5. swj. Mikławš Tolentinus, wot Hieron Kohla 1706; 6. swj. Vincenc Ferrerius a Prokop, wot Ferd. Brokoffa z l. 1712; 7. swj. Franciskus Seraph, wot Em. Maxa z l. 1855; 8. swj. Ludmilla, z lěta 1785; 9. swj. Franc Borgia, wot Jana Brokoffa, z l. 1710; 10. swj. Khrystoforus, wot Em. Maxa z l. 1857; 11. swj. Franc Ksaver, wot Jana Brokoffa; original tuteje postawy bu z wulkej wodu 4. septembra 1890 potorhnjeny a rozbity; 12. swj. Jozef, wot Em. Maxa, z lěta 1854; 13. Pieta, wot Em. Maxa, z l. 1859; 14. swj. Borbora, Marhata a Hilžbjeta, wot Brokoffa, z l. 1705; 15. swj. Ivo, wot Maćija Brauna 1711, wot juristiskeje fakulty wěnowany.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

List na Efesskich.

1. Efesus bě stare wot Grekskich při ikariskim morju założene město Małeje Asije, w kotrymž bu bohowka Artemis abo Diana wosebiće česćena. Wulkotny templ, k jeje česći natwarjeny, hromadźeše wiele ludu a bohatstwa w měsće. W lěće 133 před Khr. bu Efesus hłowne město romskeje provincy Asije. Swjaty Pawoł wopyta Efesus na kóncu swojoho druhoho pućowanja a rozsywaše tu symješka křesćanskeje wučby; dokelž pak do Jeruzalema khwataše, slubi, zo so bórzy do Efesa wróći. Na swojim třećim japoštołskim pućowanju přebywaše tu tři lěta (55—58), a nahladna křesćanska wosada, z wjetšoho dźěla z pohanstwa wobroćenych, zrosće tam a bu srjedźizna druhich małoasiskich křesćanskich wosadow. List, kiž ma napis „na Efesskich", njeje jenož za Efesskich pisany, ale měješe so też druhim wosadam w tejsamej krajinje podawać.

2. Zaměr lista. Pawoł, w Romje jako jaty přebywajo, zhoni wot Epafra, předstojnika Kolossenskeje wosady, wo strachach, kotrymž su małoasiske křesćanske wosady wustajene. Wěrnosće křesćanskeje wěry kažachu so z wučbami čłowjeskeje wědomosće. Pawoł, wobstojnosće tutych wosadow derje znajo, bě při swojim wotkhadźe z Asije w Mileće hrožace strachi sam wěšćił prajo, „zo rubježne wjelki přińdu, kotrež stadło njepřepušćeju" (Jap. sk. 20, 29). Před tajkimi kažacymi wučbami chce japoštoł wosady wobarać a je we wěrje do wozjewjenych wěrnosćow Božich wobkrućeć.

3. List je w lěće 63 w Romje pisany, hdźež bě Pawoł tehdom jaty. Wěrnosće, we nim wučene, su powšitkowne, dokelž měješe so wot wjacorych wosadow čitać. Wosebje ważna pak je wučba wo křesćanskej cyrkwi, w kotrejž su Židźa a pohanjo pod jenym wjefchom, Khrystusom, zjednoćeni.

4. Wopřijećo lista. List wobstoji z dweju dźělow: z powučacoho a z napominacoho.

W prěnim dźělu rozestaja Pawoł po krótkim postrowje přezměrnu dobrotu wumoženja. Po swojej wot wěčnosće

---

njedźele časa měli, tu někoho khmanoho namakać; chcych jenož přileżnosć wužić, wam to zdźělić."

Duchowni knježa tak nadobo nikoho njewědźachu. Ale přez wobličo najeńkoweje bě přišło kaž zjewjenjo, a wona storči wjacy króć z łohćom swojoho muža, kotryž z młodym hrabju rěčeše.

Ze swojim wótrym wóčkom bě to hrabinka hnydom spóznała, a tuž wopraša so smějo: „Knjeni najeńkowa, wy zawěšće něšto wěšće; prajće to tola."

So začerwjeniwši wotmołwi žona: „Mój muž wam to lěpje rjeknje, knjeni hrabinka." A wona storhny joho za kabat.

Tu praji najeńk: „Je drje so wučiniło, zo ma so mjelčeć, ale za tutón wosebity pad to tola njepłaći. Něchtó tu je, kotryž je derje hódny, zo na tele wašnjo do Roma přińdźe — wón je hódny, kaž žadyn druhi. A to je Bjarnat, naš służowny." A potom powědaše z wulkej horliwosću, kak so Bjarnat hižo lěta dołho z tej jeničkej myslu nosy, Rom a bamža wohladać, kak je za to hižo lutował a sebi to nadźał, kak pak je woprawdźe rjekowscy wšo spušćił, zo by swojimaj khudymaj staršimaj z nuzy wupomhał. Při tym je wón najlěpši, najspušćomniši a najswědomićiši służowny, kajkohož běchu hdy měli. „Knjez hrabja, ja měnju — haj, wěm cyle wěšće, zo byšće dobry skutk sčinił, hdyž byšće Bjarnatej tu hnadu přiwobroćić chcył, zo by Rom a Swjatoho Wótca widźeć mohł. Čas žiwjenja by wam za to dźakowny był."

„Tu mamy hnydom prawoho", praji hrabja ke swojej mandźelskej so wobroćiwši. Ta pak wotmołwi: „Dźakuju so wam, knjez najeńko, a też wašej mandźelskej." —

W přichodnej nocy spaše — abo njespaše z njewuprajiteje wjesołosće Bjarnat sebi wědomy: směš Italsku, směš Rom, směš bamža wohladać, a to hižo w najbliższim času!

A tak so sta. Bjarnat přińdźe z pućowarskim ćahom do Roma; widźeše krasnu krajinu Alpow, města Mailand, Genua, Pisa, Florenc, Neapel, a při wróćenju Assisi, Loretto, Venedig a Padua; wyše toho pak widźeše wěčne město a Swjatoho Wótca. Młodaj hrabjej, kotrajž też sobu pućowaštaj, běštaj joho při sebi zdźeržałoj, a tak bu jomu zbožo, zo bamž někotre słowčka z nim poréča, jomu ruku žohnujo na hłowu położi, a skónčnje dósta wón sležborny pjenježk k wopomnjeću. Zbožowniši hač Bjarnat so nihdy nichtón z Roma wróćił njeje.

A hdyž běše so domoj wróćił a sebi swoje cyłe zbožo přemysli, bu jomu jasne, zo je jomu runje tón wopor, kotryž bě za khoroho nana a za starosćiwu mać přinjesł, do Roma dopomhał; přetož přez njón bě wón do ‚lěsnoho dwora' přišoł, hdźež bě joho najeńk hrabincy poručił.

zapřijatej radźe je Bóh přez Jězusa Khrystusa pohanow, prjedy slubjenjam wocuzbnjenych, ze swojim wuzwolenym ludom we wěrje zjednoćił, křesćanskej Cyrkwi, do kotreježe maju Židźa a pohanjo zastupić, přitowařšił. Pohanjo a Židźa, cyłe čłowjestwo wučinja jeničku swójbu Božu, kotraž ma tusamu wěru do Jězusa Khrystusa pilnje před čłowjeskej wědomosću wobkhować.

W druhim dźělu napomina japoštoł, zo bychu přezjeni byli we wěrje, pohanskich njepočinkow so wostajeli, we póćiwym žiwjenju so wobnowjeli, swójbne winowatosće derje dokonjeli a zbožownje wojowali.

List na Filippenskich.

1. Filippi bě město w Macedoniji, njedaloko egeiskoho morja. Mjeno dósta wot macedonskoho krala Filippa, kotryž prjedawše małe město Krenides rozšěrić a porjeńšić da. Kejžor Oktavian sčini z města Romsku koloniju, t. r. da so tam Romjanam zasydlić a spožči městej prawa Romskich. Tež Židźa tam bydlachu, ale synagogi njemějo, zhromadźowachu so na sabatach před wrotami k modleniu. Pawoł přińdźe na swojim druhim pućowanju, wot Boha wosebje powučeny, do Filippi, a hačrunje tu jenož někotre dny wučeše, radźi so jomu tola, horliwu křesćansku wosadu założic, kotraž swoju žiwu wěru z tym wozjewi, zo swjatomu japoštołej do Thessaloniki a pozdźišo wjacy króć, wosebje też jatomu do Roma, nadobnu podpjeru pósła. Na swojim třećim pućowanju swjećeše, do Jeruzalema so wróćejo, w Filippi jutry. Křesćanska wosada w Filippi bě z wjetšoho dźěla z pohanow nastała.

2. Z listom chce swjaty Pawoł Filippenskim so dźakować za podpjeru, kotruž běchu jomu do Roma pósłali. Epafroditus, najskerje měšnik Filippenskeje wosady, bu z tutym darom do Roma pósłany, hdźež pak skhorje. Po joho wustrowjenju pósła joho Pawoł z dźakownym listom znowa do Filippi, w kotrymž swoju lubowanu wosadu też wo swojim wosudźe pokoja a napomina, zo by so židowskich wučerjow hladała, w přezjenosći a ponižnosći žiwa była.

3. List je wuraz wutrobneje lubosće, kotruž swj. Pawoł k Filippenskim začuwaše a z kotrejž jich wo sebi a wo swojich wobstojenjach rozwuča a k dobrym počinkam napomina. Po přećelnym postrowje rěči wo swojich ćěsnosćach w Romje, kotrež su jomu k spomoženju; napomina, zo bychu jenomyslnje w dobrym wutrajni byli; poruča jim Timothea a Epafrodita; napomina, zo bychu so židowskich wučerjow hladali a zo bychu pokornje a w swjatym wjeselu žiwi byli, a po dźaku za připósłane dary skónči z postrowjenjemi.

4. List na Filippenskich je w Romje pisany a to w lěće 61 po Khr., hdyž Pawoł tam jako jaty přebywaše, štož list sam dopokazuje. (Pokročowanjo.)

W njezbožu.

Pola knjeza Jaworskoho zazwoni zwóńčk. Lědma běchu wobydlerjo klinkačk zasłyšeli, wotewrichu durje a dr. Mašek přińdźe z khwatkom po prěnim skhodźe horje. Zaklepa a na wotmołwjenjo čakacych zastupi. Hnydom dohlada so krasnoho łóžka, w kotrymž synk bohatoho Jaworskoho leżeše. Ćežka khorosć, dyfterija, bě swój puć do bohateje swójby namakała a jeničkoho syna potrjechiła. Nan stoješe starosćiwy k hłowje dźěsća a zrudna mać nakładowaše hórke sylzy płakajcy zymne wobalki na khoru šiju. Rjana lampa rozswětleše jstwu.

„Kak so wam wjedźe?“ wopraša so z dycha wuběžany lěkař.

„Pohladajće, naše lube dźěćo njedóstanje wjacy dosć dycha.“ A při tym płakaše mać zasy hórke sylzy.

Lěkař Mašek přistupi nětko bliže k ložej, wobkedźbowaše khwilku khore dźěćo, potom třaseše dwělujo z hłowu. Nan pak stoješe tu jako přikowany a njemóžeše ani słowčka rjec. Wobkedźbowaše lěkarja, kaž by chcył z joho wobliča sćěhwki khorosće wuslědźić. Lěkař dźěćo přepytawši pohlada na nana a skoro so joho stróži. Joho wóčko sapaše, joho wobličo bě cyle cuze a k tomu měješe lěkař njelubozne słowo wo dźěsćowej khorości, kotrež nochcyše prajić na nana pohladawši.

„Přetraje dha, knjez lěkař, moje dźěćo tule khorosć?“ wopraša so starosćiwa mać a wočakowaše wotmołwu, kaž by so wo jeje žiwjenjo jednało.

„Sym činił, štož bě w mojich mocach“, wotmołwi lěkař, „ale . . .“, a njeběše hišće wuréčał, nan k njomu přistupi a ze zrudnym hłosom zawoła:

„Wumrje potajkim?“

„Na wustrowjenjo mam mało nadźije, přetož khorosć je hižo předaloko.“

„Moje dźěćo, moje jeničke dźěćo dyrbi potajkim wumrěć!“ zawoła nan. „Ach, ja njezbožowny čłowjek. Hdźe su moje nadźije, hdźe moje zbožne sony?“ Zwjeze so na stoł a wobličo zakry ze swojimaj rukomaj. Bě dźě bohaty a strowy muž, měješe wšudźom zbožo a bu česćeny. Dotal bě stajnje we wšěm zbožo měł a nětko dyrbješe tajke njezbožo na njoho přińć; štož bě jomu dotal najlubše na zemi było, swojoho jeničkoho synka dyrbješe zhubić. To bě jomu přewjele! —

Za khwilu woteńdźe lěkař. Nan stany nětk a přistupi ke swojej mandźelskej, kotraž bě so při lěkarjowych słowach

O swjaty křižo!

Će, swjaty křižo, strowjam tysac raz,
Na kotrymž Knjez naš wumožił je nas!
Ty mězník sy za stary, nowy swět,
Sy podłoha, kiž dźerži cyły twar.
Ty rózkowc rozražacy helsku móc,
Ty zamjezuješ hrěchow hrěšny puć,
Ty napołožiš swojim słódki přah.
Sy wjednik, kotryž dźěli dobre, złe
A mječ a škit ty w kóždym boju sy.
Nam kij a zepjera na dołhi puć
Sy balzam, połny mocy potajnej'.
Kaž rěbl sahaš k Božim wyšinam,
Sy kluč, kiž njebjes durje wotamkaš!
Sy prut, kiž šwika a zas zahoja,
Sy waha wotwažaca za wěki.
Ći mnozy słuža w zbóžnej roboće.
Ty złote debiš krony wjećhowske.
Na wysoke sy wěže stajeny
A Twoja sława rži přez cyły swět.
O swjaty křižo, přińdźe hodźina,
Hdyž na njebjesach stać b'dźeš wysoko
A čłowjestwo po cyłej zemi tu
B'dźe z hrózbu widźeć twoje znamjenjo.
Ty błyšćić budźeš w hobrskim so swětle
A jewić swětej powěsć rozsudźacu:
Zo přikhadźa Syn Boži k wěčnom' sudej.
Tu kóždy hanjeł womjelknje wšón błędy
A wusměšowař zwjeze so do procha.
My pak tu swoju hłowu pozběhnjemy
A z juskom kěrluš wěčny zanjesemy:
O swjaty křižo, na nimž Bóh je ćerpjeł,
Ty nadźej jenitka: budź postrowjeny!

Augustin Wibbelt.

na swojoho lubuška zlehnyła a joho košeše, kaž by joho chcyła tute poslednje wokomiki hišće cyle wužić. Sylzy ronjachu so jej po licomaj a kapachu na čerwjene wobličo čerpjacoho dźěsća. Khorosć bu přecy hórša a bórzy běše swój najwyšši skhodźeńk docpěła. Wbohe dźěćo napinaše wšě swoje mocy, zo by dychać mohłe, ale podarmo, poča so dusyć. Pohnuty nan njemóžeše dłeje přihladować. Zawostaji dźěćo swojej žonje, wza kłobuk a čekny z domu.

Dźěše khwatajcy po drozy horje do polow. Na kóncu dróhi přińdźe k lěskej, w kotrymž mała kapałka swj. Marije stoješe. W čerwjenej lampcy, kotruž kóždy dźeń dźěłaćerjo z twornje zaswěćachu, paleše so płomješko a rozswětleše jenož hubjenje wobraz swj. Marije, pomocnicy křesćanow. Do tuteje kapałki zastupi. Wobhlada sebi wobraz, na kotrymž swjatu Mariju Jězus-dźěćatko dźeržacu wuhlada. Husto bě nimo tuteje kapałki šoł a njebě ani stojo wostał, ani sebi kłobuk sćahnył. Dźensa pak dźěše runy puć do kapałki a poča so modlić, tak nutrnje, kaž we swojim cyłym žiwjenju hišće ženje. Hdyž spěwaše „Wótče naš", pohlada na wobraz, jako by chcył z tutoho wobraza čitać, kajki wuspěch joho prostwa změje. A tu so jomu zezda, jako by so wobraz nadobo hibać počał a jako by swjata Marija k njomu rěčała:

„Tak sy też ty jónu přišoł! Dołho njejsy mje znał, a twoje zbožo je ći tomu zadźěwało. Dźensa pak, hdyž twoja zrudna duša nihdźe pomocy njenamaka, přińdźeš ke mni — z prostwu. Bych drje ći rjec mohła: Ja će njeznaju. Ale nochcu ći to prajić. Znaju će a chcu ći pomhać, tola z tym wuměnjenjom: zo sebi spomjatkuješ, zo wšitke zbožo zańdźe, ale Bóh je wěčnje dobroćiwy, a wot tebje žada, zo njeby na njoho zabył. Dźěćo, kotrež na rukomaj dźeržu, je swět wumožiło; nochce smjerć hrěšnika, ale zo by so nakazał a žiwy był. Nětk dźi, budźeš žiwy — a też twoje dźěćo."

W tym wokomiku wuješe sylny wětr přez kraj, tak zo lampka hasny, časnik pak ćepješe hižo jědnatu hodźinu. Nanej bě tak dźiwno a tohodla khwataše, tak khětře hač móžeše, domoj. Hdyž do jstwy stupi a na swoje dźěćo pohlada, dychaše wone hižo lóže. Khorosć bě přewinjena, a po krótkim času bě lubušk zasy strowy. Dźakowny nan pak natwari w samsnym lěsu nowu a rjeńšu kapałku z wobrazom swjateje Marije, pomocnicy křesćanow, wo kotrejž swjaty Bernard tak rjenje praji: „Njeje wot wěčnosće słyšane, zo by někoho wopušćiła, kiž by so pod jeje škit podał." Wot toho časa pak bě tale swójba najpobožniša a też najzbožowniša w cyłej wosadźe. K.

Směški.

Mały měšćanski pachołk přińdźe na wsy swoju wowku wopytać. Wowka runje husy skubaše. Beno w ćichim spodźiwanju přihladowaše a po khwili rjekny: „Wowka, dyrbiš husy kóždy wječor wusłěkać?"

* * *

„Hólče, budźeš přestać kóčku za wopuš ćahać!"
„Ja tola njećahnu. Dźeržu jenož wopuš a kóčka ćehnje."

* * *

Jankowa ćeta měješe wuhločornu kóčku. Jenoho dnja zasłyša Jank, kak kóčka za kachlemi sedźo „basničku baje". Cyle zastróženy běžeše wołajo do kuchiny: „Ćeta, ćeta, pój khětře, kóčka so wari".

* * *

Wučeŕ: „Janko, wuznaj so prawdu! Štó je ći nadawki wuličił?"
Jank: „To je mój nan činił."
Wučeŕ: „Je wón to wšitko sam wuličił?"
Jank: „Ně, sym jomu při tym pomhał!"

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

5. (pasijónska) njedźela posta, 26. měrca 1939:
Boža mša str. 145; bjez Gloria; modlitwy w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.

7 bolosćow najzb. knjeżny Marije, pjatk 31. měrca 1939:
Boža mša str. 149.

Bołmońcka, 2. apryla 1939:
Swjećenjo bołminy str. 157 sć. Boža mša str. 165; bjez Gloria; jenička modlitwa; pasijón; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.

Woteběrańki pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 381.—424. z Khróšćic: Mikł. Brězan, Michał Bjeńš, Mikławš Bart, Hańža Brězanowa, Jan Česla, Jakub Česla, Mikławš Čórlich, Měrćin Čornak, wučeŕ, Pawoł Grofa, Madlena zwud. Grofina, Jakub Hojeŕ, Pětr Hoza, Jurij Ješka, Jakub Kmječ, Mikławš Kral, kěbětaŕ, Jakub Krawža, Hana zwud. Kronsowa, Mikławš Krons, Jakub Křižank, Hańža Křižankec, Jurij Lebza, Hańža zwud. Mrózowa, Franc Natuš, Jurij Nowak, Pawoł Pjetaš, wučeŕ, Jan Rynč, Maks Šefrich, Jakub Šěrc, Mikławš Šiman, Jurij Skala, Michał Šlosaŕ, Jurij Šołta, skótny ŀěkaŕ, Michał Šołta, kěbětaŕ, Michał Šołta, póst. zastojnik, Michał Šrama, Hana zwud. Wałdźina, Jurij Wjeńka, Jan Wjesela, Jan Wićaz, Jakub Wićaz, Jakub Weidlich, Richard Völkel, Jakub Žur, Jurij Besser; 425.—452. z Hórkow: Pawoł Brězan, Jakub Brusk, Hańža Čornakowa, Hańža Hejduščyna, Jan Hejduška, Jurij Paška, Mikławš Hejduška, Jurij Hejduška, Mikławš Hi.ka, Hańža Disnarjowa, Michał Jeńka, Jan Jenich, Hana Khěžcyna, Michał Khěžka, Jakub Kubańka, Michał Kušk, Józef Pan, Jurij P.ška, Jakub Pětŕka, Jurij Mögl, Jurij Šejda, Jurij Šewc[1], Jakub Šewc, Marja zwud. Šmitowa, Bjarnat Wawrij, Hana zwud. Wehnertowa, Jurij Šewc[2]. Jan Matješk; 453.—462. z Worklec: Jakub Glawš, Józef Bjedrich, Jurij Krawc, Jurij Bjeńš, Jurij Sałowski, Pětr Čornak, Mikławš Krječmaŕ, Jak. Brankačk, Jan Bik, Michał Wałda; 463.—474. z Wudworja: Jakub Bisold, Jakub Čóška, Mikławš Handrik, Jurij Hanski, Mikławš Hrjehoŕk, Madlena Koklina, Jurij Lajder, Michał Lipič, Pawoł Mróz, Jurij Nowak, Mikławš Šejda, Jurij Zarjeńk; 475. 476. z Now. Jasenčy: Hana Nowakec, Jakub Lipič; 477. 478. z Hory: Madlena zwud. Zyndźina, Jan Šewc; 479. ze Židowa: Jan Rab; 480. ze Zajdowa: Hańža Geblerjowa.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Dary k zelenomu štwórtkej
kholowčki k připinanju
hólčace ječki a woblečki
ječki a měcki (garnitura) atd.
Otto Oßwald w Budyšinje
Kamjeńtna hasa 7

Dary
k zelenomu štwórkej a k swj. woprawjenju
namakaće we wulkim wubjerku
we wotrjadnym wobkhodźe
za časniki, złote a sléborne wěcy
Johannes Redl
w Kamjencu
Admiral-Scheer.-Str. 4, A. d. Fleischhallen

Rjane přihódne dary
za wšě składnosće
ke kwasam
k swj. woprawjenju
kupujeće přecy derje pola
Alfred Beitel
Kamjenc, Budyšska dróha 70
Domjacu a kuchińsku nadobu, škleńcu, pórclin

Mały nawěšťk ma też wuspěcha!

Młodźi mandźelscy
namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**
Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Orlenburg.
Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

Mužace kłobuki
w najnowšich nalětn. barbach a formach
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Športske čapki
rjane nowosće wulki wubjerk
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Módre čapki
wot **1,75** hr. hač do najlěpš. wuwjedženja
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Čapki za šulerjow
za wšitke šule po předpismje
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Športske kłobuki
krasne nowosće
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Jutry so bliža!
Hotowu drastu mužsku a hólčacu
Tkaniny wot krucha, šaty, deki, nahłowjacy bant atd.
Wšu potrjebu za hólca a holcu k swj. woprawjenju w dobrym wuběrku pola
Reinhardt Löffler mějićel Max Heil
w Kamjencu, Budyšska dróha

Hólčeca, kiž chce krawstwo nawuknyć, strowoho a sylnoho hnydom do wučby wozmje
Hermann Müller, krawski mištr
w Kamjencu, Pfortenstr. 1

Wulke składy drastow a tkaninow.
Potrjebu za jutry a k swjatomu woprawjenju kupujeće derje pola
MODEHAUS
Gierisch
Inh. Max Amberg
KAMENZ

Za nalětne nakupowanjo
poručam we wulkim wubjerku a we wšěch wulkosćach **wobleki za swj. woprawjenjo, žonjace a mužace woblečenjo, tkaninu za khuty, rubiška, fale, šnórki,** kaž tež gardiny, šaty a wołmjanu tworu po tunich płaćiznach
Franc Bulang, kupny dom **w Kulowje**

Wužitne dary k zelenomu štwórtkej
dypsačne rubiška
dźěćace nohajcy
dźěćace športne košle
dźěćace slě
dźěćace falki
štrykowane drasćički
dźěćace čapki
dźěćace košlki
štrykowane ječki
dirndldrasćički
hólč. štryk. kholowčki
hólčace pulovry
štrykow. woblečenja
we wulkim wubjerku k tunim płaćiznam
R. W. Müller priedy Bokelmann
w Budyšinje, Serbske hrjebje 2
Dalokorečak 2176

Jutrowne dary a domjaca nadoba
najlěpše kajkosće, płaćiznyhódno wot
Oskar Butter nasl.
Budyšin Założene 1880 **Žitne wiki**

Wužijće tutu přileżnosć!
Naše poskićenjo je woprawdźe wužitne
1 Original „Wanderlust“
za muži, zachromowane, najlěpše wuwjedženjo . . . . mufowane **59,—**
za žony, zachromowane, najlěpše wuwjedženjo . . . . mufowane **63,—**
Wobhladajće sebi prošu mój skład!

Oskar Hirche, Kamjenc

K jutram a k swjatomu woprawjenju
jara tunje wobleki za hólčecow a pachołow w tkaninje a česanym předženju
H. Marschke w Kamjencu Oskar-Müllerstraße 8

Naš bohaty skład hotowych
mužskich a hólčacych woblečenjow
należnje doporučuju.
Wulki skład **njedźelskich a športskich woblečenjow.**
Nalětnje mantle. Wobleki za hólcow, kiž šulu wopušća, a za prěnjowoprawjeńskich hólcow.
Powołanska drasta. Jednotliwe kholowy na wubjerk.

W našim wulkim **tkaninowym składźe** namakaće woprawdźe derje wupruhowane
drastne tkaniny.
Rjane družiny kamgarnowych tkaninow mtr. 12—16 hr.
Zhotowimy po měrje paletoty, sako a suknje
w najlěpšich formach. Rukujemy za dobre wuwjedženjo.

Hermann Müller krawski mištr **w Kamjencu** Pfortenstr. 1 Topfmarkt

W Budyšinje

kupujeće

k hermankej

njedźelu 2. apryla

Mantle za žony, nowočasne barby a zašića
Slipony a wobleki za mužow
Wobleki k swj. woprawjenju a firmowanju
Wobleki za spočatk šule

we wulkim wubjerku a po přihódnych płaćiznach pola

Franc Mrštny

w Budyšinje

K jutram!

Kašměrowe khuty
wokrješkate, klockate a mustrowane —

Fale z wumělskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach we rjanym wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Dary k zelenomu štwórtkej a k prěnjomu swj. woprawjenju

modleŕske knihe, różowcy, Bože martry jara rjane nowe postawy, hódnostne knihe

Dombuchhandlung M. Dilger

w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

Wóčny lěkaŕ dr. Rězak

so wrócił.

K jutram

nowe tkaniny **za khuty, suknje, pjezle, fale, rubiška.** — **Čorny bant** we kóždej šěri a płaćiznje, hižo wot 2.50 hr. po metru.

Waš wopyt so woprawdźe wupłaći!

Alphons **Schauseil**

w Budyšinje, Bohata hasa

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Też mały nawěšk w „K. P." přinjese wužitka!

w bohatym wubjerku

Wosebity wobkhod

Franc Beitel

w Kamjencu, Anger 6

Z Božej ručku zajata zemrě po dóstaću swj. sakramenta wolijowanja póndźelu 13. měrca moja luba mandźelska, naša starosćiwa mać, wowka, sotra a ćeta

Hana Šołćina rodź. Knopec

ze Stareje Cyhelnicy

swojeje staroby 65 lět.

Wróćiwši so wot jeje rowa dźakujemy so wšitkim wopytowarjam pustoho wječora a přewodźerjam, wosebje też nošerjam z wutrobnym

„Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Starej Cyhelnicy, Khróšćicach, Jasońcy, Nowej Jasońcy, Worklecach, Pančicach a Sernjanach,
na dnju khowanja, 17. měrca 1939.

W mjenje zrudźenych zawostajenych:
Michał Šołta a synojo.

Po dołhej, ćežkej, z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći je nětko też moja njezapomnita mandźelska, naša luba sotra, ćeta a swakowa

Madlena Hiccyna rodź. Słodeńkec

tutomu swětej Božemje prajiła. W 61. lěće žiwjeńskim wudycha pjatk wječor, 17. nalětnika, we Worklečanskej khorowni, hdźež ćělneje wołóžnosće we swojim ćežkim dóńće pytaše, swoju njesmjertnu dušu, wjacy króć ze swjatymi sakramentami na puć do rjeńšeje domizny derje wobstarana. To smjertne na njej smy zańdźenu wutoru na wosadnym pohrjebnišću pokhowali. Susodźa a wjesnjenjo, přećeljo a znaći su nam w našej hórkej bolosći swoju njetajenu lubosć a hłuboke sobuželenjo a dźělbranjo wopokazali. Za wšo wuprajamy swój

najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Ty pak, droha zemrěta, wotpočuj w měrje po tutych zemskich čěsnosćach!

W Kukowje, Budyšinje, Worklecach, Nowej Wjesy, Zdźeri a Brunjowje,
na pohrjebnym dnju, 21. nalětnika 1939.

W mjenje wšěch zrudnych zawostajenych:
Mikławš Hicka, mandźelski.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

13. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. apryla 1939.** | **77. lětnik.**

Passio Domini nostri Jesu Christi!

Arcym. P. Šołta. (Skónčenjo.)

Z delnjeje cyrkwje (Anastasis) kročachmy po 15 skhodźeńkach na wjeršk Kalvarskeje hory ze sćěhowacymi stacijemi:

X. a XI. stacija. Jězusa křižuja.

XII. stacija. Jězus na křižu mrěje.

XIII. stacija. Jězus ze křiža wzaty a do klina Marije położeny.

Wjeršk hórki je do šěrokosće powjetšeny; dwaj marmorowej stołpaj dźělitej kapału (Martyrion) do dweju dźělow: južny z X., XI. a XIII. staciju słuša katolikam, a połnócny z XII. staciju orthodoxnym Grekam.

Před wołtarjom na zemi woznamjenja marmorowy kamjeń X. a pódla XI. staciju. Pjatk 5. meje smědźach na spomnjenym wołtaŕku Božu mšu wotměć. Kóždy raz, hdyž so při „Dominus vobiscum“ k ludej wobroćich, wožiwi we horcej wutrobje nimoměry krwawny wobraz křižowanoho, ze smjerću so bědźacoho Jězusa. A najswjećiša krej, kotruž mějach na Božej mši po přežohnowacych słowach „Hic est enim Calix Sanguinis mei . . . qui pro vobis et pro multis effundetur“ w keluchu, ćečeše tu před mojim duchownym wóčkom z bolostnych ranow na zemju, na skału, kotraž njezamó něhdy zatwjerdnjene wutroby farizejskich židow zmjehčić. A při poslednim žohnowanju bě mi, jako by tu ćerpjacy Zbóžnik přez měšnisku prawicu lud sam žohnował: „Benedicat vos omnipotens Deus.“

„Gratiarum actio — měšniske modlitwy po Božej mši“ wuspěwach při XIV. staciji, hdźež bě so wopor, kotryž na Božej mši njekrwawnje wukonjach, něhdy na Kalvarskej horje krwawnje dokonjał. Wołtaŕk na marmorowych stołpikach přikrywa wulcyswjate městno, hdźež bě ćežki křiž do skały zastajeny. Wuprózdnjeny bleček je ze slěbrom wusadźeny. Podótkach so joho a woznamjenich so potom ze znamjenjom swjatoho křiža, dale podótkach tam też mój różowc a druhe devocijonalije. Jeli je pobožny paćeŕ rozmołwa mjez človjekom a Bohom, dha to wosebje na tymle swjatym městnje začuwach. Njepřestawajcy klečachu tu pobožni modlerjo, po drasće a wašnju su drje ze wšelakorych krajow a narodow. Kóždy bě hluboko hnuty a z cyłej wutroby dźakowny, zo měješe wosebitu hnadu, na tak wurjadnym swjatym městnje we pobožnym paćerju swoje a wšě jomu poručene należnosće křižowanomu Wumožnikej, joho miłosćiwej, z hlebiju překłótej wutrobje přednošować. Zboka wołtaŕka woznamjenjatej dwaj čornej marmorowej kamjenjej městnje dweju sobukřižowaneju złóstnikow. K prawicy Jězusa, Dismas z mjenom, so nakaza, wobželnosći swoje hrěchi, a Jězus jomu wobkrući: „Zawěrno praju tebi: Dźensa budźeš ze mnu w paradizu!“ Druhi rubježnik pak, k Jězusowej lěwicy, wosta zasakły hač do smjerće.

Njechamy też na XIII. staciju pozabyć. Na nju dopomina wołtaŕk Bolosćiweje Maćerje z podpismom: „Mater Dolorosa in Monte Calvario venerata Hierosolymis — Jeruzalemska Bolosćiwa Maćeŕ na Kalvarskej horje česćowana.“ Wuraz wobliča na wobrazu je tak miły, ćerpjacy a hnujacy, zo jón z ćežka z wutroby pozhubiš.

XIV. stacija. Jězusowe ćěło do rowa kładu. Wróćmy so po skhodźeńkach zasy do delnjeje cyrkwje a so poklakńmy w ćichim rozpominanju před kapałku (Anastasis), kotraž Boži row wobdawajcy škituje. Franciskan modleše so w kapałcy předpisane modlitwy křižowoho puća, a na kóncu poréča k nam putnikarjam wo wosebitej hnadźe, zo směmy křižowy puć w Jeruzalemje samym so modlić, a wo wšelakorych wotpuskach, kotrež móžemy sebi na Jeruzalemskich swjatych městnach dobyć.

Wosebiće swjate městno w cyłej basilicy Božoho rowa drje je XIV. a poslednja stacija, Boži row sam. Boži row a zdobom městno Jězusowoho z-mortwych-staća je tak po-

tajne a wurjadne swjate městno, zo so nad nim wosrjedź cyrkwje wosebita kapała natwari. Je 8¼ metra dołha, 5 metrow šěroka, 5 metrow wysoka a ze 16 marmorowymi stołpami wobdata. Před zastupom wisaja tři wobrazy Jězusowoho z-mortwych-staća z lampkami a słušeja katolikam, Grekam a Armenjanam.

Přez nizke durje zastupiš do tak mjenowaneje kapale jandźela, kotraž je 3,45 mtr. dołha a 2,90 mtr. šěroka. Tudy wuhladachu pobožne žónske, kaž nam sćenik Jan (20, 12) jewi, dweju jandźelow w běłej drasće sedźaceju na wot rowa wotwalenym kamjenju. Kruch tohole kamjenja so tu do marmora zapušćeny hišće pokazuje. Přez nizke durčka (1,33 mtr. wysoke, hač do lěta 1113 hišće nižše) zastupimy do mjeńšeje rumnosće, 2,07 mtr. dołheje a 1,93 mtr. šěrokeje; lědma štyri wosoby maja tu městna.

Wohladamy tu nam wšěm tak swjate městno, do skały wurubanoho Jězusowoho rowa. Kamjeń, ze skału zwisowacy, na kotrymž Bože ćěło wot pjatka wječora hač do njedźele ranja hordozne z-mortwych-staćo wočakowaše, je 1,89 mtr. dołhi a 0,93 mtr. šěroki. Běły marmor jón wot prědka a zwjerha zakrywa. Hač do lěta 1165 běše hišće naha skała widźeć, potom bu z mosaikowymi kamuškami wobsadźana, a wot lěta 1222 sem, kaž hišće dźensa, z marmorom. Kamjeńtny wołtař wužiwaja nětkole katolikojo, Grekojo a Armenojo. Jenož wěste časy ma měšnik přileżnosć a prawo, Bože służby wotměć.

Tajkule žadnu přileżnosć mějach tež ja njedźelu 7. meje rano zahe.

Dokelž Turkojo basiliku pozdźišo wotewrjeja — dyrbjach pak tola rano zahe hižo w cyrkwi być, zo mohł we krótko přiměrjenym času hišće na wołtarju Božoho rowa celebrěrować — dybjach pola franciskanow přenocować. Dźeń prjedy, sobotu na wječor, podach so ze sobupućowacym, wojeńskim fararjom L., přez basiliku do kapale. Franciskan wjedźeše naju po wuzkich, ćěmnych skhodźeńkach na šěroku tšěchu basiliki. Wječorne směrki nas z waha wobdowachu. Wobkuzłacy bě wottud napohlad na swjate město, Jeruzalem. Zahorjace začuća a wšelakore myslički mocowachu so hłowčki a wutroby. Franciskan dowjedźe naju do pódlanskeje lěhańnje. Sonjach žiwje wo něhdyšich podawkach při Jězusowym křižowanju, do rowa-położenju a z mortwych-staću. Njedźelu rano w 3 hodź. podach so dele do basiliki, hdźež mějachu Armenojo swjatočne Bože służby; dyrbjach na połdra hodźiny dołho čakać. ½5 hodź. zwoblekach so měšniske paramenty, potom přewodźeše mje wušikny, pobožny hólčk do Božoho rowa; kročachmoj přez kapałku jandźela.

Tu na samsnym městnje stojachu prěnju jutrowničku rano zahe pobožne žónske, kotrež chcychu Jězusowe ćěło žałbować. Tu powě jandźel w podobje młodźenca w běłej drasće postróženym: „Njebojće so! Jězusa pytaće Nazareńskoho, křižowanoho; wón je z mortwych stanył, njeje tudy; hlejće městno, hdźež běchu joho położili."

Jutrowna Sekwenca „Victimae paschali laudes" nam to wšo tak žiwje powěda:

Jutrownomu wop'rej sławu * křesćenjo njech wopruja! * Jehnjo přećerpi smjerć krawu, * wowcy wumó z pokleća.

Khrystus bjezhrěšny sam Wótca * z hrěšnikami wujedna. * Podarmo bě smjerće próca, * žiwjenjo njej' přemohła.

Žiwjenja wjefch morwy leži * drje w tym dźiwnym bědźenju, * tola žiwy zaso knježi * dobyćefscy nad smjerću.

Powěz, što sy wohladała * ducy, Marja Madlena? * Zahe row sym wopytała, * žiwoho row Khrystusa.

Spóznach krasnosć stawacoho, * widźach swědkow jandźelow,* ruby, šaty Žałb'wanoho, * ale hewak próđny row.

Haj, je stanył, hinak njeje, * Khrystus, moja nadźija! * Hižo dźe do Galileje, * dźiće, tam so pokaza.

Wěmy, zo so z mortwych zběže * Khrystus kral sam woprawdźe. * Ty smil nad nami so, Knježe, * wumoženi proša Će! * Amen. Alleluja.

Poniżnje so tulo zastupichmoj přez nizki zastup do wulkotneje swjatnicy Božoho rowa a k wołtarjej.

„Introito ad altare Dei — Přistupju k wołtarjej Božomu před Boha, kiž zwjesela moju młodosć." Wot toho wokomika sem, zo tu jandźel prěnju jutrowničku k prěnjomu razej radostnu powěsć zanjese: „Jězus Khrystus je z mortwych stanył", přidachu pobožni putnikarjo radostne responsorium „Alleluja, alleluja". A wot toho časa drje so radostne „Alleluja" na tutym tak swjatym městnje ženje cyle poddusyło njeje hač do dźensnišoho dnja. Smě dźěn měšnik, na tymle wołtarju Božu mšu swjećo, wšědnje jutrownu missu z „Alleluja" wužiwać. Kak razny, zahorjacy wothłós we wutrobje wubudźeja runje tu słowa z „Credo": Crucifixus... passus, et sepultus est. Et resurrexit tertia die — Wokřižowany . . . je ćerpjeł a pohrjebany. A je z mortwych stanył na třeći dźeń. Tohodla smě měšnik z wosebitym wurazom na tutym městnje w jutrownej „Praefaciji" spěwać: Ze swojej smjerću zniči našu smjerć a ze swojim z-mortwych-staćom wróći nam žiwjenjo.

„Sanctus"-zwónčk wozjewja trójcy, zo so swjate přežohnowanjo přibližuje. „Hoc est corpus meum", tak modli so a zdychuje měšnik na woblatko, a hdźež je něhdy ćěło Jězusa Khrystusa na skale jako krawny wopor za hrěchi człowjestwa so woprowało, tam wopruje so nětko na kamjeńtnym wołtarju njekrawny wopor za hrěšne człowjestwo. Njezapomnite to wokomiki, wosebita to hnada za woprowacoho měšnika a pobožnych přitomnych.

Zwónčk zaklinča znowa ke kommuniji — k swjatomu woprawjenju měšnika. Smědźach překrasnjene ćěło našoho Wumožnika při tutym hordoznym wołtarju Božoho rowa a z mortwych-staća tež pjećom druhim woprawjeńskim, mjez nimi mojomu arabskomu vigilantnomu ministrantej podać. Na tajke za mnje hnadowne wokomiki w tejle hordoznej swjatnicy, na tónle mje tak wozbožacy dźeń směm słowa jutrownoho „Graduala", kotrež so na Božej mši modlach, dźakownje wospjetować: „Haec dies, quam fecit Dominus, alleluja, alleluja — Tónle je dźeń, kiž sčini Knjez; wyskajmy a radujmy so na nim, alleluja, alleluja." A kaž so tele słowa wšědnje přez cyłu jutrownu oktavu wospjetuja, tak chcu je tež přez cyłu dobu měšniskoho žiwjenja z radostnej wutrohu wospjetować z přistawkom: Alleluja, alleluja!

Před Božej martru.

Na hłós B. Krawca.)

Khryšće Jězu,
Božo człowjeko!
Na kříž k rězu
Spjaty wysoko!
Za wšě hrěchi
Smjerć a směchi
Njeseš ćwělowany, wbohi!
Słónco sapa,
Krej ći kapa
Z kóždej' ruki, z kóždej' nohi.

Twoja lubosć
Njedočerpalna
Złósć a hrubosć
Katow přemaha.
Ja će prošu,
Njech sej nošu
Tebje w duši, kralo krawy!
Człowjek hinješ,
Bóh pak zwinješ
Smjerći šiju, kralo sławy!

26. 3. 39. M. Rudźany.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop, excell. Pětr Legge, je njedźelu na swj. Józefa, 19. měrca, dopołdnja we Wostrowcu a popołdnju w Grunawje, pasijónsku njedźelu w Žitawje swjaty sakrament firmowanja wudźělał. Popołdnju na poslednišej njedźeli wopyta hišće katolsku wosadu w Rychnowje a poréča k wosadnym při sakramentalnej pobožnosći. — Jutrowničku změje najdostojniši knjez biskop pontifikalnu Božu mšu w tachantskej cyrkwi.

Pjatk, 24. měrca, wuswjeći najdostojniši knjez biskop w seminarskej kapali w Smochćicach na diakonow wučomcow: Pawoła Burzy z Kreuzburga w Hornjej Ślezskej a Alexia Elberna z Düren w Rhynskej.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac apryl:

Nabožne wukubłanjo dźěći w staršiskim domje.

Hižo w prěnich měsacach dóstanje dźěćo z dobrym abo hubjenym wukubłanjom swój wěsty směr, rozsudny za pozdźiše žiwjenjo. Tak so praji. Njech też tale sada w kóždym padże njetrjechi, dokelž Bóh tón Knjez we swojej předwidźiwosći něštožkuli wuruna a wudospołni, štož staršej zanjechataj abo skazytaj. Tola tči w tejle sadże mnoho wěrnoho. Hižo małe dźěćo bórzy pytnje, njech też njewědomje, hač smě wone po swojej woli dnjowy porjad postajeć abo hač to mać čini. Druhdy wšak so dźiwaš, kak hižo mały pleńčak ze swojim wołanjom mać komanduje, abo też nawopak: kak lohko dźěćatko so spokoja z porjadom, kotryž mać postaja.

Podobnje je w nabožnym wukubłanju, kotrež so z dóstatej swjatej křćeńcu jako swjatej winowatosću započina. Dźěćo je hišće małe, njerozemi ani słowa ani znamjenja. Ale joho duša je hižo žiwa w hnadże Božej. Staršej mataj hižo starosć, zo swoje dźěćo k Bohu do njebjes dowjedźetaj. Jeju pobožny paćeŕ je hižo nětkole duši dźěśća ze žohnowanjom a přihotuje rolu duše za přiwzaćo symješka Božoho. Dołho njetraje, bórzy počina dźěśćowy rozom wotućeć a Boha póznawać. Mać wuči dźěćo rucy stykować, wuči znamjo swjatoho křiža, wuči prěnje paćeŕki. Dźěćo počina so prašeć. Wěriwaj staršej wotmołwjataj a podawataj dźěśću zakładne wěrnosće swjateje wěry jako dušinu cyrobu. Kak hłódne dźěćo je! A kak skedźbne a dźakowne! Hnadowne to wokomiki, žohnowane to hodźinki, hdyž takle staršej w mocy sakramenta staršiskeje swjećizny wukonjataj na dźěśću swjate měšnistwo a wučeŕstwo. Zbožo dźěśća a swójby so tu twari w joho zakładach.

Takle přihotowane dźěćo, kiž znaje hižo z horta a přikłada staršeju zakłady swjateje wěry, je khmane, wopušćić staršiski dom, zo by šło do šule. Prawy poměr k staršimaj, měšnikej, Cyrkwi, Khrystusej a Bohu je hižo postajeny a zwěsćeny. Wěra a nabožne zmyslenjo so pohłubši a skrući, hdyž so zwonka staršiskoho domu pruhuje. Přińdże ważny čas přihotowanja na swjatu spowědź, swjate woprawjenjo, swjate firmowanjo. Njech nětko też měšnik wukonja nadawk Khrystusowy, tak tola staršej wostanjetaj prěnjej nabožnaj wučerjej dźěśća. Wonaj mataj połnomóc nad dźěśćom. Młody človjek też njehlada jenož na powučenjo druhich, ale předewšém na žiwy přikład staršeju. Tón wuči a honi ke skutkej. Što pak je wěra bjez skutka?

Takle staršej nabožne wuwićo swojoho dźěśća přewodźataj a spěchujetaj, hač do časa zrałosće. Njech wala so wonka na dźěćo nabožne ćeže abo spytowanja, nabožny zakład ze staršiskoho domu wostanje. Z pomocu, přikładom a paćerjom staršeju dźěćo stracham wućeknje a ke krutomu křesćanej so předobudźe.

Naš paćeŕ budź w tymle naléćnym měsacu, zo by w zahrodkach našich swójbow zakćěła znowa nabožnosć a póćiwosć, a z tym nam wěsty był zbožowny přichod a wobstaćo.

*

Zaměr nabožnoho wukubłanja.

Z křesćanom być, rěka: Křesćansku wěru měć a po křesćansku žiwy być. Po křesćansku žiwy być njemóžeš, nimaš-li křesćansku wěru. Wěra pak je mortwa a njeplódna, njerozwije-li so w křesćanskim žiwjenju.

Nabožne wukubłanjo ma tuž pola křesćanow dwojaki zaměr: 1. zo by so dźěśću Boże zjewjenjo, kotrež je nam Khrystus přinjesł, nawučiło a přiswojiło, zo by dźěćo tule wěrnosć z nutŕkownym přihłosowanjom přijimało a z lubosću wobjimało; 2. zo by dźěćo po tychle wěrnosćach swoje žiwjenjo rjadowało, a joho žiwjenjo Božim wotpohladam wotpowědowało.

Zaměr nabožnoho wukubłanja je docpěty, 1. hdyž je młody křesćan zakładne wěrnosće wěry z rozomom přijał a z lubosću wobjał; 2. hdyž je so młody křesćan tak na křesćanske žiwjenjo złožił a zwućił, zo je hotowy, cyle a stajnje po swjatej wěrje žiwy być.

To ma być zakład, na kotrymž młody človjek dale twari swoje časne a wěčne zbožo.

A woni joho nućachu . . . !

Po novelcy Rustemeyera.

„Pój ze mnu, Simonje!“ prošeše ta žónska.

„Ach, ja nochcu wědźeć wo twojim — twojim kralu!“ znapřećiwi wón hrubje.

„A sy joho hižo widźał?“ Z miłym wóčkom pohladny Esther na njoho.

„Ně — ně ja nimam žadosće za tym! — Wězo, hdy by mi moje prawo zawěsćił, hdy by to mohł! Hdy by mi wróćo dał moje winicy a pola! Ale z toho, štož ty mi wo nim zjewiš, widźu, zo je wón khuduški fantasta, kotryž chce jenož zaslepjeć wbohi lud.“

„O, Simonje, zo ty takle rěčiš wo nim!“ A kaž by joho prosyć chcyła, zběhny swojej běłej ručcy a złoži wóčcy k njebju, kaž by Jehovah prosyła wo wodaćo, hdyž mandźelski tak hrěšnje rěči hrube słowa. Tón pak jenož zhladowaše na jeje rucy. A wón je přimny, k sebi jej stłóčiwši, a žałosćeše: „Esther, hlej twojej ručcy běłuškej, kak stej mozlatej a bolacej wot ćežkoho dźěła. A to dyrbju widźeć! Kaž z Romskich wjerchowkow jena, tak sy prjedy žiwa była, bohata, sławjena! A nětk? A změrom dyrbju tomu přihladować. Ani přeměnić to njemóžu! O, Jehovah, rozom mohł zhubić!“

Wona pak so posměwajo joho tróštowaše a prošeše: „O, pój jenož ze mnu, pój, Simonje! Wón drje ći njemóže zasy dać wšě twoje kubła, ale — to mi wěŕ — pokoj, pokoj twojej khorej duši, tón ći wón wobradźi!“

„Ach, što trjebam pokoja? O, tón njecham! Ale wjećić so chcu, rozemiš, wjećić, o, krawnje wjećić. Poteptać, ně, zničić, zahubić chcu tych, kotřiž mi bjerjechu moje wobsedźeństwa, kotřiž hanjachu tebje! Prjedy njebudu spokojom, doniž jako najknudši prošerjo přede mnu njebudźa ležeć naju ćwilowarjo — a potom, haj potom chcu so jim wusmjeć, surowje chcu so jim smjeć — —!“

Žehliwe błyski sćeleštej joho dźiwjej wóčcy. Wšón třepotaše z hidu. A też Esther třepotaše bojazna — a to joho zasy dopomni, zo stoji před swojej lubosćiwej, miłej mandźelskej. A wón želeše: „Wboha Esther, moja wboha khudźina! Změruj so! Twoja nuza, twoje starosće dźěn jenož žiwja we mni tutoho hada hidy a wjećenja! A nihdy njewumrje tute zwěrisko w mojej wutrobje — —.“

„Takle njeŕěč, drohi mój mužo, nic takle! Wšak je Jehovah nam poručił, zo dyrbimy jěsć naš wšědny khlěb w poće swojoho wobliča! Wšako dyrbja druhe žónske też

Z Khrósćic. Zasy je nahła smjerć našu wjes domapytała. Zańdźenu njedźelu w nocy zemrě w Kamjenskej khorowni, hdźež běchu ju k operaciji dowjezli, njenadźicy Marja Dinarjowa, mandźelska našoho tótki Jakuba Dinarja. Drje hižo dlěši čas tčeše zasakła znutřkowna khorosć we njej. Tola zemrěta nochcyše so jej podać. Hač do pjatka před smjerću je swoje zwučene dźěła dokonjała. W nocy skhorje tak čežko, zo přiwołany lěkař hnydom přewjezenjo do khorownje připoruči. W Kamjencu bu ze wšěmi swj. sakramentami domawobstarana, a hižo w přichodnej nocy swoje žiwjenjo wudycha. Čežko domapytanomu mandźelskomu, joho hižo lěta dołho na wič khorej maćeri, kotruž je zemrěta swěrnje wothladała, a dźowčičcy Hilži so ze wšěch stron wěrne sobužarowanjo wopokazuje. To so wosebje zańdźenu srjedu při khowanju pokaza. Knjez faraf Wjeńka měješe rjane słowa trósta, rěčo wo maćernej a Božej lubosći. Nahle zemrěta je w poslednim lětdźesatku tež wosebje postarała za wupyšenjo rowčkow našoho wosadnoho kěrchowa. Zawěsće wostanje w dobrym wopomnjeću pola wšěch wosadnych. — Knježe, daj jej wěčny wotpočink a zawostajenym pokoj njebjeskoho trósta!

— Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 5. apryla, pop. w 2 hodź. w Khrósćicach a 1/24 hodź. we Worklecach.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 3. apryla 1939, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli, 1/24 hodź. w Ralbicach na šuli a w 4 hodź. w Smjerdźacej w Šnajderec hosćeńcu.

Ze Stoneje Boršće. Tak smy nětko Kětanec nana zańdźeny štwórtk w ródnej zemi pokhowali. Dołhi žarowacy ćah wlečeše so dopołdnja ze wsy do Budyšina na Mikławšk, hdźež njeboćički měrnoho wotpočinka po dołhim zeńskim drohowanju namaka. Wulka syła žarowacych, wjesnjanow, z blizkeje a dalšeje wokoliny a z města wopokaza šlachotnomu, daloko po Łužicy znatomu krajanej posledneje česće, štož běše zdobom z dopokazom, kajkeje nahladnosće a česćownosće so drohi zemrěty we wšěch worštach wobydlerstwa zwjeseleše. Na nim je so słowo psalmisty dopjelniło: „Štóž lubosć syje, lubosć žněje." Hakle njedźelu na dopołdnišich kemšach běše měšnik z klětki jomu wotprošował, a na samsnym dnju wječor wudycha swoju njesmjertnu dušu ze swjatymi sakramentami derje wobstarany, runje na swjedźenju swj. Józefa, patrona khorych a mrějacych, kiž je jomu wšće zbóžneje smjerće wuprosył. Dotalne dešćowe wjedro běše trochu popuščiło, a tak čornješe so pohrjebnišćo z pobožnymi žarowacymi, mjez nimi wjacy knježich duchownych, tak wosadni połnoličbnje, dale kk. scholastikus Hejduška, fararjej Cyž z Hajnic, Just z Wotrowa a druzy. Knjez kapłan Andricki wukonješe pohrjebnu swjatočnosć a pokaza we swojej žarowanskej narěči w němskej a serbskej rěči złožujo so na přirunanjo we swjatym Pismje, kak je luby zemrěty za drohim pokładom w ródnej zemi ryl a pytał, njeje jenož z tutym dźěłom chcył swoju swójbu zeživić a zastarać, ale je při tym za wyššim žedźił, za mytom w njebjesach, kiž je sej nětko nadobył. Z jasnych dźěćacych ertow zaklinčachu rozžohnowace kěrluše a z nutrnym paćerjom a z hruzlkom zemje zawdachmy lubomu wjesnjanej a krajanej na wěčne bożemje. Njech wotpočuje w měrje! Po pokhowanju zeńdźechu so mnozy žarowacy k pohrjebnej Božej mši we farskej cyrkwi.

---

dźěłać! Čohodla njedyrbjała to też ja? Sym spokojom, hdyž je mje Bóh Knjez žohnował w lětach młodosće!"

„Esther — hdyž słyšu mudrosć twojich mysli — mi je, kaž dyrbjał tebje posłuchać, haj, kaž mohł će posłuchać!"

„O, nic moja mudrosć to njeje, štož rěču! Pój a słyš toho Knjeza! Tón rabbi z Nazaretha — tón kral — tón ma słowa połne mudrosće! Pój jenož ze mnu!" — —

A wón dźěše, kročeše z tymi črjódami k blizkej hórcy, kotraž z dalokeje runiny swoju hłowu zběhaše.

A telko wočow hladaše a pytaše a slědźeše. Młodźi a stari so prašachu: „Hdźe wón je? Hdźe? Hač wotewri swojej hubje a poreči słowa žiwjenja?"

Při hórcy stoješe črjóda mužow a młodźencow. A z nich jedyn so wotsali. Wšitcy rěčachu: „Hlejće — to wučownik Knjezowy — tón zawěsće wě!" A świta wćipnych joho wobstupi so prašejo: „Hdźe wón přebywa — waš mištr? Budźe rěčeć rabbi?" Ruku zběhnywši wučownik pokaza na horu a rjekny: „Tam rabbi přikhadźa!" „Wón dźe! Hlejće, wón dźe!" wyskaše radostnje lud. A nadobo bu wšitko ćicho, ćicho. Wšitkich woči zhladowachu na městačko, hdźež dawno wočakowany rabbi stoješe. A wón pozběhny wóčcy, a joho błěde, miłe wobličo so rozjasni z radosću nad dobrym ludom, ludom dobreje wole. Wučownicy joho prošachu: „Hlej, Knježe, lud je přikhwatał, słuchać twojim słowam!"

A Knjez postupi na městno wyše wšěch a wučeše Boże poselstwo. Kedźbnje posłuchajcy zabywachu na starosće běnoho žiwjenja, a wutroby so radowachu, a woči widźachu wšitko w tym jasnym swětle, kotrež jim zaswěći w druhim swěće. (Pokročowanjo.)

Wobrazki z Prahi.

Hdyž ze Staroho Města po Karlowym mosće kročimy na Mału Stronu města Prahi, strowi nas z wyšiny Hradčanow majestotna kathedrala swjatoho Vita. Tuta wulkocyrkej wobknježa cyłe Hradčany, přesahuje ze swojimi rozměrami a k njebju sahacymi wěžemi wšitke wokoło njeje so družace wulkotne twary: kralowski hród, palasty, klóštry, cyrkwje a wustawy.

Rozhladujmy so najprjedy tróšku po stawiznach tutoho domu Božoho, potom wobhladajmy sebi bliže joho znutřkowne wutwarjenjo.

Wójwoda swjaty Wjacsław natwari hižo na městnje nětčišeje wulkocyrkwje mału cyrkej. Pod knježićerjomaj Spytihněwom II. a Wraćisławom II. bu tuta cyrkej na dwukhorojtu basiliku přetwarjena. Na jeje wudebjenju je so hač do započatka 14. lětstotka twariło.

Kral Jan, z němskoho domu Luxemburgow, położi lěta 1344 zakładny kamjeń k nětčišej cyrkwi. Nižoněmscy, pod nawjedowanjom twarskoho mištra Maćija z Arras-a, započachu lěta 1344 z twarom. Rysy za tutón twar je wudźěłał mjenowany Maćij z Arras, kiž wot krala Jana hišće k tomu nadawk dósta. Mištr je so rysy wudźěłajo złožował po přikładze kathedrale w Narbonne. Mištr wumrě hižo lěta 1352. Wot njoho započaty twar wjedźeše dale němski kejžor Korla IV. Wón wuzwoli sebi za tutón wulkotny nadawk sudetskoho twarskoho mištra Pětra Parlera. Parler je prěnjotne, wot Maćija z Arrasa naćisnjene rysy w mnohim nastupanju předźěłał. Po joho smjerći (1400) je joho syn Jan Parler twar dale nawjedował. W husitskich njeměrach dyrbješe so z twarjenjom zastać; jenož wysoki khór a prěčna łódźna sćěna a njedokonjena wěža bě dotal natwarjena. Kral Władźisław rozsudźi so, dom Boži dowutwarić. Joho twarski mištr Benedikt Rieth započa lěta 1509 zakłady kłasć za stołpy dołhołódźe a za druhu hišće wěžu. Po dwěmaj lětomaj pak twarjenjo zasy wjazny, dokelž na twarskich srědkach pobrachowaše. Po surowym wohnju lěta 1541 da němski kejžor Ferdinand I. wobškodźeny twar zasy wobnowić přez twarskoho mištra Bonifacija Wolmutha. Tón natwari najprjedy khór za pišćele na provisoriskej wotzamkowacej sćěnje. Połodniša wěža dyrbješe so z wjetšoho dźěła zwottorhać, połnócna wěža dospołnje. Połodniša wěža bu wot mištra Wolmutha w stilu renaisancy z nowa wutwarjena a lěta 1563 přikryta. Hdyž Prusojo lěta 1770 do města třělachu, bu wěža z nowa ćežko wobškodźena a jeje kłobuk w stilu baroka wobnowjeny. Wutwar dołhołódźe a wjećorneje fasady hakle bu w 19. stoleće přewjedźeny. Kanonik Pešina założi lěta 1844 towarstwo za wutwarjenjo kathedrale, kotrež měješe k tomu zamérej trěbne srědki zběrać. Architektojo: J. Kranner,

Józef Mocker a Kamill Hilbert twarjachu po sebi dale na domje Božim, kiž bu k 1000 lětnomu wopomnjeńskomu jubilejej swj. Wjacsława z podpjeru nahladnych statnych srědkow zbožownje dokónčeny. 28. septembra lěta 1929 bu dotwarjena kathedrala z wulkimi swjatočnosćemi wotewrjena a poswjećena.

Hdyž smy nětko stawizny natwarjenja Pražskeje kathedrale rozpominali, pohladajmy nětko hišće dźensa trochu bliže do žiwjenja tamnoho swjatoho, ke kotrohož česći je wulkocyrkej natwarjena, do žiwjenja a skutkowanja swj. Vita.

Swjaty Vitus, kotryž so w Francózskej a Němskej, ale też w Češkej a wot wšelakich słowjanskich ludow jara česćuje, je jena z najluboznišich postawow Swjatych z časa wulkich přesćěhanjow křesćanow. Hdyž też njeje dwěla na joho žiwjenju a joho zwonkownych wosudach, je tola křesćanska lubosć a přiwisnosći k tutomu swjatomu joho žiwjenjo też z něčimžkuli wupyšiła, tak zo so njehodźi cyle wěsće rozeznawać, što je w tutym nastupanju woprawdźitosć a što podawizna.

Swjaty Vitus narodźi so skónc 3. lětstotka jako syn nahladneje a bohateje swójby w měsće Mazzara w Siciliji. Joho nan Hylas běše ze senatorom tohole města, we swojim wosobinskim žiwjenju cyle a dospołnje pohan. Hólčk bu wot swojeje ćěšeńki Krescencije, křesćanskeje žónskeje, we wěrnosćach křesćanskeje wěry zahe rozwučeny a cyle w křesćanskim duchu wukubłany. Jeje muž Modestus ju při tym horliwje podpjeraše.

Vitus přiběraše na ćěle a na duši a lědma 12 lět stary wuznamjenješe so hižo ze swojej rozwučenosću we křesćanskej wučbje kaž ze zmužitym wuznawanjom swojeje wěry. Nimo toho spožči Bóh swojomu młodostnomu wuznawarjej dar, dźiwy činić. Tak njemóžeše też joho nanej potajne wostać, ke kajkej wěrje so joho syn přiznawa. Hylas, kiž wuznawarjow Křižowanoho dokładnje hidźeše, so surowje rozhori, napominaše swojoho syna kruće, zo by so křesćanstwa wzdał a po přikładže prjedownikow přiboham woprował. Ale wšitke tute namołwjenja běchu podarmo. Tu rozpyri so Hylas z hněwom, přesćěhaše hólčeca hrózbnje a přepoda joho samo skónčnje bohotej Valerianej, zo by tón joho po wukazach kejžorowych jako přećiwnika bohow khostał.

Pohanski bohot so podarmo prócowaše, młodźenca wot křesćanskeje wěry wotwjesć. Vitus wosta njedźiwajo wšěch přesćěhanjow a ćwilow kruty a wobstajny. Dokelž měještaj Modestus a Krescencija z hólčecom sobuželnosć, ćeknyštaj z nim srjedź nocy a stupiwši na łódź přińdźechu do Lukanije w južnej Italskej.

Ale też tu njenamakachu měra. Kejžor Dioklecian zhoniwši wo přikhadže zmužitoho hólčeca a joho zastaraćerjow, powoła jich k sebi. Tola ani lubjenja ani hroženja kejžorowe njezamóchu młodoho wuznawarja k wotpadej wot Khrystusa zawjesć. Rozhorjeny poruči kejžor, zo ma so Vitus ze swojimaj zastaraćerjomaj před dźiwje zwěrjata ćisnyć. Tute wuskočichu drje rujo ze swojich khlěwow — ale zabywši wšitku swoju dźiwjosć lehnychu so kaž skludne wowcy k noham wuznawarjow. Kejžor měnjo, zo křesćenjo z někajkimi kuzłańskimi mocami dźěłaja, da rozkaz, zo bychu wšitcy so do kotoła z warjacym wolijom ćisli. Tola też warjacy wolij njezamóh jim někak zeškodźeć — wšitcy wostachu njezranjeni w tutej surowej kupjeli. Nětko přistupichu jandźeljo a wotwjedźechu zmužitych swědkow Khrystusowych wróćo do Lukanije, hdźež bórzy zbóžneje smjerće wumrěchu.

Powostanki swjatoho Vita přenjesechu so lěta 775 do wulkoho klóštra St. Denys w Parizu. Wottud přenjese so dźěl 836 do klóštra Corvey we Westfalskej — druhi dźěl přenjese kejžor Korla IV. lěta 1355 do Prahi a pokhowa je we biskopskej cyrkwi swj. Vita w Prazy.

Swjaty Vitus so wot wjele lětstotkow sem hižo jara česćuje, wosebje też jako patron domjacoho skotu a pomocnik přećiwo skótnym khorosćam. Wón płaći też jako patrón młodosće a jako pomocnik přećiwo błyskej a njewjedrje a přećiwo padawej khorosći. Hižo we zažnym srjedźowěku, prjedy hač so wěriwi zhromadnje k štyrnjaćom swjatym pomocnikam, do kotrychž swjaty Vitus słuša, wołachu, wobhladowaše so wón jako pomocnik we wšelakorych nuzach. Joho wopomnjećo kaž też wopomnjećo joho swjateju zastaraćerjow swjeći swjata Cyrkej 15. junija.

Za wuživarjow serbskoho misala.

Bołmońčka, 2. apryla 1939:
Swjećenjo bołminy str. 157 sć. Boža mša str. 165; bjez Gloria; jenička modlitwa; pasijón; Credo; Praefacija wo swj. křižu str. 148.
Zeleny štwórtk, 6. apryla 1939: Boža mša str. 178 sć.
Wulki pjatk, 7. apryla 1939: Wobrjady str. 190 sć.
Jutrowna sobota, 8. apryla: Boža mša str. 213.
Jutrownička, 9. apryla:
Boža mša str. 220; Gloria; modlitwa; Credo; Praefacija wo horjestaću.
Jutrowna póndźela, 10. apryla:
Boža mša str. 224. Porjad kaž jutrowničku.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 481. ze Smjerdźaceje: Mikławš Wjeńš; 482.—486. ze Sernjan: Jurij Kórjeńk, Mikławš Čornak, Mikławš Kokla, Jurij Mögl, Mikławš Bjeńš; 487. 488. z Róžanta: Jakub Wićaz, Michał Jurk; 489. z Dobrošic: Marja Čepicec.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 4. Vj. 1938: 1507. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Dary k zelenomu štwórtkej
kholowčki k připinanju
hólčace ječki a woblečki
ječki a měcki (garnitura) atd.
Otto Oßwald w Budyšinje
Kamjeńtna hasa 7

Też mały nawěštk w „K. P." přinjese wužitka!
Patentrolowy su šwarne za kóžde wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Jutrowne dary a domjaca nadoba
najlěpše kajkosće, płaćiznyhódno wot
Oskar Butter nasl.
Budyšin Założene 1880 Žitne wiki
Jutře njedźelu wotewrjene!

Mužace kłobuki
w najnowšich nalětn. barbach a formach
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Športske čapki
rjane nowosće wulki wubjerk
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Módre čapki
wot **1,75** hr. hač do najlěpš. wuwjedźenja
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Čapki za šulerjow
za wšitke šule po předpismje
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Športske kłobuki
krasne nowosće
Kurt Rinke
Bohata hasa 5

Gumij za kolesa
jara tunjo,
Wobswětlenja za kolesa
za wšelake płaćizny
připrawy za kolesa
G. Thomas w Budyšinje
Kamjeńtna dr. 16

● Prawu radu ●
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Blidowe graty
nože, widličky, łžicy (worcl. chrom a njezerzawjace). Nowočasne mustry z dobr. drjewa a roha. Graty za sad, dźěćace graty, chrom. łžicy, tortowe zběhaki, cokorowe kléšće, worclowe twory wšěch družin kupujeće derje a tunjo we
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Skoro kóždy dźeń
nětko wupjerki předawamy, dokelž ma Serb dowěru k hódnosći našich tworow. Andr. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße). Dom za dobre wupjerki!

w bohatym wubjerku
Wosebity wobkhod
Franc Beitel
w Kamjencu, Anger 6

K jutrownomu hermankej
wosebite poskićenjo!

Dźěćace dypsačne rubiška běle z pis. krom. —.15 —.12	—.10
Samowjazaki, zbytk —.40	—.10
Žonjace dypsačne rubiška běle z hočkowanej kromku	—.15
Žonjace dypsačne rubiška pis. w nowych mustr. —.35	—.28
Gardiny za lěćne domčki z fałtku, mtr. —.45	—.33
Djabołske kapy, pisane	—.45
Dirndl nahłowj. rubiška —.55	—.45
Mužace zoki, pis. mustr. 1.25	—.50
Katunowe nahłowjace rubiška jasne a ćěmne —.68	—.55
Žonjace čapki, štryk. jenob.	—.58
Košlacy ceiir za športowe košle —.65	—.62
Žonjace nohajcy, mako —.98	—.68
Hólčace pulovry bjez rukawow —.95 —.85	—.75
Mužace předkošlki, charm.	—.98
Mužace slě, z gumijom a kožanym paskom 1.25	—.98
Žonjace nohajcy dźěł. žida 1.35	—.98
Žonjace šórcuchi nowe mustry 1.90 1.25	—.98
Drastowe-schotty 7 cm šěr., mtr. 1.30	—.98
Mužace pulovry bjez rukawow, wulkosć 48	1.—
Kosmičkata wołma cellwołma, 70 cm šěr., mtr.	1.10
Barchent za khuty 70 cm šěr., mtr. 1.18	1.10
Dźěćace šórcuški wulk. 40 1.40	1.20
Sofowe přikrywy 65×250 3.60	1.45
Spódnje suknje dźěł. žida, pisane 1.95	1.50
Mužace košle hruba kopřiwina, wulk. 100	1.98
Mužace košle oxfort smuhate, wulk. 100	1.98
Mužace polo-košle z dołh. ruk., wulkosć 5 2.15 wulkosć 4	1.98
Chaiselong-přikrywy 130×250 4.95	2.45
Dźěćace pulovry z rukawami	2.75
Mužace pulovry z rukawami	2.95
Kofejowe ruby, 130×160 4.60	3.50
Sportske nadkošle z krutym kornarjom 4.15	3.65
Brokat-blidowe přikrywy 130×160	4.25
Žonjace štrykowane jaki marine	4.60

R. W. Müller
prjedy Bokelmann
Serbske hrjebje 2 w Budyšinje **Dalokoročak 2176**

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Za nalětne nakupowanjo
poručam we wulkim wubjerku a we wšěch wulkosćach **wobleki za swj. woprawjenjo, žonjace a mužace woblečenjo, tkaninu za khuty, rubiška, fale, šnórki,** kaž też gardiny, šaty a wołmjanu tworu po tunich płaćiznach
Franc Bulang, kupny dom **w Kulowje**

Wulke składy drastow a tkaninow.
Potrjebu za jutry a k swjatomu woprawjenju kupujeće derje pola
MODEHAUS
Gierisch
Inh. Max Amberg
KAMENZ

Jutry so bliža!
Hotowu drastu mužsku a hólčacu
Tkaniny wot krucha, šaty, deki, nahłowjacy bant atd.
Wšu potrjebu za hólca a holcu k swj. woprawjenju w dobrym wuběrku pola
Reinhardt Löffler mějićel Max Heil
w Kamjencu, Budyšska dróha

Mały nawěštk ma też wuspěcha!

Dary
k zelenomu štwórtkej a k swj. woprawjenju
namakaće we wulkim wubjerku
we wotrjadnym wobkhodźe
za časniki, złote a sléborne wěcy
Johannes Redl
w Kamjencu
Admiral-Scheer-Str. 4, A. d. Fleischhallen

Alfred Beitel
w Kamjencu, Budyšska dr. 70

Rjane dary:
Pórclin: z kwětkami, ze złotej kromu, němsk. rózu, winow. lisć. Rjane servisy. „Rosenthal"-kryst. šklenčy. Železnu a emaill. nadobu. Kofej. młyny, přewjefćadła, korbiki, šćětki atd.
Wobhladajće sebi mój wulki wuběrk!
Možeće kupjene wěcy też zaměnić!
Małe płaćizny!
Domjaca nadoba
M. Pfuhl Znutřkowna Lawska dr. 6

18 trjebanych mužacych, žonjacych a dźěćacych kolesow
někotre nimale nowe ma na předań
J. Schieback
Mužakowska dróha 4.
NB. Něhdže 200 nowych kolesow mam na składze. Po přeću też płaćenjo po dźělbach. Trjebane kolesa přijimam do płaćenja. — Gumij za kolesa we wšěch wulkosćach, też za dźěćace kolesa.

Pruhujće, prošu, moje hermanske poskićenjo a wopytajće **Max Herde** w Budyšinje, Sukelnska hasa 10

Šawle, ćopłe, mjechke	wot 0,42
Lodowe přetrěwanske rubiška, wosebje tunjo	wot 0,25
Hrube trěnja, wulkosć 40×100	wot 0,39
Strowotne płachty, wulkosć 140×220	wot 2,20
Barchentowe płachty, wulkosć 140×220	wot 2,95
Blidowe přikrywy, wulkosć 110×140	wot 1,50
Přikrywy za nócne blidko, brokat z trodlu,	wot 0,95
Přikrywy na blido, brokat z trodlu, wulkosć 140×160	wot 3,95
Přikrywy na chaiselongue, wulkosć 140×280	wot 3,95
Štawćiki za holcy, štrykowane z rukawom	wot 0,59
Štawty za žony, štrykowane bjez rukawow	wot 0,69
Štawty za žony, štrykowane r rukawami	wot 0,95

Košle za holcy, na ramjenju k zapinjenju, z wušiwanjom

wulk.	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95
pj.	49	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105

Košle za hólcow, košlowe suknjo, krótki rukaw

wulk.	45	50	55	60	65	70	75
pj.	75	85	95	105	115	125	135

Mužace mako-spódnje kholowy, wulkosć 4	wot 1,50
Mužace košle ze zasadkom, mako, wulkosć 37/38	wot 1,95
Mužace kónc-tydźeńske košle	wot 2,95
Mužace nadkošle, běłe	wot 2,95
Mužace nadkošle, pisane	wot 2,95
Hólčace pulowry, bjez rukawow	wot 0,68

K zelenomu štwórtkej

kupujeće pola nas přihódne dary we wulkim *wubjerku!*

Dale: nahłowjace, wokołpasace banty, družće banty a tajke za křižerjow, kaž tež wšu potrjebu za **serbsku drastu** hižo 50 lět w znatej kajkosći a płaćiznyhódno pola

ARNO KUBE

Też serbske posłužowanjo! — Na Kejžorskej drózy 12

Dary k zelenomu štwórtkej a k prěnjomu swj. woprawjenju

modleńske knihe, różowcy, Bože martry jara rjane nowe postawy, hódnostne knihe
Zbožopřejace khartki k swjatomu woprawjenju

Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

K hermankej

kupujeće jara rjane
žonjace mantle a kostumy
z najnowšich płatow a přirězkow
mužace wobleki a mantle
najnowše mustry, z derje sedźacoho přirězka a dobrych tkaninow
čorne wobleki we kóždej wulkosći
kosmičkate mantle
za małych a wulkich při najwjetšim wubjerku
płecy **tunjo** pola

König w Budyšinje na Žitnej hasy 2/4

Rěčimy też serbscy = Njedźelu wotewrjene

Woprawjeńske wobleki

Serbja rady kupuja pola

Franc Mrštny
w Budyšinje, Bohata dróha 4

Wulki je naš wubjerk a, hdyž so wo našich nizkich płaćiznach a dobrych tworach přeswědčiće, budźeće rad kupować.

K jutram w rjanych płaćiznyhódnych

stupnjach

za naléćo wot

SCHUH Wegener

na Bohatej hasy

Rjane športne pacholace kłobuki
Najnowše kłobuki za mužow we wšěch barbach
Športne a nadkošle w nowych mustrach
Šamowjazaki we wulkim wubjerku

Willi Heinke, Budyšin, Bohata hasa 25
Hermank wot 11—18 hodź. wotewrjene

K hermankej
sobotu, 1. apryla
njedźelu, 2. apryla
póndźelu, 3. apryla

wopytajće prošu **Max Herde** w Budyšinje, Sukelnska hasa 10

Cefir, zbytki k športnym košlam	wot 0,49
Kopšiwina, zbytki k športnym košlam	wot 0,39
Košlowe suknjo	wot 0,49
Mako-suknjo, 80 cm šěroke	wot 0,59
Linon, 80 cm šěroke	wot 0,59
Percal za nadkošle	wot 0,59
Hłowaki z kopšiwiny, šite	wot 0,75
Hłowaki, linon, šite	wot 0,95
Hłowaki, pisane, šite	wot 1,25
Hłowaki, smuhaty satin, šite	wot 1,50
Hłowaki, damast, šite	wot 1,95
Hłowakowy wupjerk, pjerjo-lohki	wot 2,25
Ložowe poćehnjenjo, pisane, šite	wot 4,95
Ložowe poćehnjenjo, linon, šite	wot 4,95
Ložowe poćehnjenjo, smuhaty satin, šite	wot 5,95
Ložowe poćehnjenjo, damast, šite	wot 6,95
Wupjerk za spódnje posleščo, pjerjolohke	wot 8,95
Wupjerk za zwjeršne posleščo, pjerjolohke	wot 9,95
Ložowe poćehnjenjo, kopšiwina, dwójna šěr, šite	wot 4,95
Ložowe poćehnjenjo, pisane, dwójna šěr, šite	wot 5,95
Ložowe poćehnjenjo, katun, dwójna šěr, šite	wot 6,95
Ložowe poćehnjenjo, linon, dwójna šěr, šite	wot 6,95
Ložowe poćehnjenjo, smuhaty satin, dwójna šěr, šite	wot 7,95
Ložowe poćehnjenjo, damast, dwójna šěr, šite	wot 8,95
Wupjerk za zwjeršne posleščo, dwójna šěr, šite	wot 12,95

Khermankej a k jutram!

Kašměrowe khuty
wokněškate, klockate a mustrowane —
Fale z wuměłskeje židy
Nahłowjacy bant
čorny a barbojty, we wšěch šěrokosćach
we rjanym wubjerku pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Na hermank
k Schauseilej

w Budyšinje ▪ Bohata hasa

Wšitke nowosće za drasćenjo
we wulkim wubjerku dóšće

Rjane tkaniny za khuty, rubiška a fale.
Žida a muslin za fale a pjezle
Čorny bant we wšelakich hódnosćach a šěrokosćach
Wobsadki — trodle — knefle — bórty

Za křižerjow:

Kwěćele, wěnčki, jednotliwe kwětki,
myrtowe wěnčki a kwěćele
we wulkim wubjerku poskica
Marja Petrichowa w Budyšinje Serb. hrjebje 30

Pórclin
złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory. Kofejowe młyny, mjasowe wjelki, drjewjane, korbowe, šćětk. twory. — Wulki wubjerk.
Kóždy kupjeny kruch so wuměni!
Tunje płaćizny!

Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Jěchařske škórnje
gumijowe škórnje — wysoke škórnje
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Mała žiwnosć
z korčmu a klamarstwom so we **Wutołčicach** k 1. okt. 1939 přenaja. Wšo dalše je zhonić na Horje čo. 9.

Spušćomna nazhonita
hospoza
so k 15. 4. do serbskoho katolskoho farskoho domu pyta. So zamołwić pod čo. 222 w Donnerhakec knihićišćerni.

Štož je so wo njeboh Nukowej prajiło, to so wšitko zasy wróćo bjerje.
Madlena Jeńkowa
w Smjerdźacci.

Zjawny dźak
Najswjećišej Wutrobje Jězusowej
a khudym dušam
za wusłyšanu prošstwu!

Wróćiwši so wot rowa swojoho mandźelskoho, našoho luboho nana a dźěda

Jana Kětana

ze Słoneje Boršće,

kotrohož je Bóh zańdźenu njedźelu wječor ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho we 80. lěće hnadnje k sebi wzał, wuprajamy wšěm za tak mnohe wopokazy lubosće a sobužarowanja swój

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

Dušu zemrětoho poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Słonej Boršći, na dnju pohrjeba, 30. 3. 1939.

Zrudźeni zawostajeni.

Po krótkej ćežkej khorosći wopušći nas njedźelu, 26. měrca, w nocy w Kamjenskej khorowni njenadźicy a tola přez dóstaćo swjatych sakramentow na puć do wěčnosće derje přihotowana moja swěrna mandźelska, naša starosćiwa mać a přichodna dźowka

Marja Dinarjowa rodź. Zeinec z Khrósćic

w hakle 40. žiwjeńskim lěće. Zańdźenu srjedu smy jeje ćěło w Khrósćicach swjatočnje pokhowali. Dźakujemy so wšěm wopytowarjam pustoho wječora, bohatej ličbje přewodźerjow a nošerjam z horcym

„Zapłać Bóh luby Knjez“!

Wosebity dźak wuprajamy kk. fararj. Rjedźe za domawobstanjo a Wjeńcy za pokojace słowa při khowanju, kaž też pomocnicam Čerwj. křiža, za wěncowu pychu a wšitkim, kotřiž běchu nam w dnjach zrudoby někak k pomocy.

W Khrósćicach, na dnju pohrjeba, 29. měrca 1939.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:
Jakub Dinař a dźowka Hilža.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčćak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

14. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **8. apryla 1939.** | **77. lětnik.**

Jutry sej witajmy!

1. Khryst je stanył, haleluja!
Z putow smjerće, ze žałosće
Krasny přešoł do radosće.
Khryst je stanył, haleluja!

2. Stajće płački, haleluja!
Zły duch hordy złě je pobył,
Sławnje nad nim Khryst je dobył.
Stajće płački, haleluja!

3. Juskaj, stadło, haleluja!
Dobry pastyŕ twój je žiwy,
Je će wumohł milosćiwy.
Juskaj, stadło, haleluja!

4. Nadźěj naša, haleluja!
Swjeć nas, stawy, swjata hłowa,
Zwostań z nami doza rowa!
Nadźěj naša, haleluja!

17. 4. 38. *M. Rudźany.*

Khrystus dobyćeŕ!

Zańdźenu póndźelu wuda so poslednja španiska wójnska powěsć po 32 měsacach wójny: „Čeŕwjene wójsko je dospołnje wotbrónjene. Poslednje wojeŕske předewzaća su wot španiskoho wójska wobsadźene. Wójna je skóńčena. Francisco Franco." Wójna je skóńčena. Smy dobyli! Kajka to wutrobna radosć! Kajke to radostne pozběhnjenjo! To móže jeničcy tón najradostnišo začuć, kotryž je surowy wójnski čas najhrózbnišo přeživił. Dopomń so na poslednju surowu swětowu wójnu. Kak smy so tola radowali, hdyž rěkaše: Wójna je skóńčena, też hdyž njeběchmy dobyli. A smy wěncy wili a pletwy a smy swojich lubych witali, hdyž so z wójny wróćachu. Kajke juskanjo pak by to hakle było, hdy bychu so jako dobyćérjo wróćili! Hdyž tu na tole pokazuju, chcu juskacu radosć rozjasnić a woprawnić, kotruž kóžda křesćanska wutroba w jutrownym času začuwa, hdyž rěka: surowe wojowanjo Khrystusowe je skóńčene. Jězus wuńdźe z njoho, też hdyž smjertne rany poćeŕpi, jako wulkotny dobyćeŕ.

Khrystus dobyćeŕ! Što je joho swjata wutroba začuła do juskaceje radosće, hdyž Jězus dobyćeŕscy překrasnjeny

z mortwych stany. Jako Bóh-človjek wón tutu dobyćeńsku radosć też človjescy začu, hdyž hišće na zemi nichtó wo tutym dobyću njewědźeše, hdyž joho duša zbóžnje z ćěla wuńdźe a k tamnym zbóžnym sprawnym so poda, kotřiž tak žadosćiwje za tutej hodźinu žedźachu a jim zdźěli: wójna je dokónčena, přikhadźam k wam jako dobyćeř, tutu radostnu powěsć nanajprjedy wam zdźělić a was wuswobodźić z wašoho dawnoho jastwa, prěnitki mojoho dobyća. Kak su woni tola tehdy zapiskali prěnje dobyćeńske jutrowne alleluja!

Khrystus dobyćeř! Tajku radosć začuwa kóždy wěrny křesćan, kiž wěri a wě, zo je też wón wuswobodźeny přez Jězusowe dobyćo. A w tajkej zbóžnej radosći khwata a spěcha też wón, tutu jutrownu zbóžnu powěsć nanajprjedy też tamnym sobuzdźělić, kotřiž najžedźiwišo na nju čakaja, tym lubym wotemrětym. A kaž by njemohł dokhwatać, pyši a sedłuje konja a na njoho so syda a wunjese z Božoho domu tu jutrownu powěsć a horjestanjenoho Zbóžnika a wupyšeny křiž a z juskacym alleluja njese ju na kěrchow k swojim lubym, kiž tam zbóžnje spja, jón trójcy wobjěchajo a wunjese ju won do susodneje wosady zasy tam na swjate městno lubych zemrětych, na kěrchow. Trójcy jón wobjěchajo zanjese serbski křižeř juskajcy lubym wotemrětym, jako prěnjotkam Jězusowoho dobyća radostnu jutrownu powěsć: Stanył je horje Jězus Khryst, alleluja, alleluja! A přez cyły jutrowny čas wukhadźa kóždu njedźelu wšón wěriwy lud kaž hižo jutrownu sobotu we swjatočnym procesijónje na kěrchow ze samsnej powěsću a radosću.

Khrystus dobyćeř! Khrystus je dobył nade wšej helskej mocu, nad hrěchom a smjerću. Je dobył nad djabołom, kiž běše mocy nabył nad prastaršimaj človjekow a z tym nad cyłym človjestwom a je dźeržeše w surowym wotročstwje hrěcha a smjerće za čas a wěčnosć. A nihdźe njeběše človjeka, kotryž by z tajkoho wotročstwa mohł wumóc a wuswobodźić človjestwo. Jeničcy Boži Syn to zamóh, hdyž najprjedy so človjek sta. A tajku lubosć je wón we wutrobje k nam nosył. W tajkej lubości k nam je so človjek stał a we smjertnym wojowanju w hórkej martrje za nas ćerpjeł a wumrěł a we swojej smjerći přemohł smjerć a hrěch a djaboła.

Khrystus dobyćeř! Wón je dobył nad njepřećelom Božim a zbóžnosće človjekow. Doskónčne dobyćo a dospołny triumph pak nad nim je wón postajił na dźeń wěčnoho wusuda, hdyž wón w cyłej bóžskej majestosći před cyłe človjestwo stupi jako Bóh sudnik. Hač do teje hodźiny ma wojowanjo hišće trać mjez dobrym a złym, mjez dobrymi a złymi. Do tajkoho wojowanja je kóždy z nas wot Boha postajeny, zo by był w nim wupruhowany. Kóždy křesćan wě, w tym wojowanju je Khrystus, Boži Syn, stał za nas a před nami a je dobyćeńscy z njoho wušoł. Też ty wuńdźeš dobyćeńscy z njoho, hdyž maš joho po boku jako swojoho pomocnika. Też za tebje je tute wojowanjo dobyćeńske z nim a přez njoho. To je twoja wěstosć a twój tróšt, też ty maš być a budźeš dobyćeř, kaž wón, hdyž wojuješ pod joho škitom a w joho mjenje a z nim zjednoćeny. ya

Z Łužicy a Serbow.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 10. apryla 1939, popołd. 1/2 2 hodź. w Pančicach a 1/4 4 hodź. we Wotrowje.

Z Marijineje Hwězdy. Před krótkim je tołsta dodźeržana murja za klóštrskimi twarjenjemi so zdźěła sypła, a we njej wulka dźěra nastała. Wona dźěli konventnu zahrodu wot zeleninskeje. Do poslednjeje maja wšitcy přistup, kotřiž chcedźa sebi tam něšto wobstarać. Murja pokhadźa z časow, hdyž hišće z hlinu twarjachu. Tak zhladuje na wysoku starobu. Budźe so zasy zwuporjedźeć. Tukhwilu je nastata dźěra z deskami zabita.

Z Wostrowca. Druhi swjaty dźeń jutrow woswjeći klóštrski knjez, nowoměšnik P. Bruno Heinrich, rodźeny Wostrowčan, w našej farskej cyrkwi swoju primicu. Poslednja primica běše we Wostrowcu před 25 lětami.

30 lět w Knjezowej winicy.

10. apryla před 30 lětami, potajkim w lěće 1909, bu knjez farař Jan Cyž na měšnika wuswjećeny a 15. apr. swjećeše swój prěni wopor Božeje mše w farskej cyrkwi we Wotrowje. W swjatočnym ćahu bu na tutym dnju wot fary do cyrkwje přewodźany. Před knjezom primiciantom dźěše 15 małych družkow a duchowni sobubratřa: kk. msgr. senior Skala, kanonik farař Herrmann, direktor tachantskeje šule J. Nowak, fararjo Bart, Štranc, Winger, Šołta, kapłanojo Žur a Mič. We wudebjenej cyrkwi so přisłušne modlitwy wuspěwachu, potom měješe knjez direktor Jakub Nowak prědowanjo wo měšni twje a wułoži z jadriwymi słowami: Měšnik wuči a tróštuje wudźělejo hnady wosebje w spowědnym stole kaž na khorołožu. Při Božej mši assistowachu knježa can. farař Herrmann jako paranymf, farař Šołta diakon a kapłan Žur subdiakon. Po Božej mši, na kotrejž joho staršej, bratřa a sotry z nim swj. woprawjenjo dóstachu, běše „Te Deum". Na to nowoswjećeny knjez pobožnym požohnowanjo wudźěleše. Takle před 30 lětami.

Bórzy po primicy nastupi nowoměšnik swoje prěnje zastojnstwo jako kapłan w Žitawje. W lětach 1913 a 1914 běše z kapłanom w Lipsku. Potom ćehnješe jako wojeński farař do wójny. 31. měrca 1919 so wróći a bu z kapłanom a administratorom w Khrósćicach. 1. novembra 1922 přesydli so j ko farař do Hajnic, hdźež hišće dźensa spomožnje skutkuje. Bóh škituj wjeledostojnoho knjeza fararja Cyža dale a žohnuj joho dźěło w Knjezowej winicy! To přeje „Katolski Posoł" a towarstwo swj. Cyrilla a Methoda swojomu městopředsydźe!

List z Bärensteina.

W martrownym tydźenju 1939.

Luby Pósle!

Hdyž bołmońčku rano naš zwónk dźeń zwonješe, přihotowaše so dźěl našeje wosady na wurjadnu swjatočnosć. Hólcy a holcy, wustupiwši lětsa ze šule, mějachu w cyrkwi rozžohnowansku swjatočnosć. K tomu bě dom Boži khorhoj wutyknył. Wołtař bě najebać póstnoho rjadu z kwětkami wupyšeny. Wokoło 1/2 8 hodź. přiwjeze wosebity awtobus z Oberwiesenthala a blizkoho Hammera najdalšich wosadnych, třoch hólcow ze staršimi a přiwuznymi. Też kmótřa njesmědźa pobrachować, a samo dźěd a wowka běše sobu. To je tola wulki dźeń, hdyž mótk ze šule dźe. Bórzy po tym přijědźe awto z Jöhstadta z jenym hólcom a dwěmaj holcomaj. Mjez tym běchu so też z Bärensteina hólcy a holcy zhromadźili. Jedyn bě hakle w poslednich dnjach na dobre zbožo z khorołoža stanył.

We wosadnym domje niže cyrkwje zhromadźichu so wšitcy šulscy wotkhadnicy do kemši. Hólcow naliči so 7, holcow 6. Starši běchu sobu přišli, zwjetša wobaj. Hólcy a holcy, zwoblekane ćěmnu drastu, mějachu w rucy swěčku, zdźěla, kaž při prěnim swjatym woprawjenju, z myrtu wupyšenu. Wosadny farař powita přitomnych a přeprosy na to młode stadło do cyrkwje. Puć wjedźeše nimo sněhowych hromadow. Starši a dalši přiwuzni so přizamknychu.

Cyrkwiny khór zanjese spěw powitajo prócesijón. Na ławkach, leżachu knihe přihotowane za zhromadne modlenjo

a spěwanjo na Božej mši. Dušepastyŕ dźakowaše so we swojej narěči staršim za dotalne křesćanske woćehnjenjo dźěći, přeješe jim zbožo k dotal dokonjanomu wotrězkej a prošeše jich też wo dalše sobudźělo za zbožo dźěći.

Dźěći wobnowichu swoje křćeńske sluby a wuspěwachu při woltarju klečo modlitwu. Wěčnje žiwy Kral bolmončki přińdźe potom na Božej mši do jich přihotowaneje wutroby. Znamjo joho překrasnoho dobyća, swjaty křiž, dóstachu potom wšitcy z ruki dotalnoho pastyrja a wučerja we wučbje. Też z cyrkwje přewodźachu so młodźi křesćenjo zasy do wosadnoho domu. Někotre swójby běchu swoje poslednje dźěćo na tutym puću přewodźeli. Tuž so do wšoho wjesela tola też kapka zrudoby sobu měšeše.

Jako přihotowanjo na žadny dźeń bě so na pjatku bolosćiweje maćerje nabožny dźeń w Bärensteinje wotměł, na kotrymž so też wšitcy wobdźělichu. Přebywachu cyły dźeń hromadźe, přeni a zdobom drje też posledni raz w jich žiwjenju. Za ćělne derjemećo bě so tykanc, kofej a druhe nawdało z wosady.

Zajim za tutón dźeń je tu nimoměry wulki. To widźiš najlěpje z toho, štož mi jena wosoba praješe: „Ja běch jako dźěćo w Oberwiesenthalu z domom. Wo naše ze-šulepušćenjo so nichtón njestaraše. Tuž dźěchmy sobu do evangelskeje cyrkwje!“ Bohudźak je so w tymle wjele polěpšiło. Wšitke dźěći, kiž k nam słušachu, su w cyrkwi swoju swjatočnosć měle. Też daloke puće nas wottrašiše njejsu, zo bychmy je wšitke w farskej cyrkwi před woltarjom měli. Zo so, kaž ludźo tu praja, „konfirmacija“ też doma hišće swjeći, njech je jenož připódla prajene. To je wulki swjedźeń za Jana abo Hanu!

Po jutrach započina so khutne dźěło. Holcy pójdźa na službu, hólcy přińdu k mištrej do wučby. Tak to je w žiwjenju. Wjele nadźije budže nan a mać na swojoho syna stajeć, wjele też Cyrkej a też

amerikanski wuj.

Jónu też my z Khrystom postanjemy!

(K lětnomu wopomnjeću swjatoprajenja H. Bobole.)

Khrystus je stanył ze smjerće. A kaž wón, tak postanjemy też my jónu z rowa k wěčnomu žiwjenju, radosćiwišomu a zbóžnišomu, čim hórše bě naše žiwjenjo tu na swěće, čim bolosćiwša naša smjerć. To njezmylnje wěmy wo tych křesćanach a křesćankach, kotrychž swjata Cyrkej swjatočnje na swoje woltarje pozběha.

Dźensa jutrowničku je lěto nimo, zo njebohi bamž Pius XI. pólskoho jezuitu Handrija Bobolu zapisa do knihow swjatych rjekow Cyrkwje Božeje. Pólski lud wyskaše. Zrědka drje je jedyn lud tak radostne jutry swjećił, kaž loni pólski lud.

A docyła jako potom nowy patrón Pólskeje we wosebitym, bohaće wupyšenym ćahu začahny do swojeje domizny, njebě radowanja a wjesela kónca. Kóžde město chcyše ćěło swjatoho martrarja znutřka swojich murjow pohospodować. A hdźež to móžno njebě, tam stojachu ludźo na dwórnišćach, při kolijach, kaž bychu kraja krala witali! President Moscicki swój najwyšši rjad swjatomu na kašć położi jako hołdowanske wěno najhłubšeje česćownosće pólskoho naroda.

Smy w běhu lěta hižo něštožkuli wo swjatym Bobole słyšeli. Swjećmy z nim lětsa swoje jutry a cyły jutrowny čas! Njech je nam, poćmě kročacym, z wodykom do swětła bóžskoho kralestwa, bóžskeje hnady! Zo by też naše husto dosć ćežke žiwjenjo so skónčiło z hordoznym postanjenjom k wěčnomu žiwjenju!

Tuž wostańmy, štož smy! A štož smy, budźmy cyli! To wuči nas, to přiwoła nam swjaty Handrij Bobola.

Wón bě ze sobustawom jezuitskoho rjadu, a to docyłnje! Wón bě z měšnikom Knjeza, a to z dospołnym! A wón bě z křesćanom, z křesćanom hač do martrarskeje smjerće! Tohodla joho Bóh lěta 1702 přez wosebity dźiw zabyćiwosći človjekow wutorhny, jako samo ani joho rjadni bratřa wo nim ničo wjacy njewědźachu. W lěće 1702 bě mjenujcy jezuitski kolleg w Pinsku we wulkej nuzy. Jako so rektor kolleg ja k Bohu modleše, zo by nuzy wotpomhał, zjewi so jomu Handrij Bobola! Slubi jomu pomoc, jeli da joho ćěło, w kollegijalnej cyrkwi pokhowane, wuzběhnyć a znowa wosebiće pokhować. Ćěło namakachu — po dołhim pytanju! Ale kajke to ćěło! 45 lět bě w rowje wotpočowało. A nětko bě młódne, jako bychu hakle je wčera pokhowali! Hižo 1755 běše wšo tak daloko přihotowane, zo mohł joho bamž zbóžnoho prajić. Ale dokelž tehdom europiske kraje na to dźěchu, jezuitski rjad zběhnyć, hakle 1853 bamž Pius IX. Bobolu jako zbóžnoho na woltarje pozběhny. Bamž Pius XI. pak joho nětko zašle jutry swjatopraji.

A woni joho nućachu ...!

Po novelcy Rustemeyera.

(Pokročowanjo.)

Mužojo a žónske běchu so posydnyli do mjehkeje trawički. Esther dźeržeše kruće ruku swojoho muža. Jeje wóčcy wisaštej na hubje mištra; napjata wona słuchaše. O tele słowa — tute dyrbjachu też Simona hnuć — tute dyrbjachu też přeměnić joho dźiwju mysl. Też Simon dyrbješe wot nětka přećel tohole mištra być. Tak so žónska nadźiješe.

A kročeštaj domoj. Krućišo joho přimnywši zlehny swoju hłowu k joho wutrobje a hronješe: „Sy słyšał, lubši, sy, tute złote słowo, z kotrymž wón započa: „Zbóžni su khudźi w duchu, dokelž jich je njebjeske kralestwo!?“

Muž so kaž zatorhny, joho wobličo so začěmni, wóčko dźiwje błyski ścelеše — a hrubje so zasmja Simon: „Za tym mi wjacy njekhodź! Satan wě, čohodla wón předuje khudobu.“ — — —

Rano zahe běše Simon won na swoje pola wušoł, zo by hladał za jich płodami. A hlej, bohate lubjachu žně! Tola nic dźaknoho pohladnjenja njepósła k njebju, ně, rozmjerzany mórkotaše: „Što z tutym jenym polom chcu? Połta tajkich polow su mi zawostajili moji wótcojo! A mojeje Esther płódne winicy! Wšitko, Jehovah, sy namaj wzał, wšitko! Khudaj prošerjej smój w kraju twojoho sluba. Njejsym ći służił wšě dny mojoho žiwjenja? A njeje Esther stajnje dawała khudym a njeje tróštowała bědnych? Čohodla, Knježe, čohodla sy naju takle dyrił z twojej ruku?“

Z wulkej kročelu stupaše domoj. Mysleše na swoju Esther a na tu powěść, kotruž bě jomu z tak bolostnym wobličom zjewiła, zo su w nocy jeje wulkoho „krala“ popadnyli a k smjerći wotsudźili. Kak wona tola kruće wěrješe, zo je wón Wumóžnik človjestwa. Simon tomu njewěrješe.

„O, hdy bychmoj jomu pomhać mohłoj! Morić joho chcedźa a budźa. Wšitko, wšitko chcyła za njoho dać!“ Tak bě Esther jomu rano ze sylzojtymaj wočomaj rěčała — a wón bě so jej smjał, smjał jeje bolostnym čućam!

„Mojedła njech jomu wutrobu wutorhnu z ćěła! Ani porsćika ja za njoho njezhibnu!“ Tak bě jej wón wotmołwił. A ju běchu tajke hrube słowa hłuboko rudźiłe, a styskna bě płakała. „Wukupić joho chceš? A to drje z tymi polemi a winicami, kotrež je nam Jehovah rubić dał, hej, z tymi? Je-li twój rabbi Messias, syn wěčnoho Boha, čohodla je to hdy přizwolił? — A potom bě druha žona přišła a powědała, zo zrudnje je, hdyž dyrbi wěsće wumrěć tón miłosćiwy luby Knjez. A zasy bě Esther joho prosyła, zo směła hić, poslednje božemje prajić Knjezej, a hrubje bě jej Simon wotmołwił: „Nanihdy njewopušćiš tutón dom! Rozemiš?“ A kaž pokorna dźowka bě wona posłuchała joho rozkazej — ale jeje wutroba krawješe — wón to čuješe a spěšnišo stupaše domoj. Njech joho přecy

I. Jezuita. Swjaty Ignacij, oficěr wójska Wulko-španiskeje, kotrohož Bóh něhdy powoła z bitwišćow tutoho swěta na bitwišćo Khrysta Krala, da swojomu rjadej też te jomu přisłušne mjeno: Compagnia de Jesús, kompanija, bataljón Krala Khrystusa. Hibićiwa dyrbješe tuta syła być, zo by w kóždym wokomiku, wšudźe, hdźež je nuza wulka w kralestwje Božim, zaskočiła! Tohodla žane krute kwarty, žane klóštry, žanu domjacnosć, jenož lute małe domčki! Tohodla na čole tutoho wójska mócny general, kotryž twari na železnu posłušnosć kóždoho poddatoho! A hesło tutoho wójska je rozkaz swjatoho Pawoła: Hódź — njehódź, žiwjenjo — smjerć, Khrystus kraluj we kóždej wutrobje, w kóždym kraju, w kóždym ludźe! Kaž swjaty Franc Ksaverius, so modli kóždy jezuita: Knježe, wšo mi wzmi, jenož duše daj, njesmjertne duše sobučłowjekow, bratrow, sotrow! W lubosći k swojomu Knjezej a Bohu, Jězu Khrystej, w kotrejž zahorjeny něhdy swět wopušći, nětk wšitko zasadźi, ale też wšo zwopruje — zasadźi nětko a zwopruje wšo, jenož zo by Khrystus knjeźił na swěće, knjeźił po swěće, knjeźił a kralował w kóždej wutrobje! Zo je młody Handrij Bobola tutu zasadnu ideju zapřimnył a ju sčinił k zakładnej cyłoho swojoho myslenja, chcyća a skutkowanja, to dopokaza joho žiwjenjo po skónčenych studijach a wukubłanju w rjedźe, do kotrohož bě 20lětny lěta 1611 zastupił.

Wo joho młodosći a też wo prěnich rjadniskich lětach ničo dale njewěmy. Wón je šoł — kaž sta a tysacy młodych jezuitow před nim — powšitkowny puć. To jene jenož wěmy, a to je jara tróštne za kóždoho z nas. Je to wusud joho wyššoho na kóncu wukubłanja. Žadyn wulki khwalospěw! Jenož cyle měrnje tam rěka: „Horliwje a nic bjez wuspěcha“, a dale: „w modlenju a w pócćiwosćach sréni“. Ně, to njeje žadyn khwalospěw na wótca Handrija Bobolu, po tym hač běše 12 lět w rjedźe a hižo wuswjećeny na měšnika! Ale tróštne je to za kóždoho křesćana, dokelž widźi, zo swjatosć njeje nikomu do kolebki położena a zo ani mnišska khuta ani měšniska swjećizna nikomu swjatosć njedarujetej, ale zo dyrbi a może sebi ju kóždy w čežkim dźěle na sebi samym nadobyć. To tamne pak směmy też z toho wuknyć, zo, štóž swěrnje Bohu služi a njesprócniwje torha, štož jomu puć k Bohu zašlahuje, kroči puć swjatosće, byrnjež ani druzy ani sam to njepytnył. Jónu wšak budźemy widźeć, kak smy „wozboženi“ přez swjatosćacu hnadu, jako dźěći Bože.

Byrnjež też Bobola njesahaše wyše swojich srěnich sobubratrow w modlenju a docyła pócćiwostnym žiwjenju, tak měješe tola zakład wšeje swjatosće, płomjenitu lubosć k Bohu a človjekam! To wobswědča joho žiwjenjo!

II. Měšnik. W tutej lubosći zastupi Handrij Bobola SJ. lěta 1623 do winicy Knjezoweje jako měšnik Boži. We wšelakich městach Pólskeje bě bórzy ze sławnym prědarjom a woblubjenym spowědnikom. Ale při wšěm błyšću, z kotrymž joho nahladni a wulcy wobdawachu, wosta wón dobry tomu małomu ludej. Posłušny swojim předstajenym a podaty do Božeje wole dźěše wón jako wučeŕ do nižšich rjadownjow tamnišich pólskich kollegijow abo wza ćežke rektorstwa na swoje ramjo, kaž so to joho wyššim runje dobro zdaše. Tak so miny 30 lět. Lěta, w kotrychž wšak stawizny mjelča! Lěta, w kotrychž pak wótc Handrij Bobola naby tajkeje swjatosće, zo joho Bóh nadeńdźe khmanoho (jeli nic hižo hódnoho!) swjatoho martrarstwa.

Hižo 60 lět staroho pósła provincial (to je podwyšk) swojoho Bobolu, kotrohož wšak podwólnoho wědźeše, lěta 1652 z města won na kraj, ze sławnych klětkow dele k prostomu ludej, z měrnoho kraja do njeměrnych kónčin blizko ruskich mjezow, do wokoliny města Pinska. Te polo njebě jenož kamjeńtne, ně! te bě skała sama! Wjacy druhowěriwych šismatikow hač prawowěriwych křesćanow. A mjez nimi stajna rozkora, nastajne wušparanja. Tak njezańdźe dnja, zo na nim njeposkubachu lóze huby! Haj, zawisć, złósć a hida nakidachu jomu keluch kipy hórkoho połona. A wón jón piješe — njepřećelow žohnujo. Khodźo z khěžki do khěžki wučeše zanjerodźeny lud wěrnosće swjateje wěry, pokazowaše na lohke, přijomne wašnjo, kak ma křesćan być z křesćanom, křćiješe, wěrowaše, wobradźeše wbohim dušam měr a pokoj we swjatym sakramenće pokuty, móc a radosć w Najswjećišim Sakramenće Woltarja. Wosebje pak so staraše wo wohroženu młodźinu. A mnohich w šismje zabłudźenych dowjedźe dom do klina maćerje Cyrkwje. Šismatikojo joho tohodla swarjachu „dušow-rubježnika“, katolikojo pak dachu jomu čestne mjeno „dušow-hońtwjerja“.

Tak bě wótc Handrij Bobola tón dobry pastyŕ, kotrohož Bóh pósła k tamnomu wopušćenomu stadłu, zo by je pasł na tučnych honach po podobje Knjeza, kiž sam přińdźe z njebjes na zemju dele, „zo bych — kaž proféta wo nim wěšćeše (Ez. 34) — za zabłudźenymi skoćatami pytał, rozzehnate domojwodźił, ranjene wobalał, khorowate wustrowjał,

---

widźi posledni raz — tak mysleše — kak zo potom zabudźe tón błud, zo je tón Boži syn! Wón joho nochcyše widźeć, wón nic — a što jomu pomhać? A byrnjež by mohł, wón, syn bohatoho Guda z Cyrejny, wón nihdy njeby pomhał! — A spěšnišo khwataše w tajkich myslach domoj. — —

Zo by ćim prjedy k wbohej Esther dóšoł, khwataše Simon po najkrótšim puću domoj. Bě jomu, kaž by wołoj na joho nohomaj wisał. Po hasach a wulicach běhachu mužojo a młodźencojo, žónske a dźěći. Na swojim sćinje spózna, zo je připołdnjo. To tola hewak nihdy telko ludźi wonka njebě. Što jenož měješe tale běhańca woznamjenjeć? A ćežo a ćežo so jomu stupaše. Wutrobu jomu spinaše, wón ani njewědźeše, što. Hač traš bě zběžk wudyril? Chcychu židźa z mocu wot so čisnyć romsku kwaklu? A Simon so dopomni na swoju wbohu Esther. Štó budźe ju škitać? Abo je traš něchtó z hanibnym skutkom wonješešił templ Knjeza? Też wón — Simon — bě prjedy hroznje morkotał přećiwo Jehovje.

Skónčnje wopraša so hólčka, što ma to wšo rěkać. A tón jomu wotmołwi: „Woni joho won wjedu — toho rabbi z Nazaretha! Křižować joho chcedźa!“

„Kři—žo—wać?“

Jomu so zecny. Hdy by tole Esther wědźała? Jeje wutrobu móžeše tole zlemić — a wón — wón bě hněwny na toho rabbi, kotryž bě ze swojimi rěčemi swoju smjerć zawinył. Njech nětko žněje swój wusyw — haj, to by — ale wón, Simon, chcyše tola domoj — domoj k swojej Esther — haj — —

Nadobo stoješe Simon před njeskónčnej sylu ludu. Kaž morjo wala swoje žołmiska, tak so bližeše jomu wšón tón lud. To bě rejenjo a wołanjo, zelenjo a zakliwanjo — jene do druhoho, a do toho zasy klinčeše stonanjo, ćichi stysk a płač; horce prózstwy stupachu z lubosće połnych, želnosćiwych wutrobow k Bohu Wjeršnomu.

Zacpěwajo sćahny Simon swojej hubje. A storčí ludźi na bok, zo by toho widźał, kotromuž wša ta hara płaćeše. Ale hišće joho njebě wuhladał, tu hrabny joho za ramjo hruba pjasć. Wón so zatorhowaše, ale pjasć joho njepušći. A druhe připřimnychu a wlečechu joho před Kaifasa, wyšoho měšnika. Ze zubami křipješe Simon.

„Pušćće mje, wostajće mje, wy romscy dračojo!“

„Hoho, přećelo — prawje maš — škoda je našich romskich rukow, njesć wam wašoho krala drjewo! Twojej židowskej ručcy, haj, tej to lěpje dokonjatej!“

„Wojacy, połožće jomu tón křiž na ramjo!“

Tónle hłós! Nětkle hakle so Simon dopomni, před kim stoji. Simon zběhny woči a hladaše runjewon — wyšomu měšnikej do wočow, tomu, kotryž bě joho zjebał a wo wšě joho wobsedźeństwo přinjesł. Kaž sćěna blědy bu Simon na raz. Kaž žehliwej kuli wudźěraštej joho woči. Wjećić so wón chcyše, krawnje wjećić!

strowe a sylne strażował a pěstował, kaž so to słuša! Bobola bě tón dobry pastyŕ, kotryž měješe so přikładnje po słowach Syna Božoho: „Lubujće swojich njepřećelow, čińće dobroho tym, kotřiž was hidźa; žohnujće, kotřiž was zakliwaja, a prošće za tych, kotřiž złě wo was rěča.“ (Luk. 6, 38.) Bobola bě tón pastyŕ, kotryž po přikładže swojoho Zbóžnika swoje stadło přeńdże dobročinjo, dokelž Bóh bě z nim. (Jap. sk. 10, 38.)

Pjeć lět joho Bóh pruhowaše kaž złoto we wóhniwej pjecy. A po tutych pjećich lětach namaka joho hódnoho — martrařskeje smjerće.

III. Martraŕ. Běše to w naléću 1657. Na swojich spěšnych konikach přijachlichu nadobo kozakojo hač dosrjedź Pinska. A dołho njetraješe a wučušlichu ze šismatiskimi čušlakami „rubježnika dušow“. Wusłečechu joho nahoho; z křudami do njoho praskachu! Zo by wěru zapŕěł a šismatiskim přestupił! A jako wšo ničo njepomhaše, čisnychu joho na blido mjasnych jětkow a počachu joho nječłowscy ćwilować. Spalichu jomu ledźbje. Pod nohće zaćěrichu jomu drjewjane špaki. A jako přecy hišće wěrykruty wosta, zedrěchu jomu kožu z porstow, z hłowy, z hrudźe.

Tak stoješe swjaty před nimi z krewju polaty kaž w ornaće martrařskim. A jako w tutych ćwilach z Božej mocu zdychny swjatej mjenje „Jězus, Marija“, wutoržechu jomu tući hrubi wojacy jazyk, położichu swój wopor na stronu, brjuch a wutrobno, a počachu ze swojimi tesakami šlebjerdku po šlebjerdcy jomu kožu z khribjeta rězać. A do krawjacych ranow sypachu pluwy. Tu wudycha martraŕ po dwěhodźinskim martrařstwje swojoho ducha. Kardinalska kongregacija w Romje je při swjatoprajenju wuznała, zo hóršoho martrařstwa njepomni!

* * *

Něwěrno, hrózbny to kónc swjatobliwoho žiwjenja! Haj, to je křiž! A tón stoji w žiwjenju kóždoho křesćana, kóždeje křesćanki. Hdyž tež nic přecy tak bolostny, tak krawjacy! A jeli w twojim žiwjenju křiž njestoji? Tak njekročiš z Khrystusom! Přetož: Štóž chce ze mnu hić, dyrbi kóždy dźeń, dźeń wote dnja, swój křiž na so wzać. Štóž potajkim dźe bjez křiža, swój křiž něhdźe w kuće stojo wostajiwši, tón njekroči za Khrystusom. Tón, ta njeje z křesćanom, z křesćanku!

Ale za křižom — hlej — skhadźa słónco w jutrownym błyšću, khwata Khrystus ći napřećo, Khrystus wěčnoho dobyća! Z nim smy, křesćenjo, křesćanki, zkřižowani, z nim pak tež stanjemy — z dušu hnydom po smjerći, z čełom na kónc swěta. A dóńdźemy překrasnjeni po bitwach tu na zemi do wěčnoho měra njebjeskoho raja.

To njech je dźensa jutrowničku naša radosć, naše wjeselo, hdyž wopominamy swjatoho Handrija Bobolu, swjatoho jezuitu, měšnika a martrarja Božoho: Štóž ze swětom je žiwy, tež ze swětom hinje, zahinje — do smjerće wěčneje! Štóž je z Khrystusom žiwy, z Khrystusom — čim hóršeje smjerće mrěje, wumrěje ćim krasnosćiwšo — tež ze smjerće jónu postanje, postanje k wěčnomu triumfej! Dobyćo z Khrystusom njeje zachodne! Dobyćo z Khrystusom wostanje wěčne. „Přetož wy sće zemrěli a waše žiwjenjo je po-khowane z Khrystusom w Bohu. Hdyž pak Khrystus so zjewi, naše žiwjenjo, potom so tež wy pokazaće z nim w krasnosći.“ (Kol. 3, 3) Alleluja, alleluja!

Wěsće, počina zasy być!

(Jutrowny wobraz ze wsy.)

Moji lubi ludźičko, spěšnje z pjerja, ze spanja! Jutrownička zaswita, swjate dny so přibliža! Štoha su poruno tomu hody, hdyž so Boža stwórba hač přez wuši přikryje a leži we hłubokim spanju, zo ničo njewidźi a njesłyši. Štoha swjatki, hdźež so wšitko mohł rjec samo rozemi a najrjeńša pycha so hižo zasy pomału pozhubjuje! Z jutrami njemóžetej so tutej swjatničcy runać. Hač słónčko raz ćople swěći, hač je raz wjedrowscy zyma, hač hižo so nalětnje zdrasćiš abo radšo so kožuch woblečeš — to žaneje róle njehraje. Su pječa jutry. Hač nětko knjeni zyma swój wačok z khwatkom zapakuje abo nam k lubu so prawje dołho para a masli, to wšo nima ničo na sebi. Nochcemy z njej wadźić, je tež swoje dobre strony měła, je nam někotrežkuli wjeselo přinjesła, na př. póstnicy z pampuchami, wulku kołbasu z połćikom a druhe. Z jutrami smy wšo přetrali, to zynči a brynči něšto druhe do našich wutrobow. Njetrjebamy žane sanje a smykańcy, žane žłobiki a hodowny štom. Přimamy hižo za pluhom a łopaču a hrabjemi a dźemy won do pola a zahrody.

Nó wěsće, damy so ruče do dźěła. Chcemy w zahrodcy rune rjadki po šnórcy sćahać a šćežki steptać, hdyž nichtó njewidźi. Ludźo budźa so dźiwać a sej hłowu łamać, kak jenož je to dokonjał, zo jena rjadka runa so druhej. To je wjeselo a radosć, hdyž móžeš z łopaču zemju wo-

---

Na njoho zlećeć, joho dajić — tule před wšěm ludom — haj, to bě joho najhorcyše přećo. Tola krućišo a krućišo joho dźeržachu wojeńske pjasće. Tu njebě móžno, to wuwjesć. Roztorhał, na kruchi roztorhał by joho lud, by-li so wyššoho měšnika přimnył.

A dale joho ćehnjechu wojacy. Na stronu stupi Kaifas so helscy wusměwajo. „Dweju sym lepił na raz!“ šepny mjelčo.

— — — — a před Simonom stoješe wón, tón kral, kotrohož křiž nochcyše sobu njesć. A woni joho nućachu! Hižo wotpočowaše křiž na joho ramjenju, a hišće chcyše so wjećić, tu nadobo so joho wutroba napjelni z nowym zacpěwanjom. To dyrbješe być kral, kiž tule před nim stoješe! Ně, to ničo kralowske njebě!

„Do prědka nětk — dźiće na bok!“ zareji z wótrym hłosom romski stotnik.

Z wojakow jedyn Simona storči prajo: „Njesłyšiš dha to?“ Nětk hakle začu Simon čežu křiža. Spyta, ale zdobom ćisny ze wšej mocu křiž wot so. A kaž bjez hłosa reješe: „Ja njecham, ja njeponjesu, wy psy!“

Wótře so smějo joho wusměšowachu, a hłós hronješe jomu do wucha: „A njeponjeseš-li drjewo křiža, budźe Jeruzalem twoju rjanu Esther bórzy widźeć jako njewólnicu. Wěř mi, moja móc je wulka!“

A Simon hrabny za swojim nožom. „Wostaj, wostaj, přećelko!“ A so wusměwajo pokaza Kaifas na črjódy ludu. „Tu hlej, moje wójsko! Złamali ći bychu twój mječik — a što tež to by rjana Esther rjekła, hdyž jeje Simon wjacy domoj přišoł njeby?“

A zasy jomu położichu křiž na ramjo. Kaž by ničo wjacy wo sebi njewědźał, kročeše doprědka. Hdyž dźěn dyrbješe . . .

Esther! — Esther! O, běda tomu, kiž by sebi zwěrił, ju jenož přimnyć. A swětło bu jomu před wočomaj. Nětk wón rozemješe a znaješe winu wšěch njesprawnosćow, kotrež běchu so jomu stałe. Esther bě Kaifasa wotpokazała, jako ju žadaše za mandźelsku.

Kamjeń na puću — Simon so zakopnywši padny. Za nim wjedźechu za krute powjazy Syna Božoho. Tón kaž zadyrkota a chcyše pomhać Simonej. A wojacy a dračojo so jomu smějachu.

„Ha, sy so zasy posylnił? Dha dźěn móžeš twój křiž zasy sam njesć.“

A położichu křiž zasy Jězusej na ramjo. Simon zadni kónc njeseše. Zasy zacpěwaše tajkoho krala; haj, krónowany wšak bě, haj, ale z ćernjemi. Žónska so přez lud předoby. Wón ju spózna. Bě před něšto hodźinami po Esther přišła. Keluch měješe žónska w rukomaj, keluch połny wina. Hižo dawaše dobromu rabbi z Nazaretha, zo by so wokřewił, tu jej hrubi wojacy keluch wutorhnychu a spěšnje wupichu. „Lubosćiwy dźak, dobroćiwa knjeni!“ tak ju hanjachu.

broćeć a ju k nowomu žiwjenju budźić. Hdyž słyšiš swjaty wječor zwonić, a mać hižo k třěćomu razej k wječeri woła a njemóžeš so dźělić wot haprleskeje zahrodki.

Haj, dźi w Božim mjenje, luba zyma! Smy přez horu. Jutry tu su! Nětko mamy druhe wěcy we hłowje. Płót ma so zwuporjedźeć, zahrodu a luki chcemy wuhrabać, knotace hromadki zrunać a neple z hromady brać. Nowe žiwjenjo so zasy započina! Widźiće, kak sywy a kěrki so zelenja a kwětki rjenje zakćěwaja, dwoje wokna smy wusadźili a na hornju lubju znosyli. Ptački hižo fifola, nas nježne huški zwjesela. Rjetwički, solotej a cyblinki damy sej zasy słodźeć. Dźěći čapaja na płotach a drjewjanych hromadach, kózla so na štamporach a kolesach, haruja a spěwaja hač do pózdnjoho wječora.

Jutry tu su a po času wšo zasy wotući. Kěrčki a štomy so rozwala, a cyła wjeska wospjet wonja a kćěwa a so raduje. Na dworach, na zahrodach a polach so hižo wšitko hiba, z wuhornymi rukami so pilnje dźěła. Při wotewrjenym woknje budźe Šewcec Michał zasy póduše klepać a ludźo budźa z nowymi kolesami, awtami a dźěćacymi wozami jězdźić. Dołho njebudźe trać a Janska kermuša tu je a druhe bórzy sćěhuja. Karusele přijědu do wsy z čornakami a brunakami. Budźemy před khěžu sedźeć a dźěći na harmonicy hrać; zahrodku krjepić a z kuntworami so bić a w hródźi muchi placać. Dołho njebudźe a póndźemy do syna a tykamy sej kostrjanc na słomjany kłobuk. Ach, mój jejdyrko, kak wjesele budźe so wot nětka dźěłać. Jutry tu su, dźe spěšnje zas do naléća a lěćo kiwa nazdala!

Njesłyšiće ludźička, kak rjenje jutrowne zwony du! Won z pjerja, pokažće swjatočne mjezwoča! Holčata du zahe po jutrownu wodu. A scyła wy dźěćatka! Chcyšće tola zahe stanyć a woprawdźitoho jutrownoho zaječka widźeć. Ale w tym wokomiku je runje fuk. Kak směšnje so jeno wupjeraše, hdyž spěšnje jejka do hnězkow kładźeše a z nóžku swěrbjacy nós sej rybowaše. Nó, čińće khětře, wobujće so kholowčki a črijki a pytajće za jejkami. A nano, ty móžeš tamle wokoło studnje čušlić, za mać tam wěsće něšto budźe. Z wěstosću wšak rjec njemóžu, ale prjedy so Jan po dworje a wokolo zahrodki wlečeše. Hewak wšak wulki přećel wot dawanja njeje, ale su jutry, a chce swojich zwjeselić. Nó hlejće, Hańža ma marcipanowe jejo ze židźanej seklu!

Dajće sej swjate dny prawje derje tyć! Hač budźe wjedro tajke abo hinaše, njemóže nas mylić. Jutry su a wostanu proh do rjanoho naléća, do nowoho žiwjenja, do noweje nadźije. Smjerć a zyma njemóžetej nam wjacy škodźeć. Ale nětko zaleži na nas, zo bjezzajimnje na stronje njestojimy a wěcam a žiwjenju njepřihladujemy z rukomaj w zaku. Wotewrmy šěroko wokna našeje wutroby, zo jutrowny powětr do njeje zaćehnje a jedyn kaž druhi nad Zbóžnikowym dobyćom so radujemy. Jutry tu su, a wjesołe alleluja sej zaspěwajmy!

Wobrazki z Prahi.

Rozpominawši stawizny swjatoho Vitoweje wulkocyrkwje zastupny do znutřkownoho tutoho wulkotnoho twara. Jasna wysoka rumnosć nas wobdawa! Cyła syła šwižnych stopow, sahacych do wysoka! Našu dušu, naše mysle ćahnu z mocu sobu do wysoka, do nadzemskoho swěta. A rozhladujcy so po cyrkwi widźimy dom Boži pyšeny z bohatymi nabožnymi a stawizniskimi pomnikami. Přiwobroćmy tutym tróšku swoju skedźbliwosć.

Wulki wołtař je w nowogotiskim stilu w lětach 1868 hač 1873 z Planskoho wapnowoho kamjenja wumělscy wudźěłany; pokhadźa potajkim z nowišoho časa. Kamorćki za powostanki swjatych su z emaillowymi wobrazami wupyšene.

Před woprawdźitym presbyteriom wuhladamy rowny pomnik kejžora Ferdinanda I. († 1564), joho mandźelskeje kejžorki Hany a kejžora Maximiliana II. († 1577). Tutón pomnik je w joho hłownych dźělach nižozemski rězbař Alexander Kolin w lětach 1570—1573 w Insbruku z karariskoho marmora zhotowił. Pomnik bu po wodźe do Linca přewjezeny a wottud ze sanjemi do Prahi. Zwoprědka bě pomnik jenož wotmysleny za Ferdinanda I. a joho mandźelsku. Kejžor Rudolf II. da też postawu swojoho nana we čłowječej wulkosći na wjerchu pomnika připrawić a po dohotowjenju tuteje figury lěta 1589 sćěny pomnika z wobrazami kejžora Karla IV. († 1378), joho mandźelskow, Wjacsława IV. († 1419), Ładisława (Posthumus) a Jurja z Podiebrada († 1471) wupyšić, kotřiž su tu pokhowani.

Hakle lěta 1589 postaji Alexander Kolin pomnik, kotryž bu z krasnym železnym płotom dokołowokoło wobdaty. Płót je zhotowił wumělscy Jörg Schmidthammer. Rózki

---

Sylzy so wbohej z wočow wukulichu. Nětk tu stoješe z prózdnymaj rukomaj. Tola lubosć — lubosć — što ta njewumysli, zo by pomhała. Rubiško ze swojeje hłowy storhny a poda je najbědnišomu ze wšěch. Skutk to jenož wokomikow. A preč ju storčichu. Nazarenski pak kročeše dale swój bolostny puć a za nim — joho pomocnik.

Simon dyrbješe joho pomocnik być, ale njebě to. Na tu miłosćiwu žónsku bě so rozhorił, a sebi mysleše: „Hdy by tole też joho Esther činiła — runje tole — wšitkomu ludej k směchan. To joho hněwaše, a křiž bě jenož tak trochu připřimnył. Cyła ćeža swjatoho drjewa wotpočowaše zasy na ramjenju toho rabbi. Hižo kiwachu poslednje wrota — a potom — — —

Joho khribjet so zhibowaše, joho koleni so hłubšo a hłubšo kłonještej — a na zemju bě so zwjezł syn človjeka.

Simon so zastróži. Tola ani porsta njezhibny, zo by wbohomu pomhał. Wojacy Jězusa torhachu a torhachu, doniž zasy njestoješe; ale lědma stoješe. „Hač joho žiwoho na horu dowjedźemy?“ dwělowaše jedyn wojak.

Wonka před wrotami čakaše wulka črjóda žonow a dźěći. Njekedźbowachu ani na hordych wyššich měšnikow, njepohladnychu na stotnika, na wojakow. Jich woči druhoho pytachu a skónčnje joho namakachu. Na kolena padnywši zběhnychu rucy a prošachu: „Dobry rabbi, žohnuj nas — žohnuj posledni raz!“

„O rabbi — kajke bolosće su tebje potrjechiłe! Hlej, roztorhane su naše wutroby dla twojich bolosćow!“

Simon bě kaž skamjenjeny. Wosta stojo a přihotowa z tym też Zbóžnikej někotre wokomiki wodychnjenja.

Wótřišo płakachu žónske. „O rabbi — dobry rabbi — zo bychmy wšitke z tobu mohłe wumrěć!“

Simonej bě, kaž by joho něchtó z mocu dyrił. Słyš, njebě to hłós joho Esther? Pohladny a wuhlada ju mjez žónskimi. Wona pak joho njewidźeše. Jeje wóčko hladaše jenož na jenoho, jeje hłucho słuchaše jenož na hłós, kiž rěčeše:

„Dźowki Jeruzalemske, njepłakajće pře mnje, ale płakajće same pře so a pře swoje dźěći! Přetož hlej, přińdu dny, na kotrychž budźa prajić: Zbožowne su njeplódne, a žiwoty, kotrež njejsu porodźiłe, a nadra, kotrež njejsu ćěšiłe. K horam budźa prajić: Padńće na nas; a k hórkam: Přikryjće nas! Přetož hdyž so na zelenym drjewje tuto stawa, što stanje so potom na suchim?“

A dale dyrbješe Jězus a za nim Simon. Jomu bě, jako by wšu swoju móc zhubił. Tu jomu něchtó do wucha rěčeše: „Kak budźe so Esther, hwězda twojoho domu, wjeselić, hdyž zhoni wo twojej dźensišej česći, Simonje!“ A helscy so zasmja wyšši měšnik. „Satanje!“ křipješe Simon, pušći drjewo křiža a chsyše so na swojoho ćwělowarja walić. Tón so jomu zasy wótře směješe.

Zemja so zatřase — křiž leżeše zasy na zemi a pod nim rabbi.

(Přichodnje dale.)

zwjeršnoho kamjenja su wudebjene z postawami jandźelkow, kotrež wšelakore wopony w rucy dźerža. Postawa z rowastanjenoho Zbóžnika z dobyćeńskej khorhowčku je postajena k nohomaj wotemrětych, kotříž tu drěmaja, a hlada k wulkomu woltarjej.

Khór za pišćele, kotryž bě w njedotwarjenym domje Božim k wobzamkowacej prěčnej sćěnje přitwarjeny, z dwojimi pišćelemi w 16. lětstotku wot Bonifacia Wolmutha natwarjeny, bu po wutwarjenju kathedrale 1929 přemjeńtnjeny do lěweje prěčneje łódźe.

Na napřećiwnej južnej sćěnje pada do woči tak mjenowane „Władźisławowe oratorium" (khór), kotrež je wjerch Władźisław II. wot swojoho twarskoho mištra Benedikta Rietha 1493 za sobustawy kralowskoho doma natwarić dał. Twar je wuwjedźeny w pózdnim gotiskim stilu. Techniscy zajimawy je tu wjelb ze swojim wisacym wjelbowe rjebła zezamkowacym kamjenjom. Zady oratoria (khóra) stej hišće dwě rumnosći, z kotrejuž kryta khódba do kralowskoho hrodu wjedźe. — W přichodnym čisle „Posoła" wobhladamy sebi bliže kapały, kotrež zwonkownu sćěnu khóra, staroho dźěła kathedrale, wobwěncuja.

Wo našim bamžu.

Parižski kardinal-arcbiskop Verdier pisa nam tole wo prěnich wokomikach, w kotrychž so w konklavje wujasni, zo běchu wšitcy kardinalojo jeneje mysle swój hłós Pacellijej dali a zo bě z tym za bamža wuzwoleny.

„Sam běch", tak kardinal Verdier pisa, „cyle blizko kardinala statnoho sekretara. Jako bě posledni wolej swój hłós wotedał, zblědny kardinal Pacelli, tak joho to znutřkownje přewza. Wón woči zańdźeli a zanuri so cyły, kaž hač do wutroby wustróžany. Z hłubin duše modleše so k swojomu Bohu. Mjeńšiny so minychu, mjeńšiny ćicheje ćišiny. Swjata khwila! Swjaty to paćer! Potom so kardinalojo wšitcy ze swojich stołow pozběhnychu a zhromadźichu so wokoło wuzwolenoho kardinala. Kardinal-dekan so joho swjatočnje prašeše, hač njeby chcył na so wzać najwyšše pastyrstwo Cyrkwje. Wuzwoleny wotmołwi z ćeńkim hłosom, třepotajo, zo je wólba kardinalow widźomnje wola Boža. A potom po słowje: „Přijimam wólbu a poručam Wašim modlitwam swoju słabosć . . ." (St. Konradsblatt 1939, str. 225.)

Katolska Cyrkej w sweće.

Z Vatikana. Swjaty Wótc, kiž je na póstnych předowanjach Japoštolskoho předarja P. Vigilije da Balstagna z rjadu kapucinow porjadnje so wobdźělił, je so rozsudźił, jutrowničku na bamžowskim woltarju we swjatoho Pětrowej cyrkwi swjatočnu Božu mšu woswjećić. Hižo su mnohe naprašowanja wo městna při tutej swjatočnej Božej mši we Vatikanje došše. Je hižo widźeć, zo też tón raz wšě přeća so njebudźa hodźeć dopjelnić, dokelž městnow telko njeje, kelkož so požaduje.

Pius XII. přija w prěnjej zjawnej awdiency, kotruž wot spočatka swojoho pontifikata wudźěli, něhdźe 700 wuhefskich putnikarjow, kotrychž Japoštolski administrator z Merka, prelat Szekely, a prelat Oetter nawjedowaštaj. Při awdiency běštaj też wuhefski wupósłanc při Swj. Stole, baron Apor, a duchowny rada wuhefskoho wupóslanstwa prelat Lutter přitomnaj. Pius XII. poréča najprjedy we wuhefskej réči putnikam tute słowa: „Budź khwaleny Jězus Khrystus! Was, našich drohich wuhefskich synow, přijimamy tu z lubosću a wěrnej wjesołosću, Was, swěrny lud wulkeje patronki Wuhefskeje w domje Wótca." Potom pokročowaše Swj. Wótc w němskej réči.

Vatikanska wustajeńca wumělstwa z misijónskich krajow budźe 1942 zdobom ze swětowej wustajeńcu w Romje, na kotrejž budźe też Vatikan zastupjeny, wotewrjena. Wustajeńca za misijónske wumělstwo njebudźe jenož wopřijeć wumělske wudźělki z misijónow, ale też zdobom nabožne a cyrkwinske wumělstwo rańšeje Cyrkwje.

Na lětuši swjedźeń swj. Benedikta wozjewi jedna romska nowina přehlad z lěta 1936 wo rozšěrjenju rjadu swj. Benedikta po cyłym swěće. Po njej wobstoješe w tamnym lěće 1092 klóštrow benediktinow z něhdźe 36000 sobustawami. Hierarchija rjadu zestaja so z abta-primasa — to je tučasnje němski benediktin Fidelis ze Stotzingen — z 151 abtow, 41 titularnych abtow, 23 priorow a 2 rektorow romskeju kollegijow. Z rjadu su z tučasnje žiwych cyrkwinskich dostojnikow wušli: kardinal Schuster Milanski, kardinal a primas Wuhefskeje Seredi, arcbiskop w Granje, dale štyrjo arcbiskopojo, 12 biskopojo a wjacori japoštolscy prefektojo. Rjad benediktinow wukonja dušepastyrstwo w 617 farskich wosadach a 143 samostatnych misijónach. Wón wobsedźi něhdźe 1000 cyrkwjow, kapałow a oratorijow. Benediktinojo wuča na něhdźe 190 wysokich šulach, kollegijach, srjedźnych a ludowych šulach. Ličba jich słyšerjow a šulerjow wobliči so lěta 1936 na 25000. Rjad wudawa 41 časopisow, mjez nimi wuznamne kulturelne — a to we wšelakorych réčach.

Wuhefska. Biskop Dr. Ferdinand Rott z Veszprema we Wuhefskej je 70 lět stary zemrěł. Joho naslědnik je znaty wuhefski spisowaćel a předar Dr. Tihamer Toth, kiž bě hižo něšto časa sem z koadjutorom (pomocnikom) zemrětoho biskopa.

Argentinska. We hłownym měsće Argentinskeje, w Buenos Aires, bu njedawno 100. farska wosada założena. W poslednich třoch lětach je so 15 nowych farskich wosadow tu wutworiło. Pjeć dalšich wosadow ma so w bližšim přichodźe założić.

Amerika. Wo katolskej Cyrkwi w Americy pisa w jednym nabožnje neutralnym časopisu njekatolik: Skónc 18 lětstotka ličeše amerikanski kontinent 30000 katolikow mjez 3 milijónami wobydlerjow. Tehdyši poměr 1 : 10 je so mjez tym přesunył na 1 : 6. Katolska Cyrkeŵ liči dźensa na 26000 měšnikow, 7000 farskich šulow a 2500000 šulerjow. Naturska jednota, hibićiwosć Cyrkwje w šuli, nowinarstwje, na polu křesćanskeje lubosće, stajnje rosćaca ličba katolikow wubudźi w protestantskich worštach Ameriki strach, zo mohł kraj po něčim katolski so stać. Poměr by też hižo dale k lěpšomu katolikow so přesunył, hdyž njebě ličba přićahowarjow z katolskeje srjedźneje Europy tak spadła.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 490. z Drježdźan: Hańža Winarjec; 491. ze Słoneje Boršee: Michał Winkler; 492. z Bozankec: Jurij Domš; 493. z Budyšina: Marja zwud. Wjerabowa; 494. z Berlina: assessor dr. Jurij Cyž.

Wulke składy drastow a tkaninow.
Potrjebu za jutry a k swjatomu woprawjenju kupujeće derje pola
MODEHAUS
Gierisch
Jnh. Max Amberg
KAMENZ

Dary k zelenomu štwórtkej a k prěnjomu swj. woprawjenju
modleńske knihe, różowcy, Bože martry
jara rjane nowe postawy, hódnostne knihe
Zbožopřejace khartki k swjatomu woprawjenju
Dombuchhandlung M. Dilger
w Budyšinje, Při mjasowych jětkach 5

K jutram

nowe tkaniny za **khuty, suknje, pjezle, fale, rubiška.** — **Čorny bant** we kóždej šěri a płaćiznje hižo wot 2,50 hr. po metru.

Waš wopyt so woprawdże wupłaći!

Alphons **Schawseil**

w Budyšinje, Bohata hasa

Dobre wupjerki

we wšelakich šěrach,

pisane a běłe łožowe šaty

poruča płaćizny hódno

Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Gumijowe škórnje

črije do dźěła — wysoke škórnje

Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Wučobna holca

za wobkhod z módowymi tworami w Budyšinje so hnydom abo pozdźišo **pyta.** Wuměnjenjo: serbskeje rěče mócna. Jenož pisomne zamołwjenjo pod čo. 223 na expediciju „Kat. Posoła".

Słomniki

115×200 cm, 2,70 hr., kaž też dobre měchi su zasy dóšle. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße).

Pjerjo w měše

je za mole z wjeselom. Tohodla z nim do dobroho wupjerka! Te ma za 12,84 13,48 14,60 hr. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa (Heringstr.)

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Dary

k zelenomu štwórtkej a k swj. woprawjenju

namakaće we wulkim wubjerku we wotrjadnym wobkhodźe

za časniki, złote a sćěborne wěcy

Johannes **Redl**

w Kamjencu

Admiral-Scheer-Str. 4, A. d. Fleischhallen

Spušćomna nazhonita hospoza

so k 15. 4. do serbskoho katolskoho farskoho domu pyta. So zamołwić pod čo. 222 w Donnerhakec knihićišćerni.

Młodźi mandźelscy

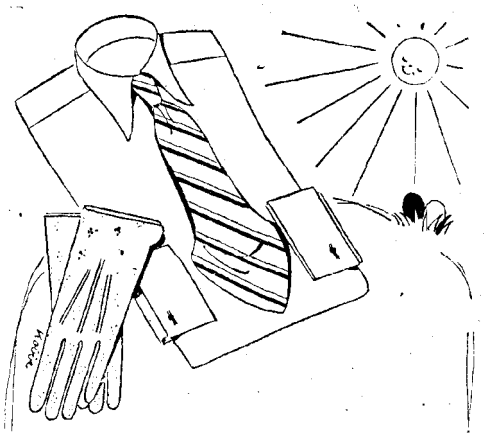
namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**

Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.

Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Ortenburg.

Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

Magnet kwality!

Dary po zwučenym wašnju za mužow:

zwjeršne košle
khornarje
rukajcy
garnitury slow
zoki

namakaće we wulkim wubjerku pola

Johs. Schaaf

Bohata hasa 20 Kotołska hasa

Dźiwadłowa hasa

Dobre čehnje k sebi!

Gumij za kolesa

jara tunjo,

Wobswětlenja za kolesa za wšelake płaćizny

připrawy za kolesa

G. Thomas w Budyšinje Kamjeńtna dr. 16

Libjatam

derje hoji, a pjeńka lěpje rostu, też so njekusaja, hdyž z časom

Dr. Roeberowy „Krieschelpulver"

do picy dóstawaja. Jenož pola

Dr. Roeber

drogownja w Budyšinje

Domjacu holcu

za mały překupski dom, dwě dźěšći (4 a 10 lět), čistu a spušćomnu, z přizamknjenjom k swójbje, při dobrej mzdźe pyta k 15. meji

Anton Pulz

domjaca a kuchińska nadoba

Georgswalde (Sudetengau).

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.

D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

15. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 15. apryla 1939.	77. lětnik.

Młode jutry.

Młode jutry! Zwony swjatočnje swoje mjedźane zwuki wusćeluja po dalokich krajach, po městach a wjeskach, horje hač k wysokim horiskam a dele hač k jězoram! A pišćele šumja z jasnymi zynkami, z juskanjom a wyskanjom, kaž bychu skłonjene wěrchi cyrkwjow chcyłe přełamać a so wudobyć do čistych rumow nadzemskich. A čohodla tuta radosć? Čohodla tón wysk? Młode jutry su! Khryst je horje stanył, a ze wšej' martry ćahnył — tak klinči a so rozlěhuje rjany kěrluš. Młode jutry! Khrystus njeje jenož sam za so horjestanył, ale zo by też nam wšitkim přinjesł horjestaćo a žiwjenjo, radosć a njepřestawace wjeselo. Młode jutry přeprošuja też tych młodych, sobu dźěl brać na wjeselu horjestanjenoho Zbóžnika. Dobry pastyř stara so też za swoje młode wowcki a wjedźe jich na dobru a najlěpšu pastwu. Wšudźe w katolskej cyrkwi swjeći so prěnje swjate woprawjenjo dźěći, lubuškow našoho Knjeza a Boha.

Boža mša swjećeše so w starych křesćanskich časach w Romje w cyrkwi swjatoho Pankracija, tamnoho młodostnoho martrarja, kotryž je štyrnaćelětny swoju wěru ze swojej krewju wobkrućił. Pankracij je a wostanje też za naše dźěći patrón a škitař najswjećišich kubłow, namrětych po našich wótcach a dźědach. Joho wobraz stoješe před wočomaj zhromadźenych, joho duch pak nad nimi so znošowaše. Duch swjatoho pak njesmě jenož w našich dźěćoch žiwy być, ale też we wutrobach wšitkich wěriwych, wšitkich tych, kotřiž su swojomu Knjezej a Bohu hdy młode jutry přisahali swěru hač do smjerće, złožujo slub křćeński. Naši hólcy a naše holcy a my wšitcy z nimi chcemy być kaž martrařski rjek Pankracij, swěrni přisazy swjateje křćeńcy.

Jutry bě tón wulki dźeń horjestaća Zbóžnikowoho. We swjatej křćeńcy su prěni křesćenjo swoje horjestaćo swjećili. Wšědnje su woni potom na eucharistiskej hościnje so wobdźělili, wodźěći z bělej drastu křestnički. Sobotu před młodymi jutrami su swoju křćeńsku drastu wotpołožili, kotraž bu w pódlanskim rumje cyrkwje zapołożena. Tuta křestnička bě a wosta němy a tola wótře rěčacy swědk swjateje křćeńcy a wšěch winowatosćow, přewzatych we swjatej křćeńcy. Dźensa, młode jutry, přińdu woni nětko prěni raz bjez tuteje drasty, z kotrohož nałožka so tuta njedźela też běła mjenuje abo njedźela wotpołożenych bělych drastow.

W maćeńskej lubosći cyrkeŵ k nowokřćenym rěči: „Kaž nowonarodźene dźěći žadajće za duchownym čistym mlokom" swjateje eucharistije. Ćěło Khrystusowe je jědź a napoj do cyrkwje přiwzatych. Kiž su we swjatej křćeńcy znowa narodźeni, lačnja za napojom, kotryž chce jim dać jich Jutrowne Jehnjo, Jězus Khrystus. Woni chcedźa z nim Joho swjaty wopor sobuswjećić, woni chcedźa nasyćeni być z ćěłom Božim a napojeni z krewju Božej.

Tohodla woni zanošuja kěrluš: „Juskajće Bohu, našomu Pomocnikej, juskajće Bohu Jakubowomu! Wón je swój lud z Egiptowskeje wuwjedł, wón je jón z khlěbom syćił a z mjedom žiwił."

Tajki dyrbjał też našeje wutroby jusk być na tym dnju, hdyž smy raz swjatočnje slub swjateje křćeńcy złožili a pobožnje prěnje swjate woprawjenjo dóstali. Napjelnjeni z dźakom spěwamy dźensa zhromadnje z křćenymi prěnich lětstotkow swoje dźakne „Gloria in excelsis Deo!"

„To je dobyćo, kiž swět přewinje, naša wěra." Wěra dyrbi nas wjesć a wěra nas přiwjedźe k dobyću. Na swěće je dosć tajkich, kotřiž so dźadźa wjesć jenož wot toho, štož widźa, słyša a začuwaja. Na swěće je dosć tajkich, kotřiž so jenož wot swojoho rozoma wjesć dadźa. Ale ani ći jeni ani ći druzy njespóznaja wulkosć a bohatosć křesćanskoho žiwjenja. Jenož ći, kiž žiwje a sylnje wěrja do Jězusa jako syna Božoho, znaja rjanosć a bohatosć a zbožo. Wěra jim pokazuje za tym žadać, štož Khrystus žadaše. Woni njeznaja žadyn wjetši a wyšši dócpěch a žadyn wyšši ideal, hač do stopow Jězusowych stupać a toho sćěhować,

kotryž je wěrnosć, puć a žiwjenjo. We nim su wšitke pokłady wědomosće a mudrosće wobzamknjene. Woni lubuja, štož je Jězus lubował. Woni wuzwoluja, štož je Jězus sam za sebje wuzwolił: dobrowólnu khudobu, ćerpjenjo, křiž, zacpěćo před swětom, nuzu. Jězus je za nich syn Boži, najwyšša wěrnosć, Boža mudrosć, jich wšitko. To je płód jich wěry, hłubokeje a žiweje wěry do Jězusa. Čim hłubša, čim žiwiša tuta wěra — ćim wyše so duša nade wšěm zakhodnym a nizkim pozběhuje. „Sprawny je žiwy z wěry."

Młode jutry! Jutry njejsu swjedźeń, kotryž so spěšnje minje. Też naš wšědny dźeń dyrbjał napjelnjeny być z jutrami. Naše myslenjo, naše słowa a skutki dyrbjałe z jutrami překisane być. Wšě nizke mysle a žadosće, kiž so dźeń wote dnja nam přidawaja, dyrbimy roztorhać a wot so dźeržeć. Horjestanyć rěka swobodny być, njewotwisny być wot zemje. Dyrbimy napjelnjeni być z wěru do Horjestanjenoho, kotromuž je wša móc data w njebjesach a na zemi. Horjestanjeny być rěka Božu dobyćefsku móc jako słónco we sebi nosyć, rěka w najhłubšej duši přeswědčeny być, zo je Khrystus knjez. Zo je wjefch tutoho swěta a joho přiwisk zasudźeny a wotsudźeny. Horjestanjeny być rěka wodaća swojich hrěchow so nadźijeć, być dźěćo Boże a herba njebjeski. Bóh je knjez nad žiwjenjom a smjerću, też nas wón zbudźi, hdyž smy do njoho wěrili.

O, zo bychmy też my cyłu wěru měli! Kak by to dyrbjało we nas juskać, kak by so dyrbjało we nas jasnić kaž słónco! Też naše wšědne starosće a ćeže dyrbjałe překrasnjene być wot jutrowneje wěry! -k

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop, excell. Pětr Legge, je swjaty sakrament firmowanja wudźělał jutrowničku popołdnju w Budestecach-Hajnicach (52 firmowanych) a jutrownu póndźelu w Zdźěri. Jutrownu póndźelu dopołd. měješe w Drježdźanach-Nowym Měsće swjatočnu Božu mšu z prědowanjom. Tamniša wosada swjećeše 200lětne wopomnjećo, zo so tam prěnje Boże služby po času reformacije wotměchu.

Z Budyšina. (Jutrowne jěchanjo.) Jutry rano we 5 hodź. zeńdźechu so naši křižerjo k swjatočnej rańšej Božej službje, zo bychu wěrne a tróštne jutrowne poselstwo zasłyšawši a zrowastanjenoho samoho do swojeje wutroby přijawši dokonjeli jutrowny skutk: być z posołami jutrownoho wjesela. Hdyž domoj khwatachu k snědanju a k poslednjomu jutrownomu přihotowanju, budźachu měsćanow z wysokeje wěže hudźbnicy z rjanymi starokřesćanskimi jutrownymi kěrlušemi. Po hłownych serbskich kemšach bórzy zwony zazwonichu. Křižerjo so zhromadźichu. 17 porow jich naličichmy. Wobjěchawši trójcy serbsku cyrkej wotjěchachu z cyrkwinskim požohnowanjom přez Žitne wiki a Krónprincowy móst do Radworja. Při tak rjanej, ćichej, słónčnej jutrowničcy, kaž ju lětsa dožiwichmy, bě wobkhod w měsće wurjadnje wulki. Wjele tysac přihladowarjow běše so zešło. — Popołdnju 1/2 5 hodź. křižerjo so wróćichu. Jěchachu po zwučenym wašnju garbańsku hasu horje na Mikławšk, zo bychu tam spominali na zemrětych, wosebje też na lětsa zemrěteju křižerjow Michała Glawša a Jana Hendricha, kotrejuž naša wosada hakle před měsacom we jenym tydźenju njenadźicy zhubi. A zasy njeličomne syły křižeńsku procesijón witachu. Haj, to wostawa wšěm přihladowarjam njezapomnity napohlad, hdyž naši křižerjo přez Bohatu hasu so wróća k wosadnej cyrkwi. Při tak ćichim wjedrje kaž lětsa bě wothłós jich kěrlušow w měsćanskich murjach a zawěsće też we wutrobach wšěch wěriwych dobry a harmoniski. Mamy dźěn w knjezu korčmarju Juriju Roblu wustojnoho křižeńskoho kantora, kiž to kóždolětnje derje wobstara. Po dźaknym słowje a paćerju rozpušći so procesijón. — Lětsa jěchaše też křižeński jubilar ze slěbornym wěnčkom pyšeny. Běše to knjez Michał Lisnaŕ z Budyšina, Pod hrodom, kiž je nětko 25 raz był z jutrownym křižerjom. To budź z přikładom a pohonom za młodych a najmłódšich jěcharjow, kotrychž też lětsa z nanom dostojnje jěchać widźachmy. To nas wšitkich zwjesela, hdyž takle młodźi a stari po wašnju wótcow so wuznawaja Khrystusej, překrasnjenomu dobyćerjej, jomu česć a khwału spěwajcy. Njech je so wšitko stało k česći Božej.

— Swoje 65. narodniny woswjeći přichodnu srjedu, 19. apryla, knjez can. cap. Jurij Hejduška w Budyšinje. Wón narodźi so 1874 w Hórkach. Po skóńčenju swojich studijow dósta 13. aug. 1898 w Mohuču měšnisku swjećiznu. Nětko skutkowaše jako kapłan w Khróśćicach, Radworju, Seitendorfje a w Budyšinje. W juniju 1904 přewza farske městno w Rychnowje a 1912 bu za fararja cyrkwje Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje postajeny. Wot 1927—1934 běše z fararjom při tachantskej cyrkwi w Budyšinje. 23. měrca 1935 bu za kanonika tachantskoho kapitla wuzwoleny a 14. meje 1935 za ordinariatskoho radu postajeny. — Swojomu lubomu redaktorej přeje też „Katolski Posoł" wutrobnje „Wjele zboža"! Ad multos annos!

Ze Zdźěrje. Při jasnym a ćopłym nalětnim wjedrje witaše Zdźěrjanska wosada jutrownu póndźelu popołdnju w 4 hodź. najdostojnišoho knjeza biskopa Mišnjanskoho swjatočnje do swojeje swjatnicy k wudźělenju swjatoho sakramenta firmowanja. Joho excellenca přijědźe wot Drježdźan z druhich dopołdnišich tam wotmětych swjatočnosćow. Při zastupje do tachantskich ležomnosćow stojachu wulke a pyšne čestne wrota, pod kotrymiž najdostojnišoho knjeza wosadny knjez faraŕ powita. Na to nastaji so ćah pod nawjedowanjom cyrkwinych khorhowjow a 9 pyšnych družkow w jich błyšćatej narodnej drasće a z assistencu knj. arcyměšnika Žura-Ralbičanskoho a wosadnoho fararja do cyrkwje. Wosada spěwaše serbski kěrluš. Cyrkeŵ bě zwonka z pletwami, znutřka z wjele różowej pychu dostojnje wupyšena. Po předpisanych wobrjadach a derje přednjesenym „Ecce sacerdos" wudźěli knjez biskop 38 młodym křesćanam diasporneje wosady swjaty sakrament posylnjenja. Wšě swjate wobrjady sćěhowaše wosada, kotraž swjatnicu pjelnješe, tak zo mnozy hišće wonka stojachu, z pobožnym zadźerženjom. Po wudźělenju swj. firmowanja rěčeše najdostojniši knjez biskop w zahorjacych słowach młodym rjekam Khrystusowym, zo bychu stali njekhabłacy za Khrystusa, rozkładowaše pak też w jadriwych słowach cyłej wosadźe pěstowanjo tajkoho wěriwoho zastajenja, kotrež do najdalšich časow zawěsća dale podawacoho ducha woporniweje swěry w Khrystusu. Cyła radostna swjatočnosć skónči so ze sakramentalnym požohnowanjom. Njeje drje žane z našich móličkich, kotrež njeje při wotkhadźe knjeza biskopa z cyrkwje wosebite požohnowanjo ze swj. křižikom na čoło dóstało. Po tym předstaji wosadny knjez faraŕ cyrkwine předstojićefstwo, kotrymž mužam wyšši pastyŕ přećelne słowo k woporniwomu sobudźěłej we wosadźe poréča. Wšitku spěwnu swjatočnosć nawjedowaše wustojnje naš organista, knjez Jan Cyž, bur Stróžišćanski. Njech je tónle hordozny dźeń wobhnadźenja přez Ducha Swjatoho za cyłu wosadu z wulkim žohnowanjom Božim!

Z Marijineje Hwězdy. Naš rjany nabožny a narodny nałožk jutrownoho jěchanja njeje na zajimawości a dostojnosći pozhubił, byrnjež hižo staléta wobstał. Zańdźena jutrowničke běše wospjet z najlěpšim dopokazom. Kaž murje stojachu tamne sta a tysacy přihladowarjow na klóštru, kiž chcychu ze swědkom być tutoho jutrownoho swjedźenja. Wězo je přihódne wjedro k tajkomu bohatomu wopytej dopomhało. Dny prjedy howrješe wětr a so zdźěla mócnje dešćowaše, a tak běše nadźija na polěpšenjo khětro słaba

Štwórtk, 20. apryla, woswjeći naš wjednik a kancler

Adolf Hitler swoje 50. narodniny

Jako wěriwi křesćenjo modlimy so k Bohu, zo by wón našoho lubowanoho wjednika a a kanclera w joho rozsudach stajnje rozswětlał a nawjedował, zo bychu tute k spomoženju luda a našeje horcolubowaneje wótčiny byle!

Tón króć njerěkaše: Kaž Wulki pjatk, tak jutrownička. Na popołdnjo pak so wuwjedri dospołnje a přez mróčele so předobywace słónčko pozběhny radostnu mysl křižerjow, kotrychž běše w Klóštrskim procesijónje 52. Porjad so po zwučenym wašnju wotmě. Do přikhada Khrósćičanskich křižerjow wobkhodźa pobožni wěriwi w procesijónje pěši blizke pola a hona, zo bychu Božoho žohnowanja nad zemje płody sej wuprosyli. Wosebje w popołdnišich hodźinach čornješe so z cuzymi hosćemi, kotřiž bychu z blizka a z daloka přikhwatali, wosebje z Kamjenca a wokolnych městow, też z Drježdžan a dale, wo čimž wulke awtobusy swědčachu, kotrež w mnohej ličbje přede wsu čakachu. Wobkhod běše woprawdźe druhdy strašny. Bohu dźak, zo so njezboža stało njeje, też nic mjez domjacymi křižerjemi.

Z Kukowa. Hižo loni 1. jutrownika móžeše Williamec swójba na 25lětny podružniski jubilej zhladować. Tehdom je so na njón pozabyło, hdyž powěsć wo nim hač k wušomaj dopisowarja dóšła njebě. Tak je lětsa hižo 26 lět, zo staj nětčišej wuměnkarjej Herrmann William a joho mandźelska Hana z podružnikom w statoku čo. 23B na „Kinkbarku", nětko Mikławšej Hiccy słušacym. To je z najlěpšim dopokazom, zo mjez wobsedźerjom a jimaj prawa znjesliwosć a přikładomna přezjenosć knježi, kajkaž dyrbi mjez křesćanami być. Jubilaraj staj mjez tym zestariłoj. Wón ma 73 lět žiwjeńskich na khribjeće a je za čas tudomnoho podružnistwa 16 lět dołho kóždy dźeń na swoje dźěło do Thonberka pěši khodźił a nastajnje z dypkom započinał, mjez tym zo su druzy jězdne kolesa wužiwali. Williamec mać, kotruž je před 3 lětami Boža ručka zajała a, za tutón čas nětk k městnej sputana, liči 75 lět. Njedźiwajo zrudnoho podeńdźenja njeje swoju wjesołu mysličku zhubiła, ale rozmołwja so žiwje z witanym wopytom. Zdobom staj wohnjowe njezbožo dožiwiłoj, hdyž so 2. pražnika 1915 statok dočista wotpali, a za čas nowotwara pola susodow přebytka namakaštaj. Před nětčišim wobsedźerjom słušeše kněža Jakubej Skali a něhdy wěstomu blidarjej Konradej, kiž drje je statok natwarił a jomu mjeno dał. Dołhi čas rěkachu jomu wjesnjenjo „Konradec villa". Njech je staruškomaj a swěrnymaj čitarjomaj „Kat. Posoła" spožčene, hišće prawje dołho tak měrnoho wječora žiwjeńskoho so radować.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 18. apryla 1939, pop. w 2 hodź. w Sernjanach, 1/4 4 hodź. w Pěskecach a 1/4 5 hodź. w Njebjelčicach.

Z Njebjelčic. Po hroznym wjedrje martrownoho tydźenja swjećachmy krasnu jutrowničku. Hdyž naši křižerjo přijěchachu, zaswěći samo jutrowne słónco. Křižeński wobkhad wotmě so po zwučenym wašnju. 1/2 1 hodź. wotjěchacbu naši křižerjo do Wotrowa. Běše jich 30 porow, něšto mjenje kaž hewak. Do wotkhada běše požohnowanjo koni. Po nyšporje přijěchachu Wotrowčenjo a wobjěchachu wjes a kěrchow. Tutych běše 23 porow. Wokoło 1/2 4 hodź. so zhromadźichu pola cyrkwje a po wuspěwanju přisłušnych modlitwow jěchachu na Pazlicy prječ. Wječor 1/2 6 hodź. wróćichu so naši křižerjo domoj. Tak běše wšitko so derje

A woni joho nućachu...!

Po novelcy Rustemcyera.

(Pokročowanjo.)

Simon so wobroći. Bólne žałosćenjo joho dopomni, zo bě zasy wón wina na tym. Zasy torhachu so nječłowscy dračojo z Najswjećišim. Tu stupi — kaž cyle připadnje — wyšši měšnik Jězusej na khribjet. To wuhladawši so Simon zapyri. We swojich stawach čuješe spodźiwnu móc, a kedźbliwje přimny Jězusa a zběhny joho — wón sam, cyle sam. Joho swjatu hłowu tłóčeše k swojej wutrobje, a prěni raz pohlada ze sobuželnosću do wočow tohole martrarja.

„Je hišće žiwy?" prašachu so wojacy, kotřiž hižo žedźachu za joho drastu.

„Haj, žiwy je", Simon šepny. Kajfas chcyše so přepokazać, hač wutroba hišće bije, a skhili so k Jězusej.

„To sebi njewaž! Twój jědojty dych njesmě ranić joho wobličo", zawoła Simon na wyššoho měšnika a joho z tajkej mocu do wutrobnja dyri, zo khabłajo wróćo stupaše. Kajfasowe mjezwočo bu nadobo žołte; křipješe ze zubami a měrješe so z mječom, kiž bě wojakej wutorhnył, na Simona. Tu nadobo zběhny Zbóžnik swojej krawej woči. Před tutym pohladnjenjom so Kajfas stróži a so skhowa. Jězus pohladny też na Simona — a toho wutroba bě zdobom połna zboža a pokoja.

„Ow, hdy bě radšo wumrěł — nětkle runje — wjele mjenje bolosćow by přetrać měł!"

Takle sebi Simon mysleše. Stotnik nućeše dale a Jězus zběhny swojej běłej rucy, zo by křiž zasy na so wzał. Tola Simon wopřimny z lěwej ruku třepotacoho Knjeza a z prawej sćahny křiž na swoje ramjo.

Tak kročeštaj horje na horu Golgatha. Simonej kapachu z čoła wulke kapki potu, a tola zdaše so jomu ćeža — dwoja ćeža — tak lohka, tak lohka! Jězusowa hłowa so zwjeze na Simonowe ramjo. Tón so kaž stróži, tak z mocu dyri hłowa Zbóžnika do njoho. A Jězus zběhny zasy swoju swjatu hłowu — tu krónowanu.

„Ow rabbi — wotpočuj jenož na mni. Ta ćeža mi njeje přećežka!" Po tajkich miłych słowach a njeskónčnje słaby zlehny so Knjez zasy na Simona. Swjata krej kapaše na zemju a womača też drastu muža Cyrejnskoho. Černje kałachu Simona do lica, tola wón so njehóršeše. Wokoło njoho lud a wojacy, ći też joho směšachu a hanjachu. Wón to njesłyšeše. —

Skónčnje běchu na horje. Spěšnje běchu wojacy Simonej křiž z ramjenja storhnyli a joho wot Jězusa wotstorkali. „Rabbi — ow rabbi!" zawoła a pytaše so do prózdnjeńcy dobyć, do kotrejež běchu Knjeza dowjedli.

To so jomu poradźi — a nětko leżeše na kolenomaj před tym, kotryž bě wusměšany a zacpěwany wot wšoho ludu. „Rabbi!" wón žałosćeše.

poradźiło k Božej česći a k sławje horjestanjenoho Zbóžnika. Přihladowarjow běše so dosć zešło.

Z Ralbic. Našich Ralbičanskich křižerjow naličichmy 89. Mjez nimi běchu 3 jubilarojo: kk. Jurij Nek a Michał Dźisławk ze Šunowa (jěchaštaj k 25. razej) a knjez Jurij Žur ze Šunowa (k 40. razej). Wšěm jubilaram knjez farař wutrobne zbožopřeća wupraji. Kulowskich křižerjow běše 133 k nam přijěchało. Ralbičanscy křižerjo du w Kulowje a Kulowscy w Ralbicach k nyšporu a dóstanu křižerske jutrowne prědowanjo. K lětu budźe 400 lět, zo Kulowscy k nam a naši do Kulowa jěchaja.

— Na njedźelach budźa w lěčnym času porjadnje z wuwzaćom prózdninow Bože służby dopołdnja: 1/4 6 hodź. rańše, 7 hodź. kemše za dźěći z wučbu a 1/2 9 hodź. wulke kemše. Na swjatych dnjach, kiž na njedźelu njepadnu: rańše w 6 hodź. a wulke kemše w 8 hodź.

Z Wostrowca. Jutrownu póndźelu swjećeše tu pater Bruno Heinrich, sobustaw rjadu cisterciskoho z klóštra Lilienfeld w Nižodunajskej, pod sylnym wobdźělenjom wosady swoju primicu w farskej cyrkwi. Prědowanjo měješe P. Martin, w kotrymž na to pokaza, kajke drohotne dary měšnistwo měšnikej poskića.

Přenje swj. woprawjenjo w pincy.

W jenym cuzym kraju, hdźež buchu křesćenjo na wšelake wašnjo přesćěhani a krjudowani, přińdźe junu měšnik k pobožnej swójbje a zastupi bjez komdźenja do jich pincy. Tu čakaše hižo 20 dźěći na njoho. Chcychu w tejle nocy Zbóžnika k prěnjomu razej do swojeje małeje wutroby přijeć. Njeběchu ani trochu mučne, a tež nic hłódne. Nětko přińdźe wočakowany měšnik; spěšnje sleče so swoju bursku drastu a wobleče so měšnisku. Na jenym blidźe zepřihotowachu woltař. Pobožni ludźo stajichu swěčki a kwětki na woltař, a potom swjećeše měšnik na nim Božu mšu. A hdyž bě měšnik so zwoprawjał, přistupichu tež wšitke te dušne dźěći k woltarej a dóstachu Jězusa, za kotrymž běchu tak jara žadałe. Pomyslće sebi: wosrjedź nocy, w cěmnej pincy! Wulcy płakachu a so modlachu, zo by Bóh luby Knjez tola pomhał, a přesćěhanjo křesćanow přestało.

Hdyž bě swjatočnosć w cěmnej nocy skónčena, wobleče so měšnik zasy bursku drastu a praji dźěćom: „Lube dźěći, wy sće runje Zbóžnika k sebi wzałe. Nětko wostańće jomu też swěrne a modlće so za mnje. Móžno, zo budu bórzy wumrěć dyrbjeć, traš hižo w tejle nocy. Ale prošu was, wostańće Zbóžnikej swěrne!"

Tu slubichu nětko wšitke dźěći: „Wostanjemy swěrne!"

Lědma bě měšnik wotešoł, dumpaše so mócnje do duri. „To je wěsće policija", praji mać k wustróženym dźěćom. Zasy so dumpaše, a woprawdźe běštaj tu policistaj z revolvrom w rukomaj.

„Hdźe je měšnik? Je wón tu?" wołaštaj z wótrym hłosom.

Tu přińdźe mały Pětr, kiž bě runje prěnje swjate woprawjenjo dóstał. Stupiwši před swoju mać rjekny ze swojim jasnym hłosom: „Ně, měšnik tu njeje!"

Wón praji wěrnosć, ale policistaj njechaštaj to wěrić. Přepytaštaj wšitke stwy, njenamakaštaj pak joho. Tu zawołaštaj zasy małoho Pětra, přimnyštaj joho kruće a prajištaj: „Hdźe je měšnik?"

Mały Pětr zasy wotmołwi: „Njewěm to!" Njewědźeše to woprawdźe.

Tu so policistaj roznjemdrištaj, hrabnyštaj joho a wzaštaj joho sobu. Wlečeštaj joho ke generalej. Tón měješe nabity revolver we swojimaj rukomaj — kruće hladaše na Pětra.

„Hdźe je měšnik?" pozakhadźa general na hólčeca.

„Njewěm to, a bych-li wědźał, njebych to prajił", wotmołwi zmužiće mały hólčk.

„Zatřělu će, jeli to njeprajiš", zareji general na njoho, jomu revolver napřećiwo dźeržo.

Pětr pak rjekny zasy: „Njewěm to — a njejsym też přeradnik."

Nětko dyrbješe policista tak dołho hólčka z křudom bić, doniž krej wot njoho njeběžeše. Potom pospyta general ze wšelakimi lubjenjemi. Lubješe jomu rjane wěcy. Ale Pětr wosta kruty. Tu bu do jastwa ćisnjeny. Tři dny njedósta ničo k jědźi.

Wón pak so modleše: „Luby Božo, pomhaj mi."

Skónčnje joho zasy puščichu. Wšón khory a hubjeny wróći so Pětr ke swojej maćeri. Ta wza małoho Pětra na swojej rucy, přitłóči joho ke swojej wutrobje a košeše joho. „Mój luby synko, moje zmužite dźěćo! Zbóžnik budźe tebje žohnować za wšě bolosće, kotrež sy za njoho znjesł."

Přecy a zasy dyrbješe Pětr swojim bratram a sotram wo swojich ćerpjenjach powědać. Wšitcy chcychu też tak zmužići być a Zbóžnikej tak swěrni wostać, kaž jich bratřik Pětr, tón mały rjek. Ženje njezabudźa na prěnje swjate woprawjenjo w pincy a ženje też nic na ćerpjenja małoho Pětra.

Ze swj. Měrćinowoho časopisa.

„Prječ, ty błaznje!"

Wón bu storkany a tam a sem torhany, zakliwany, wusměšany — ale wšo to wón njećuješe, njesłyšeše — jenož to jene: Zbóžnikowa ruka bě žohnujo wotpočowała na joho čole.

A potom joho wjacy njewuhlada; druzy běchu so srjedź njoho a toho stupili, kotrohož hakle počinaše spóznawać.

Kak bě wón na tymle žałosnym dnju domoj přišoł, to Simon sam njewědźeše. Wón khodźeše nimo Esthery, kotraž joho lubje strowješe, a na nju ani njehladaše. Z přećelnymi słowami prošeše joho, wobjedować. Wón pak ničo njewopta. Strachoćiwje pohladny wona na njoho; što bě so stało, zo wón hladaše, jako by wuhladał jandźela smjerće? Hač traš bě zhonił, zo wona njebě joho přikazni posłuchała a tola won na Golgatha khwatała? A Esther so zwjeze před nim na koleni a přimnywši joho rucy prošeše lubje: „Ow Simonje — wodaj mi! Ja hinak njemóžach. Dyrbjach joho hišće jónu wohladać, hdyž dźěn słyšach, zo joho k smjerći wjedu!"

„Haj — k smjerći — joho — wjedźechu! A ja — Esther — jomu njechach pomhać! A nětk je wón mortwy — mortwy!"

A kaž bjezmócny zwjeze so Simon na zemju. Ze swojimaj słabymaj rukomaj chcyše joho Esther zběhnyć, ale to so jej njeporadźi. Tuž so na zemju syny a wza joho hłowu na swój klin. Bjez přestaća šeptaše: „Dobry rabbi, ow, pomhaj mi!"

Włosy Simonej hładkujo namaka nadobo něšto twjerde we nich — a što to? Tři — štyri — pjeć dołhich ćerni jomu z włosow wućahny.

Što je to, lubši?" so prašeše. Njemóžeše ani słowčka wuprajić, hdyž widźeše na joho drasće telko krawych blakow. Wša zatřepota. Simon pak wotewri woči.

„Krej — krej tu je! Sy ty ranjeny?" so Esther wopraša pokazujo na čerwjene dypki. A joho woči sćěhowaštej jeje porstam. „A što ma to rěkać?" so wona dale prašeše zhladujo na te ćernje. Simon hrabny spěšnje za nimi. Na smjerć blědy zawoła: „To je kralowska krej — a dźěl joho krony!" A mjelčo wón želeše: „A ja — ja njechach jomu służić!"

Tu nadobo zeskhadźa w Estherje hrózbna mysl. Wona to wědźeše: Jeje muž hidźeše Nazarenskoho. Husto dosć bě to prajił. Bě traš we swojej hidźe sobu wina na joho smjerći? Bě traš pomhał tón njećłowski skutk wuwjesć? Simon — jeje mandźelski? A te ćernje? Ta krej? — Hozdźe traš je wón bił — ow Božo — přez mištrowej rucy?!

A wona chcyše so joho woprašeć — wšitko — što a kak bě wón to činił — činić mohł.

Hač by wón k tomu stał? (Přichodnje kónc.)

Wobrazki z Prahi.

Khór Pražskeje kathedrale wobdawa po zwonkownym boku wěnc kapałow, kotrež wšelake zajimawe wumělske pomniki nabožnoho raza khowaja. Započinamy wobkhod wot prawoho boka na južnej stronje.

Prěnja a zdobom najsławniša z kapałow je kapała swjatoho Wjacława. Tuta je wot kejžora Karla IV. założena, zdźěla na zakładach najprěnšeje cyrkwje natwarjena a lěta 1367 poswjećena. Jeje sćěny su z českimi połdrohokamjenjemi wusadźane a ze starymi zajimawymi freskami* wupyšene. Delnje freski pokadźeja z časa Karla IV. a su wot mištra Oswalda zhotowjene; hornje su zwjetša wot wumělcow Augsburgskeje šule a to kónc 15. lětstotka zhotowjene. Wosrjedź kapały stoji rowny pomnik, ćěło swj. Wjacława wopřijacy, kiž bu lěta 929 wot swojoho bratra Bolesława w Starej Bolesławje skóncowany. Rynka z lawjacej hłowu, kotrejež je so Wjacław dźeržał, hdyž joho skóncowachu, je tu k pomnikej připinjena. Zady woltarja widźimy joho nahłownik a pancerowany kabat. Z južneje sćěny hlada nam napřećiwo postawa swj. Wjacława, lěta 1373 w dźěłarni Pětra Parlera zhotowjena, postajena mjez dwěmaj jandźelomaj, kotrajž staj tu jako frescy zwobrazowanaj.

Na lěwu ruku pada nam do wočow wulkotny swěčnik, kotryž bu lěta 1532 w lijerni Hansa Vischera w Nürnbergu laty. Na lěwu ruku wot woltarja wuhladamy mały wobraz wot molerja Cranacha z lěta 1543, kotryž nam tamny krawny podawk w Starej Bolesławi předstaja. Dale puta tu naše wóčko při rańšej sćěnje postajena dupa, z jenoho krucha „serpentina“ wudźěłana.

W swj. Wjacławowej kapali bu lěta 1526 arcywójwoda Ferdinand Rakuski za českoho krala wuzwoleny, z čimž Češka k wjerchowskomu domej Habsburgskich připadny.

We wječornej sćěnje wjedu durje do małeje kapały, hdźež so češke kralowske insignije khowaja. Kapała njeje přistupna. Durje do njeje su ze sedmymi zamkami zwěsćene. Kluče, 7 po ličbje, su rozdźělene na sydom jednotliwych dostojnikow.

2. Kapała swj. Handrija.

3. Kapała swj. křiža. Tuta wopřija wulku Božu martru ze 17. stoléta z ćěłom Křižowanoho z cedrowoho drjewa wurězanym z časow Rudolfa II. Na lěwicu wot woltarja wuhladamy wulkotnje wumělski wobraz, hłowu Khrystusowu. Krasne to dźěło, kotrež je pječa kejžor Karl IV. w Romje kupił. Po wšěm zdaću je w Italskej zhotowjene. Ramy, kotrež wobrazy patronow češkeje zemje pokazuja, su kónc 14. stoléta w Češkej wudźěłane.

4. Kapała Marje-Madleny z rowniśćom zemjanskeje Waldsteinskeje swójby.

5. Kapała swj. Wojćecha. Wona ma swoje mjeno wot powostankow swjatoho Wojćecha, kotrež buchu lěta 1039 z Gnězna sem přenjesene.

Swj. Wojćech narodźi so z wosebneje swójby lěta 953. Lěta 983 bu wuzwoleny za nastupnika Pražskoho biskopa Ditmara, kotrohož zrudna smjerć w nim za cyłe žiwjenjo khutne zmyslenjo zbudźi. Běše jara kruty přećiwo sebi samomu. Hdyž so jomu njeporudźi, we swojej diecezy porjad a póćiwosć zawjesć, woteńdźe do Roma, a bamž Jan XV. dowoli jomu, biskopstwa so wzdać. Wojćech zastupi tam do klóštra. Po pjećich lětach pak wróći so na rozkaz bamžowy ke swojomu stadłu. Ducy do domizny předowaše evangelium we Wuherskej a wukřći tu krala Šćěpana. Hdyž joho prócowanjo w Češkej zasy wuspěcha njeměješe, woteńdźe z bamžowskej dowolnosću jako misionar do Pólskeje. Mnoho pohanow doby tu za křesćansku wěru. Připowědowaše potom evangelium Prusam. Pola Fischhausena njedaloko města Kralowca w Rańšej Pruskej zehna so 7 pohanow a překłóchu joho ćěło z hlebijemi, tak zo 23. apryla 997 martrańskeje smjerće wumrě.

* Molowanja na sćěnje.

Napřećiwo tutej kapali je stajeny rowny pomnik swjatoho Jana Nepomuckoho. Naćisk je zhotowił Józef Emanuel Fischer z Erlach, a lał je jón 1736 Winski złótnikař Jan Józef Wirth ze slěbra. Postawy, kotrež na pomniku widźimy, woznamjenjeja počinki swjatoho martrarja spowědnoho potajnstwa a su wuwjedźene wot Józefa Seitza. Pomnik waži 1500 kg.

Swjaty Jan Nepomucki narodźi so lěta 1331 w Nepomuku (tohodla rěka Nepomucki) w Čechach. Wustudowawši bu z doktorom cyrkwinskoho prawa na universiće Pražskej, po tym z kanonikom, generalnym vikarom a spowědnikom kralowny Zofije. Wjacław IV. bě z kralom špatnoho wopomnjeća. Lišćerjo zbudźichu w nim njedowěriwu žarliwosć. A kral chcyše wot Jana zhonić, čoho so kralowna spowěda. Swjaty Jan njemóžeše wězo ničo přeradźić. Ani lubjenja ani hroženja njemóžachu joho k tomu hnuć. Tuž bu do jastwa ćisnjeny, ćwilowany, z pokhodnicami paleny. Skónčnje zwjazachu jomu rucy a nozy a ćisnychu joho z Karlowoho mosta do Wołtawy, w kotrejž so 16. meje lěta 1393 zatepi. Swětłe hwěžki wobswětlowachu joho mortwe ćěło. Kanonikojo donjesechu joho do kathedrale swjatoho Vita a pokhowachu je tu z wulkej česćownosću. Swjaty wótc Benedikt XIII. pomjenowa joho za martrarja njepřeradźomnoho potajnstwa spowědnoho lěta 1729. Hdyž joho kašć wotewrichu, nadeńdźechu joho jazyk njepřetłaty, jako by był hišće žiwy. Powostanki swj. Jana buchu zapołożene we wulkocyrkwi swj. Vita w drohotnym kašću, kotryž smy horjeka z krótka wopisali.

Katolska Cyrkej w sweće.

Z Vatikana. Pius XII. je Parizskoho arcybiskopa kardinala Verdiera za swojoho legata pomjenował při francózskim eucharistiskim zjězdźe, kiž so w meji tohole lěta w Alžěru wotměje.

Njedawno předstaji w audiency arcybiskop z Buenos-Aires, kardinal Copello, naměstnikej Khrystusowomu něhdźe 70 argentinskich putnikarjow, ke kotrymž Swjaty Wótc w španiskej rěči poréča. Wón spomni při tym na eucharistiski kongres w Buenos Aires, na kotrymž bě něhdy nětčiši Swjaty Wótc jako legat Pia XI. přitomny był.

Po naćisku, kotryž je bamžowski koprrězbař professor Mistruzzi wudźěłał, bija so nětkole nowe medalje, kotrež chce naměstnik Khrystusowy, po přikładze zemrětoho bamža Pia XI., při zjawnych audiencach nowozwěrowanym wudźěleć. Na prědkownym boku pokazuja wobraz Pia XII. a na zadnim wobraz swjateje swójby ze žohnowacym Jězusdźěćatkom, pjeršćenjej do so přimacej a wolijowu halžku jako znamjenja jednoty a płódnosće.

Romske nowinařstwo wozjewi w poslednich dnjach z ruku pisany list Swjatoho Wótca na direktora romskoho kralowskoho Viskonti-gymnasija, kotrohož šulef je Pius XII. junu był. Z tutym listom wotmołwi Swjaty Wótc na hołdowansku adresu, kotruž bě direktor tohole gymnasija w mjenje wučerjow a šulerjow bamžej připósłał.

Knježerstwo republiki Uruguay je wjednika katolskich laikow w staće Uruguay a dołholětnoho nawjedowarja katolskeje nowiny „Bien Populair“, dr. Secco Jllu, we wosebitym nadawku do Roma póslało. Wón ma z bamžowskim Stołom jednać wo wobnowjenju diplomatiskich poćahow mjez swojim statom a Japoštołskim Stołom, kotrež so lěta 1910 přetorhnychu.

W tychle dnjach je so 40 lět minyło, zo bu sławny komponista prelat Lorenzo Perosi, kiž je sobustaw najwuznamnišoho wědomostnoho a wumělskoho senata Italskeje, akademije d'Italia, wot bamža Leona XIII. za dirigenta sixtinskeje kapały spěwarjow powołany. Jubileum woswjeći so jutřišu njedźelu we Vatikanje ze wšelakorymi hudźbnymi a spěwnymi poskićenjemi sixtin-

skeje kapały, při kotrychž budźe Perosi sam swoje oratorium „La Resurrezione di Christo“ dirigować. Koncert přenjese so z radijowoje stacije Vatikana do mnohich krajow Europy kaž tež zamórskich. Lorenzo Perosi swjeći swoje jubileum w dospołnej čělnej a duchownej čiłosći. Dźěła pilnje dale na polu hudźbnoho wumělstwa, wo čimž joho najnowiše składby swědča.

Němska. Najd. knj. biskop Fuldaskeje diecejzy, dr. Józef Damian Schmitt, je 2. swjaty dźeń jutrow na wysokor w 81. lěće swojoho žiwjenja wumrěł. Dr. Józef Damian Schmitt je so 22. apryla 1858 w Marbachu (we wokr. Fuldaskim) narodźił. Bohosłowstwo je studował na universiće we Würzburgu a na Gregorianskej universiće w Romje. 28. oktobra 1882 bu w Romje na měšnika wuswjećeny a wróći so lěto pozdźišo jako dr. theol. a fil. do swojeje domizny. Dwě lěće skutkowaše jako kapłan w měsćanskej farje w Fuldźe. 1885 bu jako profesor filosofije na měšniski seminar w Fuldźe powołany, hdźež 17 lět dołho wučeše. 1889 bu za kanonika Fuldaskoho kapitla pomjenowany, 19. měrca 1907 na biskopa wuswjećeny a intronizowany. 1932 móžeše swoje 25lětne biskopske jubileum woswjećić. W poslednich pjećich lětach bě biskop dr. Józef Damian Schmitt khětro khorowaty. Tohodla bu jomu před dwěmaj lětomaj koadjutor dr. Dietz k pomocy daty. R. i. p.

Pólska. Měsćanscy zastupjerjo hłownoho města Pólskeje, Waršawy, su wobzamkli, pólskomu měšnikej Skorupcy na jenym nahladnym naměśće dostojny pomnik postajić. Skorupka běše we wójnje mjez Pólskej a bolšewiskej Ruskej z pólnym duchownym w pólskim wójsku. We rozsudnym wokomiku wulkeje bitwy před Waršawu, w kotrejž so nawal bolšewiskoho wójska rozrazy, je sebi Skorupka wurjadne zasłužby dobył, dokelž ze swojimi mócnymi, zrěčniwymi słowami pólske połki k ofensivje pohonješe. Bitwa skónči so njenadźicy z dobyćom pólskoho wójska, a Skorupcy připisuje so wosebity podźěl na tutym dobyću. Rěči so wo tutym dobyću jako wo „dźiwje před Waršawu“ abo wo „dźiwje nad Wisłu“. Skorupka sam padny w bitwje, wot bolšewiskeje kulki trjecheny. Tutón skutk pólnoho měšnika je so hižo junu wumělscy wosławił. Zemrěty bamž Pius XI. je pólskomu molerjej Rosenej nadawk dał, zo by tutu episodu wulkeje bitwy zwobrazował. Wobraz je swoje městno namakał w bamžowskej kapali w Castell-Gandolfo.

Jendźelska. We swojim prěnim prědowanju, kotrež měješe kardinal Hinsley po swojim nawróće z konklava w Romje, praji wón, zo mjeno nowoho bamža po prawym ničo dale njewoznamjenja dyžli „měr“, a joho wutroba je tak „wulka kaž cyły swět“. Potom pokročowaše kardinal dale a praji: „Swětne motivy, rozmyslowanja nižšoho rjada, kaž politiske abo diplomatiske, njejsu we wuradźowanjach kardinalow při přihotowanju abo při wólbje bamža samoho někajkeje róle hrałe. Jich jenički zaměr je był, wuzwolić muža Božoho, muža po wutrobje Zbóžnikowej, wupruhowanoho we wěrje, w nadźiji, w lubosći a we mudrosći. Tajkile muž bě kardinal Pacelli. Joho wšitke dotalne skutkowanjo je měrej służiło. Joho hesło je přecy hižo było: Měr, płód sprawnosće. Joho prěnje słowa, kotrež po swojim wuzwolenju swětej poréča, běchu słowa žohnowanja a namołwjenjo k měrej. Katolikojo maja wšu winu, wjednistwu bamža Pia XII. so dowěrić.“ Jedyn z kardinalow, kiž je hižo 35 lět dołho z bamžom wuzko spřećeleny, wopisuje joho jako muža njewšědneje wustojnosće, hłubokeje wědomosće, wulkeje, haj swětawulkeje nazhonitosće; njedźiwajo toho pak je bamž runjewon dźěsćowskeje jednorosće.

Što chceš na druhich widźeć, dawaj najprjedy we sebi samym zeskhadźeć.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hęduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 495. 496. z Ralbic: Jakub Brojer, Alfons Ryćer; 497.—500. z Konjec: Pětr Brězan, Jurij Kral, Jurij Cornak, Jan Hadank; 501. 502. ze Šunowa: Jan Wowćerk, Jurij Žur; 503. z Jitka: Pětr Paška; 504. z Radworja: Jan Bjenada; 505. z Budyšina: Marja Laßmanowa; 506. z Bořima: faraf Michał Rab.

Pčołafske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny“.

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowańnje za měrc.

Wyšina nad morjom	Ćopłota Celsius Min.	Ćopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+10	—8	+1	—	—	—	350	250	350	0,950	10	—	—	73,3

Dobre wupjerki
we wšelakich šěrach,
pisane a běłe łožowe šaty
poruča płaćizny hódno
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Dary
k zelenomu štwórtkej a k swj. woprawjenju
namakaće we wulkim wubjerku
we wotrjadnym wobkhodźe
za časniki, złote a sšěborne wěcy
Johannes Redl
w Kamjencu
Admiral-Scheer-Str. 4, A. d. Fleischhallen

Libjatam
derje hoji, a pjeńka lěpje rostu, tež so njekusaja, hdyž z časom
Dr. Roeberowy „Krieschelpulver“
do picy dóstawaja. Jenož pola
Dr. Roeber
drogownja w Budyšinje

Pytam hnydom
jutrownu holcu
do domu.
Rebiš w Haslowje.

Domjaca holca
spušćomna, strowa a pilna so **hnydom** pyta.
Hród Roßthal pola Drježdźan
sotry wot Jězusa a Marije
Zamołwić móžeš so tež w Donnerhakec čišćerni.

Lětuši kursus
za wušiwanjo a zatykowanjo
započina so 24. 4. 1939 a traje hač do 6. 5. 1939. Wo zamołwjenjo prosy
Wosebity wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu
Tel. 1774 Zał. 1880

Patentrolowy su šwarne za kóždе wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Dźěćace drasćičky
Dźěćace woblečenja
poruča we wulkim wubjerku
Johs. Schaaf
Bohata hasa — Dźiwadłowa hasa — Kotołska hasa

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

16. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **22. apryla 1939.** | **77. lětnik.**

Jutrowny postrow.

Wjacy razow zjewi so Jězus po swojim z mortwychstaću swojim wučownikam a přecy postrowi wón jich ze słowom: „Pokoj budź z wami!“

Što měniš: Je z tym hoły postrow prajić chcył, abo je při tym wěsty wotpohlad měł? Jenož to poslednje směmy wo Jězusa sebi myslić.

Tele přeco pak zawěsće njepłaćeše jenož joho japoštołam a wučownikam, ale zawěsće też nam. Wšak bě Bóh hižo při joho narodźe přez jandźela wozjewić dał: „Pokoj človjekam na zemi, kotřiž su dobreje wole.“

Trjeba človjek pokoj? Abo móže bjez njoho być? Dźěćo by dyrbjał być človjek bjez nazhonjenja, zwonkownoho a znutřkownoho, chcył-li prajić, zo pokoja trjeba njeje. Zbožowny chce človjek być a to móže jenož być, hdyž ma pokoj.

Njejsy so hižo druhdy dźiwał, čohodla je telko njepokoja na swěće? Wšak je Jězus jón nam přał, haj samo prajił, zo je nam měr přinjesł, a tola swět joho nima. Što je na tym wina?

Pokoja ludźo nimaja, dokelž jón njepytaja, hdźež wón je: we wobkhadźe z Jězusom, w joho towaršnosći. Z nami je kaž z hałžku při štomje; wot njoho dóstawa wona cyrobu a móc a žiwjenjo. Kaž dołho je k njomu přirosćena, rosće a so zeleni a kćěje a ma płody; tak dołho też přetraje wichory a zymy. Wona pak wuskhnje a spadnje, płodow zapowě, hdyž wot štoma je so dźěliła. Wichory z njej so mjetaja, a skónčnje ju ćisnu něhdźe do błóta a hnoja.

A z človjekom njeje hinak. Štóž so Boha dźerži, joho lubuje a joho kaznje wobkedźbuje, z tym stoji derje, tón je póćiwy a ma pokoj. Štóž pak so wot njoho dźěli, bórzy zahinje a měr duše so zhubi. Joho hrabnu požadosće, w nim přibjeraja, a wón so honi z nimi a njenamaka pokoja. Kak wjele jich je, kotřiž su tole nazhonili a móhli ze swj. Augustinom wuznać: „Njeměrna je naša wutroba, doniž njewotpočuje w Tebi, o Božo!“

Tola Bóh je „njewidźomny duch, kiž w njepřistupnym swětle bydli“ a my človjekojo wisamy skěrje na tym, štož je widźomne abo je było, a předewšěm zasy na tym, štož ma ćěło a dušu kaž my. A hlejće, tajkoho mamy, a přidružimy-li so jomu, smy zwjazani k swojomu Bohu. Syn Boži je človjesku šałtnosć z Marije přijał, bu jedyn z nas a wosta tola Bóh. Joho žiwjenjo trjebaš sebi wobhladować, po joho wutrobje swoju tworić, joho wučbu trjebaš do so srěbać, joho sakramenty wužiwać: a ty sy a wostanješ z nim we zwjazku a přez njoho ze swojim Bohom. Tak móžeš duchownje tyć a rosć a kćěć a přinjeseš płody we swojim času; tak wobkhowaš měr a sy zbožowny tu na zemi njedźiwajo na wšě křižiki a domapytanja.

Swět nima pokoja; čohodla nic? „Bjezbóžni, hrěšni nimaja pokoja“, tak móžeš hižo pola profety (Is. 48, 22) čitać.

Pokoj, wěrny, woprawdźity móžeš jenož měć z wužiwanjow kubłow, kotrež přecy wostanu. Je pak wěčne, štož swět, štož stworjenja poskićeja? Z nich móžeš drje druhdy, móžeš khwilu čerpać zawjeselenja a z tym zboža a pokoja, tola nic na wěčne. Haj, husto bórzy po wjeselu so napiješ z nich, njewědźicy ani hdy a kak, njespokojnosće, njepokoja. Wone skoro hinak njemóža hač njeměra človjekej přinjesć. Za dobre, prawo je mjenujcy človjek stworjeny; wón wě, zo ma złe wostajić a dobre činić. Požadosće mjasa, wočow. hordosć žiwjenja pak joho ćahnu ke zakazanomu, k złomu, Človjek, kiž so jim poda, njezměje porokow swědomja? Tak hižo je zwada we človjeku samym a móže tam potom měra być? Njeměr tajkoho ćwěluje a wón je njezbožowny. „Štóž pak Twoju kaznju lubuje“, t. r. dobre čini a hrěcha so wostaja, „tón ma wjele pokoja“.

A chceš tajkoho měra sebi dobyć, hdyž sy joho zhubił, dha wužiwaj, štož je Jězus k tomu ći dał, prajiwši po swojim z mortwych-staću swojim japoštołam: „Pokoj budź z wami; kaž je mje Wótc pósłał, też ja sćelu was. Wzmiće Ducha

Swjatoho. Kotrymž hrěchi wodaće, tym so wodawaju; a kotrymž je zdźeržiće, tym su zdźeržane." (Jan 20, 21—23.)

A hišće jenu třeću winu chcemy naspomnić, čohodla mnozy pokoja nimaja: woni mjenujcy sebje njezaprěwaja. Sebjezaprěwanjo pak, štó chcył prěć, zo njeby nuzne było? Abo nimamy swoje złe nakhilnosće kludźić, nimamy je podušeć, zo njebychu nas do njepřezjednosće z našim Bohom a bližšim přinjesłe? Njeje runje też tohodla telko njepokoja we swójbach a ze susodami, dokelž ludźo tak mało słabosće druhoho znjesu? Dokelž so hnydom hórša a zakhadźeja, hdyž so jim něšto njelubi? Woni sebje njezaprěwaja a też nochcedźa, a tak nastawaja zwady a njepřećelstwa a z toho njeměr a njepokoj. To je też Jězus wědźał, tón, kiž je nas tohodla wučił: „Chce-li štó za mnu hić, zapřej sebje samoho a wzmi swój kříž a sćěhuj mje."

Luby čitarjo! Wěm, też ty chceš pokoj měć a snadź też ze žadostnej wutrobu zdychneš: „Ach, Knježe, daj też mi měr a pokoj! A potom sebi praj: „Chcu-li pokoj měć wot swojoho Knjeza, dyrbju so wo njón prócować a za nim hić." A to też čiń a jón změješ, nic pak „pokoj, kajkiž swět da, ale ja" mjenujcy Jězus.

Z Łužicy a Serbow.

Z Mnišonca. Swoje 86lětne narodniny woswjeći njedawno Rječkec wowka, mać knjeza wyš. wučerja Pawoła Rječki a njeboh kantora Jana Rječki, třeći syn swoju staru maćerku doma derje zastara. Přejemy Rječkec maćeri wutrobne „Daj Bóh zbožo!"

Z Khrósćic. Zańdźena běła njedźela běše za 59 dźěći, 30 holcow a 29 hólcow Khrósćičanskeje, Bóšičanskeje a Worklečanskeje šule najrjeńši dźeń žiwjenja. Móžachu dźěn k prěnjomu razej Zbóžnika w najswjećišim sakramenće dóstać. Swjatočnje klinčachu zwuki zwonow, hdyž so dźěći z fary do domu Božoho wjedźechu. Dopołdnišе Bože służby swjećeše knjez kapłan Horjeń, kotryž też we swojim prědowanju rozjasni, kak wulki a hnadowny je dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja. Z jasnym hłosom a wjesołej wutrobu wotpołožichu a wobnowichu dźěći před woltarjom swój křćeński slub. Cyła wosada zhladowaše na małych, hdyž Zbóžnik w swjatym woblatku prěni króć zastupi do młodych wutrobow. Też wulka syła přiwuznych přistupi na tutym swjedźeńskim dnju k Božomu blidu. Po dokónčnych kemšach a eucharistiskim požohnowanju ćehnjechu dźěći zaso zhromadnje na faru. Popołdnju zeńdźechu so hišće junu w cyrkwi, zo bychu dźakprajo za tak wulke hnady so poswjećiłe wutrobje Jězusowej a Božej maćeri.

Z Kozarc. Kaž tak často lětsa w měsacomaj měrcu a aprylu njeseše smjertny zwónčk a potom wšitke zwony wosadnoho Božoho domu jutrownu srjedu zrudnu powěsć přez wotućacu Božu stwórbu, zo je zaso jena wosoba swój puć žiwjeński do wěčnosće dokonjała. Tón raz płaćeše zwonjenjo njeboh Hanje Lajderowej rodź. Pjechec, mandźelskej našoho khěbětarja a wjesnanosty, bura Jakuba Lajderja. Ze 44 lětami je ju jutrownu wutoru w nocy smjertny jandźel wuswobodźił wot dołholětnoho bědźenja a ćerpjenja. Najćežši křižik za nju drje běše, zo je před třomi lětami hižo cyle woslepiła. Tola Lajderec mać njeseše swój ćežki dóńt z přikładnej sćerpnosću. Tak dołho hač mocy dowolachu, je ju swěrna dźowka Hana Bětkec z Ko arc wodźiła samo na wšědnych dnjach k Božim służbam do Worklečanskeje kapałki. Čim ćežši běše za nju kříž, z čim wjetšej a hłubšej lubosću wědźeše so wobdata wot swojich swójbnych. Wulke syły z blizka a z daloka su w jutrownym tydźenju Lajderjec statok wopytali, zo bychu zawostajenym sobužarowanjo wuprajili a při marach lubeje zemrěteje so pomodlili. Wulka běše też syła, kotraž přewodźeše sobotu před tydźenjom jeje ćěło k poslednjomu zeńskomu wotpočinkej na wosadnym kěrchowje. Też kk. farar Mič a Jan Cyž běštaj přikhwatałoj. Knjez farar Wieńka złoži swoju narěč na słowa swjatoho Pawoła: „Khrystus je mi žiwjenjo, a smjerć mi dobyćo." Njech jej nětko we wěčnym žiwjenju njepřestawajcy swěći te swětło Boże, hdyž je na zemi dyrbjała kročić přez dołhu ćěmnu nóc bolosćow a horja!

Z Pančic. Naša Brylec mać rodź. Rjelkec z Pančic, swjećeše 20. apryla swoje 80. narodniny. 3. okt. 1882 bu z Jakubom Brylom z Pančic zwěrowana. Ze zbožownoho manželstwa wuńdźechu 4 dźěći, 3 holcy a 1 hólc. Jeje mandźelski wumrě hižo 7. novembra 1911. Brylec mać je dźakowano Bohu starobje přiměrjenje strowa. Čita hižo dołhe lěta luby Posoł. Też „Katolski Posoł" přeje swojej swěrnej čitarcy k narodninam wjele zboža a Božoho žohnowanja za dalši přichod.

Kedźbu! Kaž zańdźene lěta poskića so też lětsa w mejskim měsacu přileżnosć, z wulkim awtobusom na hnadowne městno Filipow sebi dojěć. Awtobus wotjědźe rano w 4 hodźinach z Khrósćic. Prěnja jězba budźe lětsa srjedu 3. meje (na swjatoho kříža). Dalše jězby wotměja so njedźelu 7. meje, njedźelu 14. meje, štwórtk na Bože stpěćo 18. meje, njedźelu 21. meje, a swjatkownu njedźelu 28. meje. Štóž chce so na jězbje wobdźělić, njech so bórzy w Khrósćicach na pósće pola Cornakec zamołwi, hdźež ma so też jězdny pjenjez, kiž wučini 2,80 hr., zapłaćić.

Swj. misijón w Budyšinje.

Wulki ludowy misijón w Budyšinje traje wot njedźele, 23. apryla hač do njedźele, 7. meje 1939. Porjad je tónle:

Započatk misijóna: njedźelu 23. apryla.
dopołd.: misijónske prědowanja we wšitkich cyrkwjach při wšitkich Božich mšach;
wječor: w 6 hodź. w serbskej,
we 8 hodź. w tachantskej cyrkwi.

Wšědnje:
rano dwójcy samsne prědowanjo:
½ 6 hodź. w tachantskej,
we 8 hodź. w serbskej cyrkwi.
wječor dwójcy samsne prědowanjo:
w 6 hodź. w serbskej,
we 8 hodź. w tachantskej cyrkwi.

Tón raz njeje wosebitoho tydźenja za mužow a potom za žony. Na wšitke prědowanja su wšitcy wěriwi z blizka a z daloka přeprošeni.

Misijónski dźeń khorych je štwórtk, 4. meje. Dopołdnja w 9 hodź. je w serbskej cyrkwi za khorych wosebita Boža służba. Prosymy khorych, zo bychu so na farje přizjewić dali. Misijonarojo přińdu też do domu.

Požohnowanjo małych dźěći z maćerjemi je wutoru, 2. meje popołdnju w 4 hodźinach w tachantskej cyrkwi.

Mejska pobožnosć je wot 1, hač 7. meje wšědnje ½8 hodź. wječor jenož w tachantskej cyrkwi.

Za cyłu wosadnu młodźinu je wosebite prědowanjo srjedu, 26. apryla wječor we 8 hodź. w serbskej cyrkwi.

Za šulske dźěći je misijónske prědowanjo: štwórtk, 20., pjatk, 21., sobotu, 21. apryla pop. ½6 hodź. we serbskej cyrkwi za wjetše dźěći; pjatk, 21., sobotu, 22. apryla pop. w 4 hodź. za mjeńše dźěći.

Njedźelu, 23. apryla, pop. w 4 hodź. je w serbskej cyrkwi swjatočnosć za cyłu šulsku młodźinu.

Swjaty misijón je wulka hnada.
Štó směł sebi zwažić, Božu hnadu wotpokazać?
Khrystus kóždomu přiwoła: Přińdź!
Štó směł wotwołwić: Njepřińdu?

Přińdźeš na misijón? Haj wšak, bych, ale, ale, a tak dale...

1. „Nimam časa!“ To wěrno njeje! Njepytaj wurěče! Za ważne wěcy časa je! W khorosći maš tež časa. K wumrěću změješ tež časa. Časa njeměć, hdyž so jedna wo wobnowjenjo a wočerstwjenjo, wo žiwjenjo duše?

2. „Mi so njechaj!“ To ći wěrju rad! Ty sy pomału Khrystej wocuzbnił, ke kotromuž sy swěru přilubił. Wěra so ći pozhubjuje. Zwotkel też dyrbjał nabyć lóšta? Njechać, lóšta njeměć, to je znamjo khorosće. Khory pak dyrbi z časom k lěkarjej! Tuž dźi ke Khrystusej, kiž je rjekł: „Nic strowi, ale khori lěkarja trjebaja. Njejsym pósłany, wołać sprawnych, ale hrěšnikow.“

3. „Wostaj mje na pokoj!“ Z tym sy přeradźił swój njepokoj! Chceš pokoja? Přińdź ke Khrystusej! W nim so wobnow a budźeš spokojny a wjesoły!

Přińdźeš na misijón?

Haj, přińdu!

Chcu rad posłuchać na wjesołe poselstwo wo Khrystusu, kiž z mocu knježi na prawicy Wótca.

Chcu rad wobnowić swoje žiwjenjo w Khrystusu, kiž je horjestaćo a žiwjenjo.

Chcu pokoja a trósta, mocy a pomocy, jutrownoho wjesela.

To wšitko přinjese a nadobnje mi wudźěli Khrystus, Knjez. Tuž njeje mi wopora přewulkoho! Hnadu swj. misijóna přijimam. Knježe, mištrje, chcu, tuž přińdu!

Duchowny rada Jurij Kral — 75 lět.

Njedźelu 16. apryla swjećeše knjez duchowny rada Jurij Kral swoje 75. narodniny. Wysokodostojny knjez jubilar pokhadźa z Radworja, hdźež so w lěće 1864 narodźi. Wukhodźiwši ludowu šulu bu nazymu 1879 do Serbkoho seminara přijaty. Po skónčenych studijach dósta 6. novembra 1889 měšnisku swjećiznu. Swoje prěnje městno nastupi jako kapłan při dwórskej cyrkwi w Drježdźanach. Tu staraše so wosebje wo dušepastyrstwo w Plawnskim Dole. Bě to ćežke a wobćežne diasporne dźěło. Ale młody měšnik njestróži so tajkich wobćežnosćow. Wón z rozsudnej wolu swoje nadawki dopjelnjowaše. Bože służby wotměwachu so tehdom w Dubinje na wulkej hosćeńskej lubi. Tohodla poča kapłan Kral hnydom srědki za twar noweje cyrkwje hromadźować. Bórzy měješe 35000 hriwnow nahromadźenych, a tak móžeše hižo 18. žnjeńca 1895 biskop Wahl nowy Boži dom w Dubinje poswjećić. Jurij Kral pak bu za prěnjoho fararja postajeny. Tu je potom dołhe lěta w dušepastyrstwje spomožnje skutkował. 1. apryla 1922 powoła joho duchowna wyšnosć na farske městno do Drježdźan-Bjedrichowoho Města. Joho powołanje za duchownoho radźićela a pomjenowanje k duchownomu radźe ma so jako wosebite připóznaće joho wulkich zasłužbow w dušepastyrstwje pohódnosćić.

Duchowny rada Jurij Kral je daloke kraje přepućował. W nimale wšěch kónčinach Europy je pobył a je sej tam bohatu ludowědu nahromadźił. Jurij Kral je dobry znajeŕ wšelakich rěčow. Přeco zaso pak płaćeše wša joho skedźbnosć a lubosć k swojej maćerščinje. Wón je so z njej tak dokładnje zaběrał, zo bu z jeje słownikarjom. Też na tymle polu su joho zasłužby njezachodne.

Přejemy knjezej jubilarej k pjećasydomdźesaćinam wjele zboža. Bóh njech jomu spožči dalše zbožowne lěta čiłosće a hnady.

Přińdźe hodźina...

„Poslednja składnosć k jutrownej swjatej spowědźi je jenož hišće hač do njedźele swjateje Trojicy“, tak Jaworski knjez farař prěni dźeń swjatkow z klětki wozjewješe. Joho hłós měješe při tym někak kruty, napominacy přizwuk. Tuž so wjesny šewc Matuška za wušomaj podrapa. Wón so dopomni, zo budźe dyrbjeć zasy raz ćežki kus přetrać. Po prawom wšak chcyše dawno hižo pokutny puć nastupić, tak na přikład zeleny štwórtk, hdźež bě žona joho wo to nutrnje prosyła. Jako pak tónle dźeń rano stany, začuw krku někajke škrabanjo, zo dyrbješe sebi šiju trochu wopłokać — wězo z krutym žitnym! A tak bě swoju lačnosć, tule joho swěrnu přewodźerku, do korčmy donjesł, hdźež wisajo wosta. Při tym wězo zasy junu pjenježki hač do poslednjoho z móšnje wulětachu.

Zlě stoješe z Matuškec Pětrom. To jomu też přecy zasy joho žona rjekny, hdyž tak trochu strózwy ale bjez

A woni joho nućachu...

Po novelcy Rustemeyra.

(Skónčenjo.)

We swojej bolosći Esther zawoła: „Ow, Simonje, ty sy joho k smjerći wjedł?“

A Simon na nju pohladny. Esther třepotaše po cyłym ćěle a zhladowaše na njoho kaž na wěčnje zastorčenoho. Wón pak jej njedorozemi a ćežcy zdychowaše: „Woni — mje — nućachu.“ — —

Nóc bě ćěmna — zrudna nóc, prěnja nóc, zo Syn Boži wotpočowaše we khłódnym rowje.

Bjeze spanja waleše so Esther na swojim lěhwje — njemóžeše wusnyć. A Simon sedźeše, přecy hišće ćernje w rucy dźeržo, a mysleše a mysleše. Jeli bě to woprawdźe wěrno, štož rabbi před wyššim měšnikom přisahaše, zo je Khrystus syn wěčnoho Boha, dha bě so jomu křiwda stała, wulka křiwda. To dyrbješe so njeprawda skhować, kotruž bě wyšši měšnik mi — Simonej — přihotował, kaž kur w powětře so zhubić.

A Simon dale mysleše a wopominaše, kak je stajnje so wjećić chcył, zo njeje ničo druhe wjacy znał, hač zakliwać swojich njepřećelow — a tónle swjaty? Tón bě zrudny z křiża pohladnył na dźiwje, krewjelačne črjódy a bě nutrnje prosył: „Wótče, wodaj jim, dokelž njewědźa, što činja!“ —

Simon so dopomni, kak bě na to zawołać chcył: „Ow, rabbi, ty so myliš! Ći derje wědźa, što su činili — kaž też Kajfas wě, što je mi činił! Zakliwaj jich, kaž ja wyšoho měšnika!“

Wočinił drje bě hubu, tola ani zwuka njebě wuprajić mohł.

Ranjo hižo switaše, ale přecy hišće na wšitko tole mysleše. Njewidźeše bojazne pohladnjenja Esthery, njedźiwaše na to, zo so wona joho kaž boješe. Snědanjo, wobjed, wječeŕ — wšitko wostaji stojo. Na třeći dźeń na ranjo hakle zańdźeli po hrózbnym podawku swojej woči.

Esther bě rano po wodu šła, a tuž bě jej tamna žónska, kotraž bě Jězusej keluch wokřewjenja poskićała, powědała spodźiwnu radostnu nowinku: „Słyš, wón je stanył! My — ja sama sym joho dźensa hižo widźała — sym słyšała joho postrow.“

Z radosću juskajo běžeše Esther domoj a ze sylzami wjesołosće rjekny swojomu mužej: „Simonje — wón je stanył z mortwych!“

Kaž by jej njezrozemił hladaše na nju. „Rabbi — je žiwy?“

So zruna, jako by njeskónčnu ćežu wotćisnył. W joho wočomaj so dźiwnje zabłyskny a wón wospjetowaše: „Rabbi — je žiwy? — Rabbi zasy žiwy?“

Esther stupi nabojana wróćo.

„Jehovah, wodaj jomu! Znowa chce joho morić!“ —

lóšta za šewskim blidkom sedźeše. To słyšeše na wusměšowanju a widźeše na hněwnych mjezwočach, hdyž so pjany po wsy dele motykowaše. Zlě stoješe z Matušku, to praješe jomu też joho žołdk, kiž chcyše so při kóždej trochu krutej jědźi nimale wobroćić, a joho wutroba, kiž tak spodźiwne pukotaše, kaž by chcyła zanjechane šewske dźěło nakhwatać.

A nětko bě jenož hišće tydźeń hač do skónčenja hnadypołnoho jutrownoho časa! Matuška bě hač dotal cyrkwinske kaznje wobkedźbował, ale kaž to pola tajkich „jenolětnych" hinak być njemóže, bóle ze zwučenosće a z wěstym znutřkownym přećiwjenjom. Woprawdźite polěpšenjo pak tale jenokróćna jutrowna spowědź njewuskutkowa. Wón wšak wědźeše, što bě jomu knjez farař husćišo prajił: „Poměrnosć, luby mužo, poměrnosć w piću, dokelž to wam čěło a dušu zničuje."

A runje palenca so Matuška njemóžeše a nochcyše wostajić. Tola jutrownu spowědź wšak njechaše zapasć. Žona jomu też njeby žanoho měra wostajiła. A tak so sobotu na swój pokutny puć přihotowaše. Běše sej předewzał, nic wosadnomu fararjej, ale do města ke spowědźi hić. Tam joho zawěsće tak kruće njepřimnu. A wyše toho móžeše sej potom k tróštej jedyn popřeć.

Starosćiwje Matušcyna za swojim mužom hladaše, jako tón z khětro krutymi kročelemi hodźinu daloki puć do města nastupi.

„Hdy by tola znajmjeńša dźensa rozoma wužiwał," zdychny z bolostnej wutrobu, a někotre sylzy so jej po jeje ze starosću zmoršćenymaj licomaj kulichu. Móžeše jenož hišće bolostnje zdychować, mjez tym zo bě so w młódšich lětach z hłosom wupłakała.

Horce słónčne pruhi palachu putnikarjej na khribjet. Joho kročele so zmjeńšowachu. Wulke pótne krjepjele stojachu na wopłukłym mjezwoču. Ćežki dych wudobywaše so z joho šěrokeje hrudźe. Wosta stojo. Přemyslowaše, hač njeby so lěpje wróćił. Wosadnomu fararjej k powědźi hić? Ale tu so jomu někak młodostny hněw w mjezwoču zapyri, kotryž so z wěstej bojosću zjednoćowaše. Je to tamna bojosć, kotruž wšitcy ći začuwaja, kiž na wopradźite polěpšenjo kruće njemysla.

Potajkim dale!

Nó, tamle dźěn je móst, kiž přez młynsku rěčku wjedźe. Nětko wjacy daloko njeje. A tamle hižo kiwa znaty napis: „Hosćeńc k žórlešku".

Hačrunje bě tele słowa mjelčo wuprajiła — Simon bě je tola słyšał. Spodźiwany so wopraša: „Što rěčiš, Esther? Njetřepotaj, njeboj so, praj mi, što to rěka! Njejsym dha Simon, twój mandźelski?"

Tele słowa dachu jej zmužitosć, a wona joho prošeše, wutrobnje prošeše, zo njeby tola znowa morił Syna Božoho.

„Sym ja to hdy chcył — a činił, moja Esther?" so Simon prašeše.

„Njejsy dha mi to sam powědał, zo sy joho wjedł k smjerći křiža?"

A nětko bu jomu nadobo wšitko jasne.

„Ow, Esther!"

A wón jej powědaše, kak bě to wšitko so stało.

„A nětk mi praj, lubša Esther, hač mi rabbi woda, mi, kiž sym tajku ćežu na so walił, hdyž jomu jenož nuceny służach?"

Nadobo bu po cyłej jstwi jasne swětło. Cuni hłós strowješe: „Pokoj budź z wami!"

Poklaknywši so zhladowaštaj wobaj ze zbóžnymi začućemi na Jězusa, kiž bě z mortwych stanył. Wón pak jako kral połny majestosće a krasnosće zasy rjekny z luboznym hłosom: „Khodźtaj za mnu, Esther a Simonje!"

Wonaj so hač k zemi kłonještaj. —

Wobaj khodźeštaj nětko po Jězusowej wučbje wšitke puće. Też Simon joho sćěhowaše — njenućeny — w sćerpnosći a we wodawanju. Bóžskoho Wumožnika pokoj — to bě joho myto!

„Mam poprawym hišće dosć časa", přiměčowaše sej Matuška, jako porunjo hosćeńcej dźěše. „Dyrbju so najprjedy trochu wokřewić, hewak dołhe staćo w cyrkwi njewutraju." Stonajo posydźe so na ławku a skaza sej znaty žitny.

O, kak to wokřewja! Druhi, třeći sćěhowaše. Słabosć w nohach popuščowaše. Žołdk měješe swoje „lěkarstwo".

„Nětko pak dyrbju hić", přemyslowaše Matuška po khwili. Ale nětko nadobo žadyn lóšt njeměješe. Tu we khłódnej jstwi so tola tak přijomnje sedźi, a přećelny korčmař też přecy zasy prózdnu škleńčku naliwa. Hodźina po hodźinje so miny. Dawno hižo bě wonka hłuboka ćma. Za spowědź bě dźensa přepozdźe. Matuška bě też dawno na nju pozabył. Mróčele kura a palencowoho dyma zamućowachu kóžde jasne myslenjo, lemjachu wšě joho duchowne mocy.

Khabłajo postany a zapłaći worćiznu. Lědma někotre kroški jomu zbywachu. Korčmař joho z durjemi suny a zawrě khežu.

Matuška nětko po puću khabłaše, po kotrymž běše před štyrjomi hodźinami do města šoł. Kak bě puć tola wuzki! Po zdaću wobstoješe jenož z přerowow a štomow, wšo so jomu do puća staješe. Tu — skónčnje móžeše so něčoho přimnyć! Ćežko so na žerdź młynskoho mosta zlehny. Tola nadobo poča dudławe drjewo popuščować, knyskotaše a so łamaše. Sylna postawa pjanoho muža wali so do wody. Zadwělny křik — a ćemne žołmy přikrychu swój wopor. Potom bjezdźaknje dale šumjachu a zynčachu swój stary a tola přecy nowy spěw — spěw wo hodźinje, kotrejž nichtón njewućeknje.

A běda — běda změšowaše so do šumjenja za tych, kotřiž też jěndatu hodźinu přepasu, a njepřińdu do Knjezoweje winicy.

Bě traš Matuška tele poslednje „běda" zasłyšał?

Přińdźe hodźina, w kotrejž nichtón wjacy skutkować njemóže!

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

List na Kolossenskich.

1. Kolossenska wosada. Kolossae a Laodicea běštej susodnej měsće w najpłódnišim dźělu Frygije w Małej Asiji. Město Kolossae ležeše při rěcy Lykus, bě něhdy jara bohate, w japoštołskim času pak bě, kaž so zda, hižo swoju prjedawšu sławu a ważnosć zhubiło. Swjaty Pawoł njewopyta město, hačrunje dwójcy přez Frygiju pućowaše, ale w času swojoho třilětneho přebywanja w Efesu (w lětach 55—58) přiještaj Filemon, kiž w Kolossae bydleše, a Epafras křesćansku wěru a założištaj Kolossensku wosadu, kotraž wosebje z prjedawšich pohanow wobstoješe. Běchu drje tam mnozy židźa, ale jenož mało z nich přiwza křesćanstwo.

2. Zaměr lista. Epafras, duchowny wjeřch wosady, ju Archippej dowěriwši pućowaše k Pawołej do Roma, zo by jomu nabožne wobstojnosće mało-asiskich wosadow rozestajał. Kaž w Efesu tak běchu też w druhich wosadach židowscy zmysleni błudni wučerjo křesćansku wěrnosć z wumyslenymi wučbami swojeje mudrosće wšelako kazyć počeli, wudawajcy, zo je Bóh za človjekow njepřistupny a zo su wšelakori jandźelja jako srědnikoja mjez Bohom a človjekami postajeni; wěriwi maja so prócować, zo bychu wšelake rjadownje jandźelow derje spóznali a jich hódnje česćili. Swjaty japoštoł chce dalšomu rozšěrjenju tohole błuda w Kolossenskej wosadźe zadźewać, a tohodla napisa jej list nimale w tymsamym času, w kotrymž na Efesskich pisase; wobaj listaj so na sebje poćahujetej a po wopřijeću a zaměrje so wudospołnjatej. Kolossenscy maja sebi tohodla list na Efesskich, kiž bě wokolny, wšitkim mało-asiskim wosadam pisany, wot susodneje Laodicejskeje wosady žadać a jim pósłany też druhim k čitanju přepodać. Swjaty Pawoł napomina, zo bychu wěriwi swoju cyłu dowěru měli

k Jězusej Khrystusej, kotryž je stajeny nade wšitko, też nad wšitkich jandźelow.

3. List je, kaž też tón na Efesskich a Filemona, w lěće 93 w Romje pisany, hdźež bě swjaty Pawoł tehdom jaty.

4. Po wopřijeću je list powučacy a napominacy. Po postrowjenju, w kotrymž Pawoł wuzběhuje, zo je „japoštoł Jězusa Khrystusa přez wolu Božu", wopisuje w 1. a 2. stawje duchowne kubła, kotrež su wosadni wot Jězusa Khrystusa dóstali; maja w nim wumoženjo přez joho krej a wodaco hrěchow; Jězus je stworićeŕ wšoho, też wšitkich jandźelow, a tohdla je też stajeny nade wšitke stworjenja; też Kolossenscy nadeńdu we nim wujednanjo, jelizo swěrni wostanu wopowědowanomu evangeliju, za kotrež Pawoł wjesele ćerpi, mjez pohanami je rozšěrjejo, dokelž z tym wěrnosć wobswědčuje, zo su też pohanjo wot wěčnosće k dokonjanosći w Khrystusu powołani; tohodla njesmědźa so zjebać dać z wysokimi rěčemi človječeje mudrosće, ale maja žiwi być po wěrnosćach Khrystusowych, w kotrychž je dopjelnjene, štož bě židowstwu slubjene; też njesmědźa jandźelam służić, ale Khrystusej, kiž je wjeřch wšoho žiwoho; też njech dale njedźiwaja človjeskich přikazni, kotrež zakazuja, wěstych jědźi so dótkać a woptawać.

W napominacym dźělu žada sebi swjaty Pawoł, zo bychu njebjeske kubła lubowali a za nje so starali; prjedawšeje hrěšniwosće so wotrjekli a w dobrych počinkach so wuznamjenjeli; zo bychu wšitke stawy swoje wosebite winowatosće dokonjeli, a skónčnje poruča jim wobstajnu modlitwu a mudrosć w rěčenju a skutkowanju.

Na kóncu lista rozestaja, čohodla Tichika a Onesima ke Kolossenskim sćele, přidawa wšelake strowjenja a prosy, zo by tónle list też w cyrkwi Laodicejskich čitany był.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikan. Při składnosći 40lětnoho měšniskoho jubileja, 2. apryla t. l., buchu swjatomu wótcej Piej XII. w italskim nowinarstwje jara česćace a sympatiske zbožopřeća wuprajene.

Swjaty Wótc a general Franco staj při składnosći wuswobodźenja hłownoho města Španiskeje, Madrida, z rukow komunistow jara wutrobne depeše mjez sobu wuměnjałoj. General Franco praji mjez druhim, zo je hłuboko hnuty přez wótcowske słowa, kotrež je bamž joho dokónčnomu dobyću we wojowanju přećiwo njepřećelam wěry, wótčiny a křesćanstwa wěnował.

Němska. Česćowarjow zbóžnoho Hermana Józefa, kotrohož swjedźeń so 7. apryla swjeći, budże zawěsće zajimować, kak daloko su přihoty k joho swjatoprajenju dóšłe. W prěnjej połojcy měsaca měrca je romska kongregacija, kotraž so z tutej należnosću zaběra, ważnu kročel w tutej wěcy dale sčiniła. Hodźi so nadźijeć, zo swjatoprajenjo na podobne ważnjo so přewjedźe, kaž so to před krótkim při swj. Hemmje z Gurka sta.

W Stuttgarće wotmě so kónc měsaca štyridnjowski misijón za katolskich přistajenych hotelow a hosćeńcow, kotryž P. Antonius z klóštra kapucinow w Säckingen wotmě. Přednoški, připołdnju a w nocy, běchu derje wopytane. Hłuboki začišć činješe kóždu nóc Boža mša, kotraž so w 12 hodź. swjećeše. Swjatočne skónčne Bože służby měješe swjećacy biskop dr. Fischer; na nich dźěchu wšitcy wobdźělnicy k swjatomu woprawjenju. Z hołdowanjom Khrystusej Kralej buchu hnadowne dny wobzamknjene.

Ruska. Hdyž před krótkim sławny ruski lětaŕ Tschelakow wumrě, wobzamknychu sowjetske wyšnosće, jomu „jako rjekej sowjetskeje unije" w joho dominzne pomnik stajić. Hdyž nětko wosebita delegacija, kotrejž wotpósłancy wšelakich sowjetskich republikow přisłušachu, do wsy přińdże, z kotrejež Tschelakow pokhadźa, dožiwi njemałe překwapjenjo. Tu spózna, zo mjeno bolšewiskoho rjeka so hišće w cyrkwinskich knihach křesćanskeje wosady wjedźeše, a zo we tutej wsy, kotraž njedaloko Nižni-Nowgoroda leži, jara žiwe cyrkwinske žiwjenjo knježi. K Božim służbam přińdże samo z wokolnych wsow wulka ličba wěriwych. Starši přinjesechu swoje dźěći ke křćeńcy, haj samo z Nižni-Nowgoroda přikhadźachu křesćenjo, zo bychu swjate sakramenty dóstali, dokelž w jich měsće njeje wjacy cyrkwjow. Hłowna nowina bolšewiskoho bjez-Boha-hibanja „Bjezbóžnik" zaběraše so z tutej „njesłyšanej wěcu" a žada krute wukazy wyšnosćow, „zo njeby w tutych małych wsach so cyrkwinske žiwjenjo dale bjeze wšoho zadźewanja pěsćić hodźało. To mělo nětko kónca měć!"

Ženje sami njejsmy.

Běše rjany nalětni dźeń. Zwony běchu hižo wuklinčałe a wšitcy ze wsy khwatachu do Božoho domu. Pola Wićazec bě jenož najmłódša, nětkle 12 lět stara holčka doma wostała. Jej móžachu strażowanjo cyłoho dwora dowěrić. Lědma běše so poł hodźiny minyło, stoještaj dwaj nic runje jara porjadnaj mužej před durjemi a žadaštaj zastupa. Hanka jimaj wotewri.

„Sy ty sama?" so starši z njeju wopraša.

„Haj", wotmotwi Hanka a hladaše jimaj njebojaznje do wočow.

„Njebojiš so, tak samalutka?" prašeše so druhi.

Čohodla dyrbjała so bojeć, ja tola sama njejsym", wotmołwi holčka.

Rubježnikaj — přetož wonaj běštaj přišłoj dom wurubić — jedyn na druhoho spłóšiwje hladaštaj a potom jedyn rjekny: „Štó dha pola tebje hišće je?"

Wjesele wotmołwi Hanka: „Bóh luby Knjez!"

Khwilka zańdźe. Tuž Hanka poča: „Staj wěsće jara hłódnaj, ja wamaj něšto k jědźi přinjesu."

Cuzaj wočaknyštaj, a bórzy bě na blidźe, štož móžeše Hanka spěšnje nahrabać. Mužej sydaštaj so hnydom k blidu.

„Ně, ně", wobaraše jimaj holčka, „najprjedy so blidne paćerje wuspěwaja!"

Rubježnikaj zahańbjenaj na so hladaštaj a jedyn z njeju wobroći so na Hanku: „Wuspěwaj ty za naju paćerje; mój smoj je zabyłoj."

Hanka to činješe. Rubježnikaj pojěštaj, a potom mjez sobu mjelčo něšto w cuzej rěči porěčawši daštaj Hancy ruku a — dźěštaj z domu. —

Dwaceći lět bě zašło. Hanka bě mjez tym wotrostła, so woženiła a bě nětko w staršiskim domje hospoza. Zasy bě njedźelu dopołdnja a zasy bě Hanka sama doma. Tu přińdże wosobny knjez a so ju prašeše, hač joho njeznaje. Marja khwilku na njoho hladaše, njemóžeše pak so dopomnić, zo by joho hdy widźała, a wotmołwi: „Ně."

Nětko jej knjez powědaše, zo je wón jedyn z teju mužow, kotrejuž běše wona před 20 lětami tak přećelnje pohosćiła. Wonaj běštaj tehdom přišłoj, zo byštaj dom wurubiłoj. Jeje blidne paćerje běchu pak na njeju tajki začišć činiłe, zo staj wobaj so wot rubježnistwa wotwobroćiłoj a khmańše žiwjenjo započałoj.

Prócesijón do Filipowa.

Wutoru 2. meje rano w 5 hodź. w Khrósćicach Boža mša. Potom hnydom woteńdźemy. Wosobinskoho wopisma njeje trjeba, dokelž hranica wjacy njeje. Też pjenjez dla žane předpisma njejsu.

M. Kokla, wjednik.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 507.—511. ze Zdźerje: Mikławš Khilan, Jan Šmarander, Mikł. Rachela, Beno Šmidt, Hańža Kasperka; 512, 513. z Němcow: Michał Šołta, Michał Grofa; 514. z Rachlowa: Marja Mijanowa; 515. 516. z Kukowa: Madlena Wawrikec, Mikławš Budaŕ; 517.—521. z Pančic: Hana Lejmanowa, Pětr Kórjeńk, Beno Šołta, Jurij Hejduška, Madlena Žurkec; 522.—525. z Jawory: Hana Wawrijowa, Hańža Krawčikowa, Hańža Zarjeńkec, Marja Čórlichec; 526.—543. z Jasenicy: Mikł. Šołta, Pětr Šwejda, Mikławš Kral, Pawoł Mikela, Jakub Šanda, Michał Wincaf, Jan Rjenč, Pawoł Bart, Michał Nowak, Michał Šołta, Hana Martinowa, Hendrich Šefer, Jan Paška, Jurij Wjesela, Jan Ryćeŕ, Michał Bulang, Mikławš Just, Jan Šenkaŕ.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedźela po jutrach, 23. apryla 1939:
Boža mša str. 234; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Jurju str. 448, 3. „Popřej nam ...“ str. 235; Credo; Praefacija str. 223 pod 8).

Swj. Marka, sćenika, 25. apryla 1939:
Boža mša str. 510; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. z „Křižowych dnjow“ str. 252; Credo; Praefacija wo japoštołach str. 481.

Škitarstwa swj. Józefa, 26. apryla 1939:
Boža mša str. 238; Gloria; Credo; Praefacija str. 240.

3. njedźela po jutrach, 30. apryla 1939:
Boža mša str. 241; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatej Katyrnje Sen. str. 467, 3. wo oktavje swjatoho Józefa str. 238; Credo; Praefacija str. 223.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 23. apryla: Swjedźeń swj. Jurja, martr.; swj. Wójćecha, bisk.
Póndźelu, 24. apryla: Swj. Fiedelisa Sigmaringskoho, martrarja.
Wutoru, 25. apryla: Swj. Marka, sćenika. Prostny wobkhad.
Srjedu, 26. apryla: Swjedźeń swj. Józefa zakitarstwa; swj. Marije, maćerje dobreje rady. W cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje titularny swjedźeń „Pobožnaje Jednoty“ k česći swj. Marije, maćerje dobreje rady a wotpusk.
Štwórtk, 27. apryla: Swj. Pětra Kanisija, wuznawarja.
Pjatk, 28. apryla: Swj. Pawoła z křiža wuznawarja.
Sobotu, 29. apryla: Swj. Pětra, martrarja.
Njedźelu, 30. apryla: Swj. Katyrny Sienskeje, martrafki.

Dobre wupjerki
we wšelakich šěrach,
pisane a běłe ložowe šaty
poruča płaćizny hódno
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Porjadna holca
za dom a hródź so bórzy abo k 1. junijej pyta
w Budyšinje, Hornčerska hasa 40.

Mały nawěštk ma tež wuspěcha!

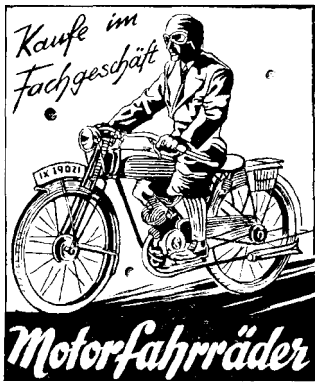
Młodźi mandźelscy
namakaju za swoju nowu domjacnosć **přihódne meble.** Wopytajće tohodla bjez nućenja ke kupowanju našu **wustajeńcu!**
Meblowy dom Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno (Burgplatz) 2 / Sukelnja (Gewandhaus) / Hród Ortenburg.
Měsačne wotpłaćowanjo. — Přijimanjo mandźelskich požčonkow. Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy tež serbscy.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hedduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. 1st Preisliste Nr. 2 gültig.

Dwaj
dwělětnej zrěbcaj
ma na předań
Rachela w Smječkecach

Młoda holca
za domjace dźěło so hnydom abo pozdźišo pyta. Přećelne wobkhadźowanjo a přizamknjenjo k swójbje.
Fremdenhof „Zum Kurfürst“ w Budyšinje
Drjewowe wiki 15. — Tel. 2418

Pytam hnydom **staršu hospozu.** Dalše zhoniš **w Měrćinkec hosćeńcu w Haslowje.**

Motorske jězdne kolesa
w porjedźenym najnowšim wuwjedźenju. Lohke wodźenjo.
Podawanjo we wšelakich wuwjedźenjach.
Oskar Hirche
w Kamjencu
Wosebita dźěłarnja za małe kolesa
Założene 1880 Dalokoreč 774

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Jutrownu wutoru w nocy wumoži Bóh luby Knjez přez měrnu smjerć moju swěrnu mandźelsku, našu starosćiwu maś a lubu sotru

Hanu Lajderowu rodź. Pjechec,

derje přihotowanu přez pobožne žiwjenjo a časćiše dóstawanjo swjatych sakramentow, w starobje 44 lět, wot jeje dołholětnoho ćerpjenja.

Dźakujemy so wšitkim, kotřiž su njebohu w jeje khorosći wopytowali, na pustych wječorach za jeje dušu so modlili a jeje ćěło w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, z wutrobnym

„Zapłać Bóh luby Knjez!“

Wosebity dźak wuprajamy knjezej fararjej Wjeńcy za časćiše domawobstaranjo a tróšne słowa při khowanju.

Poručamy jeje dušu do pobožnych modlitwow.

W Kozarcach, na dnju pohrjeba, 15. jutrownika 1939.

W mjenje zrudnych zawostajenych:
Jakub Lajder, bur, **a synojo.**

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, štwórtk, 20. apryla, wječor 1/27 hodź. swojoho swěrnoho służownika, mojoho drohoho mandźelskoho, našoho luboho swaka a wuja

Jakuba Měrćinka,

bura w Hrubjelčicach,

po dlěšej khorowatosći njenadźicy z tuteje časnosće k sebi wotwołać. Tydźeń po swojich 71. narodninach je wón tróštowany a posylnjeny ze swjatymi sakramentami swój puć do wěčnosće nastupił.

We hłubokej zrudobje:

Hańža zwud. **Měrćinkowa** rodź. Cyžec ze Stróžišća
a přiwuzni.

Khowanjo budźe póndźelu, 24. apryla, dopołdnja w 10 hodź. na Mikławšku w Budyšinje. Potom je requiem w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płačenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

17. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **29. apryla 1939.** | **77. lětnik.**

Waša zrudoba wobroći so do wjesela! Jan 16, 20.

W našim pobožnym wosadniku stoji při pokojacych kěrlušach (čo. 123): „Štóž Bohu Wjeršnomu so poda a staji k njomu nadźiju, hdyž přińdźe nuza, kříž a škoda, dha je Bóh při nim z pomocu; štóž na Boha so założi, tón na žadyn pěsk njetwari."

Často na tutu wuprajenu wěrnosć njemyslimy, ale přečasto smy strachoćiwi a bojazliwi a zabudźemy, zo je nam we wšitkich wichorach, we wšttkich nuzach našoho žiwjenja wumóžeŕ tola blizko, kiž nas škita: luby Bóh. Mnozy, kiž Boha prawje njeznaja, měnja, zo je surowy a kruty knjez. Njewědźa ničo wo joho miłosći a smilnosći. Měnja, zo je njepřistupny a njezjednanliwy, dokelž ničo wo joho njesměrnej lubosći, miłosći a sćerpliwosći njewědźa. Tak su potom bjeze zmužitosće a bjez tróšta a nimaju ani wóčko za swětłosć spóznaća prawoho a wěrnoho Boha w ćemnosći dušineje zrudoby.

Zawěsće smy našich zmylkow a wopačnosćow, našich přeńdźenjow a hrěchow přećiwo Božim kaznjam dla njeměrni a njespokojni, ale njesměmy tak małomyslni a bojazni być, hdyž so z krutej wolu wo polěpšenjo našoho žiwjenja sprawnje prócujemy. Někotři su potom połnеje njedowěry napřećo Bohu, dokelž so tak słabi čuja, dokelž zamóža swoje žiwjenjo tak ćežko z kaznjemi Božimi wurunać a zjednoćić. Njech pak ženje njezapomnja, zo Bóh tomu, kiž ma dobru wolu a wšě swoje mocy napina a zastaji, swoju pomoc njezapowě a nikomu wjetše ćeže njenapołoža, hač móže docyła znjesć.

Mnozy so też znutřkownje wobćeženi čuja, hdyž bědy a horja, ćeže a wobćežnosće žiwjenja jich tłóča. Dyrbjeli pak też na to myslić, zo su křižiki a domapytanja čłowjekej často też jara spomožne a wužitne, zo nas znutřkownje jasnja a čisća, zo nas dopominaju na zaměr, kiž njenamakamy tu na zemi, ale we wěčnej zbóžnosći.

Njemudrje by też było, sebi za přichod přewjele starosćow činić. Lěpje je, miłej a smilnej předwidźiwosći Božej so wěriwje dowěrić a sam mócnje sobuskutkować wšě nam napołožene nadawki k Božej česći a spomoženju swojeje duše swěrnje dopjelnjeć.

Předewšěm pomha nam swědomite a wěrne dopjelnjenjo našich winowatosćow jara wjele ćežow a wobćežnosćow w našim žiwjenju přetrjebdźić a přewinyć. Wobstajne prócowanjo, zmužite a rozsudne skutkowanjo su najlěpše a najkhmańše rukowanja za strowe dušine žiwjenjo a pomhaju nam też, we spytowanjach wobstać a pócćiwu dospołnosć dócpěć.

Swěrne dźěła a swědomite prócowanja skruća a zesylnja našu wolu, pomhaju nam spytowanja a wšo złe přetrać a přewinyć.

W struchłych hodźinach, hdyž počinamy snadź na Božej lubosći a miłosći dwělować, dyrbjeli so dopomnić na wšo to dobre, za čož mamy so Bohu na ćěle a duši dźakować, a sebi jasnje předstajić a z tym našu cyłu dowěru k Bohu, kiž nas hač dotal ženje njewopušći, też za wšón přichod skrućić.

Naš dóńt wotwisuje wot Božeje hnady a našoho sobuskutkowanja. Tak so čłowječe žiwjenjo z Božim a čłowječim skutkom spodźiwnje předże a pleće. Tuž dyrbi też čłowjek wšo stajnje dopjelnić, štož je joho zbožownosći a zbóžnosći trěbne a nuzne, a wšo, štož k tomu zadźewa abo so přećiwja, cyle so wostajić a wotstronić. Na druhej stronje pak dyrbi čłowjek swojomu Bohu a Knjezej njewobmjezowanu dowěru měć a z pobožnym modlenjom sebi móc a hnadu wuprosyć, bjez kotrejež njeje wobknježenjo a přewinjenjo w našim žiwjenju ani možne.

Štóž to wšo wobkedźbuje a też na sebi stajnje nałožuje, spóznaje a wupruhuje wěsće a zbožownje, zo so też w joho žiwjenju jasnje a krasnje dopjelnja Jězusowe słowa: „Waša zrudoba wobroći so do wjesela!"

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wulka syła žarowacych běše so zańdźenu póndźelu dopołdnja na Mikławšku zešła, zo by swojomu krajanej, kublerjej Jakubej Měrćinkej z Hrubjelčic, poslednju česć wopokazała a z nim so za tutu zemju rozžohnowała. Z tym je nadobne, dźěłapołne žiwjenjo swojoho časnoho kónca namakało. Zemrěty běše daloko po Łužicy znaty. Tuž běchu so nimo mnohich přiwuznych też mnozy přećeljo a znaći ze wšelakich kónčin zešli. Też tšo duchowni knježa, šolastik Jurij Hejduška z Budyšina, farař dr. Jakubaš z Drježdźan a kapłan dr. Horjeń z Khrósćic, přewodźachu njebohčičkoho k rowu. Wón drje hižo dlěši čas khorowaše. Njedźiwajcy toho zastarowaše pak swoje hospodarske winowatosće, a widźachmy joho samo na wšědnych dnjach husćišo do Božoho domu khwatać a w pobožnym paćerju ze swojim Zbóžnikom so rozmołwjeć. Na wšě 20 lět běše z khěbětarjom w farskej cyrkwi a přisłušeše też cyrkwinskomu předstojićerstwu. Wosadnym běše wón znata wosoba a je cyrkwniske a nabožne należnosće ze wšěmi mocami spěchował. Wjeseleše so hižo na ludowy misijón, kiž so w tu khwilu we woběmaj Budyšskimaj cyrkwjomaj wotměwa. Tola Bóh luby Knjez běše hinak wobzamknył; krótko po joho 71. narodninach wotwoła swojoho swěrnoho służownika z tuteje časnosće. Kelko lubosće a česćownosće běše sej mjez wosadnymi a druhimi nadobył, wo tym swědčeše jara bohaty přewod. Na swjatočnym kondukće wobdźěli so cyłe wosadne duchownstwo. Knjez kapłan Andricki wuzběhny we woběmaj rěčomaj skrótka žiwjenjoběh zemrětoho, kak je so starał wo derjeměćo swojich domjacych, kak je dźěłał a spěwał, kak je jako přeswědčeny křesćan we wěrje do njesmjertnoho wosobinskoho stworićerja a miłosćiwoho wótca žiwy był, skutkował a ćerpjeł, a joho njebojazne wuznaćo a kruta dowěra z błyšćatym přikładom za cyłu wosadu była. Tak móžeše njebohi k tomu „Ite missa est" swojoho na woporach bohatoho žiwjenja dwoje wjesołe Alleluja přidać. Dobry pastyř Khrystus powjedźe swoju wowcku na płódne njebjeske pastwišćo. A zrudźenej mandźelskej płaćachu tróštne słowa 22. psalma: „Bóh je mój pastyř, mi ničo njepobrachuje." Knjez farař Sprentzel spominaše na wobhladniwu a płódnu dołholětnu sobudźěławosć w cyrkwi a w jeje zarjadnistwu, a w mjenje předsydstwa połoži jedyn sobustaw krasny wěnc na joho row. Z ródneje wjeski běše pódla druhich też wjesna wobora, kiž zemrětoho k rowu njeseše, nimale połnoličbnje přikhwatała. Jeje nawjednik pokaza na zasłužby, kotrež je sej njebohčički jako wjacylětny wjesnjanosta wo gmejnu dobył, a počesći joho z rjanym wěncom. Z pobožnym paćerjom za joho khudu dušu skónči so pohrjebna swjatočnosć, kotrejž so čorna Boža mša w farskej cyrkwi přizamkny. Budź lubomu zemrětomu ródna zemja lohka!

Z Khrósćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 3. meje 1939 pop. w 2 hodź. w Khrósćicach, 1/4 4 w Hórkach a 1/4 5 we Worklecach.

Ze Swinarnje. Zańdźeny štwórtk móžeše khěžkař a skałař Jurij Ryćerja ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Zyndźic z Radworja swój 25lětny mandźelski jubilej swjećić. Krótko do swětoweje wójny — 27. apryla 1914 — zawdaštaj sej w Khrósćičanskej cyrkwi rucy k mandźelskomu zwjazkej. Sležborny naloženja pokhadźa ze wsy, hdźež so 1890 narodźi. Lěta dołho służeštaj w Jaworje pola burow, hdźež so też zeznaštaj. Hižo w februaru 1914 běštaj ze zasłużenymi pjenjezami sej statok kupiłoj, w kotrymž hišće dźensa bydlitaj. W januaru 1915 ćehnješe nawoženja na francózke bitwišćo a je tam hač do swojoho zranjenja w měrcu 1918 zmužiće wojował. Z mandźelstwa wuńdźe syn, kiž je rěznistwo nawuknył a swoje rjemjesło w tu khwilu zwonka sakskich hranicow wukonja. Też Posoł přeje swojimaj swěrnymaj čitarjomaj k ważnomu dnju wjele zboża!

Kedźbu! Kaž zańdźene lěta poskića so też lětsa w mejskim měsacu přileżnosć, z wulkim awtobusom na hnadowne městno Filipow sebi dojěć. Awtobus wotjědźe rano w 4 hodźinach z Khrósćic. Prěnja jězba budźe lětsa srjedu 3. meje (na swjatoho křiža). Dalše jězby wotměja so njedźelu 7. meje, njedźelu 14. meje, štwórtk na Bože stpěćo 18. meje, njedźelu 21. meje, a swjatkownu njedźelu 28. meje. Štóž chce so na jězbje wobdźělić, njech so bórzy w Khrósćicach na pósće pola Čornakec zamołwi, hdźež ma so też jězdny pjenjez, kiž wučini 2,80 hr, zapłaćić.

Wobrazki z Prahi.

Pokročujmy we swojim pućowanju po swj. Vitowej kathedrali. W předposlednim čisle smy rozpominajcy pozastali při wulkotnym rownym pomniku swjatoho Jana Nepomuckoho, kotryž je Winski złótnikaŕ Jan Józef Würth po naćisku Józefa Emanuela Fischera z Erlach 1736 ze slěbra nalał.

Ke kapali swj. Wójćecha přizamknje so kapała powostankow abo sakska kapała ze sakskim woponom na lěwej sćěnje. Wołtař pokazuje na swojim čole wurězbu, na kotrejž je wójwoda Rudolf sakski před swj. Wójćechom klečacy předstajeny. Kapała khowa rowne pomniki Přemysła Ottokara I. († 1230), wumělske to dźěło twarca swj. Vitoweje wulkocyrkwje Pětra Parlera z lěta 1377 a Přemysła Ottokara II. Na stronie wisy tu na rjećazu kula, kotraž we sydomlětnej wójnje (1756—1763) při wobležnjenju města Prahi přez Prusow wobhrodźenjo wobškodźi.

Dale kročo přińdźemy ke kapali swjateje Marije. Molowane wokna pokhadźeja z lěta 1896; wobrazy na sćěnje staj zhotowiłoj Franc Sekwens a Anton Krisan. Kapali naprećo k zadnej stronje wulkoho wołtarja je přistajeny rowny wołtař swj. Vita, patrona kathedrale, z powostankami swjatoho Vita, kotrež je kejžor Karl IV. l. 1355 zapołožił, a z postawu tutoho swjatoho, kotruž je Józef Max lěta 1840 zhotowił.

Nětko sćěhuje kapała swjatoho Jana křćenika. Tu zbudźuje wosebje našu skedźbnosć z drjewa wurězane wumělske dźěło, křižowanjo Khrystusowe, pokhadźace ze 16. lětstotka — dale mjedźany swěčnik, kotryž češke wójsko pod Władźisławom I. po předobyću města Milana přez kejžora Friedricha Barbarossu lěta 1162 z wójnskoho wurubka sobu přinjese. Wójwoda Władźisław bě přez mjenowanoho kejžora kralowsku krónu dóstał.

Susodna kapała, arcbiskopska kapała, wopřija rowniśćo Pražskich arcbiskopow. Jich pomniki su k sćěnam přistajene.

Sćěhowaca kapała, kapała swjateje Hany, pokazuje rjane wustojne wobrazy na sćěnje ze žiwjenja swjateje Hany a swjateje Marije. Naćiski k tutym wobrazam poda direktor akademije Jan Swerts — zhotowjene buchu wot wumělcow Lauffera a Čermáka.

Poslednja z wěnca kapałow, kotryž khór Pražskeje kathedrale wobdawa, je kapała swj. Sigismunda, z powostankami swj. Sigismunda, krala burgundskoho († 1524) a joho mandźelskeje Konstancije.

Dźiwna hriwna.

Maćerne mjeniny běchu blizko. Před wukładnym woknom konditarnje stojo wobhladuje sebi sydomlětny hólčk ze swojej šulskej tošu na khribjeće kedźbliwje wěcy: wšelake tykancy, tórty a druhe słódkosće. Dołho dosć hladawši dźe k durjam, rozsudnje je wočiniwši zastupi do klamow, hdźež črjódka hosći za małymi kulwatymi blidkami sedźo kofej pije. Pokornje drje, tola na žadyn pad bojazliwje rozhladuje so hólčec, potom pak přistupi k předawarskomu blidu k tam zady stojacej předawarcy prajo: „Chcu

rady wěžu měć, kotraž wonka we woknje stoji a je z tykanca."

„Ale maš dha też pjenjezy?" praša so předawarka.

„Haj, mam pjenjezy, sym sebi hriwnu wot mloka nalutował, za čož mi mać kóžde ranjo sobu do šule dawa."

„To njedosaha, moje dźěćo! Wěža we woknje płaći mjenujcy šěsć hriwnow. — Ale čohodla dha chceš runje tutón tykanc měć? Za hriwnu dóstanješ cyłu hromadu druhoho tykanca, kotruž sam ani zjěść njemóžeš." — „To tola njeje za mnje, ale za našu mać, kiž ma jutře mjeniny, a tuž dyrbju jej tola něšto rjane kupić." — „Tak zapłać hriwnu a dźi po druhe pjenjezy domoj", praji knježna přećelniwje.

Ale tu wotmołwi mały mudrje: „Naš nan doma njeje, a mać njesmě tola wědźeć, što jej kupju. A cyłu hriwnu też njemóžu wudać. Dyrbju našej maćeri tola hišće też blešu wina kupić." — „Telko chceš za twoju hriwnu nakupować?" směje so předawarka dźiwajo.

Tu zhladuje mały pachoł na předawarku njesměrnje zrudny a překwapjeny so dźiwajo, a wóčcy počinatej jomu zastupować. Tola zmužiće wobara sylzam, sahnje do kapsy a wučehnje nalutowany pokład, z kotrymž chcyše mać tola jara zwjeselić. Pomałku liči swoje kroški, potom praji prošo: „Połsta pjenježkow dam za tykanc a połsta za blešu wina, wučini hromadźe hriwnu." — „Na twoju starobu móžeš hižo cyle derje ličić", znapřećiwi předawarka připóznajo, „ale wšo ći ničo njepomha, njesměm ničo darmo dawać."

Kaž pomoc pytajo zhladuje dźěćo po kofejowni. Ze swojimaj wóčkomaj popadnje miłej wóčcy knjeza, kiž cyle w różku sedźi a je rozmołwu mjez předawarku a hólčecom słowo po słowje připosłuchał. „Małomu hólčkej ma so pomhać", mysli sebi cuzy knjez, stanywši přistupi k nimaj bliže. „Praj mi, mój hólčko", wobroći so na małoho přećelnje, „čohodla chceš runje wěcy, kiž prjedy mjenowaše, za wašu mać kupić?"

Hólčec sebi někotre wokomiki překładujo z prawdu wotmołwi: „Dyrbja so tola k basni hodźeć, kotruž smój z nanom k maćerńym mjeninam zbasniłoj" — „Potajkim basnić też hižo móžeš!" směje so dobroćiwy knjez dźiwajo, „nochcył nam twoju baseń přednjesć?" — „Ně, ně, hańbuju so . . . je tu telko ludźi", wobara so hólčec strachoćiwje. „Ach što, štó dha budźe so hańbować, baseń přednjesć! Ty najmjenje, widźu to na tebi. Potajkim započń, my wšitcy rady posłuchamy." — Hólčec pohladnje hišće junu na wšitkich, potom so zruna a hłuboko so pokłoniwši započnje:

„Bóh zdźerž tebje čiłu a 'šće dołho žiwu
a ći popřej radosć w žiwjenju też nadosć!
Tykanc dobry, słódki, rjanych tórtow srjódki
njech ći derje słodźa! K khofejej so hodźa.
Wzmi tu blešu wina, kiž je z Budyšina.
Stajnje pij je znowa, zo by była strowa!
K mjeninam tuž twojim praju z dźakom mojim:
Luba, dobra maći, Bóh njech ći wšo płaći!"

„Dale njeńdźe, je wšo!"

Z radosću błyšćitej so hólčecej wóčcy, kiž je z tym, zo njeje ani tčacy wostał, swoju wěstosć zaso namakał a zhladuje na přećelniwoho knjeza. „Nó, hlej, kak derje to dźěše", praji tutón, „rjenje sy swoju wěc dokonjał a za to dóstanješ też myto." A so na hosći wobroćiwši počina: „Moji knježa, tutón mały hólčec chce swojej maćeri, kiž ma jutře mjeniny, rady dar přepodać, bohužel pak nima telko pjenjez. Rjenje by było, hdy by so joho předewzaće tola přewjesć hodźało. Tohodla namjetuju, jomu z lubeje nuzy wupomhać a to z małej zběrku, kotruž sebi dowolu wotewrić . . ." Ani na wotmołwu nječakajo wozmje swój kłobuk, čisnje pjenjez do njoho a hólčeca za ruku wzawši chce wot blida k blidu hić. Ale tu wutorhnje so mały a praji rozhorjeny: „Ně, ně, prosyć njesměm!" — „Oho!" znapřećiwi knjez wjesele, „ty tola njeprosyš, ale dyrbiš jenož twoje myto za twój rjany přednošk dóstać!" — Tu njespjećuje so hólčec wjacy a dźe z knjezom, kiž je tak znata a woblubjena wosoba, zo při kóždym blidźe něšto dóstanje. A hdyž bě zběrku dokónčił, prošeše knjez měji-

Stawizna wo starej křinje.

W sćinje lisćatych štomow kwasni hosćo za blidami sedźachu. Běše jich wjele, přetož swjećachu kwasaj wobeju synow staroho Kowarja.

Starši, Jan, zróstny a strowy pachoł, sebi Hanu Libušec bjerješe, Pětr, joho bratr, pak Marhatu. Libuša bě bohaty rólnik. Dwaj dołhej rjadaj hładkich howjadow so w joho hródźi swěćachu, a w konjemcu pódla njeměrnje teptachu derje wothladane pyšne hriwače.

Na kwasne blido přinjesechu pječenoho skopa, też kurjenc a hołbjenc běštej swoje wopory dałoj, a złote a čerwjene wina so w šklenćach błyskotachu; přetož słónco swěćeše.

Stary Kowař pak spominaše, zo je tomu hižo pjatnaće lět, zo bě swoju staru domiznu w njeměrnym času wopušćił dyrbjał a bě so potom w cuzych kónčinach zasydlił. Běše to njedaloko mjezow, a hdyž wot ranja duješe, by wětřik často na wječor kusk wónje přinošał z ródnoho zhubjenoho kraja.

Nětko budźe wšo hinaše. Běše sebi wotmyslił, zo na kwasny dźeń synomaj rozdźěli, wšo štož ma. Popołdnju rejwachu a do ranja rejwachu. Potom pak wočichny hara, a też tutej kwasaj so minyštej.

*

Stary Kowař, jako bě sebi wusudźił, tak sčini. Cyłe swoje zamoženjo rozdźěli, kóždomu po jenakim dźělu da, a wuměni sebi, zo budźe poł lěta pola Jana přebywać, poł lěta pola Pětra.

Jan kupi žiwnosć w Toisy a młódši nanowu khěžku wobkhowa. A tak běše w započatku wšo w rjedźe.

Najprjedy zaměstni so nan pola staršoho syna. Běše tam zbožowny. Radowaše so nad mjedowymi měsacami syna, a joho duša młódnješe. Jan nanej činješe, štož jomu na wočomaj widźeše. Na zbytk lěta woteńdźe nan k młódšomu a běše tam też spokojom, tak zo so jomu we wšěm jara dobro zdaše.

Přichodne lěto na kónc šestoho měsaca, hdyž běše Kowař pola młódšoho syna, naspomni Marhata swojomu mužej:

„Pětrje, nan bórzy wot nas woteńdźe. By mohł bratrej napisać, zo by sebi po njoho přijšł, zo so mój njetrjebamoj wo ničo starać. Pomysl, zakomdźiš z tym poł dnja z konjomaj."

Woprawdźe nazajtra Pětr bratrej napisa.

„Nó, wšako widźiš!" wujědźe sebi Hana, hdyž bě Pětrowy list přečitała.

„Twój bratr, kotryž je sebi Marhatu wzał a je bohatši, mysli, zo budźe namaj rozkazować. Ja myslu, ty jomu pokazaj, zo sy ty starši a zo to twoja wěc njeje, staroho nana sebi wozyć."

Jan wotmołwi Pětrej. Je pola was, přiwjezće; hdyž budźe pola nas, přiwjezemy joho my."

„To też je prawda", wospjetowaše při sebi Pětr, hdyž bě bratrowy list čitał. Poda jón žonje.

„Tomu ty prajiš, zo je prawda", rozłobi so Marhata.

„Haj!" wotmołwi Pětr.

„A njemohł wón runje tak derje sebi po njoho přijěć, a za poł lěta tam pósćeleš ty?"

„Nó ju, prawje maš, žona."

„Rěči z njoho hordosć, njedaj so zatrašić!"

„Ale što namaj pomha. Hdyž wonaj sebi nochcetaj po njoho přińć, što sebi chceš, dyrbimoj joho pósłać, hdyž je tu."

ćela konditarnje, žadane wěcy wobstarać a nazajtra rano hólčecej domoj pósłać. — „Tak, nětko móžeš domoj hić“, wobroći so na małoho. „Stań pak jutře rano zahe, zo mohł wěcy sam přiwzać, bjez toho, zo by waša mać što pytła, a potom přednjes twoju baseń prawje rjenje.

Dźěćo wosta hišće wokomiki stojo kaž by sebi něšto překładowało, skónčnje praji cyle khutnje: „Ty, hdyž budu wulki, budu też knjez kapłan, potom mam pjenjezy a dam ći je zaso wróćo. Nětko pak: Zapłać Bóh tón Knjez a božemje!“ Prajiwši to woteńdźe z krutym stupom z khofejownje. — „Wulkotny khadlička“, so smějo knjez na swoje městno poda. „Haj, haj, hdyž swjeći mać mjeniny!“

jhj.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Prěni list na Thessaloniskich.

1. Thessaloniska wosada. Thessalonika, něhdy Thermae, dźensa Saloniki mjenowana, bě hłowne město druhoho dźěla Macedonije, mjez městami tuteje romskeje provincy najsławniše a najludniše, za překupstwo so derje hodźace, dokelž při brjozy thermajskoho mórskoho wustupa ležeše a dobry přistaw měješe. Bydlachu tam pohanjo, greksey a romscy, ale też Židźa, kotřiž mějachu tam krasnu synagogn. Z mnohimi přikhadnikami z pohanstwa rozmnožeše so židowska wosada. Na swojim druhim pućowanju přińdźe swjaty Pawoł do Thessaloniki a wučeše tam na tŕoch sabatach wo Jězusu, slubjenym a zjewjenym Messiasu. Jenož někotři židźa, ale mnozy přikhadnicy a pohanjo přijachu wot njoho wopowědowanu wěrnosć a zjednoćichu so k nahladnej křesćanskej wosadźe.

2. Zaměr lista. Židźa rozhorichu so přećiwo Pawołej tak, zo dyrbješe młodu wosadu wopušćić, prjedy hač bě ju dosć wuwučił. Měješe tohodla wo nju wulku starosć, a na swojim dalšim puću pósła tam z Athena Timothea, zo by ju pokojał a k njomu so wróćiwši, wo młodej wosadźe rozprawjał. Wot njoho swjaty Pawoł zhoni, zo drje wosada we wěrje a lubosći přiběra, tak zo móže so wěriwym we Macedoniji a Achaji jako přikład poručeć; tola pak buchu tam też wselake njekřesćanske wučby, Knjezowy přikhad k sudej a wosud před tymle přikhadom wumrětych nastupace, rozšěrjane; też wšelake hrěšne nawučenja z prjedawšoho pohanskoho wobkhadźowanja njeběchu hišće wotstronjene, a druhe nastawachu ze spomnjenych wopačnych wučbow. Z listom chcyše swjaty Pawoł swoju wosadu powučić a tamne njedospołnosće porjedźić.

3. List je w lěće 53 w Korinće pisany, dokelž z Athena pósła swjaty Pawoł Timothea do Thessaloniki a pućowaše potom do Korintha, hdźež joho Timotheus, z Thessaloniki so wróćejo, nadeńdźe. Hnydom postara so swjaty Pawoł z listom za swoju wosadu.

4. Wopřijećo. Kaž w druhich Pawołych listach, namakamy też tudy krótku naréč a wobzamknjenjo a dwaj dźělej. W naréči postrowja wosadu a dźakuje so za płody, kotrež evangelium mjez Thessaloniskimi njese.

W prěnim dźělu dopomina wosadu na swój wobkhad mjez nimi a na jich zahorjenosć, z kotrejž evangelium přijachu, a na horcu žadosć, kotruž wón za nimi ma, a na lubosć, w kotrejž Boha prosy, zo by jich wutroby we wěrje wobkrućał.

W druhim dźělu napomina wosadnych, zo bychu so přiwučenych hrěchow wotrjekli, w dobrym křesćanskim žiwjenju nadobywali, a rozwučuje wo druhim Knjezowym přikhadźe.

We wobzamknjenju požohnuje a postrowja wosadu a poruča, zo by tónle list wot wšitkich joho bratrow čitany był.

Druhi list na Thessaloniskich.

1. Zaměr lista. Thessaloniscy buchu znowa přeśćěhani, wopokazachu pak so wobkrućeni w křesćanskich wěrnosćach a swěrni w křesćanskim žiwjenju. Ale z błuda, Knjezowy přikhad nastupacoho, a w prěnim lisće wot-

---

„To so pokaže, štó změje poslednje słowo!“ zawoła Marhata. Wěš, Hana so po knježsku twori, kupuje wšu židu na měšćanskich wikach; poł mile, hlej je běžała za židźanym šantkom, ale doma kročele njepřestupi, a čeledź ma wolu; ta joho na wósmužowu horu přiwjedźe. Tuž čiń, kaž chceš — ale k woli jej njedyrbjał być.“

Nazajtra do woza přahachu a nana k Janej dowjezechu. Pětr přikaza pohončej, zo by joho tam wotedał.

Prjedy byštaj so bratraj mało hdy widźałoj, wot toho časa so zcyła wjacy njewidźeštaj.

Dźěći so tu a tam hišće wopytowachu.

Jan měješe tři, Pětr dwě.

„Twój bratr ma jenož dwě dźěśći“, Hana jenoho dnja zaréča, „a mój tři, njeby tón mohł nana dwaj měsacaj dlěje měć?“

A tak dźeń wote dnja žiwjenjo Kowarjej bóle zhórkny. Jědźeše w stronu za blidkom, kotrež bě k heli přistajene.

Wobaraštaj wnučkam, zo k njomu njebychu khodźiłe. Často sebi też šuknyštaj, ale tak, zo stary słyšeše: „Ludźo praja, zo často pod šědźinami měchi hłuposće bydla, a rozom pak žadyn.“

Jónu wječor, hdyž stary Kowař wot blida stawaše, dźeše Pětrej:

„Pětrje, woteńdu na někotre dny, nó na dwaj dnjej, dlěje njebudźe.“

„Hdźe?“ wotmołwi Pětr.

„Što praješe?“ přispomni Marhata.

„Zo chce na někotre dny woteńć“, pošepta Pětr žonje.

„Nichtó joho njedźerži, móže być tak dołho hač chce. Čim dlěje, čim lěpje . . .“

„Pětrje, tebje chcu wo něšto prosyć“, zréča do njeje starc.

„Njezakazuju wšak wam, zo byšće šoł.“

„Wěm, wěm, ale trjebam něšto pjenjez.“

„Něšto pjenjez!„ wuprasny Marhata.

„Jenož mało“, žadonješe nan, „dosahaju mi dźesać frankow.“

„Dźesać frankow! Dźesać frankow! Njedźiwajće! Chce pućować, swěta nawidźeć! Njech pućuje abo na čožkuli žada, wot naju pjenjez njedóstanje“, zakhadźeše Marhata. „Móžeće so pola nas najěść, k čomu pjenjez!“

Stary Kowař, ranjeny z tajkej złej réču, zaléze do swojeje jstwički, posydny so k łožu, swoju staru hłowu do horšće wza a bolostnje spłakny.

Miny so hodźina.

Stary dźěd hišće sedźeše, ani njepytny, kak so durje z lohka wotewrichu, ale na swojej rucy druhu ručku začu a z čichim hłóskom dźeše k njomu wnučka:

„Njepłačće, luby dźědo, tu maće dźesać frankow. Wotamknych swoju pokładničku a runje to tam běše, mać ničo njewě, by mje biła.“

K wutrobje stary Kowař dźěćko přitłóči.

Nazajtra, hdyž nań k snědani přińdźe, wobroći so k synej a rjekny:

„Dokelž mi pjenjez njechaš dać, pójdu pěši.“

„Kaž chceće“, jomu Marhata do réče zaskoči, „hdyž chceće wy hłowu měć, mój też hłójčku mamoj.“

Starc woteńdźe.

Kak pak so wobaj mandźelskaj dźiwaštaj, hdyž za dwaj dnjej w durjach zasta wóz!

Stary Kowař zléze. Zbóžne a zbožowne mysle jomu čoło pokrychu, hdyž smějkajo so mužomaj, kiž běštaj sobu so priwjezłoj, rozkaza:

pokazanoho, nasta mjez Thessaloniskimi wulki strach a wulka lěnjosć wo dokonjenju powołanskich winowatosćow, dokelž měnjachu, zo Knjez w najbliższim času přińdźe. Swjaty japoštoł chce jich tohodla z listom powučić, zo Knjezowy přikhad tak blizko być njemóže, dokelž znamjenja, kotrež maja před nim so pokazować, so hišće njestawaja, a chce napominać, zo bychu pilnje swoje powołanske winowatosće dokonjeli.

2. List je pisany w času, w kotrymž běštaj Silvanus a Timotheus hišće při Pawole, joho w japoštołskim dźěle podpjerajcy, potajkim też w Korinće, kaž prěni list w lěće 53 abo na spočatku lěta 54, dokelž pozdźišo njenamakamy Silvana dale w Pawołowym towarstwje.

3. Wopřijeco. Też w tym lisće móžemy tesame štyri dźěle rozeznawać kaž w prěnim. W narěči dźakuje so po postrowjenju swjaty Pawoł Bohu za wutrajnu wěru, kotruž Thesaloniscy w přesćěhanjach wopokazachu, a w kotrejž stajnje rosćechu, za čož budźa wot Boha wěčnje mytowani.

W prěnim dźělu dopokazuje, zo Knjezowy přikhad tak blizko być njemóže, dokelž připowědźeny wulki wotpad wot wěry so hišće njesta, tohodla njesměmdźa wěrić falšnym wučbam abo listam, wopačnje jomu připisowanym, ale dyrbja swěrni wostać dóstatym wěrnosćam.

W druhim dźělu napomina, zo bychu Thessaloniscy za njoho prosyli, zo by wumoženy był wot spjećiwych človjekow, a wupraji swoju nadźiju, zo wutrajni wostanu w křesćanskim žiwjenju a zo so, hačrunje k hrěšniwosći nakhileni, k dobrym počinkam wobroćeć prócuja.

We wobzamknjenju požohnuje jich a připisuje ze samotnej ruku postrowjenja, zo bychu tak přeswědčeni byli, zo je list wot Pawoła pósłany.

Žiwjenjo je krótke a joho puć z wobćežnosćemi a zadźewkami posyty. Wužij wšě joho wokomiknjenja, dóniž so trjebać hodźa; přińdźe nóc, hdyž nichtón skutkować njemóže. Zb. Ludwik Granadźanski.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. W přitomnosći bamža změje 2. meje kongregacija wobrjadow wosebite posedźenjo, na kotrymž budźe so wo zbóžnoprajenjo prěnjoho japoštołskoho vikara Abesynskeje, česćehódnoho Justina de Jacobis, jednać. W prěnim rjedźe maja so dźiwy přepruhować, kotrež su na joho zastupnu próstwu so stałe. Jeli so tute za dosahace spóznaja, budźe zbóžnoprajenjo hižo w měsacu juniju. W samsnym měsacu ma so też zbóžna prajić česćehódna Emilia de Vialar.

W cyrkwi „Al Gesu“ wotmě po přeću španskoho wupósłanca pola Swjatoho Stoła Vicomte di Santa Clara de Avedillo statny sekretař kardinal Maglione swjatočne dźakne „Te Deum“ za dobyćo katolskeje Španiskeje nad jeje komunistiskimi a bolšewiskimi přećiwnikami. Na tutej swjatočnosći wobdźělištaj so też prjedawši kral Alfons XIII. a kralowna Victoria ze swojimi dźěćimi, dale 14 kardinalow, tohorunja diplomatiscy zastupjerjo pola Swjatoho Stoła połnoličbnje; też mnozy přisłušnicy klóštrskich rjadow, mjez nimi abt-primas benediktinow swobodny knjez ze Stotzingen, genenal jezuitow P. Ledochowski a general dominikanow P. Gillet. Swjatočnosć skónči so z wuspěwanjom španiskeje narodneje hymny.

Němska. Wólbna kapała wulkocyrkwje w Frankobrodźe nad Mohanom je při nětčišim wobnowjenju swoju prěnjotnu podobu zasy dóstała. W tutej kapali buchu we lětach 1483—1793 němscy kejžorojo woleni. W kapali stoji jeničcy 7 stólcow — to su te stare stólcy něhdyšich němskich kurwjerchow. Hižo před założenjom tuteje starodawneje kapały buchu němscy kejžorojo w Frankobrodźe woleni — a to wot lěta 1147 sem. Wólba wotmě so tehdy na tak mjenowanym „wólbnym polu“. Po wotmětej wólbje bu wuzwoleny před wulkocyrkwju Frankobrodskej zjawnje za kejžora wuwołany.

W lěće 739, potajkim před 1200 lětami, bu klóštr Benediktbeuern założeny. Po 1000lětnym wobstaću

---

„Zezběhńtaj křinju a donjestaj ju do mojeje komory!“

Mužej posłuchaštaj a zezběhnyštaj na zemju staru křinju, sylnje běše wokowana, zerzawje swěćeše čefwjene železo a wulki zamk wisaše nasrjedźa, jako by wulke pokłady kryć měł.

Stajištaj ju k starcowomu łožej, postrowištaj, woteńdźeštaj.

Pětr a Marhata woněmištaj z překwapjenjom, a ze wšěm překwapjenjom a khwatkom słowa njemóžeštaj wuprajić. Jenož so jimaj w mozach mysl točeše: Što też w tej potajnej křini ma?

Hdyž sebi stary wječor swoju šklička z poliwku na wumjeńk njeseše, jomu Marhata šćežku zastupi a luboznje so smějicy, wopraša so takle:

„Słyšće, nanko! Kak też by było, njechaće so radšo k nam za blido sydnyć, hač zo sće w kućiku a tak sam?“

Starcowej woči so na žónsku wuwalištej, jako by wučitać chcył, hač też z prawdu rěči, a zbórča:

„Nó, mojedla!“

„A čomu to dawno prajił njejsće? Myslachmoj, zo radši sydaće sam . . .“

Wot toho časa sydaše dźěd mjez dwěmaj wnučatkomaj.

Hdyž běchu wječor starc a dźěšći do łoža wotešli, prašeše so Pětr Marhaty:

„Čomu sy dźensa nanej za blido kazała?“

„Do toho přišoł njejsy? Twój nan je z prózdnymaj rukomaj wottud wotešoł a wróćił so na wozu z wulkej křinju.“

„A ty mysliš? . . .“

„Wězo, to kóždy widźi, stara liška wulke zamóženjo we swojej křini khowa, najskerje je w starym domje w Elsaskej zakopane było.“

„Aj, aj, što so tebi njezda.“

„Budźe bórzy kónc šestoho měsaca, budźe do Toisy chcyć k twojomu bratrej a zawěsće křinja poćehnje sobu.“

„To drje tola nic.“

„Ale jeli zechce?“

„Nó, a što potom?“

„Wěš, pasć budźemoj po starym a po joho křini.“

„Ale što bratr rjeknje?“

„Rjeknjemoj jomu, zo ma hižo štyri dźěći a mój jenož dwě, a zo smoj sebi tohodla wotmysliłoj, zcyła nana při sebi zdźeržeć.“

Pětrej so mudra rada lubješe, zamlaska.

Nazajtra dźeše Marhata Kowarjej:

„Nanko, budźe zaso čas, zo was k Janej dowjezemy.“

„Tak je“, praji nan žiwje, „ale křinju wozmu sebi sobu.“

Marhata w stronu na Pětra mikny, jako chcyła rjec: „Widźiš-li, njemějach prawje?!“

„Štoha też, nanko, maće w tej křini“, skušowaše šibale dale.

„Wopomnjeco na staru domiznu, ničo wjacy.“

„Nano, něšto smój z Pětrom wučiniłoj, a wam wšće też prawje budźe. Sće hižo stary a wjetkhi, kaž nad horncom para, te ćahanjo jenož was dele njese. Haj, wy docyła při namaj wostanjeće.“

„Ale dźowka, budź prošena, što Jan k tomu rjeknje.“

„Smój bohatšej hač wón, mamoj jenož dwě dźěšći, a wón ma štyri. Wukładźemoj jomu wšo tak, a wšće budźe spokojom.“

„Nó, kaž myslitaj . . .“

„Sława! Wostanjeće tu. Smój druhdy njepěknaj pobyłoj, ludźo smy słabi, smy kipri, kaž w swěće khodźi, a to

bu lěta 1803 klóštr zběhnjeny. Krasna klóštrska cyrkej připokaza so farskej wosadźe Benediktbeuern. K dopomnjeću na założenjo klóštra wobeńdźe wosada na dnju swjatoho Benedikta cyrkwinsko-jubilejsku swjatočnosć. Abt Willibald z Ettala wotmě k zawodej pontifikalnu Božu mšu, abt Angelus Kupfer jubilejne Boże służby.

W Kölnje wotmě so też lětsa w nocy k pasijónskej njedźeli kaž dotal hižo někotre lěta pokutny wobkhad katolskich muži a młodostnych muži. Na 12000 wobdźělnikow so naliči. Hdyž bě prócesijón do Kölnjanskeje wulkocyrkwje zastupił, swjećeše swjećacy biskop dr. Stockums Božu mšu na wołtarju, kotryž bě wosrjedź Božoho domu postajeny. Zady wołtarja běchu postajili mócny kříž, kiž bu při swjatočnosći naswětleny.

Španiska. Španiska je skónc měsaca nětko cyła wot bolšewiskoho režima wuswobodźena. Z tym je žałostna wobydlefska wójna w Španiskej skónčnje skónčena. Tutón zbožowny wukónc ma wězo też wulku ważnosć za nabožnocyrkwinske žiwjenjo. W krawnym wojowanju mjez narodnymi a čefwjenymi wójskami jednaše so zdobom wo wobstaćo abo njewobstaćo katolskeje tradicije w Španiskej. Kak je poprawym k tomu přišło, zo w katolskej Španiskej telko njepřećelstwa přećiwo katol. Cyrkwi nasta? Spočatki tutoho njepřećelstwa mamy pytać w započatku 19. lětstotka. Ideje wulkeje francózskeje revolucije běchu so też do susodneje Španiskeje přenjesle a hłowy wšelakich přisłušnikow měšćanskich worštow zamućile. Jich zwoprědka woswětlefstwowske, potom bjezbóžne a skónčnje bohunjepřećelske zastajenjo a myslenjo přeńdźe w druhej połojcy zańdźenoho lětstotka do marxistiskich worštow dźěłaćefstwa. Hižo do swětoweje wójny běchu so w Španiskej wšelake anarchiske hnězda wuwiłe. To płaći wosebje wo měsće Barcelona, kotrež bu hakle w poslednim času wot generala Franka dobyte. Bjez dźiwa, zo tu komunismus lohcy korjenje zapušći. Něhdyžkuli je so prajiło, zo je też Cyrkej na tutym wuwiću w Španiskej wina, zo njeje rozemiła, w prawym času wot swojoho wulkoho wobsedźeństwa a přewuzkeje zwjazanosće z monarchiju a zemjanstwom so dźělić. Tajke poroki su w tymle spowšitkownosćenju njeprawe. Mordowanjo a nida přećiwo Bohu Španiskich čefwjenych korjenješe mjenje bóle we nich samych. We swětowych stawiznach drje budźemy podarmo pytać tajku dźiwjosć a surowosć, z kajkejž su tući přećiwo służownikam Cyrkwje, cyrkwjam a cyrkwinskim kublam zakhadźeli. Cyrkej změje dołho na zasywutwarjenju cyrkwinskoho žiwjenja dźěłać. Po krawnych nazhonjenjach wobydlefskeje wójny pak budźe zawěsće duša španiskoho luda nětko ćim mócnišo za žiwym křesćanstwom a joho žohnowanjom žedźić. Na tym je pobrachowało w Španiskej něhdźežkuli. Znamjenja znowa wotućacoho žiwoho křesćanstwa pokazuja so wšudźom we wuswobodźenej Španiskej.

Kaž so z města Kadiz zdźěluje, wotmě so tam njedawno wulki zjawny prócesijón, kiž z kathedrale wuńdźe. K tomu so přizamkny jězba po morju, na kotrejž generalvikar tohole biskopstwa nacionalne wójnske łódźe Španiskeje požohnowa.

Jendźelska. W St. Just w Cornwallskej wumrě farař Charles Cook, jedyn z tych, kotřiž buchu we swojim času při rozraženju łódźe „Titanic“ wukhowani. Při tutym njezbožu, kotrež so 15. apryla 1912 na atlantskim oceanje sta, dokelž łódź z lodowej horu zrazy, zhubi 1571 wosobow žiwjenjo. Mjenowany farař skutkowaše na tutej łódźi jako dušepastyr, a to hač do poslednjoho wokomika. Wón bu wukhowany — ćerpješe pak wot toho časa na zaćěmnjenjo ducha. Łódźne towarstwo płaćeše jomu lětnu rentu. Wón běše tehdom 24 lět stary — wumrě nětko w starobje 50 lět.

Indiska. W Indiskej je něhdźe 6 milijónow křesćanow žiwych. Z nich je 3763000 katolikow wšelakich wobrjadow. Křesćenjo su žiwi mjez 238 mil. Hindow, 77 mil. Buddhistow, 4 mill. Sikhs a 11 mil. tak mjenowanych „česćowarjow dušow“. Misijonarojo dawaja sebi wosebitu prócu wo socialnje jara nizko stajenych „njedótkliwych“. Jeli so njeporadźi, tutych za křesćanstwo dobyć, je tak

---

wěsće, nanko, kajke to je. Što sebi chceće, wodajće namaj! Wšitcy smy wam tak dobri, njemóžemy bjez was być. Tak, hotowe je? Wostanjeće tu?!“

„Tuž wostanu, ale rad bych tola, kaž wěš, tu a tam też Janowe dźěći wohladał.“

„A čomu też nic? Jan a joho žona móžetaj kóždu njedźelu pola nas wobjedować, a chceće-li dźěći w tydźenju widźeć, hnydom po nje póśćelemoj.“

„Je-li tomu tak, sym rad zwólniwy. Stej pěknej dźěśći, Bóh wamaj zapłaći.“

Hišće tón wječor napisa Pětr Janej, zo sebi nana zdźerži při sebi.

Hdyž Jan list dósta, pokaza jón žonje.

„Mužo“, Hana poważnje rjekny, „ta wěc njeje prawa.“

„Kak to, Hana?“

„Nó, wšako zhoniš.“

Bratr a swakowa bórzy wuskušištaj z jenoho z Pětrowych synow, zo je nan křinju sebi přiwjezł, zo je w joho komorcy stajena a zo ju kedźbliwje hlada.

„Njepřewostajimoj tola nana a joho pokład jimaj“, bórčeše Jan.

„Nic tak, nic tak“, do skoka přiklepny Hana, „božemje njech sebi joho žiwitaj, smój tak bjez roboty a wudawka, jenož budźemoj skedźbnaj, hač nan wumrje, budźe časa dosć, a zamołwimoj so wo swój podźěl.“

Wot toho časa sebi staroho Kowarja z ruki do ruki podawachu; kóždy joho na rukomaj nošeše.

*

Jónu njedźelu wječor stary Kowař ćiše dokonja, dokelž bě joho swěčka žiwjenja so wuswěćiła.

Hdyž wobě swójbje póznaštej, zo je woprawdźe mortwy, dołho na so hladachu.

Donjesemy joho do joho komorki“, wučeše Hana.

„Haj, haj, wězo“, swědčeše Jan.

Pětr a Marhata splóšiwje na so pohladnyštaj.

„Hdyž z mortwym do komorki přińdźechu, wuhasny Marhaće latarnja, kotruž měješe w rukomaj.

„Wětr je mi ju hasnył“, rjekny. „Ale je mi dosć widźeć, dźensa měsačk swěći.“

Lědom běchu starcowe ćěło do łoža położili, dohlada so Hana za łožom na wulku křinju.

„Hladajće dźě“, so na woči spodźiwa, „što to je tule?“

„To je naša stara křinja“, zamumli Marhata.

„Być sebi dajće a njerěćće hłupje“, a tak so Jan z wočomaj do bratra zabodźe, „wšako wěmy, zo je křinja nanowa, a to je słowo za dźesać: dźělić! Dźělić budźemy!“

Što sebi chcychu hač křinju wotewrić?

Běžeše po někajku připrawu; njebě pak ničoho k rukomaj, a přinjesechu tuž motyku.

Křinja běše drje stara, ale kruta.

Měsačk liješe swoje blěde swětło po starcowym namódritym wobliču, wobě žonje nakhilenej, napjatej wobkedźbowaštej křinju. Pětr wšón blědy, Jan wudychany, z namocu łamaštaj zamk.

Zamk skónčnje popušći.

Synaj a jeju žonje dych zastajowachu, tłóčachu so bliže.

Wěko zawrjeskny.

W křinje běše jenož pjeršć — pjeršć z role starcoweje ródneje domizny. — —

nimale wěste, zo so přiwobroća pak islamej, kiž jim runoprawosć ze wšěmi druhimi mohamedanskimi wěriwymi poskića, pak atheismej, bjeznabožnosći, kotraž so wosebje w južnym dźělu Indiskeje rozšěrja, pak komunismej, kiž też w Indiskej swoje ideje rozsywa. Posledniši čini wosebje sylnu propagandu mjez dźěłaćerstwom. Wosebity zadźewk spěšnišomu rozšěrjenju křesćanstwa w Indiskej je njeprawe měnjenjo domorodnych, zo přijeco křesćanstwa jich wotnarodźenjo sobu přinjese. Přećiwo tutomu předsudkej je njedawno biskop Rossillon z Vinagapatama zjawnje wustupił a wuwjedł, zo Indiska so njetrjeba ničoho bojeć ze strony katolskich misijonarow; nawopak, jich přeco je jeničcy, zo bychu Indisku swobodnu, wulku, zbožownu a nahladnu mjez narodami zemje widźeli. Katolscy wotpósłancy na indiskim nacionalnym kongresu njejsu so też wot nikoho we wopokazowanju wótčinskoho zmyslenja přetrjechić dali.

Khina. Na katolskej universiće w Pekingu woměwaja so pod protektoratom Japoštolskeje delegatury přednoški, kotrychž zaměr je, wulki khinski kraj za křesćanstwo dobyć. Přednoški dźerža nazhonići misijonarojo a druhe wěcywustojne wosoby.

Boža mša w Gragnena.

Italski rozprawjeŕ, kotryž dobrowólnikow na španiskich bitwišćach přewodźeše, wopisuje na hnujace wašnjo prěnju Božu mšu we hłownej cyrkwi španiskoho města Gragnena. Tute město běchu bolšewikojo zdźěła zapusćili a też rjanu cyrkej khětro wobškodźili. Pólny duchowny dyrbješe Boži dom najprjedy znowa woswjećić, dokelž bu 30 měsacow dołho wonječesćeny. Tam, hdźež prjedy hłowny wołtaŕ stoješe, postajichu pólny wołtaŕ z wulkej pozłoćanej Božej martru, dwěmaj swěčnikomaj, podstawkom za misale, a do srjedźa stajichu monstrancu.

Na wěži zaklinči po połtřećalětnym mjelčenju wulki zwón, kotryž wěriwych k Božej mši přeprošuje. Jako prěnja zastupi młoda holca a nimowólnje pytatej jeje woči krjepjeńcu. Potom přikhadźa młoda mać. Na rukomaj ma swoje njekřćene dźěćo. Wona tohorunja ke krjepjeńcy přistupi, zo by dźěćo ze swjećenej wodu wokrjepiła. Skónčnje zasłyšiš ćerchacy stup starca, a potom přikhadźeja žony, młode holcy a dźěći. Pólny kapłan započina z woporom Božeje mšě. Italscy oficěrojo a wojacy stoja a kleča w połkole wokoło wołtarja. Samo čŕjódka jatych z čeŕwjenoho wójska chce so na Božej mši wobdźělić. Přiwjedu jich zhromadnje do cyrkwje. Před cyrkwinskimi durjemi stoji čestna wójnska straža. Cyle jasnje su słyšeć liturgiske modlitwy měšnika. Stara maćerka modli so z hłubokej nutrnosću różowc; młoda mać wuči swoje dźěćatko znamjo křiža. Z čornym šlewjerjom přikryta žona kleči cyle zlemjena při stołpje. Nadobo wuroni so z jeje erta w bolostnym bědowanju mjeno mužskoho a potom zwjeze so njemócna do rukow tam klečaceje staruški. Zwónčk při wołtarju k přežohnowanju zaklinči. Kóždy ma začućo, zo po tak dołhim času na wołtaŕ zestupowacy Wumožnik cyłu tragiku španiskoho luda sobuželnje wobjima.

Ite missa est. Boža mša je skónčena, a na sprawnych mjezwočach italskich dobrowólnikow pytnjemy wotbłyšć tamnoho sprawnoho rjekowstwa, kotrež je sebi wědome, zo za sprawnu wěc wojuje. Boža martra, kadnik, monstranca, wołtaŕne kanki a podstawka za misale so wotnjesu a zapakuja. Přichodna Boža mša za legionarow wotměje so 10 kilometrow wot tutoho města.

Někotre žony a dźěći zwostanu hišće krótki čas w cyrkwi. Potom pak wšitcy Boži dom pod někajkim znutŕkownym warnowanjom wopušća. Cyrkej stoji nětko zasy wopuščena na šěrokim naměšće. Nadobo je wrjeskot lětadłowych motorow słyšeć, a hižo bubotaja we wšěch rózkach wottrašowace kanony. Ale njedźiwajcy toho čeŕwjene lětadła nad městom swoje koła jězdźa. Nadobo zběhnje so połuhłušacy wrjeskot a wysoko postupowaca mróčel znošuje so nad cyrkwju. Lětadłowa bomba bě tŕěchu přerazyła, a stołpy a srjedźnu łódź zničiła. Pod njesměrnym powětrowym čišćom zwony hišće raz zazwonja a bolostne zwuki znošuja so posledni króć nad zapusćenym městom . . .

Prócesijón do Filipowa. **Wutoru 2. meje** rano w 5 hodź. w Khrósćicach Boža mša. Potom hnydom woteńdźemy. Wosobinskoho wopisma njeje trjeba, dokelž hranica wjacy njeje. Też pjenjez dla žane předpisma njejsu. **M. Kokla,** wjednik.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 544. z Budyšina: Michał Hoka; 545. z Dalic: Jan Młynk; 546. 547. z Wotrowa: Hańža Jóršowa, Madl. Cyžowa; 548. 549. z Nowoho Dwora: Jakub Šewčik, Jan Hajna; 550.—554. z Prawoćic: Jurij Rynč, Jurij Křižank, Pawoł Cyž, Marja zwud. Wićazowa, Pawoł Šewčik; 555. z Kopřina: Jan Běr; 556.—575. z Worklec: Hana zwud. Wincarjowa, Jurij Rjeda, Jan Opic, Mikławš Kósk, Michał Žofka, Jurij Šewc, Jakub Ridl, Jurij Kocor, Franc Rynč, Michał Rynč, Pawoł Kocor, Michał Kubaš, Jakub Domanja, Jakub Nuk, Mikławš Kilank; 571. 572. z Hory: Jakub Glawš, Jurij Młynk; 573. z Wudworja: Jakub Hajna; 574. z Khrósćic: Korla Völkel; 575. z Kozarc: Pawoł Khěžka; 576.—589. ze Smječkec: Jan Šewc, Mikławš Bjeńš, Jurij Pětŕka, Pawoł Hanski, Pawoł Woko, Jakub Matik, Pětr Krawc, Michał Štraws, Jakub Šewc, Marja Altmanowa, Michał Pjech, Jurij Handrik, Pawoł Cyž, Pawoł Šěrak; 590. z Łuha: Handrij Cyž; 591. ze St. Cyhelnicy: Jakub Wornaŕ.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hednschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülerfor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Mantle a hadźicy za dźěćace kolesa
ma hišće we wšěch wulkosćach na składze
J. Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach pola
J. Schieback
w Budyšinje, Mužakowska dr. 4

Wopytašće hižo
dospołne wupředawanjo
we wobkhodźe za
mužacu a hólčacu drastu
Richarda Zoblera w Kamjencu na torhošću?
Přijomne płaćizny wabja k nakupej!
Mužace woblečenja, rjane tkaniny, dobre kajkosće, hižo wot **10** hr.
Pacholace woblečenja . . . . . hižo wot **7** hr.
Dźěćace woblečenja . . . . . hižo wot **1,50** hr.
Tu móžeće so na lěta dołho derje a tunjo zastarać!
Přińdźće hnydom k tutomu
dospołnomu wupředawanju!
Je tu hišće bohaty wubjerk!
Njedajće sebi tutu dobru přileżnosć nimo hić!

Za wužiwarjow serbskoho misala.

3. njedźela po jutrach, 30. apryla 1939:
Boža mša str. 241; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatej Katyrnje Sien. str. 467, 3. wo oktavje swjatoho Józefa str. 238; Credo; Praefacija str. 223.

Filipa a Jakuba, japoštołow, 1. meje:
Boža mša str. 513; Gloria; Credo; Praefacija wo japoštołach str. 481.

Namakanjo swj. křiža, 3. meje:
Boža mša str. 516; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo swjatym Józefje str. 238 pod 2), 3. wo swjatych martrarjach Aleksandra a tow. str. 451 (poslednja modlitwa jenož w mjelčacych Božich mšach); Credo; Praefacija wo swjatym křižu str. 148.

4. njedźela po jutrach, 7. meje:
Boža mša str. 245; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Stanisławje str. 445; Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 30. apryla: Swj. Katyrny ze Siena.
Póndźelu, 1. meje: Swj. Filipa a Jakuba, japoštołow.
Wutoru, 2. meje: Swj. Athanasija, bisk., wuznawarja, cyrkw. wučerja.
Srjedu, 3. meje: Namakanjo swj. křiža.
Štwórtk, 4. meje: Swj. Moniki, wudowy.
Pjatk, 5. meje: Swj. Pia V., bamža a wuznawarja.
Sobotu, 6. meje: Swj. Jana „před łaćonskimi wrotami".
Njedźelu, 7. meje: Swj. Stanisława, biskopa a martrarja.

Dźěćace drasćički
Dźěćace woblečenja

poruča we wulkim wubjerku

Johs. Schaaf

Bohata hasa — Dźiwadłowa hasa — Kotołska hasa

Max Herde poskića **za rjany měsac meju**
w Budyšinje, Sukelnska hasa 10

Třiróžkate rubiška, marocain	wot	0,49
Třiróžkate rubiška, židźane	wot	0,75
Crepp-Georgettes-rubiška 80×100		1,95
Žonjace trikot-woblečenjo, krótki rukaw	wot	1,95
Žonjace woblečenjo, charmeus, wulkosć 42/48		4,95
Žonjace dirndl-woblečenjo	wot	5,95
Žonjace woblečenjo, zell-wołma muslin	wot	6,95
Žonjace športne woblečenjo, jenobarbne, 2 dźělaj		7,95
Žonjace woblečenjo, bemberg lavabel	wot	9,95
Žonjace woblečenjo, marocain, dypkate	wot	7,95
Kostumowe suknje	wot	2,95
Kostumowe suknje, marocain, čorne	wot	3,95
Žonjace športne jaki	wot	6,95
Žonjace komplett-jaki, marocain	wot	4,95
Žonjace kostumy	wot	14,95
Žonjace mantle za naléćo	wot	9,95
Žonjace mantle, wołmjane Georgettes, čorne	wot	25,—
Žonjace bluzy, charmeus, krótki rukaw	wot	1,75
Žonjace bluzy, charmeus, dołhi rukaw	wot	2,50
Žonjace bluzy, bemberg lavabel	wot	4,35
Žida, dźěł., čorno-běła, za woblečenja		0,49
Zell-wołmjany muslin, 90 šěr.	wot	0,95
Marocain 90 šěr.	wot	0,95
Matt-crepp, smuhaty, 90 šěr.	wot	1,25
Crepp-satin 90 šěr.	wot	1,25
Žonjace nohajcy, dźěłana žida, 2. wólba		0,59

Wulke składy drastow a tkaninow
wšěch družin

MODEHAUS **Gierisch**
Inh. Max Amberg
KAMENZ

Indanthrenbarbjene
lěćne tkaniny
za fale, khuty a drasty
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Patentrolowy su šwarne za kóždе wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Pohonč
do młyna a ratařskoho dźěła so hnydom pyta. Zamołwjenja njech so pod čo. 224 do Donnerhakec čišćernje zapodaja.

Katolska fara w Plawnje pyta k hnydomnomu nastupjenju spušćomnoho, nabožnje zmyslenoho **zwónka,** najradšo staršeju mandźelskeju z dorosćenymi dźěćimi. Poskićenja njech so bórzy připósćelu na
Katholisches Pfarramt Plauen i. V.
Gustav Adolf-Str. 35

Wróćiwši so wot rowa mojeje swěrneje mandźelskeje, našeje lubeje maćerje, sotry a wowki

Madleny Robloweje rodź. Glawšec

w Pěskecach,

kotruž je Bóh luby Knjez, nimale 64 lět staru, na puć do wěčnosće derje přihotowanu nam přezahe wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju na jeje khorołožu wopytowali, na póstwječorje za jeje khudu dušu so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje knjezej fararjej Mičej za joho hłubokohnujace, tróštowace słowa při rowje, dale knjezej kapłanej Šołće kaž tež susodam a přećelam naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Dušu zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Pěskecach, Budyšinje** a **Wotrowje,** 25. apryla 1939.

Mikławš Robl a dźěći.

Ty, luba maći, mandźelska,
Wšak wjele sy tu přetrała,
Te dźěći, kiž sy lub'wała,
Sy na marach ty widźała.

Po tajkich wulkich tyšnosćach
Ći wutrobu smjerć zlemiła.
Měj dobru nóc nětk na wěčne,
Bóh daj ći myto njebjeske!

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoréčak 3895. Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

18. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 6. meje 1939.** | **77. lětnik.**

Ave Marija.

Cyły katolski lud skhadźuje so tón měsac pola meje kralowny. Wije jej wěncy róžičkow a paćerkow. Spěwa sej kěrluše před swjećećom doma a w cyrkwi. Z cyrkwinych wěžow klinči zwuk zwonow do wušow a do wutrobow wěriwych a namaka tam tysacory wothłós. Cyła zemja spěwa swoje Ave Marija. Budź kralowna nam witana! Ale su křesćenjo, kiž so z wěstym porokom nas katolskich prašeja: Njeje tele hołdowanjo přehnate? Njećefpi pod tym česć Boža? Njeje to přibójstwo, człowjeka takle wuzběhować? Na to wotmołwjamy, zo nimamy tele wobmyslenja. Swět česćuje też swojich wulkich. A kak jara! A z połnym prawom. A my křesćenjo njesměli wulkich, najwjetšich swjatych w česći měć? Česćowanjo maćerje Božeje pak je zrozemić, hdyž wěmy, kajkoho pokhoda wona je a kajki nadawk česćowanjo ma.

I. Z wotkel?

Z wotkel česćowanjo swj. Marije pokhadźa? Nic człowjek, ale Bóh Knjez sam přez swojoho arcyjandźela Mariju počesći z postrowom: Ave Marija! Žohnowanja mjez žónskimi! To su Bože słowa. Te su wěrne. Njech su krótke, człowjek njesmě je pomjeńšeć ani we wobsahu ani we wuznamje. Žohnowana mjez wšitkimi žónskimi. Haj, kotra žónska chcyła stupić pódla meje kralowny? Kotra knježna, njech też była cyle rjana a čista po ćěle a duši, kotra mać, njech też była mać najsławnišoho wumělca abo najmócnišoho krala abo najwjetšoho swjatoho na zemi, chcyła so runać z maćerju Božej?

Haj, wšitke wulke a swjate žónske kłonjeja so poniżnje před Mariju, swojej kralownu. Zhladujcy na swój błyšćaty přikład a ideal strowjeja Mariju: ave Marija, žohnowana mjez wšitkimi žónskimi. Haj, ani Jěwa njeje sej zwěriła, so runać z maćerju Božej, runjež wona prěnja žónska była, wot Boha cyle rjana a swjata stworjena. Wona drje je maćeř žiwjenja, ze zdźědnym hrěchom počeženoho. Samo Jěwa w paradizu pokaže na druhu Jěwu, kiž helskej wacy hłowu roztepce.

Ave Marija, połna hnady! Njech my człowjekojo byli křćeni, firmowani, połni hnady, tak běchmy tola wěsty čas w hrěše, znajmjeńša w zdźědnym. Marija pak, bjez hrěcha podjata, je stajnje bjez hrěcha wostała. Połna hnady. Čista lilija wosrjedź winypołnoho swěta, potajna róża mjez ćernjemi hrěšneje zemje. Marija nima podźěla na hrěše. Wona je hrěšnej wacy hłowu rozteptała. Marija, nihdy njewólnica djaboła, stajnje służownica Knjezowa. Marija tuž hwězda nam na morju, swětła swětnica nam lětarjam, zo bychmy dócpěli do njebjes.

Z česćownosću zhladujemy na tajki ideal, kiž je Bóh nam dał. Z jandźelemi tuž ju strowjamy: ave Marija, žohnowana mjez žónskimi, połna hnady. A njeje to prawje? Haj, to je trjeba! Žónska, kiž česćuje swój ideal, bywa podobna Mariji. Štó zamohł na tajku hrěšnje pohladnyć? Cyły swět by w tajkej žónskej widźał a česćił Mariju. Dostojnosć a česć žónskeje by była njedótkliwa. Njezranjene knježnistwo a žohnowane maćerstwo by było zaručene. Tak je nam Marija maćeř swjatoho, zbožownoho žiwjenja.

II. K čomu?

Mariju česćujemy, dokelž je to wola Boha trojednoho: wola Boha Wótca, kiž sam sej česći tak wulkotnje wuhotowane wuzwolene stworjenjo; wola Boha Syna, kiž chce měć česćenu swoju lubu mać; wola Ducha Swjatoho, kiž napjelnja swoju njewěstu z najrjeńšimi hnadami. Zo pak Mariju zbóžnu khwala wšitke narody, to ma też w tym swoju winu: jeje česćowanjo ma wulki nadawk, nam zwěsćić pomoc swjateje Marije. Wona, połna hnady, žohnowana mjez wšěmi žónskimi, je dobroćiwa a miłosćiwa mać, swěrna pomocnica křesćanow. Marija je pomhała Jězusej w zemskim žiwjenju, wona je z pomocnicu Jězusowej, dale žiwomu w swjatej cyrkwi, kiž je potajne ćěło Jězusowe. Kóžde

ave Marija je zdobom jene memorare: wopomń, o Marija, nihdy njebu słyšane, zo by wopušćeny był, štóžkuli pod twój zakit wućekny. Na 700 lět modla so křesćijenjo tónle rjany paćeŕ swjatoho Bernarda. A stajnje znowa pokazuje so wěrnosć, zo Marija je woprawdźe spušćomna pomocnica křesćanow. K njej so wołaja wšě časy a ludy, wšě stawy. K Mariji so wućeka křesćanska knježna, zo by sej zakhowała bohatstwo njezranjenoho knježnistwa. K Mariji, maćeri dobreje rady, dowěrja křesćanska mać swoje dźěći, hdyž bywa wukubłanjo ćežke a wostudłe. Pola Marije pyta młodźenc a muž pomoc, zo by zamohł rozteptać helskej wacy hłowu. Tróštarnicy zrudnych dowěrja njeztožowny křesćan swoju zrudobu. Strowju khorych poruča khory swoje žiwjenjo. Mariju prosy mrějacy, zo by wona joho dowjedła k swojomu synej a pokazała jomu Jězusa. Bychmyli wšitcy dósć horliwje a dosć wótře so wołali wulkej pomocnicy křesćanow, njeby było mjez nami telko małomyslnosće a zadwělowanja. Njebychmy měli telko črjopow rozbitoho njewjesćinskoho, mandźelskoho, swójbnoho zboža. Kotra mać chcyła zapowěsć swoju pomoc so wołacym dźěćom? Marija, srjedźićeŕka Božeje hnady, pomocnica křesćanow, škituj nas! To je należnosć swjatoho Wótca w tym měsacu. To je měnjenjo japoštolstwa modlenja, kaž to na swojim městnje w Posole dźensa wopominamy. Marija, meje kralowna, škituj lud a joho stawy, škituj swjatu cyrkej, škituj wšitke dźěći Jěwine, w dole sylzow k tebi so wołace. Čim wjetša nuza, ćim horliwišo česćujemy na mejskich něšporach my dźěći swoju njebjesku mać. Z dowěru! Memorare! Wopomń! *i.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Khróšćic. Přichodny pjatk, 12. meje, móžetaj kubleŕ Mikławš Brěžan a joho mandźelska Hana rodź. Šramic z Kamjeneje pola Radworja swój 25lětny mandźelski jubilej swjećić. W lěće 1914 zawdaštaj sej rucy před wołtarjom w Khróšćičanskej cyrkwi pod knjezom fararjom Hicku. Česćeny jubilaŕ běše dołhe lěta z póselnikom za Khróšćicy a wokolinu a jězdźeše potajkim kóždu sobotu do Budyšina, njedźiwajo na wjedro a počas, wikowaše też dlěši čas ze zeleninu a symjenjemi, dóniž sej prjedawše Dučmanec kubło njekupi, na kotrymž nětko wobhladniwje a pilnje ze swojej towaŕšku žiwjenja hospodari. Ze zbožownoho mandźelstwa wuńdźe sydom dźěći. Jubilaŕ pokhadźa też z dźěćimi bohateje swójby, běchu jich wósom bratrow a sotrow, z kotrychž jene w młódšich lětach zemrě. W běhu swojich 57 žiwjeńskich lět njeje jubilaŕ ani jedyn króć ćežo skhorjeł a zwjeseluje so nětko hišće stajneje strowoty. Tak budźa so přichodny pjatk swójbni, dalši přiwuzni a přećeljo z jubilaromaj ważnoho dnja wjeselić móc. Też Posoł rjaduje so do črjódy gratulantow a přeje wšo dobre do přichoda.

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 12. meje 1939, popołd. 1/2 2 hodź. w Pančicach a 1/2 4 hodź. we Wotrowje.

Z Drježdźan. Putnikowanjo do Filipowa. Njedźelu 21. meje pojědu Drježdźanscy katolikojo z wosebitym ćahom do hnadownoho města Filipowa. Je to přeco wjele Drježdźančanow, zaso jónu mać Božu wopytać. Na domojpuću wopytaja też Šěrachow. Płaćizna jězby wučini jenož 2 hr., tak zo je kóždomu możnosć data, so wobdźělić. Přizjewjenja maja so hnydom w kapałach Drježdźanskich cyrkwjow abo na farach wotedać. Wutoru, 16. meje, wječor we 8 hodźinach je putniska pobožnosć w kapali Józefinskoho wustawa, hdźež so też wšo bliže zhoni. Hač do toho časa maja so přizjewjenja wobstarać.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Prěni list na Timothea.

1. Timotheus. Na swojim druhim japoštołskim pućowanju přińdże swjaty Pawoł do mało-asiskeje krajiny Lykaonije, do města Lystra, hdźež bě hižo na swojim prěnim pućowanju křesćansku wosadu założił. Tu nadeńdże młodźeńca Timothea. Joho nan bě pohan, joho mać Eunika a tuteje mać Lois běštej rodźenej židowcy a buštej najskerje wot swj. Pawoła samoho do křesćanskeje Cyrkwje přijatej a wuznamjenještej so přez krutu wěru. Wot njeju bu mały Timotheus derje kubłany a wučeny. Cyła wosada česćeše póćiwoho młodźenca a poručeše joho swj. Pawołej, tak zo sebi joho tutón za swojoho towaŕša a pomocnika při wopowědowanju swjatoho evangelija wuzwoli. Wón přewodźeše Pawoła ze Silasom a Lukašom do Macedonije, hdźež bu we Filippi křesćanska wosada założena, a do Thessaloniki a do Beroeje. Tudy wostaji Pawoł Timothea a Silasa, mjez tym zo sam z druhimi přewodnikami do Athena khwataše, a sem powoła też po krótkim Timothea a Silasa. Bórzy zasy pósła Timothea do Thessaloniki, zo by zhonił, kak so tamnišej křesćanskej wosadźe wjedźe, a z dobrymi nowinkami so wróćejo nadeńdże swjatoho japoštoła w Korinće. Z Korintha přewodźeše wučownik swojoho wučerja do Jeruzalema. Też na třećim japoštołskim pućowanju podpjeraše joho nimale tři lěta w Efesu. W tym času bu wot Pawoła po puću přez Macedoniju a Achaju do Korintha pósłany, a dokelž dyrbješe Pawoł dla zbožka wot slěbrownika Demetrija přećiwo njomu zbudźenoho, Efesus prjedy wopušćić, hač bě wotmyslene, zeńdże so z Timotheom, kotryž so z Korintha wróćeše, w Macedoniji, hdźež potom swój druhi list na Korinthskich napisa, we kotrymž Korinthskich też wot Timothea strowi. Wottud přewodźeše Timothej swj. Pawoła do Korintha, kaž to list na Romskich, kiž je w Korinthu pisany, swědči, dokelž Pawoł přistaja tu strowjenja też wot Timothea. Z Korintha pućowaše Pawoł po třiměsačnym přebywanju w Macedoniji a Małej Asiji do Jeruzalema, přewodźany też wot Timothea. Najskerje wutra swěrny wučownik při swj. Pawole, mjez tym hač bě tutón dwě lěće w Caesariji jaty, a bu z nim też do Roma wjedźeny, dokelž w tym času mjelča stawizny wo Timotheu, w Romje pak je zasy při japoštole był, kaž to wot tam pisane listy dopokazuja. Pawoł lubi w lisće na Filippenskich, zo bórzy Timothea k nim pósćele. A to drje so też sta, najskerje tehdom, hdyž so wěste zdaše, zo budźe bórzy ze zajeća puščeny. Pawoł, wopytawši kupu Kretu, pućowaše do Małeje Asije, hdźež so najskerje zasy z Timotheom zetka, a dźěše z nim potom do Efesa, hdźež Timothea swjatočnje za biskopa postaji, a pućowaše dale do Macedonije. Tu zhoni, zo je w Efeseskej wosadźe strašny njeměr wudyrił, při kotrymž błudne wučby rozšěrjachu. Dokelž so tam wróćić njemóžeše, napisa tu, kaž so praji, w Laodiceji, list, kotryž je prěni na Timothea. Na to Efesus wopytawši dźěše Pawoł zasy do Grekskeje, zetka so z Pětrom w Korinthu a pućowaše z nim do Roma; njeje wěste, hač jako jaty abo swobodny. Na kóncu swojoho žiwjenja, hdyž so jomu wěste być zdaše, zo budźe k smjerći wotsudźeny, žadaše sebi w druhim lisće, zo by Timotheus hišće do zymy k njomu přišoł. Wěsće je Timotheus činił, štož sebi japoštoł přeješe, znajmjeńša je so powěsć zdźeržała, zo je při Pawołowej smjerći přitomny był, a po njej so do Efesa wróćił a tam swoju dowěrjenu wosadu wjedł a rjadował. Česći so w romskej a grekskej Cyrkwi jako martraŕ, zasłuži sebi martraŕsku krónu najskerje w času kejžora Domitiana w lětach 91—96.

2. Zaměr lista. Swjaty Pawoł chcyše Timothea pohnuć a zahorić, zo by ze wšěmi swojimi mocami rozšěrjenju a dalšomu zakorjenju błudnych wučbow so napřećiwjał, a rozwučuje joho, kak by to z najrjeńšim wuspěchom dokonjeć mohł.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac meju:

Marija, pomocnica křesćanow, škituj nas!

Čestny titul „pomocnica křesćanow“ dopomina nas na časy turkowskich wójnow. Swjaty wótc Pius V. přicpě krasne dobyćo nad Turkami pola Lepanto, kotrež so sta na swjedźenju swj. różowca, 7. 10. 1571, pomocy maćerje Božeje. Tak zasuny so tehdom tuta próstwa do lauretanskeje litanije. Jako škitarka a pomocnica je so Marija hižo přecy wopokazała, hdyž běchu jeje dźěći w nuzy. Hdyž měješe so w lěće 1480 na kupje Rhodus horstka Janitow přećiwo 40000 Turkam wobarać, wołaše so wona pomocnicy křesćanow. K dźakej za njewočakowane dobyćo natwari so w Romje cyrkej „Marija z dobyća“. Hdyž w srjedźowěku křesćanscy ryćerjo ćehnjechu přećiwo pohanskim Saracenam, wołachu často: „Marija!“, a pomocnica křesćanow pomhaše. Runje tak běše při wulkej bitwje přećiwo Turkam před Winom, 12. septembra 1683. Tohodla też swjeći swjata Cyrkej na tymle dnju kóždolětnje swjedźeń mjena swjateje Marije — k wěčnomu wopomnjeću.

Swjata Marija pak njeje jenož pomhała křesćanam we powšitkownych należnosćach a nuzach, ale kóždomu jenotliwomu česćowarjej we wosobinskich wuzkosćach a ćěsnosćach a starosćach. Wo tym swědča njeličomne hnadowne městna, też naš luby Różant. Dowěrmy tuž swojej maćeri w dźěsćowskej lubosći wšitko! Mějmy ju w česći. Njebjeska mać je nam ze srjedźićerku pola Boha Wótca, je nam z mócnej pomocnicu!

Swjaty wótc Pius XII. je poručił, zo ma so lětsa na mejskich pobožnosćach wjele modlić wo zdźerženjo měra mjez ludami.

Wopytujmy horliwje mejske nyšpory, wołajmy so wótře ke kralownje měra: „Marija, nas wuwjedź z wójnskoho časa! Marija, wostań nam pomocnica křesćanow!“

---

3. Čas a město, w kotrymž bu list pisany, spóznajemy z wopisanja Timotheowoho žiwjenja: mjenujcy na puću z Macedonije do Efesa, najskerje w Laodiceji w Frygiji, a to na kóncu lěta 65 abo na spočatku 66.

4. Wopřijećo. Po wšědnym zawodźe japoštołskich listow dopomnja swjaty japoštoł swojoho wučownika na přikaznju, zo by rozšěrjenjo błudnych wučbow zadźewał ze słowom a też z přikładom; rozwučuje wo zjawnym modlenju, za koho maja so modlić, kak maja so mužojo a kak žony na swjatym měsće zadźeržeć; wopisuje počinki, na kotrež ma Timothej při cyrkwinskich zastojnikach hladać; rozestaja winy, kotrež joho pohnuchu, tele powučenja swojomu wučownikej podać, chce joho wobrónić přećiwo wučbam falšnych wučerjow; wuči dale, kak ma so přećiwo wěriwym po jich starobje, rodźe, hódnosći zadźeržeć, kak přećiwo wudowam, měšnikam a wotročkam, a skónčnje přistaja napominanja, kotrež jenož Timothejej płaća. Z wudźělenjom japoštołskoho požohnowanja list wobzamknje.

Druhi list na Timothea.

1. Zaměr lista je dwoji. Swjaty Pawoł chcyše z listom wěru a wutrajnosć swojoho wučownika wobnowić a wobkrućić a tak k službje Božej zahorić; potom pak prosy też, zo by k njomu do Roma přišoł, dokelž „čas joho rozwjazanja so bliži“.

2. Čas a město, w kotrymž bu list pisany, zhonimy z njoho samoho. Je w Romje pisany, w času, w kotrymž

Nócny wopyt pola mrějacoho.

Z dopomnjeńkow wjesnoho kapłana.

Podawk, kotryž so tu powěda, je we wšěm wěrny a sta so před lětami, hdyž běch z kapłanom we małym městačku. Městačko je snadź hodźinu wotležane wot bližšoho železniskoho zastanišća.

Bě w oktobru wječor. Běch khětro wjele dźěłać měł a wjeselach so, zo budu móc bórzy we łožu trošku wotpočnyć. Wuspěwach swoje wječorne paćerje a pomodlich so sobu wo to, zo by Bóh luby Knjez wšitkim khorym a ćerpjacym sćerpnosć, měr a wokřewjacy spar spožčił, a ja chcu wšak też hnydom wuznać, zo mějach mjelčo při sebi te přećo, zo by też naš zwónčk w nocy měr měł.

Mějach wšak wšu winu k tomu, přetož běch jara sprócny, a nócny zwón na farje móžeše wšak jara kažaca wěc być, zda so, zo ma swoje wjeselo na tym, hdyž móže wobydlerjow w prěnim spanju wubudźić, tak zo sy nuzowany, rjenje z łoža wulězć a posłušny ke khoromu khwatać.

Moje přećo njedyrbješe so tu nóc dopjelnić, najskerje tohodla, dokelž bě wina k tomu bóle sebičnosć hač lubosć k bližšomu.

Nóc bě zymna, ale ja so bórzy zwohrěch pod posleščom. Hižo na poł spicy słyšach hišće z daloka ridrowanjo poslednjoho tworowoho ćaha, kotryž do zastanišća nutř jědźeše, potom kruće wusnych. Nadobo buch nastróžany přez wótry, rězny zynk. Dźiješe so mi? Bě to zwónčk, kotryž tak klinčeše přez ćichi dom? Posłuchach a njezwažich sebi ani dychać. Ně, njeběch so mylił, hišće junu, wótrišo a raznišo hač prjedy zaklinča zwón. To bě wołanjo wo pomoc. Khětře so zwoblekach a wočinich wokno. „Je tam štó?“ so prašach. Žana wotmołwa, jenož zymny nócny wětr mi do wobliča duješe, zo mje zyma woběhowaše. „Je tam štó?“ so hišće junu woprašach. Bě přewulka ćma, zo bych něšto spóznać mohł, ale słyšach, kak so deleka w pěsku tepce, a bě mi, jako by so něchtó wot khěžnych durjow wotsalował, zo by lěpje k woknej horje hladać mohł. „Je tu štó?“ so zasy prašach, „sće wy klinkał?“

Škropawy, mi cyle njeznaty hłós so wotmołwjejo prašeše: „Sće wy knjez farař?“

Hnydom sebi myslach, zo tutón muž z našeje wosady njeje a najskerje też nic katolski, přetož wobydlerjo našich susodnych wsow běchu zwjetša evangelscy.

„Ja farař njejsym, ja sym joho kapłan. Što dha dyrbi być?“

Wot deleka so wotmołwi: „Žona předstojićerja na zastanišću we W... mje tu pósla a da was prosyć, zo byšće na zastanišćo přišoł, ale hnydom. Jedyn pućowacy bu wot poslednjoho ćaha přejědźeny. Wobej nozy stej wotjědźenej, znajmjeńša cyle rozmjećenej. Lěkař je joho zawjazał, praji pak, zo žaneje nadźije njeje. Jeli khwataće, snadź joho hišće žiwoho nadeńdźeće. Předstojićerjowa žona praješe, zo je wona přeswědčena wo tym, zo je tón wbohi človjek katolski. Ja sam sym protestant.“

Ja so tomu mužej podźakowach za joho prócu, za daloki puć, kotryž bě wón w tak njelubej nocy činił, zo by mje zawołał a prajach jomu, zo tak khětře, hač so hodźi,

bě Pawoł druhi króć jaty a w kotrymž ma blizku smjerć wěstu, potajkim w lěće 67. Tónle list je poslednje pismo, kotrež mamy wot swj. Pawola a we kotrymž tak jasnje pokazuje wótcowsku lubosć k swojomu wučownikej, nutrnu starosć za dalše rozšěrjenjo swjatoho evangelija a spodźiwnu dowěru na Jězusa, bóžskoho założerja swjateje Cyrkwje, kotryž budźe ju tež we wšitkich strachach škitować a jomu po tak dołhim mučnym wojowanju přihotowanu krónu wěčnoho žiwjenja dać.

3. Wopřijeco. Móžemy w lisće wyše zawoda dwaj dźělej derje rozeznawać.

W zawodźe dźakuje so Pawoł po postrowjenju, zo je Bóh Timotheowu wěru wobkrućił.

W prěnim dźělu napomina Timothea, zo by we sebi hnadu zbudźował, kotruž je w měšniskej swjećiznje dóstał, a zo by so w dokonjenju swojoho zastojnstwa swěrny wopokazał a zo so njeby zawjesć dał přez přikład tajkich, kotřiž so w Asiji wot njoho wotwobroćichu. Přirunajo wučeństwo z wojeństwom a rólnistwom pohonja joho, zo by mužnje a pilnje za Khrystusa wojował, dźěłał a čerpjeł, a k tomu móc čerpał z přikłada Khrystusowoho a Pawołoho.

W druhim dźělu wospjetuje prawidła, kotrež ma Timothej w pastyrskim dźěle nałožeć, kak ma so zadźeržeć přećiwo druhowěriwym a hrěšnikam; pokazuje, kak wulka škoda Cyrkwi wot falšnych wučerjow a njekhmanych ludźi brozy, kotřiž druhich zawjeduja; tohodla dyrbi Timotheus ćim swěrnišo kedźbować a w strašnym času swoju winowatosć ze swjatej zahoritosću dokonjeć.

Na kóncu prosy swjaty japoštoł, zo by Timothej bórzy do Roma přišoł, dokelž je skoro wot wšitkich přećelow wopušćeny. Z postrowjenjemi a z požohnowanjom wobzamknje list.

Křesćanski dom je rola Boža. Njepřestawajcy wusywa wěčny Bóh swoje bójske zorno na tule rolu, zo by płody za wěčnosć wupłodźała. Njepřestawajcy žohnuje wón rolu z njebjeskej hnadu a tučnotu zemje. Přecy a wšudźe wobdawa ju ze swojim škitom — a wón też naposled hromadźuje zrałe płody do swojich njebjeskich brjóžnjow.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Pius XII. přija njedawno skupinu putnikarjow z Brasiliskeje, kotrychž arcybiskop z města Rio de Janeiro, kardinal Leme, wjedźeše. Swjaty Wótc wupraji w portugiziskej rěči swoje wjeselo na tym, zo su k njomu přišli putnikarjo z wulkeje a zdaleneje Brasilskeje, kotraž tak zwjeselace postupy čini w rozšěrjenju katolskeje, wot wobydlerstwa zjawnje wuznawaneje wěry. Swjaty Wótc dopomni na swoju, lěta 1934 wuwjedźenu jězbu do Brasilskeje a na te so njepominjace začišće, kotrež je na horje Corcovado před pomnikom našoho Wumóžnika zhladujo na njesměrne morjo a hłowne město Brasiliskeje dožiwił.

Swjaty Wótc je 19. apryla ze zjawnymi awdiencami nowozwěrowanych mandźelskich započał. Při tutej prěnjej zjawnej awdiency so 500 porow wobdźěli, kotrež Swjatoho Wótca ze žiwym přiwyskom powitachu. Pius XII. wupraji swoje wjeselo, zo móže nětko z tutymi, wot swojoho prjedownika zawjedźenymi awdiencami pokročować. Nimoducy poskići kóždomu přitomnomu ruku.

Italski krónprync Humbert wobhlada sebi před krótkim dokładnje w swjatoho Pětrowej cyrkwi jeje pokłady a drohotnosće.

Wuherski ministerski president hrabja Teleki a wuherski minister zwonkownych należnosćow hrabja Czaky wopytaštaj přebywajo w Romje też oficielnje Swjatoho Wótca a joho statnoho sekretara, kardinała Maglione. Wuherskaj statnikaj staj wuznamjenjenaj z wysokimi bamžowskimi rjadami. Ministerski president hrabja Teleki přepoda při tutej přileżnosći statnomu sekretarej, kardinalej Maglione, wosobinscy wulkokřiž wuherskoho zasłužbnoho rjada.

Němska. Po protycy za duchownstwo za lěto 1939 (wušła w nakładze Manz w Regensburku) liči arcidiecejza Kóln 2468209 katolikow a 1721854 druhowěriwych, biskopstwo Aachen 1193112 katolikow a 120257 druhowěriwych, biskopstwo Trier 1516367 katolikow a 476552 druhowěriwych, biskopstwo Limburk 539083 katolikow a 1021219 druhowěriwych, biskopstwo Münster 1811599 katolikow a a 1235928 druhowěriwych, biskopstwo Osnabrück 444924

---

přińdu. Hišće so wopraša, hdźe ranjenoho namakam a hač je hišće při wědomju.

„Wón leži w čakarni třećeje rjadownje, tam smy joho na słomu położili. Hdyž woteńdźech, hišće njebě při wědomju, snadź k sebi přińdźe, prjedy hač tam budźeće — to rěka, jeli mjez tym hižo wumrěł njeje. Wón ma hrózbny napohlad, knjez kapłan."

„Derje, nětko dosć wěm. Mějće hišće raz wutrobny dźak! Prajće na staciji, zo hnydom přińdu."

Pomału so muž wotsalowaše, začinich wokno.

„Nětko, kapłano, bjeř swoje mysle hromadu"; tak sebi sam při sebi prajach. „Nimaš žaneje khwile. Hdźe su zapalki? Ach, tu su. Hdźe su črije, tu a tu je kłobuk a płašć. Nětko hišće bursu a swjate wolije. Khětře, kluče! Tu při durjach wisaja. Mam nětko wšo? Štolu, knižki? Haj."

„Čakaj, dyrbju latarnju sobu wzać. Žiwjenjo toho muža wisa na jenej nitcy, někotre minuty komdźenja móža za njoho strašne być. Kak je na khódbje tola zyma. Tola to ničo nješkodźi. Khwataj, kapłano."

Hdyž po skhodźe dele ćerjach, padaše swěca mojeje latarnje na wobličo bolosćiweje maćerje, kotrejež postawa tam na sćěnje wisaše. Ženje njezdaše so mi wona tak błeda, tak połna bolosćow być. Mi běše, jako bych sylzy widźał w jeje wočomaj.

Tu wisa zwónčk, kotryž je mje wubudźił. „Ty sy swoju winowatosć dopjelnił, luby zwónčko, nětko je rjad na mni." Skónčnje běch wonka. Zawěrno je surowje zyma.

Kluč so šćerčo wjerći, zastupju do cyrkwje. O kak měrnje a ćicho je tu, mjez tym zo wonka wětřik wuje a zwjadłe lisćo wokoło honi. Tu wěčna lampa! „Mój Božo, k tebi so modlu. „Pój, Knježe Jězuso. Hlej, jena duša, kotruž lubuješ, je khora."

Z Najswjećišim na wutrobje khwatach doprědka. We wsy wšitko spaše, nihdźe žana swěca. Khwatach štož móžach, njesech knjeza žiwjenja a jena duša třepotaše před wrotami wěčnosće. Wopusćich dróhu a dźěch po šćežcy, kotraž mje přez pola k zastanišću wjedźeše. Wšo bě też tam změrom, žane hwizdanjo mašiny, žane khwatanjo před twarjenjom. W čakarni třećeje rjadownje bě swěca. Zastupich. Blido běchu k sćěnje storčili, zo bychu kus ruma dóstali, na blidźe stoješe škła a widźach tam wobalki. Na špundowanju ležeše mužski w lohkim pućowańskim woblečenju. Běchu joho na słomu położili. Nozy běštej do płata zawitej. Zyma mje woběža, hdyž krwawe blaki na špundowanju widźach.

Dwaj zasadźitaj zastojnikaj stražowaštaj při ranjenym, kotryž po zdaću hišće přeco wo sebi njewědźeše. Wonaj stanyštaj, hdyž zastupich, strowještaj přećelnje a wotsalištaj so. Ničo njebě na mój přikhad přihotowane, žadyn človjek njebě na zastanišću a w susodstwje katolski. Tak rózk blida wurjedźich tak derje hač móžach, zo bych tam Najswjećiše położić mohł. Potom skhilich so k ranjenomu. Wón bě hišće młody, lědma 30 lět stary. Hdyž na njoho hladach, widźach, kak wón z bolosću sćahowaše. Zo jenož by tola k sebi přišoł!

„Móžeće mje zrozemić, mój přećelo? Widźiće mje? Ja sym při was, jedyn duchowny. Słyšiće wy, što ja praju?"

Žane znamjo! Ja so poklaknych, położich jomu ruku pod hłowu, zo bych joho kus pozběhnył, rěčach jomu cyle

katolikow a 4676838 druhowěriwych, arcydiecejza Paderborn 1689283 katolikow a 5765534 druhowěriwych, biskopstwo Fulda 352942 katolikow a 2293549 druhowěriwych, biskopstwo Hildesheim 229823 katolikow a 2811225 druhowěriwych. arcydiecejza Wrótsław 2042169 katolikow a 3429629 druhowěriwych, biskopstwo Berlin 602473 katolikow a 8292533 druhowěriwych, biskopstwo Ermland 370567 katolikow a 2111917 druhowěriwych, swobodna prelatura Schneidemühl 136499 katolikow a 336021 druhowěriwych, arcydiecejza Mnichow-Freising 1417164 katolikow a 184181 druhowěriwych, biskopstwo Augsburg 969266 katolikow a 114000 druhowěriwych, biskopstwo Pasawa 389194 katolikow a 5600 druhowěriwych, biskopstwo Regensburg 960878 katolikow a 116031 druhowěriwych, arcidiecejza Bamberg 532779 katolikow a 995587 druhowěriwych, biskopstwo Würzburg 662680 katolikow a 473004 druhowěriwych, biskopstwo Eichstätt 215970 katolikow a a 140000 druhowěriwych, biskopstwo Speyer 492193 katolikow a 587841 druhowěriwych, arcydiecejza Freiburg 1507129 katolikow a 1004419 druhowěriwych, biskopstwo Rottenburg 858983 katolikow a 1800000 druhowěriwych, biskopstwo Mohuč 439048 katolikow a 990000 druhowěriwych, biskopstwo Mišnjo 205251 katolikow a 5402940 druhowěriwych, arcydiecejza Wien 2298247 katolikow a 300000 druhowěriwych, St. Pölten 643014 katolikow a 10915 druhowěriwych, biskopstwo Linz 867980. katolikow a 34338 druhowěriwych, arcydiecejza Sólnohród 315219 katolikow a 5000 druhowěriwych, biskopstwo Gurk 377672 katolikow a 30000 druhowěriwych, biskopstwo Sekawa 1006311 katolikow a 44471 druhowěriwych, biskopstwo Insbruck 420000 katolikow a 6000 druhowěriwych. Přehlad wo katolikach w sudetskich krajinach njeje hišće w tutej protycy přijaty.

Italska. W Sestri Levante pola Genuwy bu k dopomnjeću na Pia XI. „bamža wujednanja“, wulka cyrkej k česći Krysta krala a swjateje Marije, kralowny njebjes, přez kardinala Boetto w přitomnosći přemnohich wěriwych poswjećena. Zwony tuteje cyrkwje su pomjenowane po kołopisach Pia XI., a jeje wokna předstajeja wot Pia XI. swjato- a zbóžnoprajenych. W jenej kapali, kotraž je k wopomnjeću na njeboh bamža poswjećena, je joho wobraz z marmora postajeny.

Do sameje smjerće!

Katerna Jageilowna běše z finskim wójwodu Janom Wasu zwěrowana. Jeje mandźelski bu na wójnje wot Šwejdow zajaty a w Stockholmje do ćmoweje pincy na čas žiwjenja zasudźeny. Katerna hnydom za nim wotjědźe a přińdźe k šwedskomu kralej prošo: „Dowolće mi, majestosć, zo bych w jastwje ze swojim mužom přebywać směła.“

„Ale, knjeni, wotmołwi jej kral Erich, što je was to napadło? Njewěšće, zo waš mandźelski ženje wjacy běły dźeń njewohlada?“

„Wěm to derje, majestosć.“

„A wěšće tež, zo so z nim wot nětka njewobkhadźa jako z wójwodu, ale jako z jatym, jako ze zběžkarjom, kiž je so přećiwo kralej přešoł?“

„Tež to wěm, majestosć. Ale njech je na swobodźe abo w jastwje, njech je winowaty abo njewinowaty — Jan Wasa wostawa mój mandźelski.“

Kral je rozhnuty z tym, štož wot teje žony słyši.

„Ale, luba knjeni, praji zas, ja mam za to, zo po wotsudźenju toho zběžkarja was docyła ničo k njomu njeputa. Po tym podawku sće swobodna kaž do zwěrowanja.“

Katerna njewotmołwi. Sćeže sej mandźelski pjerśćeń z porsta a podawši jón kralej rjekny: „Čitajće, majestosć!“

W pjerśćenju běštej dwě słowje zarytej: „Mors sola“ — to rěka: jeničcy smjerć. —

A tak zwoli kral do jeje prózstwy. Katerna poda so do pinčnoho jastwa k swojomu mužej a přeby w tej ćěmnicy z nim — sydmnaće lět, do lěta, w kotrymž kral Erich zemrě a joho naslědnik jeje muža z kłody pušći. —

Mors sola — jenička smjerć móže mje wot mandźelskoho wotwjazać. Njech je strowy abo khory, statny abo kipry, krasny abo hrozny, přijomny abo tajki hinaši — wšo jene, wón je ze mnu zwěrowany, jomu sym swěru přisahała; ničo mje wot njoho njewottorhnje, khiba sama lutka smjerć. Derje tam, hdźež so tohole Božoho zakonja kedźbu ma! M. R.

---

do wucha. Wzach joho ruku a tłóčach ju zwaha, zjědźech přez joho wobličo, na kotrymž zymny pót stoješe. Zasy a zasy so prócowach, joho z womory zbudźić, jomu wospjetujo, zo sym měšnik a hač chce so spowědać. Posłuchach w najwjetšim straše, přecy na joho wobličo hladach, zo bych pytnył, hač k sebi přińdźe. Wokoło mje bě wšo ćicho. Słyšach, kak časnik wonka na dwórnišću dźěše a kak tam taj dwaj mužej mjelčo sebi šukotajcy horje a dele khodźeštaj.

„Mój přećelo, chcemoj so modlić? Jeli wy rěčeć njemóžeće, dha to ničo nješkodźi, prajće jenož we wutrobje: „Mój Jězuso, smilnosć!“ Wy mi tola rozemiće, njewěrno?“

Zasy so tajke ćiche sćahanjo na wobliču pokaza; wón z rukomaj hibny, čežke zdychnjenjo wudoby so joho hortej. „Što je?“ so prašach, „praješće wy něšto?“ Z nowa so hubje hibaštej. Ja napinanje posłuchach, a zrozemich, kak wón za wodu žadaše. Bohu dźakowano, wón přińdźe k sebi. Zhrabnych za blešu wody, kotraž na blidźe stoješe, nalach škleńcu a dźeržach ju jomu k hubje. Wón bě nětko cyle k sebi přišoł a wědźeše wo sebi.

„Mojej nozy“, wón bórbotaše, „mojej nozy“. A potom „wboha, wboha maći!“ O mój Božo, bě to wokomik hnady? — Moje dźěło so započa. Wón rozemješe, štož ja prajach a chcyše rad so spowědać; a cyle derje to dokonja. Ale budźe wón tež swjate woprawjenjo dóstać móc? Haj, k swojomu wjeselu pytnych, zo móže wón cyle derje pożerać; z česćownosću położich jomu swjate woblatko na jazyk. Tak přińdźe w nocy smjerće naš Zbóžnik, tón miłosćiwy samaritan, k tutomu wbohemu cuzbnikej, kotryž mrějo tu na cuzym městnje leżeše, daloko a wopušćeny wot swojich přećelow a přiwuznych. Nětko wotpočowaše wón na wutrobnje toho Zbóžnika, kotryž drje budźe jomu smilny sudnik.

Ale ja mějach hišće wjacy wobstarać, a njebě wjele časa. Wudźělich mrějacomu poslednje Bože wolijowanjo a spěwach z nim krótke modlitwy. Bórzy zasy do womory padźe. Ja běch činił, štož móžach, a tróštowach so z mysličku, zo je so wón z Bohom wujednał a na poslednje pućowanjo derje přihotował. Tak wzach skoku bursu a zawołach teju wonka čakaceju mužow zasy nutř. Z nimaj přińdźe předstojićerjowa žona sobu a jeje syn. Ja so teje knjenje woprašach: „Wy sće zawěšće ta, kotraž je po mnje pósłała? Ja so wam wutrobnje dźakuju za wašu lubosćiwosć.“

„Ja mějach to za swoju winowatosć, knježe, po was pósłać. Tutón knjez je katolski, njewěrno? Hladajće, hdyž joho my po tym njezbožu přepytowachmy, zo bychmy něšto mało zhonili, z wotkel wón je a hdže wón chce, dha namakachmy tole. Wy drje to rózarije mjenujeće, njewěrno? Ja sebi hnydom myslach, zo budźe tón wbohi člowjek katolski a tohodla jenoho z našich ludźi k wam pósłach.“

„Wón potajkim sam za duchownym njeżadaše?“

„Kak dha by to mohł“, wotmołwi předstojićerjowy syn. „Wón dźě docyła ničo wo sebi njewědźeše, hdyž joho spody kolesow wućežechmy, a tajki je tu ležał, dóniž njepřińdźešće.“

Prašach so, kak dha je so te njezbožo stało, a tu mi powědachu, zo je tón cuzy, kotryž měješe lisćik do dalo-

Někotre legendy wo Božej maćeri.

Ze zběrki legendow Marijana Gawalewicza.

1. Wo stworjenju swěta.

(Stworjenjo zemje. Prěnja žónska, knježna z kwětkow stworjena.)

Běše w spočatku stwórby. Pódla njebja a wodow njebě hišće ničo stworjene, a duch Boži znošowaše so samlutki přez prózdne, ćěmne rumy nad wodami.

Zemje hišće njeběše, ani hwěžkow, ani žiwoho stworjenja.

Tu zaklinča srjedź njeměrneje ćmoweje samoty mócny mócny hłós Knjeza:

„Satanje, podnóř so do hłubiny morja a přinjes mi horšć pěska."

Tu wopraša so zły njepřećel wćipny:

„K čomu to?"

„Njeprašej so", zaklinča z nowa hłós Knjezowy, „ale čiń, kaž sym tebi poručił."

Tu šumjachu a syčachu wody, kaž by so palaca šćěpa do nich čisnyła, hdyž satan hněwny, zo potajnosć Božu njemóže dowidźeć, do hłubinow so podnuri.

Ale Bohu klubu wustupi zasy a wopraša so z nowa:

„K čomu chceš toho pěska?"

„Čiń kaž sym tebi poručił!" wotmołwi Knjez krućišo, dyžli prjedy.

A zły duch wali so z nowa kaž lawina do morja, ale přecy zasy njedopjelni Božu kaznju, hišće jónu so joho, wustupiwši zwjerch wodow, zasy prašeše.

Bóh pak we swojej dobroće měješe sobuželnosć z djabołom a dźeše:

„Hlej, z pěska chcu zemju sčinić, potom stworju człowjeka a dam jomu zemju za bydło. Nětk wěš, k čomu pěska trjebam. Khwatajcy přinjes mi jón z hłubiny!"

Satanowej woči žehleštej so z přeradnej lesću, hdyž so zasy podnórješe a mjez tym, zo dale a hłubje do wěčneje ćmy padaše, měješe tele mysle:

„Zjebam tebje, Knježe; přetož chcu sebi tež zemju sčinić. Něšto toho pěska skhowam sebi za zubami a mjez pazorami. Horšć dam tebi, zbytk skhowam sebi."

A wón sčini tak.

Hdyž zasy zwjerch morja wustupi, zakusowaše kruće tlamu, přetož boješe so, pěsk móhł jomu wupadnyć a joho zamysł přeradźić. Wón běše połny złósćiweje wjesołosće, měnjo, zo je Boha zjebał a zo změje nětko swój samsny swět, swoju samsnu zemju, swojich samsnych ludźi.

Bóh Knjez pak wza pěsk do swojeju swjateju rukow, požohnowa jón a wusywaše jón na zwjerch wodow. Zornjatka rosćechu, nastawachu škruty zemje, wupřestrjewachu so z mocu, zjednoćachu a zwjazowachu so, a bórzy nasta srjedź morja kruty kraj.

Ale też w satanowej tlamje poča pěsk bubnić a rosć, zo so wón skoro zadusy. Tohodla kašlujo a porskajo dyrbješe jón wot so dawać. A hdźežkuli wón na morjo a wody pluwaše, tam nastawachu samotne puste kupy, hdźež zły njepřećel hač do dźensnišoho dnja najradšo bydli.

Hdyž běštaj tak njebjo a zemja nastałoj, stwori Bóh jandźelow. Či pak pozběhnychu so khroble a myslachu so runja boham. Za khłostanjo storči jich Knjez do hłubiny hele, hdźež woni z hrózbnym a zazłobjenym wołanjom štyrceći dnjow a štyrceći nocow pospochi padachu.

Hakle po padźe jandźelow stwori Bóh prěnjoho człowjeka w paradizu, Hadama. Tón pak běše tajki sylny hobr a měješe tajku móc, zo móžeše z lohka najwjetše štomy z korjenjom ze zemje torhać, runja kiprym trawnym stwjelčkam.

Najwjetše a najdźiwiše zwěrjata dźěchu jomu bojaznje z puća; wone njezwěrichu sebi jomu što činić; přetož wón běše sylniši, a joho koža běše njezranliwa.

Ale tomu człowjekej njeběše derje, wón čuješe so sam, samlutki w paradizu.

Bóh pak wotmysli sebi, jomu towaršku dać. A wón dychny na kwětki paradiza, a runja běłej liliji, runja słódkej wóni naléća, po napohladźe krasna, stoješe před nim prěnja žónska. Wona bě stworjena z toho, štož běše w paradizu najlubozniše, najčisćiše, najrjeńše.

Tule knježnu wjedźeše Bóh k Hadamej.

---

keho městačka, na tutym zastanišću na wokomik z ćaha wuležł, dokelž tu ćah někotre mjeńšiny stoji. Hdyž je zasy do woza chcył, runje hdyž so ćah poča hibać, je so wobsunył a runje na kolije padnył, a prjedy hač móžachu jomu na pomoc khwatać, běchu kolesa wobě nozy přejěle. Zo měješe wón paćerje při sebi, to bě jomu dopomhało, zo bu knjez k njomu wołany. „Kak spodźiwny připad!" budźa traš dźěći swěta prajić, ja pak w tym widźach Božu předwidźiwosć a pomoc maćerje Božeje.

Čohodla sym tónle podawk ze swojoho měšniskoho žiwjenja powědał? Zo bych pokazał, kak ważne to je, zo maš paćerje přecy při sebi, a zo bych dalši dopokaz dał za to, z kajkej swěru a starosću najzbóžniša knježna nad swojimi dźěćimi stražuje.

Zo bych swoju stawiznu dokónčił, chcu hišće dodać, zo z jenym teju zastojnikow a předstojićerjowym synom při mrěacym wostach. Wón wjacy k sebi njepřińdźe. Z časami joho z někotrymi słowami tróštowach, a jomu wěru, nadźiju a lubosć zbudźować pomhach, hač w nocy wokoło 2 hodźinomaj smjerć dušu cuzbnika njedowjedźe do wěčneje domizny. Tak běch swědk při smjerći tutoho młodoho człowjeka, wón bě mi njeznaty, ženje njejsym dalše wo nim zhonił. Wón wumrě posylnjeny ze srědkami a hnadami našeje swjateje wěry. — To bě myto za to, zo wón różowc česćowaše. Hdy by tón wbohi człowjek, tak sebi ducy domoj myslach, swoje paćerje w kapsy njeměł, dha njeby žanoho duchownoho w smjerći při sebi měł. Hdy by wón snadź k sebi přišedši, za měšnikom žadał, dha bychu te jasne wokomiki dawno hižo nimo byłe, prjedy hač by žadyn knjez tu być mohł. O, kak wjele ma so dźakować swojim paćerjam!

Nimowólnje pomasach do kapsy, zo bych so přeswědčił, hač mam swoje při sebi. Ně, z khwatkom běch je doma při łožu wisajo wostajił. Bórzy běch domoj, wotamknych durje a dźěch mjelčo horje. Hdyž nimo zwónčka dźěch, pak sebi tola přejach, zo w tej nocy njeby wjacy klinkało. Na skhodźe zasy pohladach na bolosćiwu mać na sćěnje. Wona měješe swojoho křižowanoho syna wobjatoho. Dopomnich so na mortwoho cuzbnika, kotryž tam w ćichej čakarni leżeše. Časćišo bě wołał: „Moja wboha mać!"

Hdyž do swojeje jstwički zastupich, kotraž so mi po zwonkownej zymje hišće junu tak čopła być zdaše, a hdyž běch bursu a štolu zasy na klakatko położił, tu so mi wudobychu z horta słowa: „Před nahłej smjerću a překhwatacej smjerću wumóž nas, o Knježe!"

„Ale hdźe su moje paćerje? Te wisaja zawěsće při łožu. Prjedy hač wusnych — přewulke rozhorjenjo mi dołho wusnyć njedaše —, wuspěwach rózarije, potom położich paćerje pod hłowak. Słowa tamneje dušneje žony na dwórnišću mi zasy a zasy na mysle přińdźechu: „Wy to rózarije mjenujeće, njewěrno."

Nazajtra rano, hdyž pozdźe z krutoho spara wotućich, so po něčim na wšě te podawki minjeneje nocy zasy dopomnich. Z wopředka bě mi, jako by to wšo jenož són był. Ale ně, to njebě so mi dźało, to bě wšo wopraw-dźitosć a wěrnosć, to tak prawje spóznach, hdyž krwawe blaki na mojej drasće widźach. Wuspěwach „de profundis" za dušu wotemrětoho a dźakowach so z cyłeje wutroby kóždy čas miłosćiwej kralownje njebjes — Regina sacratissimi rosarii — za tutón nowy dopokaz jeje lubosće, za tutu přez jeje dobroćiwu ruku dostatu hnadu.

Jězusowa ćerpjeńka.

Na křižu Jězus wisaše
a stysknje k njebju hladaše,
ja pak we móše zakryta
wukćěch na horje Golgatha.

Mi nowa hałžka wurosće,
so wokoł' křiža plećeše,
a moja hłójčka skhilena
bu z kapku krewje krjepjena.

Nětk nošu joho spomnjenjo
we kćenju joho ćerpjenjo,
kaž ludźo nětk mje mjenuja,
sym Jězusowa ćerpjeńka.

Hdyž wóčko na mnje pohlada,
na Božoh' Syna spomina,
a hórke sylzy kapaju
na moju hłójčku różowu.

Tu widźiš hozdźe kónčojte,
we krónje ćernje kałate,
so hlebja wótra čerwjeni
we krewi, kotruž wustorči.

Wšak na mni rjanosć njepytaj
a pyšnu barbu nježadaj;
profetowje žno prajachu,
zo rjanosć njeje na knjezu.

A po cyłym paradizu bu hišće jasnišo, dyžli prjedy, hdyž wona nimo dźěše; přetož hwězki wustupichu na běłym dnju na njebju, zo bychu ju widźałe, a hišće sylnišo woněše dyžli prjedy, přetož z lutej wjesołosću dychaše zemja lute rjane wónje.

A wšitko, štož so hibaše a hłós měješe, wot zyńčaceje muški nad wodami hač do pjerjatych spěwari w powětře, zanjese khwalbny khěrluš k stworićelej a k česći teje knježny.

Jeno Hadam wosta liwki a pokhmurjeny, přetož tale knježna zdaše so jomu přesłaba pornjo joho sylnosći a wulkosći a njewědźeše z tajkej towařšku što. Wón běše kaž ze skały rubany, a wona zdaše so jomu z próšnych nitkow kwětkow rodźena.

Tu spózna Bóh, zo za Hadamowu přirodu tale žónska njeje zdobna towařška, a zo wón jeje ani hódny njeje. Tohodla wza wón knježnu zaso k sebi, a Hadamej stwori druhu žónsku, kotraž by jomu zdobniša towařška była, kaž wón sam, na njoho podobna po zrósće a napohladźe, kósć z joho kosće. Z Hadamowoho rjebła pak bu Jěwa stworjena.

A tu posměwaše so Hadam, hdyž ju prěni króć wohlada. A wón wjeseleše so z tej myslu, zo njebudźe nětk wjacy samlutki, zo změje na sebje podobnu bytosć po boku, z kotrejž budźe paradiz dźělić móc čas žiwjenja.

Bóh pak zdźerža z kwětkow stworjenu knježnu w jeje rjanosći a čistosći bjez runjeća a přidźěli ji pozdźišo druhi nadawk: wón postaji ju za mać swojoho Syna.

Wona, rjana a čista, dyrbješe w paradizu wostać hač do toho časa, dóniž człowjeski splah, wobćeženy z hrěchom Hadamowym, wumoženja njepotrjeba, a potom dyrbješe so z teje knježny Syn Boži narodźić a po zemi khodźić a z drjewom křiža padace człowjesłwo podpjerać.

Z Jěwinej winu sćěhowaše had złoho człowjeka z paradiza na swět, přez Mariju pak bu hadej hłowa do procha roztęptana.

Z Hadamowoho rjebła bu mać człowjeskoho splaha stworjena, z kwětkow paradiza wustupi maćeř Boha člowjeka. A kaž kwětkow wón wuńdźe z njeje duch z nowanarodźenja nad cyły swět, nad mučne duše do smjerće zasudźenoho człowjestwa.

Po maćeri Kajnowej přińdźe po lětstotkach Maćeř Khrystusowa do tutoho zemskoho doła, a při wopornym wołtarju Abelowym pozběhny so martrański křiž wumoženja.

Maćerne sylzy.

We wjetšim měsće w Porhynskej běše młody muž žiwy, kotryž dołhi čas dobre žiwjenjo wjedźeše. Tola jónu přińdźe do lohkoho towařstwa — a nětko započa so wšitko hinak. Wopytowaše wjele korčmy a druhe nic najlěpše městna, přińdźe často pozdźe domoj, a to nic w najlěpšich wobstojnosćach. Joho mać sebi wšu móžnu prócu bjerješe, swojoho syna zasy na dobry puć dowjesć, prošeše joho, dopomni joho na date slubjenja, hrožeše jomu, ale wšitko podarmo. Tu so jónu zasy jara pozdźe domoj wróći, nimale wopity, a dźěše hnydom do łoža. Mać pak njeměješe měra. Dźěše za nim, a hdyž sebi mysleše, zo hižo spi, zastupi do joho komory. Hdyž joho tam ležacoho widźeše, přewza ju lubosć, poklakny so, płakaše a modleše so dołho. Potom stany a myslo, zo jeje syn kruće spi, skhili so k njomu — syn pak njespaše, ale činješe jenož, jakož by spał. — Hdyž mać tak skhilena nad swojim synom dale płakaše, padźeštej dwě horcej sylzy z maćernoho wóčka na lico zabłudźenoho a tola tak horcolubowanoho syna.

Tu nětko njeporadźeny syn wjacy dlěje njewutra. Sylzy maćerje palachu jomu hač do wutroby. Mysli: mam tak dobru mać, kotraž mje horco lubuje, kotraž tak wjele za mnje čini a ćerpi, sym jej tajkele bolosće přihotował a sym wina nad jeje hórkimi sylzami, tuta mysl žehleše so ze surowej mocu w joho wutrobje a napjelni ju z bolosću a nutrnej želnosću. Hnydom sčini dobre wotmyslenjo.

Na druhi dźeń rano dźěše k maćeri a prošeše ju wo wodaćo, zo je jej tajke starosće přihotował, a praješe: „Maći, chcu wot nětka zasy cyle hinaši być a njecham ći zawěsće wjacy žane starosće přihotować!"

Je też słowo dźeržał. Woprawdźe swoje žiwjenjo polěpši a bu dobry a zbožowny człowjek.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

4. njedźela po jutrach, 7. meje:
Boža mša str. 245; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Stanisławje str. 445; Credo; Praefacija jutrowna str. 223.

5. njedźela po jutrach, 14. meje 1939:
Boža mša str. 248; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Bonifaciju, martr., str. 448, 3. „Popřej nam, Božo . . ." str. 235; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 7. meje: Stanisława, biskopa a martrarja.
Pónd'elu, 8. meje: Arcjandźela Michała zjewjenja.
Wutoru, 9. meje: Hrjehorja Nazianskoho, biskopa a wučerja.
Srjedu, 10. meje: Antonina, biskopa; Gordiana a rowařšow, martr.
Štwórtk, 11. meje: Walpory, knježny.
Pjatk, 12. meje: Nerea, Achillea a towaršow, martrarjow.
Sobotu, 13. meje: Roberta Bellarmina, biskopa, wuznawarja a wučerja.
Njedźelu, 14. meje: Bonifacija, martrarja.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 593. z Pěskec: Jurij Šołta; 594.—597. ze Sernjan: Mikławš Krawc, Jakub Šołta, Jurij Kurjat, Jurij Kušk; 598. z Hrańcy: Mikławš Lebza; 599.—601. z Różanta: P. Dominik, Jurij Klimant, Mikł. Hančka; 602. z Dobrošic: Marja Gruhlowa.

Pčołafske towafstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowafnje za apryl.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Čopłota Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošefske dny	Z wotkel noša	Deščowa mnohosć
210	+24	—2	+8,75	250	450	1900	250	650	900	+ 0,800	26	4	štomowkčenjo	29,7

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

K dnjej maćerjow:

ručne toški / bastowe toše
měšćanske toše
nakupowanske měški
nakupowanske saki
móšnički — — paski

T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Bydlenjo

za jenu wosobu so přenaja we Wotrowje čo. 35. Dalše je zhonić w Pančicach čo. 6.

Indanthrenbarbjene

lěčne tkaniny

za fale, khuty a drasty

Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Blidowe graty

nože, widličky, łžicy (worcl. chrom a njezerzawjace). Nowočasne mustry z dobr. drjewa a roha. Graty za sad, dźěćace graty, tortowe zběhaki, cokorowe kléšće, worcl. twory wšěch družin kupujeće derje a tunjo we

Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Pórclin

złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńć. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory / kofejowe młyny / mjasowe wjelki, drjewjane, korbowe, šćětk. twory. — Wulki wubjerk.
Kóždy kupjeny kruch so wumění!
Tunje płaćizny!

Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Kupuj derje a tunjo!

We wšelakich wuwjedźenjach a płaćiznach wot 42 hr.
W našim bohatym składže móžeće sebi wuběrać!
Wotrjadny wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu
Założene 1860 Dalokoróčak 774

Hišće přemało znaty

je wulkotny wubjerk mojich **přenjotnych meblow.**
Přińdźće tohodla, hdyž něšto trjebaće, do

meblowoho domu Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno 2 (Burgplatz) **Hród Ortenburg**
stara znata firma
Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy tež serbscy.

Za dźeń swj. woprawjenja:

Za holcu:

nohajcy
spódnju drastu
spódnje šaty
tkaniny

kaž wšu potrjebu za serbske drasćenjo.

◇□◇

Za hólca:

spódnje šaty
zoki a nohajcy
nadkošle
krawaty
rukajcy

poruča we wulkim wubjerku

Johs. Schaaf
Bohata hasa 20 **Kotołska hasa**
Dźiwadłowa hasa

Magnet kwality! Dobre čehnje k sebi!

Wróćiwši so wot rowa mojoho njezapomnitoho mandźelskoho

Jakuba Měrćinka,
bura w Hrubjelčicach,

wuprajam wšitkim, kotřiž su drohomu zemrětomu lubosć a poslednju česć wopokazali, swój

najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh luby Knjez!"

W **Hrubjelčicach,** w meji 1939.

Hańža zwud. Měrćinkowa.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

19. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 13. meje 1939.	77. lětnik.

Čerpajće z kužoła Zbóžnikowoho!

Njewěm, hač sy hdy něšto zasłyšał wo wjescy Lu. Tale khuda a malka wjes leži w Italskej. Njeje sławna dla wulkeje bitwy abo někajkoho mjezynarodnoho zeńdźenja. A tola ma Lu něšto wosebitoho. Běše w lěće 1870. Wósm maćerjow tejele wjeski zeńdźe so junu za měsac, zo bychu zhromadnu Božu mšu swjećiłe a swjate woprawjenjo dóstałe. Popołdnju zhromadźichu so w burskim statoku a prošachu Boha Knjeza, swojej cyrkwi darić dobrych měšnikow a rjadnikow. To činjachu přez jědnaće lět. W lěće 1881 dósta wjeska Lu swojoho dušepastyrja. Bě to bohabojazny a přikładny měšnik. Prócowanjo tutych maćerjow so dale rozwi. A što pomhaše modlenjo? Wjeska Lu bu wšudźe po cyłej Italskej znata a ważena, přetož dźensa skutkuje w katolskej cyrkwi 500 duchownych, swětnych a rjadniskich, klóštrskich bratrow a klóštrskich knježnow, kiž pokhadźeja z wjeski Lu. Njeje to wulkotne wusłyšenjo modlitwow?

Stojimy w křižowym tydźenju. Swjata cyrkej nas napomina k modlenju. Z črjódami wěriwych kročiš też ty za křižom so modlo a Boha Knjeza prošo. Čiń to rady a z wjesołej wutrobu. Wšak wěš: w modlitwje powědaš z twojim njebjeskim Wótcom. Praj mi, što měniš wo dźěsću, kiž za cyły tydźeń, haj samo za cyły měsac ze swojim nanom ani słowčka njerěči? Je snadź to dobre dźěćo? A što činiš ty? Bjez modlenja podawaš so na twoje dźěło rano, bjez modlenja podawaš so k měru wječor. Što Bóh Knjez tebi praji? Budźe z tobu spokojom? Na žadyn pad!

Wulki swjaty muž praji raz: Štóž njedycha, dyrbi wumrěć, štóž so njemodli, dyrbi zahinyć. Spominaj tola na twojoho Zbóžnika! Kak často a rady je so wón modlił. Wšitcy zbóžni w njebjesach su přez modlenjo k zbóžnosći přišli; wšitcy zatamani su zahubjeni, dokelž so modlili njejsu. Tuž widźiš, hdźe twój puć će wjedźe, hdyž tu na zemi so modlić nochceš. Ně, to dyrbi će zwjeselić a radować, zo móžeš so wšědnje swojomu Bohu wobroćić, zo směš jomu khwalbnu, dźaknu, pokutnu a prózdnu modlitwu přednjesć. Chceš-li być křesćan, maš spěwać a so modlić kaž Jězus Khrystus sam. Wosebje nětkle w křižowych dnjach budźeš so k swojomu Zbóžnikej modlić ze słowami swjateje Cyrkwje: Stań, Knježe, pomhaj nam a wumóž nas dla swojoho mjena.

Njeměniš, zo budźe Khrystus z wosebitej radosću posłuchać na twoje prózdwy? Abo nimaš ničo k prošenju? By zawěsće był jenički tajki człowjek. Štožkuli Wótca w mojim mjenje prosyće, da wam. Njeda tele słowo nam mócny pohoń za přichodny tydźeń? Haj, wołaj so k swojomu Bohu, proš joho wo pomoc we wšitkich twojich starosćach a należnosćach. Wołaj so k njomu při zhromadnych modlitwach w Božim domje. Ale proš też w kole swójbnych nutrnje wo Božu pomoc. Wo žohnowanjo za twoje cyłe dźěła a starosće maš prosyć. Starosćow tłóči też tebje dosć a nadosć. Proš dowěrnje a wutrajnje! Njejsy dha přeswědčeny, zo njebjeski Wótc woprawdźe derje z tobu měni? Wón chce jenož twoje zbožo a derjeměćo. Ženje we swojim cyłym žiwjenju to njezabudź!

Khrystus bě muž modlitwy! A wy, lubi nanojo, sće wy to też? Modlić so horliwje w tutych prózdwowych dnjach, to budź znowa waše předewzaćo. Dźěłaj a spěwaj! Njezabudź při wšej pilnosći ženje swój wšědny paćeŕ. Wón hakle dawa ći sylnosć a móc k dobromu. So wě budźeš prosyć wo pomoc za swoje wšědne dźěło. Ale dopomń so hišće husćišo: prosyć za swoju khudu dušu. Nětkle na zemi je dźěn čas twojoho skutkowanja. Tudy maš dokonjeć swój wusyw za wěčnosć. Kóždy dźeń swojoho žiwjenja so na to dopomń! Maš pak też zdobom winowatosć so modlić a prosyć za duše tebi dowěrjenych, za dušu twojeje lubeje mandźelskeje a za duše twojich dźěći, njech su hišće małe abo njech su hižo wulke. Bóh Knjez budźe

so jenoho dnja tebje prašeć, hač sy to činił. Kajku wotmołwu chceš jomu potom dać?

Wy lube maćerje widźiće na Maćeri Božej waš najnadobniši přikład w modlenju. Kak wjele je so tola swjata Marija modliła, pak w templu abo w domje też na wšědnych dnjach. Sama je so modliła, ale też zhromadnje ze swjatym Józefom a z bójskim synom. Žadyn dźeń bjez swójbnoho zhromadnoho paćerja. Twój nadawk, luba křesćanska maći, je wulki. Z twojim nadawkom rosće pak zdobom zamołwjenjo! Tuž wzmi swojich lubuškow a proš w tutych dnjach wosebje horliwje Boha w njebjesach wo škit a pomoc. Wołaj so k njomu, zo by škitał naše swójby; swěra a swjata póćiwosć ma so dale pěstować a hajić w našich domach a statokach. Prošće w mjenje křižowanoho a wusłyšenjo je wam wěste.

Ale też ty, luba młodźina, a wosebje wy, lube dźěći, njezabudźće so modlić a wostańće prawje horliwi w paćerju. Knježna a młodźenc bjez modlenja njemóžetaj ženje měć trajnoho Božoho žohnowanja a zboža. Štóž pak so modli, dóstanje wjele hnadow a pomocy wot horjeka. A ty, lube dźěćo, so wosebje Bohu lubiš, hdyž so k njomu wšědnje modliš. Na twoju próstwu Bóh Knjez najradšo posłucha. We wšěch należnosćach móžeš so k njomu wobroćić, wěsće tebje wusłyši.

Tuž njech je naše krute předewzaćo: Křižowe dny njech su za nas wšitkich dny horliwoho modlenja. Bohate hnady chce Khrystus nam darić. Prošmy joho, dźijmy k njomu, čerpajmy z joho kužoła, kiž rěka modlitwy. *k.*

Z Łužicy a Serbow.

Z Nowoho Łuzća. Swój sleborny kwas móžeštaj pjatk z Božej hnadu žiwaj a strowaj Jakub Šejda, živnosćer w Nowym Łuzću a joho mandźelska Marja rodź. Šołćic, woswjećić. Sleborny nawoženja pokhadźa ze Sernjan a je so na Šołćic živnosć před 25 lětami woženił. Z mandźelstwa pokhadźatej dwě dźěśći: Jurij, nětkle pola wójska, a Hańža, kotraž maćeri doma pomha hospodarić. Cyły Nowy Łuzć wjeseli a swjeći sobu sleborny jubilej, štož je z dopokazom, zo sebi kóždy jubilarow wosebje waži. Też Baćonska wosada bjerje nutrny podźěl na wjeselu a zbožu Šejdźic domu. Bóh zdźerž hišće mnohe lěta sleborny por w dobrej mysli, strowoće a Božej hnadże a daj jimaj woswjećić złoty kwas, pak tu, pak tam!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje w Sernjanach, Pěskecach a Njebjelčicach w měsacu meji wupadnje.

Z Worklec. W našich dnjach so khětro w našim kraju „sleborni". Też pola nas steještaj wjesnjanaj, a to wojnař Pawoł Rjelka a joho mandźelska Hańža rodź. Rynčec z Pančic, pjatk 5. meje w slěbornej pyše. Na tutym dnju před 25 lětami, potajkim krótko do swětoweje wójny, zawdaštaj sej we wosadnej cyrkwi rucy k mandźelskej swěrje a lubosći. Sleborny nawoženja je dźěn znaty Worklečan, tu so 1885 narodźi a wopyta wjesnu šulu hač do kónca, pozdźišo też rjemjeslnisku w Budyšinje. Pola nana nawukny wojnařstwo a poda so na rjemjeslniske pućowanje, najprjódcy do zapadneje Němskeje a wróći so po etapach a lětami do domizny, hdźež 1914 staršiski statok přewza. Nan běše 1872 z wojnařstwom započinał, wumrě 1928 přez 80 lět stary. Je wojował 1870/71 na francózskich bitwišćach. Tak je tute rjemjesło daloko přez 50 lět w swójbnych rukach a też dale wostanje, hdyž najmłódši syn je po nanje přewozmje. Z jara zbožownoho mandźelstwa wuńdźe 8 dźěći, 2 zemrěštej w nježnej starobje. Tak móžachu so hišće 6 staršiskoho jubileja radować. Dwaj nosytaj hižo suknu montěrowsku a najmłódša dźowka khodźi poslednje lěta do šule. Na jubilejnym dnju zjednoćištaj so kaž před 25 lětami k dźaknej službje w Khrósćičanskej cyrkwi, spominajo na wšě dobroty, kotrež je Bóh Wjeršny jimaj widźomnje wopokazał. Wudyrjena wójna hrožeše hakle młode mandźelstwo přetorhnyć, tola naš jubilar wosta w domiznje we wójnskej službje a tuž zawrě wojnařstwo na 3 lěta. Na swjedźenju samym, kiž so hłownje zańdźenu njedźelu w rjenje wuporjedźenym statoku wotmě, zeńdźe so wulka črjóda gratulantow, ke kotrymž so też „Katolski Posoł" přidružuje, jako swojimaj swěrnymaj čitarjomaj.

List z Bärensteina.

W meji 1939.

Luby Pósle!

Poslednje listy na Tebje běchu zymne, sněhowe. Tola mjez tym je sněh roztał — też pola nas w „Americy". Móžemy so wjeselić ze słowami swjatoho Pisma: Hižo je zyma zašła! Kwětki su so pokazałe w našich stronach. Tuž dźěn dźensa wjacy wo sněžy pisać njetrjebam, ale chcu khwalić nježne njebjeske kluče, kiž na našich łukach kćěja. Su wšak hišće khětro wosamoćene. Hišće jim njetowarša naše štomy. Meja njeje jim dotal dosć lubozna była, zo bychu jej swoju křćějacu pychu pokazać mohłe. Hišće so honja mrózy po našich horach a zamkaja pupki. To najhórše pak je, zo je smjerć tak njesmilnje w poslednich dnjach w našej wosadźe zakhadźała: Za dwaj tydźenjej 6 wosobow — to je wjele!

Najbližši z tutych smjertnych woporow je našej wosadźe Korla Schmidl, něhduši zamkař, nětko wuměnkař w Jöhstadtu. Wón je žadał wumrěć. Dwoje bě sej zemrěty přał: zo by wysoku starobu docpěł a zo by před swojim wumrěćom swoje dźěći při sebi zhromadźił. Woboje je so jomu dopjelniło. W 79. lěće je joho Bóh wotwołał. A joho dźěći su při joho khorołožu pobyłe. Wjacy króć je też był domawobstarany. Posledni raz w posće runje na swjedźenju swj. Józefa. Njebóćički je so wo našu swjatnicu w Jöhstadtu, tutomu swjatomu poswjećenu, swěru staral. Mějachmy w nim dobroho „zastaraćerja". Zwónka njemóžachmy joho mjenować, dokelž zwona njemějachmy. Hdyž sej před dwěmaj lětomaj do Jöhstadta na wobhladanjo kapale dojěždźech, wjedźeše mje Korla Schmidl po našim domje, mi wšitko pokazujo a rozkładujo. Z jenoho kuta w kapali wućahny zwón, měnjo: Tu mamy też zwón darjeny. Tola powsnyć sej jón hišće njemóžachmy. Nětko je zwón hižo dawno w powětře a je zemrětomu putnikarjej swój postrow na posledni puć přiwołał. Swětło křesćanskeje dostojnosće jewješe so w zemrětym w bohatej měrje. W joho jstwi wisachu pornjo sebi na sćěnje tři diplomy, čestne łopjena, kiž je twornja swojomu swěrnomu dźěłaćerjej wustajiła. Prěnje je dóstał za 45lětnu, druhe za 50lětnu a třeće za 56lětnu službu jako zamkař. We słabym přez ćežke khorosće domapytanym ćěle běše žiwy duch z knjezom, kiž też rad žortowaše. Wjele přewodźerjow wopomnjeću našoho wosadnoho česćeše, kotromuž wšak bohužel žadyn wulkotny pohrjeb wuhotować njemóžachmy, kaž bě sebi to zasłužił. Cyrkwiny khór njemóžeše spěwać, dokelž běchu wšitcy na dźěle. Božu mšu smy za njoho w kapalcy swj. Józefa swjećili a modlitwy našeje wěry za njoho so modlili, zo by zašoł do krasnosće Knjeza!

Hdyž běše tak naša wosadka wo jedyn staw wokhudniła, móžachmy na samsnym dnju zasy nowoho přikhadnika powitać. Z kupjele swjateje křćeńcy wuzběhnychmy Borboru Hilžu. Jako jenička kmótra dźeržeše ju jeje 12lětna ćetka samsnoho mjena Hilža. Je z domom w blizkim Weiperće. Mać je jej hižo wumrěła a nan njeje při njej žiwy, praješe jeje wowka. Je k swjatomu woprawjenju była a też hižo firmowana. Jara je so wjeseliła, zo je směła kmótřić. Hdyž budźe swoju mótku też tak dostojnje w žiwjenju zastupować kaž to při křćeńcy činješe, potom budźemy so wjeselić. Z tutej wjesołej nadźiju strowja was amerikanski wuj.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

List na Tita.

1. Titus. Na Tita Japoštołske Skutki ani njespomnja. Z druhich dźělow Swjatoho Pisma wěmy, zo bě rodźeny pohan, najskerje z Antiochije w Syriskej. Swjaty Pawoł je joho sam we křesćanstwje rozwučował; mjenuje joho lubowanoho syna, dokelž je we nim nowe duchowne žiwjenjo spłodźił. Hdyž Pawoł do Jeruzalema pućowaše, zo by tam z druhimi japoštołami wuradźił, hač maja so z pohanstwa wobroćeni najprjedy wobrjadam Mójzesowoho zakonja podćisnyć, přewodźeše joho tež Titus. Pawoł přepodawaše Titej pozdźišo wobstaranjo ważnych należnosćow, pósła na swojim třećim japoštołskim pućowanju Tita z Efesa do Korintha, zo by tam nastate překory změrował a njeposłušnych k poddatosći dowjedł. Hdyž bě wottam so wróćiwši ze swjatym japoštołom w Macedoniji so zetkał, bu druhi króć do Korintha pósłany, zo by tam druhi list swj. Pawoła donjesł a hnydom jałmožnu za khudych Jeruzalemskich křesćanow hromadźił. W druhim lisće na Timothea spomni so, zo je Titus do Dalmacije wotešoł, najskerje wot Pawoła tam pósłany. Z lista samoho zhonimy hišće, zo je Pawołej pomhał na kupje Kreće evangelium wopowědować a zo bu tu jako biskop postajeny, hdyž Pawoł kupu wopušći. Po cyrkwinskich podawiznach je wón po dołhim spomóžnym skutkowanju 94 lět stary tež tam wumrěł.

2. Zaměr lista. Swj. Pawoł chcyše swojoho wučownika wo biskopskich počinkach a winowatosćach powučić.

3. Čas a město postajić, w kotrymž bu list pisany, je ćežko. Wěrje najpodobniše zda so być, zo je swjaty Pawoł, hdyž bě z prěnjeje jatby w Romje pušćeny, do Małeje Asije pućował, tam křesćanske wosady wopytał, a zo je potom z Titom na kupu Kretu jěł a po dlěšim skutkowanju, Tita jako biskopa postajiwši, so zasy do Małeje Asije wróćił a wottam list na Tita kónc lěta 64 napisał.

4. Wopřijećo. W lisće wyše zawoda a wobzamknjenja tři dźěle rozeznawamy.

W zawodźe spomni Pawoł na swoju japoštołsku hódnosć a wučownikowu zhromadnu wěru.

W prěnim dźělu wuči, na kajke počinki ma Titus při postajenju měšnikow hladać, zo bychu khmani wučerjo byli, kotřiž prawu wěru rozšěrjeja a zamołwjeja.

W druhim dźělu rozestaja, kak ma wšelakorych wěriwych, starcow, wobstarne a młódše žónske, młodźencow a wotročkow wo jich winowatosćach rozwučeć, zo bychu wšitcy přihotowani byli na přikhad Jězusowy.

W třećim dźělu napomina powšitkownje k posłušnosći přećiwo wjerchcam a wyšnosćam, k lubosći, ćichomyslnosći atd.; zo bychu so zwadow a wobkhada z druhowěriwymi zdalowali.

We wobzamknjenju prosy, zo by Titus do Nikropolis, hdźež chcyše Pawoł přezymować, přišoł; poruča jomu Zenasa a Apolla, kotrajž (najskerje z tutym listom) k njomu přińdźetaj a skónči z postrowjenjemi a požohnowanjom.

List na Filemona.

1. Filemon bě widźany muž w Kolossae. Najskerje bě ze swojej mandźelskej Appiju wot swj. Pawoła samoho w křesćanstwje rozwučeny, njewěmy pak hdže; do Kolossae swjaty japoštoł před swojim romskim zajećom přišoł njeje. Wón bě stołp tamnišeje wosady, w joho domje zhromadźowachu so křesćenjo k Božim službam. Wón měješe njewólnika, kotryž bě někajkeje njeswěry (drje padušstwa) dla ćeknył a do Roma přišoł, hdźež so na Pawoła wobroći, kotrohož jako přećela swojoho knjeza znaješe. Pawoł přija joho přećelnje, rozwučeše joho, a njeswěrny służownik bu dobry křesćan. Pawoł by joho nětko rad při sebi zdźeržał, ale zo so njeby zdało, jako by zastup do křesćanskeje Cyrkwje prjedawše poćahi a prawa zběhnył, pósła joho zasy k Filemonej a poručeše joho z listom, za njoho wo wodaćo prošo. Próstwa njebě podarmo. Filemon spušći Onesimej dwoju njeswěru, da jomu swobodu a pósła joho k Pawołej wróćo do Roma. Cyrkwinske podawizny powědaja, zo bu Onesimus pozdźišo biskop w Beroeji w Macedoniskej a zo je jako martraf w Romje wumrěł.

2. Tónle list je na tymsamym měsće a w tymsamym času pisany, kaž listy na Efesskich a Kolossenskich, w Romje, hdyž bě tam Pawoł dwě lěće jaty. Onesimus pućowaše z Tychikom, kotryž listaj do Efesa a Kolossae njeseše. W lisće mjenuja so tež tesame wosoby, kotrež Pawoła

Někotre legendy wo Božej maćeri.

(Pokračowanjo.)

2. Ćěkanjo do Egyptowskeje.

(Papruš, wosyca, worješinka, kokla.)

Swjata swójba dyrbješe so před katami krala Herodesa khować a ćěkaše tohodla do Egyptowskeje. Po hłubokim, ćmowym, hustym lěsu wona ćěkaše, a žałosćenjo zamordowanych njewinowatych dźěći přewodźeše ju kaž skóržba přećiwo krejlačnomu tyranej a kaž wołanjo wo zarunanjo. Wutroba knježny Marije ržeše ze styskom, jeje licy blědnješej kaž měsačk, a wona tłóčeše dźěćatko k wutrobje, zo njeby ani čorna nóc jomu do wóčkow hladać mohła.

Jězusdźěćatko pak běše hłódne a wone tak płakaše a žadaše za jědźu, a po šěrokim lěsu klinčeše joho hórke płakanjo.

Wysoke štomy kłonjachu so kaž ze sobuželnosću před nim a kaž bychu jomu šeptać chcyłe: „Spokojej so, ty swjate dźěćatko!“

A papruš při zemi hrabaše za drastu swjateje knježny Marije a prošeše z poniženym hłosom:

„Njech tola twoje dźěćatko wokřewju, swjata maći Boža!“

„Kak dha chceš tola to dokonjeć?“ prašeše so swjata Marija.

„O ja dźě mam koruški, z nimi sebi sam swoje žiwjenjo ze zemje ćahnu.“

Swjata knježna běše hnuta z tajkejle pokornej woporniwosću a přiwza ju z dźakownej wutrobu, móžeše dźě nětko swoje hłódne dźěćatko z tym žiwić.

Za to žohnowaše Zbóžnik miłosćiwu rostlinu a wza ji hórki słód, kotryž běše prjedy měła. A hdyž človjek w lěsu so zabłudźiwši skoro hłodu mrěje, móže w paprušu cyrobu namakać a so hłodu wobarać, dóniž joho Bóh ze samoty njewumóži.

Z rańšim switanjom da so swjata swójba zasy na puć, zo by katam Herodesowym wućekła.

Swjatej knježnje Mariji bu po času tak ćežko, Jězusdźěćatko pospochi njesć, ale so wot njoho dźělić, to so jej nihdy njechaše, dóniž njebychu wěste zakitne městno docpěli.

Jenož krótki wokomik chcyše pod wosycu wotpočnyć a so khować, ale zły štom ji wotpočinka popřeć njechaše.

„Ja so boju“, praji wosyca ze strachom třepotajo, „přetož kral Herodes da mje wurubać, hdyž was khowom. Boju so wjećenja krala Herodesa. Dźiće tola radšo dale!“

A wosyca ržeše ze swojimi hałzami a jeje łopjena tak blědnjechu a stawachu kaž włosy na hłowje človjeka, kiž ma wulki strach a wulku bojosć. Tuž stany swjata knježna Marija, wopušći njehospodliwy štom a skhowa so do worješinowoho kefka.

„Njebojiš so ty krala Herodesa?“ wopraša so wona kefka. Worješinowy kefk wšak so wotmjelčejo zawodźe ju cyle ze swojimi hałzami a skhowa ju do swojoho płašća z lutych małych łopješkow a njezwěri sebi ani dychać.

w Romje wobdawachu: Timotheus, Aristarch, Markus, Lukaš, Demas a Epafras.

3. Wopřijećo. Po krótkim postrowjenju khwali swj. Pawoł Filemonowe zasłužby wo křesćansku wosadu; joho spodobanjo z tym dobywši prosy joho drje poniżnje ale z japoštołskej hódnosću, zo by Onesimej wodał, dokelž z Božim dopušćenjom bě wón jomu ćeknył a tak puć ke křesćanskej wěrnosći namakał. Na joho posłušnosć twarjo prosy za sebje wo hospodu, so nadźijejo, zo budże bórzy ze zajeća puščeny, a skónči krótki list z postrowjenjom a požohnowanjom.

Zhubjenoho syna Jězusowej wutrobje poswjećiła.

Blizko New-Yorka zawołachu měšnika należnje prošo, zo by hnydom k wuměracomu přikhwatał; přetož smjerć so hižo bliżeše. Měšnik so jara spodźiwa, w cyłej wokolinje dźě wědźachu, zo běše tón muž cyle njewěriwy.

Rychle so měšnik k njomu nastaji. Z mocy so wuběžawši khoroho nańdże. Tón jomu wobě rucy napřećo wupřestrě, a z wjadnuceju wočow sapaše žadosć za pokojom swjatych sakramentow. Muž so wuspowěda a přija pobožnje sakramentaj mrějacych. Při tym zjewi tajku wěru, kajkuž hewak jenož cyle čista duša pokazuje.

Měšnik so tomu nimo měry dźiwaše. Što też to mohło wutrobu muža, kiž bě w hrěchach a złósćach zešědźiwił, rozryć a za Božu hnadu spřihotować? Tohodla so njezdźerža, zo by so joho woprašał: „Človječe luby, njejsće so w lětach swojeje zdalenosće wot Boha snadź tola kóždy dźeń pomodlił?"

„Ně", muž wotmołwi, „za wjele lět njejsym so nihdy modlił. Jenož moja dobra mać so za mnje modli. Kelko je ta wboha žona mojedla ćerpjeć měła! Jako ju wopuščich, rjekny mi hišće: Ty potajkim swoje žiwjenjo nochceš přeměnić, byrnjež so ja telko za tebje modlila? Tuž će ja, twoja mać, poswjeću najswjećišej wutrobje Jězusowej a njepřestanu ženje wo twoje nakazanjo prosyć. Ja mam też pobožnoho bratra, kiž je pječa do měšnikow šoł; też tón je so, myslu, za mnje modlił."

Kral Herodes by prjedy jeje hałzy z mječom porubać dyrbjał, prjedy hač by swjateje Maćerje Božeje z jeje dźěćatkom pod worješinku zawohladał. Tak rjenje bě ju wona skhowała.

Surowy kral Herodes dźěše nimo, njewidźeše wšak ničo. Wón njepytny ani wosycy, kotraž ze strachom třepotaše, a tajke stróżele běchu ju hrabłe, zo ani za žónskej a jeje dźěćatkom prašana njeby wotmołwić mohła.

We worješinowym keŕku pak sedźeše kokla. Ta běše tajki zły přeradnik a chcyše so Herodesej lišćić. A wona poča wołać: „Kukuk! kukuk! kukuk!" Z tym chcyše kralowu kedźbliwosć budźić a swjatu knježnu Mariju přeradźić.

Za tónle njeskutk je kokla zapřata; wona je ptačk, kiž žanoho hnězda nima, hdźež by swoje młodźata khować mohła. Wosyca pak, kotraž so boješe, swjatej knježnje khowańku skićić, rži z toho časa z wěčnym strachom, samo tehdom, hdyž ani wětřika njezaduwa a hdyž je najrjeńše wjedro.

A hišće přińdże wona do najwjetšeje njećesće, přetož přeradnik Judaš so pozdźišo na njej wobwjesny. To běše khłosłanjo, zo njeje Jězusdźěćatku khłódka popřała, wona dyrbješe najwjetšoho přeradnika a złóstnika na swěće njesć.

Worješinka pak bu za myto žohnowany štom. Błysk njeje z toho časa ženje do njoho dyrił a človjek smě srjedź sylnoho hrimanja so khroble pod nim khować; přetož wón je z toho časa wot swjateje knježny Marije hnadnje a mile žohnowany.

Khory tak hórko płakaše, zo zamó lědy hišće słowa wurjec. Wšón so napinajo wućeže spody hłowaka list a poda jón měšnikej prajo: „Knježe, wobstarajće mi, prošu, tónle list!"

Měšnikowej woči přelećeštej adresu: „Knjeni G. w N." Překwapjeny wopraša so: „Što maće z tej žonu, kotrejž sće list napisał?"

Z poslednjej mocu wuměracy rjekny: „Wona je moja luba mać! Sym jej napisał, zo su jeje modlitwy skónčnje wusłyšane."

Měšnikej so před wočomaj zaćmi. Wšón přehnuty z ćicha powěda: „Tale žona je też moja mać. A ty sy potajkim mój bratr, kotrohož smy tajke časy pytali, wo kotrohož smy dawno jako morwoho žarowali. — Naša mać wjacy žiwa njeje, ale hač do poslednjoho zdychnjenja je so za tebje modliła; haj, wona je swoje žiwjenjo za tebje Bohu zwoprowała."

Měšnikowa ruka dźeržeše tapacu ruku wuměrowacoho bratra. Do wočow sej hladajo přeživištaj němaj wokomiki njewuprajnoho zboža. Bliže k łožu přistupowaše smjerć, a poddaty do Božeje wole wusny nakazany hrěšnik w rukomaj swojoho bratra měšnika, zdychnywši: „Najswjećiša wutroba Jězusowa, tebi so dowěrjam!" wróći swoju dušu swojomu Stworićelej.

W njebjesach pak na nju čakaše dobra mać, kotrejž njewustawaca dowěra na wšohomóc Jězusoweje wutroby bu tak krasnje wukrónowana. Haj, znowa wupokaza so wěrnosć Jězusowoho slubjenja: „Wbozy hrěšnicy nańdu w mojej wutrobje žórło a njesměrne morjo smilnosće." M. N.

„Wšitko so knjezej wučerjej też njesmě wěrić", rjekny dobyćerscy mała Wórša. „Wčora je nam prajił: 5 a 4 su 9, a dźensa chcyše nam naréčeć, zo su 6 a 3 hromadźe 9!"

Zdychnjeńčko k swjatej Mariji.

Mócna knježna, njebjes knjeni,
Serafinow kralowna,
Hdyž my z pućom wosłabjeni
Pónźemy wot jow,

O ty žórło słódkich darow,
O Marija, Boža mać,
Daj, ach, wšitkich, kotřiž hłódnja,
Twojich hnadow wužiwać!

Kaž tón jeleń za tym hlada,
Hdźe by była studnička,
Tak też moja duša trada,
Za tobu, o smilnička!

O ty arka toho měra,
Čista lubosć, jutnica,
Daj, zo sylnosć njewotběra
Za tobu, o knježnička!

Rozstup hłowu helskom' hadej,
Skóncuj joho žahadło,
Daj, zo njepřišli my k padej,
ale k Božom' kralestwu!

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Swjaty Wótc je sobustawa rjadu karmelitow, P. Stephana, za arcybiskopa we Bagdadźe, we hłownym měśe stata Iraka, pomjenował. Arcbiskopski stoł Bagdadski, kotryž bě na zakładźe wosebitoho privilegija ze 17. stoléta Francózskej zwěśćeny, bě wot dźesać lět sem wosyroćeny. Arcbiskop Bagdadski je zdobom Japoštołski delegat za Irak. Na próstwu Bagdadskoho knježeństwa pak běše před 10 létami přisłušnik jenoho „neutralnoho“ stata za delegata so pomjenował. Dokelž tutón dźiwajo na wobstojace, Francózskej spožčene předprawo njemóžeše arcbiskop być, běše wón jenož japoštołski administrator. Z pomjenowanjom noweho francózskoho arcbiskopa buštej nětko wobě cyrkwinskej zastojnstwje zasy w jenej wosebje zjednoćenej.

Němska. Zemjepisne nacionalne towarstwo je zwěśćiło, zo na swěće ze 7 wosobow jena ke katolskej Cyrkwi přisłuša. Najsylniše katolske wobydlerstwo ma Južna Amerika, mjenujcy 96 procentow, najsłabše Asija, mjenujcy lědma 2 procentaj; něšto sylniše je katolske wobydlerstwo Afriki. Wobydlerstwo Europy je po połojcy katolske, to je 100 milijonow. Na čole stoja tu sćěhowace kraje: Italska, Španiska, Irlandska, Portugalska, Belgiska, Wuherska, Pólska a Francózska. Sewjerna a Južna Amerika ličitej hromadźe 110 milijonow katolikow; z nich jenu pjećinu Zjednoćene staty Sewjerneje Ameriki. Mjez tutymi zasy stoji na prěnim městnje stat Newyork z 3 milijonami katolikow. Kupy Filipiny liča 10 milijonow katolikow. Katolski swět njepřestrěwa so jenož přez njesměrne přestrěnje tuteje zemje, wón předobywa so tež do najmjeńšich a najzdalenišich kućikow našeje zemje, wot zymneje Alaski hač do horcoho Sansibara. Runje w tutych wotležanych kućikach zemje wučinja podźěl katolskoho wobydlerstwa často 100 procentow. Tak na př. móžeš w almanachu franciskanow małeje republiki Andorry w pyrenejskich horach čitać: Ličba wobydlerjow 5231; ličba katolikow: 5231.

Kontratation, město, kotrež něhdźe 10 hodźin wot Sakorna zdalene w Kolumbiskej leži, hospoduje 3000 wusadnych. Dušepastyrske zastaranjo tutych wbohich khorych, kotříž dyrbja wot swojich strowych sobućłowjekow dźěleni bydlić, je němskim Salesianam dowěrjene. Hižo něhdźe 27 lět dołho wěnuja so němscy měšnicy tutomu dźěłu, jedyn mjez nimi dźěła nětko hižo 24 lět mjez wusadnymi. W živym wopomnjeću wostanje w tutym měśe wusadnych před dwěmaj lětomaj zemrěty P. Maximilian Burger, rodźeny z bajerskoho Allgäu, kotromuž ma so město dźakować za swoju rjanu cyrkej, faru, młodownju za wusadne dźěći, špital za žony a wšelake druhe.

Nižozemska. Prefekt propagandy, kardinal Fumasoni, woswjeći 22. meje we Wittem, w nižozemskej Limburgskej, pomnik kardinala van Rossuma. Kardinal van Rossum, předkhadnik kardinala Fumasoni w zastojnstwje prefekta Propagandy, je prjedy přisłušał jako redemptorist klóštrskej wosadźe we Wittem.

Španiska. Prěni ze španiskich martrarjow, kotryž so k zbóžnoprajenju namjetuje, je 21lětny wojak generala Franka, karlist Antonio Mollo Lazo. Tutón bě hnydom na spočatku wobydlerskeje wójny do wójska generala Franka zastupił. Při wuspěšnych wojowanjach w Andalusiskej běše wón jenej žónskej a jenomu dźěśću k ćeknjenju dopomhał — při tym pak sam do rukow čerwjenych padnył. Ći joho napominachu, zo by swoju wěru wotpołožił a wuwował: „Njech je živy kommunismus“. — Hdyž so tomu spjeći, wotrězachu jomu wobě wuši, wukłóchu jomu lěwe wóčko a potom joho zatřělichu. Wołajo: „Njech je živy Khrystus kral“ padny k zemi. Dwaj dnaj wosta joho ćěło ležo. Po 15 měsacach bu ćěło zasy wuhrjebane, zo by cyrkwinscy było pokhowane. Ćěło njepokazowaše žane znamjenja roztłaća, mjez tym zo bě nakhwilny kašć cyle rozpadnył. Krew na joho ranach bě hišće čerstwa, kaž notar a druhe spuščomne wosoby wobkrućichu; mjez nimi běštaj dwaj měšnikaj, kotrejuž bě kardinal arcbiskop ze Sevilla tam pósłał. Kardinal je wosebite modlitwy dowolił, zo by wěc zbóžnoprajenja so spěchowała. Antonio Lazo je so Wulki Pjatk 1915 w Arcos de la Frontera narodźił a je swoje studije w klóštrskej šuli maristow wukonjał.

Lourdeska prózdnjeńca pola Eskimow.

Biskop Gabriel Breynat, japoštołski vikar wot Mackenzie, zdźěluje tole: 11. małoho rózka 1933 buchu w Lourdesu swjatočnosće 75lětnoho wopomnjeća spodźiwnoho Zjewjenja maćerje Božeje z třidnjowskej pobožnosću skónčene. Při tutej swjatočnosći přepoda mi biskop Lourdeski postawu maćerje Božeje, zo by tuta wotbłyšć jeje dobrotow tež k Eskimam na brjohach sewjernoho lodowoho morja donjesła. Bamžowski delegat, kardinal Binet, poswjeći w mjenje bamža swjatočnje postawu. Po poswjećenju wupraji mi swójba Soubirous swoje wulke wjeselo na tym, zo ma so z postawu njebjeski zwjazk mjez hnadownym městnom a brjohom sewjernoho lodowoho morja nawjazać. A zo njeby mać Boža trjebała sama puć do tamneje zdaleneje krajiny nastupić, dachu jej k přewodej postawu swjateje Bernadetty sobu. Tři lěta to traješe, prjedy hač postawje na swoje městno dócpěštej. Mjez tym běchu tři misionarojo z kamjeni, kotrež dyrbjachu z daloka z wulkej prócu sem znosyć, prózdnjencu natwarili. Na swojim pućowanju k visitaciji pobrjóžnych misionow, kotrež w měrcu lěta 1937 z lětadłom wuwjedźech, mějach zbožo, wot horjeka — běše to Wulki Pjatk! — jednoru prózdnjeńcu wuhladać, kotraž zawalena do sněha, w samoće wulkoho běłoho mjelčenja, přikhad Njewoblakowaneje wočakowaše. Skónc sćěhowacoho lěta móžeše skónčnje msgr. Fallaire mać Božu Lourdesku k ludej Eskimow přinjesć. Misijónski čołm, kotryž na swojej porjadnej kołjéžbje tež tamnu misijónsku staciju wopyta, wza wobě postawje sobu. W přitomnosćt mnohich swójbow Eskimow a cyłoho čołmowoho mužstwa buštej postawje swjatočnje postajenej. Ważny to dźeń w stawiznach nakazanja Eskimow! A woprawdźe, wot toho dnja zhubjowachu so po něčim na spodźiwne wašnjo zadźěwki, kotrež so dźěłu našich misijonarow dotal napřeco stajachu. Wobroćenja so množachu wot swójby k swójbje, wot splaha k splahej. Wšitke misijóny krajiny Mackenzie buchu maćeri Božej poswjećene, z wuwzaćom najsewjernišeje. Tuta bu na to wašnjo zwjeselena a wuznamjenjena, zo jej Swjaty Wótc jedyn nimo měry rjany keluch pósła.

Kóždy mały tróšt, kiž ma w pobožnosći swój kužoł, spokoja wjele bóle, dyžli žane tež najwjetše zawjeselenjo swěta. S. Franc ze Sales.

O Božo, kajke wójsko křesćanskich bědźerjow sy wokoło nas zhromadźił, zo by nas k wojowanju zahorił. S. Hawštyn.

Chceš, zo časne škody će njezrudźa? Nježdadaj přejara za tym, štož nimaš, ani njelubuj přejara, štož wobsedźiš. S. Franc ze Sales.

Prócesijón do Krupki. **Pjatk, 26. meje,** rano w 5 hodź. Boža mša we Wotrowje. Po tutej woteńdźemy. Přenocujemy ducy tam w Berggießhüblu („Goldener Stern“). Wopisma njeje trjeba. Też pjenjez dla njejsu žane předpisma.

Michał Kokla, wjednik.

Jězba do Wambořic (Albendorfa) a Warthy. Wotjěždźemy **srjedu 21.6.** a wróćimy so sobotu 24. 6. Jězba płaći tam a sem 14 hr. Štóž chce so wobdźělić, njech so pola podpisanoho zamołwi a zapłaći. Nadrobniše so hišće wozjewi. Adressa: **M. Kockel, Neudörfel Nr. 4** über Kamenz Sa.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

5. njedźela po jutrach, 14. meje 1939:
Boža mša str. 248; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Bonifaciju, martr., str. 448, 3. „Popřej nam, Božo . . .“ str. 235; Credo; Praefacija, jutrowna, str. 223.

Křižowe dny, póndźelu 15., wutoru 16. a srjedu 17. meje:
Wobkhad a Boža mša str. 251 a sć.

Do=njebjes=spěća Jězusa Khrystusa, 18. meje:
Boža mša str. 235; Gloria; Credo; Praefacija str. 258.

6. njedźela po jutrach, 21. meje:
Boža mša str. 259; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo do-njebjes-spěću str. 255; Credo; Praefacija wo do-njebjes-spěću str. 258.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 14. meje: Bonifacija, martrarja.
Póndźelu, 15. meje: Jana de la Salle, wuznawarja.
Wutoru, 16. meje: Jana Nepomuckoho, martrarja; Ubalda, biskopa a wuznawarja.
Srjedu, 17. meje: Paschalis Baylon, wuznawarja.
Štwórtk, 18. meje: Do-njebjes-spěća Khrystusowoho.
Pjatk, 19. meje: Pětra Coelestina, bamža a wuznawarja.
Sobotu, 20. meje: Bernardina Senenskoho, wuznawarja.

Hermank w Kamjencu

Njedźelu wotewrjene.

Mój skład je hobrski w nowočasnych woblečenjach. Haj samo wulkoměsto njezamóže wam ničo druhe poskićeć.

Woblečenja za muži nowočasne smuhi	**33,—**	**42,—**	**55,—**	**62,—**
Woblečenja za šport nowočasne mustry	**30,—**	**36,—**	**42,—**	**56,—**
Gumijowe mantle wulki wubjerk	**14,—**	**16,—**	**18,—**	**20,—**
Žonjace mantle poslednje nowosće	**15,—**	**22,—**	**35,—**	**42,—**
Kostumy a ječki				

Rudolf Mrštny
w Kamjencu — zady radnicy

K dnjej maćerjow:
ručne toški / bastowe toše
měšćanske toše
nakupowanske měški
nakupowanske saki
móšnički — paski
T. Albert
w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Nic jenož za wašu šijacu mašinu, ale też **za pisacu mašinu**
dóstanjeće wěcywustojnu radu a předwjedźenjo wšěch modelow we wašim **wotrjadnym wobkhodźe**
Ilustracija: Naumann
Ilustracija: Triumph
Oskar Hirche
wosebity wobkhod za šijace a pisace mašiny
Założene 1880 — Dalokoréčak 774
2

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:
Tydźenja zmylnje wuwostało: čo. 592. Michał Lisnař ze Židowa.

Porjadnu, pilnu **holcu** za dom pyta k 1. junijej **Knježi dwór w Jasenćy** pola Nieswačidła.

Pomocnica za domjacnosć
nic młódša hač 20 lět, kiž trochu warić rozemi, so za wysoku mzdu k 1. junijej do Drježdźan pyta.
Předstajić ma so pola **Neuhahnec** w Budyšinje, Serbska hasa.

Indanthrenbarbjene
lěčne tkaniny
za fale, khuty a drasty
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

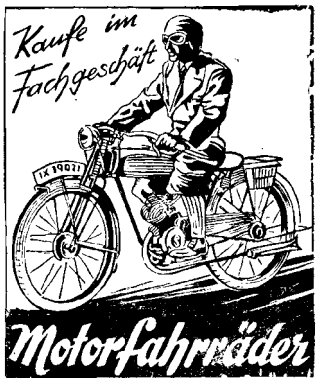
Libjatam
derje hoji, a pjefka lěpje rostu, tež so njekusaja, hdyž z časom **Dr. Roeberowy „Krieschelpulver“** do picy dóstawaja. Jenož pola **Dr. Roeber** drogownja w Budyšinje

Patentrolowy su šwarne za kóždе wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Pórclin
złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory / kofejowe młyny / mjasowe wjelki, drjewjane, korbowe, šćětk. twory. — Wulki wubjerk.
Kóždy kupjeny kruch so wuměni!
Tunje płaćizny!
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Kedźbu!
Přepožčuju mojim woteběrarjam ke kwasam a wjetšim hosćinam sudobjo, graty, škleńcy hač za 100 wosobow. Talerje a škle hišće we wjetšich dźělbach.
Tunje wobličenjo!
Wulki wobkhód za pórclin a domjacu nadobu
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Nawěštki
w „Kat. Posole“ maja stajnje wuspěcha!

Motorske jězdne kolesa
w porjedźenym najnowšim wuwjedźenju. Lohke wodźenjo.
Podawanjo we wšelakich wuwjedźenjach.
Oskar Hirche
w Kamjencu
Wosebita dźěłarnja za małe kolesa
Założene 1880 Dalokoréčak 774

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, štwórtk, 11. meje, rano 1/2 9 hodźin mojoho luboho mandźelskoho, našoho drohoho nana, přichodnoho nana a dźěda

Jana Raba

po dołhej z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći w 74. lěće joho žiwjenja do wěčneje domizny wotwołać.

Na Židowje a w Nowym Dworje, 11. meje 1939.

We hłubokej zrudobje:
Hana zwud. **Rabowa** rodź. Hejduškec
a přiwuzni.

Pohrjeb budźe póndźelu pop. w 2 hodź. wot hale na Mikławšku. Requiem rano w 7 hodź. w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěšiki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

20. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **20. meje 1939.** | **77. lětnik.**

Naléćo.

Naléćo je do kraja začahnyło; wšudźom widźiš a začuwaš, kak wone twori a dźěła. Złote awrikle a žołte narcisy a wšelakobarbojte tulpy: kak rjane, čerstwe kćeja! A běłe brězyčki drasća so zelene, a čěmne hałžki na sadowych štomach woblekaja so do běłych, luboznych kćeni, a na lipje pokazuja so pupki a z nich wupraskuja mjehke, zelene łopješka. Kaž w léće mjetel na kwětcy, tak tam nadobo sedźa na hałžcy. A łuki, šěre, brune so zazelenja a žitnišća a pšeńčnišća rostu a žołmuja so w miłym wětřiku.

Z wotkel nadobo tele žiwjenjo po cyłej morwej zemi? Što khowa so pod škropawej štomowej skoru? A zwotkel te rjane barby a ta lubozna wóń? Hdyž do štomow točiš a do zemje ryješ, dha njewidźiš tam wjacy hač w februaru abo decembru, hdyž bě hišće wšo prózdne a morwe. We štomach drje wuhladaš mjezhu, ale też potom hišće so prašeš: Zwotkel ta a wšón tón kćěw a wšě te žiwjenjo? Naléćo dźěła po Božej woli a z Božej mocu!

Spodźiwne je, kak naléćo wšo wožiwja. Tola runje tak rjane też je, štož wone płodźi a twori. Móže družka rjeńša so zdrasćić hač brjóžkowy štom, hdyž kćěje? A žadyn kral, ani na dnju swojoho krónowanja, njenosy rjeńšoho wjerchowskoho płachća, dyžli krušwina w debje swojoho naletnoho kćěwa. Jabłučina je w zymje tak njenahladna, jeje zdonk je křiwy a škropawy a jeje hałzy stoja kaž wotmjećene khošćo z brězowych prućatow abo z hozowca. Nětko pak, hdyž běła a čerwjena kćěje, je kaž přećelny muž, kiž dobroćiwje a přećelnje stajnje so posměwa. A hdyž nimo žitnišća dźeš, njewostanješ stojo, a njewjeseliš so, kak so wone žołmi? A ty so raduješ, kaž hdyž so něhdźe črjódka dušnych dźěći łóji a mjelčo šibale sebi šukota.

Spodźiwne je, zo telko rjanosće tu nadobo je a hišće wjacy jeje nabywa. Wšo tole rjane pak je też dobre. Kwětka nas zwjeseli z barbu a wónju; z kćenja na štomach wuwije so wišnja, jabłuko a krušwa. Trawa a dźećel a zela žiwja skót, žita přinjesu nam khlěba.

Spodźiwne, rjane a dobre je, štož naléćo twori a płodźi. A človjekej, njech je wučeny, njech prosty, njech nabožny, njech bjezbóžny, bywa spodźiwnje wokoło wutroby a w mysli, hdyž wšo tole widźi a wobdźiwa. Wón so raduje nad tym, a tola začuwa wěstu prózdnosć we sebi; žadosć za něčim we nim wotuća. Kaž són so jomu zezdawa, kaž són, kiž sy před dołhim časom jónu poměł a wo kotrymž maš skónčnje hišće jenož dopomnjenjo, zo bě rjany, połny wjesela a zbóžnosće. Haj, je kaž by človjek hižo znał tajki rjany nalětni, zbóžny čas. Zwotkel to? Ach, z naléća dycha dawno zašły čas prěnjeje stwórby, a paradiziske khwile, kajkež Adam a Jěwa jónu přeživištaj, zastupuja do našoho žiwjenja. Je, jako by so wospjetowało, štož na třećim dnju so sta, hdyž bě Bóh prajił: „Zemja, spłodź trawu, zela a płódne štomy!“ — „Zemja so zazeleni, a rosćechu zela a štomy, kotrež mějachu swoje symjo we sebi.“ A zasy je kaž tehdy na kóncu třećoho dnja, hdyž Bóh widźeše, zo je wšitko dobre. Boža móc potajkim widźomnje skutkuje kaž jónu na třećim dnju, a jeje skutki su też we wotućacym naléću wšě rjane a dobre, kaž běchu, hdyž našej prastaršej je widźeštaj, prjedy hač zhrěšištaj. A tohodla mamy w naléću tajke něžne, radostne začuwanjo, ale też tu spodźiwnu žadosć, kotraž nas do krajow ćehnje a njese, hdźež je wšo njewuprajnje rjane a dobre. Tam chcemy być a měli być.

Spokoji so nam tale žadosć? Cyle wěsće! Njejsmy dha, lědom zo wonka zemja so zazelenješe a pupki so pukachu, zasłyšeli posoła, kiž nam wěčne naléćo wozjewješe a lubješe? Kaž je naléćo blizko, haj tu hižo je, hdyž škowrončk hwizdać počina, tak zanjese nam Cyrkej spěw: „Wón dobył je tón dobyćeŕ, alleluja; tón cyłoh' swěta wumožeŕ, alleluja“, a „Stanył je horje Jězus Khryst, alleluja“

a wěmy, zo přez njoho wěčne naléćo nam přińdźe, hdyž tu do njoho wěrimy a po joho woli smy žiwi. „Hdyž wěrimy, zo je Khrystus wumrěł a z morwych stanył, tak też Bóh tych, kotřiž su we Jězusu wusnyli, z nim přiwjedźe“ (1. Thess. 4, 13).

Tuž wjesel so, křesćano, nad krasnosću, kotruž naléćo twori a dawa. A tale radosć njech zbudźa też we twojej duši žadosć za wěrnym, njezakhodnym, njebjeskim naléćom, zo mohł ze swjatym japoštołom prajić: „Žadam wumrěć a při Khrystusu być.“ A hdyž naléćo so pominje, hdyž róže też budźa kałać a mjez kwětkami a zelami rosć też wósty a druha pjanka, a hdyž po tužnym dnju z wječora hišće kruće so zahrima, jako by Bóh na tebje swarjeł kaž jónu na Hadama joho hrěcha dla, a hdyž so zabłysknje, jako chcył Bóh wšón swět spalić kaž jónu Sodom a Gomorrhu, potom dopomń so, zo dyrbiš tudy pokućić, w poće swojoho wobliča swój khlěb jěsć a Boha so česćownje bojeć, zo pak maš też pokojenjo a wjeselo, kotrež naléćo zemje we tebi zbudźa, mjenujcy nadźiju na wěčnosć połnu rjanosćow a zbóžnosćow, kajkichž ani naléćo nima, haj kajkež na zemi „wucho hišće słyšało a wóčko hišće zawohladało njeje, kotrež pak je Bóh tym přihotował, kotřiž joho lubuja.“

Z Łužicy a Serbow.

Z Hórkow. Jara wobžaromne njezbožo sta so wutoru popołdnju w 2. hodźinje w Halbachec skale. Wjesnjan Rudolf Nowak, syn tudomnoho pjekarja, dźěłaše w blizkosći skalneje murje. Nadobo pušći so z njeje wjetši kamjeń a trjechi joho tak njezbožownje, zo pod njón přińdźe. Druzy dźěłaćerjo přikhwatachu hnydom na pomoc a donjesechu ćežcy zranjenoho na nosydłach do podstawy. Po zdaću je sej nohu złamał a wutrobno stłóčił. Zdźěla běše wědomjo zhubił. Prěnju lěkarsku pomoc poskići knjez dr. Henka z Pančic. Na joho namołwjenjo přewjezechu strašnje zranjenoho ze sanitetnym awtom do Kamjenceskeje khorownje. Za čas njezboža přebywaše joho mandźelska w Filipowje, hdźež so na nalětnim prócesionje z Khróśćičanskeje wokoliny wobdźěli. Zranjeny dósta bórzy po njezbožu sakramenty mrějacych. Nadźijomnje so zasy polěpši.

Někotre legendy wo Božej maćeri.

(Pokračowanjo.)

3. Na Ćěkanju do Egyptowskeje.

(Rubježnik we hłubokim lěsu. Pola rubježnika. Joho syn wustrowjeny — pozdźišo złóstnik. Wonjate zelo.)

We hłubokim lěsu surowješe zły rubježnik, kotryž ludźi na drózy nadpadowaše, morješe a wurubješe; wón běše žiwy za časy, hdyž běše swjata swójba na puću do Egyptowskeje.

Ćmowy lěs běše ze swojimi njeličomnymi khowankami hrózbny a strašny. Dwaj pućej wjedźeštaj přez njón, jedyn na prawo, druhi na lěwo. Puć na prawicu wjedźeše blizko nimo rubježnikoweje khěžki, tón na lěwicu přez hustu zarosćenju keřčinu, hdźež móžeše so človjek tak lohcy zabłudźić.

Swjaty Józef, swjata knježna Marija a Jězusdźěćatko dowěrjachu so woli Božej, zmužichu so a dźěchu po puću přez hustu keřčinu.

W lěsu pak běše tak ćma, a zymna, husta mhła stawaše ze zemje. Jězusdźěćatkej běše tak zyma a wone hórcy zaplaka na maćernej wutrobje.

Tu posydny so swjata Marija pod štom, zo by Jězusdźěćatkej cyrobu dawała. Někotre krjepki pak padnychu z boka na wósł, kotryž k jeje nohomaj rosćeše, a z toho časa je tale rostlina běle blaki na swojich łopjenach zdźerżała, a wona rěka nětko swjateje Marijiny wósł.

Bu pak přecy ćmowišo a bojaznišo a woni dyrbjachu na to myslić, sebi srjedź lěsa lěhwa za nóc hladać.

Rubježnik, kotryž hewak při puću na pućowacych łakaše, zasłyša nadobo človjeske hłosy srjedź kerčiny a łačeše so runja rubježnomu zwěrjeću bliže; wón mysleše, zo budźe někoho morić a wurubić móc.

Ale tu čuješe wón, zo bu bič na joho ramjenju wot přelateje krjewje wšón čerwjeny, dale a ćežši, zo móžeše jón lědma dlěje njesć.

Nadobo wuhlada nad městnom, z wotkelž hłosy přikhadźachu, jasny błyšć a widźeše tři swětłe měsački na njebju stojo. Běše pak to te městno, hdźež swjata swójba wodychowaše.

Hdyž bě so rubježnik bliže přiłačił, wuhlada skónčnje swjatu knježnu z Jězusdźěćatkom a swjatoho Józefa. Woni běchu cyle stradani, pře zymu a z dešćikom přemačani.

Rubježnik chcyše so jich prašeć, z wotkel du a što tu pytaja, ale wón njemóžeše njewšědnoho njeměra dla ani słowa wuprajić, wosta kaž by přirostł, stojo a njezwaži sebi kročele dale.

Wón čuješe, zo žónskej a jeje dźěsću a tomu česćownomu mužej křiwdy činić njesmě, dokelž njewidźomna móc jich škita, a tři swětłe měsački zjewjachu jomu, zo to njejsu wšědni ludźo, kotrychž by ze swojim bićom přewinyć mohł.

Joho zwučena surowosć joho wopušći, byrnjež by hišće pokhmurjenje hladał, kaž hněwny nad swojej słabosću.

„W tajkimle wjedrje chceće wy srjedź lěsa přenocować?“ prašeše so skónčnje z hrubym, hłubokim hłosom. „Pójće ze mnu! Tamle při puću stoji moja khěžka, w njej móžeše přenocować.“

Tuž dźěše swjata swójba do rubježnikowoho domu; joho žona jich wustrózana witaše a njewobaraše jim zastupić.

Hdyž Jězusdźěćatko na swjateje Marijnej wutrobje wuhlada, čuješe samu sobuželnosć, přetož wona běše sama mać. Wona pak mysleše, jeje muž je třoch pućowacych z wotpohladom do domu nawabił, zo by jich morił a wurubił. Tuž praji cyle skradźu k swjatej Mariji:

„Ćěkajće, lubi ludźo, njewostańće přez nóc w tymle domje! Ja sym rubježnikowa žona, wón was mori, hdyž jenož so jomu přileżnosć poskići.“

Swjata knježna Marija wšak ju pokoješe a praji, zo by była bjez starosće, woni dźě su w Božim zakiće.

Prjedy dyžli wšitcy k měrej dźěchu, přihotowaše swjata Marija Jězusdźěćatkej kupjel we wańčcy, kotraž za kachlemi stoješe. A nětko widźeše, kak rubježnikowa žona přecy ze zrudobu na swoje samsne dźěćo w kolebcy hladaše; a wona rjekny k njej: „Nó wšak mi daj też twoje dźěćo we wańčcy wukupać.“

„Kak mohła to tola činić“, wotmołwi žónska, „mój synk dźě ma po cyłym ćele hrozny wusad? Wón njesmě so hromadźe ze strowym dźěśćom kupać.“ Mać Boža pak ji poruči, zo by khore dźěćo přinjesła, a wona połoži je ze swojimaj rukomaj pódla Jězusdźěćatka do kupjele. A lědma pak běše so woda wusadnoho ćěłka dótkła a hižo zhubi so hrozny wusad a dźěćo běše cyle strowe.

Rubježnik a joho žona spóznaštaj, zo je so dźiw stał. Ze złotom a slěbrom chcyše so nětko rubježnik za wustrowjenjo swojoho syna dźakowny wopokazać, ale bórzy dopózna, kak knično su wšitke pokłady swěta: Bohu njemóže so človjek hinak dźakować, kkiba-li zo by swoju wutrobu wot hrěchow wuswobodźiwši dźěćatku woprował, kotrež dźě je na swět přišło, zo by človjekow wot wusada hrěchow wumožiło. To wědźeše rubježnik a wotmysli sebi wot nětka pokutne a pócćiwe žiwjenjo.

Jězusdźěćatko pak na rucy swjateje knježny Marije praji takle k rubježnikowomu synkej: „Smój so hromadźe kupałoj, něhdy hromadźe wumrějemoj.“

A stało je so tak. Přetož rubježnikowy syn njesćěhowaše nanowy dobry přikład, wón bu, hdyž běše dorostł, runje tajki złóstnik, kajkiž běše joho nan prjedy był.

Za swoje njeskutki bu w samym času, kaž Khrystus, popadnjeny a na horje Golgata z Khrystusom křižowany.

Hdyž na křižu wisaše, praji na Jězusa pohladujo: „Tónle muž njeje ničo złoho skućił.“ Jězus pak jomu wot-

mołwi: „Zawěrno, praju tebi, dźensa budźeš ze mnu w paradizu.“

Wo wodźe pak, w kotrejž staj so Jězusdźěćatko a a rubježnikowy syn hromadźe kupałoj a kotraž tak luboznu wóń dychaše, powěda so tole:

Rubježnikowa žona wuliny nazajtra wodu do zahrody a na samym městnje wurosće zelo, a z tohole zela přihotowachu tři Marije drohu žałbu, z kotrejž Jězusowe ćěło žałbowachu, prjedy hač bu do rowa położene.

Magnificat.

(Legenda.)

Před wjele, wjele lětami za časy žiweje, nutrneje wěry mjez človjekami stoješe srjedź hłubokoho lěsa stary, šěry klóštr. Léta dołho bydlachu tu pobožni mniša, dźeń jako dźeń z krutym pilnym dźěłom a z nutrnym modlenjom wotměnjejo. Za časy jich młodosće běchu z čerstwej mocu a z jasnej šiju psalmy zanošowali k česći a khwalbje Božej a mócnje rozlěhowaše so wothłós horliwoho spěwa po wjelbach klóštrskeje cyrkwje. Z lětami pak jedyn po druhim zestarichu a zesłabnychu, zo ze spěwom so wjacy khmanje radźić njechaše. Prior tohodla poruči, zo bychu so mnohe psalmy, kotrež běchu hač dotal spěwać zwučeni byli, jenož po wašnju ertneje modlitwy spěwali. Ale při tym wosta: „Ale Magnificat, lubši bratřa, dyrbimy dale spěwać. Činmy, štož je nam móžno, přetož njeby rjenje było, hordozny spěw Našeje Lubeje Knjenje jenož prajić.“ Tuž dha wšědnje na nyšporje zaklinča dźakowny kěrluš Božeje Maćerje; mniša napinachu swoje mocy, zo by luboznje so znošowało k njebjesam: „Wulcy khwali moja duša Knjeza, a mój duch so zraduje w Bohu, mojim Zbóžniku.“ Ale wšitka jich próca njechaše so radźić: ze słabosću třepotate hłosy, ze starobu dybawe šije a z khorowatosću ćežko dychace wutroby pytachu podarmo za zwučenej harmoniju. Lěsne ptački, kotrež so hewak rady wokoło cyrkwje zhromadźowachu, činkotajo, fifolo a hwizdajo wot ranja hač do wječora, ze stróželemi wotmjelknychu a ze škropawym spěwom mnichow zešerjeni ćěkachu na přemoh do hłubokoho lěsa. Klóštrscy bratřa drje derje wědźachu, kak mało luboznje jich spěw klinči, ale z wutrobnej ponižnosću a z pokornej posłušnosću napřećo kazni swojoho wyššoho spěwachu dźeń jako dźeń wob cyłe lěto tak derje, abo tak hubjenje, kaž so jim poradźi.

Jenu patoržicu před hodami kłapaše młodźenc wo klóštrske wrota a prošeše mnichow, zo bychu joho do swojoho towarstwa přiwzali. A přijachu joho za postulanta. Mjez mnohimi darami, z kotrymiž so młodźenc wuznamjenješe, běše wosebje dobra šija a lubozny hłós. Mniša prošachu joho, zo by tola jónu zaspěwał, a jasnje kaž hłós jandźelowy zaklinča krasny miły tenor. Dobri mniša so napřemoh radowachu. „Nětko“, prajachu wjesele z jenym hłosom, „nětko budźe Magnifikat hinak klinčeć.“ Na nyšporje wšak zanošowaše so Magnifikat w klóštrskim khórje luboznje a krasnje, kaž jenož seraf sam spěwać dokonja. Ptački wróćachu so z črjódami z hłubokoho lěsa, zo bychu rjanomu spěwej připosłuchałe. Mniša, do pobožnosće a horliwosće zanurjeni, njepytnychu ani wuraza hordeje sebjespodobnosće na młodźencowym wobliču, ćim mjenje móžachu joho mysle zhudać, kotrež mějachu něhdźe raz: „Kajku ważnosć ma tola moja wosoba za cyły klóštr; ja jenički, kiž mózu spěwać! Tu budu za prěnjoho płaćić, woni dźěn njemóža mje parować. Kak rjany je tola mój hłós! Woni njemóža so ani dodźiwać!“ Spěw běše doklinčał a mniša klečachu kóždy ćiše so modlo, tu stoješe nadobo srjedź njebjeskoho błyšća jandźel před nimi. Joho wobliču pak měješe khutny wuraz, kaž by porokować chcyło. A wón wotewri swój hort a mniša posłuchachu česćownje mjelčo. „Sym k wam pósłany“, dźeše jandźel, wot mojoho Knjeza a Krala, zo bych so was prašał, čohodla so njeje dźensa Magnificat spěwał. Léta dołho je tale słódka melodija z wašoho khora so ke Knjezej znošowała, hdyž sće z horliwej a dźakownej wutrobu radosćiwy kěrluš joho maćerje spěwali. A dźensa na předwječoru joho zbóžnoho naroda mjelčiće? K wuchej Knjezowomu njeje dóšło ani zwuka.“ Jandźel njewočaka ani wotmołwy. Kak tež bychu khudźi smjertni ludźo jomu wotmołwić móhli! Woni kłonjachu rozkaći swoju hłowu, a jandźel so zhubi. Mło-

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

Měješe pak Bažantec mały Jan Nepomuk připadny! Kaž Wroblikec stara bróžnja. Ta je mjenujcy, hdyž ju počinachu, torhać, měniła: „Ha, to mózu ja sama z lóžšej prócu lěpje!“ a je so dźěłaćerjam pod rukomaj do hromady sypła. Wustróžani hladachu dźěłaćerjo na so, skónčnje pak so wusmjachu: „To dźě běše prawje khětře!“ Tež Bažantec Janej a joho šibałstwam móhł so človjek druhdy z cyłej šiju smjeć, ani zo by přičiny měł ze słowčkom poswarjeć. Joho šibałstwa drje stojachu pod přirodźenym zakonjom: „Dźěći su dźěći a maja dźěćace mysle“, tola zły Bažantec Jan nihdy njeběše, ow ně, joho šibałstwa mějachu přeco dobre jadreško. A štož jomu jónu we hłowje khodźeše, to chcyče tež, móžno-li, hnydom wuwjesć.

Njedźelu abo wósom po hodźoch, hdyž bě jěra zyma nimale ze wšěm swětom hižo so rozžohnowała, wumysli sebi stara baba w mróčelach hišće jónu swoje poslešća wutřasować. Při tym torhachu so ji stare wupjerki, a to so poča na popołdnjo z běłymi mjetelemi sać a sać, zo móžeše človjek, kiž so do teje mjerdźizny zwaži, lědma z wočow widźeć. A saješe so bjez wustaća hač do pózdnjoho wječora.

Mjelčo srjedź nocy hrabny jěra lesćiwa zyma ze swojimaj lodowymaj rukomaj do sněha, kaž by so z nim přećelnje witać chcyła, a pikotaše a třeskaše w nim, zo sněh na ranjo hač do žra zymu přemrěwši žałosćeše a skiwleše, hdyžkuli štó do njoho stupi. Najradšo wšak kóždy, kiž stańši z łoža jenož nós z durjemi won tykny, hnydom zasy do jstwy zawróći a za kachlemi łójo wuhotaše: „Huhu! Khwalće wonka, budźće nutřka!“ Nuzne dźěło dyrbješe kruće do rukow hladać, zo sebi ludźo won zwěrichu.

Dźěćom běše ta zymička z hłubokim sněhom a hładkim lodom jara prawa; njeběchu wšak so hišće po snězy do syteje wole nasuwale a po lodźe nasmykałe. Tež Bažantec Jan njebě swoje nowe sanje, kotrež bě jimaj z lěto młódšej sotru Hilžu měšćanske Bože dźěćo hody wobradźiło, dosć wupruhował. Ow haj, jara dušne te sanje běchu a krute, ani zo bychu zapikotałe, byrnjež so tež dwaj nadobo na nje synyłoj. A kak hładcy a spěšnje jeno so suwachu. Ale hač tež to by so psa do nich přahać hodźało? Lědma zo bě jomu tale myslička wotućiła, rjekny hižo: „Jutře to spytam!“ Tola před wječorom zadunychu liwke, haj skoro tužne wětřiki wot połdnja, a před nimi počinaše sněhej hnydom mjaknyć, a hdyž Jan rano stawaše, stojachu jenož lute łuže po rjanym snězy. Škoda! Ale nětk je dospołnje wurunana. Tuž chcyše Jan skěrje a lěpje kóždu přileżnosć wužić, zo by psa do sani zapřahnył. Budźe wšak nětko rědka, dokelž Jan dyrbješe lětsa z druhimi dźěćimi na woprawjeńsku wučbu khodźić, zo by so na swjatoćne młode jutry hódnje přihotował. Tohodla budźe tež wjacy hewak swobodnoho časa na pilne wuknjenjo nałožeć dyrbjeć.

Posledni króć je jim knjez farař w šuli prajił: „Přichodnu póndźelu w dwěmaj budźe na farje prěnja woprawjeńska wučba. Přińdźće wšitcy z časom, kotrychž sym pomjenował! Nichtó njeskomdź na tule wučbu! Horliwosć njech was honi.“

Knjez farař tule wučbu rady z časom započinaše. „To njetrjebam z wučbu, kaž bjez dycha khwatać“, tak mysleše sebi. „Tež njetrjebam dźěćom ženje předołho za sobu na

dźenc lědma do klóštra zastupiwši wuńdźe zasy z joho wrotami do druhoho klóštra, zo by wučbu ponižnosće wopominał, kotruž běše dźensa dóstał. Mniša spěwachu zasy z dźakownej wutrobu tak derje hač mózachu swoje Magnificat. Ptački zasy wustróžane ćěkachu, Jězus wšak w njebjesach słyšeše khwalbny kěrluš swojeje maćerje a žohnowaše horliwych spěwarjow.

Wotmołwa khudoho pastyrja.

Skótny pastyŕ na zelenym pastwišću mjez horami juskaše z cyłej wutrobu a skały dawachu tysacory wothłós. Tu dźěše wosobny knjez do kosmatych drastow rjenje zhotowany, ze šćipakom na wuzběhnjenym nosu nimo; zastawši wopraša so kruwjacoho, što dha je tak wjesoły. —

„Ach, swět je tola tak rjany, a Bóh je tak luby Knjez, sćele złote słónčko a dawa zelenej trawje rosć a wabi čerstwu slěbrojasnu studničku ze skały."

„Nimaš dha ani jeničkeje starosće wo ćěło a žiwjenjo a wo swój skót?"

„Nas zakita Mać Boža, k njej so kóžde ranjo wołam."

„Słyši dha wona też twoje prósstwy?" posmja so knjez. „Hlej, tu wołaš ty k njej; za šěrokim morjom w Americy prosy ju w samym času druhi pastyŕ, mjez Chinezami też jedyn a w horcej pusćinje zasy jedyn a daloko w sewjeru, hdźež lód ani njeroztaje, hišće jedyn. Kak dha móže twoja Mać Boža wšitko to słyšeć, je wona wšudźom přitomna?"

„Nĕ", wotmołwi hólčec, „wšudźom přitomny je jenož Bóh Knjez sam."

„Nó, potajkim", wusmja so wosobny knjez a dźěše dale. Młody pastyŕ pak so do myslow podnuri a mysleše, skónčnje so też wjesele do hór wusmja.

Hdyž so słónčko w Boži domčk khileše, přińdźe knjez z wuzběhnjenym nosom zasy nimo ducy do doła. „Sy nětko mudriši?" wopraša so pastyrja, „rozemiš nětko, zo Marija twojich prósstwow słyšeć njemóže?"

„Wona słyši je tola!" wotmołwješe hólčec „Hlej, nĕhdy sym w rjanej zahrodźe škleńčanu pozłoćanu kulu widźał; mróčele, štomy, cyrkej, kněže — z krótka wšo, a njejsym tola ani wóčka za nimi wobroćał, pospochi sym do škleńčaneje kule hladał. Hlejće, tak njehlada njebjes kralowna ani na mnje, hdyž so k njej wołam, ani do Ameriki, hdźež ju druhi prosy, ani hdźežkuli do swěta, wona hlada pospochi jenož na Boha luboho knjeza a w nim wšohowědomym widźi, kaž w špihelu wšitko, štožkuli so na swěće stawa; wona słyši też mje, hdyž před jeje wobrazom klečo ju wo jeje žohnowanjo prošu."

Budź napjelnjeny z lubosću, přetož lubosć je zbožo.

*

Wšitko dobre na zemi je wusyw za skutki miłosće.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

6. njedźela po jutrach, 21. meje:
Boža mša str. 259; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo do-njebjes-spěću str. 255; Credo; Praefacija wo do-njebjes-spěću str. 258.
Swjatkownićku, 28. meje:
Boža mša str. 304; Gloria; modlitwa swjedźenja; sekwenca; Credo; Praefacija wo Duchu swjatym str. 307.
Swjatkowna póndźela, 29. meje:
Boža mša str. 308; modlitwa dnja; sekwenca; Credo; Praefacija str. 308.
Swjatkowna wutora, 30. meje: Boža mša str. 311.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 21. meje: Feliksa Kantalicskoho.
Póndźelu, 22. meje: Julije, martrarki.
Wutoru, 23. meje: Desiderija, martrarja.
Sŕjedu, 24. meje: Marije, pomocnicy křesćanow.
Stwórtk, 25. meje: Hrjehorja VII., bamža; Hórbana I.
Pjatk, 26. meje: Filipa Neriskoho, wuznawarja.
Sobotu, 27. meje: Bedy, wučerja.
Njedźelu, 18. meje: Augustina Kanterbergskoho, biskopa, wuznawarja.

Woteběrańskí pjenjez zapłaćichu
na lěto 1939:

Kk.: 603.—609. z Njebjelčic: Mikławš Šołta, Mikławš Hejduška, Jurij Ledźbor, Jurij Leńš, Jurij Kórjeńk, Michał Hanski, Pawoł Rachel; 610. z Drježdźan: Hańža Wjeršec; 611. 612. z Łazka: Jakub Wjeńka, Hańža Čornakowa; 613. 614. z Nowoslic: Michał Čornak, Mikławš Bjeńš; 615.—619. ze Šunowa: Mikławš Kral, Mikławš Šołta, Mikławš Hrjehoŕ, Hańža zwud. Handrikowa, Michał Dźisławk; 620.—623. z Ralbic: Hańža zwud. Brězanowa, Pawoł Ćóška, Jakub Lebza, Jurij Domaška; 624. 625. z Koslowa: Jurij Kórjeńk, Hańža Čornakec.

blaku sedźeć dawać. Hdy by so jim wostudźało, abo naposledku žane — jich duch drje je zwólniwy ale ćěło je słabe — při tejle wučbje zywało, to by mi radosć dusyło. Dźěćom je z dobrej khwilu wučba wužitniša; móže so w jich njewuwitym rozomje a w njewobstajnej wutrobje měrnje sadźić a kručišo zepřimać. Štož jenož tak zwjećha płowa, to so, přetorhnu-li so hdy njewjapcy haćenja, lohcy najprjedy zasy wulinje."

Bažantec Jan hotowaše so hnydom po wobjedźe na prěnju wučbu a kładźeše sebi swój katechismus do pisaneje papjery rjenje zawaleny ze žołtym bančikom wudebjeny k rucy. Chcyše znajmjeńša mjez prěnimi na farje być.

„Hilža", rjekny k swojej sotře, „dopomń mje tola, bych-li ja sam sebi zabywši přehladał, hdyž budźe tři štwórće na dwě."

Tola dołho čakać so jomu skónčnje wostudźi, tuž wza dobru khwilu do třoch štwórći swój katechismus pod pažu a dźěše.

W durjach skubny joho mać hišće za drastu, zo by khwilku pozastał. „Nětkle, Jano, hdyž na woprawjeńsku wučbu khodźiš", rjekny, „dyrbiš też prawje přistojny a posłušny być a wšitkim hłuposćam a worakawstwam wupowědźić! A napřećo bratram a sotram a też druhim dźěćom budź přećelny! Z cyłym zadźerženjom maš pokazować, zo so na powitanjo najnadobnišoho hosća přihotuješ. Też do sněha a na lód njesměš tak husto běhać a čas radšo na wuknjenjo nałožeć, rozemiš?"

„Haj, ja budu", slubi Jan a dźěše.

Hdyž na faru přińdźe, běše sam lutki prěni. To běše omu jara prawje. Na farje, byrnjež w delnjej jstwi, je něštožkuli widźeć, štož doma njeje. Tu wisaše na šěrokej sćěnje mjez wšelakimi wobrazami Boža matra z pozłoćenym křižom a z mjedźanymi cankami po stronach. A sněhběłe ćěło Zbóžnikowe, kajkež sebi je Jan přecy mysleše, z krawnymi ranami na křižu rozpjate. W kućiku nad blidom stoješe na małej polcy dobry pastyŕ z běłej wowcku na ramjenjomaj. Ow, kak běše tej wowcy na ramjenjomaj dobroho pastyrja tola šwarnje. Kak wona swoju hłójčku dowěriwje k joho licu tuleše, kaž by jomu chcyła šepnyć: „Njebudu ja tola swarjena, hdyž domoj přińdźemoj? Ja pak njecham nihdy wjacy ćěkać!" A tamle nad durjemi wisaše wobraz zhubjenoho syna. Ow, kak hłuboko do zemje so tón před nanom kłonješe! Wón też to měješe přičinu. Kajkiž pak je tón roztorhany domoj přišoł! Kaž najbědniši prošeŕ. Nahej ramjeni kukatej jomu z drasty. Na druhe dźěry po cyłej drasće njecha Jan ani spominać. A bosy! A bjez čapki! A tola je jomu nan z domu napřećo přiběžał a chce joho z woběmaj rukomaj wobjimać! A z nim běži też mać a wobej rucy —

Někotre dźěći zastupichu z drjewjancami klepotajcy, a Jan njemóžeše dale wobraz sebi wobhladować a rozpominać. Wone też joho, hnydom so naprašujcy hrabnychu: „Ty žno tu sy! Sy žno tu dołho? Njeje tu hišće knjez farař pobył? Je wón horjeka?"

Po nich přikhadźachu zasy druhe, a w fararjec jstwi počinaše być kaž w pčołnym kołču. Hdyž knjez farař zastupi, woćichny nadobo wšitka zabawa, kaž ze sekeru přirubnjena.

„Su tu wšitcy? — Dobre". Tuž započinajmy", rjekny knjez farař.

(Přichodnje dale.)

Před swjatkami

dopomńće so na wašoho swěrnoho poradźerja!

Alphons Schauseil

w Budyšinje

je módowy dom z wulkim wotdźělom za serbske drasty:

khuty / fale / rubiška
nahłowjace banty, trodle
wobsadki, pjezle, knefle
nadšića atd.

Njedźelu wotewrjene!

Hišće přemało znaty

je wulkotny wubjerk mojich **prěnjotnych meblow.**

Přińdźće tohodla, hdyž něšto trjebaće, do

meblowoho domu Clemens Schmidt w Budyšinje.

Hrodowe naměstno 2 (Burgplatz) — **Hród Ortenburg 2**

stara znata firma

Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy tež serbscy.

Šijace mašiny

kupuješ

we wotrjadnym wobkhodźe

O. Hirche

w Kamjencu

Zał. 1880 Tel. 774

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Pomocnica za dom

so hnydom pyta.

„Hutberghotel" pola Kamjenca.

Pohonča

do młyna a ratarskoho dźěła hnydom pyta

młyn w Myšecach pola Baćonja.

Runje kaž prjedy:

Zawarjeńske škleńcy za sad a mjaso + **kuchińsku nadobu** ze škleńcy, pórclina a kamjeniny ma w bohatym wubjerku na předań

Rudolf Wilhelm

Budyšin, Serbska hasa 16.

Špihele, wobrazy, zaramowanja + wuporjedźenja woknow + grońanu škleńcu a nowu zhibowatu a přibijomnu cedra-škleńcu.

Telefon: Budyšin 2187.

Mały nawěštk ma też wuspěcha!

Max Herde Njedźelu wotewrjene

w Budyšinje, Sokelnska hasa 10

Prošu wobkedźbujće moje poskićenjo!

Blidowe přikrywy, płat. wulk. 110×140	wot 1,50
Wumělske blidowe přikrywy, wulk. 130×160	wot 3,95
Žonjace šórcuchi, Winska forma, druhi wubjerk	wot 1,50
Žonjace zawal. šórcuchi, druhi wubjerk	wot 2,95
Žonjace košle z nošakami a wušiwanjom	wot 1,25
Žonjace košle na ramjenju k zapinanju	wot 1,25
Žonjace šlipfry maco	wot 0,75
Žonjace šlipfry trikot wšěch wulkosćow	wot 0,95
Žonjace šlipfry charmeus mał. wulkosć.	wot 0,59
Žonjace princes-suknje charmeus	wot 0,98
Dźěćace šlipfry, dźěł. žida, wulkosć 28—32	wot 0,39
Dźěćace šlipfry, dźěł. žida, wulkosć 34—40	wot 0,49
Dźěćace princes-suknje, charmeus, mała wulkosć	wot 0,59
Dźěćace princes-suknje, cephir, wulkosć 50—60	wot 0,48
Dźěćace princes-suknje, cephir, wulkosć 65—70	wot 0,59
Dźěćace princes-suknje, cephir, wulkosć 75—80	wot 0,69
Dźěćace princes-suknje, cephir, wulkosć 85—90	wot 0,79
Mužace polo-košle, krótki rukaw 4—5	wot 1,50
Pacholace polo-košle, hrube, dołhe rukawy	wot 1,25
Mužace košle do dźěła	wot 1,95
Mužace košle za kónc tydźenja	wot 2,95
Mužace pótne zoki wšěch wulkosćow	wot 0,49
Žonjace nohajcy 1×1 štryk. maco	wot 0,75
Žonjace nohajcy, dźěł. žida, podšite	wot 0,88

K swjatkam:

Za žony:	Za mužow:
nohajcy	zwjeršne košle
šawle	športske košle
rubiška	zoki
kłobučki	samowjazaki
bluzy	športske pasy
woblečenja	slě
spódnje suknje	podwjazki za zoki
šlypry	spódnje košle
košle	spódnje kholowy

we wulkim wubjerku po tunich płaćiznach

R. W. Müller prjedy Bokelmann

w Budyšinje, Serbske hrjebje 2

Njedźelu, 21. meje 1939, wot 12—18 hodźin wotewrjene.

Max Herde Wočakujemy was!

w Budyšinje, Sukelnska hasa 10

K swjatkam! Njedźelu wotewrjene

Cephir za športne košle	wot 0,49
Kopřiwina za košle a šaty	wot 0,49
Košlowe suknjo	wot 0,49
Počehnjenjo za spódnje poslešćo, kopřiwina, šite	wot 3,95
Počehnjenjo, linon, šite	wot 4,95
Počehnjenjo, kopřiwina, šite	wot 4,95
Počehnjenjo, pisane, šite	wot 4,95
Počehnjenjo, smuhate satin, šite	wot 5,95
Počehnjenjo, damast, šite	wot 6,95
Hłowak, kopřiwina, šity	wot 0,75
Hłowak, linon, šity	wot 0,95
Hłowak, pisany, šity	wot 1,25
Hłowak, smuhaty satin, šity	wot 1,50
Hłowak, damastowy, šity	wot 1,95
Hłowak, wupjerk, šity	wot 1,95
Wupjerk za spódnje poslešćo, pjerjokruty	wot 9,95
Wupjerk za zwjeršne poslešćo, šity, pjerjokruty	wot 10,95
Wupjerk za dwójne poslešćo, šity, pjerjokruty	wot 13,95
Strowotne płachty 140/220	wot 2,95
Barchentowe płachty 140/220	wot 2,95
Přikrywy na šijacu mašinu, brokat	wot 0,95
Přikrywy na komodu, z trodlu	wot 1,50
Přikrywy na sofa, z trodlu, 70/250	wot 1,95
Přikrywy na chaislong, z trodlu, 130/260	wot 3,95
Gumijowe šórcuchi	wot 0,95

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, knefle / nahłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódno a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Dopomńće so na Königa,

hdyž trjebaće **přistojacu drastu,** tam kupujeće nic jenož **jara derje,** ale tež **płaćiznyhódno.**

Najwjetši wubjerk w rjanych

žonjacych mantlach a kostumach!

Wosebne wobłečenja a mantle za knjezow w **najnowšich** mustrach a při znatym dobrym stojenju. **K wěrowanju** kupiće swój **suknjany woblek** jara přihódnje pola

König, Budyšin

Žitna hasa 2/4

K swjatkam:

Žonjace nohajcy, tupa dźěłana žida, husta	1,90	1,60	1,50	1,20	0,95
Žonjace nohajcy, dźěłana žida, flor kruta	1,95	1,65	1,35	1,25	
Dźěćace nohajcy, wulkosć 5	1,10	0,90	0,80	0,65	0,55
Žonjace šlypry, bałmjane	1,60	1,30	1,20	1,—	
Dźěćace nohajcy, wulkosć 34	1,10	0,85	0,75	0,60	45
Drasta za holcy, dźěł. žida	5,70	4,50	3,95	3,25	
Holčace dirndl-drasty	4,70	3,60	2,60	2,25	
Holčaca štrykowana drasta	10,70	8,40	7,10	5,70	
Hólčace kholowy	6,70	5,—	3,95	3,25	
Hólčace wobłečenja	9,50	7,35	5,75	4,50	
Hólčace pulowry	6,95	5,50	4,75	3,45	

Otto Hauffe

Za dźeń maćerjow a k swjatkam

rjany dar wot

Oskar Butter nasl.

w Budyšinje **Žitne wiki 2**

Njedźelu wotewrjene

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho zemrětoho wuprajamy wšěm lubym přećelam a znatym, wosebje pak wjeledostojnomu knj. kapłanej Andrickomu za časćiše domawobstaranjo a za tróštowace słowa při rowje naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!“

Na Židowje, na dnju pohrjeba, 15. 5. 1939.

Hana zwud. Rabowa
a dźěći.

Wróćiwši so wot rowa mojoho luboho bratra

Michała Domaški,

wuměnkarja we Worklecach,

wuprajam wšitkim w mjenje zrudźenych, kotřiž su drohomu zemrětomu lubosć, wosebje přez pobožny paćeř na póstnych wječorach a poslednju česć wopokazali, swój

najwutrobniši dźak a nutrne „Zapłać Bóh luby Knjez!“

W Marijinej Hwězdźe, na dnju khowanja, 20. róžownika 1939.

P. **Romuald Domaška.**

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

21. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 27. meje 1939.	77. lětnik.

Veni Creator Spiritus!

Přińdź Ducho, stworićerjo Ty!
A duše swojich wopytaj;
Jim swoju hnadu z njebjes daj
Do wutrobow, kiž stworił sy.

Hlej, Tebi tróštař rěkaju,
Dar, lubosć Boha wjeršnoho,
A plomjo, kužoł k žiwjenju
A za Ducha sy žałb'wanjo.

Ty sydom darow přinošeš
A porst sy Božej prawicy;
Ty wot Wótca sy slubjeny
A z rěču jazyk zbohaćeš.

Dha zaswěć swětło rozomej,
A zaščěp lubosć wutrobje.
Štož w našim ćěle słabe je,
Ze stajnej mocu posylnjej.

Nam njepřećela wobaraj,
Swój měr a pokoj stajnje daj.
Česć Wótcej, Knjezej njebjeskom',
Nas škoda zminje wšitkon čas.

Přez Tebje Wótca spóznajmy,
Daj, zo też Syna znajemy,
A přecy swěrnje wěrimy,
Zo z wobeju tón Duch Ty sy.

Česć Wótcej, Knjezej njebjeskom',
A Synej, z mortwych stanjenom',
Też swjatom' Duchej, tróštarjej,
Budź do wěčnosće bjezskónčnej.

Swjedźeń Swjatoho Ducha.

Tři lěta dołho je Khrystus swojich japoštołow při sebi měł. Tři lěta słyšachu z joho rta Bože słowo; tři lěta widźachu joho dźiwy jako dopokaz joho bójskeje mócnosće. A tola njeběše z tym wuwučowanjo za jich tak ważne powołanjo dokónčene. — Po Jězusowym do-njebjes-spěću dyrbjachu dale w Jeruzalemje přebywać a na póslanjo Swjatoho Ducha čakać. — „Tróštař, Duch Swjaty, kotrohož Wótc w mojim mjenje wam póśćele, budźe was wšo wučić a na wšo was dopomnić, štož sym wam prajił." — Dźesać dnjow po Božim spěću buchu japoštołojo přez Ducha Swjatoho posylnjeni; nětk hakle móžachu swoje japoštołske powołanjo nastupić a do swěta ćahnyć, zo bychu wěru do Khrystusa rozšěrjeli.

Swjaty Duch, kotryž bě japoštołow wozbožił, je hač do dźensnišoho dnja w jich naslědnikach dale žiwy a njewopušći ženje Khrystusowu Cyrkej. — W tym zależi ważnosć „swjatkowničkí", swjedźenja třećeje bójskeje wosoby, kotraž stajnje Cyrkej wjedźe a ju powjedźe hač do skónčenja swěta. — Runje katolscy křesćenjo maja wšu winu, tutón swjedźeń nutrnje swjećić; přetož „swjatki" zawěsćeja nam byće Swjatoho Ducha w cyrkwi a w njesmjertnej duši jednotliwca.

Naša domizna njeje na zemi, ale we wěčnosći. Tola štóž chce do njebjes, dyrbi wěrić. — „Štóž njewěri", praji Jězus, „je hižo sudźeny". — Ale hdźe to człowjek zhoni, štož ma wěrić? Někotři měnja njeposrědnje wot Boha. — Hdyž Swjate Pismo čitaš, rozswětli će Swjaty Duch a powuči će, što je wěrnosć; tak to druhdy słyšiš. — Hdy by to tak było, potom bychu dyrbjeli wšitcy jenu a tusamu prawu wěru měć; potom by też jene a tesame wěrywuznaćo możne było, dokelž móže Swjaty Duch jenož jenu a tusamu wěru wučić. Z tym mamy dopokaz, zo Swjaty Duch jenož w tej wot Khrystusa założenej Cyrkwi skutkuje.

Što skutkuje Swjaty Duch? — Wón postara so za to, zo w Cyrkwi stajnje wostanje bójska wěrnosć. Jězus je swojim wučownikam prajił: „Dźiće do cyłoho swěta a wučće wšitke ludy a křćiće je... a wučće je wšo dźeržeć, štož sym wam přikazał". (Mat. 28, 19) Z tym je jasnje prajene, zo je Khrystus japoštołow do swěta póslał, zo bychu joho wěru rozšěrjeli; z tym pak je też prajene, zo człowjek to, štož ma wěrić, wot japoštołow zhoni. — Swjaty Duch njepodawa potajkim prawu wěru njeposrědnje jednotliwcej, ale přez Khrystusowu Cyrkej. — A tak njeje to jenož było za čas japoštołow, ale ma być po Božej woli za wšě časy. Přetož k tutomu japoštołskomu nadawkej přistaji Zbóžnik: „A ja wostanu pola was hač do skónčenja časow". (Mat. 28, 30.) — Japoštołojo pak su hižo dawno zemrěli. Tohodla so jenož zrozemić hodźi, zo Khrystus hač do skónčenja časow wostanje při japoštołskim dźěle, potajkim pola japoštołskich naslědnikow. — A zo bychu tuńi naslědnicy stajnje bójsku wěrnosć prědowali, je jim Khrystus hišće Swjatoho Ducha póslał. — Před swojim ćerpjenjom a wumrěćom praji wón k japoštołam: „Mam wam hišće wjele prajić, ale to njemóżeće nětkle wšo wopřimnyć. Tola hdyž tróštař, Swjaty Duch, přińdźe, was wšitku wěrnosć nawuči." (Jan. 16, 12). — Samsny zmysł sćěhuje też ze słowow: „Tróštař, Swjaty Duch, kotrohož Wótc w mojim mjenje wam póśćele, budźe was wšo wučić, a na wšo was dopomni, štož sym wam prajił."

Tak widźimy, što Swjaty Duch w cyrkwi skutkuje. Z tym pak mamy też wěstosć, zo prawu Khrystusowu wěru wobsedźimy. To je najhłubši zmysł „swjatkowničkí".

Swjaty Duch pak so też za to stara, zo katolska Cyrkej dale wobstoji — najebać wšěch wichorow a bojow časa — hač do skónčenja časow. — „Budu Wótca prosyć, a wón póśćele wam druhoho tróštarja, zo by pola was wostał hač do wěčnosće". (Jan, 14, 16.) — Hdyž pak Swjaty Duch w Cyrkwi hač do wěčnosće wostanje, potom njemóże připušćić, zo tuta Cyrkej zahinje. — To je za nas wulki tróšt. — To nam dawa, też w howrjacych časach krutu wěru a sylnu nadźiju. —

Swjaty Duch pak skutkuje też w njesmjertnej duši człowjeka. Wón pomha nam, zo bychmy stajnje prawy puć do njebjes šli. — K tomu słuša rozswětlenjo a posylnjenjo.

Kak Swjaty Duch jednotliwych człowjekow rozswětla, widźimy najlěpje na japoštołach. — Hačrunje běchu tři lěta z Jězusom wobkhadźeli, njemóžachu sebi předstajeć kralestwo, kajkež chcyše Zbóžnik założić. Měnjachu, zo budźe to swětne kralestwo, w kotrymž so jim čestne městno poskići. — Po rozswětlenju přez Swjatoho Ducha pak posudźachu wšo hinak. Nětko spóznachu, zo wša česć, wšě bohatstwo tutoho swěta bórzy zańdźe a jenož wěčne kubła wostanu. — Tak chce Swjaty Duch też nas rozswětlić. Człowjeska wutroba žedźi za tym, štož swět poskića. — Mnozy maja za najwyšše kubło česć, bohatstwo a wjeselo swěta. A tola wšitko to swětne tak khětře zańdźe, a jenož te wěčne wostanje.

Ale njedosaha, zo to jenož dowidźimy. Swjaty Duch dyrbi nam też spožčić sylnosć, zo bychmy móhli wjele wěčnych kubłow sebi dobyć. Zhladujmy zasy na japoštołow! Podarmo pytamy pola nich zmužitosće před „swjatkowničku". Hdyž Jězusa na wolijowej horje zajachu, rozeńdźechu so wučownicy. Za zamknjenymi durjemi čakachu, kak so wěcy dale wuwija. Bojachu so židow. Hdyž pak bě jich Swjaty Duch wobhnadźił, běchu hinaši mužojo. Wotpołožichu nadobo wšu człowjesku bojosć a słabosć. Swjaty Pětr stupi prěni raz před tysacy ličacu sylu; zmužiće wustupowaše za Khrystusa a młodu Cyrkej.

Tak běše Swjaty Duch japoštołow cyle přewobroćił. Tak skutkuje wón pak też dale w swjatej Cyrkwi. Pomysliće sebi jenož na tysacy misionarow, kotřiž wšoho so wzdawaja, zo bychu pod najwjetšimi woporami pohanam prawu wěru prědowali. Tajke wopory hodźa so jenož z pomocu Swjatoho Ducha.

Ale Swjaty Duch chce też stajnje we nas bydlić a skutkować; posylnja nas, zo njebychmy njewěrje a hrěchej podleželi, ale nade wšěmi spytowanjemi dobyli a ženje so před sebjezaprěćom njestróžili. Dowidźimy drje husto, zo je to abo tamne hrěch; ale njewidźomna móc wabi, haj nući nas, słódki keluch hrěcha pić. Tajke spytowanja móžeš zrědka ze samymi człowjeskimi mocami přewinyć;

njeposylni-li će Światy Duch, wěsće podležiš. Waž sebi tohodla kóždy čas joho swjatu pomoc. Proš wosebje na joho swjedźenju, zo by najprjedy dospołnje spóznał, kak wšě swětne wjesele, wšě swětne kubła zańdu; proš wo joho posylnjenjo, zo by stajnje wšě spytowanja přewinył a po puću Božich kazni kročił. Wuproš sebi wosebje dźensa wšě hnady a dary Swjatoho Ducha, dokelž bjez nich wuspěšnje za wěčnosć dźěłać njezamóžeš. B. Š.

Z Łužicy a Serbow.

Ze Židowa. Zańdźenu srjedu, 24. 5., pokhowachmy na Mikławšku bywšu kublerku zwudowjenu Hanu Kralowu rodź. Domaškec z Koslowa, sotru knj. propsta P. Romualda w Marijinej Hwězdźe; ze sedmych dźěći wón jenož hišće zbywa, hdyž je hakle před krótkim tež posledni bratr tutu časnosć žohnował. Bohužel njemóžeše so zemrěta kiprosće dla na pohrjebje swojoho bratra w Khrósćicach wobdźělić. A hdyž jej wnučka sobotu krótko po připołdnju wot pohrjeba so wróćiwši wo nim rozprawješe, wudycha wowka njejapcy swoju dušu. Móžno, zo je ju tuta powěsć trochu rozhoriła, tola khorowaše hižo lěta dołho, a tak běše smjerć za nju woprawdźite wolóženjo z tuteje zemskeje bědy. W měsacu njebjeskeje kralowny, ke kotrejž je wulku česćownosć a dowěru měła, woteńdźe do rjeńšeje domizny. Runje prěni dźeń swjatkow budźiše swoje 75. narodniny docpěła. Na pohrjebje z konduktom wobdźěli so wjele žarowacych. Knjez kapłan Andricki wuzběhny z jeje dźěłapołnoho žiwjenja, kak je so wo časne zbožo swojich zdowěrjenych prócowała, ale tež jich wěčny dóńt na starosći měła, wosebje je sej mocy naprosyła w Róžeńčanskej swjatnicy, w kotrejež blizkosći dźěn je so narodźiła a we swojich młodych a starych lětach k maćeri Božej tam khwatała. Njech nětko wotpočuje w měrje po bědach žiwjeńskich!

Z Hórkow. Knjez kubleŕ Jurij Šustyŕ ma wotpohlad, na městnje stareje dodźeržaneje bróžnje wjetšu nowu natwarić. Tutomu zaměrej zadźewaše dotal hobrska lipa, kiž w njeposrědnej blizkosći bróžnje stoješe. Trošku dale wupjera so wulki šmrěk, kiž nětko hišće daloko do kraja zhladuje. Štomaj běštaj drje jenajkeje wulkosće — na wšě 20 metrow. Deleka měješe lipa wokoło 5 metrow šěrje a dźěleše so do třoch mócnych zdonkow, znutřka zdźěla próchniwe a zhniłe. Tutoho hobra powalić, njebě žane lohke a bjezstrašne dźěło. Tola za tři dny běchu dźěłaćerjo z njej hotowi. Z pomocu tołstych grotowych powjazow a ćahaceje mašiny wukorjenichu jedyn zdonk po druhim. Wuzběhnjeny sylny pjeńk zawostaji wobšěrnu dźěru, kaž by ju ćežka granata wuryła. Tuta prastara lipa bě drje daloko a šěroko najwjetša a najsylniša; poskići tójšto palnoho drjewa. Mnozy sej padnjenoho hobra wobhladachu a joho wobdźiwachu.

Z Njebjelčic. Na Bože spěćo běše za našu wosadu radostny dźeń. 19 dźěći přistupi k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Wot fary buchu do cyrkwje wjedźene. Na kemšach rěčeše knjez faraŕ k dźěćom, staršim a wosadnym wo ważnosći tutoho dnja. Po tym zestupachu so dźěći wokoło dupy, rjenje wobwěncowanej, a wobnowichu křćeński slub. Při swjatym woprawjenju dóstachu prěni raz Zbóžnika. „Te Deum“ a požohnowanjo skónči swjatočnosć.

Z Ralbic. Pjatk, 26. meje, je so 25 lět minyło, zo staj Jakub Błažik, bur w Ralbicach, a Hana rodź. Bórnadźec z Łazka sebi ruku zawdałoj k zhromadnomu žiwjenju we swjatym mandźelstwje. Najprjedy hospodarještaj na Ledźborec kuble; po wójnje, hdyž běše bratr Pětr we wójnje padnył a joho mandźelska Hana rodź. Kućanec a tež dźěćo wumrěłoj, přewza Jakub Błažik kubło swojoho dźěda. Błažec kubło saha wróćo hač do 17. lětstotka a wosta přecy w swójbje. Ze staršimaj w sćěbornej pyše wjesela so tři dźěći, Hańža, Marja a Hana, kiž na kuble pomhaja dźěłać. — Přejemy jubilaromaj wjele zboža na mnohe lěta!

Z Drježdźan. Po zwučenym wašnju wotměchu Drježdźanscy katolikojo zańdźenu njedźelu swoje putnikowanjo na hnadowne městno. Tón raz wuzwolichu sebi Filipow. Z wosebitym ćahom wotjědźe 800 wobdźělnikow do Neugersdorfa. Wottud podachu so pěši w swjatočnym prócesijónje do hnadowneje cyrkwje. Dopołdnja běchu swjedźeńske Bože służby a popołdnju zhromadny křižowy puć. Knjez faraŕ dr. Jakubaš poréča putnikarjam a dźakowaše so zdobom česćownym mnicham, cyrkwinskomu khórej a wobydlerstwu za přećelne přijeće. Na domojpuću wopytachu hišće Šěrachowski Boži dom a wróćichu so potom do swojeje domizny.

Nabožinu z našim rozomčkom porjedźeć by rěkało, zo mohł člowjek słónco wodźić po časniku. Ale kaž ma so časnik stajeć po Božim słóncu, tak naš rozom po Božich zjewjenjach (nabožinje).

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

Po zwučenym zawodźe z modlitwami zanjese knjez faraŕ z měrnym, trochu swjatočnym hłosom wučbu. „Dopomńće so, dźěći, na wučownihow, kotrajž prěnju jutrownički do Emausa dźěštaj! Ow, kak běše jimaj tyšno, zo je jich dobry mištr wopuścił! Po krawnym křižowym puću je wotešoł do hanibneje smjerće na křižu. „Nětko je hižo třeći dźeń, zo joho do rowa położichu“ praješ taj, „a wšitku našu nadźiju sobu pohrjeba. Ach, my smy so tak sylnje na njoho nadźijeli, ale nětko drje je po wšej nadźiji.“ Hdyž wonaj takle zrudnje so rozmołwještaj, přitowaršo so, kaž wěsće, k nimaj Jězus, rano zahe toho dnja hižo z rowa stanywši, w podobje cuzbnika, a wonaj joho njespóznaštaj. Přećelnje rěčeše k nimaj Jězus, powući jeju, kak su so wšitke wěšćenja nad nim dopjelnile, a tež to poslednje najwažniše, zo wón zasy wot mortwych stanje, so dopjelni; pokoješe jeju z lubymi słowami; jeju woči wisaštej na joho wobliču; jeju wuši khileštej so k joho hortej. A hdyž Jězus přeo hospodu w Emausu so počinješe, kaž by chcył dale hić, prošeštaj wučownikaj: „Ow, Knježe, wostań při namaj, dokelž so wječeri!“ Tež k wam přińdźe Jězus lětuše młode jutry krótko po swojim horjestaću a přitowaršo so wam z podobu khlěba zawodźety. O zo byšće wy joho tola prawje spóznałe, a potom, hdyž wón młode jutry přińdźe, joho njepřepóznałe. Tuž kedźbujće a posłuchajće horliwje a wukńće pilnje.“

Potom rozpowěda knjez faraŕ dźěćom bytosć najswjećišoho sakramenta a joho założenjo za poslednjej wječerju.

„Tole njech je dosć na dźensniše“, rjekny knjez faraŕ dale. „Nětko pak mam wam hišće někotre słowa prajić. Přichodne młode jutry přińdźe k wam žadny hósć, najnadobniši, najbohatši, najdobroćiwiši, kajkohož njeje w swěće runjeća. Wy joho hižo nětko trochu znajeće: to je waš luby Knjez a zbóžnik, kiž je tež wam prajił: „Nichtó nima wjetšeje lubosće, khiba tón, kiž swoje žiwjenjo da za swojich přećelow“. Wón přińdźe k wam nic jenož wohladać, was jeno na khwilu wopytać, ale zo by, rodźiće-li, při was wostał. O zo by wón tola čas žiwjenja při was wostał hač do wašeje smjerće. Tola to je cyle na was. Wón wostanje rady při was, njewućeriće-li sami joho z domu. Wo tym budźemy hišće wjele za čas tejele wučby rěčeć. Dźensa chcu wam wosebje dobru radu za młode jutry dać. Zo by tola luby Zbóžnik wam prawje wjele darow młode jutry sobu přinjesł! Ale tež to je z wulkoho dźěła na was. Přihotujće jomu hódnu komorku! Powitajće joho prawje z lubosću! A dańće jomu tež wy nješto! Wy sće traš hižo słyšałe, zo we wšědnym žiwjenju mjez ludźimi často rěka:

Někotre legendy wo Božej maćeri.

(Pokračowanjo.)

4. Mać Boža syjeŕka.

Swjatej swójbje bě so radźiło, zbožownje z lěsa wuńć a wsitkim stracham bjeze škody wućeknyć. Tu přińdźechu najprjedy na polo, kotrež běše kakle runje worane a zymski syw njebě ani hišće zeskhadźał.

Kak móhli so tu khować a hdźe móhli čěkać před katami, kotřiž swjatu knježnu přesćěhachu?

Spěšnje kaž jeno móžno, dźěchu přez rolu, popadowachu často přez brózdy, tola njedlijachu so ani wokomik, ale khwatachu přecy dale. Dych jim wustupowaše wot spěšnoho khwatanja, ale woni njesmědźachu wodychować, dokelž zahuba běše za nimi. Kral Herodes a joho wotročcy.

Tu přińdźechu na mjezu a za njej syješe burik swoju pšencu.

„Pomhaj tebi Bóh, luby buro", zawoła swjata knježna.

„Bóh zapłać, rjana knjeni", wotmołwi syjeŕ.

„Dźensa syješ swoju pšeńcu a jutře budźeš ju hižo syc", dźeše z nowa swjata Marija, a wón wotmołwi: „Budź žohnowana, budu-li jutře pšeńcu syc móc."

Swjata knježna pak poda Jězusdźěćatko Józefej, wuwjaza sebi drastu a dźěše po roli, po woranych brózdach. Z ruku wusywaše zornjatka, a hdźežkuli bě horstku symjenja sypła, tu skhadźachu nadobo ze zemje stwjelca, rosćechu w bohatej mnohosći kłóski a počachu po wětřiku so žołmić, a polo stoješe huste kaž lěs. Wona pak posy cyle polo hač na mjezu a potom so wróći.

„Tu widźiš, zo móžeš dźensa hižo syc", rjekny na to so posměwajo burej, wza dźěćatko zasy na ruku, a wšitcy tři dźěchu po puću do wsy. Bur pak njewědźeše, što so to nječini. Wón hladaše budź na krasnu trejdu, budź za tymi třomi, kotrymž zemja bóle posłuchaše dyžli słóncu, pak zasy k njebju, hač tež to čŕjóda jandźelow z njebjes njepřińdźe. Wón njemóžeše dopóznać, je-li to són abo wěrnosć.

Skónčnje padźe jomu kaž šupizny z wočow, wón so poklaknywši bórbotaše jeno tele słowa: „O budźće žohnowani! O budźće žohnowani!"

A nětko syčeše swoju trejdu na samym dnju, kaž bě swjata knježna jomu prajiła. A hdyž poča z hrabjemi pšeńcu hromadu hrabać, přihnachu so z lěsa z wulkim wołanjom krala Herodesowi katojo.

„Hej, buro, hej!" wołachu hrožo na njoho, „njeje tu žónska z dźěśćom a ze starym mužom nimo šła?"

„Ju", wotmołwi bur.

„Hdyha je to bylo?" prašachu so dale.

„To běše tónsamy čas, hdyž swoju pšeńcu wusywach."

„Ach to dyrbi hižo dołho być", prajachu woni, „přetož nětko sy ju hižo posykł. Nima tohodla zmysła, zo jich dale přesćěhamy."

Prajiwši zawróćichu so kralowi přesćěharjo. Woni spušćichu nětko nadźiju, zo ćěkacych dóśćahnu. Swjata swójba pak běše mjez tym hižo daloko na wěstym zakitanym městnje. Bóh bě jich ze wšitkich strachow wumóžił.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Patriarch uněrowanych (z Romom zjednoćenych) Melabitow, Cyrillus Mogabgab, kiž w Kairu w Egiptowskej sydli, 84lětny starc, je — přewodźany wot druhich biskopow křesćanskoho orienta: arcbiskopa z Tyrusa, biskopa z Caesareje Philippi, biskopa z Baalbeka — do Roma přišoł, zo by swjatomu wótcej Piej XII. hołdował. Při swojim přikhadźe do Roma bu wot mnohich zastupjerjow rańšich wobrjadow, kotřiž su w Romje z domom, powitany.

Wšudźe nowinarstwo wo tym pisa, zo je nowy bamž Pius XII. prawosławnomu (greksko-katolskomu) patriarchej Benjaminej I. w Konstantinoplu přeměnjenjo na stole swj. Pětra přez Japoštołskoho delegata w Konstantinoplu wozjewić dał a joho přeprosył na swjatočne Bože służby, kotrež Japoštołski delegat w Konstantinoplu z přileżnosće krónowanja nowoho bamża wotmě. Patriarch je na Bože służby zastupjerja pósłał a to prěnjoho sekretara swjatoho synoda. To je wěsće njewšědna kročel, kotruž je tu Swj. Wótc činił. Patriarch w Konstantinoplu bě něhdy najwyšši wjednik wšěch wot Roma wotšćěpjenych rańšich cyrkwjow. Hdyž su so tež nětko narodne cyrkwje (cyrkej Rumunskeje, cyrkej Bołharskeje atd.) samostatne sčiniłe a njewotwisne wot patrarchata Konstantinopelskoho, tak wuživa tutón njedźiwajo toho wulku moralisku nahladnosć. Bjez dwěla chcyše Swjaty Wótc z tym pokazać, zo je wón napřeco šismatiskomu ranju tak zastajeny, kaž je to joho předkhadnik Pius XI. był.

Nowy wupósłanc Argentiniskeje při Japoštołskim Stole je Swjatomu Wótcej w swjatočnej awdiency

---

„Wjacy daš, a wjacy hnady maš. Chceš-li, zo bychu tebi druzy bohaće wobradźeli, dyrbiš jim sam najprjedy dobrotu činić." Krótka podawizna wam to najlěpje wujasni.

Přede wsu stoješe njenahladny domčk w małym dwórčku. Joho sćěny běchu z kipreje lěpjeńcy ale z krutymi drjewjanymi stołpami a sylnymi rjadami wuwjazane, zo so tež najsylnišomu wichorej njepodachu. Šešerata słomjana třěcha sahaše nimale hač do nizkich woknješkow runja kosmatej čapcy, kotruž je sebi človjek hłuboko do wočow sćahnył. Boże słónčko hladaše rad z nizkimi woknješkami do toho wobydlenja, dokelž derje wědźeše, zo tu ludźo bydla, kiž so lubuja.

Tu bydleše khudy ćěsla ze swojej swójbu. Ći starši wšak běchu hižo wulětali, hižo tohodla, zo byštaj nan a mać mjenje starosćow wo wšědny khlěb měloj. Hdy bychu so tu wšitcy w jstwičcy nadobo zhromadźili, bychu traš z durjemi zasy won padali. Pódla wobydlenja w samym twarjenju běše hródźička, w kotrejž sebi často, wosebje blizko wobjeda, kruwička zaru a hnydom ji tež koza rjepotajcy pomhaše, kaž byštej so prašałoj, što tola to, zo so z wobjedom tak dliji dźensa. Za dalšich wobydleri běše tu lědma ruma. Pódla hródźe na kóncu twarjenja běše hišće bróžnička, kotraž pak běše najwjetši dźěl lěta prózdna, khiba zo so někotre woklepje słomy w njej khowachu. Štož so tu za čas žnjow zornojitych snopow z karu nawozy, to so bórzy po žnjach hižo womłóći, zo by wšědny Boži khlěb so napjekł. Pšeńcy bróžnička lědma zawohlada, khiba někotre łónca rankow a někotre šórcuchi kłóskow, kotrež běchu dźěći na pšeńcnych šćerniščach nazběrałe.

Cuzych ludźi so tu mało do dwora zabłudźi, što bychu tu też pytali, jeno druhdy njedźelu abo swjaty dźeń přińdźe tón abo tamón hospodař, čěslu sebi na dźěło skazować, zo by jomu nowe wrota přišoł wudźěłać abo hunjency wuporjedźeć, abo do hródźi nowe korta naćahać.

Něhdy srjedź lěća před wječorom zasta před dworom błyšćaty škleńćany wóz z dwěmaj rjanymaj konjomaj. Horjeka pola pohonča sedźeše też służownik, kotryž spěšnje dele skoči, zo by swojomu knjezej přisłušnje wóz wotewrjał. Z woza pak wustupi wobstarny muž z nimale šědźiwej brodu a do jara hódneje byrnjež jednoreje drasty zwoblekany.

Před jich dworom škleńćany wóz! to běše tym ludźom tak njewšědna wěc, zo wćipnje z dwora wuskakachu, nan a mać a wšitke dźěći. A přihladujcy myslachu sebi: „Tón drje je so někak zamylił. Ludźo su jomu wopaki wukazali, abo njejsu sebi, hdyž je so prašał, docyła dorozemili: je dźěn cuzbnik štó wě z wotkel a rěči traš jeno cuze rěče. Rozpokazamy jomu, njech jeno sebi najprjedy ze swojimaj służownikomaj dojedna."

swoje zastojnske wupokazy přepodał. W nadawku swojoho knježeństwa wupraji při tym nowy wupósłanc dr. Ruiz Guinazu w mjenje argentiniskoho luda hłuboke spokojenjo nad tym, zo je runje prjedawši statny sekretař kardinal Pacelli, kiž je jako legat bamža Pia XI. na mjezynarodnym eucharistiskim zjězdźe w Buenos-Aires přitomny był a při tym sylnu wěru Argentiniskeje do Najswjećišoho Sakramenta nazhonił, z konklava jako bamž wušoł. Swjaty Wótc přeješe wupósłancej, kiž je we swojej domiznje jako sławny wědomostnik znaty, zbožo k nastupej joho diplomatiskoho dźěła — a přeprosy joho po zjawnym přijeću do swojeje privatneje bibliotheki k dlěšej rozmołwje. Na to wopyta wupósłanc statnoho sekretara kardinala Maglione a poda so po tym — po starym zwučenju — do vatikanskeje basiliki k česćowanju rowow japoštołow.

Maronitiski patriarch z Antiochije Pětr Arida pósła před krótkim wosebite wotpósłanstwo, wobstojace z generalvikara patriarchata arcbiskopa Khouri, hišće z druhoho maronitiskoho arcbiskopa, jenoho biskopa a wjacorych duchownych do Roma, zo by nowomu bamžej w mjenje wšěch Maronitow hołdował. Wotpósłanstwo měješe wosebitu awdiencu a dósta wot naměstnika Khrystusowoho japoštołske požohnowanjo za wšitkich maronitiskich wěriwych.

Italska. Italski měšnik Don Licinio Refici, kiž je jako komponista hižo rjane wuspěchi docpěł, je swoju druhu operu zhotowił. Za hódnosć tuteje hudźby swědči hižo to, zo su so jewišća swětoweje sławy — kaž Milanska skala a Romska opera — rozsudźiłe, tutu nowu operu předwjesć. Nowa opera jedna wo nowym žiwjenju tamneje Marhaty z Cortony, kiž po hrěšnym žiwjenju rjekowsku pokutu činješe a bu swjata. Refici njeje jenož so z hudźbnoho zajima na spisanjo operow położił, ale też ze dušepastyrskich přičinow. Wón chce też z jewišća dźiwadłow k ludej jako měšnik rěčeć.

W Romskej cyrkwi Najswjećišeje Wutroby bu w tychle dnjach wnučka Mussolinija z lětafskim officěrom Romanini zwěrowana, při čimž Mussolini wěrowanskoho swědka činješe. Na cyrkwinskej swjatočnosći wobdźělichu so też minister zwonkownych należnosćow hrabja Ciano a joho mandźelska, president komory Costanzo Ciano a minister Rossoni, kaž też druzy wysocy statni a wojerscy dostojnicy.

Komisija italskich lěkarjow je Swjatomu Wótcej zdźěliła, zo ma so neutralna škričkowarnja założić, kotrejež nadawk ma być, přednoški a hudźbne poskićenja za khorych słać. Swjaty Wótc je we swojej wotmołwje swoje wjeselo nad tutym předewzaćom wuprajił. Też wo tutym předewzaću płaći słowo Knjezowe: „Běch khory, a sće mje wopytali."

Němska. Cyrkwinska nowina za Aachenske biskopstwo zdźěluje, zo móže so hišće w tymle lěće ze swjatoprajenjom zbóžnoho Hermana Józefa ličić. Je so poradźiło dopokazać, zo bu zbóžny hižo bórzy po swojej smjerći (něhdźe 1236) wot wěriwoho ludu jako swjaty česćowany a zo tute česćowanjo ženje njeje přestało. Lěta 1634 postaji bamž Urban VIII, zo bjez přewjedźenja woprawdźitoho cyrkwinskoho procesa jenož tajcy swjeći so smědźa česćować, kotřiž buchu před tutym lětom hižo wot dawnych časow sem jako tajcy zjawnje česćowani. Do tychle swjatych słuša zbóžny Herman Józef. Joho swjatoprajenjo přewjedźe so tohodla na samsne wašnjo kaž při swjatej Hemmje z Gurka, kotraž 5. wulkoho rózka 1938 titul „swjateje" dósta. Swjaty Stoł wobkruči při tym jeničcy, zo je zbóžny wot dawnych časow sem česćowany był, a spožči jomu titul „swjaty".

W Nižozemskej so w kóždym wjetšim přistawje dom z kapału za katolskich łódźnikow zarjaduje. Koło laiskich pomocnikow so za kóždy tajki dom wutwori, kotřiž chcedźa z předwjedźenjemi, přednoškami, ze zarjadowanjom čitarnjow atd. přebywanjo w tychle domach łódźnikam přijomne činić.

Francózska. Sławny francózski prědar P. Janviera z rjadu dominikanow je po dołhej khorosći 28. apryla 80 lět stary wumrěł. Lěta 1903 powoła arcbiskop Parizski, kard. Richard, mjenowanoho rjadnika, kiž bě muž njewšědneje zrěčniwosće a hłubokeje wědomosće, za prědarja hłowneje cyrkwje Parizskeje, Notre Dame. 22 lět dołho je wón ze swojim mócnym słowom z prěnjeje klětki Francózskeje wěrnosće křesćanskeje wučby prědował.

Wuherska. Dr. Tihamer Toth, nimoměry płódny wuherski spisowaćel, kotrohož nabožne spisy su so też do němskeje rěče z wulkoho dźěła přełožiłe, je, jenož 50 lět docpěwši, wumrěł. Njedawno hakle bu z biskopom we Vespremje.

Amerika. Bamž Pius XII. je najdostojnišoho knjeza Franca Spellmanna, titularnoho biskopa ze Sila, za arcbiskopa New-Yorkskoho pomjenował. Nowy arc-

---

Dźiwać pak dyrbjachu so znowa, hdyž słyšachu, štož ze swojimaj służownikomaj powědaše, dokelž rěčeše serbski.

Cuzbnik pak přikazowaše jimaj: „Jědźtaj dale do wjesnoho hosćenca a zastarajtaj so tam dušnje! Też konjow njezabudźtaj! Jutře so zasy wohladamy. Ja chcu tule pola tych dobrych ludźi přenocować."

A hnydom so k nim wobroćiwši wopraša so: „Lubi, dobri ludźo, njebych pola was přenocować móhł?"

„Přenocować? Pola nas?" dźiwaše so ćěsla skoro zastróženy. „Ach, luby knježe, wy drje sće so zamylił. Sće tamle k našomu bohatomu susodej chcył, a wóz je zmyliwši před našim dwórčkom zastał, njejwěrno?"

Cuzbnik wiješe z hłowu. „Ně, ně, chcu pola was přenocować — abo khiba zo wy mje cuzbnika hospodować njerodźiće?!"

„Ow, božedla, wo to budź pokoj!" wobaraše khudy ćěsla z woběmaj rukomaj. „Cuzoho hospodujemy rady. To je žadny skutk, kotryž ma Boże žohnowanjo. Smy dźěn sami cuzbnicy tu na zemi. Ach, luby knježe, waše dla wobžarujemy: nimamy wšak hódneje komorki ani dušnoho łoža, a też na ćopłych poslešćach a mjehkich zahłkach nam kipri. Jeničkej prózdnej městnje stej pola nas ławka za kachlemi a ławka na posćeni. Tola tej stej jara twjerdej a nimatej mjehkich zahłkow ani ćopłoho wodźewa."

„Hdyž dalšeje starosće njeje", wotmołwi cuzbnik wjesele, „to budźće bjeze starosće. Ja sym na twjerdej ławje lěhać zwučeny a dobre swědomjo sebi pod hłowu brać a ze spokojnosću so wodźewać, też toho sym swědomy. Pójće!"

„Tole wón tak přećelnje žortuje, jeno zo njeby nas trašił abo z někajkim słowčkom zrudźił", myslachu sebi ći ludźo. „Ale na twjerdej ławje lěhał drje wón čas žiwjenja hišće njeje. A nětkle, hdyž je runje z mjehkoho, kolebatoho woza wustupił, budźe jomu ława dwójcy twjerda." A tohodla chcychu jomu dale wotradźeć. Tola cuzbnik nučeše jich: „Pójće, dowjedźće mje do wašoho ćichoho wobydlenja, hewak hišće tu stojicy přirosćemy, a budźemy hromadźe wječerjeć."

„Wječerjeć? Pola nas?" postróžichu so ći khudźi ludźo z nowa. „Ow, hłódnoho drje bychmy rady nasyćeli, radlubje. Wěmy wšak, kak hłódnomu je. A tola wam wotradźamy: nimamy wječerje, khiba čorny khlěb, a tón je hišće twjerdy, zo wótre zuby do njoho słušeja, a samobělene neple w seli tunkane. Kopik kozacoho mloka bychmy traš hišće přidać móhli; naša kruwička tón čas bohužel njedeji, a tohodla też butry parujemy."

„Pójće, lubi přećeljo, a njemějće starosće! Nam wšitkim budźe słodźeć a też wšitkim hromadźe budźe dosahać."

„Tole wón zasy tak přećelnje žortuje, zo njeby nas tyšił", myslachu khudźi ludźo, tola dokelž cuzbnik hižo do

Cyrkej.

Kěrluš k swjatkam — k narodninam Cyrkwje.

Cyrkej swjata Khrystusowa,
herbstwo Bože na zemi,
lubosć droha Zbóžnikowa,
wutroby ty naše wzmi!
Haj my w wěrje njekhabłamy,
swěru nihdy njezłamamy!
Naša sława Khrystus swjaty
nam we cyrkwi Romskej daty.

Našu cyrkej Bóh sam staji
na Pětrowe skalisko.
Žadyn wětr ju njepowali,
žane dźiwje zmohisko.
My so zmohow njebojimy,
my so hłubin njestróžimy,
naša łódź snadź wobškodźena,
njezahinje podnórjena.

Cyrkej zatepić su chcyli
w krewi swjatych martrari,
zwjazać, sputać su ju chcyli,
změšeć wěrnosć z bludami.
Žadyn law ju njemóh zežrać,
žana piła k smjerći zrězać,
žana smjerć dosć njebě hórka,
žana sekera dosć wótra.

Proš za cyrkej, swjaty Pětrje,
zo by stał tón Boži twar.
Potom duj ty dźiwi wětrje,
wšak nas škita Hospodař.
Žadyn wětr nas njewotwěje,
žana žołma njepožrěje,
žadyn hołk nas njepohłuši,
žadyn strach nas njewotšćěpi.

Džak budź tebi, wulki Božo,
kiž nas k křćeńcy powoła!
Džak budź Khryšće Ći za zbožo,
zo nam cyrkej swjatu da.
Haj my w wěrje njekhabłamy
swěru nihdy njezłamamy!
Naša sława Khrystus swjaty
nam we cyrkwi Romskej daty.

J. N.

---

biskop, kiž je z naslědnikom njezapomnitoho kardinala Hayesa, běše dotal z pomocnym biskopom kardinala O'Connella, arcbiskopa Bostonskoho. Wěčnomu městu a romskej kuriji je arcbiskop Spellmann derje znaty. 1889 přińdźe wón jako khowanc sewjero-amerikanskoho kollega do Roma, hdźež hač do dokónčenja swojich theologiskich studijow zwosta. Před něhdźe 15 lětami wróći so wón znowa do Roma, hdźež so z wosebitej horliwosću na karitativnym skutku Kolumbusowych ryćerjow wobdźěleše. Zdobom bě wón jako sobudźěłaćeŕ bamžowskomu statnomu sekretariatej přidźěleny. Lěta 1932 bu wón wot bamža Pia XI. za swjećacoho biskopa swojeje domizniskeje diecejzy pomjenowany. Biskopsku swjećiznu je nowy wyšši pastyŕ New-Yorka w swj. Pětrowej cyrkwi přez nětčišoho bamža Pia XII. dóstał. Msgr. Spellmann dokónči 5. meje swoje 50. lěto žiwjenja. Wón je wuzcy spřećeleny z nětčišim Swjatym Wótcom, kiž je joho 1932 w Romje na biskopa wuswjećił. Hdyž lěta 1936 tehdyši statny sekretaŕ kardinal Pacelli Ameriku wopyta, buchu tute přećelne zwiski znowa wobkrućene. Joho biskopska swjećizna wotmě so na samsnym wołtarju, na kotrymž bě 16 lět prjedy swoju prěnju Božu mšu woswjećił. Swoje lětańske pruhowanjo Francis J. Spellmann tohorunja w Romje w samsnym lěće wotpołoži a bě tehdy jenički lětaŕ mjez biskopami. Někotre lěta po swojej měšniskej swjećiznje bu wón, 1918, za direktora katolskoho pismowstwa w Bostonskej diecejzy pomjenowany.

---

dwora kročeše, wjedźechu joho přećelnje dale do jstwy. — Cuzbnik lědma zastupiwši rozhladowaše so po jstwje, kaž by so chcył w njej spóznać, tola khudy ćěsla joho zamyli prajo: „Tak žohnuj Bóh waš zastup pola nas!“ a potom witachu joho wšitcy kaž najlubšoho hosća a přećela.

Cuzbnik pak dóńdźe za blido a posyny so khroble a přeprošeše tych ludźi, kaž bychu woni joho lubi hosćo byli, zo bychu so woni tohorunja za olido zesydali. Pójće sobu! Njehladajće kazanja!“

Potom rozwjaza swój wačok a bjerješe z njoho wšelaku cyrobu: sadźi pokrutu hižo načinjenoho khlěba na blido, ow tak běłoho, sněhběłoho, zo ći khudźi ludźo hišće za žiwe dny tajkoho wohladali njeběchu. Staji šinčku žołteje butry na blido a płast mjedu. Dźěćom wosebje so nad nim cyłe woblićo wjesele rozjasni, dokelž měd zdaše so jim, kaž škrěne złoto do trubjelkow płasta zakuzłane. Připołoži dale wšelake płody, kotrež ći ludźo ani njeznajachu. Też wulku pječeń wužłobi cuzbnik ze swojoho wačoka a zo njeby na ničim khibiło, přida też wulku blešu wina ze swětłej hłowu a šiju a někotre škleńčane bjechafki.

„Nětko nam wšitkim žohnuj Bóh, zo by nam derje tyło!“ přeješe dobry cuzbnik a nućeše jich, zo bychu so njebojaznje přimali, kaž je žanomu lubo. „A pódla budźemy so towaršnje zabawjeć a zańdźenych časow wjesele spominać.“

Hdyž běchu khwilu popowědali a wurjadnu wječeŕ wukhwalili, dokelž tajkeje wječerje ći khudźi ludźo hišće njeběchu doživili, pozběhny cuzbnik swoju šědźiwu hłowu, kaž by chcył, zo bychu jomu do wobliča hladać móhli bjeze zadźěwka, a rjekny: „Njeznajeće mje wy?“

Ćěsla a joho mandźelska skoro postróženaj hladašťaj jomu do wočow a wještaj z hłowu: „My drje so njejsmy za žiwe dny hišće wohladali.“

„A tola sym hižo pola was pobył před něhdźe třiceći lětami“, a wobroćiwši so, pokazowaše na ławku na posćěni: „tamle na ławje sym ležał. Tři dny sće mje přećelnje hospodowali.“

Ow haj, nětko počinaše tym ludźom pomjatk wotućeć. Dopominach so po něčim na podawk, kotryž běchu srjedź hołka a tołka žiwjenja dawno hižo pozabyli. Před třiceći lětami bě tu před jich wrotami cuzbnik w sněžy ležo wostał. Hdyž woni so hižo pozdźe wječor do měra hotowachu, zasłyšachu před dworom zdychować a stonać. A na dwór wustupiwši słyšachu człowjeka wótře žałosćić: „Njeje dha tu nichtó, kiž by so nade mnu smilił?“ Před dworom pak nadeńdźechu cuzbnika, kotryž bě so bjez mocy do sněha sypnył tak słaby, zo njemóžeše ani sam stanyć ani kročele stupić. Smilnje donjesechu joho do domu.

(Přichodnje dale.)

W tych sydom lětach, w kotrychž tute zastojnstwo zastawaše, bě wón sobustaw redakcije tydźenika „Te Boston Pilot". Francis M. Spellmann bu z prěnim připowědowarjom w jendźelskej rěči pola vatikanskoho sćelaka; wón přečita narěč, kotruž měješe swjaty wótc Pius XI. při wotewrjenju vatikanskoho sćelaka, w jendźelskej rěči. Šěrokomu swětej bu wón znaty přez radijowe přenjesenjo rěčow swjatoho wótca Pia XI. — Nowy arcbiskop New-Yorkski je po tutych powěsćach wjelestronski muž.

Indiska. W lětach 1921—1931 je wobydlerstwo Indiskeje wo 11 % zrostło. W tutym času su sekty Hindow wo 10, mohamedanojo wo 16, buddhistojo wo 10, křesćenjo pak wo 32 % so přisporili. Wobydlerstwo z nizko stojacym přibóžnistwom je so w indiskej wo 20 % pomjeńšiło. To je wuwićo, kotrež so hodźi wšudźom, wosebje tež w Africy, wobkedźbować.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

Swjatkownička, 28. meje:
Boža mša str. 304; Gloria; modlitwa swjedźenja; sekwenca; Credo; Praefacija wo Duchu swjatym str. 307.

Swjatkowna póndźela, 29. meje:
Boža mša str. 308; modlitwa dnja; sekwenca; Credo; Praefacija str. 308.

Swjatkowna wutora, 30. meje: Boža mša str. 311.

1. njedźela po swjatkach, swjedźeń Najswj. Trojicy, 4. junija:
Boža mša str. 315; Gloria; 1. modlitwa wo swjedźenju, 2. wo njedźeli; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317; poslednje sćenjo z njedźele str. 318.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 28. meje: Augustina Kanterbergskoho, biskopa, wuznawarja.
Póndźelu, 29. meje: Madleny Pacciskeje, knježny.
Wutoru, 30. meje: Feliksa, bamža, martrarja.
Šrjedu, 31. meje: Angele Mericiskeje, knježny; Petronile, knježny.
Štwórtk, 1. junija: Juwenca a Pamfila, martrarjow.
Pjatk, 2. junija: Erasma, biskopa a martrarja.
Sobotu, 3. junija: Paule, martrańki.
Njedźelu, 4. junija: Franca Carracciola, wuznawarja.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 626.—628. z Pěskec: Mikławš Bělk, Pawoł Wojnař, Jurij Kórjeńk; 629. ze Sernjan: Mikławš Wałda; 630.—639. z Radworja: Marja Seligarjowa, Jan Rječka, Jakub Šiman, Hańža Šołćina (kant.), Mikławš Wićaz, Maks Rječka, Pawoł Bělk, Mikławš Bjarš, Mikławš Brycka, Michał Donat; 640.—644. z Bronja: Hana Filipowa, Michał Kopr, Jurij Měšef, Jan Pjech, Franc Šołta; 645.—653. z Khasowa: Michał Hampl, Pawoł Hušman, Michał Kubica, Marja Krempkec, Mikł. Kubaš, Jakub Ryćerja, Mikławš Šliž, Jakub Šenkař, Jan Žur; 654. 655. ze Stróžišća: Jan Cyž, Jakub Rjeda; 656. 657. z Łuha: Jurij Wólman, Šmarander; 658. z Łupoje: Jurij Domaška, 659. z Lutowča: Jurij Delank.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Hedduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Jězba do Wambořic (Albendorfa) a Warthy.

Wotjědźemy **srjedu, 21. 6.,** a wróćimy so sobotu, 24. 6. Awto wotjědźe 1/45 hodź. z Khrósćic přez Pančicy po statnej drózy do Budyšina. Rano w 6 hodź. je w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje Boža mša. Druhe mjeńše awto pojědźe wot Khrósćic přez Bačoń a Radwoř do Budyšina. Štóž chce so wobdźělić, njech so pola podpisanoho nanajpozdźišo hač do 5. 6. zamołwi a zapłaći.

Adressa: **M. Kockel, Neudörfel Nr. 4** über Kamenz (Sa.)

Hišće přemało znaty
je wulkotny wubjerk mojich **prěnjotnych meblow.**
Přińdźće tohodla, hdyž něšto trjebaće, do
meblowoho domu Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno 2 (Burgplatz) — **Hród Ortenburg** 2
stara znata firma
Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy tež serbscy.

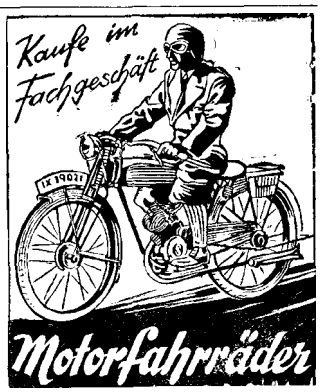
Wulke składy drastow a tkaninow
wšěch družin
MODEHAUS
Gierisch
Jnh. Max Amberg
KAMENZ

Dobre wupjerki,
łožowe šaty / tkaniny za športske a zwjeršne košle, mako-košle a kholowy Interlock-šaty, frotte-twory, dybsačne rubiška
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20 1

Pilnu nic přemłodu **holcu,** kiž so trochu do warjenja wustoji, k 1. julijej do dobreje służby pyta
Clemens Schmidt
meblowy dom
w Budyšinje, hrodowe naměstno 2

Kupuj derje a tunjo!

We wšelakich wuwjedźenjach a płaćiznach wot 42 hr.
W našim bohatym składze móžeće sebi wuběrać!
Wotrjadny wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu
Założene 1880 Dalokoreńčak 774
4

Motorske jězdne kolesa 3
w porjedźenym najnowšim wuwjedźenju. Lohke wodźenjo.
Podawanjo we wšelakich wuwjedźenjach.
Oskar Hirche
w Kamjencu
Wosebita dźěłarnja za małe kolesa
Założene 1880 Dalokoreńčak 774
Też mały nawěšk w „K. P." přinjese wužitka!
Patentrolowy su šwarne za kóžde wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho njezapomnitoho nana

Jakuba Jakubaša

wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach za joho khudu dušu so modlili a joho w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje knj. fararjej Wjeńcy a knjezomaj kapłanomaj dr. Horjenjej a Špitankej za časćiše wopytanjo a domawobstaranjo, kaž tež burej Špitankej za k-rowuwjezenjo a nošerjam naš

najwutrobniši dźak a nutrne „Zapłać Bóh luby Knjez!"

W Zejicach, na dnju khowanja, 21. 5. 1939.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych
Jurij Jakubaš, syn.

Za rjanu dobru serbsku drastu
je so přecy derje starał

Alphons **Schauseil**

Bohata dróha
Też čorny bant wšěch družin tu je!

Črije rjane a płaćizny hódne

Žana płaćizna přewulka, žadyn por, kiž so njeby lubił. A potom: Móžeće wolić po spodobanju, je tu dosć wjele na składže: za **žony, muži a dźěći!**

SCHUH **Wegener**

w Budyšinje **Bohata dróha**

Też k Wašomu kwasnomu wuhotowanju słuša

za žonu:	**za muža:**
trikotowe košle	zwjeršne košle
płatowe košle	mako-košle
nócne košle	spódnje kholowy
nócne ječki	barchentowe košle
šlypry	zoki
nohajcy	slě

w dobrych kajkosćach a po tunich płaćiznach.

R. W. Müller *prjedy* Bokelmann
w Budyšinje, Serbske hrjebje 2
Telefon 2176
Wšě druhe třěbne wěcy we wulkim wubjerku.

Zjawny dźak.

Za wšě wopokazma lubosće, pisnje a ertnje wuprajene zbožopřeća a wěnowane dary z přileżnosće naju **slěbornoho kwasa** wuprajamoj wšitkim **najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh tón Knjez!“**

W Khrósćicach, na jubilejnych dnjach 1939.

Mikławš Brězan
a Hana, mandźelska.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, maćerje, přichodneje maćerje a wowki

Madleny Bukoweje z Pěskec,

kotruž Bóh po dlěšej ćežkej khorosći 13. meje do wěčnosće wotwoła, wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju w khorosći wopytowali, na pustych wječorach za nju so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh!“

W Pěskecach, Nowej Wjescy a Khrósćicach,
na dnju pohrjeba, 16. meje 1939.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Židźane tkaniny
k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, knefle / nahłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódno a derje pola

Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje sotry

Hany Kraloweje,

wuměnkarki w Budyšinje,

wuprajam wšitkim w mjenje zrudźenych, kotřiž su drohej zemrětej lubosć, wosebje přez pobožny paćeř na pustych wječorach a poslednju česć wopokazali, swój

najwutrobniši dźak a nutrne „Zapłać Bóh luby Knjez!“

W Marijinej Hwězdźe, na dnju 24. rožownika 1939.

P. **Romuald Domaška.**
propst.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorčak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěšťki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróčne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

22. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 3. junija 1939. | 77. lětnik.

Što spózna mysl Knjezowu?

W našej swjatej křesćanskej wěrje mamy wulki dźěl tajkich wěrnosćow, kotrež žadyn ćłowjeski duch, też tón najmudriši, dowuslědźić njemóže. Tajke wěrnosće mjenujemy potajnosće. Kak je na přikład móžno, zo je Syn Boži, te wěčne Słowo so wočłowječił, abo kak je Jězus w tym małym njenahladnym woblatku přitomny jako Bóh a człowjek. Najwjetša potajnosć pak je ta, zo su w jenym jeničkim Bohu tři wosoby: Bóh Wótc, Bóh Syn a Bóh Duch Swjaty: potajnosć najswjećišeje Trojicy, kotrejež swjedźeń my dźensa swjećimy.

Prjedy hač Jězus do njebjes spě, praji wón swojim wučownikam: „Data je mi wšitka móc na njebju a na zemi. Dźiće tohodla a wučće wšitke ludy, křiće jich w mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho! A wučće jich wšitko dźeržeć, štožkuli sym wam přikazał.“ Njeje potajkim naš nadawk, zo tute wulke potajnosće dowuslědźimy abo dorozemimy, ale zo je poniżnje wěrimy a zo smy tak žiwi, kaž je Jězus wučił a poručił. Hižo mudry Sirach w starym Zakonju praji: „Štož je wysoko, za tym so njeprócuj, a štož je přez twoje mocy, to njepytaj dorozemić: ale štož je ći Bóh poručił, na to sej mysli kóždy čas, a njemudruj wo wjele joho skutkach!“ A Salomon praji: „Dobre njećini, jeli što wjele mjedu zjě; runje tak budźe tón, kiž Božu majestosć wuslědźa, wot Božeje krasnosće potłóčeny!“

Syrakuski kral Hiero wopraša so jónu mudroho póhana Simonida za tym, što Bóh je. Tón pak na tute prašenjo hnydom wotmołwić njemóžeše. Wuprosy sebi tohodla čas k rozmyslenju. Najprjedy sebi wuprosy jedyn dźeń, potom dwaj dnaj. Hdyž běštaj so tej też pominyłoj, wozjewi wón kralej: ćim dłěje sej na to myslu, ćim potajniše a ćemniše so mi bójstwo być zda!

Hižo w Božej stwórbje, kotraž nas wšědnje wobdawa, je wjele potajnoho a spodźiwnoho. Ani to, štož z wočemi widźimy abo z wušimi słyšimy, dospołnje dorozemić njemóžemy. Pohladaj jónu horje k njebju! Tam widźiš te wulkotne słónco a wjele tysac hwězdow, kotrež su hišće wjele tysackróć wjetše hač słónco. Kajka to swěca a kajki to woheń! Wjele tysac lět dołho so tam horjeka hižo pala a tola so njespala. Kóždy druhi woheń bórzy hasnje. A jeli ma so dale palić, potom dyrbi so nowa cyroba: drjewo, wuhlo atd. připołožić. Słónco a hwězdy so pospochi pala. Tola nikoho njewidźimy, kiž by jim tam horjeka na njebju připołožował. Podobny dźiw je milina, elektriska móc. W grotach so dale hiba, ćěri wozy, motory a wšelake fabrikske a ratarske mašiny, dawa nam swětło. Smy so na nju tak zwučili, zo bjez njeje ani wjacy žiwi być njemóhli. Što pak tuta milina poprawom je, to nam nichtó wujasnić njemóže, ani tón, kiž je ju namakał.

Wobhladaj sebi jenu jeničku trawičku! W njej je wjele wjacy mudrosće hač wšitka mudrosć człowjeska wot započatka swěta hač do joho kónca. Kak tute rostliny swoju cyrobu ze zemje ćahnu! Kak so ta brěčka w tym samsnym štomje tu přiwobroća do drjewa, tam zaso do lisća a druhdźe skónčnje do kćenjow a płodow. Kak z toho małoho symješka, kotrež do zemje położimy, wurosće nowa rostlina, haj samo sylny a mócny štom.

Hdy bychmy wšitko to dorozemić móhli, potom bychmy wšohowědomi a wšomudri być dyrbjeli, kaž je to Bóh sam. Tak pak smy słabe a hubjene stworjenja. Dyrbimy wěrić, štož Bóh, ta njeskónčna wěrnosć nas wuči. Wón może jenož wěrnosć rěčeć, dokelž je njeskónčnje wěrnosćiwy, wón dyrbi wěrnosć rěčeć, dokelž je njeskónčnje sprawny, njemóže jebać ani zjebany być. Swjaty Antonin jónu wěčne wěrnosće Boże přepytowaše, tu zasłyša hłós: „Antonijo, staraj so sam wo sebje! Nichtó njeje Knjezowu mysl spóznał!“ Haj zawěsće njemóžemy so lěpje sami za so starać, hač zo poniżnje wěrimy. Přez tutu poniżnu wěru budźemy jónu wěčnje zbóžni.

Tajke wćipne mudrowanjo wo wěrje je też škódne. Ma mjenujcy swoju winu w hordosći. A tajki hordy duch njeje před Knjezom jenož wohidny, ale też khłostanja hódny. Bóh staja so hordym, poniżnym pak dawa swoju hnadu. Tajcy hordačcy zhubja zwjetša radosć na wěrje, zakomdźeja winowatosće wěry, zacpěwaja, hanja a wusměšeja wěrnosće Boże. A naposledku wěru čisće zhubja. Tak dźěše so wěstomu Sabellijej. Bjez přestaća na to mysleše, kak je móžno, zo su w Bohu tři wosoby: „Bóh Wótc, Bóh Syn a Bóh Duch Swjaty. A tola su tući tři jenož jedyn jenički Bóh.“ We swojej hordosći pak tute mysle wostajić njechaše. Skónčnje bu wučeŕ błuda, načini wjele škody, bu zawjednik mnohich a wumrě njepokutny we swojich hrěchach.

W „Kročenju za Khrystusom“ čitaš tele słowa: „Bjeł so na kedźbu, zo njeby wćipnje rozprawjał wo wěcach, kotrež twoje wědźenjo přesahuja, ale wjele bóle so prócuj a napinaj wo to, zo by mohł być namakany w kralestwje Božim, njech też jako najmjeńši.“ A swjaty japoštoł piše: „Nětkle khodźimy we wěrje a nic we widźenju; něhdy pak budźemy Boha widźeć, kajkiž wón je.“ Jj.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Njedźelu mjez Božim spěćom a swjatkami dźěše po zwučenym wašnju črjódka małych dźěći k prěnjomu swjatomu woprawjenju. Rano ½8 hodźin přistupi 10 holcow a 24 hólcow prěni raz k blidu Božomu. Dopołdnja w 9 hodź. na hłownych kemšach dóstachu 4 hólcy a 6 holcow prěnje swjate woprawjenjo. Z fary wjedźeše měšnik dźěći z přewodom wjetšich w swjatočnym ćahu do cyrkwje. We swojim prědowanju pokaza, kak je dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja dźeń wjesela za małuškich, dźeń tróšta za starših, dźeń pohona za wšitkich. Ze zaswěćenej swěčku w rucy dźěći křćeński slub wobnowichu. Bóh dał, zo Khrystusej wšitke swěrne wostanu.

— Swjatkowničku wudźěli najdostojniši knjez biskop w Leutersdorfje, swjatkownu póndźelu w Lubiju a Nowym Gersdorfje swjaty sakrament firmowanja. Jutře njedźelu wudźěla najdostojniši knjez biskop swjaty sakrament firmowanja w Šěrachowje. 250 młodych křesćanow dóstanje hnady Ducha swjatoho. — Na wysokim swjedźenju Božoho Ćěła změje najdostojniši knjez biskop w Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach hłowne Boże służby a nawjeduje prócesijón.

Z Baćonja. Wjele jich bě, kotřiž swjatkownu póndźelu našomu zwónkej poslednju česć a lubosć wopokazachu a joho na poslednim zemskim puću přewodźachu. Wulka syła dźěše za kašćom a wjacy hišće před cyrkwju na žarowanski ćah čakachu. Tydźeń prjedy bě sebi njeboh zwónk ze swojimaj dźěsćomaj dojěł do Filipowa, zo by tam, kaž bě prajił, njemyleny paćerje spěwać mohł a pomoc pytał pola maćerje Božeje, kotraž so tam česćuje jako „strowjo khorych“. Tola Bože puće njejsu naše puće a Bože mysle naše mysle. Khory wróći so domoj. Jenož dwaj dnaj sputa joho ćežka khorosć na łožo, kiž měješe za njoho smjertne łožo być. Też lěkař spózna, zo je pomoc podarmo a hladaše, zo by domawobstarany był. Tak po ćežkim bědźenju štwórtk k pjatkej w nocy ćiše wudycha. We swojej pohrjebnej rěči rysowaše wosadny farař, što bě zemrěty swojej swójbje, cyrkwi a wosadźe był. Wjele zamołwitych zastojnstwow a dźěłow bě so runje-tutomu mužej dowěriło, dokelž joho swěra a swědomitosć so wšudźom a stajnje wupruhowaštej a dopokazaštej, zo na njoho stajenu dowěru přecy połnje dopjelni. Započawši jako šewc w Haslowje, přesydli so pozdźišo do Baćonja na Lipičec statok. Potom přewza nanowe wobsedźeństwo w Banecach. Khwilu pobywši na Baćońskej młodowni, kupi žiwnosć w Nowym Łuzcu, z kotrohož joho mandźelska Madlena rodź. Cyžec pokhadźeše. Přikupiwši k tomu hišće wjacy pola měješe doma wjele dźěła a wobstaranja. Pódla bě hišće šewc a wukonješe tute powołanjo w jstwičcy na młodowni w Baćonju, dokelž tak bě to za ludźi přileżnišo, zo njetrjebachu wobućo do dalšeje wsy nosyć. Hač do nocy tam dźěłaše a sebi mało měra popřa. Najwažniše zastojnstwo pak bě bjez dwěla, zo bě zwónk při Baćońskej cyrkwi, kaž bě sebi to wot młodosće přał. Wot lěta 1912, potajkim na 27 lět dołho je wón ze zwónkom pola nas był, jenož wójnski čas wuwzaty. Runje za tute cyrkwine zastojnstwo bě wurjadnje wukhmanjeny a bě też joho hłuboko pobožnej powazy, joho ćichomu, poniżnomu, mjelčiwomu wašnju najbóle přiměrjene. Joho nutrny, pobožny wobkhad z Bohom lubym Knjezom bě jomu kaž přinarodźeny a w tym bě wón z najrjeńšim přikładom za cyłu wosadu. Joho wjeselo bě, hdyž móžeše kóždolětnje exercicije za zwónkow sobu činić. W kóždym wjedrje bě tu k rańšomu zwonjenju kaž też připołdnju zasy, a hakle wot někotrych lět sem jomu joho dźěći pomhachu. Pódla toho měješe cyrkwine tepjenjo na starosći a hižo tohodla dyrbješe wob dźeń tu być a za prawym porjadom hladać. Też bě cyrkwiny tótka a je 101 ćěłam poslednju komorku přihotował, doniž tón raz jomu druhi dyrbješe tute dźěło wobstarać. Jako tótka měješe też kěrchow na starosći, puće kopać a za porjadom hladać. Tak bě bjez dźiwa, zo wosadni so na njoho ze wšelakimi třebnymi a njetřebnymi starosćemi wobroćachu, jako njeby ničo druhe za dźěło měł. A přecy, kaž smy často widźeli, na nich posłuchaše a bě jim po woli. Hdyž z cyrkwinymi wrotami wustupi, na njoho čakachu a do kapale za nim khodźachu. Wjele njepowědajo hladaše, zo by kóždoho spokojił. Nětko, hdyž tu wjacy njeje, spóznawaju, što su z nim zhubili. Tak je swoje mocy w służbje Božej, w służbje cyrkwinej, k lěpšomu wosady wučerpał, doniž nětko wuzna: ja wjacy njemóžu. Cyrkej a tuta służba dźěše jomu pře wšitko. Při tym njepřelutowa joho Bóh Knjez ze křižikami, a tute starosće pomhachu joho mocy lemić. Narodźiwši so 10. nov. 1885 w Banecach je 53½ lěta docpěł. Bóh pak njeliči po człowjeskich lětach, ale po tym, štož je człowjek za čas swojoho žiwjenja dobroho skutkował — a to je naš njeboh zwónk wjele činił. Tohodla žaruje wosada wěrnje wo njoho. Bě woprawdźe pobožny a poniżny Serb. Za wosadu budźe ćežko, wuprózdnjene městno zasy wupjelnić. — Njech wotpočuje w měrje!

Z Baćonja. Krawski mišter Jakub Měrćink dósta čestne wuznamjenjenjo za swěru w dźěle. 15 lět běše z wjesnjanostu a je dźensa hišće dawkowy zběrc (wjednik dawkoweje pokładnje) w pjećich wsach, kotrež do našeje gmejny słušeja. Přejemy wuznamjenjenomu wutrobne „Daj Bóh zbožo!“ a hišće mnohe lěta!

Ze Zdźěrje. Na přitulnym wjesnym pohrjebnišću zhromadźi so srjedu dopołdnja črjóda žarowacych ke khutnej hodźincy rozžohnowanja z drohim zemrětym. Prěni dźeń swjatkow wudycha njenadźicy wyšši wučeŕ na wotpočinku Mikławš Čoch swoju dušu, z Božej ručku zajaty. Po swojej poslednjej woli chcyše na stronje swojeje droheje mandźelskeje zemskoho měra wužiwać, kotraž běše jomu před lětom, też w měsacu njebjeskeje kralowny, do wěčneje domizny doprědka šła. W Zdźěri nastupi dźěn njebočički w lěće 1878 swoju powołansku dróhu jako vikar, a hdyž bě so staroby dla zastojnstwa wzdał, bydleštaj njebočičkaj na wšě 10 lět w blizkim Gobelnju pola Klukša. Běštaj tak ze Zdźerjanskej wosadu nanajwužo zwjazanaj a tuž chcyštaj też tu wotpočinka namakać. Njebočičkoho ćěło so z Budyšina přewjeze, hdyž běše pola swójbnych poslednje dny dożiwił. Swjatočny kondukt měješe knjez farař Dórnik. We swojej žarowanskej narěči, kiž so na profětowe słowo: „Měr spožči ći Knjez na přecy a wěčnje“ złožowaše, rysowaše joho žiwjenjoběh. — Swoje zastojnstwo je w mnohich gmejnach wukonjał, tak w Zdźěri, Schönfeldźe p. Wostrowca, na Špitalu pola Kamjenca, w delanskim Šunowje, Kukowje a skónčnje zasy w Schönfeldźe, hdźež je 1917 dokónči a na derje zasłużeny wuměnk dźěše, kotryž je 22 lět wužiwał. W tutych lětach je na wšelakich městach bydlił, tak we Zhorjelcu, Zdźěri, dwójcy w Pfaffendorije (w Sakskej Świcy), w Gobelnju a Budyšinje. Woprawdźe hnujace z joho žiwjenja je, zo w Zhorjelcu husćišo na tydźeńske wiki dźěše, zo by tam ze swojimi krajanami w maćerńej rěči so rozmołwjeć mohł. Wisaše dźěn z wulkej lubosću na swojej domiznje, hdźež je nětko też posledni wotpočink namakał. Knjez farař wuzběhny też joho płódne skutkowanjo jako wučeŕ a joho přikładne nabožne a narodne žiwjenjo. Z pobožnym paćerjom a z hruzlkom zemje rozžohnowachmy so z lubodrohim krajanom, wo kotrohož 4 dźěći, wnukojo, prawnuk a druzy přiwuzni žaruja. Njech je jomu ródna zemja lohka! Po žarowanskej swjatočnosći zjednoćichu so přewodźerjo w blizkej cyrkwičcy k pohrjebnej Božej mši.

Z Khróšćic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 7. junija 1939 pop. w 2 hodź. w Khróšćicach w hosćencu a ¼4 hodź. we Worklecach na šuli.

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac junij:

Žo bychmy we swojich počinkach podobni byli najswj. Wutrobje Jězusowej.

Křesćano, spóznaj swoju hódnosć! Hdyž pod tymle hesłom a słowom swjatoho wótca Leona Wulkoho lětsa z našej młodźinu wuznawanski dźeń swjećimy, wopominamy zbóžny dźeń našoho žiwjenja, hnadow połny křćeński dźeń, na kotrymž nasta we našej wutrobje nowe, bójske žiwjenjo. To dźakujemy so Bohu, stworićelej, kiž je nam Syna Božoho na swět pósłał, zo by nam žiwjenjo date było, wěčne we njebjesach. Dźakujemy so Bohu Synej, wumožnikej, kiž je nam hnadu a žiwjenjo zasłužił, podajo swoje žiwjenjo we woporje na Golgoće. Dźakujemy so Duchej Swjatomu, kiž nam hnadu a žiwjenjo přiwobroća w swj. sakramentach.

O wulka to dostojnosć, kiž so nam sta na ranju zeńskoho žiwjenja! Wulke to powołanjo! Mamy nětko być žiwi jako dźěći Boże. Mamy so stać dospołni, kaž je naš Wótc w njebjesach dospołny. Mamy być w žiwjenju, w činjenju, haj w cyłym zmyslenju podobni Jězusej, kiž je nam nic jenož z wumožnikom, ale też z wučerjom a přikładom. Mamy być njewumoženym człowjekam druhi widźomny Jězus. Mamy druhim być z wučerjom a žiwym přikładom runja Jězusej. Możemy a mamy prědować tym, kiž słowo Boże z horta měšnika njesłyša. Křesćano, spóznaj swoju hódnosć a swoje powołanjo! Budź křesćan, budź Khrystus! Twoja wutroba budź kaž Jězusowa. Wo to so prócuj znowa w měsacu Jězusoweje Wutroby!

Njeje tudy możno, rozestajeć počinki Wutroby Jězusoweje. Spomńmy jenož tej počinkaj, kotrejuž wobraz so palaceje a zranjeneje wutroby na prěnim městnje wuraża: to je horliwosć za česć Božu a horliwosć za wumoženjo dušow.

Człowjek je nakhileny k sebičnosći. Stajnje najprjedy na sebje samoho mysli, samo hdyž w paćerju z Bohom rěči. Njeje naš paćeŕ často jenož prošeński? Njemodlimy so najprjedy we swojich należnosćach? To wšak njeje ničo złe, hdyž nas nuza wuči, rucy stykować. Wšak je naš Knjez nas też wučił prosyć wo wšědny khlěb. Ale na 4. městnje stoji tale próstwa w Knjezowym paćerju. Wobkedźbujmy tónle porjad! Najprjedy dźe wo česć mjena Božoho, najprjedy pytajmy kralestwo Boże, najprjedy stań so wola Boża. Najprjedy Bohu dźak a khwalba. Swoje prósťwy pak posyłamy Wótcej „přez Jězusa Khrystusa našoho Knjeza". Modlimy so w mjenje Jězusowym. Jězus wšak mohł nam často z porokom rjec kaž něhdy japoštołomaj Janej a Jakubej: „Njewěstaj, wo čo so modlitaj." Tuž budź Jězus naš posrědnik a rěčnik pola Boha Wótca. Jězusowa wutroba, wučisć a wupal wšo, štož je njedospołne, zeńsko-sebične w našim modlenju a prócowanju!

Druhi počink Wutroby Jězusoweje je lubosć k dušam. To je nam z přikładom. Najwjetši zadźewk za česć Božu je hrěch. Najwjetša česć pak so Bohu stawa přez wumoženjo dušow z bědy hrěcha. Hrěšnikow dla přińdźe Syn Boži na swět. Za nas hrěšnikow je so woprował a wopruje a prosy dale, sedźo na prawicy Wótca. Hrěšnikow wumožić z hrěcha, to je nadawk dušepastyrja. Dušepastyŕ pak je nimo měšnika kóždy křćeny a firmowany, kóždaj nan a mać, kmótr a kmótra. Dušepastyrjo su wšitcy bratŕa a sotry mjez sobu. Wšitcy su stawy křesćanskeje swójby. Wobnowmy so w tymle japoštołskim zmyslenju. Sćěhujmy Jězusowu horliwosć za wumoženjo dušow.

Křesćano, spóznaj swoju hódnosć, dostojnosć, swoje powołanjo! Dźakuj so za to Bohu Knjezej! Kak to? Pytaj česć Božu. Pytaj duše człowjekow. Budź japoštoł skutka, ale też modlenja. Wobkedźbuj porjad w modlenju, a Bóh Wótc će wusłyši přez Khrystusa našoho Knjeza. Twoja wutroba budź dźeń a podobniša Wutrobje Jězusowej. Móže dźěćo Boże napřećo swojomu njebjeskomu Wótcej wjacy činić, hač so prócować a dopjelnić słowo Jězusa, nad kotrymž ma Wótc swoje spodobanjo, słowo, kotrež rěka: Budźće dospołni, kaž je mój Wótc w njebjesach dospołny!?

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 9. junija 1939, pop. 1/2 2 hodź. w Pančicach w młodowni a 1/2 4 hodź. we Wotrowje w młodowni.

Z Różanta. Swjatki wutoru začuwachmy znowa, hdyž sta a tysacy na hnadowne městno khwatachu, što katolskim krajanam tuta swjatnica woznamjenja a je. Kak pozběhace, haj wozbožace je, hdyž ze wšěch kónčin pobožne prócesijóny z klinčacym spěwom a paćerjom so bliža ke kralownje njebjes a swoju česćownosć, přikhilnosć a dowěru zjawnje wuznawaja! Zo wona je a wostanje „pomocnica křesćanow", to začuwachmy z mnohich wusłyšenjow a hišće z wjacy lubjenjow. Nanajrjeńše słónčne wjedro běše drje na 2000 wěriwych na nozy stajiło, kotřiž w hewak rumnej cyrkwi městna njenamakachu a před wotewrjenymi wrotami Božej służbje přitomni běchu. Swjatočnu Božu mšu měješe knj. propst P. Romuald z Marijinele Hwězdy, ke kotromuž klóštrskej kapłanaj assistowaštaj. W swjedźeńskim prědowanju rěčeše knj. kapłan Andricki z Budyšina z jasnymi a přeswědčacymi słowami wo cyły swět wobjimacym poselstwje swjatoho Ducha, a kak je też samo kralowna njebjes mócnoho podźěła měła na wusywanych žohnowanjach Tróštarja, na swjatkownym duchu, a namołwješe wěriwych, so k njej we wšěch ćělnych a dušinych należnosćach wobroćeć a w dowěrje so bližić. Mjez swj. Marijinymi postawami, kotrež naše čestne družki z Radworja, Baćonja, Wotrowa, Klóštra, Khrósćic, Njebjelčic, Ralbic a Kulowa we swojich krasnych pisanych krojach njesechu, nadpadny wosebje Baćońska nowa, kiž je wumělske rězbarstwo z drjewa a pokhadźuje z wumělskoho wustawa Mayera w Mnichowje. Je podobna swj. Mariji Róžeńčanskej. Ze sakramentalnym požohnowanjom skónči so dopołdniša swjatočnosć, a wěriwi khwatachu znutŕkownje posylnjeni do swojich domow, statokow a wjeskow.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 5. junija 1939, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli, 1/4 4 hodź. w Ralbicach na šuli a w 4 hodź. w Smjerdźacej w Krawcec hosćeńcu.

Z Wotrowa. Jara wobžaromne njezbožo sta so tu druhi swjaty dźeń na wječor. Hdyž Rjedźic pohonč na polo po picu jědźeše, splóšištej so konjej z njeznateje přičiny blizko kowaŕnje, zatorhnyštej wóz a njemdrještej dale. Při tym padźe pohonč z woza na hłowu a wlečeše so kónc sobu. Pódla druhich zranjenjow pukny sej při tym nop. přewjezechu joho tohodla hnydom do Kamjenčanskeje khorownje. Při dalšim cychnowanju zrazyštej konjej do kamjeńtnoho stołpa při šuli. Tu roztorhnychu so postronki; jedyn kóń sej jazyk wobškodźi. Skónčnje so poradźi, rozhorjenej skoćeći popadnyć a změrować. Tutón zrudny pad znowa wuči, na skót stajnje kedźbować, scyła, hdyž je wjacy dnjow stał.

Swjaty Wótc w Lateranje.

Na swjedźenju Khrystusowoho do-njebjes-spěća wotmě so w Romje žadna swjatočnosć: Swjaty wótc Pius XII. začahny na tym dnju do lateranskeje arcy-basiliki San Giovanni, zo by z tym tutón dom Boži jako swoju biskopsku cyrkej wobsydnył.

Posledni raz wotmě so tuta swjatočnosć 8. novembra 1846, hdyž bamž Pius IX. so k samsnomu zaměrej do tutoho domu Božoho poda. Pius XI. wopyta, hdyž běchu lateranske zrěčenja z italskim statom dokónčene, privatnje swoju biskopsku cyrkej. Piej IX. hołdowaše při tutej składnosći też magistrat (zastupjeństwo) města Roma. To sta so też nětko; městoguverněr města Roma, senator wjeřch Dentice d'Accadia, hołdowaše zastupujo skhorjenoho guverněra města Roma, wjeřcha Colonnu, bamžej Piej XII. před lateranskim palejom w mjenje měšćanskoho wobydleństwa a biskopstwa Romskoho. Też italske wojeństwo wobdźěli so sylnje na tutej swjatočnosći. Přitomny běše wójnski skupinowy wjednik Roma, divisijowy komanděr wěčnoho města a komanděr třećoho powětrowoho pasma a dr. Napřećo arcybasilicy běštej so zestupałoj dwaj bataillonaj grenaděrow z hudźbu a khorhowju a šwadrona jězdnych, zo bychu čestnu službu wukonjałe. Při lateranskim paleju, kotryž njestoji pod italskim knježeństwom, ale njeposrědnje pod bamžowskim knježstwom, běše so bataillon bamžowskeje gardy zestupał. Italscy a bamžowscy wojacy wuměnjachu mjez sobu postrow z khorhowju. Hdyž bamž wot zwonkownoho balkona arcybasiliki požohnowanjo wudźěli, wopokazowachu italscy a bamžowscy wojacy wojeńske česće. Wosebitu wjesołosć zbudźi mjez ludom, zo bamž we wotewrjenym awće k arcybasilicy přijědźe a so też tak zasy wróći. Ludźo stojachu po statysacach po boku drohow, přez kotrež bamžowske awto jědźeše. Hižo we 8 hodź. běchu so mnozy vatikanscy dostojnicy w lateranskim paleju zešli, mjez tym zo Swjaty Wótc něhdźe w 9 hodź. ze swojim přewodom — wón bě rozkaz dał, zo ma awto pomału přez město jěć — dojědźe. Při cyrkwi Chiesa Nuova, starej farskej cyrkwi swójby Pacelli, běchu so jeje farař a mnozy wosadni zešli, zo bychu tu požohnowanjo Swjatoho Wótca dóstali.

Naměsto před lateranskim palejom mjerwješe so z ludźimi a runaše so žołmjacomu morjej. W lateranskim paleju přija Swj. Wótc najprjedy hołdowanjo rektora lateranskoho kollegija a wjednikow muzejow, potom Romskoho zemjanstwa a wobydleństwa pod nawjedowanjom wjeřcha Orsini. Na to poda so bamž ze zběhadłom do prěnjoho poskhoda, pomodli so z krótka w tamnišej kapali a zastupi do bamžowskeje sale, hdźež 20 kardinalow joho wočakowaše. Wottud dźěše bamž do indiskeje sale misijonskoho muzeja Laterana, zo by tu přijał hołdowanjo městoguverněra města Roma a měšćanskoho zastupjeństwa, kaž też japoštolskoho nuncija při italskim kralowskim dworje. Na naréć městoguverněra wotmołwi zastupnik Khrystusowy, zo lateranski palej w nim podobne dopomnjeće zbudźuje na mjez italskim statom a Japoštolskim Stołom wobzamknjene zrěčenja, w kotrychž so docpěte dorozemjenjo mjez statom a Cyrkwju wupraja.

Wot lateranskoho paleja bu biskop Romski na nošadle k arcybasilicy San Giovanni njeseny, při čimž bamžowska garda bamžowsku hymnu zanjese. Hdyž bamž předhalu basiliki docpě, zaklinča ze slěbornych trompetow bamžowski pokhod wot Silveria; z čestnych hosći běchu so tu zešli nimo druhich prjedawši španiski kral Alfons XIII. ze synomaj a přewodom, dale sekretar fašistiskeje strony, president najwyššoho sudnistwa a generalny statny rěčnik. Hdyž bě Swjaty Wótc so na tu postajeny trón posydnył, přija najprjedy hołdowanjo kardinalow, potom arcybiskopow a biskopow, mjez kotrymiž běštaj też arcybiskop Gröber z Freiburga a biskop hrabja Galen z Münstera. Po dokónčenym spěwje położi Swjaty Wótc móšeń z čerwjenoho somota z darom za basiliku na wołtař. Z tym so wobrjad swjatočnoho wobsydnjenja bamžowskeje biskopskeje cyrkwje skónči.

Na to swjećeše Pius XII. na bamžowskim wołtarju Božu mšu. Po Božej mši wróći so do lateranskoho paleja. Za čas Božeje mšě bě so na naměsće před basiliku njesměrna syła ludu zešła. Něšto do 1 hodź. bě Swjaty Wótc, tiaru stajeny, zwonkowny balkon swojeje kathedrale docpěł, zo by „městej a swětej“ bamžowske požohnowanjo wudźělił. Syły ludu wyskachu. Bamž wupřestrě hišće junu žohnujo swojej rucy; mjez tym pozběhny so črjódka hołbjow z basiliki k módro-jasnomu njebju. —

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

„A tónle wbohi muž — tónle nadobny knjez sće woprawdźe wy?“ dźiwaštaj so khudy ćěsla a joho mandźelska. „Tak je was Bóh luby Knjez hnadnje přewodźał. Hdy byšće nam to njeprajił, njebychmy was zasy spóznali.“

„Bjez wašeje pomocy“, tak zanjese cuzbnik ze skoro swjatočnym třepotacym hłosom, „běch tehdom w sněžy ležo zawutlił abo w nocy zmjerznył. Wy sće mje cuzbnika lubje do swojoho wobydlenja přiwzali, twjerdu ławku na posćěni sće mi do mjehkoho lěhwa přeměnili a mje starosćiwje lěkowali. Tři dny mje hospodujcy, sće mi kaž swojomu ródnomu bratrej lubosćiwje hołdowali, zabywši nuznoho dźěła, kotrež wam do rukow hładaše. A hdyž mózach ja na štwórty dźeń zasy na swojimaj nohomaj stać a dale pućować, sće mi“ —

Khudy ćěsla wobaraše z woběmaj rukomaj, kaž by wšitko to, štož tu cuzbnik wotkrywaše, z nimaj starosćiwje zawodźewać chcył. Joho mandźelska pak stykowaše rucy a prošeše joho z wuraznymaj wočomaj, zo by tola mjelčał, a skónčnje też wótře zaréča: „Wo tym by so sprawnišo na wěki mjelčało, luby knježe. To je kóždoho křesćana winowatosć. A kóždy někajki křesćan by wam zawěsće wjele lěpje hołdował, dyžli my.“

Cuzbnik pak, kaž by joho to njewuprajnje radowało, na wšitko so znowa dopominać, njemjelčeše: „Hdyž so z wami dźakownje rozžohnowach, sće mi nic jeno wjele zboža sobu na puć dawali, ale hišće móšničku z rjanym pjenjezom do ruki stłóčili, zo by so lóže pućowało. Wobarać so mi do cyła ničo njepomhaše. Naspomnich drje wam: Njebojiće so, zo toho pjenjeza ženje wjacy zasy njewohladaće? Zo jón, kaž mje cuzbnika, na wšě časy z wočow zhubiće? Wšak tola slěbora z hromadami nimaće! A sće sebi je z wulkej prócu nalutowali.

Ale podarmo.

„Haj“, praješće mi na to, „smy starosćiwje lutowali, tola tu khwilu pjenjeza njetrjebamy. Škoda, hdy by tu dlěje prózdny ležał. Dawamy jón Bohu lubomu Knjezej na dań; přetož: „Štóž nad khudym so smiluje, požčuje Knjezej.“ To pak je nad skału kruty zakład, kotryž so njezminje a byrnjež by też swět do hromady so sypnył. Tohodla nimamy najmjeńšeje starosće: swój čas dóstanjemy, štož dźensa wupožčujemy, z dobrej danju zasy.“

„Wěrće mi“, tak pokračowaše cuzbnik horliwje: „z wami so rozžohnowawši sym waš dobry hospodny proh překročił z tym jeničkim přećom: Zo by mi Bóh tola popřał, zo bych wam sto króć zasy wotrunać móhł! Tele wutrobne přeco je mje swěrnje přewodźało přez šěroke morjo do Ameriki, je wšědnje moje starosće a prócy žohnowało, je mi skónčnje, to sym kruće přeswědčeny, to zbožo wobradźiło, zo móžach sebi za tuni pjenjez rjanu ležownosć z polemi, łukami a lěsami kupić. A hdyž běch mnohe lěta na swojim kuble pilnje hospodarił, wukopa so w mojim lěsu wolijowy kužoł. Tohole kužoła dla torhachu so skónčnje zamožići kupcy wo moje kubło. Pokoja dla je skónčnje też za drohi pjenjez předach. A nětko tu zasy sym, hdźež je so moje zbožo po prawym zpočało, zo bych swoju winowatosć dopjelnił. Přede wšěm pak chcu was prosyć. Dowolće mi, zo bych tamle na wašej ławje na posćěni přenocował. Na njej ležo a wotpočujo chcu zańdźene časy wopominać a dźakownje so wjeselić, zo je Bóh moje najwutrobniše přeco tak sćedriwje dopjelnił.“ (Pokroč.)

Mjeno Lateran ma arcybasilika wot toho, zo za čas kejžorskoho Roma tu palej „Lateranow“, romskeje měšćanskeje zamožiteje swójby, stoješe. Prěni, kiž basiliku natwari, bě kejžor Konstantin Wulki; to so sta po spodźiwnym dobyću, kotrež Konstantin nad swojim přećiwnikom Maxencijom lěta 313 po Khr. při milviskim mosće doby. Hižo lěta 313 wotmě bamž Miltiades w Lateranje koncil, zo by wo bludnej wučbje Donatistow rozsudźił. Bamž Silvester I. poswjeći maćefnu cyrkej wšěch cyrkwjow lěta 324. Kejžor Konstantin bě basiliku z woprawdźe wjelchowskej darniwosću wuhotował. Na spočatku 10. lětstotka bu cyrkej přez zemjerjenjo zničena. Bamž Sergius III. započa lěta 908 z krasnym nowotwarom. Dwójcy hišće dyrbješe so cyrkej znowa twarić a to lěta 1309 za bamža Klemensa V. a lěta 1361 za čas bamža Innocenca VI., dokelž bu dwójcy z wohenjom zničena. Bamž Innocenc X. započa lěta 1650 z dokładnej restauraciju basiliki. Krasna fasada z napismom: „Christo Salvatori — Khrystej Zbóžnikej“ bu wot bamža Klemensa XII. lěta 1735 po naćiskach Alessandra Galilei wutwarjena. Nowotwar khora započa Pius IX. a bamž Leo XIII., kiž je w tutej basilicy swój posledni wotpočink namakał, jón lěta 1887 dotwari.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Prěnje měsacy knježenja bamža Pia XII. su wuznamjenjene z wjacorymi oficielnymi awdiencami widźanych wosobow. Mjez tutymi přijimanjemi wuzběhuje so předewšěm oficielna statna visita regenta Južnosłowjanskeje, prynca Pawoła a joho mandźelskeje Olgi, rodźeneje pryncesny Grekskeje, kotrajž 12. meje, přewodźanaj wot južnosłowjanskoho ministra zwonkownych należnosćow Cincara Markowiča, ministra kralowskoho domu Antiča a mnohich wysokich oficěrow wójska a łódźstwa a dostojnikow kralowskoho dwora, Swj. Wótca wopytaštaj. Rozrěčowanjo mjez Swjatym Wótcom a regentom a joho mandźelskeje traješe něhdźe pol hodźiny. Bamž běše hižo prjedy pryncej Pawołej insignije wysokoho rjadu „Złoteje wotrohi“ připósłać dał a přepoda joho mandźelskej drohotnu postawku maćerje Božeje z Jězusdźěćatkom.

Kralestwo Serbow, Krowatow a Słowincow liči dźensa mjez swojimi 14 milijonami wobydlerjow 5 mil. 266 tysac katolikow, potajkim 37,80 %. Z tychle přisłušeja 47 000 grekskomu, uněrowanomu (z Romom zjednoćenomu) wobrjadej. Katolikojo su rozdźěleni na 4 arcybiskopstwa a 13 biskopstwow, kotrež wšitke łaćonskomu wobrjadej přisłušeja. K tomu so hišće přidružuja 1 uněrowane grekskokatolske biskopstwo w Zagrjebju a 2 japoštołskej administraturje za Baku a Banat.

Dale je Swjaty Wótc arcybiskopa Gröbera z Freiburga njedawno w privatnej awdiency přijał, tež francózskoho wupósłanca pola italskoho kralowskoho dwora Francois Poncet-a a joho mandźelsku, dale w oficielnej awdiency prynca Krystofa z Grekskeje a joho mandźelsku, kaž tež rumunskoho ministra financow dr. Militza Constantinescu.

Južnosłowjanska. Přihotowacy komitej za Khrysta-Kralowy zjězd, kiž ma so wot 25.—30. julija w Lublanju wotměć, zdźěluje, zo ma so zjězd njedźiwajo nětčišich ćežkich časowych wobstojnosćow zeńć.

W Lettlandskej, kotraž mjez dwěmaj milijonomaj wobydlerjow 450 000 katolikow liči, so po wosebitym přistawku k wobstojacomu konkordatej při lettlandskej universiće w Ridzy katolsko-theologiska profesura a hišće druha diecejza nimo Rigi założi. Riga budźe z arcbiskopstwom.

Šwica. Msgr. prof. dr. Pawoł Styger w Šwycu je 14. meje w starobje 52 lět wumrěł. Wón bě z awtoritu na polu starožitnostnych wědow a je sebi wulke zasłužby dobył wo přeslědźenjo romskich katakombow (podzemskich khódbow). 12 lět dołho je wón z profesorom był na universiće we Waršawje za starowědu a stawizny wumělstwa. We swětowej wójnje je khwilu zastawał zastojnstwa rektora němskoho wustawa Campo Santo w Romje. Wón je wjacore knihi wudał, kotrychž wědomostna hódnosć je powšitkownje připóznata.

Francózska. Žadny a nimoměry pozběhowacy swjedźeń wotmě so před krótkim w francózskej farje swjatoho Měrćina w měsće Roubaix. Farska wosada swjećeše dźakne Bože służby, dokelž buchu wosymjo z jeje synow tele lěto na měšnikow wuswjećeni. Wšitcy wosmjo primiciantojo běchu přitomni a swjećachu nadobo na wosm wšelakich wołtarjach Božu mšu. W prěnich ławkach klečachu 36 seminaristojo z tejesameje wosady, kotřiž so tohorunja na swjate měšnistwo přihotuja.

Jedyn francózski měšnik je zwěsćił, zo je w Parizu znajmjeńša 50 cyrkwjow, kotrež su maćeri Božej poswjećene. Jich połne titule, derje zrjadowane, bychu cyłu litaniju wučiniłe. Mjez titulemi su tež tajke, kotrež so na přitomny čas poćahuja, kaž n. př.: knjeni měra, knjeni kina, knjeni drohow atd.

Portugalska. Zaměr narodnoho wobnowjenja Portugalskeje je wjednik nowozałoženoho portugiziskoho kulturnoho wustawa w Brüsselu takle wopisał: Wobnowjenjo Portugalskeje přez Salazara, toho wulkoho reformatora, nima jako hłowny zaměr wutworjenjo modernoho człowjeka abo dämoniskoho człowjeka, ale Božoho człowjeka.

Wobstajne zmyslenjo jeničke čini człowjeka wutrajnoho. Goethe.

Ničo njezaćěmnja nam rozom bóle hač naše nawalnosće (złe žadosće).

Bjezmała z ničim njemóžemy sej wjacy časnoho žohnowanja dobyć hač z jałmožnu. Swj. Franc Saleski.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

1. njedźela po swjatkach, swjedźeń Najswj. Trojicy, 4. junija:
Boža mša str. 315; Gloria; 1. modlitwa wo swjedźenju, 2. wo njedźeli; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317; poslednje sćenjo z njedźele str. 318.

Božoho Ćěła, 8. junija:
Boža mša str. 325; Gloria; modlitwa swjedźenja; sekwenca; Credo; Praefacija str. 329.
Swjatočny wobkhad str. 330 a sć.

2. njedźela po swjatkach, 11. junija:
Boža mša str. 341; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo Božim Ćěle str. 325, 3. wo swj. Barnabje, jap., str. 520; Credo; Praefacija str. 329.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 4. junija: Franca Carracciola, wuznawarja.
Póndźelu, 5. junija: Bonifacija, biskopa a martrarja.
Wutoru, 6. junija: Noberta, biskopa, wuznawarja.
Srjedu, 7. junija: Roberta, abta.
Štwórtk, 8. junija: Medarda, biskopa.
Pjatk, 9. junija: Prima a Feliciana, martrarjow.
Sobotu, 10. junija: Marhaty, kralowny.
Njedźelu, 11. junija: Barnabasa, japoštoła.

Nic jenož za wašu šijacu mašinu,
ale też
za pisacu mašinu
dóstanjeće wěcywustojnu radu
a předwjedźenjo wšěch
modelow we wašim
wotrjadnym wobkhodźe
Kaumann
Triba
Oskar Hirche
wosebity wobkhod za šijace a pisace mašiny
Założene 1880 — Dalokorečak 774
2

Jězba do Wambořic (Albendorfa) a Warthy.

Wotjědźemy **srjedu, 21. 6.,** a wróćimy so sobotu, 24. 6. Awto wotjědźe 1/45 hodź. z Khróśćic přez Pančicy po statnej drózy do Budyšina. Rano w 6 hodź. je w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje Boža mša. Druhe mjeńše awto pojědźe wot Khróśćic přez Bačoń a Radwoŕ do Budyšina. Štóž chce so wobdźělić, njech so pola podpisanoho najpozdźišo hač do 5. 6. zamołwi a zapłaći.

Adressa: **M. Kockel, Neudörfel Nr. 4** über Kamenz (Sa.)

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za rjanu dobru serbsku drastu

je so přecy derje starał

Alphons **Schawseil**

Bohata dróha

Tež čorny bant wšěch družin tu je!

Runje kaž prjedy:

Zawarjeńske škleńcy za sad a mjaso ✧ **kuchińsku nadobu** ze škleńcy, pórclina a kamjeniny ma w bohatym wubjerku na předań

Rudolf Wilhelm

Budyšin, Serbska hasa 16.

Špihele, wobrazy, zaramowanja ✧ wuporjedźenja woknow ✧ grońanu škleńcu a nowu zhibowatu a přibijomnu cedra-škleńcu.

Telefon: Budyšin 2187.

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Też mały nawěštk w „K. P." přinjese wužitka!

Dobre wupjerki,

łožowe šaty / tkaniny za športske a zwjeršne košle, mako-košle a kholowy Interlock-šaty, frotte-twory, dybsačne rubiška

Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Horcy dźak

swj. Józefej

za wusłyšanu próstwu!

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, knefle / nabłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćizny hódno a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Wróćiwši so wot rowa mojoho luboho manželskoho, našoho staroścíwcho nana a bratra

Jurja Zyndy z Nowoho Łuzća,

kotrohoż je Bóh w 54. žiwjeńskim lěće po krótkej ćežkej khorosći derje přihotowanoho ze swjatymi sakramentami mrějacych štwórtk 25. 5. 39 do wěčneje domizny wotwołał, wuprajamy za wšitku našomu lubomu zemrětomu wopokazanu lubosć, za bohate wopytanjo pustoho wječora a runje tajke wobdźělenjo na pohrjebnej swjatočnosći naš **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez".**

Wosebje dźakujemy so wysokod. knjezej fararjej Delanej a joho hospozy za wšitku wopokazanu lubosć w běhu joho cyrkwineje służby kaž też nošerjam a susodam.

W Nowym Łuzću, Wutołčicach, Pančicach a Drježdźanach, na dnju khowanja, swjatkownu póndźelu, 25. 5. 39.

W mjenje hłubokozrudźenych zawostajenych:

Madlena zwud. Zyndźina a dźěći.

Za dušu zemrětoho prosymy dale wo pobožny paćeŕ.

Bohu, Knjezej žiwjenja a smjerće, je so spodobało, swojoho swěrnoho służownika, zwónka Bačońskeje cyrkwje,

Jurja Zyndu

z Nowoho Łuzća

štwórtk w nocy z tuteje časnosće derje wobstaranoho k sebi wzać. We wulkej zrudobje stojitej cyrkej a wosada při joho zažnym rowje. Na 27 lět bě pola nas ze zwónkom, mějo pódla hišće druhe zastojnstwa. Joho měrne, ćiche a mjelčiwe wašnjo, joho nutrny, pobožny wobkhad z Bohom Knjezom, joho swěra a swědomitosć, z kotrejž swoju służbu zastawaše, zwěsća jomu trajny dźak a připóznaćo cyrkwje a wosady. Ženje njeje hladał a pytał swětnoho dźaka, a wšo dokonja k česći Božej a z lubosće k cyrkwi.

Tak njech jomu budź Bóh Knjez, kotrohoż česć je spěchował a kotrohoż dom je lubował, sam z přebohatym mytom! My joho njezabudźemy.

W Bačonju, na dnju pohrjeba, 29. meje 1939.

Jj. Delan, faraŕ.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

23. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 10. junija 1939. | 77. lětnik.

Adoro Te devote.

Spěwam klečo Tebi, Božo potajny,
Kiž pod podobomaj tu sy skhowany.
Tebi z cyłej wutrobu so podwolam,
Wěrjo w swojej khudobje so pozhubjam.

Widźenjo, słód, čućo w Tebi myla so,
Słyšenjo mi dawa wěstosć za wšitko.
Wěrju, štožkuli Syn Boži prajił je.
Ničo njej' nad joho słowo wěrniše.

Na křižu tam Twoje Bójstwo skhowa so,
Tu pak zdobom zakryte je človjestwo.
Tola swěru wuznawajo woboje
Prošu, štož Će złóstnik želny prosył je.

Bluznow drje kaž Tomaš tudy njenam'kam,
Tola za Boha Će mam a wuznawam.
Čiń, zo bych Ći wěrił dale kručišo,
Nadźijał so, lubował Će swěrnišo.

Swjate wopomnjećo smjerće Knjezowej',
Khlěbje, živjenjo kiž dawaš človjekej,
Spožč, zo moja duša by so živiła
Z Tobu a přec na tu słódkosć mysliła.

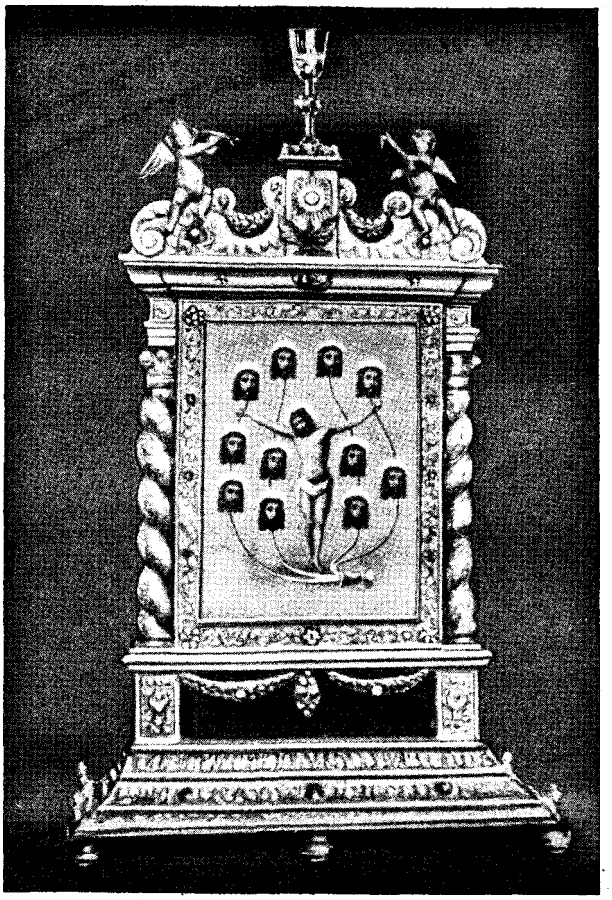
Dobry pelikano, Jězu Knježe tu,
Nječistoho zmyj mje z krewju swojeju.
Kotrejež by samo kapka jenička
Cyły swět wot wšeje złósće wumyła.

Jězu, na kotrohož hladam skrytoho,
Dopjelń Ty mi, wo čož prošu zdychujo:
Zo bych Tebje njeskrytoho w njebjesach
widźo woprawdźe był zbóžny w krasnosćach.
Amen.

Spodźiwne korporale.

Hnadowne městačko Walldüren w Badenskej, k wječoru wot Odenwalda ležace, a swjedźeń Božoho Ćěła matej mjez sobu wuzki zwisk. W spomnjenym městačku stoji mócna hnadowna cyrkej droheje krewje. Tuta cyrkej khowa we sebi spodźiwne, krewine korporale z lěta 1330.

W sćěhowacych rjadkach wopisuju je bliže. Loni bě mje a knjeza H. luby towařš w Seckmauern-Odenwaldźe k dopomnjeću na dokonjany štwórty lětdźesatk, zo w Mohuču měšnisku swjećiznu dóstachmoj, přećelnje k sebi přeprosył. Na dobre zbožo měješe awto, tak zo móžachmoj sebi nimoměry lubozne hórki a doły, města a městačka w cyłej wokolinje Odenwalda dokładnje wobhladać a wobdźiwać. Štwórtk dopołdnja wulećachmoj sebi z přećelom najprjedy na bližšu hórku do wokřewjacoho lěsa; wjedro so přeměnješe a mróčele so z časami khětro rozsypachu. Tola připołdnju Bože słónčko mróčele rózdrě a rozehna. Rjane módre njebjo nućeše mohł rjec k dalšomu wulětej přez kuzłapołny Odenwald. Tak dowjeze nas naju farski towařš do zdalenoho hnadownoho městna Walldüren.

Ze samsnoho archiva.

Hačrunje so Bože słónčko na módrym njebju zyboleše, mějachmy jenož wobmjezowany wuhlad; wiješe dźěn so naš puć kaž had w zeleńkojtych dołach, přez kwětkojte łuki, z wobeju bokow lěsojte hórki a hory. Wuhladachmy přećelne wjeski a rjane městačka kaž Miltenberg, a krasne cyrkwje kaž w Amorbachu a Hartmannsdorfje. Po něšto času počinachu so Odenwaldske hórki pozhubjować, a wot nazdala kiwaštej sylnej wěži hordoznoho domu Božoho, a bórzy pozastachmy w Badenskim hnadownym městnje Walldüren.

Přikhadźa tam wob lěto na 50000 putnikarjow, zo bychu tu spodźiwne korporale swjateje krewje (linjane rubiško, na kotrež měšnik na Božej mši keluch staja) wosebje česćowali. Městačko leži 400 metrow wyše morja a ma něhdźe 4000 wobydleri, kotřiž su nimale wšitcy katolscy. Mniša stražuja hnadownu cyrkej najswjećišeje krewje. Młódši pater pokazowaše nam drohodny pokład: krewine korporale.

Što powědaja nam stawizny wo spodźiwnym, prastarym korporalu, kotrež so tu tak wulcy česći?

Běše lěta 1330, hdyž měješe wobstarny, pobožny a ponižny měšnik z mjenom Hendrich Otto w małej cyrkwičcy Božu mšu. Po swjatym přežohnowanju přińdźechu jomu nadobo dwěle, hač je Jězus Khrystus pod wobličwomaj khlěba a wina też woprawdźe přitomny. Tu sta so jomu to njezbožo, zo z njekedźbliwosće keluch ze swjatej krewju powali, tak zo so swjata krej na korporale wuliny. Měšnik so jara zastróži, a joho stróžele buchu ćim wjetše, hdyž dźiw wuhlada, kotryž so před joho wočomaj sta: přetož rozlate přežohnowane, přebytosćene wino přiwza nadobo podobu woprawdźiteje krewje, wutwori srjedź rubiška wobraz křižowanoho Zbóžnika a w jednotliwych promjenjach jědnaće króć z ćerńjemi krónowanu hłowu Knjezowu.

Njezbožowny měšnik njewědźeše najskerje sam, kak bě Božu mšu dokónčił. Dopomni so wšsće na ćežke khostanjo, kotrež bě w srjedźowěku na wonječesćenjo swjateje krewje, a byrnjež so też jenož z njekedźbliwosće stało, postajene. Nadźiješe so, zo nichtón z přitomnych njebě ničo pytnył wo joho njewušiknosći a też nic wo přeměnjenju wobličwa wina do krewje. Wopušći wołtař a skhowa, hdyž nichtón wjacy w cyrkwi njebě, korporale, z krewju Zbóžnikowej přemačane, pod kamjeńtnej plotu wołtarjowej. Bu nětko měrniši a wěsty, zo nichtó njewě wo tutym spodźiwnym podeńdźenju.

Tola Boža wola to njebě, zo dyrbjał tutón widźomny wopokaz Božeje mocy a lubosće potajny wostać. Na khorołožu wuzna měšnik swoje potajnstwo swojomu spowědnikej. Khostanja tu na zemi so njetrjebaše wjacy bojeć — boješe pak so před wěčnoho sudnika stupić, ani zo by swoje swědomjo wołóžił.

Hdyž nětko po wopisanju na smjerć khoroho měšnika plotu před wołtarjom zběhnychu, dopóznachu, zo bě wón wěrnosć rěčał. Ze spodźiwanjom wobhladowachu sebi wobraz Křižowanoho a jědnaće króć so jewjacu z ćernjemi krónowanu hłowu Zbóžnikowu.

Bórzy bu dźiw swjateje krewje we Walldürenje znaty a powěsć roznjese so też po dalšej wokolinje. Mnoho ludu putnikowaše do swjatnicy we Walldüren, zo by spodźiwne podeńdźenjo ze samsnymaj wočomaj widźał a za wšitkich na křižu rozlatu krej Khrystusowu nutrnje česćował. Sydomdźesać lět pozdźišo pósła Würzburgski biskop Gerhard spodźiwne korporale do Roma bamžej Eugenijej IV., zo by potajnu wěc rozsudźił.

Dołho traješe jara dokładne přepytowanjo. Lěta 1445 wozjewi Swjaty Wótc, zo so wěc njehodźi na naturske wašnjo wujasnić. Z wulkej zahorjenosću so tute roz-

sudźenjo Swjatoho Wótca přija, a we wulkotnym swjatočnym prócesijónje bu drohotny pokład z Roma přez Alpy do domizny přenjeseny. Putnikowanjo ke swjatej krewi rozwi so nětko mócnje. Wjele dźiwow sta so we Walldürnu.

Cyrkej wopokaza so při mnohosći wopytowarjow přemała a tohodla bu lěta 1698 wulka rumna swjatnica natwarjena. Pozdźišo bu hišće wutwarjena a wupyšena. Tak mjenowany wołtař najswjećišeje krewje, w srjedźnej łódźi postajeny, bu w lětach 1622—26 z alabastra wumělscy wutwarjeny. Při dobrym wobswětlenju korporala, na 600 lět staroho, su slědy někotrych tamnych Ecce-homo-wobličow hišće trošku spóznać.

Hnadowny čas putnikowanja wotewri so we Walldürnu porjadnje prěnju njedźelu po Swjatkach, ze swjedźenjom Najswjećišeje Trojicy, a to ze swjatočnej Božej mšu na wołtarju swjateje krewje. Khamorčk we wołtarju, spodźiwne korporale wopřijacy, so wotewri a wostanje wotewrjeny přez 3 njedźele dołho, kaž putnikowanjo traje. Putnikarjo přikhadźeja z blizka a z daloka. Přez 100 prócesijónow ćehnje kóždołětnje wot Kölna přez rhynski a hessenski kraj. Wulke prócesijóny prikkhadźeja też ze železnicu abo z awtom z Pfalcy, Hessenskeje, južneje Badenskeje, Württembergskeje, z Elsaßa a Bajeŕskeje. Ze sewjerneje Badenskeje a bližšeje wokoliny přińdźe najwjacy putnikarjow.

Hnujace su wobrazy, hdyž putnikarjo do swjatnicy stupja.

Pěši putnikarjo Kölnjanscy, zaprošeni, putniski kij w prawicy a w lěwicy różowc, zaspěwaja, hnadownu cyrkej wuhladawši, zahorjenje khwalbny kěrluš „Tebje my Boha khwalimy" — sydom dnow pospochi su pućowali hač ke swjatnicy! A ći z Eichsfelda! Kajka hnutosć rěči z jich wočow — padaja na swoje kolena a wokošuja pódu domu Božoho ze wšej česćownosću. Mnozy su mjez nimi, kotřiž ke pokućenju putnikuja, budź sami za so, budź za druhich. Pija jenož wodu a jědźa jenož čorny khlěb. Činja pokutu, a jenož tući wědźa, kajke wjeselo Bóh pokutnym putnikarjam spožča.

Pange lingua gloriosi Corporis mysterium, Sangninisque pretiosi — Spěwaj jazyk, khwal tu swjatosć toho Ćěła Božoho; khwal tu krej, tu drohu płatnosć toho swěta cyłoho, kotruž přelał je za zbožnosć tón kral luda wšitkoho.

P. Š.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Swjaty Wótc pomjenowa knjeza Pawoła Krječmarja, zastupowacoho generalnoho vikara tachantskoho kapitla, za bamžowskoho domjacoho prälata. Knjez Krječmař narodźi so 23. julija 1871 we Wostrowcu. Po dokónčenych studijach bu 8. dec. 1895 w Budyšinje na měšnika wuswjećeny. Potom skutkowaše jako kapłan w Königshajnje a Žitawje, 1901—02 jako faraŕ w Leutersdorfje, 1902—1924 jako faraŕ w Šěrachowje. W oktobru 1924 bu za tachantskoho knjeza do Budyšina powołany, hdźež 1938 městno zastupowacoho generalnoho vikara dósta. Přejemy wysokodostojnomu, wulcy zasłužbnomu knjezej wjele zboža k bamžowskomu wuznamjenjenju!

— Jutřišu njedźelu změje najdostojniši knjez biskop w tachantskej cyrkwi pontifikalnu Božu mšu, ke kotrejž so přizamknje wobkhad z Najswjećišim po cyrkwi.

Ze Šěrachowa. Njedźelu na swjatu Trojicu wudźěli tu najdostojniši knjez biskop swjaty sakrament firmowanja. 263 firmujomnych pjelnješe ze swojimi kmótami a kmótrami rumnu cyrkej, hdyž najdostojniši knjez biskop dopołdnja ½10 hodź. přijědźe, před cyrkwju wot farskich duchownych a cyrkwinskoho předstojićerstwa powitany. Z natwarjacej pobožnosću dóstachu firmujomni swjaty sakrament. Po wudźělenju swjatoho sakramenta wotmě knjez kapłan Lock krótku katechesu. Knjez biskop rozłoži z krótkimi słowami winowatosće kmótrow, nic jenož dźensa, ale też přez cyłe žiwjenjo, jandźeljo pěstonjo swojich mótow być. Prjedy hač knjez biskop po skónčenej swjatočnosći cyrkej wopušći, běchu so tam starši z jich móličkimi zešli, a też tutym sčini najdostojniši knjez znamjo swjatoho křiža na čołko.

Z Noweje Wjeski. (Kedźbu!) Dla jězby do Albendorfa a Warthy je so přemĕnjenjo stało. Wotjědźemy z Khrósćic, nic kaž bě wozjewjene, srjedu 21. 6., ale hižo **póndźelu 19. 6.** a wróćimy so štwórtk 22. 6. Štóž chce sobu jěć, njech so zamołwi hač do 13. 6. a hnydom zapłaći. — Prajće to dale!

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so wutoru, 13. junija 1939, pop. w 2 hodź. w Sernjanach a ¼4 hodź. w Njebjelčicach. Za Pěskecy tónkróć zaradźenjo wupadnje.

Ze Swinarnje. Naši čitarjo budźa so hišće na awtowe njezbožo dopomnić, kiž so 1. meje na statnej drózy mjez Halštrowom a Kamjencom blizko hosćeńca „Lipowy dwór" w Protecach sta. Wone potrjechi sobu dweju wjesnjanow. Mjez tym zo jedyn z njeju, prjedawši korčmař Jurij Šwon, na sćěhwkach čežkoho zranjenja w Kamjenčanskej khorowni po někotrych dnjach zemrě, bjez toho zo by so jomu wědomjo wróćiło, bu kubleŕ Mikela zańdźenu póndźelu, runje na dnju swojich 59. narodninow, z wustawa pušćeny, k wjeselu swojeje swójby, wosebje črjódki drobnych dźěći, a też gmejny. Po dołhich pjećich njedźelach přebywa zasy we jich srjedźiznje. Nadźijomnje so jomu strowota zasy dospołnje skrući. Za čas přebywanja w khorowni su susodźa a druzy w hospodarstwje k pomocy byli a hišće budźa, doniž wobsedźeŕ sam wospjet kruće zapřimnyć njezamóže.

Z Jawory. Před krótkim woswjeći naš wjesnjan Jurij Kowc, pokhadźejo ze Šunowa, ze swojej mandźelskej Khatu rodź. Kórjeńkec z Ralbic swój sleborny mandźelski zwjazk. Zdobom swjećeštaj też 25lětny naměstny jubilej. Krótko po kwasu — w meji 1914 — přewzaštaj wjesnu korčmu, ke kotrejž hišće 10 kórcow pola přisłuša. To wšo a hišće wjacy słušeše k prjedawšomu Jězorkec kuble. Potajkim njeje wjesna korčmička swojomu nětčišomu zaměrej służiła, dokelž běchu prjedawši wobsedźerjo ležomnosćow burja, kotřiž na kuble hižo w 17. a 18. lětstotku, a snadź hižo prjedy, sydlachu, kotrychž wobsedźeństwo bě tehdom wo wjele wjetše a kotrež je nětko na wjacorych zajimcow wotnajate. Posledni wobsedźeŕ, wěsty Jězorka — kubło je w rukach tuteje swójby dołni čas było — je tesame drje 1863 klóštrej Marijinej Hwězdźe předał a so w Smječkecach zasydlił, a kaž ludźo powědaja, zo by tam za wuhlom pytał a rył. Ale statok nošeše, kaž dźěn je we Łužicy wašnjo, hišće lětdźesatki dołho mjeno prjedawšoho wobsedźerja, a hišće dźensniši dźeń móžeš pječa mjez wjesnjanami je słyšeć. Prjedawši najeńk je drje tu korčmařstwo założił a tak je hač do dźensnišoho dnja wostało. Před korčmičku stoji wulka krasna lipa jako znamidło z prastarych časow a škita ju, a wuwis na lipje pokazuje do njeje.

Ze Šunowa. Zwudowjena Hana Kubašowa rodź. Šwejdźic z Pančic, hdźež běše jeje nan wjednik klóštrskoho kubła, swjećeše tu jako najstarša wobydleŕka swoje 85. narodniny. Je duchownje hišće jara hibićiwa, tola nozy wjacy tak prawje sobu njechatej. Před 6 lětami zemrě jeje mandźelski Michał Kubaš; běše prjedy lětdźesatki dołho bohot na Šunowskim klóštrskim kuble, hdyž je klóštr hišće sam wobdźěłaše. Štyri dźowki — wšitke woženjene — a 12 wnučkow móžachu staruścy zbožo přeć na jeje wurjadnym dnju, a też mnozy druzy wopokazachu Kubašec wowcy swoju lubosć. Jubilarku zastaruje wobhladniwje a lubosćiwje jeje najstarša dźowka Marja ze swojej swójbu — je woženjena z Janom Matku z Konjec. Do Ralbic na Bože

służby wšak hižo dlěje wjacy khodźić njemóže, ale w Šunowskej kapałcy Kubašec wowku přecy widźimy. Naš „Posoł“ stajnje hišće čita — a tuž też na tutym městnje wutrobne zbožopřeća na dalši zbožowny wječor žiwjeński!

Ze Šunowa-Konjec. Někotři z našich wjesnjanow běchu w běhu tydźenja w Lipsku na ratařskej wustajeńcy. Pjeću kupichu sebi lós po 10 pj. wot „šěroho muža“: prěni nička, druhi 1 hriwnu, a dwaj losaj za tule hriwnu — přinjese jedyn 500 hr.! To bě wjeselo! Fortuna běše sebi tu prawych ludźi wupytała.

(Zapozdźene.) Pjatk před swjatkami zeńdźe so swěrna črjódka putnikarjow we Wotrowje, zo bychu so na puć do Krupki k česćowanju bolosćiweje maćerje Božeje podali. Wjedro drje njeběše jara wabjace, a někotryžkuli so nastróža a wosta doma. Rano w 5 hodź. běše Boža mša we Wotrowje, hdźež hišće też rano z dalokich kóncow na nju přikhwatachu. Wězo běše za někotrohožkuli njemóžna wěc, tam z dypkom być. Wšitcy, kotřiž běchu so na pokutny puć do Krupki nastajili, su zawěsće z najlěpšim wotmyslenjom a z dobrym předewzaćom wobćežnosće tutoho putnikowanja na so wzali. Zwjeselace je, zo bohudźak tajkich hišće mamy, kotřiž su zwólniwi, stare nadobne wašnjo wobkhować. Hdyž bě wjedro ducy z Wotrowa najprjedy mało přećelne, dešćowe a šerjate, dha tola bórzy Boże słónčko nam myslički rozswětli a wutrobu wohrě. Krupčenjo so na našim přikhadźe jara zwjeselichu, a knjez duchowny na serbskich kemšach wuzběhowaše, kak přikładny je za wšěch lohkich katolikow tutón pobožny prócesijón, hdźež zjawnje swoju wěru a swěrne zmyslenjo před tak wjele druhimi ludźimi njebojaznje pokazuja. A štóž je junu w Krupcy pobył, ma žadosć, přichodne lěto tam zasy hić. Jara zwjeselace by było, hdyž by so na putnikowanju tola prawje wulka ličba wobdźěliła. Wězo, my mamy našu Róžeńčansku mać Božu, a Krupčenjo ju też cyle wěsće jara česćuja a ju też wopytuja. — Wutoru wróćichu so wšitcy zasy zbožownje do Wotrowa, z krutym wotmyslenjom, zo přichodne lěto tam zasy póńdu, jeli jich Bóh luby Knjez čiłych a strowych zdźerži. š.

List z Bärensteina.

Na swjedźenju swj. Bonifacija.

Luby Pósle!

5. junij, na kotrymž so swjedźeń k česći swjatoho Bonifacija, martrarja a biskopa swjeći, njeje za našu cyrkej a wosadu wšědny dźeń. Nad cyrkwinymi durjemi čitaš we wulkich pismikach: cyrkej swjatoho Bonifacija. A zastupiš-li do swjatnicy, pohladnje wóčko na pisane, molowane wokno nad wołtarjom, předstajace swjatoho biskopa ze sekeru a štomom. Do wołtarja zapuščene su powostanki swjatoho, darjene přez njedawno zemrětoho biskopa Damiana Schmidta w Fuldźe. Na wobłuku pod wjerchom čitaš słowa: swjaty Bonifacijo, proš za nas! Wjacy hač tysac lět je so hižo minyło, zo bě Bonifacijus žiwy. Wón přińdźe z Irskeje do Němskeje, zo by tu křesćanstwo prědował. Jomu so z Božej pomocu poradźi, pohanow za wěru Jězusowu dobyć. Bonifacijus wumrě jako biskop wot pohanskich Frisow zabity. W Fuldźe je po swojim přeću pokhowany. Wot tam dósta nowa cyrkej w Bärensteinje relikwije. Běše w lěće 1921, hdyž bu poswjećena, prěnja cyrkej w našim biskopstwje, kotraž měješe swjatoho Bonifacija jako swojoho patrona. Towarstwo swjatoho Bonifacija, kotrež so za cyrkwinske potrjeby diaspory stara, je też w swojim času nahladny pjenjez za twar našeje cyrkwje dało. Tak su nowomu domej Božomu w dźakownosći mjeno swjatoho dali zdobom joho prošo, zo by pod joho škitom rozbrójene stadło Boha khwaliło. Hdyž dźensa wróćo na zašłe lěta hladamy, móžemy prajić, zo je cyrkej swój nadawk z Božej pomocu derje dopjelnić mohła. Cyrkej stóji stajena na skału. Tak kruće stoješe něhdy swjaty biskop we wěrje do Boha, hdyž pohanskim Frisam prědowaše. Při cyrkwi su lipy a kefki narostłe a pyša nětkle w młódnej zeleni naš dom Boži. Hižo počina też wino na połodnišej stronje zelene hałžki pokazować. —

Mjeniny našoho patrona wopominachmy na přiměrjene wašnjo. Na něšporu njedźelu wječor mějachmy pobožnosć k česći swjatoho Bonifacija. Na swjedźenju samym mějachmy rano w 6 hodźinach spěwane kemše. Wopytowarjow běše něhdźe telko kaž hewak na wšědnych dnjach, na 10 wosobow. Po kemšach česćowachmy powostanki swjatoho. Wěmy derje, zo so z tajkim woswjećenjom wulcy činić njemóžemy přirunajo z tym w Serbach swjedźenje swjatoho Měrćina, swjateju Symana a Judy abo swjateje Katyrny. Tola w diasporje dyrbimy z druhej měru měrić.

Mamy na swojoho patrona wulku prósstwu, zo by wěru, drohi pokład našich wótcow, pomhał zdźerżeć w našim ludźe. Prosymy joho, zo by nam škitał dom Boži a wosadu. Što pomha najrjeńši tempel, hdyž su jenož kamjenje ze staroho časa. Před něhdźe 20 lětami běše tu najprěnši na-

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

Hišće dale hłuboko do pózdnjoho wječora zabawjachu so ći dobri ludźo, kiž běchu so tak njenadźicy tu zetkali, wo zańdźenych časach a khwalachu Božu předwidźiwosć, kotraž wšitko tu na swěće luboznje rjaduje.

Nazajtra, hdyž so cuzbnik ze swojimi přećelemi zasy rozžohnowaše, stawaše so cyle podobnje kaž něhdy před třiceći lětami. Dawachu sebi wutrobne božemje, dźakowachu so, přejachu sebi: Bóh dał strowi byli! Bóh dał, so strowi zasy widźeli, přejachu sebi zbožo na dalše puće; skónčnje stłóči cuzbnik khudomu ćěsli móšničku do ruki a rjekny z krótka: Na zasywidźenjo! a wotsali so spěšnje, zo by za swojimaj służownikomaj a swojim zapřahom do wjesnoho hosćeńca hladać šoł.

Khudy ćěsla pak stoješe tójhdy srjedź swojeje jstwički, kaž by so jomu dźało, wobćežkaše móšničku, kotraž joho tak kruće do horšće tłóčeše; wobhladowaše ju bliže a hišće bóle so spodźiwaše: to dźěn běše joho stara móšnička, kotruž bě něhdy wbohomu cuzbnikej sobu na puć dawał! Derje ju hišće znaješe. Něhdy bě sebi ju sam z hruboho płatu šił, dopominaše so hišće, kak je sebi tehdom horliwje přał, zo bychu so sléborne putki prawje w njej lhanyłe. Nětko stoješe na njej ze starym wusmahnjenym pismom napisane: „Štóž so nad khudym smiluje, požčuje Knjezej.“ A niže toho: „Požčeny pjenjez z přisłušnej danju.“ Hdyž pak móšničku rozćahnywši za pjenjezom pohlada, postróži so a zawodźewaši sebi woči, kaž by so bojał, zo woslepi před tej mnohosću złotych. Swój žiwy dźeń njebě hišće telko złotych na jenej hromadcy, ćim mjenje we swojej horšći widźał.

Nětko běchu wšej nuzy a wšomu tradanju puće do domu, da-li Bóh, zakazane.

Pozdźišo je so tón cuzbnik wróćił a sebi w blizkosći ležownosć kupiwši domiznu natwarił. Často přikhadźeše potom swojim přećelam na bjesadu, zabawješe so z nimi, radźeše sebi z nimi, a hdyžkuli žana nuza so bliježe, wotehna ju: zo sebi ani do dwora zastupić njezwěri. Z časami wuhotowa jim kermušku, zo bychu při njej khwilu wodychnyli, so rozwjeselili a wokřewili a potom ćim wutrajnišo puće swojich wšědnych starosćow khodźili. Hdyž móžeše widźeć, kak woni joho dary nic jenož sami dźakownje wužiwachu, ale też druhich khudšich rady podpjerachu, to joho najbóle zwjeseli, a dwójcy, trójcy jim to zasy wotruna. Z wulkimi hromadami pak jim ženje njemjetaše, zo njeby jim jich najdróžše zamoženjo, spokojnosć, kotruž běchu wot naroda zwučeni, kazył a tupił.

Skónčnje hdyž čuješe, zo joho dny tu na zemi so nakhileja, rozdźěli swoje zamoženjo z mudrym wotkazanjom, kaž so hódnomu křesćanej słuša a njezaby při tym też na

dawk, cyrkej stajić. Trjebachmy dom, kotryž je Boži a a z tym też naš. To je so nam poradźiło, swjaty Bonifacijus je jón nam pomhał natwarić. Nětko stoji njedaloko dróhi z nimo njoho šumja awta po stach, po tysacach. Tola wopak by było rjec, wšak nětko mamy cyrkej, tuž móžemy spokojom być, što wjacy trjebamy! Cyrkej je srjedźišćo a chcej kóždomu časej służić. Wona chce być hospoda, kaž so to swjatki pokaza, hdyž na kemšach naši khori a běd ni přebywachu. Awto běše jich do cyrkwje přiwjezło. Sćěhowachu hłosej „dobroho Pastyrja“ jako joho wowcki.

Njech mócny swjaty Bonifacijus, štož rěka „dobry předaŕ“, „dobroho Pastyrja“ mnohim připowěduje w našej Americy, z wotkelž strowja amerikanski wuj.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Třidnjowska pobožnosć, kotraž so w Romje wotmě k wopomnjeću na wukřćenjo swjatoho Władźiměra, prěnjoho křesćanskoho wulkowjerćha Kiewskoho, kiž bě wnuk swjateje Olgi, je so w tychle dnjach na jara swjedźeńske wašnjo skónčiła. Rano swjećeše general jezuitow P. Ledochowski w cyrkwi Al Gesu w přitomnosći mnohich wěriwych Božu mšu; pozdźišo wotmě so w swjatoho Pětrowej cyrkwi swjatočna concelebracija po słowansko-byzantiniskim wobrjedźe před woltarjom katedry, na kotrejž běchu njeličomne syły pobožnych přitomne.

Sekretar kongregacije za narańšu cyrkej, kardinal Tisserant, je do Beiruta wotpućował, zo by prěnjomu eucharistiskomu kongresej Libanona, kiž so tam započatk junija wotměwa, předstojał.

Prefekt kongregacije za rozšěrjenjo wěry (Propagandy), kardinal Fumasoni Biondi, je w Nižozemskej pobył, hdźež je 22. meje w klóštrje redemptoristow Wittem pola Maastrichta pomnik k wopomnjeću swojoho předkhadnika we wjednistwje Propagandy, kardinala Rossuma, wotkrył a poswjećił. Kardinal van Rossum běše redemptorist a je 30. augusta 1932 wumrěł. Poswjećejo pomnik spominaše kardinal Fumasoni-Biondi nic jenož na horliwe skutkowanjo swojoho předkhadnika, ale zdobom też na horliwosć, kotruž su hollandscy katolikojo powšitkownje za misijónstwo wopokazowali. Hollandska stoji, dźiwajo na jeje wobydlerstwo, z kotrohož ani połojca katolska njeje, štož skutkowanjo za misijóny nastupa, na čole wšěch ludow. Kardinal van Rossum dźěłaše hišće 1911 jako redemptorista při generalnej kuriji swojoho rjadu, wopokazowaše pak zdobom tajku horliwosć a tajki zajim za misijónstwo, zo bamž Pius X., zo by joho wosobinske zasłužby a zdobom woporniwosć hollandskich katolikow za misijóny připóznał, joho na kardinala powyši. 1918 bu z prefektom bamžowskeje kongregacije za rozšěrjenjo wěry, kotrež zastojnstwo hač do swojeje smjerće lěta 1932 zastawaše. Kardinal van Rossum wuznamjenješe so z njewšědnej dźěławosću kaž też ze ženje njekhabłacym sprawnym zmyslenjom. Tak pokaza wón z dorazom na ćežke škodowanja, kotrež běchu němscy misijonarojo přez Versailleske měrowe wučinjenja poćerpjeli. Romski kolleg Propagandy dósta pod nim nowe sydło na hórcy Janiculus, w tamnym wokrjesu, kiž bu přez Lateranske zrěčenja exterritorialny, t. r. bamžowskomu statej přisłušacy. Lěta 1925 zarjadowa kardinal Rossum vatikansku misijonsku wustajencu, kotraž měješe wulki wjelestronski wuspěch.

24. meje wotmě bamž Pius XII. generalnu awdiencu. Na 5000 wosobow bě so k njej zešło; mjez nimi mnozy alumnojo romskich seminarow. Při tutej přileżnosći pokaza so zasy njewšědna rěčna wobdarjenosć bamža Pia XII, hdyž Słowakam, kiž běchu wjacy stow sylni jako putnikarjo do Roma přišli, někotre sady w jich maćernej rěči poreča. Je znate, zo Pius XI., předkhadnik nětčišoho bamža, runjež-li jendźelsku rěč rozemješe, kotraž je za Italčana jara ćežka, ju w rozmołwjenju njenałožowaše. Bamž Pius XII. wobknježa też jendźelsku rěč tak derje, zo Amerikan, kiž bu njedawno wot Swjatoho Wótca přijaty, wuzna, zo wón też w jendźelskej rěči bjez khibow so rozmołwja.

Němska. W oktobru 1939 woswjeći Regensburgska diecejza 1200-lětne wobstaćo. Lěta 739 bu přez swjatoho Bonifacija znowa założena. Regensburg pak je hižo za časy Romjanow biskopow měł. Hdyž Bajerjo tu so zasydlichu, bu biskopske naslědnistwo přetorhnjene. Prěnjej němskej biskopaj staj byłoj Emmeran a Ruppert. Biskopstwo přisłušeše arcybiskopstwu Sólnohródskomu. Regensburgske biskopstwo je płódne misijónske dźěło wukonjało, kotrež so přez Česku, Morawu hač do nětčišeje Słowakskeje wupřestrěwaše. Bamž Pius XII. je Regensbugskomu biskopej pismo připósłał, w kotrymž na we wěrje wopokazanu swěru prjedownikow spomina a biskopej połno-

---

swojich přećelow, staršimaj a wšitkim jeje dźěćom wotkaza dušnu pomoc, zo móžachu wšomu přichodej bjez starosće napřeco hladać.

Tule podawiznu, lube dźěći, sym wam k tomu wupowědał, zo byšće sebi ju za přikład brałe a z njeje wukłe za waše młode jutry.

Wopomńće předewšim, što běše přičina, zo tón zamožity cuzbnik běše tak dobroćiwy a darniwy napřeco khudomu ćěsli a joho swójbje? Bjez dwěla jich prěnja dobrota, kotruž běchu jomu něhdy w joho nuzy wopokazali. Tu widźiće: wěrno je, štož ludźo praja: Wjacy daš a wjacy hnady maš. Dobrota woła sebi dobrotu.

Sćěhujće też wy tónle přikład za młode jutry. Jězuš, waš nadobny hósć, wašich darow sam njetrjeba. Wón wostanje, byrnjež by cyły swět, joho zacpěwši wopušćił, sam najbohatši a najzbóžniši. Wón pak ma tola waše dary rady, haj nimo měry rady. Wón je wam też prajił, kaž wšitkim čłowjekam. kotre dary so jomu najbóle spodobaju. „Štožkuli najmjeńšomu mjez wami činiće, to mi činiće“, to je joho wučba. A něhdy chce wón swojim dobroćelam před cyłym swětom wuznać: „Ja běch hłódny, a wy sće mje nasyćeli. Ja běch lačny, a wy sće mje wopytowali. Štožkuli sće najmjeńšomu mjez wami činili, to sće mi činili. Pójće nětko ze mnu do mojoho kralestwa a radujće so ze mnu na wěki.“

Njeprajće strachoćiwje: Što bychmy my jomu tola dałe? My dźěn ničo nimamy, smy same prošerjo wěčnje za blidom našich. To drje je wěrno, ale wy dóstawaće wšědnje swoju dobru butrowu pomazku k swačini. Njemóžeće sebi wy jónu takle myslić: Tule butrowu pomazku bych ja rady zjědł, ale ně, ja mózu też bjez njeje lohcy hač do wječerje wutrać, a chcu ju radšo tomu wbohomu prošerjej dać, kiž před durjemi stoji, wón ma wbohi tajkej zwjadłej, blědej licy a tajkej zrudnej woči, štó wě, hač je za dołhi čas wjacy butroweje pomazki zawohladał. Jomu budźe moja butrowa pomazka butrowa całta. Wy móžeće sebi też dwójcy a trójcy za sobu takle myslić. Wjacy daš a wjacy maš. Wy pak móžeće też hišće kročałku dale stupić. Tamle na wjesnej hospodze leži stary muž na khorym łožu. Čas žiwjenja je wbohi hižo wot naroda khromił, z kješkom sće joho same widźałe khodźić běndnje swoje puće. Nětko na stary dźeń su hišće na joho běndnych stawach bolostne rany wupadałe, zo dyrbi na blaku ležeć. A nima nikoho kiž by jomu posłužował, kiž by joho wothladował. Dobra susodźinka přikhadźa z khwilemi smilnje k njomu, zo by jomu łožo pósłała, rany přewobalała, jědź podawała a kažkuli lubje posłužiła. Tola ju wołaja domjace starosće bórzy zasy domoj. Wjetši dźěl cyłoho dnja, cyłu dołhu nóc leži wbohi khudy tam samlutki a bjez pomocy. Njebyšće wy tohole khoroho muža móhłe znajmjeńša druhdy wopytać hić? Njebyšće so joho móhłe woprašeć: Njerodźiš traš

móc dawa, na hłownym dnju jubilejskich swjatočnosćow, t. j. 29. oktobra, japoštolske požohnowanjo wudźělić.

Aachenski cyrkwinski khór biskopskeje cyrkwje bu na jubilejny swjedźeń kejžora Karloweje university w Nymwegen w Hollandskej přeprošeny. Wón spěwaše Brucknerowu E-moll-mšu, a w jenym wječornym koncerće nižozemske składby z prěnich časow hač do nětka. Też kralowski komisar Geldernskeje provincy běše na tutych předwjedźenjach, kotrež wulke připóznaco namakachu, přitomny.

W Regensburgu wumrě nahle, spowědź słyšo, 70lětny prjedawši provincial rjadu karmelitow P. Redemptus, wot Božeje ručki zajaty. Poslednjomu, kiž bě so pola njoho spowědał, praji wón, hdyž ze spowědnoho stoła woteńdźe: „Zda so mi, zo sym wot Božeje ručki zajaty — prošu, rjekńće to w kapali ....“ Hdyž za nim běžachu hladać, bě hižo mocy zhubił a wumrě, ani zo by wědomja zasy nabył.

Španiska. W cyrkwi swj. Borbory w Madridźe je so 20. meje hnujacy podawk stał. Tam spěwachu w přitomnosći kardinal-primasa Španiskeje, Gomay Tomasa a generala Franka swjatočne „Te Deum“, zo bychu so dźakowali za wumoženjo Španiskeje wot bolšewisma. Po dospěwanju khwalbnoho kěrluša stany general Franko a přepoda swój mječ, kotryž jako woporny dar na woběmaj rukomaj njeseše, kardinalej Gomje, kiž jón na woltař położi. Potom čitaše general Franko tute słowa:

„O Božo, přijmi miłosćiwje prócowanja tutoho swojoho ludu, kotryž je přecy Tebi słušał a rjekowscy we Twojim mjenje njepřećela wěrnosće, kiž je w našim stoléće postanył, porazył. Knježe a Božo, w kotrohož rukomaj wšě prawo a wša móc leži, spožč mi Twoju pomoc, zo bych tónle lud k połnej swobodźe kralestwa dowjesć mohł, k Twojej česći a sławje Twojeje Cyrkwje. Knježe, njech tola wšitcy človjekojo spóznaja, zo Jězus je Khrystus, syn žiwoho Boha.“

Kardinal Goma wotmołwi na to:

„Knjez budź z Tobu, Wón, z kotrohož wšitke prawo a wšitka móc pokhadźa, a kotromuž je wšitko poddate. Wón njech Tebje žohnuje a Tebje pod škit swojeje předwidźiwosće bjerje, Tebje a lud, kotryž je Twojomu knježeństwu dowěrjeny. K woznamjenjenju toho žohnuju Tebje w mjenje Wótca, Syna a Ducha swjatoho.“

Italska. Na kupje Torello pola Bjenatkow (Venedig) budźe so w tutym léće 1300lětny jubilej abtownje swjateje Žofije swjećić, w kotrejž so wěsty čas powostanki sćenika Marka, patróna Bjenatkow, khowachu. Po podawiznje je jedyn překupc z Torella na spočatku 7. lětstotka ćěło swjatoho z Alexandrije sem přiwjezł, zo by je před mohamedanskimi dobyćerjemi zwěsćił, a je tutej abtowni přepodał, zo by je česćownje khowała.

Irlandska. Wot spočatka léta 1939 su katolscy wjednicy nadróznych železnicow srědki składowali, zo bychu 10 studentam katolskoho bohosłowstwa přihotowanjo na měšnistwo hač do wuswjećenja zmóžnili. Na wulkim zjězdźe nadróznych železnicarjow w Dublinje rjekny před krótkim senator Campbell, zo je wón přeswědčeny, zo mjez něhdźe 260000 dźěłaćerjemi a přistajenymi dróhowych železnicow Irlandskeje ani 1 % njeje, kotryž by přećiwo katolskej wěrje zastajeny był.

W Alžěru, w sewjernej Africy, je so njedawno 12. narodno-francózski eucharistiski kongres wotměł, ke kotromuž bě Swjaty Wótc kardinala Verdiera z Pariza jako swojoho legata wotpósłał. Zo so runje tute město wuzwoli, wujasnja so z toho, zo je so lětsa 100 lět minyło, zo po 800lětnym přetorhnjenju zasy jedyn katolski biskop do města Alžěra začahny. Bamžowskomu legatej wopokaza wobydlerstwo při joho přikhadźe wulke česće. W mjenje kolonialneje mocy powita joho generalny guverněr. Na poslednim dnju zjězda poručа Swjaty Wótc přez vatikanski sćelak k wobdźělnikam kongresa. Wón spominaše najprjedy na mnohe eucharistiske swjedźenje, kotrež je połnócna Afrika w poslednich lětach widźała, a ręčeše potom wo należnosći, kotraž jomu wosebje na wutrobje leži, wo měrje. W srjedźišću eucharistiskoho swjedźenja je tón stał, kotrohož „wjerch měra“ mjenujemy; wón dopominaše dale na tamne sławne časy, hdźež w połnócnej Africy křesćanstwo kćěješe a tuta krajina na 500 biskopow ličeše, mjez nimi tamnu wulku swěcu swjatoho Augustina, jenoho z najwjetšich duchow, kotrychž je Bóh hdy Cyrkwi a swětej darił. Před sto lětami je Alžěr hišće „město sylzow a krewje“ było, hdźež su jeći po tysacach płakali, so modlili a swoje žiwjenjo za Khrystusa woprowali. Dźensa strowi wot jenoho joho minaretow (wěža prjedawšeje mohamedanskeje mošeje) kříž Khrystusowy. Alžěr su dźensa te zbožowne wrota, přez kotrež wšědnje wjacy swětła Božoho

---

kopik wody? Njebych traš na khwilu wokŋeško wotewrił, zo by čerstwoho powětra do jstwy nawěło? Njeje tebi hewak něšto lubo? To by toho khoroho hižo jara zwjeseliło. Wy byšće też wašej maćeri prajić móhłe: Maći, luba, zwaf mi tola jejko abo dwě, chcu je tomu khoromu sobu wzać. Chcu tebi tej jejcy rady zasy na pjerju ćim pilnišo wódrěć. A wy njewěriće, kak by so tón khory nad wašej lubosću zradował. Jězus pak by wam młode jutry prajił: „Ja běch hłódny, a wy sće mje nasyćeli. Ja běch łačny, a wy sće mje napojeli. Ja běch khory, a wy sće mje wopytowali. Nětko sym ja k wam přišoł a sto króć wam to z hnadami wotrunam.“

Tu widźiće, lube dźěći, z kajkimi woprawdźe lohkimi darami móžeće sebi za młode jutry Jězusowu lubosć zasłužić. Štóž pak móže, tón tola njezabudź. Wjacy daš a wjacy hnady maš. Štóž skupje syje też skupje žněje. Woprawdźe za błazna bychu toho wšitcy ludźo posudźeć měli, kiž by połnu horšć dobroho symjenja měł a jenož někotre zornjatka do dobreje role wusył, nimale cyłu horšć pak něhdźe do ćerni abo do někajkoho zanjesenoho přerowa ćisnył.

Sym wam tole dźensa w prěnjej hodźinje wupowědał, zo byšće kóždy dosć časa měłe hač do młodych jutrow so prašejcy rozsudźić: Što bych ja k młodym jutram darił? Njeby-li pak wam woprawdźe ani dobreje myslički wotućić chcyło, prošće sebi wašu mać: „Maći luba, pomhaj mi tola radźić, što bych ja k młodym jutram darił. To budźe wona rady. Abo ja hišće lěpšu radu wěm. Dźiće njedźelu popołdnju po nyšporje hišće jónu do cyrkwje, hdyž je tam tak prawje ćiše, poklakńće so před woltarjom a wuskorźće swojomu Zbóžnikej swoju nuzu, kaž dźěćo maćeri. „Luby Jězuso, bych tebi tak rady něšto rjane k młodym jutram darił, ale podarmo łamam sebi hłowu. Smil so tola nad mojim słabuškim rozomom a daj mi z jandźelom pěstonom prajić, što by so tebi najbóle spodobało.“ Wěrće mi, Jězus da wam prajić. A potom ćińće po jandźela pěstonowej powěsći!

Tole je moja rada za waše młode jutry. Wjeselił so bych, hdy byšće ju kóždy po swojich mocach sćěhowałe. Nětko dźiće w Božim mjenje a njezabudźće moju radu!“

Dźěći dźěchu z wučby po črjódkach tři abo štyrjo hromadźe a powědachu sebi, kajki to dušny sněh, kotryž je tajku rjanu sańču ćěr wutworił, kajki je na šěrokej łuži hładki łód, ow, tak hładki, kaž najhładši špihel. Po tym budźe so smykać.

Bažantec Jan lědma z fary wustupiwši dźěše samlutki. To njeběše joho wšědne wašnjo. Hewak khodźeše rady z črjódu a wjedźeše wulke słowo. Tola dźensa kročeše sam, zamysleny a hłowu powšejo hładaše do zemje, kaž by swoje kročele měrił a hišće je też ličił. Što jeno běchu joho mysle? Ach jomu bě knjeza fararjowa dobra rada hłuboko do wutroby padnyła a hnydom so też kruće přimnyła a chcyče z mocu wulka narosć.

(Pokračowanjo sćěhuje.)

zjewjenja do tohole ćěmnoho dźěla swěta so dobywa. Ći mnozy biskopja a milijóny wěriwych, kotrychž Afrika dźensa zasy liči, su z dopokazom za wěčnu młodosć Cyrkwje a za njewučerpajomnu płódnosć bóžskeje hnady. Swoje požohnowanjo njewudźěła wón jenož wobdźělnikam zjězda, ale też wšitkim nowokřćenym a katechumenam (we křesćanskej wučbje so rozwučowacym), kotřiž su rozpjeršeni po misijónach Afriki žiwi.

Khina. Na katolskej universiće w Pekingu je sydom wosobow jutrownu sobotu swjatu křćeńcu dóstało: jedyn profesor hudźby, štyrjo studentojo a dwě studentcy.

Studentojo protestantskeje university w Pekingu su njedawno profesora katolskeje university přeprosyli, zo by jim wo stojnišću katolskeje Cyrkwje napřećo rozwjazowanju mandźelstwa přednošk měł. Rěčnik je to činił złožujo so na zasady, kotrež je bamž Pius XI. we swojim kołopisu „Casti connubii“ rozestajał. To njeje jenički pad, zo khinscy protestantojo zajim za katolsku Cyrkej pokazachu. Před někotrymi měsacami bu jezuita z Hongkonga přeprošeny, zo by w protestantskim seminaru tohole města wo katolskej wěrje přednošował. Druhi jezuita je w Pekingu na přeprošenjo anglikanskoho seminara tam přednošk měł.

Jendźelčan wo maćeri Božej w Guadalupe.

Znaty a wjele čitany jendźelski spisowaćel Waugh, kiž je so njedawno z pućowanja po Mexiku wróćił, pisa we swojich pućowańskich wobrazach wo swjatnicy maćerje Božeje w Guadalupe mjez druhim:

Dźewjatoho decembra 1531 sta so dźiw: Mać Boža so Indijanej Janej Diego jako Indijanka zjewi. Zawostaji jomu swój wobraz na (płachće) rubišku, kotrež měješe wokoło ledźbow, do kotrohož bě ćernjowe róže zezběrał, kiž bě wona na dospołnje nahim a njepřistupnym skalisku wurosć dała.

Tutón wobraz wisy wot lěta 1532 w tej cyrkwi, kotraž bu hnydom na městnje dźiwapołnoho zjewjenja natwarjena. Zemjenjo kraja, vicekral a druzy klakachu so před nim, a z toho časa sem je kóždy křesćanski knježićeŕ w Meksiku jomu hołdował, mjez nimi też kejžor Maksimilian. Hač do dźensnišoho dnja njebu swjatnica hišće ženje zawrjena abo wurubjena, hačrunjež susodny klóštr hač dotal pod nabožnym přesćěhanjom runje tak ćerpješe kaž wšě druhe cyrkwinske zarjadnistwa. Hdyž běchu přesćěhanja pod Callesom swój wjeršk dócpěle, bu swjatnica dźeń a nóc wot Indijanow wobstražowana.

Najebać straže bu tola pod woltař bomba skradźu położena: swjaty kříž bu přez rozbuch zwjertnjeny, wobraz pak wosta njewobškodźeny. Tohodla wěstu khwilu wobraz z podobiznu zaměnichu, zo bychu jón wukhowali; dźensa pak wobraz zaso na starym městnje wisa. Hdyž tam běch, bu runje cyrkej wuporjedźana a znowa wupyšena. Bě stajnje połna wěriwych. Podłoha wobraza je woprawdźe indijanske rubiško z hruboho płata, wosrjedźa z jasnje wustupowacym šowom. Runje tuta wosebitosć a dospołnje indijanski wuraz mjezwoča stej z jasnym dopokazom, zo wobraz na žadyn pad njeje z Europy přiwjezeny.

W prěnich časach wobsydlowanja Meksika su wukrajni molerjo spytali, jón napodobnić, ale ani jedyn njedócpě ani přibližnu podobnosć z wobrawdźitym wobrazom; też njezamóh žadyn z nich material zwěsćić, z kotrymž je wobraz molowany. Njejsu to wolijowe barby, ani wodźane, ani pastellbarby. Lěta 1756 wozjewi najsławniši meksikanski molef Migrel Cabrere rozprawu wo nadrobnym, dokładnym techniskim přepytowanju a wuzna, zo je jomu njemóžno zwěsćić, kak je wobraz molowany. — Dwójcy je wobraz wot wosebiteju komisijow wěcywustojnych přepytowany — přecy z tymsamsnym njewuspěchom. Bjez dwěla je zjewjenjo maćerje Božeje w Guadalupje jedyn z najwažnišich podawkow w stawiznach meksikansko stata. Wšudźom widźiš podobizny hnadownoho swjećeća, samo w domach wukrajnych, dosć skeptiskich překupcow. Na dopisnicach a medaillach so po milijónach předawa. Pospochi khwata lud po milijónach ke swjatnicy. Wobwětr wosebitoho swjedźeńskoho raza wobwěwa cyłu wjes. Kóždy Mexikan putnikuje we swojim žiwjenju wjacy króć ke swjatnicy. Před kóždym pućowanjom do wukraja, před kóždym ważnym podawkom putnikuje na kóždy pad Mexikan do Guadalupe, zo by najprjedy tónle skutk pobožnosće dokonjał. Khudźi Indianojo putnikuja pěši njedźele dołho. Ale su tam też widźeć mnozy přisłušnicy druhich narodow. Njech su wobstojnosće samo wjacy hač bjeztróštne, doniž je Knježna nad woltarjom widźeć, ma lud nadźiju! Indianojo wěrja, zo bu w Guadalupje Mexiko jedyn narod, a mać Boža jich pod swój škit wza. A woni čuja so nućeni hdys a hdys tam dóńć, zo bychu so přeswědčili, hač tam hišće je. Štož mje nastupa, bě wulka kathedrala za mnje najwuznamniše dožiwjenjo w Mexiku. Wobraz bě přecy tónsamón; we wšěch hodźinach wob dźeń: přecy połna ludźi a přecy tónsamón wodych hłubokeje nutrnosće.

Njeje Boha?

Whitney běše zažrany bjezbóžnik w měsće Baltimore w Americy. A lěta 1805 so jomu zrudnje sta.

Whitney bjesadowaše w korčmje z towaršemi. Wón bě wjesoły, kaž to při piwje bywa. Powědachu sej wšelake směški a tryski. Při tym zwjedźe so rozmołwa na nabožne wěcy a to na zasadne prašenjo: hač je Bóh? Jeni wobkručachu, zo je, a podawachu swoje dopokazy; druzy dwělowachu, hač Bóh je, a prócowachu so to dopokazać. Bjezbóžny Whitney pak rozsudnje Boha přeješe, a přejaty ze swojim bjezbóžnistwom zawoła hanjo: „Boha njeje! Chceće na to mój dopokaz słyšeć? Dopokažu! Přetož jeli Bóh je, to so wotwoła. Ale kak ma so wotwołać tón, kotrohož tu scyła njeje!? Posłuchajće: Ty (tu Whitney k njebju pokaza), tebje ja nětko žadam: Pokaž, zo sy, a na měsće mje moł!!“

A lědma bě doprajił, padźe ćěło na zemju ...

Prócowanja přećelow, joho k žiwjenju wróćić, běchu podarmo. A kajki strach a hroza na wšitkich, wěriwych a wosebje njewěriwych, padźe, móžeš sej sam myslić. Haj, zyma će hraba.

Bóh je sćerpliwy, ale też Boža sćerpnosć ma swoje mjezy. Bóh so njeda směšić!

Bohatstwo — mnohim ludźom prudło.

Njeznaty powěda w jenej nowinje tele nazhonjenjo: Moja dźowka měješe zańdźene lěćo hornc mjedu na blidźe stojo. Hlej tu přileća z wotewrjenym woknom pčołka do jstwy a hnydom měd čujo bliježeše so horncej. Nětko znošuje so radostnje zynčo nad nim — syda so runje do srjedź hornca. Wša hłódna dawa so do mjedu a nječu je ani, zo so přecy hłubje do mjedu zapaduje. Nóžki a křidlešcy su ze słódkim wusmuškom wšě zalěpjene; pčołka chce so zběhnyć, ale wšitke napinanjo je podarmo. Ja spytach zwěrjatko wumóžić, ale bě hižo pozdźe. Słódki měd je jomu smjerć dał. Štož je pčołcy, hdyž po kwětkach zynčo hromadźi, radosć a žiwjenjo, je ji z hromadami sama zahuba.

„Njeje z čłowjeskim žiwjenjom cyle podobnje?“ prajach swojej dźowcy, kotrejž běše pčołki žel. „Hdyž dyrbi čłowjek dźeń wote dnja w poće swojoho wobliča dźěłać, wostanje na ćěle a duši strowy. Namaka-li pak swětne pokłady nahle z hromadami, su jomu přelohko, kaž pčołcy hornc mjedu, ćělna a dušina zahuba. Njewidźimy traš to wšědnje. kak z namrěćom abo z hraćom nahle dobyte zamoženjo čłowjekow njezboži? Jenož jedyn přikład z mojeje młodosće: W blizkim měsće ćisny zbožo, radšo bych prajił njezbožo, rěznikej dźěł wulkoho losa do klina. Wón běše prjedy přecy pilny muž był. Nětk pak ćisny swoje rjemjesło, kotrež běše joho hač dotal pěknje žiwiło, do kuta, kupi

sebi knježski dom a wjedźeše žiwjenjo prózdnika. We wšěm chcyše wulkim knjezam runja činić a dósta tohodla čestne přimjeno „baron". Ale za lědma dźesać lět běše doknjezował. Njetraješe tež wjacy dołho a wón běše najnjezbožowniši človjek. Dźěłać so jomu njechaše, abo bě to zawuknył, tohodla ležeše swojej swójbje na šiji. Skónčnje, hdyž bě w zbožu a njezbožu tež wěru zhubił, bě kónc joho žiwjenja — ach to radšo ani njepraju. —

Bohatstwo je někotromužkuli prudło, přelohko zapadnje so we swojim bohatstwje, kaž pčołka w połnym horncu mjedu. Tohodla je to dobrota Boža, wšědnje w poće swojoho wobliča dźěłać dyrbjeć a sebi Božu pomoc wšědnje prosyć dyrbjeć.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

2. njedźela po swjatkach, 11. junija:
Boža mša str. 341; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo Božim Ćele str. 325, 3. wo swj. Barnabje, jap., str. 520; Credo; Praefacija str. 329.

Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje, pjatk 16. junija:
Boža mša str. 346; Gloria; Credo; Praefacija str. 348.

3. njedźela po swjatkach, 18. junija:
Boža mša str. 349; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Efremje str. 454 pod 2), 3. wo oktavje Najswjećišeje Wutroby str. 346, 4. wo swjatym Benje str. 454, 5. wo swjatych martrarjach Marku a tow. str. 451; Credo; Praefacija wo Najswj. Wutrobje str. 348,
abo: **Boža mša wo swj. Benje,** bisk.:
Boža mša str. 454; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo 3. njedźeli po Swjatkach str. 349, 3. wo Najswj. Wutrobje str. 346; Credo; Praefacija wo Najswj. Wutrobje str. 348; poslednje sćenjo z njedźele str. 351.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 11. junija: Barnabasa, japoštoła.
Póndźelu, 12. junija: Jana Fakunda, w.
Wutoru, 13. junija: Antonija Paduanskoho, wučerja.
Srjedu, 14. junija: Basilija Wulkoho, biskopa a wučerja.
Štwórtk, 15. junija: Vita, Modesta a Krescencije, martrarjow.
Pjatk, 16. junija: Bena, biskopa.
Sobotu, 17. junija: Adolfa, biskopa.
Njedźelu, 18. junija: Efrema Syriskoho.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 660.—662. z Budyšina: Hilža Šěrakowa, Madlena Bokowa, Hana Lubcyna.

Kedźbu! Jězbu do Wambořic (Albendorfa) a Warthy nastupajo!

Wotjědźemy hižo **póndźelu, 19. 6.,** a wróćimy so štwórtk, 22. 6. Awto wotjědźe rano 1/45 hodź. z Khrósćic přez Pančicy po statnej drózy do Budyšina. W 6 hodź. je w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje Boža mša. Druhe mjeńše awto pójdźe wot Khrósćic přez Bačoń a Radwoř do Budyšina. Štóž chce so wobdźělić, njech so pola podpisanoho nanajpozdźišo hač do 13 6. zamołwi a zapłaći.
Adressa: **M. Kockel, Neudörfel Nr. 4** über Kamenz (Sa.)

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za rjanu dobru serbsku drastu
je so přecy derje starał
Alphons Schawseil
Bohata dróha
Też čorny bant wšěch družin tu je!

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

Patentrolowy su šwarne za kóždе wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Dobre wupjerki,
łožowe šaty / tkaniny za športske a zwjeršne košle, mako-košle a kholowy Interlock-šaty, frotte-twory, dybsačne rubiška
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Kedźbu!
Přepožčuju mojim woteběrarjam ke kwasam a wjetšim hosćinam sudobjo, graty, škleńcy hač za 100 wosobow. Talerje a šklě hišće we wjetšich dźělbach.
Tunje wobličenjo!
Wulki wobkhód za pórclin a domjacu nadobu
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Spušćomnu pilnu holcu
za domjacnosć, kiž trochu warić zamóže, pyta k 15. jun. samotna knjeni w Radebeulu. Zamołwjenja njech so wotedadźa w Donnerhakec knihićišćerni.

Židźane tkaniny
k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, knefle / nahłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódno a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Kupuj derje a tunjo!

We wšelakich wuwjedźenjach a płaćiznach wot **42** hr.
W našim bohatym składze móžeće sebi wuběrać!
Wotrjadny wobkhod
Oskar Hirche
w Kamjencu
Założene 1880 Dalokorečak 774

Pórclin
złota kromka, kwětki, němske róže, winowe łopjena, blidne, kofejowe a čajowe servisy / Rosenthal-pórclin Bleikristall, kristal. škleńč. twory, kowowe, emaillowe, železowe twory / kofejowe młyny / mjasowe wjelki, drjewjane, korbowe, šćětk. twory. — Wulki wubjerk.
Kóždy kupjeny kruch so wuměni!
Tunje płaćizny!
Hausbedarf
Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6
Też mały nawěštk w „K. P." přinjese wužitka!

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěšťki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

24. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 17. junija 1939.** | **77. lětnik.**

Kěrluš swj. Benej poswjećeny.

Khwalće Boha Stworićela
Sakscy a jom' wyskajće,
Wam dźě škitarja wón dari!
Baworscy so přidružće,
Wy dźě škitarjowe ćěło
W swojej cyrkwi škitaće!

Swjaty Beno, khorhojniko
Mišnjanskoho biskopstwa,
Horliwy sy šěrił wěru
W tutych kóncach bjez mječa,
A tak našich wótcow serbskich
Dobył sy za Khrystusa.

Kaž dub kruty njepohnuty
Wichoram so posměwa,
Twoja swěra k Swjatom' Wótcej
Nihdy njej' so zatřasła,
Swěru sebi stajnje ważo
Zmužnje dźeš do wuhnanstwa.

Tola Bóh sam po złych lětach
Pokoj krajam wobradźi,
A ty njeznaty so wróći
Do Mišnja, hdźež wotewri
Na rybje Bóh ludźom woči;
Tónle dźiw wšěch zwjeseli.

Minychu so sta lět płódnych,
Swět twój twar ći powróći.
Potomstwo po dołhej khwili
Wot tebje so wobroći.
We wichorach wukhowachu
Do Mnichowa ćěło ći.

Po stach lět pak znowa stany
Z procha twoje biskopstwo
A nas čŕjódku swěrnych zaso
Pod twoje da škitaŕstwo.
Nět njech rosće, štož sy wusył,
K česći Boha wjeŕšnoho!

Z Kralom njebjes njech nas, Beno,
Twoja prózstwa přećeli.
Wuproš swěru swojim wowckam,
Pastyrjo najswěrniši,
Zo bychmy po twojich stopach
Boži raj sej dobyli!

N.

Prawa wotmołwa.

Smy w njeměrnym času žiwi. Jedyn podawk honi druhi, wšitko wjerći so kaž sylny wichor a přima też hłuboko do wutrobow človjekow. Tola při wšěm rozwiću hospodarstwa, překupstwa a zdźěłanosće wostanje často človjeska wutroba pusta a prózdna. A tak njeměrna a wot podawkow časa přewzata žada wutroba toho, kiž ma hišće wěru, za wjetšim a wyššim, a dopomina nas na wěčnosć. A Cyrkej, najwjetša dobyćerka človjestwa, wozjewja přecy zasy wučby wo wěčnosći a přiwoła wbohej zlemjenej wutrobje mócne „Sursum corda". Kóždy prěni pjatk a prěnju njedźelu měsaca předuje nam wótře: „Wy wšitcy, kiž sće sprócni a wobćeženi, pójće kjeničcy pomocnej a wumožacej wutrobje Jězusowej. Tu nadeńdźeće pokoj za waše duše!"

Khrystus je wumožnik też dźensa hišće, a jeničcy wón sam. A kak derje za nas, Jězusowu wutrobu česćować přez paćeŕ a swjate woprawjenjo na prěnim pjatku měsaca abo na prěnjej njedźeli měsaca! Kak dobre je, hdyž jej swoje swójby poswjećujemy! Zo pak njeje kóžde česćowanjo Zbóžnika prawe, spóznajemy z někotrych žiwjeńskich wobrazkow.

1. Je njedźela. Ty nosyš njedźelsku drastu, słyšiš Božu mšu a wěsće też předowanjo. Móžno, zo też njejsy na cyłej Božej mši a zo so też w domje Božim k spanju podaš. Njemysl pak sebi, hdyž sy w cyrkwi pobył abo při durjach postał, zo sy potom swoju njedźelsku winowatosć dopjelnił! Cyrkej bywa swjate zhromadne městno, swójbne zjednoćeństwo, wótcowski dom wosady, lube a ćiche městno, hdźež smy w Bohu skhowani. Wšitko w domje Božim pozběhuje naše mysle k njebjesam. Cyrkej je městno zbóžnych dopomnjećow a městno służby Božeje. Tohodla sebi njeżada, zo so jenoż prawje zadźeržimy w paćerju a pobožnosći, ale zo smy też prawi človjekojo po służbje Božej. Tola lědma je Boża służba nimo, tuž też wusleče so duša kemšacu, njedźelsku drastu. Za nju so započina wšědny dźeń, za toho abo tamnoho samo hrěšny dźeń. Hižo po puću z Božeje służby wobrěčuje druhich, wopłokuje Bože słowo z alkoholom abo wonječesća też njedźelu wječor z hrěšnymi wjeselemi a zabawami.

Njedyrbi pak cyła njedźela, haj cyłe žiwjenjo być swjata służba a jasnje twoje stojnišćo k Bohu pokazować? Cyły dźeń ma překrasnjeny być nic jenoż w času Božeje służby, ale też po njej. Žiwe, praktiske křesćanstwo — to je prawe česćowanjo Jězusoweje wutroby. Nabožina je tola wěc wutroby: tak často hač zwony zwonja — su wone hłós z wěčnosće, k nam rěčacy.

2. W jenej wsy běše misijón. Njeběše pak lohko, tam knježacu bojosć mjez človjekami přewinyć. Někotryžkuli poča khabłać, ale wudźerža a přistupi k swj. sakramentam. Někotři młodźency wobdźělichu so jara pilnje a horliwje na nabožnych rozwučowanjach. Wěčne wěrnosće přimachu hłuboko do wutrobow. Někotre njedźele pozdźišo zastupichu někotři młodźencojo do hosćeńca w susodnej wsy. Korčmaŕ přinjese jim wino a prašeše so: „Měješće tola njedawno misijón? Sće też wy tule kekliju sobu činili a so dali wot duchownych slepić?" Hólcy hladachu kruće na korčmarja a jedyn z nich praji: „Słyš, ty předawaš drohe wino. Měnjachmy, zo płaći jenož naše pjenjezy, nic pak naše nabožne přeswědčenjo! Towaršojo, pójmy, w bližšej korčmje pijemy tuńše wino a byrnjež też dróžše było kaž tute." Tak wopušćichu wšitcy hosćeńc.

3. Dwaj človjekaj přistupištaj k blidu Knjeza. Lědma pak běštaj dom Boži wopušćiłoj, rěčeštaj wo človjekach a wochłowaštaj toho abo tamnoho. Wo kóždym wědźeštaj něšto prajić, jenož Zbóžnikowa žohnowana lubosć jimaj pobrachowaše. To njeje česćowanjo najswjećišeje wutroby Jězusoweje, ale ranjenjo tejesameje.

4. Nětkle swjećimy w našich wosadach wuznawanske dny našeje młodźiny. Tuta zeńdźe so we swojich domach Božich, zo by swědčenjo za Khrystusa wotpołožiła a so dźakowała za dóstaćo swjateje křćeńcy. Prawe křesćanstwo wobstoji wšak we wuznaću a swěrje ke Khrystuseej Kralej. Tohodla wobhladajmy sebi někotre přikłady, kak wěriwa španiska młodźina za Boha a wótčinu wumrě. Tysacy a tysacy młodych křesćanow su za swoju wěru na bitwišćach, w jastwach, před sudami prawe swědčenjo wotpołožili! Luis Ortis, kiž bu na hórkach Leon smjertnje zranjeny, pozběhny so mrějo, tykny swój porst do so wuliwaceje krewje a napisa na swoje roztřělane stawy znamjo křiža. Celestino Zago spěwaše při swojim přiwjezenju do khorownje w Oviedo tamny spěw katolskeje młodosće a wumrě ze słowami „Strowa sy Marija" w horće. — Wo Francu Xaveru Trallero powěda biskop ze Santandera, kak wón zjawnje a bjez bojosće za swoje katolske ideale wustupi. Njepřećeljo namakachu w knihowni biskopa list, kotryž Trallero jako předsyda katolskoho młodostnoho zwjazka na swojich sobudźěłaćerjow posła. Tutón list běše přičina, zo přińdźe před sud. Tam wuzna: Přez Božu hnadu bywa katolski a přisłuša ke katolskej młodźinje. Wobskorženy, zo je katolskomu skutkej přisłušał, bu na łódź jatych šlepjeny a je tam martrańskeje smjerće wumrěł. — Hdyž město Pozoblanko do rukow čeŕwjenych padny, bu 22lětny městopředsyda katolskoho młodostnoho zwjazka zajaty. Z jastwa pisaše swojim přisłušnym, zo Boha khwali, zo móže swoju dušu čisćić. Joho smjerć dyrbja wjećić z tym, zo wšěm winikam dobre wopokazaja. — Wjednik katolskeje młodosće Julian Měrćin Ayuso běše dołhi čas před wotprawjenjom z 200 młodostnymi ze Santandera, 100 z Toleda atd. hromadźe jaty a doby sebi přez swoje zmužite zadźerženjo w jastwje mjeno „japoštoła jastwa w Gijonu". — Wotdźěle katolskeje młodosće běchu we wšěch městach Španiskeje: prědku při fronće, zady w etapje, na łódźach, při dźěle. W Madridskej fronće dźeržeše jim pólny duchowny samo exercicije. W Božej nocy wudźěleše měšnik wotdźělej tajkeje družiny pola Teruela swjate woprawjenjo, kiž běchu 30 hodźin nać wutroby, hdyž běše pjedy we wulkej zymje pod hołym njebjom Božu mšu swjećił. — Njeje to křesćanstwo, njeje to wuznaćo za Khrystusa? Na tutych podawkach bjeŕ sebi, luba młodosć, přikład!

5. Swjaty wótc Pius XI. dźeržeše junu před studentami a wučerjemi ruskoho wustawa w Romje narěč, w kotrejž spomni, što tutón kraj nětko ćerpi, zo njehodźi so to wo-

pisać. Tola přichod je w rucy Božej. Stawizny wuča, zo so wulke podawki swěta stanu z wolu a dopušćenjom Božim. Cyły přichod je w rukach Božich. Tohodla prječ ze wšej połojčnosću, ze wšej liwkosću a khabłanjom. Budźmy přiwisowarjo toho, kiž je junu swětej prajił: „Njebojće so, sym swět přewinył!“ Česćowaŕ Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje je njebojazny a zmužity. To je prawe křesćanstwo a tak njech so też rozšěrja pobožnosć k Najswjećišej Wutrobje Jězusowej w našim času.

„Najswjećiša Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!“

Z Łužicy a Serbow.

Z Baćonja. 7. junija, pjatk před swjatkami 1889, bu naša šula poswjećena. Rano zahe zeńdźechu so dźěći posledni króć w Čornečanskej šuli, zo bychu ji Božemje prajiłe. W swjatočnym ćahu wućehnjechu, wot knj. wučerja J. Symanka nawjedowane, spěwajo wot Čornec do Baćonja, hdźež buchu wot wosadneju knjezow duchowneju: fararja Wornarja a kapłana Rězaka, powitane. W běhu 50 lět su mnohe dźěći Baćońsku šulu wopytałe a z dźakom na nju spominaja.

Z Kukowa. W našej wsy so woprawdźe „sľěborni“. Hnydom tři mandźelske jubileje nimale w samym času! Jich koło wotewri točeński mištr Józef Bajtl ze swojej mandźelskej Marju rodź. Brěžanec z Khróśćic. Jeju statok na „Kinbarku“, prjedawša Delanec-Natušec korčma, kotruž je nan nětčišoho wobsedźerja před lětami kupił, zhladuje z wyšiny na wjesne kněže dele. Prjedownicy Józefa Bajtla pokhadźeja z Češkeje, kotřiž su so tu zasydlili a też rjemjesło jubilara wukonjeli. Zašłu njedźelu wjeseleštaj so jubilaraj w kole swojich dźěći, susodow a wjesnjanow a dalšich gratulantow važnoho dnja. Mištr Bajtl je swojoho rjemjesła dla w bližšej a dalšej wokolinje derje znaty a žortuje rad w bjesadźe a towaŕstwje. A sľěborna njewjesta budźe w bližšich dnjach swoje pjećdźesaćiny swjećić móc. — Jutřišu njedźelu móžetaj žiwnosćeŕ Mikławš Błažik, pokhadźejo z Ralbic, a joho mandźelska Hana rodźena Trucec z Kukowa tohorunja na 25lětne swěrne mandźelstwo zhladować, kiž bu ze šesćimi dźěćimi, 4 hólcami a 2 holcomaj, žohnowane. Wšitke budźa so wurjadnoho dnja lubeju staršeju radować a jimaj swoju lubosć wopokazować.

Z tutoho statoka pokhadźuje komercny rada Truc, wuj našeje sľěborneje njewjesty, kiž měješe w Koburgu wulku twornju. — W Starej Cyhelńcy, kiž do našeje gmejny słuša, je so w tutych dnjach też 25 lět minyło, zo skałaŕ Jan Wajdlich a Hańža rodź. Frenclec do swjatoho mandźelstwa stupištaj a w Khróśćičanskej cyrkwi sebi rucy k wěčnej swěrje zawdaštaj, w kotrejž buchu też tamni jubilarojo pod njeboh fararjom Hicku wěrowani. — Też „Posoł“ přeje swojim swěrnym čitarjam a woteběrarjam k čestnomu dnjej wjele zboža a dalšoho Božoho žohnowanja! A nětko w dalšej čiłosći a strowosći do złotoho jubileja!

Z Koslowa. Wutoru 13. junija běše 40 lět, zo sebi naš wjesnjan wuměnkaŕ Pětr Krawc z Khatu rodź. Balantec z Rachlowa ruku zawdaštaj k mandźelskomu žiwjenju. Knjez Pětr Krawc je znaty domjacy rěznik a je też wjele fórmanił. Z mandźelstwa su wušłe štyri dźěći, kotrež su wšitke woženjene. Syn Jurij je hospodaŕstwo doma přewzał. Tak móžetaj jubilaraj nětko tróšku wotpočnyć. Rady pak wonaj swojim dźěćom w hospodaŕstwje pomhataj, hdyž je tola dźensniši dźeń tajka nuza na čeledźi. — Přejemy jubilaromaj hišće dołheje strowosće a wjele zboža a Božu hnadu na mnohe lěta!

Z Njebjelčic. Zańdźenu njedźelu mjez Božim Ćełom wotmě so w našej wosadźe wuznawanski dźeń našeje młodosće. Rano na kemšach čitaše młodosć zhromadnje Božu mšu. Knjez faraŕ prědowaše młodości wo ważnosći dnja a dóstaću swjatoho woprawjenja. Přez 150 młodostnych, młodźencow a knježnow, přistupi k blidu Božomu. Popołdnju na nyšporje zeńdźe so młodosć zasy połnoličbnje w domje Božim. Tu modlachu so wuznawanski nyšpor, so wotměnjacy z modlitwami a spěwami. Knjez kapłan Špitank z Khróśćic měješe k młodości prědowanjo — zahorjace prědowanjo wo křćeńskej hódnosći a dostojnosći, kotrež zawěsće mócny wothłós namaka. Po nyšporje wotmě so wobkhod k wołtaŕkej a spěwaše so „Te Deum“ z požohnowanjom. Cyrkej běše z wěriwymi napjelnjena. Tak je so lětuši wuznawanski dźeń derje poradźił. Naša młodosć je pokazała, zo tu je, hdyž ju cyrkej woła. Zawěsće je tutón swjedźeń ju zasy zahorił za jeje młode křesćanstwo. Njech je wone dale žiwe w młodości a wosadźe!

— Rjany swjedźeń Božoho Ćěła je so zasy pominył. Tola swjećeše so lětsa trošku hinak hač druhe lěta. Njemějachmy wjacy wołtaŕki wosrjedź wsy, ale na rumnosći wokoło cyrkwje běchu wołtaŕki natwarjene. Na 14 serb-

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

Što jeno bych ja k młodym jutram daril?“ prašeše so pospochi a mysleše do wšěch stronow. Što jeno bych?“ Swoju pomazku khudomu daril, byrnjež dwójcy abo trójcy za sobu, byrnjež też twarohowu z butrowymi honačikami zwjeŕcha, to by wón rady, ale z tajkim wšědnym darom njechaše so ani zabjerać, joho dar dyrbješe wurjadny, woprawdźe rjany dar być. Wšak je też knjez faraŕ wosebje hnydom naspomnił: „Wjacy daš a wjacy hnady maš.“ — „Što jeno bych daril?“ Hdyž měješe to jónu na myslach, chcyše sebi to też wuradźić z najmjeńša dźensa. „Bych traš khoroho wopytał a joho wobdaril?“ A mysleše do koła po wsy, też dale do bližšeje wsy, njezetka pak khoroho. Do zemje hladajo kročeše po sněhowej šćežcy, ale šćežki njewidźeše, ani też sněhoweje dule, kotraž bě konjej z kopyta wupadnywši dale do šćežki so kulejcy hišće wjetša nabjerała a potom zmjerzła. Njenadźicy zakopny so do njeje a padźe na woči do sněha, z nosom prasny khětro kruče do druheje dule, zo dyrbješe nimowólnje „aw!“ zawołać. Jomu za khribjetom pak wołachu druhe dźěći: „Hahahaha-a-a, Bažantec Jan mužiki do sněha dźěła, hahahaha-a-a!“ Druhi króć by joho to mjerzało, a też nós by joho bolał, tola dźensa njeměješe kedźbu. Hdyž njenadźicy do sněha padźe, wotući jomu zdobom rjana myslička, ow tak rjana! Dźiwa dosć, zo jomu ta prjedy hižo wotućiła njeje. Wjesele poskočiwši zašukota sebi: „Ha, nětk ja wěm! Ja wěm što budu!“ A hnydom da so do skoka, zo by skerje a lěpje domoj přišoł. Z lutym khwatkom zakopny so hišće jónu; za khribjetom zasłyša z nowa wołać: „Hahahaha-a-a Bažantec Jan —“.

„Hłupe dźěći, zabórča Jan. Te runjež wołaja. Kaž bychu same za žiwe hišće njepadnyłe. Wohladać so do nich!“ Jenak w skoku spěchaše domoj. Ducy do dwora wurazy skoro dwórne wrótka. Na kněžnym prozy so lědma na nohomaj dodźerža, zo njepadny. W jstwinych durjach hižo wołaše za swojej sotru: „Hilža, Hilža!“ A čisnywši khětro nječesćownje swój katechismus na posćeni na ławku pytaše sotru za kachlemi, w heli a w jstwicy. Tola nihdźe Hilža.

„Maći, hdźeha Hilža je? Hdźeha je Hilža?“ prašeše so njesćerpnje maćerje.

„Ta wšak daloko njeje; bórzy tu zasy budźe, wočakń jeno khwilku“, wotmołwi mać.

Tola Janej so njechaše čakać. „Hdźeha wona je?“

„Ach, po drjewo je mi běžała; hnydom tu zasy budźe. Njebudź tola tak njedočakliwy!“

Ah, w drjewjencu. To běše Janej cyle prawje. Tam móžeše ji najlěpje wšitko wupowědać, štož měješe na myslach, ani zo by cuzoho wucha što słyšało. Tohodla

skich družkow a syła němskich zdrasćenych sćelechu kwětki před Najswjećišim. — Bóh chcył nas dale zdźeržeć a žohnować!

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

List na Hebrejskich.

1. Spisowaŕ lista. List na Hebrejskich ma wšelake wosebitosće, kotrež druhe Pawołowe listy nimaja, tohodla sudźa wučeni wšitkich časow, zo drje su w nim wěrnosće, kotrež je Pawoł wučił a přecy zastupował, wopřijate, zo pak su tele wěrnosće wot jenoho z joho wučownikow pod japoštołowym dohladom zestajane a wot njoho samoho z přidawkom, wšelakimi próstwami a postrowjenjemi wuhotowane a wobrućene. Wopřijećo je Pawołowe, spisał pak je list jedyn z joho dowěrnych wučownikow. Origines praji: „Mam za to, wučby wukhadźeja wšitke wot japoštoła samoho". Štož list wo wosobje Khrystusowej, wo počahu Staroho a Nowoho Zakonja wuči a kak čitarjow k dokonjenju křesćanskich winowatosćow napomina, runja so tomu, štož też druhe Pawołowe listy wopřijeja. Tola forma spisa, njewšědne słowa, porjadnje twarjene sady a periody, kotrež su tak kedźbnje a wumělscy zestajene, zo čitane też luboznje klinča, njerunaja so druhim listam swj. Pawoła, kotryž swoje wulkotne a tak bohaće w joho zahorjenym duchu wotućace myslički často njeporjadnje wupraja, sadu hinak skóńčejo hač ju započa.

Štó pak je tónle dowěrny wučownik był, Lukaš, Barnabas, Apollo abo Klement Romski, drje wučeni wuslědźić njebudźa. Najwažniše přičiny pokazuja na bamža Klementa, dokelž w joho lisće na Korinthskich nałožuje dołhe městna z tutoho spisa dosłownje, a też po wučbje mataj wobaj listaj wulku podobnosć.

2. List ma napismo, najskerje wot Pawoła postajene, „na Hebrejskich", t. r. na Židow, so rozemi na křesćanskich Židow, a to na tych, kotřiž w Palestinje mjez swojimi krajanami bydlachu, a nic na tamnych, kotřiž druhdźe w pohanskich městach rozpjeršeni přebywachu a z křesćanami, z pohanstwa wobroćenymi, wosady wučinjachu. List njespomina tohodla na křesćanow, ale ma jenož wobstojenja, w čisće židowskich wosadach knježace, we wočomaj. Strach, zo móhli tajcy wosadni zasy k židowstwu wotpadnyć, bě w Palestinje wulki, dokelž widźachu pyšne wobrjady židowskich Božich służbow, woporne hośćiny a wšelake swjedźenje, ke kotrymž mějachu přinarodźenu lubosć. Wyše toho mějachu wot swojich krajanow dosć porokow, zjawnych hanjenjow, haj też same wurubjenjo zamoženja sebi lubić dać, dokelž běchu ke křesćanstwu přistupili. Na tele wosebje w židowskich wosadach Palestiny knježace wobstojenja spomina list.

3. Čas a město, w kotrymž je list pisany, přeradźi wobzamknjenjo lista. Słowa 13, 24 „postrowjeju was bratŕa z Italije" a 13, 19 „čim bóle pak prošu, zo byšće to činili, zo bych wam čim prjedy wróćeny był" pokazuja na to, zo je list w Romje pisany, hdyž měješe swj. Pawoł ze zajeća puščeny być, w spočatku lěta 64.

4. Zaměr a wopřijećo lista. Pawoł mjenuje spis „słowo napominanja", z kotrymž chce křesćanskich Židow zakitać, zo bychu wot křesćanstwa njewotpadnyli, dopokazujo, zo je křesćanska wěra wjele wosobniša a dospołniša dyžli židowska, a tohodla maja ju bjez bojosće wuznawać a wšitke přesćěhanja radšo sćerpnje znjesć, dyžli wěru zapřeć. Wučba a napominanjo stej w spisu zjednoćenej, tola je prěni dźěl bóle powučacy, druhi bóle napominacy; tohodla móžemy lóžšoho přehlada dla list do dweju dźělow dźělić.

Prěni dźěl hnydom na spočatku hłowne wopřijećo cyłoho lista wuzběhuje: prědnosć Nowoho Zakonja před Starym Zakonjom, a dopokazuje tule wěrnosć z třomi přičinami, a tohodla rozpadnje tónle dźěl do třoch poddźělow:

a) W rj. 1,4 hač 2,18 přirunawataj so założerjej wobeju Zakonjow. Stary Zakoń bu přez jandźelow założeny, Nowy Zakoń pak założi Syn Boži sam; tohodla Nowy Zakoń Stary wo tak wjele přewyšuje, kaž Syn Boži jandźelow přewyšuje, kotřiž su jenož stworjenja Bože, wupósłane k służbje człowjekow. Tohodla maja dospołnišo posłuchać słowu Khrystusowomu, t. j. Nowomu Zakonjej, dyžli słowam jandźelow, t. j. Staromu Zakonjej.

b) W rj. 3, 1 hač 4, 13 přirunawa srjedźićerjow wobeju Zakonjow. Staroho Zakonja srjedźićeŕ je Mójzes, drje swěrny służownik, ale w cuzym domje; Nowoho Zakonja srjedźićeŕ pak je Khrystus, jako Syn we swojim domje, kotryž dom smy my, jeli zo swěrni wostanjemy hač do kónca. Tohodla dyrbja čitarjo kedźbni być, zo bychu wot křesćanskeje wučby njewotpadnyli a zo bychu runja njewěriwym Izraelitam wot zastupa do joho měra wotpokazani njebyli.

---

hnydom zasy ze jstwy a do drjewjenca. Tola Jan njepřińdźe, hačrunjež dosć horliwy, daloko. Hižo w jstwinych durjach prasny do Hilže, zo ju skoro powali.

„Aw", zažałosći Hilža přez płačk, „Jano, ty sy mi na nohu stupił!"

To pak Jana docyła njeboleše. „Hilža, ja něšto rjane wěm", rjekny.

Přez to zaby Hilža swojeje nohi. „Štoha, Jano?" wopraša so wša wćipna.

„Ow, něšto jara rjane. Posłuchaj jeno! Mój budźemoj nětkle —"

Jan so postróžiwši nahle wotmjelkny. Ow, skoro bě sebi z lutym khwatkom wšitku swoju rjanu myslička, wuplapnył a přeradźił! Ně, wón chcyše tola wěc sebi skradźu zawjesć; ani mjeńšej bratr a sotra, ani mać njesmědźachu do časa ničo zhonić. Chcyše jich cyle njenadźicy překwapić. Derje, zo też mać wobarajcy do njeju zaréča: „Ničo njebudźetej nětkle! Přede wšěm poswačitej, a to hnydom, zo móžu potom blido zasy wurjedźić a zetrěć!" A hižo přikhadźeše mać z kofejom za blido a naliwaše do kopikow; pomazki też přihotowane při nich ležachu. „Tule khětře za blido!" poručeše mać.

Ach, to běše Janej jara prawje, tuž suny so khwatajcy za blido na swoje zwučene městno, hrabny pomazku a wotkusny.

Hilža syny so spěšnje k njomu a prašeše so mjelčo šeptajcy: „Štoha, Jano?"

Jan so posměwkny, sćahny poważnje čoło a wulkej woči a kiwaše z hłowu, štó wě kak możne, kaž by chcył rjec: „Hm, něšto jara rjane! Budźeš so spodźiwać, hdyž ći rjeknu; ale nětkle nic; potom."

Hilža pak njechaše so sćerpjeć. „Štoha, Jano? Rjekń jeno mi!" žebrješe šukotajcy.

Jan wiješe rozsudnje z hłowu, zo njepraji a pokhiliwši so, zo by z kopika srěbnył, wusmja so do njoho a potom zasy hladaše na Hilžu a zmikota z wočomaj: „Budźeš so spodźiwać, hdyž ći rjeknu!"

Zminyć pak so skóńčnje tola njemóžeše, khiba zo by jej znajmjeńša hłownu myslička swojoho potajnstwa prajił. Pokhiliwši so k njej połoži ruku k hortej, zo tola njeby zwuka so do njesprawnoho wucha skradnyło, a šukotaše ji mjelčo do wucha.

Mać měješe swoju ćichu radosć nad jeju tajenjom a njewobaraše jimaj, a njeprašeše so za ničim. „Njech matej to wjeselo. Wšak ja skóńčnje tola wšitko zhonju. Worakawstwa zawěsće njebudźe. To Hilža njeby sobučiniła. Běše dźěn mjez wšitkimi dźěćimi najpěkniša a najposłušniša. Stajnje so maćerje prašeše: „Směm, maći?" A też Jan dźěn je ji runje khwila slubił, zo budźe přistojny a posłušny a zo na wšitke hłuposće zabudźe, tuž smědźeše bjez starosće być.

(Pokračowanjo sćěhuje.)

c) W rj. 4, 14 hač 10, 18 přirunawa wyššoho měšnika Nowoho Zakonja z wyššimi měšnikami Staroho Zakonja. Jězus je měšnik po Melchisedechowym rjedźe, kotryž ma wšitke samotnosće měšnika za človjekow postajenoho. Wo tym jedna spis wobšěrnišo, dokelž je wěc ćežko wujasnjomna a čitarjo słabi k słyšenju. Tohodla napomina, hrozy, prosy, zo bychu wutrali na nastupjenym dobrym puću a Abrahama sćěhowali, kotryž je w dowěrje na Boha slubjenjo docpěł. K wěcy so wróćiwši rozestaja, zo je Khrystus měšnik po rjedźe Melchisedechowym, dopokazuje, zo je tón po mjenje, zastojnstwje, splahu atd. předznamjo Khrystusowe. Zo by prědnosć Melchisedechowoho měšnistwa před starozakońskim wujasnił, přirunawa wosoby a woporne dary mjez sobu.

Dokelž maja so jenož wyššomu měšnikej Khrystusej dźakować, zo su wujednani z Bohom a zo maja zasy přistup k njomu, tohodla napomina spis w druhim dźělu k wšelakim dobrym počinkam, zo bychu swěrnje křesćansku wěru wuznawali a so wobarali, ju zapřěć; rěči při tutej přileżnosći wo wěrje, we čim wobstoji, a spomina na wulku mnohosć tajkich, kotřiž we wěrje wutrachu, hačrunje jenož w nadźiji to docpěchu, štož we wěrje wopřijachu; zo bychu sćerpni byli w čěsnosćach, Bože domapytanja k swojomu polěpšenju wužiwali, so za pokojom a swjatosćenjom prócowali, lubosć bližšoho spěchowali, hospodliwosć sebi wopokazowali, čistotu wobkhowali, nahrabnosć złožili, předstajenych posłuchali a židowskich wobrjadow so zdalowali. Skónčnje poruča so do jich próstwow, zo by jim ćim prjedy wróćeny był, a přeje jim wšo dobre.

We wobzamknjenju žada sebi Pawoł, zo bychu słowo napominanja znjesli, lubi jim swój a Timotheowy přikhad, přidawa postrowjenja z Italije a japoštołske požohnowanjo.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Pius XII. woswjeći 2. junija swoje mjeniny, to je smjertny dźeń swjatoho bamža a a wuznawnrja Eugena I., kiž wot 654—657 knježeše, a kotrohož powostanki su we swjatoho Pětrowej cyrkwi pokhowane. Swjaty Eugen bě syn Romjana Rufiniana; wón bu hišće za žiwjenjo swojoho předkhadnika swjatoho Měrćina I., kotrohož bě kejžor Konstanc II. do Konstantinopla wotwjedł, za bamža wuzwoleny. Bamž Měrćin I. přećiwo joho wuzwolenju njewustupi. Nowinje „Osservatore Romano" a „Avassire d'Italia wuprajištaj Swjatomu Wótcej w dlěšich nastawkach swoje zbožopřeća. Mnozy gratulantojo podachu so do Vatikana, zo bychu so tam do wupołożenych zbožopřejacych lisćinow zapisali.

Njedawno wotmě so kaž kóžde lěto w swjatkownych dnjach wulki nócny procesijón Romjanow z basiliki swjatoho Pawoła do Kampagnje (krajina blizko Roma) k swjatnicy maćerje Božeje wot bóžskeje lubosće. Na nim wobdźěli so 60000 putnikarjow ze wšěch worštow. Na 20000 swjatych woprawjeni so při tutej składnosći wudźěli.

W Romje zemrě generalna wyšša a założerka rjadu Wóršulkow wot wutroby Jězusoweje hrabinka Wórša Ledochowska, wnučka kardinala Ledochowskoho a sotra nětčišoho generala jesuitow Władźiměra Ledochowskoho. Pobožna žónska wotpołoži 21 lět stara w Krakowje klóštrske sluby a bu za časy staroho ruskoho knježeŕstwa do Pětrohroda pósłana.

Němska. Najstarši zwón Němskeje, Arnoldowy zwón, wisa w cyrkwi w Gilchingu pola Mnichowa. Joho napismo nam praja, zo je farař Arnoldus w Gilchingu jón leć dał. Ze starych klóštrskich lisćinow wěmy, zo je farař Arnoldus něhdźe wokoło lěta 1170 w Gilchingu žiwy był. Zwón pokhadźa potajkim z časow kejžora Barbarosy. Lětstotki je wón derje přetrał, dóniž lěta 1911 so při zwonjenju njepukny. Zwón bu zasy zwuporjedźany.

Francózska. W Lourdesu je njedawno 89 lět stara přećelnica z młodostnych lět swjateje Bernadetty wumrěła: Hyppolytha Nicoleau. Ródna wjeska Swjateje, Bartres, nětko do Lourdesa zagmejnowana je před krótkim z procesijonom k prózdnjeńcy a wulkej Božej mšu w farskej cyrkwi w Lourdesu 60. smjertny dźeń Swjateje wopominała. Dwaceći sobustawow swójby Swjateje měješe čestne městno při Božich służbach.

Amerika. Naslědnik zemrětoho kardinala Hayesa, arcybiskop Franc Spellmann, je 23. meje do swojeje kathedrale w New-Yorku swjatočnje začahnył. Wón poreča při tutej składnosći k syłam ludźi, kotřiž cyrkej pjelnjachu, a praji mjez druhim:

„Sym čitał, zo je tónle biskopski stoł, na kotryž sym powołany, pječa jara bohaty. Su z tym měnjene zemske kubła abo bohatstwo Bożeje hnady a nabožneje mocy we Khrystusu, našim wumožniku? Město New-York je njesměrnje rozšěrjene. Je bohate na wobdźiwanjahódnych wunamakanjach a konstrukcijach človjeskoho ducha a swětnych pokładach. Ja njejsym bjez zajima za wobdźiwanjahódne znamjenja postupa, ale ja njehladam na postupy tohole města z wočomaj muža, kiž jenož to zwonkowne a zakhodne widźi. Jako katolski biskop prajam sebi ze swj. japoštołom Pawołom: „Njedźiwam na wěcy, kotrež móžemy widźeć, ale na te, kotrež njemóžemy widźeć; přetož štož móžemy widźeć, je zakhodne, štož pak njemóžemy widźeć, je wěčne." Starowěk ma swoje wulkotne twary, kotrež dźensa wjacy njewobstoja. Zwonkowny wobraz tohole města so stajnje přeměnja; hdźe su domy bohačkow a překupcow, kotrež běchu něhdy ze sławu prjedawšeje doby? Čas je sebi je za wopor žadał. Ale jedyn twar stoji we tutej metropoli, kotryž wšitke časy přetraje, kruće a njepowalnje. To je **Cyrkej,** tamny twar, kotryž stoji na zakładze japoštołow a profětow a kotrohož rózkowy kamjeń je Jězus Khrystus!"

Mjez Alasku a sewjerno-rańšej Sibiriskej (potajkim mjez Zjednoćenymi statami a sowjetskej Ruskej) w tak mjenowanej Beringowej drózy namakaš kupu King. Słuša Amerikanam. Na njej bu nětkle hobrska postawa Jězu Khrysta postajena, kotryž rucy wupřestrěwa k sowjetskomu mórskomu brjohej. Wudźěłał je postawu jendźelski rězbař Kitson, kiž je w Newyorku wumrěł a to tak w swojim testamenće postajił. Joho přeću hodźeše pak so jenož pod jara wulkimi ćežemi do skutka stajić a móžeše so jenož z pomocu bohatych wosobinskich darow wuwjesć. Postawa stoji na 300 metrow wysokej skale, kotraž nahle z morja saha. Wobydlerjo kupy King, křesćanscy eskimojo, překřćichu mjeno kupy do „kupa Khrysta". Postawa je z jara dalokich kónčin widźeć.

Indiska. Z Indiskeje přikhadźa powěsć wo wulkim zjězdźe křesćanow w Dornakelu, na kotrymž so 15000 ludźi wobdźěli. Za 82 křesćanskich městow a wsow so křesćanscy wučerjo žadachu. 21136 wosobow zapisa so do lisćinow tych, kotřiž wo swjatu křćeńcu proša. Z krótka před tym bě so 5000 wosobow přizjewiło k rozwučenju wo swjatej křćeńcy. Misijonske stacije maja wulku starosć, zo bychu trěbnu ličbu wučerjow zwjedle.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 18. junija: Efrema Syriskoho, wuznawarja a wučerja.
Póndźelu, 19. junija: Juliany Falkon, knj.; Gervasija a Protasija, mrtr.
Wutoru, 20. junija: Silverija, bamža.
Srjedu, 21. junija: Aloizija, wuzn., patrona młodosće.
Štwórtk, 22. junija: Paulina, biskopa a wuzn.
Pjatk, 23. junija: Edeltrudy, knježny.
Sobotu, 24. junija: Jana křćenika.
Njedźelu, 25. junija: Wylema, abta.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülertor 21.
D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

3. njedźela po swjatkach, 18. junija:
Boža mša str. 349; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Efremje str. 454 pod 2), 3. wo oktavje Najswjećišeje Wutroby str. 346, 4. wo swjatym Benje str. 454, 5. wo swjatych martrarjach Marku a tow. str. 451; Credo; Praefacija wo Najswj. Wutrobje str. 348,
abo: **Boža mša wo swj. Benje,** bisk.:
Boža mša str. 454; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo 3. njedźeli po Swjatkach str. 349, 3. wo Najswj. Wutrobje str. 346; Credo; Praefacija wo Najswj. Wutrobje str. 348; poslednje sćenjo z njedźele str. 351.
Swj. Jana křćenika, 24. junija: Boža mša str. 523.
4. njedźela po swjatkach, 25. junija:
Boža mša str. 353; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Wylemje str. 460, 3. wo Najswj. Wutrobje Jězusowej str. 349; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317.

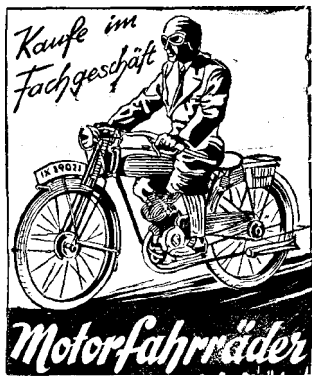
Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 663.—665. z Ralbic: Jakub Błažik, Mikławš Ćemjera, Hana zwud. Brojerowa; 666. z Konjec: Michał Bjedrich; 667. ze Šunowa: Marja zwud. Brojerowa; 668. z Budestec: wyšši wučeŕ Rječka; 669. z Bělčec: Madl. Rězakowa; 670. z Budyšina: Hańža zwud. Jenichowa.

Słomniki
115×200 cm, 2,70 hr., kaž tež dobre měchi su zasy dóšle. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße).

Runje kaž prjedy:
Zawarjeńske šklenčy za sad a mjaso ✦ **kuchińsku nadobu** ze šklenčy, pórclina a kamjeniny ma w bohatym wubjerku na předań
Rudolf Wilhelm
Budyšin, Serbska hasa 16.
Špihele, wobrazy, zaramowanja ✦ wuporjedźerinja woknow ✦ groćanu šklenču a nowu zhibowatu a přibijomnu cedra-šklenču.
Telefon: Budyšin 2187.

Dobre wupjerki,
ložowe šaty / tkaniny za športske a zwjeršne košle, mako-košle a kholowy Interlock-šaty, frotte-twory, dybsačne rubiška
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Motorske jězdne kolesa 3
w porjedźenym najnowšim wuwjedźenju. Lohke wodźenjo.
Podawanje we wšelakich wuwjedźenjach.
Oskar Hirche w Kamjencu
Wosebita dźěłarnja za małe kolesa
Założene 1880 Dalokorečak 774

Też mały nawěštk w „K. P." přinjese wužitka!

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Za rjanu dobru serbsku drastu
je so přecy derje starał
Alphons Schawseil
Bohata dróha
Też čorny bant wšěch družin tu je!

Židźane tkaniny
k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, kneile / nahłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódno a derje pola
Schaafa
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Hišće přemało znaty
je wulkotny wubjerk mojich **prěnjotnych meblow.**
Přińdźće tohodla, hdyž něšto trjebaće, do
meblowoho domu Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno 2 (Burgplatz) — **Hród Ortenburg**
stara znata firma
Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy tež serbscy.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Wutoru 6. junija wotwoła Knjez nad žiwjenjom a smjerću našoho luboho nana, dźěda, přichodnoho nana

Jana Wićaza,

wuměnkarja w Boranecach,

swojeje staroby 71 lět, po dlěšej ćežkej khorosći, njenadźicy z tuteje časnosće. — Wšitkim, kotřiž jomu we žiwjenju kajkužkuli lubosć wopokazachu, na pustych wječorach so za njoho modlachu a joho k rowu přewodźachu, wosebje knj. fararjej Nowakej za časćiše domawobstaranjo

horce „Zapłać Bóh tón Knjez!"

W **Boranecach, Kamjenjej, St. Boršći** a **Baršću,**
na dnju pohrjeba, 9. junija 1939.

W mjenje zrudnych zawostajenych:
Jurij Wićaz.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

25. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. junija 1939.** | **77. lětnik.**

Boža předwidźiwosć.

Běše na 300 lět dołho, zo město Žič (Zeitz) žanoho katolskoho fararja wjacy njeměješe, dokelž w času reformacije bě tam wěčna lampa hasła. Wobydlerjo běchu katolsku wěru zhubili. Nětko běchu tam zasy katolikojo přićahnyli. Tući prošachu w lěće 1860 biskopa Paderbornskoho wo měšnika. Biskop dopjelni prostwu a pósła jim nowoswjećenoho měšnika Ignacija Stołtu z Eichsfelda. Tutón běše najprjedy prawiznistwo studował a měješe hižo rjane wunošne zastojnstwo. Tu so rozsudźi, hišće raz studować, a to na měšnistwo, zo by njesmjertnym dušam służić mohł. Zamoženjo, kiž běše sebi nahromadźił, na studije přetrjeba, a tež joho sotra woprowaše wšo, štož měješe, a dopomha bratrej studije dokónčić. Nětko wuswjećeny bu za fararja do Žiča pósłany. W lěće 1862/63 nastupi swoje zastojnstwo. Horliwje dźěłaše za njesmjertne duše. Nabožne žiwjenjo wotućeše kaž naléćo w Božej přirodźe. Młoda wosadka so wjeseleše ze swojim fararjom. Za štyri njedźele hižo skhorje na zahorjenjo płucow, wumrě a bě prěni, kiž bu do tamnych cyrkwinskich smjertnych knihi zapisany.

Někotryžkuli budźe tu prajić: To njeje dyrbjało być! To je tola spodźiwne wjedźenjo Boże! Za tři sta lět zasy prěni měšnik w jenej farje, hdźež bě nuznje třěbny, měšnik, kiž bě sebi pod najćežšimi woporami hnadu měšnistwa wubědźił, měšnik, kiž měješe najlěpše swětanazhonjenjo a wukubłanjo, běše kaž stworjeny za dušepastyrske dźěło w diasporje, nětko wumrě tak zahe w najrjeńšim, derje započatym dźěle!

Hdźe to widźimy mudrosć Božeje předwidźiwosće? praja njewěriwi. Před něšto lětami słyšachmy a čitachmy, zo bě w Budyšinje młody misijonar swoju primicu swjećił, ćehnješe do misijónow — a za lěto hižo běše smjerć joho wotwołała. Wěrno je, Boža předwidźiwosć nam člowjekam w našim žiwjenju často hudańčko napołoža, a člowjek ze swojim słabym rozomom njenamaka rozswětlenjo. Ale wobhladaj sebi junu pisany wupřestrěwk na zadnej stronje! Widźiš same nitki bjez porjada hromadu stkane. Abo hdyž sebi pisane škleńčane wokna Kulowskeje cyrkwje wot wonka wobhladaš, widźiš jenož pisane škleńčane kuski, kiž tebi žaneje rjanosće njepokazuja. Hdyž pak sebi wupřestrěwk wot prědka a pisane wokno wot nutřka wobhladaš, maš najrjeńši wobraz a swjećatko, a njemóžeš so nahladać, tak rjane wšo je.

Runje tak w člowjeskim žiwjenju. Někotrežkuli poděndźenja w žiwjenju jenotliwoho člowjeka a ludow njezrozemimy, hdyž sebi je wobhladujemy ze strony tutoho swěta z našim člowjeskim wóčkom. Hakle hdyž budźemy z wěčnosće na tónle swět wróćo hladać, budźemy spóznać a widźeć, kak derje, mudrje a rjenje je Boža předwidźiwosć wšitko rjadowała a nawjedowała, a budźemy Bohu khwalbny a dźakny kěrluš spěwać.

Wjele ćerpjenjow, křižikow, wobćežnosćow a přećiwnosćow člowjeka domapytaja, tak zo někotryžkuli na Božej dobroćiwości dwěluje. Ale Bóh wjedźe a rjaduje wšitko po swojej mudrości, tak zo ničo bjez joho wole so njestanje. Złe Bóh ženje njecha, te wón hidźi. Bóh pak złe druhdy dopušći. Člowjekej je swobodnu wolu dał. We swojej zaslepjenosći wón z njeposłušnosću napřeću Božim kaznjam mnohe złe načini. Bóh tomu njezadźewa, ale móže złe k dobromu wjesć. Ze člowjeskeje złósće pokhadźeja mnohe křižiki, ćerpjenja a přećiwnosće. Te Bóh wužije, zo by hrěšnikow khostał a polěpšił. Hdyž Bóh widźi, zo so hrěšnik njenakaza, jomu dobre, štož je činił na zemi, mytuje z mnohim zbožom, dokelž hdyž bjezbóžnje wumrěje, jomu we wěčnosći ničo wjacy mytować njemóže. Tuž so často stawa, zo so bjezbóžnikej mnoho derje radźi a ma wjele zboža. Sprawny pak móže přez ćerpjenja tu na zemi wjele wotćerpjeć a sebi mnoho zasłužić za wěčnosć. Nimo toho

pak móže tež wjele wotpokućić a sebi zalutować dołhi čisć. Někotryžkuli by na wěčnje zahubjeny był, hdyž njeby z křižikom domapytany był.

Tak na přikład Balbina, dźowka romskoho hejtmana Quirina. Balbina bu jeje rjanosće dla wjele wobdźiwana. Mnozy česćowarjo a liščerjo wokoło njeje rojachu. Holcy a nanej so to jara spodobaše. Boža předwidźiwosć dopušći, zo Balbina na šiji wohidnu khorosć dósta. Lěkařske srědki ničo njepomhachu. Liščerjo a česćowarjo so wot njeje wotsalachu. Tu słyšeše jeje nan wo bamžu Aleksandru, kotryž w jastwje sedźeše, a prošeše joho wo modlitwu. Słubi, zo ze swojej swójbu křesćanstwo přiwozmje, jeli Balbina wotkhoriwši swoju prjedawšu rjanosć zasy dóstanje. Próstwa bamžowa njebě podarmo. Balbina wotkhorje, bu křesćanka, poswjeći swoje knježnistwo Bohu knjezej a wumrě 31. měrca 130 jako martrafka. Njebě to derje, zo bě ju Bóh z křižikom khorosće domapytał?

Francózski basnik François Coppée běše doma derje křesćanscy wukubłany. Po prěni swjatym woprawjenju swoje nabožne winowatosće też derje dopjelnješe, ale přez nječiste žiwjenjo do njewěry padny. Lěta 1897 pósła Bóh na njoho ćežku khorosć. Ta běše jomu spomoženjo. Wón sam wo tym pisa: „Tysackróć žohnowana budź khorosć, kiž je mje zasy wróćo wjedła.“ Zbožo běše za njoho tale khorosć, kiž bě joho potrjechiła; tak je zasy we swjatym słowje Božim čitał a rozpominał, Boha namakał a swoju dušu wukhował.

Sprawnym, kiž su ze křižikami domapytani, přiwoła swj. Pawoł: „Kohož Bóh lubuje, toho wón šwika“. Jězus sam praji: „Zbóžni sće, hdyž was človjekojo hidźa a přesćěhaja a wšo zle na was rěča mojedła. Wjeselće a radujće so, waše myto je wulke w njebjesach.“

Njepřepodaj so małomyslnosći, hdyž křižik će domapyta, Bóh we swojej předwidźiwosći wšo k twojomu lěpšomu wjedźe, hdyž swoje činiš, zo sy po swjatej wěrje žiwy, zo maš kaznje Bože w česći a je wobkedźbuješ, so prócuješ Bohu so spodobać, zo wojuješ za žiwjenjo po swjatej wěrje a swoje winowatosće swěrnje dopjelnješ. Potom su ćefpjenja a ćeže jenož skhodźeńki do njebjes. Tohodla su swjeći wo domapytanja samo prosyli.

Prajach, dopjelnjej swěru swoje winowatosće, kiž ći powołanjo napołoža. Bóh zdźeržuje a wjedźe swět, ale wón zdźeržuje a wjedźe swět, hdyž človjek rozomnje sobu skutkuje. Stworjenja a wosebje človjek dyrbja dopjelnjeć, štož ma Bóh wotpohladane. Človjek je służownik a sobudźěłaćeŕ Boži. Kóždy, też najkhudši a njewučeny, dźěćo a šědźiwc, sprawny a hrěšnik ma swój nadawk dopjelnjeć, kiž je jomu wot Boha daty. Štož njerozomne stworjenja nuzowane dopjelnjeja, dyrbi človjek ze swojej swobodnej wolu w rozomnej posłušnosći a podwólnosći dopjelnjeć. Hdyž sy to wšo dopjelnił, potom nječiń sebi starosće wo přichod, złoż cyłe swoje starosće na Boha. Rozpominaj prawje často kěrluš we „Wosadniku“ čo. 113: „Čłojko, njestaraj so jara.“ ž.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Swjedźeń swj. Bena, patrona Mišnjanskeje diecezy, bu po zasypostajenju biskopstwa zašłu njedźelu k prěnjomu razej na wosebiće swjatočne wašnjo woswjećeny. Tachantska cyrkej bě z pobožnymi wěriwymi přepjelnjena. Samo z Oschatzskeje wosady běchu wěriwi ze swojim fararjom přikhwatali. Po swjatočnym přikhadźe knjeza biskopa a wuspěwanju někotrych modlitwow bu relikwija swjatoho Bena — darjena wot prjedawšoho sakskoho krala Bjedricha Augusta z kralowskeje privatneje zběrki k wopomnjeću na 700lětne wobstaćo tachantstwa a wobnowjenja Mišnjanskoho biskopstwa — we swjatočnym ćahu na wulki wołtař přenjesena; mjez tym so kěrluš k swjatomu Benej, zbasnjeny wot prjedawšoho šulskoho direktora dr. Tauty, spěwaše. Potom wotmě knjez biskop pontifikalnu Božu mšu, při tym běchu čestni assistentojo kk. tachant Hartmann, kanonikaj Hejduška a dr. Soppa. Cyrkwinski khór spěwaše łaćonsku missu k swj. Jadwidzy wot Filka a Offertorium wot Witta. Po swjatym sćenju stupi knjez biskop w połnym ornaće ke kehelkam a rozłoži hymnu k swj. Benej, kiž je theologa Jan Heidrich z Budyšina z łaćonšćiny do němčiny přełožił, naspomni wšelake stawizniske a legendarne podawki ze žiwjenja swjatoho a wupraji próstwu, zo by so wot nětka patron našeje diecesy tak česćował, kaž před lětstotkami. Wječor wotmě so swjatočny pontifikalny nyšpor, kiž běše wospjet bohaće wopytany. Po zhromadnym spěwje k swjatomu Duchej rozestaji tachantski farař Lehmann psalmy, kiž so na swjedźenju swjatoho spěwaja. Pokaza, kak hižo w pracyrkwi so Bóh ze spěwom a modlenjom česćowaše, štož ze słowow swj. Pawoła na Efesskich sćěhuje: „Rěćće mjez sobu w psalmach, w khwalbnych kěrlušach a duchownych spěwach, spěwajće a khwalće we wašich wutrobach Knjeza, dźakujće so nastajnje Bohu Wótcej za wšo w mjenje našoho Knjeza Jězusa Khrystusa.“ Po předowanju přednjesechu so psalmy, wotměnjejo mjez duchownymi, diakonami a cyrkwinskim khorom. Po pontifikalnym požohnowanju přenjesechu so powostanki swjatoho zasy na jomu poswjećeny wołtař, při čimž so hymnus w němskej rěči spěwaše. Relikwija khowa so na tachantstwje. Po sakramentalnym požohnowanju ze zhromadnym kěrlušom skónči so jara pozběhowaca a nutrna swjatočnosć a klinči wešće hišće we wutrobach wěriwych. Njech so nětko patron našeje diecezy zasy bóle powšitkownje we cyrkwjach biskopstwa česći, hdyž bě po přestaću biskopstwa joho česćowanjo khětro popušćiło.

— Štwórtk, 29. junija, na swjedźenju ss. japoštołow Pětra a Pawoła, wotměje so w tachantskej cyrkwi wječor 1/28 hodźin wosebita pobožnosć. Spěwny a hudźbny dźěl swjatočnosće su přewzali Drježdźanscy „kapałni hólcy“.

Z Drježdźan. Wójskowy farař a dekan Felix Waltař Klesse w Drježdźanach je 18. junija 65. lěto swojoho žiwjenja dokónčił. 1. julija tohole lěta woteńdźe na wotpočink. Po wjacylětnym skutkowanju jako kapłan w Plawnje, Drježdźanach-Nowym Měšće a Lipsku (fara Najswj. Trojicy) bu 1. oktobra 1908 za wojeńskoho fararja XIX. korpsa pomjenowany. 1914 dźěše do wójny, w kotrejž hač do jeje skónčenja při swojich wojakach horliwje skutkowaše. Po wójnje přewza faru w Lipsku-Gohlisu, doniž njebu 1. okt. 1927 za fararja wobornoho wokrjesa powołany.

Wutroba Jězusowa, wukhow za wšitkich, kotřiž so jej dowěrjeja.

Swjedźeń Jězusoweje wutroby je po prawym swjedźeń Jězusoweje lubosće napřećo nam. Dyrbi pak też swjedźeń našeje lubosće k Jězusej być. Kaž je bóžski Zbóžnik nas z cyłeje wutroby lubował, tak dyrbimy też my joho z cyłej a nic z połojčnej wutrobu lubować a njesměmy swoju lubosć dźělić mjez nim a swětom.

Zo bychu wšitcy w měsacu juniju, kotryž je wosebje Jězusowej wutrobje poswjećeny, dowěrnomu a nutrnomu česćowanju tuteje najswjećišeje wutroby pohonjeni byli, njech stej tutej dwaj podawkaj, kotrejž stej so před 32 resp. 12 lětami stałoj, naspomnjenej.

W lěće 1907 přińdźeštaj w jenym měsće Rhynskeje mužej k zamožitomu lěkarjej. Jedyn z njeju po zdaću ćežcy khory, druhi joho přewodnik. Hdyž jimaj lěkař stólcaj staješe, zo byštaj so posydnyłoj, walištaj so na njoho, zo byštaj joho skóncowałoj a joho pjenježny khamor wurubiłoj. Tola mječik, kiž měješe lěkarjowu wutrobu překłóć, wobsuny so na medaliji Jězusoweje wutroby, kotruž pobožny muž stajnje na wutrobnu nošeše, a zjędźe runje nimo wutroby přez joho ćěło. Kłóty móžeše hišće wótře zawołać — potom zwjeze so bjez wědomja k zemi.

Po štyrinjedźelskej ćežkej zymicy wustrowi so ćežkozranjeny, kotrohož na pomoc-wołanjo běchu hnydom zasłyšeli, prjedy hač so wukrawi. Medalija Jězusoweje wutroby bě so kaž škit na wutrobno położiła, tak zo mječik so wobsuny. K dźakej za tute spodźiwne wukhowanjo je lěkař we swojej rěčnej jstwi k natwarjenju wšěch swojich pacientow krasnu postawu Jězusoweje wutroby postajił, před kotrejž pobožny přećel ćerpjacych człowjekow wodnjo a w nocy swěcu swěći.

Druhi wěrny podawk sta so před 12 lětami w měsće Augsburgu. W khuduškim bydlenju pod třěchu leže młody něhdźe 20 lět stary człowjek na smjertnym łožu. Z ćežkimi hrěchami swojeje młodosće bě sam swoju smjertnu khorosć zawinował. Khory činješe cyle dźiwi zaćišć — joho žiwjenjo běše njekhmane było.

Tu nadobo złoži swoje wóčko na jednory wobraz Jězusoweje wutroby, kiž jako jenička pycha na sćěnje wisaše. Tola wobraz njezbudźi w khorym ani najmjeńšu pobožnu mysličku, ani zdychnjenjo sćerpliweje lubosće k Zbóžnikej — ale runje nawopak: Hrozne hanjenja wudobychu so z horta k smjerći zasudźenoho. Mać mrějacoho, kiž bě cyłu nóc při łožu joho stražowała, spózna, zo je posledni dźeń so přibližił. Ze sylzojtymaj wočomaj sedźeše při swojim na smjerć khorym synu a prošeše Boha wo smilnosć za njoho. „Mój syno", praji wona z cyłej lubosću swojeje starosćiweje wutroby, „proš tola jeničcy junu Boha luboho Knjeza za twoje hrěchi wo wodaćo!" Tola wón wotmołwi z hroznym sakrom.

Tu klinkaše so w susodnej blizkej susodnej cyrkwi k Božej mši. Mać njemóžeše wjacy wutrać, pohladny bolosćiwje a žadosćiwje na wobraz Jězusoweje wutroby a khwataše do domu Božoho. We swjatnicy padny na swoje kolena a płakaše hórcy. A hdyž so wokomik swjatoho přežohnowanja přibliži, wuwoła jeje krawjaca wutroba w najwjetšej nuzy za swojoho zhubjenoho syna wjacy króć słowa mordarja na prawicy: „Knježe, spomń na mnje, hdyž přińdźeš do twojoho kralestwa." Potom woprowaše ćiše płakajo drohotnu krej najswjećišeje wutroby Jězusoweje też za wukhowanjo swojoho syna.

Po Božej mši wróći so žónska domoj — drje spokojena ale zdobom so bojo, zo mohł khory ju zasy z hroznym sakrom powitać.

Ale hlej — kajki wobrót! „Maći", zdychny khory, „kak sym so přećiwo tebi lěta dołho zadźeržał a kajke bjezbóžne žiwjenjo sym wjedł!" Na smjerć blědy pokaza ze swojej mučnej prawej ruku na wobraz Jězusoweje wutroby a praji: „Mi bě před štwórć hodźiny, jako by tutón wobraz na mnje pohladał a ke mni porěčał: Jeli wobželnosćiš swoju winu, so ći woda." A nutrnje prošeše wo měšnika, kotromuž hižo poł hodźiny pozdźišo wšón rozkaty swoju winu wuzna. Potom dósta hnydom wšitke sakramenty mrějacych. A hdyž z wječora miłe pruhi Božoho słónčka do khuduškeje jstwički padachu, wobswětlowachu wobličo człowjeka, kiž w Božim swjatym měrje drěmaše. Před wobrazom najswjećišeje wutroby Jězusoweje pak klečeše mać a dźakowaše so z nutrnym paćerjom smilnosći najswjećišeje wutroby.

Najswjećiša wutroba, smil so nad nami!

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

List swj. japoštoła Jakuba.

1. Spisowař lista mjenuje so w nim sam "Jakub, Boha a našoho Knjeza Jězusa Khrystusa służownik". Po wobstojenjach njemóže to być Jakub, Zebedejowy syn a Janowy bratr, dokelž tutón bu hižo lěta 41 po poručnosći krala Herodesa Agrippy morjeny. Spisowař może jenož być druhi Jakub „Knjezowy bratr", syn Alfeja abo Kleofasa a Marije, kotraž bě pak sotra pak blizka ćeta swj. Marije. Mjenuje so też Jakub młódši, bě po Knjezowym do-njebjesspěću hač do swojeje smjerće biskop Jeruzalemskeje wosady, hdźež bu wysoko česćeny jako sprawny muž, kiž bě po křesćanskim zakonju najswěrnišo žiwy. Mnohich židow pohnu ze swojim dobrym přikładom, zo do křesćanskeje Cyrkwje zastupichu. To pak zbudźi zawisć a hněw židowskich měšnikow, a po smjerći romskoho bohota Portia Festa, mjez tym zo bě kraj krótki čas bjez bohota, bu wón po

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

Štož pak Jan Hilži tajnje do wucha šukotaše, běše zawěsće něšto jara rjane, dokelž Hilžine cyłe wobličo so z lutej radosću rozjasni, a hdyž Jan skóncnje rjekny: „Njewěrno?" wusmja so Hilža wótře a wotmołwi wjesele: „Haj, potom hnydom, Jano, khwataj pić!"

A Jan a Hilža daštaj so z mocu do swojeje swačiny, zo dyrbješe jeju mać wobarajcy napominać: „Z dobrej khwilu kusaj a póžeraj, Hilža, hewak ći srjódka do całtoweje dźěrki zaskoči, a potom budźe hara!" — Pomału srěbaj, Jano, zo so njezasrěbnješ!"

Jan a Hilža běštaj bórzy nad swojej pomazku dobyłoj, druhoho kopika kofeja njerodźeštaj, njeměještaj wšak khwile.

„Pój khwatajcy, Hilža!" postona Jan.

„Směmoj maći?" wopraša so starosćiwje Hilža.

„Haj, dźitaj jeno a dušnaj budźtaj!" wotmołwi mać.

A hižo běštaj ze jstwy.

Jurij drje chcyše wćipnje za nimaj, tola mać jomu wobaraše: njechaše, zo by jimaj wjeselo skazył. „Daj jimaj hić samymaj", rjekny.

Jan wjedźeše Hilžu do kólnje. Tu stojachu jeju pisane sanki hnydom za wrotami, kaž bychu jeno z wostudu čakałe a zdobom zawołać chcyłe: „Won do sněha! Škoda kóždeje khwile, kotraž so skomdźi!" Jan težto hnydom za nimi hrabaše, zo by je do sněha sćahnył, toia bližši wokomik so zasy hinak rozsudźi a pušći sanki. Tule pod kólnju dźěn běše najrjeńša přileżnosć, zo by Hilži cyły swój rjany zamysł nadrobnje rozpowědał, ani zo by cuzoho wucha šeriło.

„Posłuchaj, Hilža", rjekny so k Hilži wobroćiwši, „što je nam knjez farař dźensa na wučbje radźił!" A rozpowědawši sotře knjeza fararjowu dobru radu za młode jutry pokračowaše wjesele: „Zhudaj, Hilža, što budźe mój dar za młode jutry!" Wón pak ani njećakaše, zo by sebi Hilža hłowu łamała a zhudawała, wón sam so njemóžeše sćerpjeć, zo by ji khětře wupowědał a tohodla dźeše dale: „Wukupju pohanskoho hólčka. Jan Nepomuk dyrbi rěkać. Tola pohanskoho hólčka wukupić je droha wěc. To płaći, Kokoškec ćeta je mi to hakle wóndanjo powědała, sydom toleri. To pak je wulka hromada pjenjez. A telko ja nimam, ow, ani z nazdala mysle na to. Ja drje sym posledni čas wšitko do swojeje nalutowańje hromadźił a jara lutował, ale telko za cyłe lěto nahromadźić móhł njebych. Ale pohanskoko hólčka chcu tola wukuplć. Tohodla póńdu hromadźić. A ty, Hilža, dyrbiš mi pomhać. Wšak so wěsće hlšće dopominaš, što je tón Knjez hody w měsće prajił: też dźěći móža, lohcy mjez swojimi přećelemi wosebje za pohanske dźěći so starać.

„Haj, Jano, dopominam so jara derje, kaž bych to

radźe wyššoho měšnika Anana morjeny. Storčichu joho z temploweje třěchi, a dokelž hišće morwy njebě, kamjenjowachu joho, a sukelnik dyri joho ze sochorom na hłowu. Bě to wokoło jutrow lěta 62.

2. List je pisany „dwanaće splaham, kotrež su w rozpjeršenju", t. r. wšitkim židowskim křesćanam, kotřiž su zwonka Palestiny mjez pohanami žiwi. Na to pokazuje wopřijećo a zaměr lista.

3. Zaměr lista. W křesćanskich wosadach běchu wšudźom wučerjo, kotřiž wučbu japoštoła Pawoła wo wosprawnjenju njedorozemichu, tak zo wučachu, zo wěra sama bjez dobrych skutkow wosprawnja, a na tule wučbu so spušćejo, wobeńdźechu wšelake hrěchi, bohatši a wosobniši zacpěwachu swojich khudšich bratrow. To wědźeše swjaty japoštoł, a zo njebychu falšni wučerjo dale wěru a dobre počinki w tamnych wosadach kazyli, a zo mócniši njebychu słabšich dale podtłóčowali, napisa tónle list. Chcyše dopokazać, zo su k wosprawnjenju wyše wěry też dobre skutki trěbne, dokelž wěra bjez skutkow je morwa sama we sebi; chcyše pak też ze swojim listom hrěcham, za stawy křesćanskeje Cyrkwje cyle njehódnym, zadźewać a podtłóčenych a zacpětych pokojeć.

4. Čas a město, w kotrymž je list pisany, lohcy zhonimy. Doselž bě swjaty Jakub biskop w Jeruzalemje, je list też wěsće w Jeruzalemje pisany, a to drje krótko před joho martrafskej smjerću, dokelž z lista móžemy sudźić, zo je swjaty Jakub listaj na Romskich a Galatskich znał a a na njej we swojim lisće dźiwał, móžeše jón tohodla hakle napisać, hdyž běštaj tamnaj listaj dokonjanaj a znatej, potajkim wokoło lěta 59.

5. Wopřijećo. Spisowař zjednoća z rozwučenjom napominanja, móžemy nimo zawoda a wobzamknjenja tři dźěle rozeznawać.

W zawodźe napomina swjaty japoštoł po krótkim postrowjenju čitarjow k sćerpnosći we wšelakich pruhowanjach, dokelž w tym doswědči so wutrajnosć jich wěry.

W prěnim dźělu dopokazuje, zo je wěra, kotraž w lubosći skutkuje, k wosprawnjenju trěbna, a napomina, zo bychu činjerjo słowa a nic jenož posłucharjo byli, zo njebychu po zwonkownym druhich sudźili ale pilnje skutki miłosće dokonjeli.

W druhim dźělu wotradźa čitarjam, zo njebychu za wučenjom žadali, dokelž wosebita mudrosć k tomu słuša, zo by něchtó dar rěče bjez pohórška nałožował; rozeznawa njebjesku a zemsku mudrosć, kotraž wšelake požadosće płodźi, z kotrychž wójny a zwady přińdu. Tohodla napomina, zo bychu so z čistej wutrobu a wěrnej pokutu Bou podćisnyli, dokelž tón je naš jenički sudnik.

W třećim dźělu dawa někotre wosebite napominanja, zo njebychu khroble na swoje mocy twarili, dokelž wšitko wot Boha wotwisuje; bohatym podtłóčowarjam wěšći zrudny kónc, khudych pak pokoja; zo maja přisaham ćěkać; zo maja so khori wot měšnikow žałbować; zo maja sebi hrěchi wuznawać a za sebje so modlić, dokelž Elias je dopokaz, kak wjele wobstajna modlitwa sprawnoho zamóža.

We wobzamknjenju spomina na bratrowske napominanjo, dokelž štóž hrěšnika na prawy puć wobroći, je spomóžny skutk dokonjał.

6. Zo je swjaty japoštoł Jakub młódši, Alfejowy syn, spisował tohole lista, spóznajemy z joho wopřijeća, namakamy w nim wjele mysličkow, kotrež na podobne słowa Jězusowe w evangelijach dopomnjeja. Poruča so tu naležnje modlitwa, a wěmy, zo so swjaty Jakub wjele klečo modleše, tak zo jomu nozy na kolenomaj cyle stwjerdnyštej. Też napismo lista swědči za Jakuba kaž też w cyłym lisće zjewjena starosć wo wěriwych w rozpjeršenju, dokelž jako biskop hłownoho židowskoho města měješe so za biskopa wšitkich też zwonka přebywacych židowskich křesćanow, a tohodla měješe też wosebitu winowatosć, za jich powučenjo so starać.

Też cyrkwinscy spisowarjo najstaršich časow, kaž na přikład: Klement Romski, Hermas, Klement Alexandriski, Tertullian spominaja na tónle list a swědča z tym, zo list z japoštołskich časow pokhadźa. Stary syriski přełožk swj. Pisma „Pešito" wopřija hižo Jakubowy list. Jedyn abo druhi z tamnišich spisowarjow dwěluje drje też na tym, hač je list wot swj. Jakuba, tola jich nahladnosć njeje wulka. Wot 4. lětstotka pak připisuje so list jenohłósnje tomule japoštołej, jenož Luther a joho přiwisk jón zaćisny.. Tola to njezatřase naše přeswědčenjo, kotrež so zepjera na podawizny lětstotkow a wučbu Cyrkwje, kotraž we swojim kanonje list japoštołej Jakubej připisuje.

Z bohatstwom wutroba spěšnišo stwjerdnje, dyžli jejo we warjacej wodźe. Börne.

Njewěriwi su najbóle lohkowěriwi. Paskal.

---

hakle wčora słyšała, wón je rjekł, zo móža sebi dźěći z tym nadobne Bože žohnowanjo dobyć. To budu ja rady pomhać", wotmołwi Hilža.

„Wěš, Hilža, budźemoj nětkle misijónarow z wěčnoho sněha hrać. Ja budu pater Nepomuk, a ty budźeš wyšša sotra Hilžbjeta, rozemiš? Pojědźemoj na sanjach, kaž ći misijónarojo we wěčnym sněžy w dalokim sewjeru jězdźa; zapřehnjemoj našoho rjećaznika Lawdana do sani a pojědźemoj. Pola našeje maćerje budźemoj započeć prosyć, potom pojědźemoj ke Kokoškec ćeće a k druhim znatym a přećelam we wsy. Ja so boju, sydom toleri bórzy nahromadźimoj."

„Ow, Jano, to budźe rjenje, to sym ja rady sobu!" přihłosowaše Hilža wša wjesoła a hrabaše nětko też za sanjemi, zo by je pomhała won do sněha sćahnyć.

„Ně, wostaj sanje hišće!" wobaraše Jan: „dyrbimoj dźěn so najprjedy na najstwu hić do misijónarow přestrojić. Ja budu bórzy hotowy. Wobleknu so dołhi płašć z dołhim wisatym khornarjom. Wokoło šije zwjazam so nanowy hamenowy khornarčk a na njón čorne rubiško. Wokoło pasa sćahnu sebi nanowy kožany rjemjeń, za kotryž sebi wón při syčenju swój brusowy kłónk powša, a za njón tyknu Božu matru, kotruž je mi Kokoškec ćeta na zymu z Krupki sobu přinjesła. Na hłowu staju so dźědowu kosmatu čapku z nawušemi; wšak wěš, ći misijónarojo we wěčnym sněžy mějachu też tajke čapki z nawušemi. A hižo budu hotowy pater Nepomuk. Ale z wami žonami je přecy wulka hara, hdyž so wy strojiće a pikaće. Tu spinka, tam pódwjazk, tu suk a tam zawork, tu šnórka a tam sekla, a kelko wy jeno hejkojtych johličkow trjebaće! Ale ja budu ći pomhać. Přede wšěm zwjazaš so čornu falu a woblečeš so swój dołhi kuntuš. Na hłowu wodźeješ so čorne rubiško, ale božedla nic pod brodu je sukać, ale jenož na hłowje z johliškami přikałnyć! Róžki a kromy dyrbja rjenje dele wisać. A potom —"

„Haj, Jano, knježny maja tola tule wokoło šije a na ramjenjomaj běły rubičk pod čornym rubiškom. Tajki ma też naša knježna w Marijinym Dole, wšak sy jón hižo wjele króć widźał na jeje dźěłanym wobrazku, kiž horjeka na najstwje wisa. Tajki běły rubičk dyrbju ja tola měć."

„Ach haj, Hilža maš prawje, na to běch ja cyle zabył. Što jeno bychmoj wzałoj? — „Ach čakaj, ja wěm: wozmjemoj čiste, běłe trěnjo; te położiš sebi wokoło šije a na ramjeni, a ja ći je zady zwjazam abo z johličku přikałnu. To budźe lohka próca. A na čole dyrbiš tohorunja běły bančik měć, kotryž ći włosy zawodźewa. To posłuži tebi maćerny štryncušk. Ja wěm, horjeka na komódźe leži, tón je sebi mać na woči położiła, dokelž chce jón do płokanja dać. Tomu so wjacy křiwdy njestanje. A skónčnje wokoło pasa zwiješ sebi maćerny wuwjazowak, wšak jón wona nětkle runje njetrjeba; za njón powsnješ swój róžowc.

Wjećenjo měšnikowe.

Wěrna podawizna z francózskeje revolucije.

Lěta dołho přikhadźeše wšědnje k durjam jeneje cyrkwje w Parizu stary prošeŕ, kotromuž ludźo „stary Jakub“ rěkachu. Zwjetša sedźeše wón na jenym skhodźeńku před cyrkwju, zo by sebi tu wot nimoducych jałmožnu wuprosył. Wón tu sydaše zrudny a pokhmurjeny, njeŕěčeše skoro ničo a dźakowaše so pokłonjejo, hdyž jomu něšto poskićichu. Pozłoćeny křižik zabłyskny so na joho wutrobnu, hdyž joho wotnošena drasta so někak na bok suny. Młody měšnik z mjenom Paulin čitaše w tejsamej cyrkwi Božu mšu a njezaby ženje, staromu Jakubej snadny dar poskićić.

Z bohateje zemjanskeje swójby je so wón jako měšnik Bohu cyle poswjećił a přewjedźe swoje cyłe zamoženjo do rukow khudych. Stary Jakub lubowaše joho jara, ani zo by joho bliže znał.

Junu dohlada so Paulin, zo Jakub njeje na swojim zwučenym městnje, haj zo Jakub dłěši čas wuwosta. To činješe jomu njeměr a starosć. Wón slědźeše za joho bydlenjom a po někotrych dnjach nastaji so na puć k staromu Jakubej. Zakłapa do duri — słaby hłós wot nutřka so wotwoła; zastupi a namaka Jakuba khoroho we łožu — abo wjele bóle na bědnym lěhwje, cyle zblědnjenoho — z hašacymaj wočomaj.

„Ach, to sće wy, wysokodostojny knježe“, praji prošeŕ wuhladawši dobroćiwoho měšnika. „Wy sće jara přećelniwy, zo k tajkomu bědnomu človjekej sće přišoł, kaž ja to sym. — To sebi njejsym zasłužił.“

„Što ŕěčiš, Jakubje?“ wotmołwi Paulin. „Njewěš, zo je měšnik přećeł njezbožownych? Nimo toho“, přistaji so smějo, „smoj mój tola staraj znataj.“

„Ach mój knježe! Byšće-li wědźał — byšće-li mje znał — zawěsće njebyšće takle ze mnu ŕěčał! Ně, ně, njeŕěćće tak dobroćiwje ze mnu; ja sym njedočink — wot Boha a človjekow zaklaty.“

„Wot Boha zaklaty? Što sebi myslíš? Ach, mój khudy Jakubje, njeŕěč tola tajkele wěcy! Sy-li złe činił, wobželnosć to a wuspowědaj so toho. Bóh je smilny, rozkatomu wón wšitko woda.“

„Ně, ně, mi wón njewoda.“

„Čohodla dha nic? Nimaš traš docyła želnosće?“

„Hač mam želnosće!“ wuwoła Jakub wótře, pozběže so trochu a hladaše z wustróžanymaj wočomaj wokoło so. „Hač mam želnosće! — Haj, haj, ja to wobželnosćam — 30 lět dołho to wobželnosćam — a njedźiwajo toho sym poklaty!“

Dobroćiwy měšnik spytowaše joho pokojeć a dowěru jomu zaščěpić — ale podarmo. Surowe potajnstwo khowaše so we hłubinje joho wutroby — a zadwělowanjo zadźewaše njezbožownomu, swojoho njeskutka so wuznać. Skónčnje tola, z ćichim a dobroćiwym přiŕěčowanjom měšnika hnuty, so njezbožowny Jakub zmjehči a powědaše z płačitym hłosom tole:

„We krawnej revoluciji zańdźenoho lětstotka mějach dohlad nad hrodom bohateje swójby. Moje knježstwo běše ta dobroćiwosć sama. — Hrabja, hrabinka, jeju dźowcy, jeju syn — jim mam so za wšo dźakować: za swoje wukubłanjo a za dobre dny, kotrež mějach při nich. Hdyž pak te surowe revolucyjne knježeŕstwo přińdźe — tu — sym jich přeradźił! Běchu so skhowali — wědźach, hdźe. Přeradźich jich, zo bych jich kubła dobył, kotrež běchu přeradnikam slubjene. A buchu — k smjerći zasudźeni — wšitcy, nimo małoho Paulina, kiž bě hišće přemłody.“

Tu zakřiča měšnik nadobo wótře, a zymny pót kapaše jomu z čoła.

„Ach, knježe“, powědaše prošeŕ njeměrnosć měšnikowu pytnywši dale, „surowje to bě! Sym słyšał jich zasudźenjo k smjerći — sym widźał, kak jich na kary zmjetachu — sym widźał — ach, mój knježe! — kak jich hłowy pod mordařskej sekeru wot ćěła spadachu. Surowc — sym ja! Wot toho časa nimam ani měra ani wotpočinka. Płakam, modlu so za nich. Widźu jich wšědnje před wočomaj. — Pohladajće junu zady tohole płatu!“

A hdyž tak ŕěčeše, pokaza z třepotaccj ruku na zawěšk, kotryž dźěl sćěny přikrywaše.

„Tónle křiž, kotryž při mojim łožu widźiće, běše hnadnoho knjezowy; tónle mały złoty křižik, kotryž při sebi nošu, nošeše prjedy něhdy stajnje hnadna knjeni. — Mój Božo, kajki njeskutk — kajka želnosć — kajka bolosć! — Ach, wysokodostojny knježe, mějće smilnosć ze mnu! Njezastorćće mje! Modlće so za mnje, najwjetšoho złóstnika, tak njezbožownoho človjeka!

Měšnik klečeše pódla lěhwa, blědy kaž smjerć. A tak wosta něhdźe poł hodźiny dołho. Potom stany cyle měrny, sčini znamjo swjatoho křiža a sćahny zawěšk do boka a wuhlada dwaj wobrazaj.

Tak budźeš rjana duchowna knježna Hilžbjeta. — Pój nětko khwatajcy na najstwu.“

„Čakaj, Jano, čakaj! Njekhodź hišće!“ wobaraše Hilža joho za ramjo hrabajcy. „Mój dźěn smoj hišće něšto zabyłoj. Knježny maja tola na hłowje też šlewjeŕ, čorny šlewjeŕ.

„Mh, šlewjeŕ?“ zabórča Jan. „Ty wšak by też bjez šlewjerja dosć rjana knježna była. Ale mojedla, hdyž chceš jón měć: to wzmi sebi rubiško z kapsy a přikałń sebi je z johličkami na hłowje do zady zwornyć. — Pój nětko!“ A Jan wobroći so z kólnje do domu, a Hilža dźěše nětko spokojena za nim.

Ducy po puću powući ju hišće Jan: „Stupaj prawje mjelčo po skhodźe horje a dele, zo ći nutřka ničo njepytnu. Jurij by hnydom za namaj był a namaj wšitko přeradźił.“ A za khwilu podótkny Jan z nowa: „Ja budu prosyć, a ty Hilža, budźeš hromadźić. Tohodla njezabudź swoju nalutowańju, twoja je wjetša dyžli moja!“

„Haj, mam tam jeno někotre kroški w njej, te hnydom w njej wostaju. Wjele wšak njeje, ale sym wjesoła, zo mózu prěnja być, kiž za pohanskoho hólčka wopruje.“

„Haj, dušnje, budź prěnja!“ rjekny Jan a praji ji hnydom doprědka jara rjenje: „Zapłać Bóh luby Knjez!“

Na to sunyštaj so Jan a Hilža, kaž wjewjerčcy do khěže. —

Kak dha je tola Bažantec Jan na tule myslička přišoł, zo chcyše z Hilžu mlsijónarow z wěčnoho sněha hrać a za pohanskoho hólčka hromadźić?

Prěnja wina běše měšćanske Bože dźěćo. W měsće, tak sebi znajmjeńša Bažantec Jan mysleše, je Bože dźěćo bohatše a darniwiše. Bjez dźiwa. Na měšćanskich wikach, hdźež Bože dźěćo dźěn sebi swoje dary nakupuje, je wšoho dosć a wšitko z hromadami. W najbližšej blizkosći potom Božomu dźěśću při wobradźenju najwjacy wukapnje. Njecha wšak dwójcy z nakładźenymi wozami po dalokich pućach jězdźić. To hižo tohodla, zo by bóle z kradźu wujěło. Na měšćanske Bože dźěćo staješe Bažantec Jan swoju nadźiju, hdyž sebi k hodam nowe rjane sanki přeješe, a mać jomu tule nadźiju trochu porazy.

Běše delanska kermuša, poslednja a najrjeńša. Tohodla też hosćo z čŕjódami na nju khwatachu, wosebje ći, kotřiž běchu na prjedawše dokomdźili abo je ze wšelakich přičin cyle sebi přepasli. Też do Bažantec domu běše najprěńša hižo na nóc přišła měšćanska ćeta, Janowa a Hilžina kmótra. To běše Bažantowa sotra, kotraž běše so před lětami do města wudała a swojoho muža ze zažnej smjerću zhubiła. Měšćanskich wašni a šćežkow swědoma wosta w měsće na wumjeńku, tola swojeje něhdušeje domizny njepozaby. Rady přiběža sebi wohladać, što Bažantec a a druzy znaći dobroho dźěłaja, a też wšitke kermuški a kermuše swjećeše z nimi swěrnje sobu, za kotrymiž dźěn so na wsy přecy jara prašachu. Při tym też Bažantec

Jakub zakřiča jej wuhladawši a čisny so wróćo na swoje łožo.

Měšnik plakaše. „Jakubje“, praji wón z třepotacym hłosom, „ja tebi wodaćo pola Boha toho Knjeza wuskutkuju; chcu twoju spowědź słyšeć.“ Z tutymi słowami přisydny so k łožej, a stary Jakub so wuspowěda. — Hdyž bě wuměracy skónčił, praji Paulin jomu: „Jakubje, Bóh je tebi wodał; ale to njeje hišće wšo, też ja tebi wodawam z lubosće k njomu. Kotrychž sy k smjerći přepodał, běchu — mój nan, moja mać — mojej sotře!“

Jakubej stawachu włosy na hłowje; wotewri swój hort, poréča někotre njezrozemliwe słowa a zwjeze so wróćo na swoje łožo. Měšnik přistupi bliže. Prošeŕ bě wudychał.

(Ze swj. Měrćinowoho łopjena.)

Katolska Cyrkej w swěće.

Němska. Štwórtoho julija 1939 budźe tomu 700 lět, zo bu biskopska cyrkej w Mohuču (Maincu) poswjećenja. Z tuteje přičiny wotměja so započatk julija w Mohuču wjetše cyrkwinske swjatočnosće, na kotrychž so wšelacy cyrkwinscy dostojnicy z druhich diecejzow wobdźěla. Założeŕ Mohučskeje wulkocyrkwje je biskop Willigis. Poswjećenjo sta so 29. awgusta 1009. Khroniki z tamnoho časa njezdźěluja wo poswjećenju ničo dalše. Njeje znate, hač je Willigis dom Boži sam poswjećił, hač je kněžor so na swjatočnosći wobdźělił, kotři biskopja su přitomni byli. Khroniki jenož zdźěluja, zo je so kathedrala na dnju poswjećenja wotpaliła. Škoda je dyrbjała wulka być, dokelž do zasynatwarjenja so nimale 30 lět miny. Arcbiskop Bardo I. hakle móžeše na swjedźenju swjatoho Měrćina 1036 dom Boži zasy poswjećić. Je to dyrbjała wulkotna swjatočnosć być. Kejžor Konrad II. běše ze swojej mandźelskej Giselu a młodym kralom Hendrichom III. a joho mandźelskej Kunigundu přišoł, nimo toho 17 biskopow a mnozy wulkotnicy z kraja. Po poswjećenju započachu so w cyrkwi hnydom Boże służby. Ale njetraješe dołho, tu potrjechi nowa katastrofa wulkocyrej. 1081 wotpali so znowa „Nětko započachu so te wulke twarske dźěła pod kejžorom Hendrichom IV. a kejžorom Hendrichom V., kotrež buchu hakle pod biskopom Adalbertom I. († 1137) dokónčene. Prěnjotny twar pod biskopom Willigisom dósta cyle hinašu podobu. Willigisowy dom Boži běše basilika była z płonym wjerchom — nowy dom Boži bu wuwjelbowany. Sylne štyriróžkate stołpy njesechu mócny wjelb. Ale wjacy króć wudyri hišće woheń a zapusći dom Boži. Hdyž Konrad z Wittelsbacha jako arcbiskop lěta 1183 do Mohuča so wróći, namaka cyrkej wupalenu, jako rozwalinu bjez wjercha a duri. Wón so rozsudźi, katedralu zasy wutwarić a z dobom ze zatwarjenjom přěčneje łódže a přitwarjenjom khóra k wječoru cyrkej porjeńšić a powjetšić. Dźěła běchu tak wobšěrne, zo buchu hakle pod joho 2. naslědnikom, arcbiskopom Siegfridom III., dokonjane. 4. julija 1239 — potajkim před 700 lětami — bu wulkocyrkej swjatočnje poswjećena. Wšitcy, k Mohučskomu arcbiskopstwu přisłušacy biskopja z wuwzaćom skhorjenoho biskopa Hildesheimskoho běchu přitomni; też kral Konrad IV. jako zastupjeŕ kejžora Bjedricha II.

Francóska. Po wjacy hač 400lětnym twarjenju — wězo ze wšelakimi přestawkami — bu 14. junija 1439 — potajkim před 500 lětami — Straßburgska katedrala dotwarjena. Hižo w času Merowingow bu Strasburgske biskopstwo założene. Biskop Werner połoži lěta 1015 zakładny kamjeń ke katedrali, ale hakle za časy biskopa Konrada z Lichtensteina lěta 1277, móžeše twarski mištr Erwin ze Steinbach z twarom započeć. Po joho smjerći wjedźeše joho syn, Jan ze Steinbach, twar do lěta 1339 dale a Hans Hültz z Kelna jón lěta 1439 zbožownje dotwari. Połnócna wěža je 142 metrow wysoka, połodniša je jenož hotowa hač do połojcy. Tutón mócny, wulkotny twar swědči wo tym, kak wulcy wuwite je dyrbjało tola hižo w tamnych dawnych časach twarske wumělstwo w Němskej być. —

Italska. W lombardskim měsće Desio wotewri so bórzy muzeum w ródnym domje Pia XI., kotryž budźe wšelake ważne dopomnjeńki na wujednanjo mjez Swjatym Stołom a italskim statom přez Lateranske zrěčenja khować. Pius XII. je nětkle na arcyměšnika basiliki w Desio swój wobraz pósłał, zo by jón do muzeja přiwzał, a to z tymle wěnowanjom: „W tej jstwi, hdźež Achilles Ratti, přichodny bamž wujednanja, misijónow atd. swětło swěta wuhlada, jako lubosćiwy dar Božeje předwidźiwosće, kotraž nad wosudom Cyrkwje stražuje, je to tróšt a nadźija w duchu, puće Božeje předwidźiwosće hišće junu kročić. Mjez dopomnjećemi na joho pontifikat, kotryž je tak bohaty na wulkich skutkach, dyrbimy z hłubokozačutej dźakownosću wopomnjeć na wulkoho Pia XI. hajić a z dowěri-

---

dźěći stajnje zhonichu, što měšćanscy cokorowi pjekarjo do nowinkow pjeku. Kermušna nowinka wotewri Janej wutrobu a kkrobły hort. Po swačini sydny so ke kmótře a šukny ji mjelčo do wucha: „Kmótra, luba kmótra, směm so će něšto woprašeć?“

„Prašej so, mój mótko, khroble so prašej! Što dha by rady wědźał?“

Jan potuli so hišće dale k jeje wuchu a rjekny: „Kmótra, jězdźi pola was w měsće też Bože dźěćo?“

„Aj, čohodla by njejězdźiło? Wězo jězdźi a prawje jara. Čohodla dha maš wo to starosć?“

„Ach, ja wšak sym wóndanjo našej maćeri rjekł, hdyž wona kermušne twory kupować dźěše: Maći, trjechiš-li tam na měšćanskich wikach Božoho dźěśćowych służownikow abo hewak někoho z joho znatych, daj jomu tola wjele dohroho prajić: Mój z Hilžu bychmyj rady rjane sanki wzałoj! Na to je so mi mać wusmjała a je měniła: „Ach, na wsy so Bože dźěćo tola ze sanjemi njećaha, to sebi tola daj z hłowy! Ja pak sebi tola myslu, hdy by Bože dźěćo wědźało . . . Kmótra, njeby ty tak dobra była a jomu to z někim powěła? Wone traš by namaj tola sanki wobradźiło.“

„Ow, mój mótko“, rjekny na to měsćanska kmótra, „to chcu jomu ja rady powěsć. A ja sebi też wěsće myslu, hdyž budźetej wój prawje dušnej a posłušnej, zo mózu waju Božomu dźěśću rjenje wukhwalić, potom wamaj wone zawěsće też sanki wobradźi a traš hišće druhe rjane wěcy. Spušć so na to!“

Haj, dokelž kmótra takle praji, chcyše so Jan khroble na to spušćeć. Kmótru, zo ju njeby dlěje wobćežował, wopušćiwši, khodźeše z wjesołej myslu sem a tam pódla sebi zynčo: Hm, hm, klinkotate sanki jědu dwora. Kermuša bě jomu pře to dwójcy wjesoła, zo sebi dalšoho wjesela a zabawy ani njepřeješe. Cyłe popołdnjo prjedy bě jomu karosel we hłowje khodźił, a hižo bě pjeć slěbornych ze swojeje nalutowańje zwubjeral, zo je na hordźe zgratowanoho šumela waži. Tola nětko, hdyž jomu Bože dźěćo najskerje klinkotate sanki wobradźi, chcyše zmužiće so zapřeć. „Ani hladać tam na karosel njepóńdu!“ rjekny. A k Hilži měnješe: „Ja njepóńdu na karoselu so wozyć, njekhodź też ty, Hilža! Škoda pjenjez! Hody wobradźi namaj Bože dźěćo sanki, a potom budźemoj so na sankach wozyć do syteje wole. To budźe wjele rjeńšo.“

„Hody Bože dźěćo sanki?“ dźiwaše so Hilža a doda: „Na, na, zo jeno će ze sankami koza njeliznje!“

„Hm, ty smorže wěš, štož po ćmje zjěš!“ zabórča ji Jan mjerzacy čoło khmurjo, zo jomu rjanu nadźiju takle kazy. „Kmótra je mi prajiła, zo Bože dźěćo najskerje sanki wobradźi, a wona zawěsće lěpje wě, dyžli ty.“ A wobroćiwši so z khribjetom zazynča sebi, zo by so zasy rozwjeselił: „Hm, hm, klinkotate sanki jědu do dwora“, a z tym sebi nadźiju zasy wožiwi. (Přichodnje dale.)

Pokěrluškaj.

A

W runym polu stoji rjana kněžka,
We tej kněžčičcy su młodźencojo tři.
Hale, hale, haleluja.

Kak so mjenuješ prěni młodźenc?
Ja so mjenuju Bože słónčko.
Hale, hale, haleluja.

Z čim so khwališ, Bože słónčko?
Ja so khwalu: hdyž ja zeńdu,
Hórki a dołki wobswěću.
Hale, hale haleluja.

Kak so mjenuješ druhi młodźenc?
Ja so mjenuju Boži měsačk.
Hale, hale, haleluja.

Z čim so khwališ, Boži měsačk?
Ja so khwalu: hdyž ja zeńdu,
Hórki a dołki wobswěću.
Hale, hale, haleluja.

Kak so mjenuješ třeći młodźenc?
Ja so mjenuju Boži dešćik.
Hale, hale, haleluja.

Z čim so khwališ, Boži dešćik?
Ja so khwalu: hdyž ja zeńdu,
Hórki a dołki wobzelenju.
Hale, hale, haleluja.

Knjez tón khodźi po zahonje,
Wón so tak Bohu dźakuje,
Zo ma tak huste snopy na zahonje,
Kaž te hwězdy na njebjesach.

Ječmjeń rosće, poskakuje.
Pšeńca rosće, poběhuje.
Hale, hale, haleluja.

B

Wěm ja, wěm ja spěwančko
Wot jenoh' fromnoh' mužika.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

Měješe wón ptačatko
We swojej małej kobjałcy.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

Njeseše je do zahrodki,
Do zahrodki różowej.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

Wučeše je spěwaći,
K swojom' Bohu so wołaći.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

Přilećał je krahonik
Z toho złoho wětra dele.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

Popadnył je ptačatko
Mjez swoje wulke pazory.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

Ptačatko te škrěčeše,
K swojom' Bohu so wołaše.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

Marija je jom pomhała,
Hrěšnikam też b'dźe pomhaći.
Strowa sy Marija, strowa sy Marija!

wej modlitwu so na Boha wobroćeć, kiž po wěstym puću mjez wobrotami tu na zemi łódź swjateje Cyrkwje wjedźe."

Za wuživarjow serbskoho misala.

4. njedźela po swjatkach, 25. junija:
Boža mša str. 353; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swjatym Wylemje str. 460, 3. wo Najswj. Wutrobje Jězusowej str. 349; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 317.

Swj. japoštołow Pětra a Pawoła, 29. junija:
Boža mša str. 529; Gloria; Credo; Praefacija wo japoštołach str. 481.

Najdrohotnišeje krewje našoho Knjeza Jězusa Khrystusa, 1. julija: Boža mša str. 532; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. wo swj. Jenje str. 524; Credo; Praefacija swj. křiža str. 148.

5. njedźela po swjatkach: Wopytanja swj. Marije, knježny, 2. julija:
Boža mša str. 535; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. modlitwa z njedźele str. 358; Credo; Praefacija str. 10; poslednje sćenjo z njedźele strona 359.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 25. junija: Wylema, abta.
Póndźelu, 26. junija: Jana a Pawoła, mrtr.
Wutoru, 27. junija: Ładźisława, krala.
Srjedu, 28. junija: Ireneja, biskopa, mrtr.
Štwórtk, 29. junija: Pětra a Pawoła, japoštołow.
Pjatk, 30. junija: Japoštoła Pawoła wopomnjeśo.
Sobotu, 1. julija: Najdrohotnišeje Krewje Jězusa Khrystusa.
Njedźelu, 2. julija: Swj. Marije wopytanjo.

Hišće přemało znaty
je wulkotny wubjerk mojich **prěnjotnych měblow.**
Přińdźće tohodla, hdyž něšto trjebaće, do
měblowoho domu Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno 2 (Burgplatz) — **Hród Ortenburg**
stara znata firma
Kupjene měble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

Wulke składy drastow a tkaninow
wšěch družin
MODEHAUS
Gierisch
Inh. Max Amberg
KAMENZ

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, knefle / nahłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódno a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Za rjanu dobru serbsku drastu

je so přecy derje starał

Alphons Schawseil

Bohata dróha

Tež čorny bant wšěch družin tu je!

Kupuj derje a tunjo!

We wšelakich wuwjedźenjach a płaćiznach wot 42 hr.

W našim bohatym składźe móžeće sebi wuběrać!

Wotrjadny wobkhod

Oskar Hirche

w Kamjencu

Za'ožene 1880 Dalokoročak 774

Prawu radu

Warn dawa a derje Was posłuži

drogownja

Dr. Roeber

Bohata dróha 27

Patentrolowy su šwarne za kóždе wokno

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Kwasne dary:

Pórclin: z kwětkami, ze złotej kromu, němsk. rózu, winow. lisćo. Rjane servisy. „Rosenthal"-kryst. škleńcy, železnu a emaill. nadobu. Kofej. młyny, přewjeřćadła, korbiki, šćětki atd.

Wobhladajće sebi mój wulki wuběrk!

Móžeće kupjene wěcy tež zaměnić.

Małe płaćizny!

Hausbedarf

Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Kedźbu!

Přepožčuju mojim woteběrarjam ke kwasam a wjetšim hosćinam sudobjo, graty, škleńcy hač za 100 wosobow. Talerje a sklě hišće we wjetšich dźělbach. Tunje wobličenjo!

Wulki wobkhód za pórclin a domjacu nadobu

Hausbedarf

Max Pfuhl, Znutřk. Lawska hasa 6

Słomniki

115×200 cm, 2,70 hr., kaž tež dobre měchi su zasy dóšle. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße).

Tež mały nawěšk w „K. P." přinjese wužitka!

Dobre wupjerki,

łožowe šaty / tkaniny za športske a zwjeršne košle, mako-košle a kholowy Interlock-šaty, frotte-twory, dybsačne rubiška

Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Zjawny dźak

swj. Mariji a swj. Józefej za wusłyšanu prósstwu!

Dźak

lubym swjatym: maćeri Božej, swj. Józefej a swj. Antonijej za wusłyšanu prósstwu!

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21. D.-A. 1. Vj. 1939: 1518. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Dźensa rano wumrě ze swjatymi sakramentami domawobstarana

Hańža zwud. Roblowa

ze Serbskich Pazlic

w starobje 71 lět. Khowanjo lubeje zemrěteje budźe póndźelu 1/2 9 hodźin w Njebjelčicach.

W Serbskich Pazlicach, 23. junija 1939.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje, wowki a ćety

Hany zwud. Brankačkoweje

z Radworja,

kotruž je Bóh luby Knjez w jeje 72. lěće žiwjenja z tuteje časnosće wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su jej w času jeje ćerpjenja kajkužkuli lubosć wopokazowali, na pustym wječorje za nju so modlili a jej na pohrjebje w tak bohatej ličbje poslednju česć wopokazali, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!"

W Radworju, Měrkowje, Krónčy, Radebergu a Šěrachowje,

na dnju pohrjeba, 21. junija 1939.

W mjenje zrudźenych zawostajenych:

Jurij Brankačk.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoročak 3895. Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towarstwo ss. Cyrilla a Methoda

26. čisło.	W Budyšinje (Bautzen), 1. julija 1939.	77. lětnik.

„Ty sy Pětr a na tutu skału natwarju swoju cyrkej a mocy hele ju njepřemóža!“

Na dwěmaj swjedźenjomaj spomina katolski křesćan wosebje na swoju Cyrkej. Swjatki, to je narodny dźeń Cyrkwje. — A na swjedźenju japoštołow Pětra a Pawoła. Tu dopominamy so na prěnjoho bamža, wot Boha postajenoho wjednika Cyrkwje.

Rozsudna hodźina w Kafarnaumje je nimo. Lud Galilejski je widźał dźiwy Zbóžnika, słyšał zasy a zasy joho słowo. Ale njepřipóznachu joho za toho, kiž ma přińć, za Mesiasa. Nětko wopušći Jězus Galileju a poda so ze swojimi wučownikami k pohanam. Tam wotewrjene wutroby namaka. Tak přińdże też do krajiny, hdźež wuźorla Jordan. Rjana a płódna to krajina. K połnocy wuběži runina do horiskow Hermona a Libanona, kotrejuž wjerški su stajnje ze sněhom pokryte. A tu, hdźež z waha postupuje runina do hór, leži Cezareja Filipi, wulkotne to město kejžora Filipa. Tutu krasnu krajinu mějo před sobu chce Zbóžnik wučownikam rěčeć wo kralestwje Božim, kotrež budźe kručišo stać hač kralestwo mócnoho kejžora Augusta. Tu před městom Cezareja Filipi zasłyšimy z wučownikami Zbóžnikowe słowo: „Ty sy Pětr a na tutu skału natwarju swoju Cyrkej a mocy hele ju njepřemóža.“ Kak budźe to z Cyrkwju?

1. Mocy hele so přećiwo Cyrkwi pozběhnu.

Hela a swět přecy hižo nadběhujetej Cyrkej. Cyrkej dźěli dóńt swojoho założerja, Jězusa Khrystusa. — Tola, čohodla přesćěhowachu Zbóžnika? Wón bě miłosćiwy a dobroćiwy, zo smědźeše wo sebi prajić: „Wukńće wote mnje, sym ćichomysłneje a ponižneje wutroby.“ Wón bě žiwy tak bjezporočny a čisty, zo z khrobłym prašenjom před swojich njepřećelow stupi: „Štó z was mi dopokaza jeničkoho hrěcha?“ Žohnuje, wšěm dobroty wopokazujo kročeše po tutej zemi. Khorych wustrowi, dźěći žohnowaše, mortwych zbudźi k tróštej zrudnych zawostajenych k žiwjenju, a hrěchi wodawajo wukhowa mnohich před wěčnej zahubu. — Tola kajka wotmołwa? Hida, přesćěhanjo. Přesćěhanjo, dóniž njewisa na křižu hańby, jako złóstnik k smjerći podaty.

To je też dóńt Cyrkwje. Měrnje a pokornje kroči přez lětstotki. Wudźěła bohate žohnowanjo. Wuči křesćanske wěrnosce. Wustupuje přećiwo złym nakhilnosćam, kotrež telko njezboža přinjesu. Škita młodosć před hrožacymi strachami. Cyrkej je zepjera wyšnosćow. Štwórta kaznja žada posłušnosć napřećiwo postajenej wyšnosći. Samo wědomosć a wumělstwo Cyrkej podpjera. Wulki basnik Herder, protestant, praji: „Bjez bamžowskeje Cyrkwje by Europa dawno hižo była mongolska pusćina.“

Ale njedźiwajo wšoho toho přesćěhaja tola něhdźežkuli cyrkej, jakož by była njepřećelka čłowjestwa. Swět husto dosć mjez sobu rozdwojeny je nadobo přezjedny we wojowanju přećiwo Cyrkwi. Lětstotki nadběhuja Cyrkej. Hdźe je kralestwa tak hidźenoho přesćěhanoho kaž Cyrkej? Ale dyrbješe tak přińć. Zbóžnik je kročił surowy křižowy puć. Cyrkej njemóže, sćěhujo swojoho bójskoho założerja, kročić puć róžojty přez měrnu runinu. Też wona njese swój křiž po twjerdym puću tuteje časnosće. Dyrbješe tak přińć, hewak njeby Zbóžnik rěčał wo mocach hele. Jasnje praji też jónu: „Hladajće so čłowjekow. Přepodawać budźa was sudam a šwikać we swojich zhromadźiznach. A před bohotow a kralow budźeće stajeni mje dla.“ Stawizny su z dopokazom, zo so dopjelnichu a dopjelnjeja słowa Zbóžnika.

1. Ale mocy hele Cyrkej njepřemoža.

Też tute słowa so dopjelnja. Też tu dźěli Cyrkej dóńt swojoho bójskoho założerja. — Hdyž Zbóžnik w bolosćach na křižu wisaše a potom w derje wobstražowanym rowje leżeše, wyskachu joho njepřećeljo: „Smy dobyli!

Kónc je z joho wučbu a z joho Cyrkwju, wo kotrejž praji, zo ju mocy hele njepřemóža!“ — Tola pomału! Jutrowne ranjo swita! Dobyćeŕscy stanje z mortwych Zbóžnik. Joho njepřećeljo zadwěluja. Zbóžnik pak nastupi dobyćeŕski ćah po swěće. Wón, kotrohož mějachu za morwoho, je dźensa hišće žiwy. Tróny kabłachu, kralestwa so pominychu. Kral wěčnosće hišće dźensa knježi. A Pětr, skała, na kotruž złoži swoju Cyrkej, je dźensa hišće žiwy we 262tym naslědniku. Dźensa hišće připowěduje kaž tehdom na prěnich swjatkach z dobyćeŕskej mocu Bože słowo tysacam a milijonam człowjekow. Woheń, kiž tehdom wuhasnychu, so dźensa hišće žehli. To je dobyćo. — Su Cyrkej přesćěhali, krawnje a surowje. Bolostne rany buchu Cyrkwi zbite. Tola přecy běchu přesćěhanja za Cyrkej, štož su nožicy w rucy zahrodnika za zahrodu. Wučisćichu Cyrkej a womłodnjena a sylniša postany k nowomu žiwjenju.

To je naša nadźija, kotraž nas čini wobstajnych we wěrje. Štož człowjekojo twarja, człowjekojo často zasy zniča. Cyrkej, wot Khrystusa założenu, człowjekojo njepotorhaju. To je naše wjeselo na Pětra a Pawoła. Budźmy hódne stawy tuteje Cyrkwje. Bratŕa, stójće kruće we wěrje! — Mocy hele ju njepřemóža!“ jš.

Z Łužicy a Serbow.

Z Radworja. Pola Budyšskeje firmy Eule so tukhwilu stare pišćele wuporjedźeja, kotrež hač dotal w starej Radworskej cyrkwi stojachu. Hišće před 80 lětami wukonjachu tam cyrkwinsku službu, dóniž nowe na jich městno njestupichu. Pišćele pokhadźeja ze 17. lětstotka a buchu 1680 w Prazy natwarjene. Potajkim su 259 lět stare a z tym drje najstarše po cyłej Němskej. Zwonkowny napohlad pišćelow dopomina na zastarsku křinu, znutŕka pak je zatwarjenych mnoho drjewjanych a cynowych pišćałkow. Po zwuporjedźenju so pišćele na tudomnej farje postaja.

Z Khróšcic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 7. junija 1939 pop. w 2 hodź. w Khróšćicach w hosćeńcu a 1/24 hodź. we Worklecach na šuli.

Z Konjec. Zaradźenjo za maćerje wotměje so póndźelu, 3. julija 1939, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach na šuli, 1/24 hodź. w Ralbicach na šuli a w 4 hodź. w Smjerdźacej w Krawcec hosćeńcu.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Druhi list swj. japoštoła Pětra.

1. W lisće samym praji spisowaŕ: „Hlejće, najlubši, tónle druhi list wam pisam“ a z tom pokazuje, zo jón tymsamym wěriwym sćele, ke kotrymž hižo jedyn napisa, potajkim křesćanskim wosadam spomnjenych pohanskich krajinow.

2. Zaměr lista wupraji swj. japoštoł, zo chce wěriwych zakitać před zawjedźenjom błudnych wučerjow a wobkručić w miłosći a spóznaću našoho Knjeza Jězusa Khrystusa. Błudy, kotrež so tam rozšěrjachu, běchu tesame, přećiwo kotrymž tež swj. Pawoł wojowaše, mjenujcy zo křesćenjo žanomu zakonjej dale podćisnjeni njejsu, zo móža tohodla po swojich mjasnych nakhilnosćach žiwi być, přějachu tež přikhad Khrystusowy k sudej a zahubjenje swěta. Z tajkich błudnych wučbow přińdźechu hrěšne njepočinki, ke kotrymž tamni njehódni wučerjo wěriwych zawjesć so prócowachu.

3. List je najskerje w Romje krótki čas po prěnim pisany a jakož praji, tehdom hdyž „bě blizko złoženjo joho stana“, t. r. hdyž bě sebi wěsty, zo budźe w krótkim morjeny, potajkim w lěće 66.

4. Wopřijećo. Jakož prěni móžemy wyše předsłowa a wobzamknjenja tež tónle do tŕoch dźělow dźělić.

W předsłowje pokazuje spisowaŕ po napismje na zaměr lista.

W prěnim dźělu swoju blizku smjerć wěšćo, dopomnja na přewulke dary, kotrež wot Boha dóstachu, a na winowatosć, zo bychu so z tymile darami k pócćiwomu žiwjenju pohnuć dali a wěstosć wobkhowali, zo Khrystus zas přińdźe we wulkej krasnosći.

W druhim dźělu wopisuje njekhmane zmyslenjo a hrěšne žiwjenjo błudnych wučerjow, kotrychž jim hrožene khłostanjo wěsće podeńdźe.

W třećim dźělu wotpokazuje dwěle, kotrež so přećiwo widźomnomu přikhadej Khrystusowomu a zahubjenju swěta zbudźuja.

W wobzamknjenju napomina křesćanow, zo njebychu so wot błudow zawjesć dali, ale přecy lěpje wěrnosć Khrystusowu spóznawali.

5. Tež druhi list njepřipisuja wšitcy swj. japoštołej Pětrej, namakamy drje w spisach najstaršich cyrkwinskich wótcow městna, kotrež su po zdaću z tutoho lista wzate, druzy pak njewěrdźa wo nim ničoho, haj přeja, zo je jón swj. Pětr pisał. Tola w lisće samom namakamy dosahace přičiny za wěrnosć, zo je Pětr spisowaŕ. Rěka hnydom na započatku: „Syman Pětr, służownik a japoštoł Jězusa Khrystusa“ a mjenuje sam sebje swědka překrasnjenja na horje, a Pawoła „swojoho luboho bratra“. Njemóžemy sebi myslić, zo je něchtó mjeno swj. Pětra znjewužił; japoštołske wučby, kotrež list wopřija, njetrjebaše nichtó pod zełhanym mjenom rozšěrjeć. We ważnych wěrnosćach, na přikł. wo dopjelnjenju starozakońskich wěšćenjow, wo přikhadźe Khrystusowym a druhich runja so prěnjomu. Wěstu podobnosć ma list, wosebje w druhim stawje, ze swj. Judašowym listom, a zda so, zo je swj. Pětr při spisanju swojoho tamny před sobu měł.

Někotre legendy wo Božej maćeri.

(Pokračowanjo.)

5. Wo dźěćatstwje a młodości Jězusowej.

(Sołobik, sykorka, sowa. Zła žona a žitna kłóska.)

Hdyž so Jězus narodźi, doby swět luboznišoho wobliča, dyžli prjedy. Wšitke zahrody woblekachu so do běłych kćeni, wšitke łuki zazwonjachu z lutej wjesołosću a radosću, cyła stwórba so womłodźi a we wutrobach człowjekow zakćěštej nadźija a lubosć.

Mać Boża pak khodźeše ze swojim synom často po zemi. Wona wodźeše joho za ruku na pisane łuki a šćipaše jomu kwětki, kelkož joho radosć na nich sebi přeješe. Wona khodźeše pak z nim też do wobydleni człowjekow, hladaše do khěžkow po wsy a pokazowaše jomu, što ludźo činja, kak su žiwi a što dźěłaju. Też do cyrkwje na rańše a njedźelu na wulke kemše wona z nim khodźeše a wučeše joho, ručcy stykować a njebjeskomu Wótcej so modlić.

Hdyž pak wonaj cyrkwi so bliježeštej, wotewrjachu so jimaj k česći wrota same, zwony zwonjachu same, a swěčki na woltarju so zaswěćachu same. Přetož wone póznawachu w małym dźěśću Syna Božoho.

Z druhimi dźěćimi swojoho runjeća wjeseleše so Jězusdźěćatko rady na wjesołych hrajkach. Woni dźěłachu potom hromadźe małe ptačatka z hliny a mjetachu je wysoko do powětra. A hlej, hlinane ptački Jězusdźěćatka buchu žiwe, pjerchotachu wjesele wokoło a zanošachu tak wjesele wokoło a zanošachu tak wjesoły spěw. Ptački wot druhich dźěći dźěłane wostachu bjeze žiwjenja.

A tak wulećachu z joho ručkow sołobik a sykorka a też sowa, kotraž ma drje křidła kaž ptački, ale hłowu kaž kóčka. Sowu pak běchu towaršojo wudźěłali, a Jězus bě ju, dokeż prošachu, wožiwił (wona běše tak směšna), zo bychu něšto k smjeću měli.

(Dalše hladaj str. 182)

Japoštołstwo modlenja.

Měnjenjo za měsac julij:

Zo bychmy sebi ważili swjate firmowanjo.

To hakle sej človjek prawje waži, štož dospołnje znaje. Bychmy-li swjaty sakrament firmowanja prawje dopóznawali, bychmy sebi jón ważili, často na „swjatki“ našoho žiwjenja spominali, a to by so wuskutkowało w cyłym našim křesćanskim žiwjenju.

Žiwjenjo hnady, kotrež přez swjatu křćeńcu w duši zeskhadźa, dóstanje swoju połnu móc a zrałosć w firmowanju. W firmowanju křesćan přez połnosć hnady Ducha Swjatoho dorosće a zezrawi. Firmowanjo čini dźěći Bože k wojowarjej Božomu.

Jako wojak Khrystusowy dóstanje zrawy křesćan znamjo swojoho Knjeza a Krala na čoło: znamjo swjatoho křiža. Z nim wuznawa wěru do Khrystusa, zjawnje — njetajnje, zmužiće — njebojaznje. „Njehańbuju so evangelia; přetož móc Boža je a spomoženjo kóždomu wěrjacomu.“ Tele słowo swj. japoštoła Pawoła na Romskich (1, 16) je wuznaćo firmowanoho. Z kóždym wokomikom, z kóždym słowčkom a činkom wuznawa so prawy firmowany ke Khrystusej, joho wučbje a kazni.

Firmowanjo wudźěla biskop, wyšk we wójsku Khrystusowym. Wón přijima křćenych do służby Khrystusa Krala. Z njeje firmowany wjacy wustupić njemóže, dokelž při firmowanju zaščěpi so do duše wostawace znamjo. Štóž pak je tola ze służby Khrystusoweje wustupił, njeje z njeje wuswobodźeny. Wón je jeno so wotwobrośił wot Khrystusa Krala, joho wójsko a kralestwo wopušćił.

Słowo biskopa při firmowanju njech znowa wotući w našim pomjatku a rozžehli našu dušu: „Woznamjenjam tebje ze znamjenjom křiža a posylnjam tebje z khryzamom spomoženja w mjenje Wótca a Syna a Ducha Swjatoho.“ Prajmy k tomu kaž na firmowanskim dnju wšědnje znowa razne: Amen. Haj, tak njech je! Jakož wolij ćěło posylnja, tak wobkruć sedmora hnada Ducha Swjatoho moju dušu, zo bych stał a wutrał hač do kónca w bědźenju wo kralestwo Bože na zemi, w prócowanju wo Božu česć a Boži zakoń.

Wopominajmy w tymle měsacu, kajke trajace bohatstwo je so nam stało w swjatym firmowanju! Kajka dostojnosć, być z wojakom Khrystusa Krala! Kajki pak też nadawk a zamołwjenjo, zo jako wojacy stojimy a wojujemy na připokazanym městnje, dóniž nas naš Knjez a Kral njewotwoła. Prašejmy so tuž wšědnje, hdyž rano stojimy w rańšim paćerju před swojim knjezom a Kralom: „Što mam dźensa myslić, rěčeć, činić, ćerpjeć jako twój hódny służownik?“ Wobnowmy we swj. woprawjenju hnadu firmowanja!

Budźmy sebi wuznama a ważnosće, hnady a nadawka swj. firmowanja wědomi!

Měniš, zo budźe prawy japoštoł modlenja, skutka a ćerpjenja jako wojowar Boži na zemi hdy khabłać?

Měniš, zo zamóže tajkoho spytować abo zawjednik hdy zmotać a předobyć? Měniš, zo Khrystus Kral swěrnoho wojowarja hdy wopušći?

Swjataj japoštołaj Pětrje a Pawole, budźtaj nam z pohonjacym přikładom, budźtaj nam z pomocu a škitom, proštaj za nas!

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

A čim bliže k hodom, čim wěsćišo spušćeše so na kmótřine słowa a koza joho woprawdźe njelizny.

Krótko do hód pósła měšćanska kmótra z butrowej žonu Bažantecom „jara wjele dobroho“, a njech tola Bažantec mać z jeje mótkomaj Janom a Hilžu na swjatoho Šćěpana k njej na wopyt přijědźe a, dokelž dźěn nuznoty njeje, njech so na to přihotuja, zo bychu pola njeje přenocowali. Wona je swojimaj mótkomaj rjane Bože dźěćo skazała a Božomu dźěsću wosebje prajić dała, zo staj Jan a Hilža jara pilnej a dušnej byłoj. To Bože dźěćo jara rady słyši a tohodla budźe jimaj tu też zawěsće nadobnje wobradźeć. Bažantec nan pak njedaj sebi styskać, hdyž jomu joho swěrna hospoza a dźěsći na dźeń abo dwaj z domu ćeknu; też jomu Bože dźěćo najskerje rjany kašćik dobrych trubkow wobradźi!

Tele „wjele dobroho“ wubudźi pola Bažantec wězo wjele wjesela. A na swjatoho Šćěpana hnydom po wobjedźe hotowachu so mać a dźěsći do ćopłych drastow na puć do města. A dokelž běše tak nimo měry rjana sanča ćěř, měnješe Bažantec nan: „To drje budźe najsprawnišo, zo ja sam woteźki do horšće wozmu a so na pohončowe městno synu; hižo dołho so njejsym wjacy na sanjach wozył.“ Hodźi wšak so, zo jomu też hižo dobre trubki zawonjachu, a za tej wónju kóždy kurjeŕ rady dźe.

Posledni wokomik přinamaka so też hišće Kokoškec ćeta Wórša, kiž chcyše sobu do města dojěć, zo by sebi nuznu maličkosć wobstarała a pódla měšćansku ćetu sobu wopytała. Kokoškec ćeta Wórša běše wobstarna knjeżna, Bažantec dalša přiwuzna, kotraž bě sebi něhdźe dwaceći kročeli wote wsy zdaleny kubleŕski wumjeńk wotnajała, zo by tu samotna, kaž so ji to najlěpje lubješe, a nikomu na puću čiše sama za so bydliła. Telko zamóženja měješe, zo móžeše so, byrnjež zlutniwje, tola čestnje žiwić, ani zo by trjebała darmančka abo zasłužby z cuzeje ruki hladać. Dokelž pak ma človjek tola rucy k dźěłu, kaž ptačk křidła k lětanju, njechaše prózdna rucy na klin kłasć, kaž by njewěddźała, što, njechaše ani jěsć ani pić, khiba zo by dźěłała. Tohodla khodźeše w nuznych dnjach ludźom na dźěło, pak len pleć, pak wožnje žita wotběrać, pak nazymu neple zběrać; abo drěješe starosćiwym hospozam, kotrež poslešća na pósłanjo hromadźachu, doma pjerjo; abo šiješe khudym dźěćom košulku abo druhu drastu. Też njeběše ju hańba na pšeńčne šćernišća khodźić, kłóski zběrać; škoda kóždoho zornjatka, kotrež by khudy rady wužił. Štož sebi pódla zasłuži, dokelž sama nuznje njetrjebaše, rozdźěli do khudych, abo podpjeraše spomožne zaměry. Wosebje horješe so ji wutroba za wopory k spomoženju tych, kotříž hišće po ćmje sedźa, kotrymž njeje hišće ženje bethlehemska hwězda so zazyboliła. Jako sotra třećoho rjadu swjatoho Franciska čuješe so wosebje winowata, zo by po swojich mocach misijónske zaměry podpjerała. Swojoho přećelnoho, njesebičnoho wašnja dla běše pola wšitkich ludźi rady widźana.

Też Bažantec so wjeselachu, zo jich Wórša tak njenadźicy ze swojej žadosću překwapi, a Wórša njeměješe ani přileżnosće dołho so zamołwjeć, zo tola njebychu za zło brali, hdyž jich takle wobožnje přesćěha. „Ah, wěsći“,

Hdyž pak bě Jězus wjetši narostł, nawjedowaše joho mać Boža k dźěłu, zo by z prózdnotu časa njezhubił.

Potom móžachu Jězusa na roli za pluhom khodźić widźeć. Wón pak měješe złoty pluh, a štyri konje běchu do njoho zapřehnjene a na jenym konju leżeše sedło, a na nim sydaše často Jězus a woraše rolu kaž wšědny rólnik.

Wokoło připołdnja pak přinjese Maćeř Boža swojomu mučnowu synej wobjed na polo, a hdyž wón wodychowaše, třeješe wona jomu pót z horcoho čoła a powědaše z nim kaž starosćiwa hospoza wo tym a wonym: „Što tež budźemy na tule rolu syć“ a podobne wěcy. Po žnjach pak stojachu tři sta połnych žitnych snopow na polu, zo by dobrym ludźom khlěba njefalowało, hdyž tola Knjez sam za nich w poće swojoho wobliča so prócowaše.

Ale ludźo wšak běchu njedźakowni; woni sebi khlěba njewažachu, dokelž mějachu joho nadosć. Woni počachu sebi same khošća z kłóskow wjazać a brójachu dar Boži. Tu přesta zemja jim płódna być, a to sta so, hdyž bě so tole podało:

Něhdy dźěštaj swjata Marija a Jězus na jara horcym dnju po drózy. Jimaj pak chcyše so tak pić a wonaj běštaj tak hłódnaj, zo lědma wutraštaj. Přińdźeštaj pak nimo burskeje khěžki. Tu praji Jězus k swojej maćeri: „Maći, pójmoj tola do khěžki; prošmoj sebi khlěba a wody!“ Maćeř pak wotmołwi: „Derje, mój syno, pójdźemoj a přepokazamoj so, su-li tam dobri a miłosćiwi ludźo.“

Tuž dźěštaj nutř a nadeńdźeštaj tam lózu žonu, kotraž na swoje dźěćo škrěkaše a jara hněwna běše, zo wone płače. Wona pak runje khlěb pječeše a z hněwom hrabny runje pječeny khlěb wot pjecy a ćisny jón do dźěsća.

„Tu njeje khlěba za prošeńskich ludźi“, zaškrěča nětko na njeju. „Čintaj, zo z domu přińdźetaj. Wój staj mi jenož na puću.“

Mać Boža pak bu jara zrudna nad złósću žónskeje, a jeje syn so rozhněwa jara a wón wotsudźi, zo wot nětka žito wjacy telko kłosow měć njedyrbi kaž prjedy. A z toho časa sćahnychu so kłosy hromadu hač nimale na kónc, hdyž běchu prjedy wot korjenja hižo zapuščałe, a to je so stało złeje žónskeje dla.

Katolska Cyrkej w swěće.

Vatikanske město. Pius XII. je patera z rjadu lazaristow Salvatore Pane za japoštołskoho prefekta w Tigrai w Abesynskej pomjenował. Nowy prefekt (biskop) pokhadźa ze samsnoho rjadu, kotromuž je prěni japoštołski vikar w Abesynskej, česćehódny Justinus de Jacobis přisłušał, kotryž so 25. junija zbóžny praji.

Dekan swjatoho kollegija kardinalow, Gennaro Granito Pignatelli di Belmonte, kiž w 89. lěće žiwjenja stoji, woswjeći před krótkim swoje 60lětne měšniske jubileum. Swjaty Wótc pósła jomu jara přećelny zbožopřejacy list. Kardinal pokhadźa z neapolitanskeje wjefchowskeje swójby, kotraž je hižo Swjatomu Stołej wuznamnoho bamža Innocenca XII. dariła, kiž je wot lěta 1691 hač do 1700 knježił. W lěće 1668 bu tutón jako japoštołski nuncius do Wina pósłany. Też nětčiši kardinaldiakon, joho přiwuzny, je dołhe lěta jako nuncius we Winje skutkował. Wot toho časa znaje kardinaldekan Belmonte wubjernje duchowne hibanjo a žiwjenjo Němskeje.

Němska. Biskopstwje Regensburg a Pasawa móžetej lětsa swoje 1200lětne wobstaćo woswjećić. Buštej lěta 739 přez swj. Bonifacija założenej. Pasawa wobeńdźe swoje jubileum wot 13.—16. julija. Biskopja z Linca a Poeltena a zastupjeř kardinala Innitzera z Wina so na swjatočnosćach wobdźěla, přetož tute diecejzy přisłušachu prjedy k Pasawskomu biskopstwej.

Francózska. Biskop Pirmin Lamy z Langres a joho 80 lět stara mać, staj njedawno při awtowym njezbožu wo žiwjenjo přišłoj. Šofér bu jenož lohko ranjeny. Biskop stoješe w 53. lěće žiwjenja a bě hakle w poslednim lěće wuswjećeny był. Chcyše do krutoho rjadu trapistow zastupić — je pak po přeću Swjatoho Wótca so tuteje mysle wzdał, zo by za biskopa w Langres pomjenowany mohł być.

Khina. Pater Leopold Brellinger z rjadu jesuitow bu wot Swjatoho Wótca za japoštołskoho prefekta (biskopa) noweje prefektury Kinghsien w Khinje pomjenowany. P. Brellinger je so 27. julija 1893 w Ebelsbergu

---

rjekny Bažantowa, „to smy tola jara wjeseli, zo mamy towařsku ducy po puću, zo móžemy sebi popowědać a dobru khwilu zahnać. A kak budźe měšćanska kmótra wjesoła, hdyž so ji hnydom z črjódu do jstwy nawalimy!“

Hdyž so Bažantec do sani zesydachu, běchu sanje tež nimale zasydane. Bažant zaprasny do brunakow, a wuwotpočowanej brunakaj začahnyštej sanje z lohka, kaž worješnu škorpiznu a nimale w jenym skoku zahrabujcy lećeštej po hładkej ćěri k městu. Kaž by jich wětřik po drózy do města dunył, zdaše so Bažantecom, hdyž sanje před kmótřinym domom zastachu.

Ow, kak běše kmótra woprawdźe wjesoła, ow, kak jich z woběmaj rukomaj witaše a njepřesta khwalić, kak prawje to je, zo su přijěli! „A nětko, hdyž tu jónu sće, was hač do jutřišoho domoj njepušću, też tebje nic, Wórša: budźemy sebi powědać a wšitko wupowědamy, štož jeno wěmy. Bažantec nan njech po swačini sam domoj jěde a Boże dźěćo njech sobu wozmje, zo so njetrjebaće z nim wobćežnje nosyć! Jutře póńdźeće po swačini z dobrej khwilu domoj, a Bažantec nan wam zasy prawje daloko napřećo přijěde, zo njewustanjeće, njejwěrno, Jakubje?“ tak rěčeše kmótra ani zo by žane wobaranjo posłuchała, khiba zo je z krótka wotrazy: „To bychu byłe wěcy!“ — Doma sće přecy. — Wšako ničo njeskomdźiće.“

„A tule je Boże dźěćo wobradźało“, rjekny potom pódlansku komoru wotewrjejcy, „tule hladajće, kak lubje rjenje je tu pojězdźiło!“

Na blidku ležachu wšelake dary rjane a wužitne rozkładźene, přede wšěm wězo Janej a Hilži, a też Bažantec mać njeběše tu zabyta, a Bažantec nan tohorunja, nadeńdźe swój rjany kašćik dobrych trubkow. A też wón, hačrunjež hižo lětni muž, zapopadny so z radosću, zo by najradšo hnydom zaspěwał: „Kurić trubku tobaka, to je krasna dobrota!“ A hdyž też skónčnje spěw wuwosta, na trubki stojo hladać, kotrež so jena při druhej tak lesnje na njoho smějachu, njewutra ani wokomik abo tři.

„Pruhować je tola dyrbju, zo bych też hódnje khwalić móhł“, rjekny, a hižo so jomu trubka žehleše. A nětko pachajo a wobhladujo a nuchajo ju pruhowaše na wšě strony; sam běły popjeł bjez čornoho dypka dyrbješe jomu pódla za swědka być. „Woprawdźe dobra to trubka! Cyle na mój słód! To człowjek njeby rjekł, kak może Boże dźěćo też takle dušnje trjechić!“ A potom pachaše wjesele, zo so wokoło njoho kur waleše, kaž wokoło hornčerja, hdyž je sebi pěc zapyrił.

Jan Nepomuk pak, lědma zo bě pod blidom rjane sanki zawohladał, njeměješe za ničo wjacy wočow, khiba za sanki. Ow, kak rjane pisane so zybolachu, kaž bychu hnydom zaklinkotać chcyłe same! Jan wućahny je pod blidkom, wjerćeše a wobroćeše je na wšě strony; posyda so na nje, posuwa je; popřaha so do nich a jědźeše z nimi po jstwje, zo dyrbješe mać poswarjeć, zo tola njeby hroznych smuhow po jstwje nadźěłał.

„O*w*, kak budźe so na sankach dušnje po snězy wozyć, Hilža!“ rjekny Jan skónčnje wšón zahorjeny.

To pak změje Bažantec srjeńk nowu robotu“, přispomni k tomu Bažantowa.

(Přichodnje dale.)

(Hornja Dunajska) narodźił. Na swětowej wójnje wobdźěli so jako dobrowólnik, hdyž bě 14. augusta 1913 do nowiciata jesuitow we Winje zastupił.

Założeŕ katolskeje university „Awrora“ w měsće Schanghai a statny rada při khinskim knježeŕstwje we Tschungkingu Ma-Siang-Pei, je stote lěto swojoho žiwjenja dócpěł. Z tuteje přičiny wotměchu so wulke swjatočnosće. Katolska Cyrkej ma so jomu dźakować za wubjerny přełožk swjatych sćeni a listow swj. Pawoła.

Brasiliska. Misionski biskop Amandus Bahlmann, kiž je dlěje dyžli 30 lět w pralěsach Brasiliskeje skutkował, a to w diecejzy, kiž je wjetša dyžli Němska, je 80 lět stary zemrěł. Narodźiwši so 5. oktobra 1859 we Bartmannsholte (pola Essena) zastupi lěta 1879 do rjadu franciskanow, doby sebi w Romje akademisku hódnosć filosofiskoho a theologiskoho doktora a bu 1888 na měšnika wuswjećeny. Něšto lět skutkowaše jako dušepastyŕ w Němskej — potom dźěše, dokelž bě wosebje wobdarjeny za rěče, jako misionar do Brasiliskeje. Lěta 1908 bu wot bamža Pia X. za biskopa w Santaremje na rěcy Amazonje pomjenowany. Přez 47 lět dołho je wón w Brasiliskej za kralestwo Boże dźěłał, z tym z dobom też k česći němskoho mjena a němskeje kultury skutkował.

Přečo ptački po Janje womjelknja.

Stara baja.

Swjaty Jan bě ptačkam dobry
A jim rady drjebješe.
Bórzy wone wukukachu,
Kak sej hubje wottorhnje.

Tak też jomu dobre běchu,
Najrjeńšo jom' spěwachu,
Lubje z nim so towaršachu
Wot ranja hač k swjatoku.

Junu wón pak prečki wosta,
K Jordanej k nim njepřińdźe;
Hladachu hač do wječora —
Podarmo bě čakanje.

Wječor hakle sroka přińdźe,
Zešćekota na ptački:
„Nihdy wjac wam njeb'dźe drjebić!
Hłowu su jom' rubali!“

Ptačkam spěwki womjelknychu,
Płački dźěchu želeŕske. —
Hač do nětka zamjelkuja,
Hdyž je přišło po Janje.

Chcyć dyrbiš!

W Samarkandźe, w stolicy Turkestana, je jedyn z najwjetšich dobywaćerjow, kiž su hdy žiwi byli, pohrjebany: wjeŕch Tamerlan.

Jako młody prync přewza sebi khrobły nadawk: cyły swět dobyć! Nazběra sebi zmužitu horstku wojownikow. Zahoriće, khroble a dobyća wěsći wućahnychu do bitwy,

Prync bu zbity, wjele joho ludźi bu morjenych, wšitcy druzy ćeknychu. Zo by prync sam smjerći wućeknył, wukhowa so w starym rozpadanym hrodźe. Tu rozmyslowaše, što bě sebi tola do wulkoho nadawka stajił. Spózna, zo je překhrobły a tohodla sebi předewza, joho so wzdać. Tola tu wuhlada, kak mrowja zornjatko, kiž bě wjetše hač sama, po muri horje njesć spytaše. Horjeka pak tčeše z murje kamjeń. Tak husto hač mała mrowja ze swojej ćežu k tomule kamjenjej dóńdźe, padźe z brěmjenjom zaso k zemi.

Wokomik wosta zwěrjatko stajnje kaž we womorje ležo, potom pak so zaso zhraba, wopřimny zornjatko a započinaše znowa ćežke dźěło. Skedźbnje wobkedźbowaše prync njesprócniwe počinanjo mrowje. Ze spodźiwanjom hladaše, kak wona dźewjeć a šěsćdźesać króć so prócowaše horje zlěsć a přecy zaso k zemi padny. Při sydom dźesatym razu poradźi so jej ćežki nadawk zbožownje wuwjesć.

Tu prašeše so młody prync sebje samoho: Dyrbjał-li so ty wohańbić dać wot tak małuškoho zwěrjatka — zmužitosć, zmužitosć, Tamerlanje!“ — Tak přiwoła wón sebi samomu; „štož na prěni raz so njeje poradźiło, so w přichodźe tola hišće poradźi!“ A wón bu woprawdźe z wulkim dobywaćerjom! —

Wulkoho cyrkwinskoho wučerja Domaša z Aquina prašeše so junu jedna z joho sotrow: „Domašo, što mam činić, zo bych do njebjes přišła?“ — Dyrbiš tam nutř — chcyć!“ wotmołwi Domaš, „ale khutnje, wobstajnje a w prawym času dyrbiš to chcyć, potom tam też přińdźeš!“

Za wužiwarjow serbskoho misala.

5. njedźela po swjatkach: Wopytanja swj. Marije, knježny, 2. julija: Boža mša str. 535; Gloria; 1. modlitwa swjedźenja, 2. modlitwa z njedźele str. 358; Credo; Praefacija str. 10; poslednje sćenjo z njedźele strona 359.

6. njedźela po swjatkach, 9. julija: Boža mša str. 361; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 2. julija: Swj. Marije wopytanjo.
Póndźelu, 3. julija: Leona II., bamža, wuznawarja.
Wutoru, 4. julija: Udalrika, wuznawarja.
Srjedu, 5. julija: Antona Marije Zakkarija, wuznawarja.
Štwórtk, 6. julija: Dominiki, knježny, martrafki.
Pjatk, 7. julija: Cyrilla a Methoda, bisk. a wuzn.
Sobotu, 8. julija: Hilžbjety, kralowny Portugalskeje.
Njedźelu, 9. julija: Veroniki Jul.

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen. V. d. Schülerfor 21.
D.-A. 2. Vj. 1939: 1523. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Runje kaž prjedy:

Zawarjeńske skleńcy za sad a mjaso + **kuchińsku nadobu** ze skleńcy, pórclina a kamjeniny ma w bohatym wubjerku na předań

Rudolf Wilhelm

Budyšin, Serbska hasa 16.

Špihele, wobrazy, zaramowanja + wuporjedźenja woknow + grońanu skleńcu a nowu zhibowatu a přibijomnu cedra-skleńcu.

Telefon: Budyšin 2187.

Dobre wupjerki,

łožowe šaty / tkaniny za športske a zwjeršne košle, mako-košle a kholowy Interlock-šaty, frotte-twory, dybsačne rubiška

Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20

Też mały nawěštk w „K. P.“ přinjese wužitka!

Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola

Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Šijace mašiny

kupuješ

we wotrjadnym wobkhodźe

O. Hirche

w Kamjencu

Zał. 1880 Tel. 774

Prawu radu

Wam dawa a derje Was posłuži

drogownja

Dr. Roeber

Bohata dróha 27

Jahody
sad
zeleninu
zawarjejće z připrawu „*Weck*“
Oskar Butter nasl.
Žitne wiki 2 **w Budyšinje** Telefon 3691

Słomniki
115×200 cm, 2,70 hr., kaž tež dobre měchi su zasy dóšłe. A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstraße).

Dźak
Pražskomu Jězus-dźěćatkej
za wusłyšanu próstwu!

Zjawny dźak
Róžeńčanskej maćeri Božej
a swj. Józefej
za wusłyšanu próstwu!

So wróćiwši wot rowa swojeje lubeje maćerje, sotry, přichodneje maćerje, wowki a ćety

Hańže zwud. Wrobloweje rodź. Šołćic

w Serbskich Pazlicach

wuprajamy wšěm, kiž su w tak bohatej ličbje na pustym wječorje za jeje khudu dušu so modlili a jej při pohrjebje poslednju česć wopokazali, wosebje tež wosadnomu knjezej fararjej za domawobstaranjo a hnujace słowa při rowje, kaž tež nošerjam **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh!“**

W Serbskich Pazlicach, Šěrachowje, Khróšćicach a Khanecach, na dnju pohrjeba.

Zrudni zawostajeni.

Woteběrański pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 671. z Budyšina: Arnošt Bart; 672. 673. z Ralbic: Michał Rachel, Hańža Zarjeńkowa; 674. z Nowoslic: Pawoł Cyž.

So wróćiwši wot rowa našoho luboho nana, přichodnoho nana a dźěda

Mikławša Šnajdera,

wuměnkarja w Smječkecach,

kotryž pjatk, 23. junija, po krótkej khorosći, wobstarany ze wšitkimi swjatymi sakramentami mrějacych, w 79. lěće swojoho žiwjenja ćicho wudycha, wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach so za njoho modlili a joho k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W **Smječkecach** a **Pozdecach,** na dnju pohrjeba, 26. junija 1939.

W mjenje wšěch žarowacych přiwuznych:
Jan Šnajder.

Na swj. Pětra a Pawoła popołdnju zemrě we Worklečanskej khorowni derje přihotowany na puć do wěčnosće naš luby nan a bratr

Jakub Wićaz z Khróšćic,

rodźeny w Radworju, w 71. lěće žiwjenja.

W Khróšćicach, 29. junija 1939.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Pohrjeb budźe póndźelu, 3. julija, rano we 8 hodź. w Khróšćicach.

Wróćiwši so wot rowa našoho dobroho, lubowanoho wuja

Jana Špihele,

bywšoho kralowskoho służownika w Drježdźanach,

kotrohož Bóh luby Knjez w žohnowanej starobje 87 lět a 2 měsacaj wotwoła, a kotryž bu na swjedźenju swj. Jana křćenika na Radwořskim kěrchowje swjatočnje pokhowany, wuprajamy wšitkim, kotřiž na pustych wječorach za joho khudu dušu so modlachu a joho ćěło k rowu přewodźachu, wosebje knjezej fararjej Nowakej, nošerjam a spěwarjam kaž tež wšěm přećelam

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

Dušu zemrětoho poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych!

W **Radworju, Khelnje** a **Konjecach,** na dnju pohrjeba, 24. 6. 1939.

Hłubokozrudźene přećelstwo:
Michał Kurjo,
Hańža Běrkowa rodź. Kurjec,
Madlena a **Marja Kurjec,**
Hańža Mjenjowa rodź. Běrkec,
Hana Wjacsławkowa rodź. Běrkec.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokorečak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

27. čisło. | **W Budyšinje (Bautzen), 8. julija 1939.** | **77. lětnik.**

Woptaj!

Dokelž jutřiše swjate sćenjo nam wo rozmnoženju khlěbow w pusćinje, z kotrymiž Jězus telko ludu nasyći, powěda, chcu ći tu wupisać něšto słowčkow, kotrež w nabožnej knižcy Domaša z Kempenskoho, kotraž rěka: „Kročenjo za Khrystusom“ stoja, wo rozmnoženym khlěbje, wo swjatym woprawjenju.

„Pójće ke mni wšitcy, kotříž sće sprócni a wobćeženi, a ja was wokřewju.“ — „Khlěb pak, kotryž ja wam dam, je moje mjaso za žiwjenjo swěta.“ — „Wzmiće a jězće; to je moje ćěło, kotrež budźe za was podate; to činće k mojomu wopomnjeću.“ — „Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, tón wostawa we mni a ja we nim.“ — „Słowa, kotrež sym k wam rěčał, su duch a žiwjenjo.“

1. To su twoje słowa, Jězuso, byrnjež też je w jenym a samym času rěčał njejsy, a njech też na jenej a samej stronje Swjatoho Pisma njestałe. Dokelž pak su twoje słowa a tohodla wěrne, dyrbimy je dźakowni a wěriwi přijimać. Twoje su, dokelž sy je wuprajił; a też moje su, dokelž sy je k mojomu spomoženju rěčał. Rad přijimam je z twojoho erta, zo bychu so ćim hłubšo do mojeje wutroby zaćišćałe. Słowa, tak miłosćiwe, tak połne słódkosće a lubosće, mje pohonjuja. Tola moje hrěchi mje zatrašuja a moje njećiste swědomjo mje wotdźeržuje, tajke potajnstwa přijimać. Słódkosć twojich słowow mje wabi, tola ćeža mojich hrěchow mje ćežcy tłóči.

2. Ty přikazuješ, zo dyrbju z dowěru k tebi přistupić, chcu-li na tebi podźěl měć; a zo mam jědź njesmjertnosće wužiwać, chcu-li wěčne žiwjenjo a wěčnu krasnosć dócpěć. „Pójće ke mni wšitcy, kotříž sće sprócni a wobćeženi, a ja was wokřewju.“ O słódke a přećelne słowo za hrěšnika, zo ty, mój Knježe a Božo, potrěbnych a khudych přeprošuješ, zo by podźěł měł na twojim najswjećišim ćele. Tola štó sym ja, Knježe, zo směm sebi zwažić, k tebi přistupić? Hlej, „njebjo njebjow tebje njewobsahujetej“ a ty prajiš: „Pójće wšitcy ke mni.“

3. Zwotkel tola, zo takle miłosćiwje k nam so poniżeš a přećelnje nas přeprošuješ? Kak pak mohł ja sebi zwažić, k tebi přińć, hdyž sebi tola ničoho dobroho wědomy njejsym, štož by mje k tomu mohło zmužeć? Kak mohł tebje do swojoho domu dowjesć, kiž sym tak husto tebje, najdohroćiwšoho, ranił? Jandźeljo a arcjandźeljo třepotaju w česćownosći před tobu, swjeći a sprawni so tebje boja a ty prajiš: „Pójće wšitcy ke mni!“ Hdyž ty, o Knježe, sam to prajił njeby, štó mohł wěrić, zo je to wěrno? A hdyž ty njeby kazał, štó by sebi zwažił přistupić?

4. Hlej, Noe, tón sprawny muž, twarješe 100 lět dołho swoju archu, zo by z něšto mało ludźimi w njej był wukhowany. Kak pak mohł so ja za hodźinku přihotować, zo bych Stworićerja swěta z prawej česćownosću přijał? Mójzes, twój swěrny służownik a wosebity přećel, sčini kašć sluba z njehinitoho drjewa, zo by tafli zakonja do njoho położił. A ja hinite stworjenjo mam sebi zwěrić, toho, kiž je tute kaznje dał a kiž wšě žiwjenjo spłodża, tak lohko do sebje přijeć? Salomon, tón najmudriši kral Israela, twarješe sydom lět dołho tón krasny templ ke khwalbje twojoho mjena a přez wósom dnjow traješe swjedźeń joho poswjećenja. Na wšě tysac pokojacych woporow Bohu woprowaše, a z posaunami a spěwami přewodźany bu tam kašć sluba na wosebite, k tomu přihotowane město, postajeny. A ja wbohi, khudy čłowjek — kak tola směm će do swojeje wutroby přijeć, kiž tola lědma poł hodźiny so pobožnje k tebi modlić dokonjam? Ach haj — hdyž jenož hišće bych znajmjeńša te poł hodźinki so derje pomodlić mohł.

5. O mój Božo, kak mało je, štož ja činju. Kak krótki je tola čas, kiž ja so na swjate woprawjenjo při-

hotuju! Zrědka sym cyle při wěcy; jara zrědka nic rozpjeršeny. A tola njeměła we twojej wozbožacej přitomnosći žana njepřistojna myslička so mi předobyć a ze žanym stworjenjom njeměł so zaběrać. Přetož nic někajkoho jandźela, ale Knjeza jandźelow jako hosća přijimam."

To něšto z tuteje rjaneje knižki, kotraž je hižo wjele stow lět stara a tola hišće nic z módy. mi.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na swjedźenju swj. Pětra a Pawoła wotmě so w tudomnej Pětrowej cyrkwi wosebita swjatočnosć. Wopominanjo płaćeše patrónej našoho biskopstwa, zdobom běchu to mjenowy biskopa Mišnjanskoho. Najdost. knj. biskop měješe dopołdnja swjatočnu pontifikalnu Božu mšu. Wječor bě pozběhowaca swjatočnosć, kotruž Drježdźanscy kapalni hólcy ze swojimi spěwami rjenje a dostojnje wupyšichu. Cyrkej bě hižo z wěriwymi přepjelnjena, hdyž najdostojniši knjez biskop z přewodom Budyšskoho duchownstwa do Božoho domu zastupi. Hólcacy khór zanjese „Ecce sacerdos" po zestajenju swojoho mištra Józefa Wagnera. Přewod pišćelow wobstara na wustojne wašnjo stud. rada Korla Engler. We swojej krótkej narěči wuzběhowaše najdost. knjez biskop přikład swjatoho Pětra. Jomu płaćeše cyła lubosć Khrystusowa a wón stoješe w błyšću tutoho hnadypołnoho swětła. Na kóncu njezapomniteje swjatočnosće wuspěwa wosada zhromadny kěrluš.

Ze Stróžišća. Na swjedźenju swj. Cyrilla a Methoda woswjeći bur Jan Cyž ze swojej mandźelskej Madlenu rodź. Justec z Jasenicy swój slěborny kwas. „Katolski Posoł", kotryž tutón 25lětny jubilej w Cyžec domje sobuswjeći, přeje jimaj wutrobne „Daj Bóh zbožo!" Boža hnada přewodźej też na dalšim puću žiwjeńskim Cyžec swójbu a wobradź jej strowotu a pokojenjo!

Z Pančic. Zaradźenjo za maćerje wotměje so pjatk, 14. junija 1939, pop. 1/2 2 hodź. w Pančicach w młodowni a 1/2 4 hodź. we Wotrowje.

Z Ralbic. Póndźelu přińdźe k nam powěsć, zo je klóštrska miłosćiwa sotra franciskankow Marija Nepomucena Rachelic sobotu, 1. julija, rano 1/2 7 hodźin po dlěšej khorosći derje přihotowana zbóžnje wumrěła. Narodźiła je so wona 26. dec. 1879 jako mandźelska dźowka njeboh Jakuba Rachele, žiwnosćerja w Ralbicach. Jeje křćeńske mjeno bě Khata. 59 žiwjeńskich lět je docpěła; 35 lět je we Winje w klóštrje franciskankow Bohu służiła. Wona je swoju domiznu jara lubowała. Wjeseliła by so kóždy króć, hdyž lubi znaći, kiž přez Win pućowachu, też ju wopytachu. W klóštrje franciskankow je hišće jena druha sotra z tudomnych kónčin, mjenujcy Kinkec z Němskich Pazlic.

Stare Radworske pišćele 259 lět stare.

(Dodawk.)

Před tydźenjom přinjesechmy krótku powěsć wo starych Radworskich pišćelach, dokelž so njehodźeše wobšěrniši dopis wjacy wozjewić. Tuž njech dźensa sćěhuje:

Před krótkim stojachu pišćele hišće w Radworskej křižnej cyrkwi, na pohrjebnišću. Štóž je tesame tam widźał, njeje ze sebje wědźał, zo je to někajki hudźbny nastroj, dokelž zwonkownje ničo dale na to njepokazowaše. Dokelž běchu khětro dodźeržane a so při Božich służbach wjacy trjebać njehodźachu, přińdźe knjez farař na dobru ideju, je zwuporjedźeć dać. Tute dźěło přepoda znatej tworni pišćelow Eule w Budyšinje, hdźež tukhwilu hotowe stoja a wot mnohich zajimcow so wobdźiwaja.

Kaž hižo naspomnichmy, njejsu zwonkownje na pišćele motane. Su skerje podobne wulkej burskej lódcy z prawowcynoho časa. Wone pokhadźeja ze 17. lětstotka. Su tak daloko zwuporjedźane, zo mohłe zasy swoju službu wukonjeć kaž něhdy w starej farskej cyrkwi, to rěka w tym dźělu, kiž je nětko zwottorhany. Tutón Boži dom natwari so lěta 1489 a bu 1589 k ranju powjetšeny. Tónle dźěl hišće stoji a wužiwa so jako wjesny muzej. Hdyž so před nimale 60 lětami nowe pišćele postajichu, běchu dny starych ličene. Tamne buchu lěta 1896 do noweje cyrkwje přenjesene a tworja nětko hišće prospekt (prědkowny napohlad) před krótkim nowonatwarjenych. Tak buchu stare přez nowočasnych konkurrentow wustorkane a dyrbjachu na wuměnk, dokelž jich hłós a twar njewotpowědowaše wjacy nětčišim poměram.

Tute stare na lódku podobne pišćele su 115 cm dołhe, 92 cm šěroke a 82 cm wysoke, potajkim khětro rumna křina, w kajkejž wulkosći ju naše prawowki trjebałe njejsu. W tutej lódcy su znutřka wšitke připrawy, kotrež su k wutworjenju zynkow trěbne, wosebje drjewjane a cynowe pišćałki a małej měchawje, kotrejž so wotměnjejo z pasom ćahatej, kiž na prawym boku z křiny wisatej. Měchawje wětr do pišćałkow ćěritej. Hdyž drjewjane wěko wotzběhnješ, widźiš přeběradło (tastaturu). Hornje, brune, dótkadła (tasty) su z krušwinowoho drjewa, delnje pak ze słonowinu poćehnjene. Wot tastatury wjedu drjewjane kiješki dele do ventilow, kotrež so wočinjeja, hdyž na dótkadła stłóčiš, a přez to so wětr do trubjelow dobywa, a tak tony nastanu.

Znutřka na prawej stronje hodźi so hišće město a čas wučitać, hdźe a hdy buchu pišćele natwarjene, mjenujcy: Praha 1680. Potajkim su 259 lět stare a wšće sobu najstarše w němskim kraju. W tamnišim času mjenowachu so tajke mjenše pišćele „portativ" — wot łaćonskoho słowa „portare" (nosyć). Wone nošachu so za kožany rjemjeń wokoło šije wot jenoho městna na druhe, wosebje při wobkhadach. Wězo z našimi Radworskimi pišćelemi so to stało njeje, dokelž su k tomu přećežke; waža dźěn na połdra centnarja. Móžno, zo su je wjacore wosoby na nosydłach abo pak za pobočne přimadła nosyłe.

Na prědknej stronje widźiš hišće trochu zdźeržany pisany barbojty wopon. Što ma woznamjenić, njehodźi so tukhwilu z wěstosću wuslědźić. Wot njoho na prawo tča tři registry z křiny: Gedakt 4'+8' a Oktava 2', bjeze wšěch basow. Njedźiwajo małeje ličby registrow je drje so hłós při přewodźenju kěrlušow předobył, dźiwajo na wótre zynki poslednjoho registra. Tastatura wopřija štyri oktavy hač do wysokoho C. Byrnjež jednoroho twara byłe, tak tola človjesku mudrosć a wušiknosć wobdźiwaš, na tak primitivne wašnjo zynki spłodźić.

Tak maja kóžde pišćele swoje stawizny a mohłe nam mnoho z prastarych časow powědać. Zwjetša zwisuja też ze swójbami, kiž so zdawna sem na twar tajkich hudźbnych nastrojow wustojachu. — Za dalše budźa so pišćele na Radworskej farje khować jako znamidło ze stareje doby.

List z Bärensteina.

W juliju 1939.

Luby Pósle!

Měsac Wutroby Jězusoweje njemóžeše so w našej cyrkwičcy swjatočnišo skónčić, hač na poslednjej njedźeli junija, hdyž měješe naša młodźina swoju wuznawansku swjatočnosć. Młódne běłe kalinki a čerwjene pumpawy debjachu wołtarki. Zboka dupy stoještej dwě wulkej swěcy ze zelenym kwěćelom woznamjenjenej. Při swjatočnosći, kotraž so popołdnju w cyrkwi wotmě, wuznachu hólcy a holcy wěru do Boha, do Jězusa Khrystusa a do swjateje křćeńcy.

Tajka swjatočnosć človjeka pozběha. To spěchaš wyše. To čuješ mohł rjec křidła na ramjenjomaj. A najradšo by

sej něhdže zalećał. Wzach swojoho „konja“ z „konjeńca“ a dojědžech sej k našej „horje“, Fichtelberg. Přez cyłu njedźelu běchu so wokoło njeje mróčele hromadźiłe a też nětko hišće njeměješe před nimi měra. Mi wšak to też cyle wšo jene njebě. Běch sej předewzał, na kole dwudnjowsku „turu“ činić. Mój přećel běše mje k sebi na nóc na horu přeprosył, zo njebych rano stanywši z łoža trjebał přez 500 metrow do wyšiny sahać. Dokelž njeběch we wučinjenym času na horje, mje mój wosadny hižo wočakowaše a ze swěcu pytaše.

Ducy do łoža pytnych, zo so dešćowaše. To ničo nowe njebě. Spach wot mróčelow wobdaty. Wyše moje łožo stać njemóžeše w cyłym biskopstwje, hač tu stoješe, na 1218 metrow. Zahe na ranjo mje něšto wubudźi; bě dumpanjo słyšeć. Přeswědčich so. To njebě někajke hórske šerjenjo. Wětřik dešćikowe krjepy do drjewa šwikaše. To njebě ničo nowe. Za něšto časa bě so njebjo trochu wujasniło a samo słónčko so pokazowaše. Wokoło šesćich synychmoj so na swojeju worcloweju konikow a pušćichmoj so z hory. Jědźechmoj z Rudnych hór do Markneukirchena w Vogtlandskej krajinje k dobrym znatym na wopyt.

Prěnje městačko po puću bě Gottesgab, w sudetskej krajinje ležace. Něhdy namakachu tu slěbornu rudu, a tohodla dachu městej klinčace mjeno „Boži dar“. Dźensa je ruda dawno wuryta. Mjeno je wostało. We wokolinje njerosće žita a też běrny so porjadnje njeradźa. Trawa tu też hišće wysoka njebě. Ludźo přihotuja sej z čorneje zemje pochowcy, „pocny“, a z nimi tepja. Jědźechmoj dołho přez tutu hórsku, wysoko ležacu krajinu. Z wulkoho dźěła jědźechmoj w lěsu. W městačku Platten pozastachmoj. Dokelž běše runje čas ke kemšam, mějach tam Božu mšu. Mój towařš, stary ministrant, mi k woltarjej služeše. Po kemšach sebi wotpočinka njepopřachmoj, ale hnydom zasy konika do ruki wzachmoj.

Hdys a hdys so někoho za pućom prašachmoj, hdys a hdys też nam naša karta woči za jězbu wočini. Khěžki stojachu tu samotne, nizke a pokorne. Hdyž potom po nahłych pućach do dolinow šumjachmoj, přeměnješe so wobraz. Widźachmoj krasne kćějace zahrody. Domčki běchu luboźniše. Bližachmoj so měsće: Graslicy. Tu móžachmoj w prawym času dešćikej wućeknyć. W hosćeńcu něšto ćopłe wupichmoj. Přihladowachmoj přez wokno też měšćanskomu žiwjenju na torhošću. Stupichmoj potom do měšćanskeje cyrkwje. Běše wotewrjena. Jeje znutřkowne njebě zanjerodźene. Dopominaše mje w jeje stilu na Radwořsku basiliku. Běchmoj w cyrkwi, kotraž wosadźe z něhdže 18000 dušemi słušeše. Hdže mamy w našej diasporje tajku sylnu wosadu?

Połdnjo běše wotbiło, hdyž z Graslic wujědźechmoj a posledni dźěł našoho puća započachmoj. Swojoho konika rjenje wjedźo stupachmoj na wyšinu. Rudne hory (Erzgebirge) mějachmoj za khribjetom. Před nami ležeše Vogtland. Jedyn domoródny pokaza nam dobroćiwje krótši pućik po lěsu. Běše tu blizko něhdušeje hranicy najskerje wěstu ważnosć měł a tohodlajenož domjacym znaty. Znajmjeńša nam nasyp prěki přez njón tute myslički zawda. Sudetski kraj běchmoj přejěłoj a stupichmoj před Erlbachom zasy na saksku zemju. Za mału khwilku wuhladachmoj před namaj město Markneukirchen, znate přez industriju hudźbnych nastrojow. Tola nas nětkle trompety a klarinetty njezajimachu. Mój nětkle ze spokojenjom a zbožnym wočakowanjom na katolskej farje zaklinkachmoj, hdźež běchmoj so přizjewiłoj. Přećelnje naju powitachu a bórzy běchmy w najrjeńšej bjesadźe.

Markneukirchenska katolska wosada leži wot wšěch najbóle k juhu. W dołhosći saha přez 50 km, potajkim kaž wot Budyšina hač do Drježdźan. Farska cyrkej je nimale wosrjedź wosady. Najpołodniši dźěł ma w kupjeli Brambach kapalu za Boże służby. Połnócny dźěł wopytuje katolsku cyrkej w Klingenthalu, dokelž tam železnica jězdźi. Hdyž běchmoj naše lačne šije ze swětaznatym Brambachskim „šprudelom“ wokřewiłoj a trochu wodychnyłoj, pokaza nam knjez farař swoju swjatnicu a farski dom.

Dokelž běchu molerjo runje cyrkej wumolowali, móžachmoj nětko jako prěnjej hosćej dom Boži w nowej pyše wobdźiwać. Swětła barba w jeničkim tónje činješe jasny, přećelny začišć. Tak jasne njebjo běchmoj sej za puć podarmo přałoj. Nětko je znajmjeńša tu mějachmoj. Pucawki we ławkach dopominachu mje na podobne wunamakanja w mojej wosadźe. Cyrkej je lětsa też nowočasne tepjenjo

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

„Ach haj, naš srěnk. To dźěn je wěrno!“ zawjeseli so nad tym Jan. Na toho sebi wón njebě ani hišće pomyslił. „Haj, srěnk njebudźe so zawěsće wobarać, hdyž joho poprošu: Ach, srěnko, pój, zapřehń so do sankow! To so wón rady zapřehnje a hišće mi k wjeselu zahrjehota a zaskače runje młodomu zrěbcej. A potom pojědźemy štó wě hdže. Pojědźeš ty sobu, Hilža?“

Bažantec srěnk wšak běše dobry človjek; ludźo wo nim prajachu, zo móža na joho khribjeće drjewo rubać. Tohodla też měješe Bažantec Jan ze swojimi wšědnymi žadosćemi stajnje k njomu wulku dowěru. A tohorunja nětko z nowymi sankami.

Po swačini hotowaše so Bažant zasy domoj. „Što bych tu sedźo chcył“, rjekny k žonam. „Wy budźeće tola hnydom hromadźe protyku na nowe lěto dźěłać a staru hišće porjedźeć; to bych ja jenož mylił. A konjej doma najlěpje wotpočnjetej.“

Žony jomu ani ze słowčkom njewobarachu.

Mjez tym zo wón konjej přahaše, znosy so jomu Bože dźěćo na sanje, też nowe pisane sanki. Hišće junu pohlada Jan z dołhej khwilu na nje. Ow, najradšo by so sobu na sanje synył a domoj jěł a ducy stajnje na sanki hladał. Domoj dojěwši by hnydom srěnkej rjekł: „Pój, srěnko!“ a by sanki pruhował. Ale měšćanska kmótra derje wědźeše, z čim so młodym najlěpje prudła wlaku. Ta bě mjenujcy k swačini k swojomu dobromu wosuškej z wulkimi rózynkami šokłodu zwariła, tak dobru, zo Jan a Hilža njemóžeštaj ani wuprajić. Jan pak zćicha při sebi sudźeše: Šokłoda budźe traš jutře rano k snědanju też a k swačini traš tohorunja. Tuž ja tola radšo w měsće wostanu. Sanki móžu też jutře hišće wupruhować.

Hdyž bě Bažant ze sanjemi z dwora wujěł, posynychu so žony blizko hromadźe a zapředźechu swoju bjesadu a předźechu ju bjez přetorhnjenja hač do wječerje. W měsće wšak bě so runje wokoło hód telko nowinkow podało, a na wsach přihotowaše so, hačrunje běše hišće zakazany čas, telko kwasow, zo jim ani čas njedosahaše, wšitke hódnje a dokładnje wopominać.

Po wječeri wjedźeše měšćanska ćeta swojich hosći do towaršnje na bjesadu, za kotruž so wosebje Kokoškec Wórša žiwje horješe. Tam měješe misijonar z dalokoho amerikanskoho sewjera přednošk wo misijónstwje mjez Eskimami. Misijonar powědaše, kak tam w dalokim sewjeru ludźo najwjetši dźěł cyłoho lěta mjez sněhom a lodom bydla. Mało je tam ćopłoho słónca, mało je časa, kiž by zróstej Božoho khlěba hojił, tohorunja je też jich duchowne žiwjenjo. O, zo by jim tola znajmjeńša słónco Božoho kralestwa jasnje swěćiło a jim wutroby wohrěwało! To by znajmjeńša při wšěm tradanju jich dóńt tu na zemi rozwjeseliło. Wulke drje su žně, ale mało, přemało je žnjeńcarjow a srědkow, zo bychu so žně domoj khowałe. Pomhajće, lubi přećeljo, bohate žně domojkhować, kóždy po swojich mocach, z tym, zo srědki za naše prócowanjo mjez tutym wbohim ludom přinošeće! Abo dyrbja woni něhdy před cyłym swětom wobskorżować: „Běchmy hłódni, běchmy lačni, žadachmy

dóstała a tuž budże nětko swojej patróncy, swj. Theresiji, wšu česć činić. Z cyrkwje so přez kapalu na faru dże. Mała wěža je bóle na farje hač na cyrkwi. To z toho přińdże, zo we swojim času měšćanscy wótcy njepřizwolichu, wěžu prědku k drózy stajić. Při tak woživjacym wobhladowanju wostachmoj čerstwaj a dalša bjesada z lubymi znatymi traješe hač do nocy.

Nazajtra wróćichmoj so po druhim puću na swojimaj konikomaj domoj. Wolichmoj puć přez Eibenstock a Schwarzenberg. Doma hižo swěcy swěćachu, hdyž z konja zalezechmoj. Na njebjesach pak měsačk swój puć započa.

Strowja amerikanski wuj.

Hdże dźeš?

Za našich młódšich.

Hanka ma čerwjenej palacej ličcy. Čita runje krasnu knihu ze stawiznami a wobrazami z časow prěnich křesćanow. Tehdy běše to woprawdże młoda cyrkej, hdyž su młodźi křesćenjo w staro-romskich športownišćach zmužiće z tigrami a lawami wojowali. Swjaty Pankracijus bě panthera (dźiwje zwěrjo podobne tigrej) k sebi wołał, dokelž też joho nan bu hižo wot panthera roztorhany a zežrany. Tarcizijus daše so za Khrystusa zabić. Swjatej Hańža a Cecilija daštej sebi Jězusa dla hłowu wotćeć. To běchu zmužići křesćenjo. Hanka je tole runje čitała. Tohodla žehleštej so čerwjenej ličcy a wóčcy jasnještej so jako płomješcy.

Tu nadobo so Hancyne mjezwočo zaćmi! Što je to? Haj, tu stoji woprawdże, zo chcyše swjaty Pětr, prěni bamž, přesćěhanjow kejžora Nerona dla z Roma ćeknyć. „No, tónle bojazliwc!“ swarješe Hanka, cyle roznjemdrjena. Čitaše pak dale, kak bě knjez Jězus swojoho japoštoła před wrotami města zetykał, ćežki kříž na ramjenju njeso! Zastróžany so Pětr joho wopraša: „Quo vadis, Domine?“ — „Knježe, hdże dźeš?“ Knjez Jězus jomu rjekny: „Du do Roma, zo bych so znowa dał křižować!“ Tu Pětr praji: „Ně, Knježe, nic Ty, ale ja!“ A Pětr, prěni bamž, zawróći so a dźěše do města, zo by so dał křižować!

„Nó haj, tak je Pětr derje činił a swoju słabosć wotpołožił!“ šeptny Hanka trochu spokojena.

„Hańba pak tola je a wostanje, zo chcyše najprjedy ćeknyć!“

„Ale Hanka, kak móžeš tajkele něšto prajić!“ porokowaše mać, kiž bě wšomu připosłuchała. „Sy ty cyle wěsta, hač ty też njeby ćeknyć chcyła?“

Khwilku rozmysleše sebi Hanka, potom pak rjekny: „Z prěnja njejsym bamž a z druha zawěsće njebych ćeknyła. Martrarjo su tola ći najwjetši swjeći. W litaniji stoja hnydom za japoštołami, a wyše toho su wo nich tak krasne knihi pisali.“

„Njemysl sebi, zo su ći martrarjo na knihi myslili, kiž budźa druzy wo nich pisać. Za tajkej česću martrarjo njejsu šli. Tajka česćelakomnosć njedosaha k martrařstwu! To maš cyle hinak zmyslena być, zo by móc k martrařstwu měła!“

„A što by to było?“ prašeše so Hanka.

„Cyle wulku lubosć ke Jězusej Khrystusej!“

„Tu hižo mam!“ praješe holčka z přeswědčenjom.

„A wjele, wjele mocy wot Boha! Wo tu móc pak mamy so wjele, jara wjele modlić!“

„Nó haj, ale špatnje je to tola, zo chcyše Pětr ćeknyć!“ wobkrući Hanka z nowa.

Nětko pak běše čas do łoža a Hanka začini krasnu knihu. Wza ju pak sobu do łoža a połoži ju pod hłowak. Při nócnym paćerju přispomni: „Luby Božo, prošu, njech sym też ja jónu wulka a sławna martrařka!“

Nazajtra rano, hdyž luba maćefka Hanku wołaše, bě hišće wona žałostnje mučna. „Ach wostajće mje, chcu spać! Druhe dźěći też přecy kemši njekhodźa a dźěławy dźeń też scyła trjeba njeje!“

Mać je drje hewak njeposłušnej dźowčiccy ze sylnej ruku posleščo z łoža sćahnyła, tola dźensa praji jenož słowčko: „Haj, hdyž to rady njećiniš, potom wostań ležo!“ A woprawdze, dźensa rano Hanku njejsmy w kemšach widźeli!

K wobjedu sydaše warjenu łobodu (špinat) a na butře jeja. Jeja drje Hanka chcyše — tola za łobodu njepřimaše.

---

za Božim kralestwom, tradachmy za kužołami zhubjenoho paradiza, ale woni su nam dali hłodu a pića tradać.“

Misijonar namołwješe dźěći, kotrychž běše so tu też khětro črjódka našła, zo bychu hižo za młode lěta swoje wutroby za twar Božoho kralestwa mjez pohanami zahoriłe a jón pozdźišo z dobrym skutkom podpjerałe a spěchowałe. A chcedźa-li sebi dźěći wurjadne Bože žohnowanjo dobyć, njech tola pytaja same ze swojich nahromadźenych pjenježkow krošik abo dwaj sebi wulutować a za wukupjenjo pohanskich dźěći darić. Potom změja w dalokej cuzbje bratřika abo sotřičku, z kotrymajž drje so tu na zemi ženje njewohladaja, čim radostnišo pak w njebjesach so něhdy spóznaja a budźa so dźakownje lubować na wěki.

Misijonar přewodźeše a wujasnješe swój přednošk ze swětłowobrazami. Pokazowaše khudobne wobydlenja Eskimow, muži, žony a dźěći wot hłowy hač do nohow do kosmatych kožuchow zababjenych, Eskimo-swójbu při swačini kaž pola nas za kofejom a butrowej pomazku, za rybjacym tukom a suchej skibku ječnoho khlěba. Hišće žiwišo zajimowaše zhromadźiznu, hdyž jim črjódku dźěći na křesćanskej wučbje pod starej kólnju na lodowych pjeńčkach sedźacych předstaješe, abo swjatočne kemše w cyrkwičcy z lutych lodowych škrutow natwarjenej wobrazowaše. Same wjesołe žiwjenjo pak nasta mjez posłucharjemi při předwjedźenju wobrazow, kotrež pokazowachu jězbu misijonarow a misijonarkow ze sydlišća do sydlišća na sanjach ze zapřahom šěść abo wosm sylnych psow. Po prěnich wobrazach zdaše so jězba cyle bjezstrašna, haj wjesoła, hdyž so sanje kaž z najspěšnišimi konjemi ćehnjene po sněhowej runinje smykachu bjez najmjeńšoho zadźewka. Strašnišo přeměni so wobraz, hdyž sanje k mórskomu brjohej přijědźechu. Sanje ryjachu so do zmjerzłoho sněha, ze spěšnej jězbu lětaše sypotaty sněh wysoko wokoło sani a samo do nich, ze sněha pak sapachu mócne žołto-módre płomjenja. Přihladowarjam so zdaše, zo sa bližši wokomik też sanje zapopadnu — a potom běda misijónaram! Hišće strašniši běše sćěhowacy wobraz. Psy drje běchu so nahle nawróćiłe, sanje so zwróćichu a nutřkasedźacy kulachu so w snězy. Wokoło nich pak sapachu žołto-módre płomjenja, a wjesoły směch přihladowarjow přeměni so hnydom do stysknoho wołanja.

Z płomjenjemi sapacy sněh běše přihladowarjam cyle njewšědna wěc. Je to woprawdźita wěrnosć abo je to někajke zawjedne mylenjo? so prašachu.

Misijonar přewodźeše jich spodźiwanjo z ćichim posměwkom, potom pak jim njewšědnu wěc z krótkimi słowami rozjasni.

Płomjenja, ze sněha sapace, su woprawdźite swětło, jenož zo njepala a njesmudźa. W mórskej wodże při brjohach bydla njeličomne syły nimo měry małych wačkow, kotrež pak človjeske wóčko jenož z wótrej škleńcu dopóznaje. Z časami wustupuje mórska woda na brjóh, a přemačawši sněh wróća so zasy do morja. Wački pak wostanu z milijónami w snězy tčacy. Z wótrej zymu wumjerznje mokrizna, a wački dobywaja samotnosć, zo so zybola a błyšća z módro-žołtym błyšćom, podobnje kaž pola nas janske muški. Dokelž su tychle wačkow milijóny, su ze sněha sapace płomjenja khětro sylne, a njewědomy pućowar, kiž po snězy kroči a jón z nohomaj přesypuje, je w lutym straše, zo so we wokomiku sam zapopadnje.

„Maći, tónle zeleny ćikot woprawdźe jěsć njemóžu!“ skoržeše Hanka. Mać pak wza jej bjez kóždoho słowa zeleninu z talerja.

Kóždy dźeń, kiž njejsy prawje z Bohom započinał, njeje w porjadku. Hanka bě woprawdźe dźensa ze wšoho porjada wujěła. Hdyž ju mać prošeše, zo by jej trochu pomhała, tu wona tak zamórkota, zo mać radšo wšě dźěło sama na so wza. K wječeri bě Hanka so hišće mócnje z jeje młódšim bratřikom zwadźiła, kotryž bě z njeleposću jeje šulsku knihu z mócnym blakom womazał. Hanka bě tak roznjemdrjena, zo bratřikej tójšto plistow wotłoži, dokelž dyrbješe cyły šulski nadawk hišće raz pisać. Wječorne směrki běchu hižo spadałe, hdyž Hanka poslednju rjadku dopisa. Wjesele zdychny wona wolóžena a přimaše z ruku za knihu, w kotrejž martrańske stawizny stojachu. Mać pak wotewza jej bjez kóždoho słowa knihu. Hdyž pak Hanka njemdrje na mać pohladny, jej mać z krutym hłosom rjekny: „Měniš hišće přecy, zo je so Pětr bojał za Jězusom křiž njesć — a zo chcyše tohodla ćeknyć, kaž sy to ze stawizny wučitała?“

„Samo so rozemi, zo bě Pětr bojazliwc — haj, samo jara wulki!“ praješe Hanka porokujo.

„Nó haj, tuž móžeš wój rjenje ze sobu hić“, praješe mać zrudna.

„Na kajke wašnjo? Ja tola tak bojazliwa a tak špatna njejsym!“ wotmołwi Hanka.

„Ty měniš potajkim, zo njeby ćeknyła, hdyž bě na Pětrowym městnje stała?“

„Ale, hdźe też to, tohodla dalšich słowow trjeba njeje!“

„Tak, tak, dalšich słowow trjeba njeje?“ wospjetowaše mać z krutym hłosom. „Kelko małym woporkam a křižikam, kiž će scyła njebychu bolostnje tłóčiłe, sy pak ty dźensa ćěkała? Dźensa rano bě ty přesłaba swoju lěnjosć přewinyć! Njejsy mały wopork přinjesć mohła, zo by k swjatomu woporej Božeje mšě dóšła! Při wobjedźe sy so bojała, warjenu łobodu (špinat) jěsć, dokelž ći tak prawje po hubje njebě! Tak sy so zasy woporka zminyła. A hdyž sym će prosyła, zo by mi trochu w dźěle popomhała, bě też tute dźěło za tebje přećežke! Znowa sy so wopora bojała. Skónčnje sy też hišće bratřika nabiła, dokelž bě z njeleposću, potajkim bjez kóždeje złósće, kunk čornidła powalił! Ty sy so woprawdźe woporow bojała a běše přesłaba sebje samu přewinyć! Widźiš nětko, před kelko małymi křižikami sy dźensa ćěkała?“

„Ach, maći, přestań!“ prošeše Hanka cyle wohańbjena.

Tola mać měrnje dale rěčeše: „Hdyž budźeš so ty nětkle wječorne paćerje modlić, potom tola so zasy z Jězusom zetykaš. A hdyž by so ty joho potom też prašała: „Quo vadis, Domine?“ „Hdźe dźeš, Knježe?“ by wón dyrbjał też tebi rjec: Ja du, zo bych sam wopor přinjesł, kiž mi ty z lubosće dźensa njejsy přinjesła!“

Nětk bě Hanka womjelkła. Njezwěri sej wjacy maćeri mjez woči pohladnyć. Štož jej pak nětkle luba maćefka hišće rjekny, to ženje wjacy njeje zabyła: „Haj, Hanka, to je woprawdźe tak, zo ma křesćan swoje žiwjenjo woprować, hdyž sebi to Bóh luby Knjez žada. To je najwjetši wopor, ke kotromuž Bóh luby Knjez też wosebitu pomoc spožči: bóžsku móc za martrańsku smjerć. Tola jenož wot wuzwolenych člowjekow sebi Bóh luby Knjez tónle najwyšši wopor žada. Ale wot wšitkich sebi wón žada, zo bychu wšědnje křiž małych woporow a ćežow na so brali, a před tutym křižom njesmě žadyn křesćan ćěkać. Runje we woporkach wšědnoho žiwjenja dopokazuje křesćan, zo je wón woprawdźe zwólniwy też jónu, žada-li sebi tole hodźina, najwjetši wopor přinjesć, wopor swojoho žiwjenja!“

Tón samy wječor Hanka so wjacy njemodleše Boha prošo, zo by jónu sławna martrańka była, ale cyle poniżnje prošeše Boha luboho Knjeza wo pomoc, zo by rady a wjesele a zmužiće křiž wšědnych woporow njesła, a zo wjacy njeby před tutym křižom ćěkała. Z „Młodoho sywa“

Sylniši dyrbi słabšoho njesć, a widźacy slepoho wjesć.

*

Zo njemóžeš, so ći woda, nic pak, zo nochceš dobre činić.

*

Złě je, sy-li bjez wuspěcha dźěłał; hórje pak, njejsy-li so scyła napinał.

Z tutym wobrazom skónči misijonar swój zajimawy přednošk. Nichtó njebě wjeselši a zbožowniši dyžli Kokoškec Wórša. To běše zabawa, kajkuž wona lubowaše. Ducy domoj spominaše přecy zasy na nju a khwaleše też Jana a Hilžu, kak zbožownaj staj, zo staj tole widźałoj a słyšałoj.

„Mojej lubej wowccy, njezabudźtej tola ničo“, radźeše jimaj, štož staj dźensa widźałoj a słyšałoj, a hdyž budźetaj wjetšej, potom so zasy na to dopomńtaj a woprujtaj rady swoju šerpatku za Boże kralestwo.“

Jan na druhi dźeń z města so domoj wróćiwši w hołku a tołku šulskoho žiwjenja drje bórzy na wšitko zasy pozaby. Hdyž pak so ducy z prěnjeje woprawjeńskeje wučby z prašenjom zaběraše: „Što bych ja k młodym jutram darił?“ a so zakopnywši do sněha wali, zaswěći so jomu před wočomaj, a ze sněha sapnychu jomu płomjenja, srjedź płomjenjow pak widźeše wobraz misijónskich sani z psyčim zapřahom a misijonarow, kiž so w snězy kulachu. K wobrazej přidruži so mnoho misijonarowych słowow, a hižo měješe wotmołwu na swoje prašenjo hotowu: „Wukupju k młodym jutram pohanskoho hólčka. A dokelž sam telko pjenjez nimam, zapřahnu lawdana do sankow a pojědu z Hilžu k přiwuznym, za njoho prosyć.“

Po dobrej khwili přiběžeštej Jan a Hilža do kólnje a wjeseleštaj so, zo je so jimaj tak derje poradźiło, so skradźu přestrojić. Nichtó njeje pytnył, zo staj wonaj na najstwje a što tam činitaj. Hišće raz pohladaštaj na so wot hłowy hač do pjaty a wusměštaj so wjesele: tak budźetaj so zawěsće kóždomu lubić.

„Ale nětko, Jano, pak dyrbimoj khwatać.“

„Wyšša sotra Hilžbjeta“, přetorhny ju poważnje pater Nepomuk, „ja njejsym wjacy naš Jan, ale pater Nepomuk, a ty sy wyšša sotra Hilžbjeta, to tola njezabudź! Wosebje před ludźimi kedźbuj na so, zo so njezamyliš.“

„Ach, haj to dźěn sym cyle pozabyła, budu pak nětko na so kedźbować“, rjekny sotra. „Ale, pater Nepomuko, nětko pak dyrbimoj khwatać, zo dale přińdźemoj, hewak hišće naju ćma překhwapi.“

„Hm, što by też wadźiło, hdy bychmoj za směrkami jěłoj? Prajimoj ludźom, zo z daloka přikhadźamoj a smoj so zakomdźiłoj. Ale mojedła wšak móžemoj z dobrej khwilu pokhwatać, tola přez hłowu kuleć so njetrjebamoj.“

Na to sćahnyštaj sanki z kólnje do sněha. A potom khětře po lawdana!

Oh, běše pak lawdan wjesoły, hdyž joho Jan z rjećaza wupiny! Radostnje skakaše wokoło njoho pak na prawo pak na lěwo, poliza jomu dźakownje ruku a poskakowaše jomu hač na ramjenja, kaž by jomu do wucha swój dźak chcył prajić, zo je joho wotwjazał. Tola joho swoboda běše krótka; pater Nepomuk přimny joho za pas a dowjedźe joho k sankam.

„Tule hladaj, lawdano, dźensa změješ čestnu službu! powjezeš misijonarow z wěčnoho sněha, rozemiš? Tuž měj so po tym A sanje poćehneš, rozemiš, nowe sanje! To hišće ženje činił njejsy.“ (Přichodnje dale.)

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen. Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1939: 1523. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Za wuživarjow serbskoho misala.

6. njedźela po swjatkach, 9. julija:
Boža mša str. 361; Gloria; modlitwy kaž w Misalu naspomnjene; Credo; Praefacija wo Najswj. Trojicy str. 356.

7. njedźela po swjatkach, 16. julija:
Boža mša str. 365; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. modlitwa wo swj. Mariji Karmelskej str. 476; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356; poslednje sćenjo wo swj. Mariji str. 477.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Njedźelu, 9. julija: Veroniki Jul.
Póndźelu, 10. julija: 7 bratrow, mtr.; Rufiny a Sekundy, knj.
Wutoru, 11. julija: Pia I., bamža, mtr.
Srjedu, 12. julija: Jana Gualberta, wuzn.; Nabora a Feliksa.
Štwórtk, 13. julija: Anakleta, bamža, martraja.
Pjatk, 14. julija: Bonaventury, bisk. a wučerja.
Sobotu, 15. julija: Hendricha, kejžora.
Njedźelu, 16. julija: Marije Karmelskeje.

Pčołafske towarstwo „Delnjeje Šprewineje Doliny".

Rozprawa Budyšskeje wobkedźbowarnje za junij.

Wyšina nad morjom	Čopłota Celsius Min.	Čopłota Celsius Max.	Měsačna srjedźizna	Přeměn ważenoho kołča wot 1.—10.—20.—30. měsaca Přiběrk w gr. 1	Přiběrk w gr. 2	Přiběrk w gr. 3	Wotběrk w gr. 1	Wotběrk w gr. 2	Wotběrk w gr. 3	Hromadźe w kg	Wulět na dnjach	Nošerske dny	Z wołkel noša	Deščowa mnohosć
210	+30	+8	+17,9	2350	1850	4750	1650	1050	2000	+4,150	25	15	akacija lipa	70,5

Židźane tkaniny

k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, knefle / nahłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódno a derje pola

Schaafa

w Budyšinje — Bohata dróha 20

Nic jenož za wašu šijacu mašinu, ale też **za pisacu mašinu** dóstanjeće wěcywustojnu radu a předwjedźenjo wšěch modelow we wašim **wotrjadnym wobkhodźe**

Oskar Hirche

wosebity wobkhod za šijace a pisace mašiny

Założene 1880 — Dalokorečak 774

2

Hišće přemało znaty

je wulkotny wubjerk mojich **prěnjotnych meblow.**
Přińdźće tohodla, hdyž něšto trjebaće, do

meblowoho domu Clemens Schmidt w Budyšinje.

Hrodowe naměstno 2 (Burgplatz) — **Hród Ortenburg**
stara znata firma

Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

Kupuj pola tych, kotřiž z nawěštkom pokazuja, zo maja nas zańć!

Kněžka
přihódnje na předań. Bližše zhoniće pola měšćanosty w Njebjelčicach.

Patentrolowy su šwarne za kóžde wokno
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Po dźěłapołnym žiwjenju a staroscach wotpočujetej njesprócniwej maćernej rucy na wěčne!

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje mačerje a wowki

Hany zwud. Raboweje

rodź. Hejduškec,

kotruž je Bóh luby Knjez w 74. žiwjeńskim lěće do njebjeskoho raja wotwołał, wuprajamy wšěm přećelam a znatym, kotřiž su jej poslednju česć wopokazali a na pustych wječorach za nju so modlili, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Wosebje dźakujemy so knjezej kapłanej dr. Hórnikej za tróštowace słowa při rowje.

W Budyšinje, na Židowje a w Miłoćicach, 6. julija 1939.

W ćichim žarowanju:
Jurij a Pawoł Rab
w mjenje wšěch přiwuznych.

W nocy na swjedźeń swj. Pětra a Pawoła dźěše, derje wobsrarany ze swjatymi sakramentami mrějacych, mój luby mandźelski, bratr, naš luby swak a wuj

Jurij Šołta

w 62. lěće žiwjenja k swojomu njebjeskomu Wótcej.

Njedźelu, na swjedźenju swj. Marije domapytanja, pokhowachmy, štož běše zemske, na Božu rolu we Khrósćicach.

„Zapłać Bóh luby Knjez"!

wuprajamy za wšě dopokazy lubosće zemrětomu, za wopytanjo na pustym wječorje, za bohate přewodźenjo k rowu, wosebje też dźěłaćerskomu towarstwu za přewodźenjo z khorhowju a nošerjam. Wutrobny dźak wjeled. knj. kapłanej Špitankej za husćiše wopytanjo a tróštowace słowa při rowje, klóštrskomu zarjadnistwu za wjezenjo a horcy dźak swójbje překupca Glawša w Pančicach.

W **Kukowje,** 3. pražnika 1939.

Marja Šołćina
W mjenje wšěch žarowacych přiwuznych.

KATOLSKI POSOŁ

Zamołwity redaktor: can. capit. Jurij Hejduška w Budyšinje, Při Pětrowej cyrkwi 9. — Pokładnja: Frl. Anna Resak, Bautzen, Neugasse 3; postšekowe konto: Dresden 12998. — Dalokoreczak 3895. Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 4,40 hr. —

Za nawěštki, kiž maja so najpozdźišo pjatk rano wotedać, płaći so za mm-rjadku 4,5 pj. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat po tarifje. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijimaja dowěrnicy na wsach a pokładnja w Budyšinje.

Wudawa towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda

28. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **15. julija 1939.** | **77. lětnik.**

Štom a człowjek.

Kak hłuboke su tola přirunanja našoho Zbóžnika zakhowane nam we Swjatym Pismje! Njejsu wone za křesćana njedotnity kužoł, zo by z njoho čerpał powučenjo, natwarjenjo, napominanjo a tróšt? — To płaći też wo přirunanju dźensnišeje njedźele: štom a człowjek.

Ale njestoja někotre zwěrjata po swojim nastaću a rozwiću a žiwjenju człowjekej bliže hač štom? Wězo! A tola je štom joho razniše znamjo. Zwěrjo ma hłowu k zemi skhilenu. Štom, kiž drje korjeni w zemi, wupřestrěwa swoju krónu k njebjesam. Wón so žiwi runje tak wot swětła Božoho słónčka kaž wot włohi zemskeje. Tak je też křesćan drje po swojim ćěle syn zemje, joho duša pak žedźi za wyššinami. Wón nježiwi so jenož wot zemje, ale wot kóždeje pruhi, kotraž wukhadźa wot wótca swětłow. Tak rostu a zrawja joho płody. Rjenje a wěrnje praji swjaty Bjarnat: „Człowječe, ze swojim ćěłom sy k njebju pozběhnjeny, njeje tebje hańba, z dušu na zemi łazyć? Twoja hłowa je horje pozběhnjena a twój duch k zemi?“

Hižo stari pohanojo začuwachu hłubokosć přirunanja: štom a człowjek. Někotři z nich sadźichu při narodźe syna štom, kotryž potom jako wobraz žiwjenja joho lěta přewodźeše. Samo kral David přiruna sprawnoho ze štomom, kiž je sadźeny při rěkach a płodu přinjese we swojim času, kotrohož lisćo njewotpada.

Tu hladam won do štomownje. Zahrodnik tam dźěła. Z wótrym nožom rěza wón, šćěpi, wotrězuje dźiwje hałžki, kotrež zawostajeja hłuboke rany. Ale derje štomikej! Njebyli zahrodnik to činił, by zawěsće čas žiwjenja wostał dźiwjeńk bjez kóždoho płoda abo by so zekřiwił. Běda człowjekej, kotryž w młodych lětach njedóstanje tajke wošćěpjenjo přez ruku křesćanskoho wukubłarja! Běda człowjeskomu žiwjenju, kotromuž njeje so w prawym času šćěpk nabožiny, nabožnoho wukubłanja zasadźił! Wone budźe a dyrbi so zanjerodźić a njepřinjese ženje dobre płody.

Křesćanscy starši dyrbjeli sebi tule wěrnosć hłuboko do wutroby zapisać. Kajkiž štomik, tajki pozdźiši štom. Njedyrbjeli zakomdźić, z wótrym nožom wšitke wuzróstki wuzrězować, prjedy hač je přepozdźe. Njedyrbjeli ničo zanjechać, něžny štomik dźěsća křesćanscy wošćěpić. Ženje njesmě lubosć napřećiwo dźěsću so do zapleńčenja přeměnić. Swjate Pismo tak jara wěrnje praji: „Štóž prut lutuje, hidźi swojoho syna.“ Štomik da so jenož zhibować, dóniž je młody, rola so wobdźěłać w naléću, nic w horcym léću. — Kral David njekhłostaše we swojej přewulkej lubosći njepočinki swojoho syna Absaloma. Pozdźišo zapokući wón to ze swojimi sylzami. Też Heli, wyšši měšnik, zakomdźi pokhłostanjo swojich njekničomnych synow, wón bu za to pozdźišo sam wot Boha ćežko khłostany. Derje wošćěpjene štomiki pak su wjeselo a žohnowanjo staršeju. Hišće w starych lětach zwjesela so na jich płodach.

Dale žada pak sebi wotrosćacy štomik stajneje prócy a stajnoho dohlada. Hlejće, kak zahrodnik młodomu štomikej přiliwa, jomu kolik staji, wšitke hrožace strachi wot njoho wotdźeržuje! Staršim štomam wěnuje wón jenož poł tajkeje prócy. Kak wjele štomow snadź znaješ, kotrež su křiwje zrosćene abo kotrychž króna je kipra, dokelž je w młodosći tuta starosćiwa ruka pobrachowała! — Křesćanscy starši! Njezabudźće to! Dowjedźće swoje dźěći přeco zaso ke křesćanskomu wukubłanju! Mějće swojej woči wotewrjenej! Hewak móža škody nastać, kiž so pozdźišo wjacy wurunać njehodźa. Wy wšitcy, kotrymž na zbožu přichodneje generacije, na přichodźe cyrkwje a wótčiny zaleži, pomhajće w křesćanskim wukubłanju młodźiny, hdźežkuli móžeće. To je swjate dźěło w Božej zahrodźe, pomocne dźěło bóžskoho zahrodnika, kiž je tak khutnje wo dobrych štomach a dobrych płodach rěčał.

Hišće wjacy ma nam naše přirunanjo prajić. Štóžkuli ty sy, njezabudź ženje: Dobry štom maš być, a dobre płody maš přinjesć, hewak znošuje so nad tobu kaž dwojorězny mječ słowo Knjezowe: „Kóždy štom, kotryž dobre płody njepřinjese, budźe wurubany a do wohnja čisnjeny." Kóždy štom, praji Knjez. Potajkim žaneje wurěče nimaš. Hač sy młody abo stary, wulki abo mały, bohaty abo khudy, mjez človjekami nahladny abo zacpěty — płody so wužadaja. Tu njepłaća zamołwjenja, kaž: Nimam časa, přileżnosće, talenta, zamoženja — —; swěrne dopjelnjenjo swojich powołanskich a křesćanskich winowatosćow, swěrne sobuskutkowanjo ze wšědnje so poskićacej Božej hnadu, swěrne wikowanjo z wot Boha poskićanymi talentami — to su dobre płody, kiž sebi njebjeski zahrodnik wot wšitkich štomow žada.

Knjez rěči wo płodynjesenju. Potajkim wo přitomnosći, nic wo zańdźenosći, też nic wo přichodźe. Někotry štom njeseše w prjedawšich lětach rjane płody. Mjez tym pak je zestarił, wuskhnył. Mnozy so tróštuja z přichodom, ze starobu a zanjechaja přitomnosć, čas młodosće. A tola, štó by njewědźał, kak njewěsty je přichod? W starobje rostu płody ćežšo. Te „dźensa" słuša tebi — te „jutře" traš hižo nic wjacy.

Na jenej so podnórjacej łódźi wołaše jedyn ze znjezbožených mužam na wukhowańskim parniku: „Přijědźće wróćo! Poł milijóna ja dam, jeli mje hišće sobu wozmjeće!" Wbohi człowjek! Njeběše možno. Wón so podnóri do hłubiny —. „Wróćće so, wy lěta mojeje młodosće!" Tak drje budźe někotryžkuli wołać w smjerći, kotryž dobrych płodow njezmėje. „Dajće mi znajmjeńša hišće někotre dny!" Ale podarmo! Też, za milijón njebudźe móc zhubjeny čas, za milijardu nic ani hodźinki wróćokupić.

To je jimaca rěč přirunanja: štom a człowjek.

Tola też wjele tróštnoho ma wone nam prajić. Kak spěšnje tu zaso nazyma budźe. Potom rjane lisćo ze štomow pada. Štom tam zasy stoji hoły, wšeje pychi wurubjeny: wobraz smjerće. Ale wón so nad tym njehórši. Wšak hlada nowomu naléću napřećo, nowemu, bohatšomu žiwjenju. Njesłyšiš, što ma štom tebi we swojej potajnej rěči prajić?

Słyšu z ćicha štoma mje so prašeć:
Što twoju wutrobu tak poćežuje?
Też ja wšak nochcu so tu trašeć,
Zo nazyma mi łopješka wšě bjerje.
Kaž Bóh to čini w prawej přecy hodźinje
Mi pychu wozmje a ju zasy dawa,
Tak bije też a wulěkuje znowa
Mi wšitke rany Bóh we wutrobje.

Haj, wón je zawěsće wuhoji we nowym žiwjenju, we wěčnym naléću. ń.

Wo knihach Nowoho Zakonja.

(Pokročowanjo.)

Listy swj. japoštoła Jana.

Tři listy swj. japoštoła Jana maja někotre wosebitosće, kotrež je wot druhich listow Nowoho Zakonja rozeznawaja.

1. Spisowař a čitarjo, za kotrychž su pisane, njejsu mjenowani abo jeno njejasnje; prěni je cyle bjez napisma, druhi a třeći rěka spisowarja powšitkownje „staršoho"; pisany pak je druhi na Elektu, njeje drje to wěšta wosoba, ale najskerje cyła wosada, dokelž słowo „elekta" rěka wuzwolena. Też njewě nichtó, štó je Gajus, na kotrohož je třeći list pisany.

2. Rěč a twar sadow atd. je we wšitkich třoch listach cyle jenajki, tak zo móžemy z wěstosću z toho sudźić, zo su listy wot jenoho a tohosamoho spisane. Z teje sameje přičiny móžemy přeswědčeni być, zo je spisowař štwórtoho evangelia a tychle listow jedyn a tónsamy, swjaty japoštoł Jan, kotryž bu też hižo w najstaršich časach powšitkownje jako tajki připóznaty.

Prěni list swj. japoštoła Jana.

1. Na koho je list pisany, drje w nim prajene njeje, ale wopřijećo nas wuči, zo list čitarjam štwórtoho evangelia płaći, dokelž tasama wěrnosć, zo je Jězus Khrystus wěrny Syn Boži, kotruž evangelium wopřija, je też w tom lisće wopřijata a jako podłožk křesćanskoho žiwjenja namołwjana; tasama nowa kaznja lubosće bližšoho so we woběmaj poruča. Najskerje je tónle list k tomu pisany, zo by štwórte evangelium jako wobšěrny zawod přewodźał a joho zrozemjenjo połožał.

2. Zaměr lista. Wosebite wobstojnosće a strachi, we kotrychž běchu wěriwi Małeje Asije žiwi, pohnuchu swjatoho Jana, zo jim wyše evangelia też tónle list napisa, z kotrymž chcyše jich přeswědčenjo wobkrućić, zo je Jězus slubjeny Messias, wěrny Syn Boži, a jich napominać, zo bychu spóznawši tule wěrnosć w jeje swětle po kaznjach Božich žiwi byli, swětej a joho wjeselu wotemrěli, a błudnych wučbow so wotrjekli a Boha a bližšoho wěrnje lubowali.

3. Z prjedawšich spomnjeńkow wěmy, zo je list bórzy po štwórtym evangeliu pisany, w poslednim dźesatku prěnjoho křesćanskoho lětstotka a to w Efesu, dokelž swjaty japoštoł z Patmoskoho wuhnanstwa pod kejžorom Nerwu so do Efesa wróćiwši tole město na dłši čas njewopušći.

4. Wopřijećo. List rozpadnje po w nim wopřijatych wučbach do třoch dźělow, w kóždym wuzběhuje wěrnosć, bóžske być nastupacu, a přizamkuje k nim wučby za křesćanske žiwjenjo.

We zawodźe dopomnja cyle z krótka na hłowne wopřijećo evangelia a na zaměr lista.

W prěnim dźělu napomina, so złožujo na wěrnosće: „Bóh je swětło", zo maja křesćijenjo we swětle, t. r. we wěrnosći a póćiwosći khodźić a tohodla po kaznjach Božich žiwi być a so swěta a joho hrěšnoho wjesela wotrjec.

W druhim dźělu žada sebi, na wěrnosć so złožujo: „Khrystus je sprawny", zo dyrbi so křesćan w sprawnosći wudokonjeć a wučbam so napřećiwjeć, kotrež přeja, zo je so Syn Boži wočłowječił.

W třećim dźělu poruča, so złožujo na wěrnosće: „lubosć je Bóh", zo bychu wěriwi Boha a bližšoho lubowali a swoju lubosć z woporami wobswědčili.

We wobzamknjenju praji spisowař, zo je list pisał, zo bychu wědźeli, zo maja wěčne žiwjenjo we wěrje do Jězusa Khrystusa, a zo je płód tejele wěry dowěra, z kotrejž zamóža sebi wot Boha wšo wuprosyć, samo wobnowjenjo přeznaturskoho žiwjenja w hrěšniku, napomina skónčnje, zo bychu so wšoho hrěcha zdalowali, wosebje 'přibóžstwa.

Druhi list swj. japoštoła Jana.

1. Swj. Jan mjenuje so „starši" nic swojeje staroby dla, ale swojoho japoštołskoho zastojnstwa dla; bě dźěn wyšši pastyř a biskop mało-asiskeje krajiny.

2. Pisany je list „Elekće knjeni"; nimamy tu žónske mjeno zrozemić, jakó by list, kaž to někotři přełožerjo chcedźa, na wěstu knjeni pisany był, dokelž w lisće njenaspomnjeja so wosobinske poćahi, ale mamy pod tamnym mjenom křesćansku wosadu zrozemić, ke kotrejž ma swjaty Jan wulku lubosć, zo ju nutrnje napomina, prjedy hač ju wopyta.

3. Zaměr a wopřijećo. Po napismje a postrowjenju wjeseli so swj. japoštoł na dobrych počinkach někotrych wosadnych a napomina jich, zo bychu so mjez sobu lubowali, dokelž je to přikaznja Khrystusowa, kotryž je so wěrnje jako človjek narodźił, a štóž to přeje, je zawjednik, kotrohož njesmědźa do swojoho domu přijeć.

Třeći list swj. japoštoła Jana.

1. List je pisany na Gaja; wo nim dale ničo njewěmy; móžno, zo bě tónsamy, kotrohož Jan za biskopa w Pergamos postaji, jakož to japoštolske konstitucije powědaja.

2. Zaměr a wopřijećo. W Gajowej wosadźe bě so wěsty Diotrefes tomu napřećiwjał, zo bychu někotři Janowi pósłojo podpjerani byli, za kotrychž pak so Gajus w lubosći staraše. Swj. Jan chcyše Gaja z listom w tom wobkrućić. Po napismje a postrowjenju zjewi swj. japoštoł swoju wjesołosć nad dobrymi powěsćemi, kotrež je dóstał: zo je Gajus swěrnje žiwy po křesćanskich kazniach a zo je hospodliwy přećiwo cuzym; skorži na Diotrefa, kotryž chce we wosadźe knjezować, a kiž sam hospodliwy njeje a druhim wobara, hospodliwy być, napomina skónčnje, zo by tónle skutk miłosće dale dokonjał, a Demetria Gajej poručejo, lubi, zo bórzy k njomu přińdźe. Z postrowjenjom list wobzamknje.

3. Pisał je listaj swj. Jan w poslednich lětach swojoho žiwjenja, w l. 90—100 po Khr. w Efesu.

Zrudny jubilej.

Šwejdojo we Łužicy a naše cyrkwinske wosady.

W 30lětnej wójnje (1618—1648), kiž je telko hubjenstwa na naš němski kraj přinjesła, bu też Łužica ćežcy domapytana. Lětsa je runje 300 lět — potajkim w lěće 1639 — zo Šwejdojo tu strašnje cychnowachu. Też město Budyšin pod nimi jara ćerpješe, woblehnychu a předobuchu je, a po jich wotkhadźe runaše so pustej hromadźe kamjeni.

Podobnje stawaše so na wsach, wosebje k połnocy a k wječoru. Tak ležachu Šwejdojo dlěši čas w krajinje wokoło Malešec, rubjachu a zapuščachu wsy w dalokej wokolinje. Runje tak přińdźechu do Radworja, ćwilowachu tam fararja Jana Woleńka z tak mjenowanym „šwejdskim napojom“, na čož skhorje a swoje zastojnstwo wjacy zastać njemóžeše. Hórje zeńdźe so fararjej Jakubej Lebzy we Khrósćicach, wotrěžachu jomu wuši, zadźernychu jomu powjaz wokoło šije a powsnychu joho na farje za wulki hózdź. Tola wobydlerjo přiběžachu na pomoc a wuswobodźichu fararja ze smjertnoho stracha.

Rubježne črjódy nastajichu so nětko na puć do klóštra Marijineje Hwězdy. Tola běchu knježny z hnadnej knjenju Doroteju Šubertec w prawym času do pólskoho klóštra Plešena ćekle. Šwejdojo wurubichu klóštr, spalichu cyrkwinsku tŕěchu a zapuščichu hospodarske twarjenja. Wot klóštra wobroćichu so k połnocy a přićežechu do Różanta, wurubichu też tamnišu hnadownu cyrkej a zmjetachu wšitke drohotnosće — mjez nimi też hnadownu postawu — na swoje wójnske wozy. Jako pak chcychu wotjěć, njemóžachu konje wóz z hnadownym swjećećom wućahnyć, byrnjež jich wjacy koni připrahnyli. Jedyn z jatych, wěsty Natuš Šimank ze susodneje Smjerdźaceje, sčini Šwejdow na zadźewk kedźbnych, mjenujcy, zo maja hnadownu postawu na wozu. Tuž ju wzachu dele a wóz móžeše z lohkej prócu wujěć. Za dobru radu puščichu Šwejdojo Šimanka a přepodachu jomu spodźiwnu postawu, zo by ju Khrósćanskomu fararjej donjesł; přetož w Różeńće tehdom hišće stajnoho duchownoho njeběše.

Šwejdojo ćehnjechu dale k połnocy a bližachu so (po wokołopuću) přez wjes Brěžki městačku Kulowej. Zhoniwši wo njepřećelowym přikhadźe, zhromadźichu so wobydlerjo w farskej cyrkwi, a prošachu mać Božu wo pomoc. Tu pušći so nadobo tołsta mlha (kurjawa) na cyłu krajinu. Tak njemóžachu Šwejdojo městačko namakać, byrnjež hižo při čornym mosće — 10 mjeńšinow wot Kulowa — stali. Městnosć, hdźež so njepřećel zabłudźi, rěka hišće w dźensišim času „slepe kěrki“. Z dźakownosću za spodźiwnu pomoc přiwzachu Kulowčenjo swjećo maćerje Božeje do

Misijónaraj z wěčnoho sněha.

Powěda Radlubin.

(Pokračowanjo.)

„Što měniš, wyšša sotra Hilžbjeta“, wopraša so pater Nepomuk sotru, „kak bychmoj joho najlěpje zapřahnyłoj?“

„Ach, pater Nepomuk, to tola złě njeje. To zwjazaj jomu jenož postronk za wopuš, wšak je sylna dosć, potom wón hižo počehnje, jako by so za nim smudźiło. Z přahanjom so tola njechamoj dołho komdźić.“

To zdaše so też patrej Nepomukej najsprawnišo. Tuž hrabny z jenej ruku postronk a z druhej lawdanowu wopuš.

„Dočakaj patero Nepomuko, chcu ći wopuš dźeržeć. Wjazaj, ale prawje kruće! radźeše wyšša sotra Hilžbjeta.

„Moju wopuš?“ zabórča lawdan. „To by mi było!“ Wopuš dźěn bě sobu joho najwažniši staw. Z njej wuznawaše swoje wjeselo a swoju struchłotu, z njej přeradźeše swój hněw a swoje stróžele, z njej zawěsćeše swoju swěru a zmužitosć, a hdyž šćowkajo swarješe, swědčeše sebi z njej. Tohodla běše też runje na wopuši najbóle łoskoćiwy, a tu chcyštej wonej, ja so boju, nětko přiwjazać. „Ně, to sebi tola njemóžu lubić dać!“ A hižo chcyše jimaj wopuš z mocu wutorhnyć a mjez nohi sćahnyć, tola we samym wokomiku so hišće dopomni: „Jan a Hilža dźěn běštej joho najlubšej přećelaj.“ Hilža nošeše jomu wšědnje snědań, wobjed a wječeř a kidnywši do kortka joho hišće na hłowje pomajka a na khribjeće poplaca a rjekny dwójcy za sobu: „Aj, šejne, šejne, lawdano, aj, šejne, šejne!“ Tajke dobre přećelne słowo běše jomu lubšo, dyžli twjerda kósć. A dwójcy derje słodźeštej jomu přez to też wšědniši wobjed a wječeř. Jan pak zrědka hdy nimo joho khěžki přeńdźe, khiba zo by pozastał a do kapsy hrabnywši jomu někajke wabjace darowančko poskićił, a byrnjež by też dórtk suchoho khlěba był, joho přećelne słowo: „Lawdano, such, such!“ běše samo hižo dosć wabjace. Často wšak běše skićenka rjepotata kóstka abo dórtk abo dwaj z joho butroweje pomazki. Haj samón čwak z wulkeje kołbasy lawdan hižo pomnješe. Jan běše woprawdźe joho dobry přećel, kotryž nihdźe na njoho njezaby. Kak husto je so hižo stało, zo jomu z pola přikhadźejo rjany kruch zajećeje pomazki sobu přinjese. Ow, na tu so lawdan łóješe, kaž myš na praženy šwjerčik: Haj sebje samoho zaprěwši je jomu Jan hižo — saprliška, lawdanej sleny běžachu, hdyž jenož na to pomysli — kulku słódkoho cokora skićił. Mhm, kak so ta słódnje gramšćeše! „A wšitko tole jimaj zabyć a zapřeć a so wobarać, to njeby rjenje było“, mysleše lawdan a doda sebi: „Zakusń ze zubami a wutraj!“ Zminyć pak so njemóžeše, khiba zo z kóždym wokomikom do zady so wobroćeše, što to po prawym budźe.

Paterej Nepomukej radźi so z lohkej prócu postronk trójcy wokoło lawdanoweje wopuše zwić a dwójcy kruće zasukać. Tři wěcy pře wšo dobre!“ přispomni, kaž bě to často hižo wot srjeńka słyšał, a sčini skónčnje třeći suk. „Takle, to budźe dźeržeć lěto a dźeń. Nětko khětře na sanje, wyšša sotra Hilžbjeta!“

Hdyž běštaj so posydnyłoj, zawoła pater Nepomuk z krutym hłosom: „Lawdano, hahaw, hij!“

To też to lawdan hnydom rozemješe a zatorhny za postronk, kaž by chcył piskatu karu z błóta wućahnyć. Ale, ow jej, powjaz sćahny so jomu z wopuše, sanje wjapnychu so w sněžy a lawdan skakaše wjesele, zo je wopuš zasy swobodna, wokoło sankow a zašćowka dwójcy za sobu:

měsćanskoho wopona, hdźež je hišće dźensa namakamy. Njepřećel pak přińdźe po zmylenym puću do Spalow a wotsali so wottam do Delnjeje Łužicy.

Też w pozdźišich lětach Šwejdojo hišće zasy łužisku krajinu zapusćowachu. Tak leżeše na přikład lěta 1642 w Miłoćicach 3500 šwejdskich jězdnych, kotřiž wjesnjanam a dalšej wokolinje wšo zebrachu. Šwejdojo zapusćichu wšelake wsy — tak Warpast pola Miłkec (w Radwořskej wosadźe), Wjericy pola Biskopic a druhe — zo wo nich ničo wjacy njezby hač puste lada. Wone so ze zemje zhubichu. Přez 16 lět běchu Šwejdojo po našich krajinach wokoło ćahali, doniž dawno požadany měr (1648) wójnske strachi njeskónči.

Kak sebi mać pomhać wědźeše.

Bur znjezboži na te wašnjo, zo pod nakładźeny wóz přińdźe, a tak bu nahle tym swojim wzaty. Zawostaji po sebi wjetše kubło, ale też wudowu z pjećimi hišće njedorosćenymi dźěćimi. Wudowa běše razna a nabožna žónska; njeboješe so žanoho dźěła; wědźeše też mjez swojej čeledźu dobry porjad dźeržeć. Ale jedna myslička činješe jej starosće, mjenujcy, hač budźa jeje dźěći też w přichodźe jej posłuchać? Přetož wšitke běchu po woběmaj staršimaj krutu wolu sobu do žiwjenja dóstałe, kotraž so často we wumyslenosći a spjećiwosći pokazowaše. Wosebje najstarši, šěsnaćelětny hólčec, wustupowaše jara samostatnje napřeco maćeri — chcyše hižo wukhodźiwši šulu skoro jenož hišće nanej posłuchać. Nana tu nětko wjacy njebě; kak to dale póńdźe, prašeše so mać při sebi.

Tu zwoła mać na wječor pohrjebnoho dnja, hdyž bě w domje zasy ćicho, wšitke swoje dźěći, wuspěwa z nimi wječorne paćerje, při kotrychž zwjetša też jedyn wotrězk ze Swjatoho Pisma čitachu. Po skónčenju połoži swoju ruku na Swjate Pismo a rjekny swojim pjećom: „Dźěći, chceće mi něšto słubić?“ — „Haj wšitko, štož sebi přeješ“, wotmołwichu dźěći. Přetož z nahłym wumrěćom swojoho nana běchu wšitke hłuboko rozhnute a mjehkeje wutroby. „Tak słubće mi, zo změjeće Bože słowo za słowo nanowe!“ To słubichu też a dachu wšitke maćeri ruku. A tutoho jich słowa dźeržeše so mać kruće. Hdyž so jedne njećesćownje napřećiwo njej počinaše, tu so wona prašeše: „Kak rěka štwórta kaznja?“ — „Dyrbiš nana a mać w česći měć!“ — „Potajkim, po tym so měj.“ — Abo hdyž so dźěćom jednoho dźěła prawje njechaše, mějachu słowa husćišo wospjetować: „Njewustawajće w horliwosći!“ — Zasłyša wot swojoho najstaršoho někajki sakr, dopomni joho na prěnju prózstwu Wótče-naša: „Swjatosćene budź twoje mjeno!“ — Chcyše-li do špatnoho towarstwa hić, přiwoła jomu: „Moje dźěćo, hdyž će złe hólčiska wabja, njeposłuchaj jim.“ — Zwadźichu-li so dźěći mjez sobu, potom rěkaše: „Hlejće, kak zdobne a lubozne je, hdyž bratřa we přezjednosći bydla“ atd.

Přećiwo tajkim słowam Swjatoho Pisma njezwěri so žane spjećić, a dźěći poradźichu so „kaž kłoki w rucy sylnoho.“ — R.

Wjesny křiž.

Napisał J. K.

Běše w zymje. Łohć wysoko leżeše sněh. Stajnje šerješe ćmowe njebjo. Też dźensa saješe so zasy drobny sněh.

W małej wjescy běše wšitko ćicho. Jenož Šprewja pluskotaše a bórbotaše. Bě njedźelu rano. Z nizkeje słomjaneje khěžki blizko při rěcy stupi starc w kemšacej drasće. Pomału začini durje a zdychny k njebju pohladnywši: „Ach, kelko tam hišće maće toh' sněha?“ Knihi pod pažu kročeše po wusypanej šćežcy přez dwór. Hdyž bě při kólni, wobroći so hišće raz, ćežcy zdychujo: „A što budźe, hdyž so wróću? Bóh daj, zo by lěpje było! Dlěje to wjacy njewutraju!“ Takle poskorźiwši stupaše starc dale. Puć wjedźeše joho přez cyłu wjes a potom k prawicy přez nizku hórku. Druzy kemšerjo, kotřiž staroho Handrija trjechichu, wijachu z hłowu. „Što móže Handrijej pomhać?“ „Wono je zasy hórje; kaž słyšu, njezastanje Marina rana docyła wjacy krawić.“ Tak sej ludźo powědachu. Handrij bě wjeršk hórki dócpěł a wosta, dych łojo, stojo.

„Haw, haw!“ kaž by so wusmjał: „Haha! to sym ja hnydom doprědka wědźał, kak to budźe.“

„Ně, takle to ničo njebudźe!“ rjekny zrudnje pater Nepomuk. „Twoja rada, wyšša sotra Hilžbjeta, bě špatna. To dźěn by hańba było, hdy by so to runje srjedź wsy stało. Dźěći bychu byłe hnydom wokoło naju a bychu wołałe: „Čuš, čuš, wój staj wjazłoj!“ a bychu so smjałe. Dyrbimoj dwaj postronkaj měć a lawdana kaž konja z nimaj za joho pas wokoło šije zapřahnyć, potom so namaj toho njezboża stać njemóže, zo bychmoj z hańbu wjazłoj.“

Pater Nepomuk skoči do kólnje, zo by druhi postronk pytał; ducy dopomni so też hišće na wójnik a wotežku. Bórzy wróći so z nimi a pódla přinjese hišće něšto druhe sobu.

„Hladaj, wyšša sotra Hilžbjeta, njelubozne komdźenjo też njeje přecy njezbožo: što sym hišće namakał. Zwónčk, kiž tola do sani słuša!“

„Aj, to je rjenje!“ wjeseleše so sotra Hilžbjeta. „Klinkotajcy pojědźemy, ow, to so mi lubi!“

Też lawdanej so zwónčk lubješe, hdyž bě na njón pruhujo ponuchał, a tajke lubozne zwuki so jomu do wušow kradnjechu.

Škoda jenož, zo njemóžeše přecy na njón hladać, dokelž pater Nepomuk powsny jón jomu za šiju.

Pater Nepomuk zapřahny potom lawdana za pas z dwěmaj postronkomaj, přiwjaza z wójnikom wojo a skónčnje wotežku, kaž so słuša. Hdyž bě skónčnje wšitko do rjadu, pohoni pater Nepomuk lawdana z krutym hłosom: „Hij!“ A hižo to dźěše, kaž być dyrbi, po dworje a z dwora won.

„Čakaj, Jano, čakaj!“ zawoła tu hišće wyšša sotra Hilžbjeta, patera Nepomuka za ramjo hrabajcy. „Lawdano, astań!“

„Što dha hišće chceš? A kak husto dha dyrbju će napominać!“ porokowaše pater Nepomuk: „Měj tola kedźbu! Ja sym pater Nepomuk, a ty sy wyšša sotra Hilžbjeta! Ale što ma być hišće?“

„Mój dźěn chcychmoj pola našeje maćerje — pola Bažantec maćerje započeć prosyć. Lawdano, zastań!“

Što sebi tola mysliš, wyšša sotra Hilbjeta“, wobaraše pater Nepomuk. „Mój dźěn smoj misijonaraj z wěčnoho sněha a dyrbimoj z dalokeje cuzby přijěć: tohodla přede wšěm z dwora a ze wsy won a potom zasy w skoku do dwora.

„Ach haj, to dźěn je wěrno“, pomysli sebi sotra. „Pater Nepomuk ma prawje, tón je tola mudriši dyžli ja.“ A wona wotmysli sebi, zo so ćiše joho nawjedowanju přewostaji.

Jězba na sankach dźěše prawje dušnje. Lawdan ćehnješe kaž by wšědnje sanki ćahał. Ćěř wšak běše po puću tak hładka zjězdźena, zo so sanki suwachu kaž po samym lodźe. Swojeju najlubšeju přećelow wjesć, wšak běše też lawdanej słódka ćeža, a nimo toho sćeleše jomu zwónčk lute lubozne zwuki do wušow, zo so jomu zdaše, kaž by swojeju přećelow z hercami na pósłanju wjezł.

Klinkot po wsy wubudźi wězo dźěći po wšelakich domach a jich wćipnosć. Wostajši pjerja abo motydła skakachu k woknam, što je to nowoho po wsy.

„Ah, Bažantec Jan a Hilža ze psom na sankach jědźetej! Hdźe tola chcetaj?“ O, to běše něšto cyle nowe a też bližšeje kedźbliwosće a dalšoho wohladanja hódna nowinka; tohodla wuskakachu mnozy hólcy też ze jstwy a z dwora won a mózno-li za nimaj. Někotři woprawdźe też drjewjancy w snězy stojo wostajiwši so za sankami pušćichu.

„Ach, a ta hórka je kóždźičku njedźelu wyšša.“ Nozy jomu třepotaštej. Boži dom pak njebě wjacy daloko. Handrij so tuž zebra a kročeše dale. — —

Domach pak ležeše na smjerć zranjena joho dźowka Marja. Z hłubokeje rany blizko spanja so přez běłe rubiško krej puzoleše. Marja běše jara słaba a błěda. Staruška mać bjez přestaća čerstwe wobalki činješe. Jeničke jeju žiwe dźěćo, krasna holca, bě strašnje padnyła a so nětko w naléću žiwjenja w rukomaj njesmilneje smjerće bědźeše. Maćerka njesprócniwje běhaše a nošeše krjepki a lěkarstwo. Žadyn zynk tyšnosće so z jeje erta njewudoby, ale jeje wutroba bě zlemjena.

Marja požada kusk wody. Mać jej wokřewjacu kapku přinjese. Krej zasta běžeć. Cicho zdrěmny na smjerć khora. Hdyž mać to pytny, so mjelčo wotsali wot łoža. Pohladny na časnik. Runje bě w dźesaćich. Mać so postróži a zblědny; jeje rucy třepotaštej. „Jurjo“, zakřikny a zwjeze so na stoł. „Jurjo, mój syno, před pjatnaće lětami će posledni króć widźach — mortwy syno, ty sy zbóžny —!“ Hórko płakaše staruška mać.

Na łódcy ležeše hromada starych knihi. Mjez nimi mać ryješe a wućeže zežołtnjenu protyku a wočini ju. „Haj, haj, třeći dźeń to bě, hdyž wón čehnješe do cuzby dalokeje, třeći dźeń januara, tón mój lubowany Jurij.“

Khora so hibaše. Mać přistupi spěšnje k jeje łožu. Holčo bě wotućiło. „Maći — maći — mi so dźiješe — zo ty z někim rěčiš!“ Mać so postróži. „Ach maći, stoji wjesny křiž hišće?“ „Haj, moja luba Mańka, wjesny křiž hišće stoji; hdyž tón padnje, potom je kónc swěta blizko.“ Tak mać holčo změrowa.

Tam njedaloko młyna wjedźe drjewjany mosćik přez Šprjewju. Na lěwym boku staroho mosta stoji wysoki drjewjany křiž. Wjesnjenjo sebi powědachu, zo je zbožo a njezbožo wjeski z tutym křižom zjednoćene. Padnje-li křiž, stanje so wulke njezbožo, sudny dźeń so bliži. Nichtó pak njewědźeše, štó je tón křiž stajał a kak dołho tu hižo stoji. Ludźo mjenowachu jón „wjesny křiž“.

Časnik čepješe jědnatu hodźinu. Mać so při Marji sama boješe. „Hdy by tola Handrij skoro domoj přišoł.“

Wona staješe lěkarske škleńčki a šklički w stronu a přikry blido z běłym rubom.

Na sćěnje wisaše swjećatko z podpismom „Dokonjane je“. Zbóžnik wisaše na swjatym křižu. Ze wšěch joho ranow čečeše čerwjena krej. Wšelake dźiwne mysle wbohu mać domapytachu, hdyž tute krawne rany wuhlada. —

Durje so zaklinknychu. Handrij zastupi prawje mjelčo, zo njeby khoru dźowku nastróžił. Haj, wona zasy spaše. Handrij pohlada na nju a poča při sebi přećiwo Bohu morkotać. „Ach, radšo cncu tola ja tu smjertnu dróhu ćahnyć, hač zo tale kwětka zwjadnje. Ně, Božo njebjeski, to ty tola njepřidaš?“ —

Cyły dźeń njepřesta mokry sněh padać. W nocy pak přińdźe ćopły wětr a sněhi tajachu. Rano zahe přińdźe susodźina za khorej pohladać. „Nó, wot wčorawšoho ranja njeje wjacy krawiła!“ wotmołwi mać. To susodźinu trochu změrowa. „Ale wšće hižo“, rěčeše wona dale, „zo je wjesny křiž padnył?“

„Božo Wótče, tón je padnył?“

„Tak je — a namakany hišće njeje!“

„Ach, što tež to zasy to budźe?“ skoržeše mać.

„Bóh to wě!“

„Haj wšak, my drje ničo činić njemóžemy; budź nam Bóh luby Knjez hnadny“, dźeše mać.

Bože słónčko skhadzeše, njebjo běše jasne módre. Sněh pak taješe dale. A Šprjewja wustupowaše hižo tu a tam na łuki.

Handrij bě so zasy změrował a wěrješe zasy kruće do prawdy Božeje. Wón stupi won před khěžu. Tu so dohlada, zo so woda Šprjewje wokoło joho bróžnički tak někak haćeše. Chcyše ju najradšo sobu storhnyć. Spytaše někotre dźěry zatykać. Što pak tu wuhlada? Što dźěn bě, zo so woda runje tu haćeše? Handrij pohlada bliže. A njebě to wjesny křiž? Tu bě wón wisajo wostał, tu před joho statokom? Handrij so stróži. Wutroba jomu pukotaše, a krej stupaše do hłowy. Ruka pušći kaž sama wot so sekeru. Wostajiwši wšoho zastupi Handrij do bróžnje a płakaše hórke sylzy. — — —

Tola lawdan běše nic jenož pos, kajkiž być dyrbi, ale też jenož Bažantec dwórny inspektor a nimo měry do česće. Pytnywši to, zo chcedźa hólčata za nimi, měnješe: To by mi było! Ani přesćahnyć ani dosćahnyć mje njedyrbja, abo ja njecham wjacy lawdan rěkać! a nóžkowaše na wšě štyri, kaž liška, hdyž před hajńskim psom a hajńskim buškwju mydło wjeze.

To so patrej Nepomukej a sotře Hilžbjeće jenož lubješe a tohodla lawdana hišće wukhwalujcy pohonješej: „Lawdano, aj, šejne, šejne!“ A hólčata wostachu bórzy dych zhubiwši štó wě hdźe zady; a hdyž widźachu, zo chcedźa sanki ze wsy, wostudźi so jim dale běžeć; zastawši wróćachu so domoj.

Wonka přede wsu na rozpuću, hdźež so pućej do Nutnic a Wonkolic dźěleštej, zawróći pater Nepomuk sanje a naspomni lawdanej: „Nětko zasy do wsy a Bažantecom do dwora!“

Lawdan pytnywši, zo domoj dźe, nóžkowaše nětko skoro hišće spěšnišo, zo hólčatam, kiž běchu łakali, ani na mysle njepřińdźe, znowa za nim hanjeć.

„Na misijónskich pućach rostu ćernje a wósty“, tak bě cuzy misijonar hody w měsće prajił. Joho słowo móžeše też pater Nepomuk nětko hišće dodawajo wudospołnić: „A też kamjeńtne stołpy stoja druhdy na puću.“ Před Bažantec dworom mjenujcy wotměri sebi lawdan z wrótkami do dwora so wobroćejo ze wšěm khwatkom překrótke koło a prasny we wrótkach ze sankami do kamjeńtnoho stołpa, sanki so zwróćichu, a pater Nepomuk a wyšša sotra Hilžbjeta dyrbještaj rjanoho mužika a rjanu žonku do sněha dźěłać.

„Haj, też na tajke wjeselo dyrbi misijonar přihotowany być a je sćerpnje wužiwać“, tróštowaše tehdom w měsće, hdyž podobny wobraz z misijónskich pućow pokazowaše; a też pater Nepomuk so nětko na to dopomni a potróštowa sebje a wyššu sotru Hilžbjetu dale: „Derje, zo so namaj to wonka na wsy před hólcami stało njeje: ći bychu rjenje hnali wokoło naju a so z cyłej šiju smjeli.“

Lawdan drje so zwoprědka stojo dźiwaše, hdyž widźeše, kak so pater Nepomuk a sotra Hilžbjeta w sněžy kulataj: „Kajke su mi to dźiwne kusy?“ Tola skónčnje wšak so dopomni, zo dźěn też wón sam druhdy so w sněžy kulejo swoju horcu kožu studźi a mysleše: „Wonaj drje chcetaj so trósku wustudźić!“ a spokoji so z tym.

Pater Nepomuk a sotra Hilžbjeta pak, hdyž běštaj so ze sněha wudrapałoj a sněh z drasty wutřasłoj, kročeštaj nětko dostojnje so zrunawši do Bažantec domu.

Lawdan mysleše sebi: „Ja słušam k nimaj!“ a chcyše ze sankami za nimaj, tola pater Nepomuk joho z porstom hrožo powuči: „Lawdano, ty wostań na dworje! Ale njezabudź, zo sy misijónski pos! Zo njebudźeš so po dworje ćahać kaž stare powrjesłło, rozemiš!? Mój njebudźemoj dołho a potom pojědźemy zasy dale. Hdyž budźeš dušny, dóstanješ skónčnje rjane darowančko.“

Tuž wosta lawdan, byrnjež njerady, posłušnje na dworje.

Ducy ke khěžnym durjam njemóžeše so wyšša sotra tola zminyć, khiba zo starosćiwje podótkny: „Što też to mać rjeknje? Njebudże tola swarjeć?“

„I, ty wopica!“ wurazy pater Nepomuk bóle spěšnje, dyžli lubosćiwje: „Swarjeć tola njebudźe! Přečo dha by swarjeła! Za pohanskoho hólčka so trochu prócować tola

Dźeń so k měrej hotowaše. Jandźeljo Boži zaswěćowachu njebjeske swětleška. Wětry zastawachu, woćichnychu. Nutřka w Handrijowej jstwičzy rozesćeleše mała lampka swoje bluke swětło. Nan za blidom sedźo čitaše wótře ze swojich paćerjacych knihi. Mać pak a dźowka na njoho posłuchaštej.

Tu sta so nadobo wonka před kněžu wótre powědanjo. Kněžne durje so wočinichu. Handrij wotewri jstwine durje. „Handrijo", dźeše Nowotnik zastupujo, „namakachmy tutoho človjeka." Mać přinjese lampu a poswěći. „Nó, štó dha to je?" měnješe Handrij. Wbohi běše w dźiwnej drasće a po cyłym ćele mokry. Ćapki njeměješe. Wobličo bě krawe. Přinjesće joho tola nutř do jstwy, što dha je so z nim stało?"

„Haj nó, namakachmy joho na brjozy pola mosćika. Mosćik je zlemjeny."

Mać přihotowa w skoku ćopłe lěhwo při kachlach. Namakany cuzbnik bórzy wóćcy kaž powočinješe.

Nowotnik rěčeše dale: „Haj, a tule papjeru měješe při sebi. Hlej, Handrijo, njeje dha tole twoje mjeno?"

Stupaštaj bliže k swěcy. Handrij pohladny na papjeru a — zwjeze so zdobom na stoł.

Mjez tym pak bě Marja wotućiła a wšitko słyšała. Też tón cuzbnik bě k sebi přišoł a šeptaše ze słabym hłosom: „Nano!" To zasłyšawši so Marja we swojim łožu ze wšej mocu zběhny a zakřikny wótře: „Jurjo, bratře!" Zdobom pak so zasy krej wuliny z jeje rany a čerwjena ćopła krej so žórleše dale a bóle. Mać bě wboha kaž do womory so zwjezła. Nan pak so kaž z přeznaturskej mocu pozběhny ze swojoho stoła a z wótrym hłosom zawoła: „To je tón wjesny kříž!"

Bratr a sotra pak wudychaštaj bórzy. Při jeju ćełomaj klečeštaj zrudnaj staršej. — — —

Skónčnje pak dowjedźe mać wbohoho nana, kiž bě blizko zadwělowanju, zasy na prawy puć podaća do Božeje wole.

Lóže rozom powučiš, hač wutrobu znadobniš.

*

Zahorjenosć je wšitko! Daj človjekej wšě dary swěta, poduš pak joho zahorjenosć, a zasudźiš joho k smjerći.

Maličkosće.

We hłownym běrowje wulkoho měšćanskoho překupstwa w New-Yorku šukotachu sebi zastojnicy jara spodźiwne wěcki. Mister Gilmor, dołholětny knihownik, bě sebi na někotre njedźele dowol wuprosył — štož sebi hač dotal hišće žadyn zwažił njebě. Woni powědachu, zo chce Gilmor wulku jězbu přez morjo nastupić. Dokelž pak sebi Gilmor wot spočatka swojoho zastojnstwa jako knihownik, něhdźe 25 lět dołho, hišće žanoho dowola popřał njebě, bu jomu tutón nětkle spožčeny.

„A dajće něšto wo sebi słyšeć — krótki postrow dosaha — wottam — ze staroho swěta", měnješe šef.

A Gilmor śceleše woprawdźe postrowy. Nic jenož z Europy, ale też z Aziskeje. We hłownym běrowje wulkopřekupstwa z hłowu wijachu a hišće spodźiwniše, haj samo potajne wěcki šukotachu.

„Je cyle wěsće wulki pokład namrěł", měnjachu ći jednori zastojnicy.

„Wjedźe zawěsće dwoje žiwjenjo", wukładowachu ći mudriši, a chcychu z tym prajić, zo mohło so tu wo njesprawne, jebarske počinanja jednać.

Gilmor bě nadobo wšěm hódančko.

Wón pak so jenoho dnja zasy wróći. Kóžda jězba — też najdlěša — ma tola jónu kónca. Pola šefa so zasy přizamołwi. Po postrowjenju dźeše šef k njomu, khwilku joho zadźeržejo: „Gilmorje, prošu, wuznajće wěrnosć! Z kajkich srědkow sće sebi móhł tajkule jězbu dowolić? Sam mam wjetše dokhody hač wy, wobsedźu drje też wjetše zamoženjo. Ale wy?"

Gilmor so smějkotaše a měnješe: „Allright (cyle prawje). Směće to wědźeć. Sće drje so sam přepokazał, zo su knihe a konta w porjedźe. Wěm, zo je njedowěra přećiwo mi nastała a mam ju wotstronić. Derje, tak słyšće! Mějach před wjacy hač 30 lětami naraz dźiwnu myslićku, mjenujcy jene cyłe lěto pospochi dźeń jako dźeń pjeć pjenježkow, kotrež hewak tola cyle wěsće kóždy dźeń přečinich, na bok

---

z hrěchom njeje." Hnydom pak so dopomni, zo tola to njeje zdobne wašnjo mjez misijonarjemi, takle rěčeć, a zo by swoju njelubosć hnydom trochu wuwótřił, wotewrješe wyššej sotře Hilžbjeće kněžne a jstwine durje a da jej zdwórliwje prěnjej zastupić.

„Budź khwaleny Jězus Khrystus!" postrowi pater Nepomuk zastupiwši přistojnje so pokłonjejo a po nim też wyšša sotra Hilžbjeta.

„Do—wěč—no—sće—Amen!" wotmołwješe so dźakujcy Bažantec mać na posćeni za kołwrotom sedźicy, ale słowa so jej na jazyku ćežko haćachu. Zapředžena nitka so jej cyle roztorhny a noha zaby kołwrot dale teptać, zo tón njewjapcy zasta. Wona wšak njemóžeše so dodźiwać, kajki to tola znaty a cyle njezwučeny wopyt, a z wulkimaj wočomaj hladaše na njón.

Tola pater Nepomuk jej bórzy wšitke dwěle a spodźiwanja wujasni, hdyž dostojnje so zrunawši pokročowaše: „Maći Bažantec, misijonaraj z wěčnoho sněha staj přišłoj. Ja sym pater Nepomuk, a tole je wyšša sotra Hilžbjeta. Mój prosymoj za pohanskoho hólčka, kiž ma so wukupić, zo by přez swjatu křćeńcu do rjada Jězusowych wučownikow zastupił. Jan Nepomuk budźe rěkać. Luba maći Bažantec, njechaće też wy tak dobra być a swoju šerpatku woprować za pohanskoho hólčka? Bóh luby Knjez budźe wam za to zasy žohnować."

„Ah, tole je te potajnstwo, kotrež je so před khwilu za khrjefejom spočało!" mysleše mjez tym Bažantec mać, prěnje patera Nepomukowe słowa zasłyšawši a jimaj kříž a różowc za pasom wuhladawši. Hnydom dopomni so na swój hodowny wopyt w měsće a na misijonarowy přednošk. „Mojej lubej dźěšći sćěhujetej misijonarowu radu", tak wujasnješe sebi. „Bóh chcył jeju horliwosć žohnować!" A jeje mysl so radowaše nad tym dobrym płodom, kotryž tu ze zapołoženoho symješka rosćeše. A wjesele so posměwajcy stany wot kołwrota a witaše misijonarow jara přećelnje: „Witajtaj, witajtaj, lubaj misijonaraj, witajtaj z dalokeje cuzby k nam! Smy nimo měry wjeseli, zo staj też nas přišłoj wopytać, a radlubje chcu ja też za pohanskoho hólčka woprować, štož je w mojich mocach." A hnydom dóńdźe k polcam a pytaše w khamorčku swoju móšničku, w kotrejž hospodarske wuzbytki khowaše. Rozsudnje wućahny z njeje někotre bělšaki a ani zo by jich mjez porstami powjerćała, skićeše je za Bože kralestwo.

Wyšša sotra Hilžbjeta přiskoči hnydom ze swojej nalutowarnju bliže šćerkajcy wjesele z kroškami, kotrež bě jako prěni zakład postajiła a podawaše ju maćeri, zo by mohła swój dar do njeje podnurić.

„Zapłać wam Bóh luby Knjez!" přewodźeše pater Nepomuk jich radostny brinkot, z kotrymž so z kroškami w nalutowarni přistojnje postrowjachu a prózdne městna w njej zasydachu.

A potom hižo wobroćeše so pater Nepomuk lesnje so posměwajo też k dźěćom a rjekny: „A štoha wy, dźěći? Njechaće też wy šerpatki woprować za mojoho pohanskoho hólčka? To budźe waš luby bratřik, byrnjež so z nim ženje tu njewohladałe, a zawěsće njezabudźe wón też na was spominać pola Boha, kaž je to bratrowska winowatosć a dobre wašnjo. Pohladajće tola jónu do swojeje nalutowarnje hač tam njeje groš abo dwaj wuzbytka! Abo snadź je wam też možno bohatšo darować; wšak wěsće, štož nadobnje syje, też nadobnje žněje." (Přichodnje dale.)

położić. Lěto bě so minyło, a běch překwapjeny nad rjanej horstku pjenježkow. Tutu dźiwnu myslička hišće dalše lěto přewjedźech a přecy hišće jene -- a tak dale. A nětko za nimale štyri lětdźesatki běch tak bohaty, zo smědźach sebi jězbu dowolić, kotruž sym dźensa skónčił."

„Njeje móžno, Gilmorje!"

„Yes, haj — maličkosće — nimamy je kedźbu!" — —

Luby čitarjo! Hdyž sym tule stawizničku čitał — je so pječa woprawdźe stała — sym wo njej rozmyslował. Nima wona jara khutnoho zmysła? Njejsu často też we žiwjenju křesćana tajke móličke, njenahladne wěcy, kotreż dale njewobkedźbujemy a kotreż so w běhu časa njelubje, haj často wosudnje wuskutkuja? Zawěrno! Kaž we zemskim, tak też w duchownym žiwjenju. Štóž chce lutować, móže to zwjetša jenož z mjeńšimi přinoškami činić. Ale wón nahromadźi sebi, jeli to porjadnje přewjedźe, po lětach rjany pjenjez. Chcemy-li w nabožnym žiwjenju postupować, potom to jenož dokonjamy, jeli so rozsudźimy, najprjedy maličke njedospołnosće wšědnoho žiwjenja wotpołožić. Njeje žanoho swjatoho było, kiž njeje so najprjedy prócował, zo by dobry človjek a křesćan był a zo by so wšědnych snadnych hrěchow wostajił a tak skhodźeńk po skhodźeńku w dospołnosći pokročował. W jědnatym stawje prěnjeje knihe „Kročenjo za Khrystusom" zbóžnoho Domaša Kempenskoho rěka takle: „Njepřewinješ-li małe a snadne, kak budźeš hotowy z čežšim?"

A bychmy-li kóžde lěto jenož jenu słabosć wotpołožili, kak bórzy bychmy dospołni človjekojo byli!

Z „Nadźije" Leutesdorfskeje.

Katolska Cyrkej w swěće.

Z Vatikanskoho města. Na wječor 24. junija (smažnika) bě so zešła w Damasowym dworje Vatikana wulka syła alumnow z duchownych kolegijow a wysokich šulow Roma z jich rektorami, nimo toho wulka ličba arcbiskopow a biskopow. Zhromadźichu so tam Němcy a Italčenjo, Francózojo a Jendźelčenjo, Słowjenjo, Amerikanojo, studenći z Afriki a z dalokoho ranja. Hdyž bamž Pius XII. ze swojim přewodom zastupi, přiwyskachu jomu wšitcy. We swojej łaconskej naréči kładźeše kandidatam měšnistwa jich nadawki należnje na wutrobu: „Chceće-li swětło wěrnosće być, kotreż z Khrystusa wukhadźa, potom dyrbiće sami wot tuteje wěrnosće rozswětleni być! Chceće-li človjekow w lubosći Jězusa Khrystusa rozwučować, dyrbiće sami z tutej lubosću přewzaći być." Dale praji wón, zo mudri a we wučbach wěry rozwučeni měšnicy dźensa wjetše a wulkotniše wuspěchi w dobywanju človjekow za Khrystusa dócpěwaja dyžli hdy w prjedawšich časach. Cyrkwinske stawizny njedyrbjeli tak jara w krytiskim a apologetiskim zmysłu přednošować, ale wjele bóle na to pokazować, što cyrkej wulkoho skutkuje, što je wuskutkowała, što je ćerpjela a kak je skutkownu lubosć wukonjała. Namołwješe jich z jimacymi słowami Khrystusa sćěhować w modlitwje a woporach a w křesćanskej lubości k bližšomu a wudźěli jim naposledk bamžowske požohnowanjo.

Njedźelu 25. junija (smažnika) bu w Pětrowej cyrkwi służownik Boži Giusto de Jacobis z rjadu Lacaristow, prěni japoštolski vikar (biskop) Abesinskeje, zbóžny prajeny. Popołdnju poda so bamž znowa do Pětroweje cyrkwje, zo by nowoho zbóžnoho česćował. Mjez tymi, kiž běchu na swjatočnosći přitomni, bě też wjetša ličba abesinskich zemjanow, kiž, kaž „Osservatore Romano" pisa, Pijej XII. njewustawajcy hołdowachu. Nimo druhich diplomatow bě też němski wupósłanc pola bamžowskoho stoła přitomny.

Pius XII. je Póznańskoho arcbiskopa kardinala Hlonda za bamžowskoho legata (zastupnika) při kongresu Khrysta Krala pomjenował, kotryž so w tutym měsacu w Lubljanju w Južnosłowjanskej wotměje.

W listnym kašćiku Syriskeje syrotownje w Jeruzalemje, kotruž němske sotry nawjeduja, rozbuchny 28. junija (smažnika) bomba, kotraž w muri wulku dźěru wudrě. Pjeć wosobow bu ranjenych, mjez nimi syrotcy a arabskej žónskej. Syrotownju je założiła poslednja němska kejžorka Awgusta Viktoria.

Italska. Ważne namakańki z prěnich křesćanskich lětstotkow. Pod rozpadankami města Herkulanum, kotreż je so w lěće 79 přez woheń sapacu horu zničiło, namakachu njedawno zwuhleny drjewjany křiž. Wón je 60×45 cm wulki a bě w jednorym rumje wulkeje ville zezady wobmjetka skhowany. Po zdaću su tu romscy njewólnicy bydlili. Nowina „Giornale d'Italia" pokazuje na wulki wuznam tuteje namakańki, dokelž je nam z dopokazom, zo hižo tehdom křiž jako křesćanski symbol wužiwachu.

Před lětami wuslědźichu w Romje starokřesćanske rownišća. Po nowišich powěsćach namakachu tam křesćanske rowy z 2. a 3. lětstotka. Narowne pomniki su njewobškodźene a jich napisy móža derje wučitać. Wone su z ważnym klučom za dotal njejasne stawizniske wotrěźki.

Španiska. Eucharistiski kongres 1944. Kak tele dny biskop Seguraski zdźěli, wotměje so přichodny eucharistiski kongres w lěće 1944 w Španiskej.

Što wuskutkowa wopyt Božeje mše.

W jenym Londonskim běrowje přińdźe junu- [illegible] to před swětowej wójnu — wučownik k swojomu [illegible] a prošeše joho wo krótki dowol, zo by Božej mši p[illegible]ny być mohł. Běše runje přikazany swjaty dźeń. [illegible] njerozemješe, što wučownik měnješe — dowoli pak prózdnu. Dołho njetraješe, a wučownik přińdźe k sw[illegible] knjezej ze samsnej prózdnu, a zasy ju knjez dopjelni[illegible] čec bě wězo na Bože służby šoł a — hdyž so wrć[illegible] woła joho knjez k sebi. Hólčec dyrbješe jomu swoje kemšace knihi pokazać, na čož so joho knjez wopraša, hač smě je přehladać. Tak so započa wobroćenjo směrca Šćěpana Tapella Hollanda ke katolskej Cyrkwi, kiž bu horliwy katolski laik a japoštoł, kiž je wulke zasłużby sebi dobył wo cyrkej swj. Křiža we Watfordźe a Westminstersku kathedralu w Londonje.

Ze Sernjan. Zaradźenjo za maćerje wotměje so srjedu, 18. julija 1939 popołd. w 2 hodź. w Sernjanach a ½4 hodź. w Njebjelčicach.

K rozpominanju.

Wěrnosć so njelišći, ale też njesměši, ani njehani.

Wukni posłuchać! Wukni so napinać! Wukni sej zapowědać a swoje požadosće wuzdźić!

Njewěriwc dyrbi wjele wjacy wěrić hač wěriwi. Njewěra płodźi přiwěru.

Rešpekt před tym, kiž brěmjo njese. Napoleon I.

*

Štóž nikomu křiwdy nječini a ma tola njepřećelow, tón njeje wšědny człowjek. Stolberg.

*

Čim wjetše su dobroty, kotreż człowjek wužiwa, čim krućiši je sud, kiž na njoho čaka. S. Khrysostom.

*

Štóž chce swoje žiwjenjo pohódnosćić, dyrbi přitomne a přichodne žiwjenjo do jenoho sudobja położić. M. Sailer

Verantwortlicher Schriftwalter und Anzeigenleiter: Domherr G. Heduschke, Bautzen.
Verlag: Cyrill u. Method-Verein e. V. Bautzen. — Druck in eigener Druckerei, Bautzen, V. d. Schülertor 21.
D.-A. 2. Vj. 1939: 1523. — Z. Zt. ist Preisliste Nr. 2 gültig.

Woteběrařski pjenjez zapłaćichu na lěto 1939:

Kk.: 675. z Kukowa: Hana Lubkec; 676. z Pančic: Jan Mikela; 677. a 678. z Budyšina: Jan Brusk, Michał Just; 679.—681.: z Dobrošic: Hańža Kraupnerowa, Jurij Šołta, Hańža Jancyna; 682. ze Sernjan: Jurij Mikliča; 683.—685. z Różanta: Michał Šołta, Michał Kral, Jurij Nuk; 686. z Budyšina: wyš. wuč. Mikławš Rjeda.

Cyrkwinske swjedźenje za přichodny tydźeń.

Póndźelu, 17. julija: Aleksija, wuzn.
Wutoru, 18. julija: Kamilla Lelliskoho, Symforozy a 7 dźěći.
Srjedu, 19. julija: Vincenca Pauleskoho, wuzn.
Štwórtk, 20. julija: Hieronyma Aemil., wuzn.; Marhaty, knj., martr.
Pjatk, 21. julija: Praksedy, knjeżny.
Sobotu, 22. julija: Marije Madleny, pokutnicy.
Njedźelu, 23. julija: Apollinara, bisk., martr.; Liboria, wuzn.

Za wužiwarjow serbskoho misala.

7. njedźela po swjatkach, 16. julija:
Boža mša str. 365; Gloria; 1. modlitwa z njedźele, 2. modlitwa wo swj. Mariji Karmelskej str. 476; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356; poslednje sćenjo wo swj. Mariji str. 477.
Sobotu 22. julija: Marije Madleny.
Boža mša str. 538; Gloria; Credo; Praefacija str. 280.
8. njedźela po swjatkach, 23. julija:
Boža mša str. 367; Gloria; 1. modlitwa njedźele, 2. wo swj. Apollinaru str. 445, 3. wo swj. Liboriju str. 454; Credo; Praefacija wo Najswjećišej Trojicy str. 356.

Prawu radu
Wam dawa a derje Was posłuži
drogownja
Dr. Roeber
Bohata dróha 27

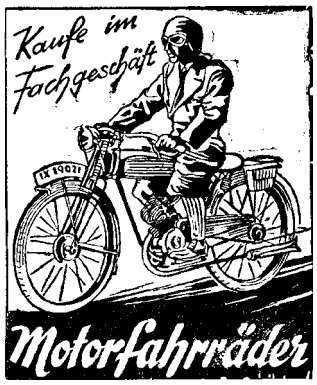
Gardiny dóstanjeće rjane a tunje pola
Kurt Erler Budyšin Žitne wiki 28

Wupjerki
kiž barbu a pjerjo dźerža, a njewusmahnu, ma stajnje też zešite na składźe A. Kasper měj. J. Pilopp, Jerjowa hasa 3 (Heringstr.)

Zbytki
tkaninow za lěčny čas we wulkim wubjerku
Hilger w Budyšinje Lotzestr. 20 1
Runje kaž pjedy:
Zawarjeńske skleńcy za sad a mjaso + **kuchińsku nadobu** ze skleńcy, pórclina a kamjeniny ma w bohatym wubjerku na předań
Rudolf Wilhelm
Budyšin, Serbska hasa 16.
Špihele, wobrazy, zaramowanja + wuporjedźerńja woknow + groćanu skleńcu a nowu zhibowatu a přibijomnu cedra-skleńcu.
Telefon: Budyšin 2187.

Zjawny dźak
Róženčanskej maćeri Božej a Pražskomu Jězus-dźěćatkej za wusłyšanu prózstwu!

Wšitkim, kotřiž su na skhorjenju našoho syna nam tak hłuboke dźělbraćo wopokazali a za joho wotkhorjenjo so nutrnje modlili, wuprajamy
„Zapłać Bóh tón Knjez!“
Swójba Wawrichec w Jaworje.

Motorske jězdne kolesa 3
w porjedźenym najnowšim wuwjedźenju. Lohke wodźenjo.
Podawanjo we wšelakich wuwjedźenjach.
Oskar Hirche
w Kamjencu
Wosebita dźěłarnja za małe kolesa
Założene 1880 Dalokorečak 774

Strowa, sylna
starša holca,
kotraž so na warjenjo wustaji, so k samostatnomu zastaranju katolskeje domjacnosće najpozdźišo k 15. augustej pyta. Je to dowěrna služba ze swójbnym přizamknjenjom. Pisomne poskićenja abo też wosobinske předstajenjo pola
E. Stanek w Drježdźanach 16
Dürerstraße 53 1

Žiđžane tkaniny
k falam a rubiškam — smuhate a mustrowane

Rubiška wokoło šije — pisane wušiwane we wšelakich płaćiznach. **Hotowe měcy / žonjace čěpcy a holčace sekle / wobšica, knefle / nahłowjace banty, canki za rubiška.**

To wšitko dóstanjeće płaćiznyhódno a derje pola
Johs. Schaaf
w Budyšinje — Bohata dróha 20

Wóčny lěkař dr. Rězak zapućował.

Hišće přemało znaty
je wulkotny wubjerk mojich **prěnjotnych meblow.**
Přińdźće tohodla, hdyž něšto trjebaće, do
meblowoho domu Clemens Schmidt w Budyšinje.
Hrodowe naměstno 2 (Burgplatz) — **Hród Ortenburg**
stara znata firma
Kupjene meble přiwjezemy z našim awtom. — Rěčimy też serbscy.

Po Božej njewuslědźomnej radźe woteńdźe zańdźenu njedźelu w nocy derje přihotowana naša starosćiwa maćerka, luba dźowka, sotra a swakowa

Hańža zwud. Šołćina rodź. Wóčkec

po dołhim čežkim čerpjenju w 43. lěće žiwjenja do rjeńšeje wěčnosće.

Wuprajamy wšitkim, kotřiž ju na khorołožu wopytowachu, za nju na pustych wječorach so modlachu a jeje čěło w bohatej ličbje k rowej přewodźachu, **horcy dźak** a wutrobne **„Zapłać Bóh luby Knjez!“**

Wosebje dźakujemy so knjezej fararjej Wjeńcy, swójbje P. Cyžec w Prawoćicach za k rowu wjezenjo a nošerjam.

W **Kukowje, Prawoćicach a Miłoćicach**
na dnju khowanja, 13. julija 1939.

We hłubokej zrudobje
Žarowace dźěći, mać sotra a bratr.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy

časopis

Wudawany wot towarstwa swj. Cyrilla a Methoda w Budyšinje

Redaktor: can. cap. Jurij Hejduška

77. Lětnik

Pjećasedmdźesaty lětnik

W Budyšinje
Ćišć prjedawšeje Donnerhakec ćišćerńje (Mějićel: Towarstwo swj. Cyrilla a Methoda)
1939

Dosłowo

Z lětom 1937 je „Katolski Posoł“ 75. lěto swojoho wobstaća a skutkowanja dokonjał. Dołhe lěta khodźi wón hižo po Serbach a pyta swój nadawk: nabožne a wótčinske zmyslenjo we swojich čitarjach, sobustawach towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, spěchować a skrućeć, swěrnje dopjelnjeć. Myslu, zo mózu z dobrym prawom prajić, zo je naš „Posoł“ też w zašłym lěće so po tutych we wustawkach našoho towarstwa postajenych zasadach swěru měł a wo zesylnjenjo nabožnoho a wótčinskoho zmyslenja so starał. Je rady w tutym duchu skutkował, dokelž tola njeje rjeńšoho, nadobnišoho a ważnišoho nadawka, hač z kóždoho sobustawa nabožnje a wótčinscy zmyslenoho človjeka tworić pomhać.

Za wšitke dokonjane dźěło budź Bohu Knjezej dźak prajeny, kiž mocy zdźeržuje a poradźenjo wšomu dźěłu dawa.

Wutrobny dźak zawdawam dale wšitkim swěrnym sobudźěłaćerjam a to: kk. duchownym, kotřiž su wotměnjejo zawodne nastawki, nabožne rozpominanja, pisali; wšitkim dopisowarjam, kotřiž su w běhu lěta wšelakore powučace a natwarjace nastawki a powědańčka podawali, abo powěsće z wosadnoho žiwjenja abo rozprawy ze skutkowanja swjateje Cyrkwje po cyłym swěće přinošowali.

Horcy dźak budź też prajeny wšitkim našim wubjerkownikam a roznošowarjam „Posoła“.

Dźakuju so też wšitkim našim swěrnym sobudźěłaćerjam w towarstwowej pokładni, we wobkhodźe a ekspediciji, wot wjednika hač do běhafnika; dale našomu čišćeńskomu a stajeńskomu personalej za wšě swěrne sobudźěło.

Nowy lětnik našoho towarstwowoho časopisa smy započeli. Dźeržmy jomu w nowym lěće staru swěru, zo by naš „Katolski Posoł“ dale kaž dotal khodźić mohł po Serbach a swojomu nadobnomu nadawkej służił. To „daj Bóh“.

W Budyšinje, 31. decembra 1937.

Redaktor „Katolskoho Posoła“.

Wobsah:

Strona

Zawodne nastawki a nabožne rozpominanja.

Budź khwaleny Jězus Khrystus 1
Japoštolstwo modlenja 5, 43, 73, 101, 127, 165, 193, 221, 257, 285, 321, 349
Wěčne kralestwo 9
Štožkuli wam rjeknje, to sčińće 17
Budźeš zbožny? 25
Hdyž syjeŕ syješe 33
Najwjetša pak je lubosć 39
Swjeći pomocnicy a dobroćerjo 47
Tabor, hora překrasnjenja 53
Ludźibojosć je bjezčestna 61
Dźiwaj na bližšoho 63
Tuta drasta budźe jónu će wobskoržować . . . 67
Twoje jutrowne swj. woprawjenjo 69
Pospyt mordarstwa w Nazareće 77
„Boha je hanił!“ „Što so wam zda?“ 81
„Ja sym žiwy, tež wy dyrbiće žiwi być!“ 91
Čichi Pjatk a jutrowne Alleluja 92
Poslednje swjate woprawjenjo 97
Kaž Ty nam — tak my Tebi! 105
Swjaty Jurij 111
Što škodźi wěrje? 116
Spěwaj khoral! 118
Duchowne brónje 120
K nam meja přišła . . . 125
Marija, jutrna hwězda, proš za nas! 131
Hdźe sy ty moja radosć, hdźe ja će namakam? 140, 147, 164
Hnada Ducha Swjatoho 141
Křesćanska mać 149, 159
Wostanješ Khrystusej swěrny? 153
Naša młodosć wuznawa so ke Khrystusej 161
Khwalena budź do wěčnosće Jězusowa wutroba 169
Prócujmy so wo wěrnu sprawnosć 174
Mi je žel ludu 183
Ty sy Pětr, skała, a na tutu skału natwarju swoju cyrkej 189
Prózdne a połne łódźe 197
Zbóžnik a město Jeruzalem 203
Přihódne zdalowanjo wot ducha swěta 211
Přez hnadu Božu sym, štož sym 218
Naše rjane kěrluše 220
Myslički k jutřišej primicy 224
„Tutón jedyn čežki hrěch ženje njewobeńdu!“ 226
Marija — kralowna njebjes 233
Boža předwidźiwosć 239
Zbóžny Franc wot Jězus-dźěćatka 240
Ja sym tajki młodženc z Naima 247
Naše dźěći a jich swjeći jandźeljo 253
Domawobstaranjo 255
Marija, morja hwězda 261
Přesćěharjo bamžow 265, 269, 279
Wulkomóc lubosće 267
Nowy človjek w Khrystusu 275
Swjata Terejzka z Jězus-dźěćatka 283
Služić je čestne powołanjo 289
Naša duchowna bróń 297
Dušow lěkař 305
Khrystus-Kral 311

Strona

Na Wšěch Swjatych a na Khude Duše w Romje 313
Dźeń a měsac khudych dušow 319
Putnikowanjo na rowy našich lubych zemrětych 322
„Blaznje, tule nóc wužaduju sej twoju dušu wot tebje, a čeje budże to, štož sy sej nazběrał?“ 324
Služownik Boži 327
Skutk Zymskeje Pomocy. — Pastyrske słowo 328
„Waš Wótc da swojoho dobroho ducha tym, kiž joho wo njoho proša.“ 331
Pomhaj druhomu! To swjatosća! 331
Khrystus přepoda swoje kralestwo Wótcej 333
Swjata Katyrna 334
Waše wumóženjo so přibližuje 337
Misijónske myslički 341
Misijonarojo — rjekojo! 341
Božoh'-dźěśćowy štomik — Boži narod 342
Sće wy ći, kotřiž maja přińć, abo mamy druhich wočakować? 347
Swjaty Mikławš 348
Dar lubosće; misijónski wobraz 350
Nowe cyrkwinske lěto 355
Bjezhrěšnoho podjeća 356
Bjezhrěšne podjeće — puć do cyrkwje 357
Čohodla to křesćenjo činja? 363
Žłobjo — wołtař 371
A Słowo je so mjaso sčiniło . . . 372

Narodno-kulturne nastawki a rozprawy. Stawizny. Powšitkowne wopisowanja a dopisy.

A tola su ptački wobradźałe! 34
Zhromadźizna „Domowiny“ 79
Maćica Serbska (zhromadźizna) 107
† Jakub Špitank ze Zejic 113
Knj. kantorej Jurjej Šołće 119
Kupjel „Marijina Studnja“ 156
Zjězd wojeńskoho zwjazka we Kasselu 200
Krasny Helgoland 204
Dźěći wojuja wo swjaty křiž 205
Miłosćiwe sotry 206
Wulět na horu St. Bernhard 227
Nowy mlokowy dwór so twari 298
Žiwjeńske dopomnjeńki serbskoho jubilara 306
Cyrkej „K swj. Duchej“ w Budyšinje 336
Marko Smoleŕ 80 lět 374
Špitalnja „K swjatomu Duchej“ w Budyšinje 375

Powědańčka. Powučenja.

W tym so lubosć Boha zjewi w nas, zo Bóh do swěta pósła jednorodźenoho Syna Swojoho, zo žili bychmy přez njoho 11, 19
Tři hodowne wječory 26
Swětne dźěćo na prozy suda 40

Strona

Kak djaboł wo človjestwo wojowaše 48
Djabołske prudła 55, 63
Duška zbóžneje sotry 70
Eucharistiski Zbóžnik 85, 93, 99, 107, 112
Wjesołe dźěćo 85
Syman Cyrenejski 86
Potajna móc wěry 95
Jutry 118
Mzda wutrajnosće a swěry 126
Syn Boži mytuje 129
Hdyž Rhyn tehdom wustupi 132, 141, 148, 155, 163
Spodźiwne warnowanjo 136
Kak Kerkendźenjo do drjewa dźěchu 167
Rjekowstwo 176, 185, 191
Listy z Bärensteina 190, 222, 244, 278, 299, 322, 344, 365
Spodźiwna dowěra na Boha holcy w Syběrskej 198
Njebojazni wojowarjo wo swjatu wěru 213
Bur a wudowa 231
Mjeno njeje hoły zynk 236
Dźiw abo: wuspěch wutrajnosće 237
Maćeŕna modlitwa 237
Wumóžena 241
Njewěra cychnuje jenož swój čas 244
Wótče naš! 245
Bratraj 248
Smil so nad khudym 251, 255
Zawistny a nahrabny 251
List „amerikanskomu“ wujej 256
Tu je čežko pomhać 259
Wěčna swěca 263
Njewěra so sama khosta 265
Rjekojo wšědnoho žiwjenja 269
Nadobne wuznaćo 272
Miłosćiwa sotra 273
Syrota 277, 285, 292, 299, 307
Witajće k nam 286
Syn nakaza nana 303
Njeprošeny hósć 308
Swjećeny pjenježk 314, 321, 329, 335, 342, 349
Nałožuj čas derje! 315
Kak Jězus-dźěćatko krutu dźěśćowsku dowěru mytuje 364
Swjata hwězda Božeje nocy 373
Dopokaz wot Boha 377

Wšelčizny.

88, 145, 245, 273

Basnje.

Na popjelnej srjedźe 39
Pokutny kěrluš 48
Poroki (wulki pjatk) 84
Pój ke mni, luby Jězusko 97
Tajkile wučeŕ! 123
Dźěći přeja nanej zbožo k šěsćdźesaćinam 136
Veni, Sancte Spiritus! 138

Strona

Kwěćel lubosće meje kralownje 149
K primicy nowoměšnika knjeza B. Špitanka 235
Wyššomu justicn. radźe Leidlerej k 90. narodninam 309
Kěrchowny křiž 314
K slěbornomu kwasej 377

Z cyrkwinoho a nabožnoho žiwjenja w domiznje a w cyłym swěće.

Exercicije w hodownych swjatych dnjach we Wotrowje 4
Miłosćiwe sotry 50 lět w Budyšinje 55
Nowa swjatnica w Drježdźanskim wobwodźe 57
Biskop-koadjutor za Mišnjanske biskopstwo 62

Strona

Swjatočna jězba do Aachena na wustajeńcu swj. powostankow 108, 126, 166, 178, 212
Biskopska swjećizna w Münsteru 112
Što rěka koadjutor-biskop? 112
Šunowska kapałka bu woswjećena 155
Wotrowske wobrazki na „Swjatkownej wutorje“ 157
Złoty jubilej Baćońskeje swjatnicy 170
Někotre Aachenske nabožne drohotnosće (wobrazy) 173, 180, 186, 191
Baćoński cyrkwiny jubilej 185
So domoj wróćiłoj 208
Berlinski biskop — 25 lět měšnik 214
Wěra a cyrkej w Abesynskej 228
Swjatočna primica w Khrósćicach 234
Różant a Marijina Hwězda — Žehelniščo katolskoho žiwjenja 269

Strona

Našim młodźencam 307
Swjećizna subdiakonow w Budyšinje 364
Swjećizna diakonow w tachantskej cyrkwi 373

Stajne rubriki.

Z Łužicy a Serbow — Cyrkej we swěće — Cyrkwinski přehlad — Cyrkwinske powěsće — Należnosće našoho towarstwa — Dopisy — Knihe, kotrež towarstwo swj. Cyrilla a Methoda poskića — Za wužiwarjow serbskoho misala — Towarstwowy powěstnik — Nawěštki